

Etteivät unohtaisi...

PATTIJOEN VETERAANIKIRJA

PATTIJOEN VETERAANIKIRJA

ASEVELITERVEISIN

PATTIJOEN VETERAANIKIRJA-
TOIMIKUNTA

Erkki Ingerttilä
Erkki Ingerttilä

Etteivät unohthaisi...

PATTIJOEN VETERAANIKIRJA

Toimittanut Irmeli Marttila

Ladonta ja taitto: Prominor Oy
Paino: Raahen Kirjatyö
Pattijoki, 1996
ISBN: 952-90-8286-X

LUKIJALLE

Erkki Ingertilä

Tämä kirja kertoo niistä vaikeista ajoista, jotka maamme koki hankkiesaan ja puolustaessaan itsenäisyyttään tämän vuosisadan alkupuolella. Kirjassa kerrotaan vapaussotaan, talvisotaan, jatkosotaan ja Lapin sotaan osallistuneista: sankarivainajista ja veteraaneista, sekä erinäisistä tapahtumista

sotien ajalta. Näistä ajoista on kulunut jo yli puoli vuosisataa, joten monet asiakirjat ovat kadonneet, tapahtumat unohtuneet ja kertojat kuolleet. Näistä syistä johtuen kirjan kokoaminen on ollut kovin työlästä.

Pattijoki on ollut aikaisemminkin, johtuen maamme maantieteellisestä asemasta, mukana monissa verisissä taisteluissa, joita on käyty etupäässä Ruotsi-Suomen ja Venäjän välillä – myöskin Pattijoen alueella. Jo tämän vuosituhannen alussa Ruotsi-Suomen ja Venäjän (Novgorodin) välillä käytiin taisteluja. Ne pyrittiin lopettamaan tekemällä rauha Pähkinäsaarella vuonna 1323. Tämän rauhan myötä suoritettiin maitten välillä ensimmäinen rajankäynti. Pähkinäsaaren rauhassa sovittu raja kulki Etelä-Karjalan ja Pohjois-Savon halki Pohjanlahteen Pattijoen kohdalla.

Ankarimman tuhon ja hävityksen kohteeksi Pattijoki joutui Ison Vihan aikaan 1700-luvun alkupuolella venäläisten kasakkain tehdessä täällä tuhojaan. Raahen ja Salon kirkkoherra Thomas Stenbäck kertoo muistelmissaan, että tuskin kymmenesosa alueemme asukkaista säilyi tuolloin hengissä.

Suomen sodan aikana vuonna 1808 Pattijoki joutui sotaanäyttämöksi kolmeen eri kertaan. Ensimmäisellä kerralla Venäjän sotajoukkojen pääosa ajoi Ruotsi-Suomen armeijan pääosan Pattijoen halki pohjoista kohti, kunnes Siikajoella ja Revonlahdella syntyivät ratkaisevat taistelut ja hävinneet venäläiset lähtivät perääntymään etelää kohti Pattijoen kautta. Etelä-Pohjanmaalla Oravaisten seudulla sotaonni kääntyi ja taas lähdettiin kohti pohjoista, kunnes väsyneet ja nälkäiset armeijat pysähtyivät neuvottelemaan aselevosta Pattijoelle. Aselepo solmittiinkin Olkijoella Lassilan pirtissä Adlercreutzin ja Kamenskijn toimesta. Tässä välirauhansopimuksessa Ruotsi-Suomen armeija sitoutui vetäytymään Kemijoen pohjoispuolelle.

"Kolmellasadalla laivalla seilas engelsmanni Suomemme rannoilla" vuonna 1854. Kunpa olisivatkin vain seilanneet, mutta kun he rantautuivat myös Raahen rannikolle, tuhosivat siellä sijainneet monet laivaveistämöt ja polttivat satamassa olleet laivat. Monet pattijokisetkin olivat Raahen laivaveistämöissä "lyömässä" laivoja ja osa seilasi Raahen porvariensa kauppalaivoissa maailmanmeriä, joten hekin menettivät näin työpaikkansa. Tähän tuhoisaan tapahtumaan päättyi Raahen suuruus merenkulkukaupunkina.

Pattijoen matrikelikirjaa tämän vuosisadan sodista oli jo pitkään kunnassa kaivattu. Oli puuttunut vain rohkeutta aloittaa kirjan tekeminen, kunnes veteraani Ahti Joensuu Sotaveteraanipiirin puheenjohtajan Strömmerin rohkaisemana päätti ryhtyä puuhaan. Hän tiedusteli eri tahoilta mahdollisia yhteistyökumppaneita, mutta jo ennen sellaisen löytymistä hän hankki lomakkeita sankarivainajien ja veteraanien henkilötietojen keräämistä varten.

Pattijoen Veteraanimajan Kannatusyhdistyksessä lämmitettiin odotetusti Joensuun alulle panemalle työlle ja ryhdyttiin yhdessä Pattijoen kunnan kanssa toimenpiteisiin kirjan saamiseksi.

Kutsuttiin asiasta neuvottelemaan edustajat Pattijoen kunnasta ja seurakunnasta sekä Pattijoen Veteraanimajan Kannatusyhdistys ry:stä, Raahen Sotaveteraanit ry:stä, Raahen Seudun Rintamamiehet ry:stä sekä Raahen Seudun Sotainvalidit ry:stä. Näistä edustajista muotoutuikin se toimikunta, joka ryhtyi asiaa toteuttamaan. Toimikunnan valitsemana on toiminut työryhmä, jossa ovat olleet mukana Vilho Kaarela, Pekka Pyhtilä, Ahti Joensuu sekä puheenjohtajana Erkki Ingerttilä ja sihteerinä Juhani Sipola.

Onneksi monet henkilöt olivat vuosien varrella keränneet omaksi ilokseen monenlaista veteraanikirjaan sopivaa aineistoa, jonka he olivat valmiit luovuttamaan kirjan tekijöille. Näistä henkilöistä on syytä erikseen mainita Keijo Itävuori, Alpo Tuohinto sekä ilahduttavasti nuorta polvea edustava Risto Pirttikoski.

Ratkaisevasti kirjan syntymiseen vaikutti se, että Pattijoen kunta oikeutti viranhaltijansa Irmeli Marttilan ja Juhani Sipolan osallistumaan kirjan tekemiseen myös työaikanaan. Käytännössä he ovatkin koonneet tämän kirjan. Irmeli Marttila on haastatellut useita veteraaneja sekä innolla ja ammattitaidolla kerännyt koneeseensa kaiken aineiston. Pattijoen Seurakunnan viranhaltijat ja Oulaisten sotilastoimiston työntekijät ovat auliisti ja ystävällisesti etsineet kirjan tekijöille tarvittavia henkilötietoja. Myös kunnan mittaustoimi on tarvittaessa antanut mielellään apuaan.

Nöyrät kiitokset kaikille edellä mainituille henkilöille ja yhteisöille.

Kiitämme myös kenraali Ensio Siilasvuota kiinnostuksesta asiaamme koh-

taan. Siilasvuohan on yksi sotiemme veteraaneista, jonka taitoja myöhemmin tarvitsi myös Yhdistyneet Kansakunnat Lähi-idän rauhanturvaamistehtävissä. Hänen isänsä kenraali Hjalmar Siilasvuon johdolla saavutettiin talvisodassa Suomussalmella, Raatteentiellä ja Kuhmossa loistavat torjuntavoitot vahvuudeltaan moninkertaisista venäläisdivisioonista.

Tällä kirjalla ei haluta suinkaan ihannoida sotaa, vaan veteraanit haluavat sen avulla kertoa noista vaikeista sota-ajan tapahtumista jälkipolville. Etteivät unohtaisi. Veteraanien harras toivomus olisi, että tulevat sukupolvet saisivat elää vapaina ja onnellisina tällä Suomen kamaralla, jota menneet sukupolvet ovat useissa sodissa kostuttaneet verellään ja kyynelillään.

Erkki Ingerttilä

matrikelitoimikunnan puheenjohtaja

Kenraali Hjalmar Siilasvuori tarkastaa JR 53:n 1. pataljoonan linjaa.
(kuva: Väinö Hyväri)

Ensio Siilasvuo

TERVEHDYS PATTIJOEN KUNNAN VETERAANIMATRIKKELIIN

Olen iloinen, että saan tervehtiä pattijokisia aseveljiäni, joiden kanssa taistelin jatkosodan aikana Kiestingissä, Uhtualla, Karjalan kannaksella ja Lapissa.

Moni asia on muuttunut noista ajoista. Esimerkiksi käsitykset sotiemme taustoista ja merkityksestä ovat selkiintyneet. Välillä oli vaihteita, jolloin taisteluamme ja uhrauksiamme vähäteltiin. Annettiin jopa sellainen kuva, että sotamme olisivat olleet jotenkin häpeällisiä ja että niistä olisi parempi vaieta. Valtakunnan johtoa syytettiin

maan asioiden huonosta hoidosta ja taitamattomasta ulkopoliitikasta. Väitettiin, että olisi ollut jokin toinen vaihtoehto, jolla sodat olisi voitu välttää.

Nyt me veteraanit voimme iloita siitä, että yleinen mielipide on ratkaisevasti muuttunut. Koko yhteiskunta suhtautuu meihin kunnioituksella ja lämmöllä. Myös nuoremmille on valjennut, että Suomen johtajilla oli vuosina 1939 ja 1941 valittavinaan vain huonoja vaihtoehtoja. On myös oivallettu, että politiikkaa on arvosteltava tulosten perusteella. Suomen valinta johti loppujen lopuksi hyviin tuloksiin. Vaikka uhrit olivatkin raskaat, vapaus ja itsenäisyys säilyivät. Meidän suomalaisten onnekas kohtalo on korostunut, kun olemme seuranneet Baltian maiden onnetonta elämää vieraan miehittäjän alaisuudessa ja niiden kamppailua itsenäisyyden uudelleen saavuttamiseksi.

Viime vuodet olemme eläneet suurten muutosten aikaa. Niitä tuskin kukaan osasi odottaa. Muutosten symbolina Berliinin muuri murtui, rautaesirippu vedettiin syrjään ja Saksa yhdistyi.

Olisi toivonut, että tapahtuneet suuret muutokset olisivat johtaneet myönteiseen kehitykseen ja maailmanrauhan vahvistumiseen. Toisin on kuitenkin käynyt. Kylmän sodan vakaassa tilanteessa diktaattorit pitivät huolta siitä, ettei tasapaino horjunut. Nyt kylmän sodan päättyminen on nostanut pintaan piilossa

pidettyjä intohimoja. Siitä on esimerkkinä entisen Jugoslavian tilanne. Myös Venäjän sisäinen valtataistelu jatkuu.

Uhkatekijöitä on muuallakin ja ne ovat luonteeltaan monimutkaisempia kuin kylmän sodan aikana. Tuolloin ideologinen vastakohtaisuus oli selkeää. Tiedettiin, kuka oli vihollinen ja kuka ystävä. Viime aikojen kehitys on siis osoittanut, ettei ihmiskunta ole siirtynyt idealistien kuvittelemaan ikuiseen rauhan aikaan. Varsinkaan pienet valtiot eivät voi tuudittautua toiveuniin ja unohtaa, millaisessa maailmassa elämme. On selvää, että me suomalaiset jatkossakin ylläpidämme omaa uskottavaa puolustusta.

Me veteraanit emme juuri pysty antamaan nuorisolle käytännön neuvoja, mutta voimme rohkaista heitä ja antaa heille uutta elämänuskoa. Meidän on lopetettava pessimistinen lamasta jankuttaminen ja saatava nuoret uskomaan, että oma yritteliäisyys, sitkeys ja peräänantamattomuus perivät lopulta voiton.

Ennen viimeistä iltahuutoa me veteraanit voimme ilolla todeta, että isänmaarakkauden ja maanpuolustustahdon henki, joka ohjasi toimintaamme, on mennyt perintönä lapsillemme ja lapsenlapsillemme.

A handwritten signature in black ink, reading 'Ensio Siilasvuo' with a stylized flourish at the end.

Ensio Siilasvuo, Kenraaliluutnantti

Suojeluskunnan Kopsan kyläosasto harjoituksissa Sovion pihassa 1930-luvulla. (Kuva Martta Lisko)

Pattijoen suojeluskunnan harjoitukset Kuuselassa vuonna 1933. (Kuva E. Jussila)

PATTIJOEN SUOJELUSKUNNAN HISTORIAA

Ensimmäisen maailmansodan syntyminen v. 1914 aiheutti osaltaan Venäjän valtakunnan hajoamisen. Helmi-kuussa 1917 tapahtuneessa ns. porvarillisessa vallankumouksessa tsaari Nikolai II syöstiin vallasta. Suomi pysyi silti edelleen osana Venäjän valtakuntaa ja itsenäistymispyrkimykset maassa jatkuivat. (Suorat lainaukset Pattijoen suojeluskunnan kymmenvuotishistoriikista, jonka on laatinut E. Mehtola vuonna 1928.)

“Oli maailmansodan aika ja sitä seuraavan yleisen mielipiteen käsitteet, jotka muodostuivat meikäläisissä piireissä hyvin erilaisiksi. Toiset pitivät oikeana sitä mitä toiset vääränä ja taas päinvastoin. Siihen oli suurena tekijänä se, että olimme aina vakautuneet käsitykseen, että olemme eroittamaton osa Venäjän maasta ja valtakunnasta. Ei osattu ajatella sitä mahdollisuutta, että voisimme olla ja päästä siitä erilleen. Luonnollista oli, että osa nuoria kansalaisia liittyi Venäjän armeijaan “Isänmaataan puolustamaan”. Ja näiden kannalta olivat aivan Isänmaan pettureita ne, jotka lähtivät Saksaan sen päämäärän saavuttamiseksi, että Suomi joskus vapautuisi vieraan vallan alta ja saisi itse määrätä asioitensa kulun. Tämä käsitteiden eroavaisuus oli yleistä sekä sivistyneiden että rahvaankin keskuudessa. Vähitellen sai kuitenkin tuo mahdollisuus jalansijaa yhä enemmän ja enemmän, että kenties on meillä sittenkin nyt se aika tulossa, joka saattaa meidätkin kansaksi kansakuntien joukkoon. Niinpä alkoi muodostua sellaisia järjestöjä, jotka myöhemmin muodostuivat suojeluskunniksi.”

Vuonna 1917 mielialat eri kansalaispiirien keskuudessa olivat koko maassa kärjistyneet. Suurlakon aikaan vuonna 1905 perustettu ja seuraavana vuonna lakkautettu sotilaallinen punakaartijärjestö perustettiin uudelleen. Sen vastapainoksi syntyi vapaaehtoinen maanpuolustusjärjestö, suojeluskunnat.

Jo keväällä 1917 oli Pattijoelle kulkeutunut huhuja paikallisten punakaartilaisien aikeista tulla tutkimaan talollisten vilja-aittoja Raahessa majailevien venäläisten joukkojen avustuksella. Syksyn tullessa huhua pidettiin jo niin var-

mana, että eräänä iltana kokoontui noin viisikymmentä pattijokista miestä "salaisen käskyn kautta" kunnan kansakoululle tulijoita vastaanottamaan. Kokoonkutsujana toimi kansakoulunopettajan poika Eero Rekola. Aseita miehillä ei juuri ollut, vain jokunen "haulikon tura" ja seipäitä. Oli sentään yksi kirves, jota piteli pastori Peltonen. Pelättyjä ryöstelijöitä ei kuitenkaan ilmaantunut ja miehet saivat palata tyhjin toimin koteihinsa.

Veljessota alkaa

Lokakuussa 1917 tapahtuneen vallankumouksen jälkeen Venäjällä julistettiin alkaneeksi neuvostovalta. Suomessa P.E. Svinhufvudin johtama ns. itsenäisyysenaatti antoi itsenäisyysjulistuksen, jonka eduskunta hyväksyi 6.12.1917. Syksyn mittaan olivat vallankumousmieliala ja väkivaltaisuuudet työväestön keskuudessa kuitenkin entisestään lisääntyneet.

Marraskuussa toimeenpannun yleislakon aikaan pattijokiset saivat uuden viestin, että punaiset aikoivat nyt viimein toteuttaa ryöstösuunnitelmansa. Niinpä miehet kokoontuivat jälleen neuvonpitoon kylän kansakoululle. Raaheen lähetettiin "salainen tietojen hankkija", joka viipyikin reissullaan pitkän tovin. Viimein odottajat saivat kuulla, että punaiset olivat ottaneet kaikki kaupungin virastot haltuunsa. Poliisitkin oli riisuttu aseista ja mm. puhelinkeskus vallattu.

"Arvaa sen, miten mielet masentuivat ja toivottomuus kuvastui jokaisen kasvoilta. Ja niin jokainen lähti sinne mistä oli tullutkin odottamaan asioiden edelleen kehittymistä."

Myöhemmin lakkojen päätyttyä olot maassa alkoivat jonkin verran tasaantua, mutta kansalaisryhmien välit pysyivät edelleen kireinä. Raaheen alueella ilmapiiriä kiristi erityisesti suhde kaupunkia isännöiviin venäläisiin.

Tammikuun 18. päivänä 1918 kutsuttiin koolle Pattijoen suojeluskunnan perustava kokous. Koollekutsujana toimi Eero Rekola. Kansakoululla pidetyssä kokouksessa tehtiin päätös suojeluskunnan perustamisesta paikkakunnalle palokunnan nimellä ja ottaa siihen mukaan haaraosastoina myös Olkijoki ja Sydänmaanperä. Ensimmäiseksi paikallispuhlikoksi valittiin Vöyrin sotakoulun käynyt Eero Rekola ja hänen varamieheksensä maanviljelysneuvoja Oskari Fri. Heidän lisäksi esikuntaan valittiin Pattijoelta A. Mehtola, A. Hannelin, K. Huhtala, V. Koukkula, M. Nikola ja H. Asukas, sekä Ade Maunula Olkijoelta ja Eetu Tuohinto Sydänmaanperältä."

Maassamme oli nyt toiminnassa kaksi aseistettua ryhmittymää, suojeluskuntajärjestö ja punakaarti. Lainsäädännöllisesti suojeluskunnat kuuluivat osana Suomen puolustusvoimiin, niinpä ne julistettiin hallituksen joukoiksi. Ensimmäiset taistelut ryhmittymien välille puhkesivat 28. tammikuuta 1918, kun punakaarti miehitti Helsingin keskustan ja asetti oman hallituksensa. Valkoisen armeijan ylipäälliköksi nimitetty kenraali Mannerheim puolestaan määräsi venäläiset varuskunnat riisuttavaksi aseista. Näin alkoivat samanaikaisesti sekä katkera kansalaissota että Suomen vapaussota.

Raahea valtaamaan

Raaheen alueella tapahtumat lähtivät etenemään hyvin nopeasti. Pattijoen suojeluskuntalaiset eivät ehtineet pitää edes minkäänlaisia harjoituksia, ennen kuin oli jo tosi kysymyksessä.

"Tammikuun loppupuolella järjestettiin Raahessa ravikilpailut, joissa sitten Pattijokisillekin kuiskattiin korvaan, ettei saa mennä kotiin, koska pelättiin ryssillä ja punakaartilaisilla olevan jotain tekeillä ja niin jäivät Pattijoenkin miehet Raaheen, jossa konsuli Bertil Sovio hyvän tahtoisesti luovutti koko konttori huoneistonsa kolmattakymmenen Pattijokisen käytettäväksi. Ja vielä lisäksi oli talon puolesta ruoka juoma ja tupakka sekä makuuvaatteet (patjat, peitteet ja tyynyt) joilla miehet täysissä tamineissa loikoilivat."

Vakaana ajatuksena suojeluskuntalaisilla oli, että tällä kertaa venäläisiltä otettaisiin aseet pois "joko hyvällä tai pahalla". Aluksi yritettiin käydä neuvotteluja, jotta saataisiin venäläiset antautumaan suosiolla. Tässä ei kuitenkaan onnistuttu, vaan saatiin päinvastoin kuulla, että Kalajoelta oli tulossa Raaheen lisää venäläisiä joukkoja. Osa raahelaisista ja pattijokisista lähti tulijoita vastaan tarkoituksella yllättää heidät tiesululla. Tämä suunnitelma ei kuitenkaan koskaan toteutunut, sillä venäläiset olivatkin päättäneet yöpyä Pyhäjoella ja saapuivat Raaheen vasta seuraavana päivänä.

Pian saatiin Raaheen tieto, että kenraali Mannerheim joukkoineen oli aloittanut Etelä-Pohjanmaalla venäläisten riisumisen aseista. Seuraavaksi eteläpohjalaiset olivat menossa vapauttamaan Oulua. Tästä kehkeytyikin suojeluskuntalaisten keskuudessa ajatus pyytää heitä käväisemään "sivumennen Raahessakin".

“Mutta miten saada pyyntö heille, kun sähkölennätin ja puhelinjohdot oli katkotut, vaikka oli ne jo yhden kerran korjattukin. Jarl Sovio Pattijoelta tarjoutui tuota pyyntöä viemään, jos vain saadaan täältä veturi heitä nou-tamaan. Veturi saatiinkin ja veturinkuljettaja Karjalainen lähti kuljetta-jaksi ja lämmittäjänä toimi Arvid Asukas Pattijoelta, niin lähti veturi nou-tamaan apua.”

Luultavasti punaiset epäilivät veturin todellakin lähteneen apuvoimia hake-maan, sillä he räjäyttivät Raaheen johtavan rautatien Antinkankaan kohdalla poikki.

“Kyllähän se räjähdys veti vahtimiesten naamat vähän vanha äitin näköi-seksi, että mitä nyt oikein rupiaa tapahtumaan? Mutta pian saatiin kuiten-kin tietää, mitä tuo räjähtys oli tarkoittanut ja ettei toistaiseksi ollut muu-ta pelättävissä, niinpä ei tapahtunutkaan erikoista seuraavaan päivään, jolloin Etelä-Pohjalaiset saapuivat.”

Helmikuun 1. päivänä 1918 käytiin Raahessa sittemmin “Raahen valtauksesi” kutsuttu taistelu, joka kesti tosiasiallisesti vain muutaman hetken. Ete-läpohjalaisten avustuksella suojeluskuntalaiset valtasivat äkkiryynnäköllä Raa-hen työväentalon ja sinne majoittuneet venäläiset antautuivat. Yhteenotossa kuoli ainoastaan yksi venäläinen vartiosotilas ja hänkin tiettävästi harhaluodista.

“Mutta vaikka tuo taistelu olikin niin lyhyt, teki se markkinayleisöön hy-vin huomattavan vaikutuksen, sillä mihin päin vain Raahesta oli tietä, meni sitä myöten pakoon ihmisiä kuin turkin hihasta ja mitä hullunkuri-semmissä olo muotoissa. Eräskin isäntä oli juuri ulkokuoneessa, kun am-puminen alkoi, eikä ehtinyt laittamaan housujaan kiinni, vaan juoksi re-keen polvilleen ja ajoi housut alhaalla kotiinsa asti, jossa vasta huomasi, että hänellä on housut auki. Eräille veljeksille oli myöskin tullut vähän joutuisampi lähtö. He olivat ostaneet lahti-lehmän, jota olivat juuri läh-dössä viemään kotiin, kun taistelu alkoi, silloin he alkoivat lyödä hevos-taan ja lahti-lehmä, joka ei ollut niin erikoisesti harjoitettu tällaista me-noa varten, heittäytyi pitkäkseen, että pääseehän tässä näämmä helpom-mallakin tavalla, mutta veljeksillä oli niin kiire, etteivät ehtineet nosta-maan perämiestä seisaalleen kuin vasta jonkun matkan päässä. Mustalai-set katosivat myöskin niin äkkiä, ettei oikein tiedetty, mihinkä he menivät.

Yksi mustalainen oli juostessaan kaatunut ja toiset huusivat, että Pertti kaatui jo! Muutamalta oli pudonnut akkakin reestä, ei ollut aikaa pysäh-tyä odottamaan. Jotkut hätääntyneet pistivät talojen kivijalan aukoista pänsä sisään, ettei vain kanuunan kuula vie päätä mennessään. Tällaisia kuvauksia voisi kertoa useita Raahen valtauksista.”

Kaupunki oli tämän jälkeen koko-naan suojeluskunnan hallussa ja jo seuraavana päivänä kaupunkilaiset alkoivat viettää normaalia elämäänsä. Punakaartilaiset vangittiin ja vietiin kauppakoululle perustettuun vanki-laan. Pattijoen suojeluskuntalaisetkin suorittivat siellä kuuliaisesti oman osuutensa vartiopalveluksesta. Myö-hemmin puolisen tusinaa pattijokista punavankia vapautettiin oman kylän isäntien työllistäessä heidät tiloilleen.

Heikki Tuohinto ja Jussi Lukkarila
(Alpo Tuohinnon kok.)

Yleisölle ilmoitetaan

täten, että täkäläinen venäläinen sotaväki ynnä sanotun sota-väen Joukko-osastot Siikajoella, Salolsissa, Pichingissä, Pyhä-joella ja Kalajoella ovat riisutut aseista.

Samalla kun kehoitetaan yleisöä pysymään rauhallisena, ilmoitetaan, että järjestyksen pito on laillisen poliisilaitoksen ohella uskottu n. s. järjestyskaarteille, joita on ehdottomasti laillisen edesvastauksen uhalla toteutava.

Erinäisiin palkkoihin tulee asetettavaksi asetettuja vah-teja ja patrulleja, joiden toimintaan ei saa sekaantua ja joista yleisö pysyköön loitolla.

Raahen kaupung. Maistraatin
puolesta

Algot Kariniva.

Raahen Piirin Suojeluskun-
tan Esikunta.

T. Kerttula. B. Wangel.

Pattijokisia rintamalla

Punaisten ja valkoisten väliset taistelut jatkuivat edelleen eteläisessä Suomessa. Pattijoelta niihin osallistui kolmisenkymmentä miestä. Suurin osa vapaaehtoisina.

“Vapaaehtoiset rintamalle lähtijät olivat hyvin innostuneita, joten heitä ei tarvinnut sinne kovinkaan paljon kehoitella, suurin osa heistä liittyi Raahen lentäviin, kun taas joitakin liittyi Oululaisiin. Vakinaisesti lähteviä saatiin aina hakemalla hakea ympäri pitäjää ja sitten täytyi olla joka kerta pari miestä heitä viemässä määräpaikkoihin.”

"Lentävä komppania" eli raahelaisia ja pattijokilaisia lähdössä Pekkatorilta vapaussotaan v. 1918.

Vapausodassa kaatui kaksi pattijokista: talollisen poika Oskari Viitanen sai surmansa 12.2.1918 Ruoveden taistelussa ja vakinaisessa väessä palveluttu työmies Matti Emil Makkonen 26.4.1918 Kuokkalassa. Talollisen poika Kustaa Kamutta haavoittui vaikeasti Salmijärven taistelussa palvellessaan jo asevelvollisena itsenäisen Suomen armeijassa. Hän kuoli Norjan puolella 22.4.1920. Kaatuneille vapaussotureille pystytettiin patsas Pattijoen hautausmaalle. Kustaa Kamutan nimi puolestaan löytyy Jäämeren rannalle Kirkkoniemeen pystytetystä hautamuistomerkestä.

Helmikuun alussa 1918 perustettiin suojeluskunnan yhteyteen naisten alaosasto, johon liittyi kolmisenkymmentä jäsentä. Osaston johtajana toimi Oskari Fri, joka opetti naisille "suljettua järjestystä ja lyhyen aseiden käyttöä". Naisten tehtävänä oli huolehtia mm. rintamalle menevien vaatetuksesta ja muonituksesta. Myös ompeluseura oli toiminnassa. (Naisosastosta muodostettiin myöhemmin Lotta Svärd-yhdistyksen Pattijoen alaosasto.)

Huhtikuun viidentenä päivänä 1918 lähti Pattijoelta kansalaissodan rintamalle myös neljä naista, diakonissa Maria (Maiju) Kytömäki sekä neidit Liisa Sipola, Alma Lindroos ja Katri Bahn. Tampereella he liittyivät Raahen komppaniaan, joka siirrettiin ensin Nokialle ja sen jälkeen Karkkuun. Naisten tehtävänä oli pestä ja korjata sotilaiden vaatteita. Kolmen viikon kuluttua kolme naisista matkasi kotiin, mutta Maiju Kytömäki viipyi sairaanhoitajana rintamalla sodan loppuun saakka.

Kansalaissota päättyi 16.5.1918 valkoisten voittoon. Taisteluissa kaatui n. 3 500 valkoista, n. 5 500 punaista ja 293 saksalaista. Kaikkiaan veljessota vei hengen yli 25 000 suomalaiselta. Yksin vankileireillä kuoli noin 12 000 ihmistä.

Uudelle pohjalle

Kansalaissodan jälkeen suojeluskunnat jatkoivat toimintaansa itsenäisenä järjestönä. Aseellisilla harjoituksilla oli niiden toiminnassa edelleen merkittävä sija.

“Sotilaallinen koulutus oli heikon laista suojeluskunnassamme kun ei ollut ketään sellaista, joka olisi ollut tietoinen nykyaikaisemmasta koulutus tavasta, näin ollen toimivat harjoittajina Suomen entisessä sotaväessä aliupseerin arvon saaneet ja nyt suojeluskuntaan liittyneet suojeluskuntalaiset nim. Albert Hannelin, John Tervonen ja Roperd Pirkola. Näistä ensin mainittu lähetettiin Ouluun n.s. Puolustus-pataljoonaan saamaan opetusta nykyisestä koulutus tavasta. Harjoituksia pidettiin kaksi tai kolme kertaa viikossa ja käsittivät ne etupäässä suljetun järjestyksen koulutusta. Innostus olikin tähän aikaan hyvin suuri, sillä harjoituksissa oli aina noin neljä tai viisikymmentä miestä, varsinkin sunnuntaisin, jolloin väliin oli harjoituksissa toista sataa miestä.”

Pattijoen suojeluskunta oli suurimmillaan kesällä 1918, jolloin siihen kuului noin 250 miestä. Samanaikaisesti toiminnassa olleessa poikaosastossa oli mukana parikymmentä poikaa. Heitä johti Matti Hannelin.

Suojeluskunnan poikaosasto v. 30, joht. Heikki Pyhtilä (Erkki Ingerttilän albumi)

"Sitten syksyllä kuulutettiin suojeluskunnan yleinen kokous jätässä kokouksessa laatiin suojeluskunta uudelle pohjalle, jäsenten kirjoitus päätettiin toimittaa uudestaan ja suojeluskuntaan pyrkivien henkilöiden liittäminen tapahtui esikunnan harkinnan perusteella, että josko pyrkijä on luotettava suojeluskuntalaiseksi. Näin ollen pienentyi suojeluskunnan vahvuus ainakin enemmän kuin puolella entiseen vahvuuteen nähden. Nyt oli asianlaita kouluutukseen nähden aivan toisenlainen kuin tätä ennen, sillä nyt oli taas paikallispäällikkönä Vöyrin sotakoulun käynyt Eero Rekola ja vapaussodassa joukkueen ryhmänjohtajina olleita suojeluskuntalaisia, joten kouluutus alkoikin käydä niin kuin sen pitääkin käydä. Innostus oli taas hyvin suuri tähän uuteen harjoitustapaan, varsinkin poika osastossa, nämä olivatkin niin hyväoppisia, että näyttivät monasti esimerkkiä aikuisille."

Vuonna 1919 Pattijoen suojeluskunnan esikuntaan kuuluivat uudeksi paikallispäälliköksi valitun Albert Hannelin lisäksi H. Härkönen, R. Pirkola, H. Tuomikoski ja J. Kuusisto. Varamiehinä A. Mehtola ja V. Koukkula. Kurinpitolautakunnan jäseninä toimivat V. Viitanen, A. Mehtola, H. Kaarela, varalta J. Tervonen ja M. Nikola. Huhti-kesäkuun aikana suojeluskunta piti vielä vahtia rautateillä, rautatiesillalla, Soramäen vesitornilla, valtamaanteiden varsilla sekä merenrannikolla. Vuoden 1919 lopussa suojeluskunnan vahvuus oli 107 miestä.

Into laimenee

Kun maa oli ollut jonkin aikaa itsenäinen, ei suojeluskuntatyötä enää koettu niin tärkeäksi. Tämä näkyi myös järjestön jäsenmäärässä. Vuonna 1923 Pattijoen suojeluskuntaankin kuului enää 67 miestä, kolme kannattavaa jäsentä mukaan lukien. Jäsenistön hupeneminen antoi esikunnalle aihetta huoleen.

"Suojeluskunta-aate ja innostus ei näytä oikein kasvavan, sillä harjoitukseen osanottajain määrä pienenee huomattavasti. Henkisiä kasvattajia on hyvin vaikea saada miltään puolelta oman kunnan keskuudesta. Pimeää on ajatella eteenpäin, toiselta puolen vaatimukset tiukkenee, kun taas toiselta puolen haluttomuus ja köyhyys päälle käyvät."

Seuraavina vuosina urheilun harrastus samoin kuin kilpailutoimintakin suojeluskunnan piirissä lisääntyivät. Talvella hiihdettiin ja kesällä yleisurheiltiin. Myös pesäpallo oli kuvassa mukana. Menestyksellä osallistuttiin myös erilaisiin ampumakilpailuihin.

Varoja toimintaansa suojeluskunta sai mm. lahjoituksina ja jonkin verran myös talkootyöllä ja iltamilla. Aseita, ammuksia ja asusteita saatiin valtiolta piiriesikunnan kautta. Vuonna 1925 Pattijoen valtuusto myönsi suojeluskunnalle toistaiseksi 3 000 markan vuotuisen avustuksen.

Vuonna 1927 suojeluskunnat vakinaistettiin ja käyttöön otetulla ns. aluejärjestelmällä oli merkittävä vaikutus sotilaalliseen koulutukseen Raahenkin suojeluskuntapiirissä.

"Tämän järjestelyn kautta saatiin suojeluskunnalle nykyaikaista taktiikkaa vastaava kouluuttaja, jota puutetta on Pattijoen suojeluskunta saanut karsia suurimman osan toimintansa ajasta. Kylläkin tämä uusi kouluuttaja teki ensimmältä sen vaikutuksen, että suojeluskuntalaiset ikään kuin pelkäsivät häntä. Esim. paikallispäällikkö teki sen huomion useasti kehottaessaan suojeluskuntalaisia harjoituksiin, häneltä tiedusteltiin jos jonkinlaisesti, minkälainen hän on, onko hän hauska ja haukkuuko hän jos ei tiedä mitään kun hän kysyy jotain, ei sinne kehtaa tulla kun siellä on niin suuri upseeri. Tällaista aivan lapsellista kyseltiin, johonka paikallispäällikkö koetti lohtutella, että aluepäällikkö on hyvin hauska mies, puhuu joka kolmannen sanan leikkiä ja eikä suinkaan aivan purematta nieleskele, sekä ostaapa väliin kahvitkin koko sakille."

Aluepäälliköiden alinomainen vaihtuminen vaikuttaa suuresti sk:nan sotilaalliseen kasvatukseen, joskin myöskin vaikuttaa sekin, kuinka sk:ta aatteelle ja sen sotilas kunnan kasvatukselle antautuva aluepäällikkö kulloinkin on.”

Albert Hannelin jatkoi Pattijoen suojeluskunnan paikallispäällikön tehtävissä aina 30.1.1927 saakka. Sen jälkeen tehtävää hoiti kuukauden päivät kersantti A. Torvela ja hänen jälkeensä 1.3.1927 alkaen sk.-kersantti E. Mehtola.

Seuraavien kymmenen vuoden aikana suojeluskunnalla oli melkoisesti rahallisia menoja. Se osti mm. oman ampumaradan majoineen, kaksi varastohuonetta sekä hyppyrimäen. Suojeluskunta hankki omistukseensa myös puolet nuorisotalo Kuuselasta. Toiminta jatkui jo vakiintuneissa muodoissaan ja uhkakuvioiden käydessä yhä ilmeisemmäksi suojeluskuntien piirissä suoritettujen aseellisten harjoitusten merkitys korostui.

Jatkosodan jälkeen Suojeluskuntajärjestö lakkautettiin liittoutuneiden valvontakomission määräyksestä. □

Pattijoen Lotta Svärd-osaston kymmenvuotisjuhlassa vuonna 1928 olivat mukana mm. Fanni Pyhtilä (myöh. Pirttiäho), Emmi Pyhtilä, Maija Pyhtilä, Ruusa Pyhtilä, Anni Sarkkinen, Hilja Tervonen, Saimi, Sundvik, Olga Tuomela, Alma Elfving, Fia Tervonen, Aura Kauppila, Kirsti Härkönen, Laina Rekola, Lempi Mikkonen, Katri Paani (Bahn) ja Hilda Huotari. (Kuva Fanni Pirttiäho)

Lähteet: Pattijoen suojeluskunnan 10-vuotishistoriikki (1928), Suojeluskuntalaisen lehti n:o 49-50/21, Lotta Svärd-yhdistyksen keskusjohtokunnan julkaisu "Valkoinen kirja" (1928), Raahen Sk-piirin kuukausijulkaisu "Kuormarenki" n:o 6/37 ja n:o 6-7/39.

KIRJEITÄ VELJELLE VAPAUSSOTAAN

Vuonna 1897 syntynyt Lauri Lehtomaa taisteli vapaussodassa Raahen komppaniassa. Hänen kotinsa oli Raahessa Sovionkadulla.

Pattijoen Kopsan koululla opettajana toiminut Martta Lehtomaa (myöh. Tautvola) kirjoitti ahkerasti veljelleen vapaussotaan. Kopsan silloinen uusi koulurakennus nimettiin opettajansa mukaan Marttalaksi.

Raaha 11/IV 18.

Rakas Veli!

Kiitos kirjeestä tammik. 28 p:vältä ja kortista rintamalta! Oikeinpa sydän ilosta ailahti, kun oli Lassin käsialaa kortin ja kirjeen päällä, jotka posti tuppas kyökin kaapin päälle. Minäkin olen ollut kotona kolme päivää, ei aika kulunut sydänmaalla näin vaiherikkaana aikana.

Tänään 10/IV kävin Väinölleni Lapin asemalla sanomassa hyvästi. Hän meni Oulun Rauhanyhdistyksen toimeenpanemassa ambulanssissa rintamalle. Kirjoitimme Martin kanssa Sinullekin, sanoimme: jos sattumalla näkisit. Emme olleet saaneet vielä korttiasi silloin. Mieleni minunkin tekee, jos vaan Oulusta II:n ambulanssi lähtee. Saa nähdä kuinka käy, kun pitäis sijainen saada kouluunsaakin.

Raahen ensimmäiset lähtiät tulivat tänään levähtämään. Nokisia ja parrottuneita olivat pojat, eipä tuntea tahtonut. Komeasti tulivat. Ylimääräinen juna nouti Lapista ja torvisoitolla vastaan otettiin. Martilla on kova into rintamalle. Sanoo ei kehtaavansa mennä kouluunkaan, kun huonommatkin ovat menneet Isänmaata ja sen oikeuksia puoltamaan kuin hän on. Olen koettanut pitää Martin puolta, mutta äiti ja isä ovat niin hirveästi vastaan Martin menoa. Minusta se ei ole oikein.

Heikki Haikara Tauvosta on kaatunut kunnia kentälle. Kyllä Sinua on kysynyt moni, moni missä olet saaden vastauksen, emme tiedä. Huomenna lähdän taas koettamaan kuinka koulutyö sujuu. Taivaan Isä suojelkoon Velipoikaa, että saamme hänet yhtä reippaana kotiin, kuin syksyllä lähti. Sydämellisesti tervehtien

sisko.

Raahessa 15 p. huhtik. 1918.

Rakas Veli!
 Tästä, joka tuli 14/IV. Tuli se kir-
 ,, jonka pistit postilaatikoon,
 ti joutui sinne. Loma oli lu-
 kuisista päivistä vaiheista. Mi-
 in kotokseeni käy, kun en ole
 alla kraavaattin laulua, prap-
 ja kannunann jyskettä, vaikka
 välttävään ettei ^{amin karsien} sota ole leikkia
 tunkin kuulla, kuinka Suomen vo-
 taan. - Tulin aivan äskön Kops-
 ni päivää siellä vaara olikin koo-
 in. Kun saavuin ^{kotiin}, min olen putta-
 in.

Raahella 11.4.18

Rakas Veli!

Syd. kiitokset niistä mitä saimme tänä iltana postista. Saime sulta kirjeen, joka oli päivätty 28.1.18 sekä kortin 5.4.18. Se kortti varsinkin oli ihan ihmeellinen ja tervetullut ja kirje oli hauska lukea. Siinä tulee esiin vanhoja asioita, esim ne sukset. En minä koko talvea suksetta ollut sain nimittäin helmik. puolivälissä ostaa Jokelalta sukset. Ne ovat melkein 10 jalkaa pitkät, mutta hyvin notkijat ja köykäset. 1 suksi painaa 1 kg 900 gr. Hintaa niillä oli aivan punasesti nim. 35 mk. Keväällä, kun lumilouhikoissa hiihdin jäällä rouhasin niihin sauvoilla pari naarmuakin jo, mutta eihän ne paljontaan haittaa, paahtaa vaan ja laappaa niihinkin vähän tervaa niin peittyvät. Kauppahistoriastakin siinä puhut. Kyllä nyt sellaiset saa lahoa, kun koko koulukin on punasten vankilana. Kyllä ne on nuo punaset julman näköisiä, niille on maalattu nimittäin kummallekin olalle veripunanen rantu. Kaupungin punaset on pantu näiden kanssa nyt yhteen. Siellä se [REDACTED] riepu viruu. [REDACTED] on myös tästä seinän takaa. Kaikkiaan on Raahen p.kaartisia 50-60 miestä. Huomen aamulla 9 aikana pitää taas lähteä näitä hurttia vahtaamaan. Siellä on aina 30 miestä vahdissa. P.k.laisia on nimittäin 700-800 miestä.

[REDACTED] on niiden joukossa. Kun viimein olin siellä, en vielä hänestä tiennyt mitään. En vielä kukaan ole nähnyt häntä, en edes tunne. Huomenna pitäs tievustella sitä. Sinä taidat hänet vielä hyvin talvesta muistaa. Kyllä on poika rievun eksyttänet väärille teille. Niin täällä minä vaan vahtailen aseettomia kun toiset tappelee. Tekis sinnekin mieli, mutta ovat niin vastaan. Hyvää yötä! Onnellista jatkoa! Paljon terv. meiltä kaikilta toivoo veljesi Martti.

Kuinka sinun vaatetuksesi laita on? Onko sulla muita vaatteita kuin ne siniset? Onko sulla sukkia ja muuta alusvaatetta? Äiti täällä huolehtii, että sinä palellut. Oletko pohjauttanut niitä saappaaita? Niin kirjotahan nyt piakkoin äidille vaatuksestasi. Laittaisimme sulle sarkapuvun jos olet sen tarpeessa. Lähdän juuri vahtiin. Toiste lisää. Paljon terveisiä.

Martti

Raahessa 15 p. huhtik. 1918

Rakas Veli!

Kiitos kirjeestäsi, joka tuli 14/IV. Tuli se kirje sittenkin, jonka pistit postilaatikkoon, vaikka kortti joutu ennen. Soma oli lukea sen aikaisista elämäsi vaiheista. Minun melkein katekseni käy, kun en ole saanut kuulla kranaatin laulua, srappnellin rätinää ja kanuunain jyskettä, vaikka luulen ymmärtäväni ettei sota ole leikkiä. Tahtoisin sittenkin kuulla omin korvin, kuinka Suomen vapautta ostetaan.

- Tulin aivan äsken Kopsasta. Kolme päivää siellä vaan olinkin taas tähän nykyyn. Kun saavuin kotiin, niin olen uutta ja taas uutta kuullut. Långin Kalle ja Ensti ovat muunmuassa päässeet Raaheseen, tästä sanomalehtileikkeestä saat itse lukea. [REDACTED] ovat isä, Jussi ja Anna saaneet tavata. Kun olivat menneet, niin K. oli vallannut niin mielenliikutus, ettei hän pitkään aikaan ollut voinut puhua mitään. Hän on mennyt vapaaehtosesti punasten joukkoon, oli sanonut: "lähdin, kun lähti joka mökistä kaikki miehet ja vielä naisiakin."

Niin, onko tämän [REDACTED] tapaisiin tekoihin syynä tietämättömyys vai toisten kiihotus. [REDACTED] on ollut myös sodassa, mutta on saanut lomaa, eikä olekaan enään lähtenyt takaisin - on ampunut itsensä kotona. Voi kuinka kauheaa on veljes-sota! [REDACTED] lähtee kotoaan Kangasalle katsomaan huomena. [REDACTED] menee myös pian.

- Satuin myös kunniaparaattiin, joka pantiin toimeen tänä iltana sen johdosta, kun saksalaiset ovat vallanneet Helsingin. Komeaa oli katsella Suomen omain poikain kiväärineen astuvan, joukossa oli joitakin rintamalla olleita (nyt lepäämässä) ja Kalle Karlsson haavottuneita. Hänellä on pää ja käsi kääreissä, vieläpä toisen jalan säärestä ja toisen reidestä on mennyt kuula läpi ja poika vaan häärää kadulla.

- Huomenna on Ville Riihimäen hautajaiset, meiltä ovat myös kaikki käsketyt: isä, Martti ja minä menemme. Ruumis siunataan kirkossa.

- Terveinä kaikin olemme. "Semmosta somaa on elämä", valittelee äitikin, "ei tahdo noita työ vähiään saada tehdyksi, kun tulee jäätyä istuun ja ajattelemaan tätä hirveää surujen aikaa." Väinöltä ei ole tullut sitten kirjettä, kun Sinulle sen laitoimme. Lienetkö saanut kirjettämme.

- Tänään lähtivät takaisin rintamalle kaikista ensimm. täältä lähtijät. Olivat muutaman päivän lomalla. Torstaina lähtevät Långin pojat. Jäljennän ja lähetän Väinölle viimesen kirjeesi. - Äidiltä ja isältä oikein paljon sydämellisiä terveisiä! Allekirjoittaneelta myös. Tervepä taas! Taivaan Isän suojaan jääös Veli!

sisko.

Vaatteistasi äiti on huolissaan, miten tarkenet. Jatkan vielä. Sain juuri Väinölle kopioituksi kirjeesi. Kello meneekin jo hyvän määrän kahta. Keskikamarista kuuluu Martin hiljanen hengitys. Tämä yö onkin rauhallinen. Isä saa koko yön nukkua, eikä M. ole vahtia. Koitan mennä minäkin nukkumaan, vaikka kauaan aikaan ei ole uni heti tullut, sillä mielessä pyörivät Vapaustaistelijat, jotka saavat yönsä ja päivänsä maata kinok-sissa ja lumisohjussa luotien sataissa rakeiden tavoin.

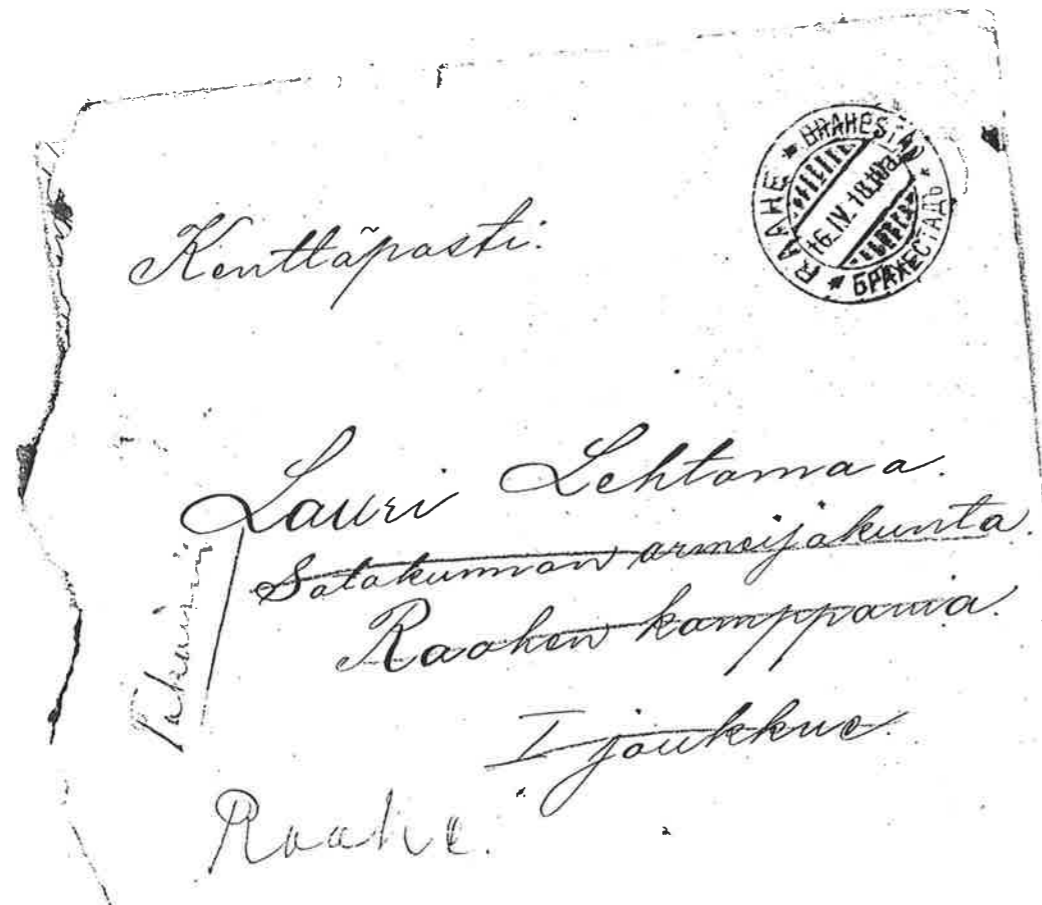
- Terveisiä vaan kirjoitan sulle kun on niin hirveän kiire, etten jouda enempää. mutta onkin tähän Martta jo minunkin eestä kirjottanut.

Martti.

...kossa oli jaitakin rinta-
yt lepäämässä) ja Kalle
nsita. Hänellä on grää ja
vieläpä toisen jalan ja toi-
en reidestä on mennyt kuula
u vaan häärää kadulla.
ille Riihimäen hautajaiset,

Lauri Lehtomaa kaatui Karkussa 15.4.1918, eli samana päivänä, jolloin Martta ja Martti kirjoittivat viimeisiä kirjeitään veljelle vapaussotaan. Sankarivainajan taskusta löytyneet kirjeet palautuivat myöhemmin takaisin lähettäjille.

PATTIJOEN TYÖVÄENYHDISTYKSEN VAIHEITA

Pattijoen työväenyhdistys perustettiin 26.11.1906 alunperin nimellä "Salon-Pattijoen Työväen Yhdistys". Ensimmäiset toimitilansa yhdistys rakensi vuonna 1908 vuokrattuaan sitä varten tonttimaata Kaisa ja Jaakko Ojalalta.

Kansalaissotaa edeltävä vuosi 1917 oli täynnä ankeutta ja kuohuntaa. Kansalaisryhmät olivat selkeästi eriytyneet toisistaan, toisin kuin suurlakkovuonna 1905, jolloin talonpojat ja työläiset vastustivat venäläistämispolitiikkaa vielä rinta rinnan. Samana vuonna perustettu ja jo seuraavana vuonna lakkautettu punakaartijärjestö perustettiin uudelleen lokakuussa 1917.

"Työväestön suojaksi" muodostettiin Pattijoellekin punakaarti, jonka perustajaksi ja johtajaksi mainitaan torppari Matti Mattila. Muita perustajajäseniä ja toimihenkilöitä olivat torpparit Antti Lind, Antti Pisilä, Antti Kaarela, J. Merikivi ja Kustu Riikonen sekä torpparinpojat Matti Skinnari, Heikki Ehrola ja Eino Haarala.

Pattijoen punakaartilaiset tekivät luonnollisista syistä yhteistyötä raahelaisten aateveljiensä kanssa. Pattijokisia punakaartilaisia oli kapungissa myös ns. Raahen valtauksen aikana 1.2.1918, joskaan heidän osuutensa tapahtumissa ei muodostunut kovin suureksi. Tietyvästi ainakin osa pattijokisista pakeni paikalta ennen eteläpohjalaisten joukkojen tukemien suojeluskuntalaisten punaisia vastaan tekemää rynnäkköä. Suojeluskuntalaiset ottivat heidät myöhemmin kiinni ja passittivat kauppakoululle perustettuun kolkkoon punavankilaan, jossa oli enimmillään noin 800 vankia. Myöhemmin pattijokiset vangit kuitenkin vapautettiin, sillä paikkakunnan isännät ottivat heidät lupauksensa mukaisesti omalla vastuullaan tiloilleen töihin. Raahen vankilassa on tilastojen mukaan ollut kaikkiaan kuusi pattijokista punavankia.

Kansalaissota käytiin 28.1.-15.5.1918 ja tänä aikana suojeluskunta otti haltuunsa "sotasaaliina" mm. Pattijoen työväentalon. Tarkempaa tietoa työväenyhdistyksen toiminnasta tuolta ajalta ei löydy, sillä kaikki yhdistyksen pöytäkirjat vuosilta 1906-1918 katosivat sodan melskeissä. Keväällä 1919 työväentalo palautettiin takaisin yhdistyksen hallintaan ja sekasortoisen kansalaissotavuoden jälkeen sen toiminta pääsi jälleen viriämään.

Kaksikymmenluvulla alkoi yleinen työväenliikkeen hajaannus, mikä johti Pattijoellakin työväenyhdistyksen kahtiajakaantumiseen. Yhdistyksestä erosi ja siitä erotettiin jäseniä, jotka eivät sopineet senhetkiseen "sosialidemokratian

aatemaailmaan”. Toisaalta paikallista työväestöä pyrittiin myös aktiivisesti yhdistämään niin kulttuuri- kuin urheilutoiminnankin avulla.

Työväenyhdistys otti aktiivisesti kantaa erilaisiin ajankohtaisiin asioihin. Kesäkuussa 1920 se mm. muotoili kokouksessaan vastustavan kannan maassa vallinneeseen kieltolakiin. Saman vuoden heinäkuussa yhdistys pelkisti nimensä Pattijoen Työväen Yhdistykseksi ja yhdistysrekisteriin merkittiin sen tarkoituksiksi ja toiminnan laaduksi “työväen sivistyksellisen, taloudellisen ja valtiollisen kehityksen edistäminen sekä herätys- ja valistustyön suorittaminen paikakunnan vähävaraisten keskuudessa”.

Pattijoen Työväen Yhdistys liitettiin osaksi Suomen Sosialidemokraattista puoluetta vuoden 1922 alusta lukien. Vuonna 1925 yhdistys teki päätöksen osallistua ensimmäisen kerran kunnallisvaaleihin. Sotien välisen ajan yhdistyksen jäsenmäärä pysyi pienenä, mutta siitä huolimatta toiminta oli vilkasta. Vuonna 1938 maksaneita jäseniä oli vain kymmenkunta, mutta sinäkin vuonna yhdistys järjesti iltamia 61 kertaa.

Sotavuosilta 1939-44 ei ole myöskään säilynyt työväenyhdistykselle kuuluvia asiakirjoja. Työväentaloa käytettiin sinä aikana mm. armeijan majoitustiloina. Sodan jälkeen yhdistyksen toiminta aktivoitui jälleen. Vuonna 1951 sen nimi muutettiin nykyiseen muotoonsa *Pattijoen Sos.dem. työväenyhdistys*. □

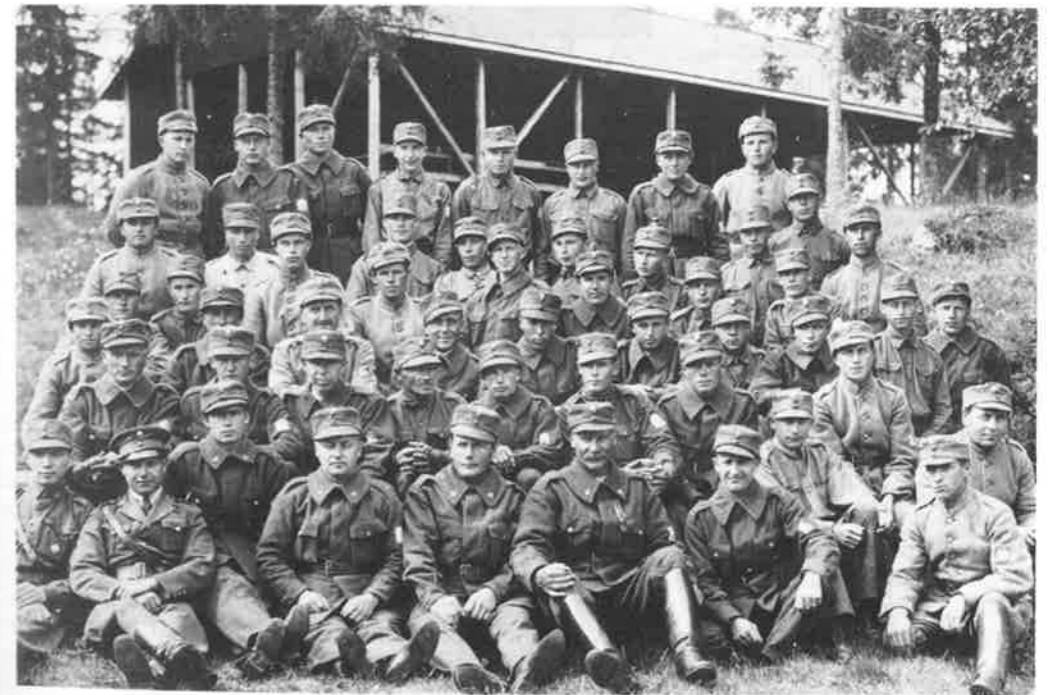

Pattijoen työväentalo noin 1910. (Kuva Veikko Sipolan kok.)

Lähteet: Pattijoen Työväenyhdistyksen historiikka, Pattijoen suojeluskunnan 10-vuotishistoriikki, Raahen tie-noon historia III (Matti Lackman)

Raahen ja Pattijoen lottia kursseilla Raahessa vuonna 1937.

Pattijoen suojeluskuntaa vuonna 1937. Eturivissä vas. Heikki Pudas, Arvo Nummela, Ville Koukkula, Matti Jussila ja Eino Mehtola. Takarivissä Jaakko Viitanen, Eino Joensuu, Kustaa Kauppila, Martti Jaakola, Verner Tervonen, Yrjö Tervonen, Hannes Kujala, Matti Ingerttilä, Pentti Lisko ja Heikki Tuomikoski.

Jääkäriväpeli Sakari Honkala

Pattijoen uuden hautausmaan keskipaikkeilla on vaatimaton hautakivi, joka kertoo siihen haudatun jääkäriväpeli Sakari Honkalan (11.7.1883-5.2.1947).

Vuosisatamme alussahan Suomi kuului Venäjään, jonka vallanpitäjien pyrkimyksenä oli venäläistyttää Suomi ja Suomen kansa. Tätä aikaahan kutsutaan sortovallan ajaksi. Näitä venäläistämispyrkimyksiä Suomessa ei kuitenkaan hyväksytty, joten varsinkin sen ajan nuorisolla oli pyrkimys vapautua sortajista taistelemalla Suomi itsenäiseksi, koska vallanpitäjiä ei muutoin saatu luopumaan pyrkimyksistään.

Itsenäisyysajatusta toteuttaakseen Suomesta meni noin parituhatta nuorukaista venäläisiltä vallanpitäjiltä salaa salaisia etappireittejä pitkin saksaan, saamaan sotilaskoulutusta, voidakseen palata yhtenäisenä koulutettuna osastona vapauttamaan maataan venäläisestä sortovallasta.

Eräs näistä saksaan matkanneista nuorukaisista oli työmies Sakari Honkala Revonlahdelta.

Saksassa Honkala sai sotilaskoulutusta toisten jääkäreiden mukana Jääkäripataljoona 27:ssä Tanskan lähellä olevassa Lockstedtissa ja nykyisen Latvian Libaussa, joutuen osallistumaan myös ensimmäisen maailmansodan taisteluihin itärintamalla lat-

Jääkäriväpeli Sakari Honkala

viassa Misse-joella, Aa-joella ja Riianlahden ympäristössä.

Jääkärimatrikelista selviää, että Sakari Honkala palasi Vaasaan 18.2.1918 jääkäreiden pääjoukon mukana, jossa liittyi Mannerheimin vapautusarmeijaan. Aluksi hän koulutti vapaussotureita Oulussa ja sen jälkeen osallistui vapaussodan taisteluihin Tampereella, Kämärässä ja Viipurissa. Sodan jälkeen hän jatkoi palvelustaan armeijassa sekä toimi erinäisissä siviilitehtävissä kunnes tuli eläkeikäisenä Pattijoelle.

Täältä sakari hankki asunokseen pienen mökin Soramaestä ratavartijan asunnon ja höyryvetureiden pumppu-

kaivon vierestä. Tässä mökissä hän asui ainoan lapsensa, Sylvin kanssa saaden niukan elantonsa mökin viereen erittäin liekoiseen maahan kuo-
kitusta pellostä.

Huolimatta kovin vaatimattomista olosuhteista, oli sakari silminnähdyn tyytyväinen saadessaan asua vapaassa ja itsenäisessä Suomessa.

Sakari Honkala kuoli 5.2.1947 ja haudattiin Pattijoen uudelle hautausmaalle. Sakarin ainoa tytär Sylvi muutti Haapavedelle vuonna 1951 ja sieltä edelleen Lahteen, jossa hän avioitui ja kuoli lapsettomana 13.4.1977.

Koska Honkaloilta ei jäänyt ketään omaisia, on hautauspaikka ollut täysin hoitamaton. Kertoman mukaan on seurakunnan toimesta viety joskus kukkanen Sakarin haudalle, vaan sekin on luottamusmiesten toimesta kielletty, koska siitä ei kukaan maksaa. Nytemmin on hautauskiveä ympäröivää pensaskasvillisuutta hiukan raivattu ja kiveen kiinnitetty Jääkäripataljoona 27. muistolaatta.

Sakari Honkalalla ei varmasti olisi mitään sitä vastaan, jos joku tai jotkut haluaisivat osoittaa kunnioitustaan ja kiitollisuuttaan hänen ja toisten jääkärioveljien elämäntyötä kohtaan viemällä joskus kukkasan hänen haudalleen - maksutta.

Erkki Ingerttilä

MATRIKKELI

VAPAUSSOTAAN V. 1918 OSALLISTUNEET HENKILÖT

ALAMIKKELÄ, Frans Pekka, maanviljelijä
 s. 06.08.1886 Pattijoki
 k. 19.03.1960 Kajaani
 Puoliso: Nanni Kustaava, o.s. Mikkela
 Lapset: Frans -12, Aaro s. ja k. -14, Heikki -15,
 Anni -17, Antti -18, Aaro
 Taistelut 1918: Raahen valtaus
 Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

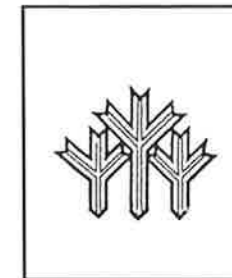
ASUKAS, Antti, maanviljelijä
 s. 03.10.1866 Pattijoki
 k. 10.02.1929 Pattijoki
 Puoliso: Maria Johanna, o.s. Jokela
 Lapset: Antti -98, Kalle -99, Martta -01, Jenny -09
 Taistelut 1918: Raahen valtaus
 Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

ASUKAS, Kalle Alfred, mv poika
 s. 28.11.1899 Pattijoki
 k. 23.10.1936 Pattijoki
 Puoliso: Siiri Impi Irene, o.s. Hultin
 Lapset: Arvo -24, Urho -26, Eero -29, Hilikka -31,
 Hanna -34
 Taistelut 1918: Kyröskoski, Tampere, Kärkölä
 Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

BAHN (PAANI), Katri Albertiina, talon tytär
 s. 03.08.1895 Salon emäsrk (Pattijoki)
 k. 27.03.1971 Pattijoki
 Tehtävät 1918: Tampere, sairaanhoito
 Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

BÄCK, Pentti, itsellinen
 s. 30.11.1900 Pattijoki
 Joukko-osasto: Oulun l. 1. vapaaehtoinen rintamakomen-
 nuskunta
 Taistelut 1918: Perkjärvi, Alhainen, Suodenniemi,
 Mouhijärvi, Kahmajärvi, Tampere, Vallila,
 Karkun asema ja kirkon seutu
 Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

FRI, Oskar Johan, maatalousneuvoja
 s. 30.11.1877 Vesanto
 Puoliso: Ida, o.s. Pakarinen
 Lapset: Ossi -14
 Taistelut 1918: Raahen valtaus (suojeluskunnan paikallis-
 päällikkö)
 Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

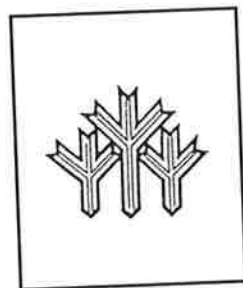

HAIKARA, Antti Aapram
 s. 12.12.1898 Pattijoki
 k. 08.03.1969
 Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

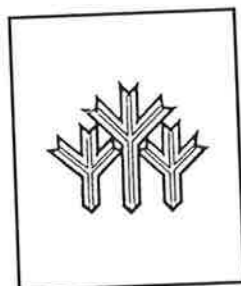

HANNELIN, Albert Edvard, torppari
 s. 19.03.1870 Salon emäsrk (Pattijoki)
 k. 19.11.1928 Pattijoki
 Puoliso: Nanni, o.s. Ingerttilä
 Lapset: Henrikki -04, Matti -05, Aune -06,
 Alma -08, Elvi -10, Yrjö -12, Laina -14,
 Tytyne -17, Sisko -19, Laura -20, Elsa -24
 Vapaussota: Suojeluskunnan esikunnan jäsen
 Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

HUHTALA, Juho Emil, mv.poika
s. 31.08.1885 Kauhava
k. 15.10.1918 Pattijoki
Joukko-osasto: Raahen komppania
Taistelut 1918: Kyröskoski, Tampere, Karkku
Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

HUHTALA, Kustaa, maanviljelijä
s. 20.10.1859 Kauhava
k. 28.12.1931 Pattijoki
Puoliso: Maria, o.s. Ylitalo
Lapset: Juho -85, Elviira -89, Aukusti -00, Elli -02
Taistelut 1918: Raahen valtaus
Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

HUMMASTENNIEMI, Juho Albert, itsellinen
s. 30.06.1886 Siikajoki
k. 19.05.1943 Sotasairaala, haudattu Pattijoelle
Puoliso: Etti Maria, o.s. Sauvola
Joukko-osasto: Oulun I. I vapaaeht. lentävä osasto
Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

HÄRKÖNEN, Heikki, maanviljelijä
s. 14.05.1879 Pielisjärvi
k. 15.07.1960 Pattijoki
Puoliso: I Sofia, o.s. Huotari, II Jenni Martta,
o.s. Heikkinen
Lapset: Holger -10, Olavi -11
Vapaussota: Suojeluskunnan esikunnan jäsen
Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

IMPOLA, Hjalmar Wilhelm, mv.poika
s. 03.09.1893 Siikajoki
Puoliso: Martta Sofia, o.s. Alakaainen
Lapset: Ossi -21
Joukko-osasto: Raahen komppania
Taistelut 1918: Kyröskoski, Tampere, Karkku
Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

IMPOLA, Viktor Johannes, työnjohtaja
s. 18.03.1896 Salon emäsrk (Pattijoki)
k. 20.11.1961 Raahe
Puoliso: Olga Maria, o.s. Tuomela
Joukko-osasto: Raahen komppania
Taistelut 1918: Kyröskoski, Tampere, Karkku
Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

INGERTTILÄ, Kaarlo Kustaa, maanviljelijä
s. 02.01.1878 Salon emäsrk (Pattijoki)
k. 04.04.1936 Pattijoki
Puoliso: Kreta Sofia, o.s. Sipola
Lapset: Kaarlo -99, Juho -05, Hanna -06, Antti -07,
Matti -08, Heikki -09, Hinni -11, Niilo -12,
Hilja -14, Aino -15, Anni -17, Erkki -18
Taistelut 1918: Raahen valtaus
Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

INGERTTILÄ, Kaarlo Kustaa (Kalle), ylikonstaapeli
s. 23.04.1899 Pattijoki
k. 23.03.1976 Savonlinna
Puoliso: Elsa, o.s. Hirvonen
Lapset: Kyösti
Joukko-osasto: Raahen komppania
Taistelut 1918: Kyröskoski, Tampere, Karkku
Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

JOENSUU, Kustaa Aleksanteri, maanviljelijä
 s. 01.03.1880 Salon emäsrk (Pattijoki)
 k. 05.03.1948 Pattijoki
 Puoliso: Maria Alina, o.s. Karinkanta
 Lapset: Johan -09, Kaarlo -11, Eino -13, Aini- 16,
 Anni -19, Pentti -21, Alina -23, Tyyne -25,
 Toini -28
 Taistelut 1918: Raahen valtaus
 Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

JORTIKKA, Arvi, maanviljelijä
 s. 13.08.1898 Sakkola
 k. 28.08.1968 Kuusamo
 Puoliso: Anni
 Lapset: Antero -28, Virpi -31
 Taistelut 1918: Haavoittui Raudun taistelussa 5.4.1918
 Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

JUNNILA, Juho Heikki, mv. poika
 s. 20.10.1893 Salon emäsrk (Pattijoki)
 k. 16.09.1962
 Puoliso: Nanni Sofia, o.s. Pramila
 Lapset: Sanni -29, Kaarlo -32, Juhani -34,
 Veikko -36
 Taistelut 1918: Raahen valtaus
 Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

KAARELA, Heikki, maanviljelijä
 s. 15.11.1892
 Taistelut 1918: Raahen valtaus
 Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

KAMUTTA, Kustaa Johannes
 s. 14.08.1898 Salon emäsrk (Pattijoki)
 k. 22.04.1920 Vesisaari, haudattu Kirkkoniemeen
 Taistelut 1920: Petsamo, Salmijärvi. Kuoli Norjan
 Vesisaarella Salmijärven taistelussa
 saamiinsa haavoihin.

KARI, Erkki Johannes, liikkeenharjoittaja
 s. 03.01.1902 Pattijoki
 Joukko-osasto: Oulun II rintamakomennuskunta
 Taistelut 1918: Tyrvää, Inkeroinen, Kotkan valtaus
 Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

KARI, Martti Mikael, työnjohtaja
 s. 27.09.1897 Salon emäsrk (Pattijoki)
 Joukko-osasto: Raahen komppania
 Taistelut 1918: Kyröskoski, Tampere, Karkku
 Tehtävät: Ryhmänjohtaja
 Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

KARJALUOTO, Matti Aukusti, maanviljelijä
 s. 18.01.1893 Salon emäsrk (Pattijoki)
 k. 15.09.1969 Pattijoki
 Joukko-osasto: Raahen komppania
 Taistelut 1918: Kyröskoski, Tampere, Karkku
 Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

KAUPPILA, Juho (Janne), maanviljelijä
 s. 16.11.1876 Salon emäsrk (Pattijoki)
 k. 19.06.1929 Pattijoki
 Puoliso: Anna Sofia, o.s. Westberg
 Lapset: Fanni -04, Eeva -05, Kustaa -07, Elvi -09,
 Aura -11, Anni -12, Hanna -14, Matti -18,
 Paavo -20, Martti -23, Mauno -26, Pentti -26
 Taistelut 1918: Raahen valtaus
 Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

KOUKKULA, August, maanviljelijä
 s. 20.10.1862 Salon emäsrk (Pattijoki)
 k. 20.02.1922 Pattijoki
 Puoliso: Kaisa Liisa, o.s. Kauppila
 Lapset: Matti -85, Hilja -87, Saimi -89, Aina -91,
 Juho -94, Matti -99, Anna -03, Hanna -06
 Taistelut 1918: Raahen valtaus
 Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

KOUKKULA, Juho Vilhelmi (Ville), maanviljelijä
 s. 11.01.1894 Pattijoki
 k. 17.05.1943 Pattijoki
 Puoliso: I Saimi Esteri, o.s. Rautio (k. -20)
 II Hilma Kustaava, o.s. Viitanen
 Lapset: Aukusti -20, Paavo -24, Liisa -26,
 Jorma -31, Ritva -36
 Taistelut 1918: Raahen valtaus
 Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

KOUKKULA, Matti, maanviljelijä
 s. 04.10.1899 Pattijoki
 k. 22.03.1976 Pattijoki
 Puoliso: Johanna Vilhelmiina, o.s. Lemponen
 Lapset: Hanna Helena -34
 Joukko-osasto: Raahen komppania
 Taistelut 1918: Kyröskoski. Haavoittui taistelussa.
 Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

KUUSISTO, Jaakko Oskari, maanviljelijä
 s. 07.10.1876 Teuva
 k. 27.08.1950 Pattijoki
 Puoliso: Olga, o.s. Matvejeff
 Lapset: Oskari -16, Kaarina -18
 Taistelut 1918: Raahen valtaus (toimitti armeijalle ruokaa ja
 vaatteita)
 Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

KUUSISTO, o.s. Matvejeff, Olga, maanviljelijän vaimo
 s. 18.01.1896 Ylimarkku
 k. 11.02.1960
 Puoliso: Jaakko Oskari
 Lapset: Oskari -16, Kaarina -18
 Tehtävät 1918: Toimitti armeijalle ruokaa ja vaatteita
 Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

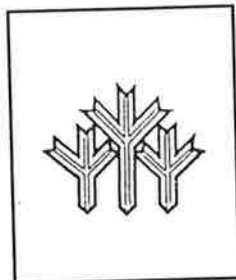

LASSILA, Matti Arvid, maanviljelijä
 s. 17.05.1894 Salon emäsrk (Pattijoki)
 Puoliso: Aina Kristiina, o.s. Keränen
 Taistelut 1918: Raahen valtaus
 Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

LAURUKAINEN, Juho Robert, itsellinen
 s. 20.06.1889 Salon emäsrk (Pattijoki)
 Taistelut 1918: Raahen valtaus
 Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

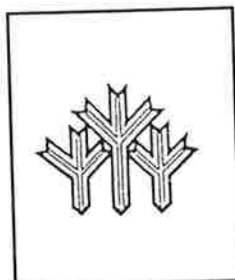

LINDROS, Alma Fredriikka, kätilö
s. 19.09.1891 Korpilahti
Tehtävät 1918: Sairaanhoidajana Tampereella
Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

LISKO, Kaarle (Kalle), poliisi
s. 23.01.1886 Kangasala
k. 02.06.1970 Pattijoki
Puoliso: Liisa, o.s. Mehtola
Lapset: Pentti -14, Veikko -15, Eine -17, Aune -20,
Helvi -23
Taistelut 1918: mm. Tampereen valtaus, joukkueenjohtaja
Sotilasarvo: Alikersantti
Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali, Tampereen
valtauksen muistomitali

LUKINMAA, Viljami Nikolai, itsellinen
s. 22.03.1896 Pattijoki
Puoliso: Hilda Sofia, o.s. Jokela
Lapset: Arvi -21
Taistelut 1918: Raahen valtaus
Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

MAKKONEN, Matts Emil (Matti), itsellinen
s. 01.10.1887 Pattijoki
k. 26.04.1918 Kuokkala
Joukko-osasto: 5. jääkärirykmentti I patalj. I komppania
Taistelut 1918: Kaatui Kuokkalassa
Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

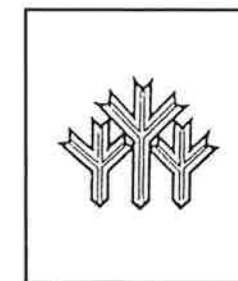
MARTTILA, Jaakko Alfred, itsellinen
s. 11.01.1895 Lumijoki
Joukko-osasto: 5. jääkärirykmentti, I patalj. I komppania
Taistelut 1918: Kuokkala
Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

MEHTOLA, Albert Aleksanteri, maanviljelijä
s. 06.01.1879 Salon emäsrk (Pattijoki)
k. 29.04.1953 Pattijoki
Puoliso: Hanna Eliisabet, o.s. Mikkeliä
Lapset: Helvi -03, Eino -04, Veikko -06, Toivo J -08,
Toivo H -10, Aili -11, Elsi H -14, Arvo -16,
Elsi E -17, Eero -20, Toini -22
Taistelut 1918: Raahen valtaus
Tehtävät: Suojeluskunnan johtokunnan jäsen
Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

MIKKONEN, Viljo Johannes, maisteri
s. 17.08.1891 Oulunsalo
Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

MÄKINEN, Jaakko Aleksanteri, konttoristi
s. 04.08.1895 Paavola
Puoliso: Martta Johanna, o.s. Siukkonen
Lapset: Anna-Liisa
Joukko-osasto: Porin rykmentti, 4-7. komppania
Taistelut 1918: Pomarkku, Noormarkku, Harjakangas
Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

MÄKINEN, Juho Sakari, maanviljelijä
 s. 02.05.1893 Paavola
 Puoliso: Fanni Maria, o.s. Ronkainen
 Lapset: Reino -20, Pentti -21, Anna-Liisa -24,
 Paavo -25
 Joukko-osasto: Porin rykmentti, 4-7. komppania
 Taistelut 1918: Pomarkku, Noormarkku, Harjakangas
 Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

NIEMELÄ, Johan Svante, torppari
 s. 11.04.1872 Ylivieska
 k. 27.06.1939 Pattijoki
 Puoliso: II Roosa Sofia, o.s. Filppula
 Lapset: Juho -08, Väinö -10, Kyllikki -19,
 Kerttu -22
 Taistelut 1918: Raahen valtaus
 Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

NIKOLA, Antti Johannes, maanviljelijä
 s. 17.04.1894 Salon emäsrk (Pattijoki)
 k. 18.07.1962 Raahen
 Puoliso: Katariina Dagmar, o.s. Kurikka
 Taistelut 1918: Raahen valtaus
 Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

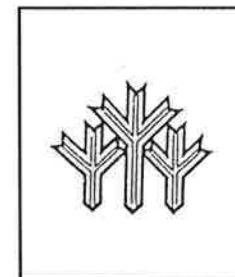

NIKOLA, Heikki Iivari, maanviljelijä
 s. 01.08.1884 Raahen
 k. 11.10.1971 Pattijoki
 Puoliso: Anna Sofia, o.s. Mattila
 Lapset: Alli -15, Aili -17, Elvi -19, Elle -22
 Taistelut 1918: Raahen valtaus
 Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

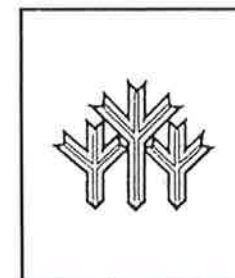
NIKOLA, Matti Mikael (Mikko), maanviljelijä
 s. 01.01.1898 Salon emäsrk (Pattijoki)
 Puoliso: Salli Margareta, o.s. Paldanius
 Lapset: Olavi -19, Aino -21, Matti -24, Pentti -28,
 Alli -32, Paavo -35
 Joukko-osasto: Raahen komppania
 Taistelut 1918: Kyröskoski
 Haavoittunut: Kyröskoskella -18
 Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

PAKOLA, Juho Emil, itsellinen
 s. 13.06.1896 Salon emäsrk (Pattijoki)
 k. 04.03.1936 Voluntown USA
 Puoliso: Hilda Elmina, o.s. Rahkola
 Joukko-osasto: 5. jääkärirykmentti, I patalj. I komppania
 Taistelut 1918: Kuokkala
 Kunniamerkit: Vapaussodanmuistomitali

PALDANIUS, Eino, palstatilallinen
 s. 06.10.1884 Tyrnävä
 Puoliso: Maria Elisabet, o.s. Kurtti
 Lapset: Salli -16, Lauri -18
 Taistelut 1918: Oulun valtaus
 Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

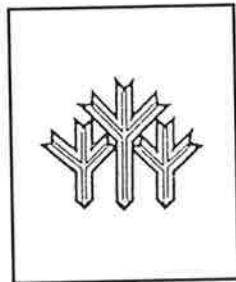

PELTONEN, Iisakki Eemeli, kirkkoherra
 s. 30.09.1888 Nurmo
 Puoliso: I Anna Lempi, o.s. Alajaskari (k.-40)
 II Laina, os. Kytömäki
 Lapset: Oiva s. ja k. -15, Martti -26, Juhani -44,
 Maija -46, Hanna -48
 Taistelut 1918: Raahen valtaus
 Tehtävät: Toimitti vaatteita ja ruokaa rintamalle
 Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

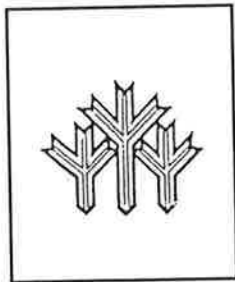

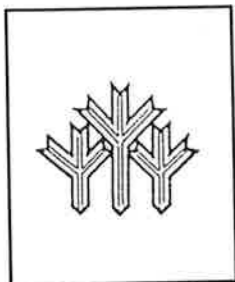
PELTONEN, o.s. Alajaskari, Anna Lempi
 s. 05.10.1890 Nurmo
 k. 18.09.1940 Ylivieska
 Puoliso: Iisakki Eemeli Peltonen
 Lapset: Oiva s. ja k. -15, Martti -26
 Tehtävät 1918: Toimi vaatekeräyksen hyväksi
 Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

PERÄLÄ, Albert Aleksanteri (Santeri), maanviljelijä
 s. 11.08.1867 Salon emäsrk (Pattijoki)
 k. 20.07.1928 Pattijoki
 Puoliso: Kaisa Eriika, o.s. Kaarela
 Taistelut 1918: Raahen valtaus
 Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

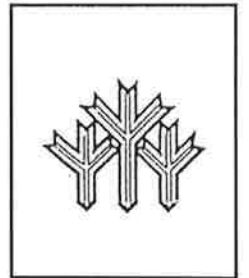

PIETILÄ, Arvo Aarne, torpparin poika
 s. 21.05.1902 Salon emäsrk (Pattijoki)
 Joukko-osasto: Raahen komppania
 Taistelut 1918: Kyröskoski, Tampere, Karkku
 Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

PIETILÄ, Pekka Benjami, torpparin poika
 s. 22.03.1901 Salon emäsrk (Pattijoki)
 k. 08.07.1918 Pattijoki
 Joukko-osasto: Raahen komppania
 Taistelut 1918: Kyröskoski, Tampere, Karkku
 Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

PINOLA, Matti, itsellinen
 s. 09.01.1900
 Joukko-osasto: II rykmentti, IV komppania
 Taistelut 1918: Kyröskoski, Tampere
 Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

PIRKOLA, Juho Roopertti, herastuomari, talollinen
 s. 14.12.1892 Raahen
 k. 02.01.1965 Pattijoki
 Puoliso: I Maria, o.s. Kytömäki
 II Senja, o.s. Pränny
 Lapset: Vilho -22
 Joukko-osasto: Raahen komppania
 Taistelut 1918: Kyröskoski, Tampere, Karkku
 Tehtävät: Ryhmänjohtaja
 Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

PIRKOLA, o.s. Kytömäki, Maria (Maiju), sairaanhoitaja
 s. 28.08.1882 Lapua
 k. 29.12.1941 Pattijoki
 Puoliso: Juho Roopertti
 Lapset: Vilho -22
 Tehtävät 1918: Sairaanhoitajana Tampereen rintamalla
 Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

PULKKINEN, o.s. Sipola, Liisa, sairasmaailija
 s. 21.03.1876 Pattijoki
 k. elokuussa 1954 Raahen
 Tehtävät 1918: Sairaanhoitajana rintamalla
 Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

PYHTILÄ, Matti Arviiti, mv.poika
 s. 25.02.1897 Pattijoki
 k. 23.12.1965 Pattijoki
 Puoliso: Fanny Maria, o.s. Perälä
 Lapset: Kerttu -19, Pekka -21, Martta -25, Paavo -27
 Joukko-osasto: Raahen komppania
 Taistelut 1918: Kyröskoski, Tampere, Karkku
 Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

PYHTILÄ, Samuli Oskari (Samppa), mv.poika
 s. 27.02.1899 Pattijoki
 k. 03.08.1968 Pattijoki
 Puoliso: Maria Sofia, o.s. Asukas
 Lapset: Aura -30, Veikko -31, Olavi -33, Anni -34, Samuli -36
 Joukko-osasto: Raahen komppania
 Taistelut 1918: Kyröskoski, Tampere, Karkku
 Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

PYHTILÄ, o.s. Kauppila, Sofia Emilia, emäntä
 s. 07.12.1882 Salon emäsrk (Pattijoki)
 k. 25.03.1964 Pattijoki
 Puoliso: Juho Fredrik
 Lapset: Kaarlo -06
 Tehtävät 1918: Hankki vaatteita rintamalle
 Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

PÖLLÄNIEMI, Antti Viljami, palstatilallinen
 s. 02.03.1893 Salon emäsrk (Pattijoki)
 k. 28.08.1939 Pattijoki
 Puoliso: Fanni Alina, o.s. Greus, ent. Kivioja
 Joukko-osasto: Raahen komppania
 Taistelut 1918: Kyröskoski, Tampere, Karkku
 Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

PÖLLÄNIEMI, Juho Heikki, palstatilallinen
 s. 17.01.1889 Salon emäsrk (Pattijoki)
 k. 24.12.1942 Pattijoki
 Puoliso: Fanni Maria, o.s. Hietaniitty
 Joukko-osasto: Raahen komppania
 Taistelut 1918: Kyröskoski, Tampere, Karkku
 Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

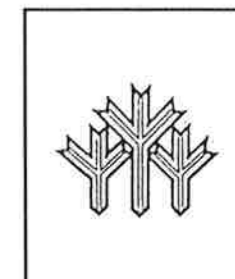
RAATIKAINEN, Julius, maanviljelijä
 s. 17.09.1896 Pattijoki
 k. 16.02.1984 Pattijoki
 Lapset: Elsa -20, Heikki -23, Eeva -25, Esteri -31, Hinni -32, Niilo -42
 Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

REKOLA, Eero Tauno Arvid, toimittaja
 s. 07.05.1897 Virrat
 Joukko-osasto: Vöyrin koulun mukana
 Taistelut 1918: Alavus, Kristiina, Vaskivesi, Ruovesi, Kuru
 Tehtävät: Suojeluskunnan paikallispäällikkö
 Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

REKOLA, Eino Ensio, kansak.op.pka
 s. 28.11.1902 Pattijoki
 Joukko-osasto: Raahen komppania
 Taistelut 1918: Kyröskoski, Tampere, Karkku
 Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

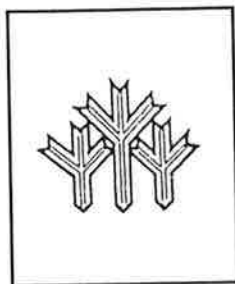
RUSKO, o.s. Niinivirta, Alma Maria, emäntä
s. 02.09.1873 Urjala
k. 04.10.1940 Pattijoki
Puoliso: Maunu Evert
Lapset: Fanni -95, Aina -98, Kerttu -10
Tehtävät 1918: Hankki vaatteita rintamalle
Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

RUSKO Maunu Evert (Mauno), maanviljelijä, kamreeri
s. 16.10.1869 Kemi
k. 18.11.1952 Pattijoki
Puoliso: I Kaisa, o.s. Keskitalo;
II Alma Maria, o.s. Niinivirta
Lapset: Fanni -95, Aina -98, Kerttu -10
Tehtävät 1918: Vei ruokaa ja vaatteita rintamalle
Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

SIPONEN, Kalle, maanviljelijä, liikkeenharjoittaja
s. 10.07.1891 Lapinlahti
Puoliso: Amanda, o.s. Huotari e. Wilppula
Lapset: Tyyne -15, Toivo -17, Seppo -19, Veli -21,
Hilkka s. ja k. -23, Sisko -25, Paavo -26
Joukko-osasto: 23. tykistöpatteri
Taistelut 1918: Lempäälä, Mattilan pysäkki
Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

SKINNARI (myöh. Jokitörmä), Juho Heikki, suutari
s. 13.10.1896 Salon emäsrk (Pattijoki)
Puoliso: I Fanni Sofia, o.s. Palokangas
II Helmi Johanna, os. Halmetniemi
Lapset: Kirsti -21, Bertta -23, Erkki -27, Vilho -30
Joukko-osasto: Raahen komppania
Taistelut 1918: Kyröskoski, Tampere
Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

SOVIO, Jarl, maanviljelijä
s. 14.01.1892 Raahе
k. 02.02.1940 Lentiira
Taistelut 1918: Raahen valtaus
Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

SUONSALO (Skinnari), Matti August
s. 11.07.1894 Pattijoki
k. 15.02.1963 Riihimäki
Lapset: Erkki -27
Taistelut 1918: Tampere-Karjala, v. 1920 kaksi
heimosotaretkeä Venäjälle.
Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

TERVONEN, o.s. Marttila, Elisabet (Betty), emäntä
s. 23.06.1893 Lumijoki
k. 07.07.1964 Pattijoki
Puoliso: Verner
Lapset: Iida -13, Veikko -17, Pentti -21, Irja -29,
Matti -32
Tehtävät 1918: Keräsi ruokaa armeijalle.
Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali.

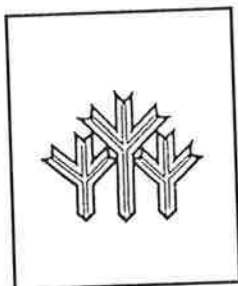

TERVONEN, Saimi Aleksandra (Saima), sairaanhoitaja
s. 02.05.1898 Suomussalmi
k. 07.03.1968 Pattijoki
Tehtävät 1918: Toimitti ruokaa Karjalan rintamalle.
Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

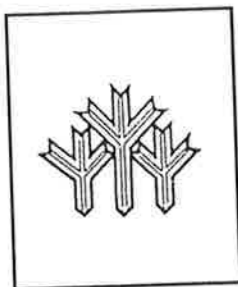
TERVONEN, Verner, maanviljelijä
 s. 26.06.1892 Suomussalmi
 k. 08.09.1968 Pattijoki
 Puoliso: Elisabet, o.s. Marttila
 Lapset: Iida -13, Veikko -17, Pentti -21, Irja -29,
 Matti -32
 Taistelut 1918: Raahen valtaus
 Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

TUOHIMAA, Eino
 Taistelut 1918: Raahen valtaus
 Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

TUOHINTO, Johan Sakari, maanviljelijä
 s. 31.01.1873 Salon emäsrk (Pattijoki)
 k. 29.06.1957 Pattijoki
 Puoliso: I Aina Sofia, o.s. Tuohimaa;
 II Reeta Sofia, o.s. Hentilä
 Lapset: Martta -05, Lauri -06, Aili -07, Henna -09,
 Hannes -12, Väinö -15
 Taistelut 1918: Raahen valtaus
 Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

TUOMELA, Antti, maanviljelijä
 s. 12.04.1876 Salon emäsrk (Pattijoki)
 k. 01.01.1922 Pattijoki
 Puoliso: Fanni Margareta, o.s. Hannelin
 Lapset: Johan -10, Antti -11, Tyyne -13, Eino -16,
 Aino -21
 Taistelut 1918: Raahen valtaus
 Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

TUOMELA, Matti Niklas, maanviljelijä
 s. 06.12.1870 Salon emäsrk (Pattijoki)
 k. 17.03.1947 Pattijoki
 Puoliso: Maria Kustaava, o.s. Kari
 Lapset: Olga -00, Elma -02
 Taistelut 1918: Raahen valtaus
 Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

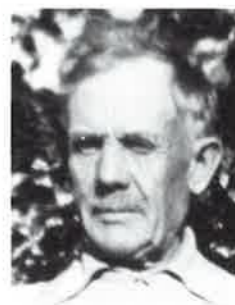
TUOMIKOSKI, Heikki, maanviljelijä
 s. 06.09.1887 Ylivieska
 k. 22.08.1954 Pattijoki
 Puoliso: I Jenni Sofia, o.s. Korppila (k. -23);
 II Martta Johanna, o.s. Prittinen
 Lapset: Ella -21, Jenni -23, Sanni -26, Maunu -28,
 Vilho -29, Eino -30, Anni -31, Rauha -33,
 Aino -36, Eeva -38, Saara -43
 Taistelut 1918: Raahen valtaus
 Tehtävät: Pattijoen suojeluskunnan esikunnan jäsen
 Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

TUOMIKOSKI, Matti, maanviljelijä, muurari
 s. 12.01.1880 Ylivieska
 k. 16.04.1958 Pattijoki
 Puoliso: I Amanda, o.s. Häivälä (k. -10);
 II Fanny Lyydia, o.s. Murröperä
 Lapset: Matti -03, Antti -06, Juho -08, Yrjö -10,
 Eino -12, Väinö -14, Niilo -15, Martti -17,
 Mauno -20, Kaarlo -22, Paavo -24,
 Erkki -25, Anna-Liisa -28, Pekka -32
 Taistelut 1918: Raahen valtaus
 Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

WEISSENFELT, Kaarlo Fredrik (Kalle), maanviljelijä
 s. 02.12.1880 Salon emäsrk (Pattijoki)
 k. 05.04.1959 Pattijoki
 Puoliso: Wilhelmiina, o.s. Rautiainen
 Lapset: Kaarlo -06, Johan -08, Yrjö -11, Sylvi -13,
 Nanni -16, Aili -18, Lauri -22, Vilho -29
 Taistelut 1918: Raahen valtaus
 Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

VIITANEN, Arvid, maanviljelijä

s. 03.05.1898 Oulainen

k. 22.03.1971 Pattijoki

Puoliso: I Maria Liisa, o.s. Kangas (k.-40);

II Saima Susanna, o.s. Nurkkala

Lapset: Pentti -28, Aino -50

Taistelut 1918: Raahen valtaus

Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

VIITANEN, Matti Arvid (Arvi), maanviljelijä

s. 21.11.1871 Oulainen

k. 31.12.1948 Pattijoki

Puoliso: Amalia, os. Saarela

Lapset: Hilda -94, Oskari -96, Arvid -98, Hilma -00,

Lyyti -02, Martta -02, Jaakko -04,

Heikki -09

Taistelut 1918: Raahen valtaus

Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

VIITANEN, Oskari, talollinen

s. 15.06.1896 Oulainen

k. 12.02.1918 Ruovesi, haudattu Pattijoelle

Joukko-osasto: Lapuan kansanopistolaisten mukana

Taistelut 1918: Kaatui Ruoveden taistelussa.

Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

VIITANEN, Vilhelm (Ville), maanviljelijä

s. 29.04.1878 Oulainen

k. 31.05.1967 Pattijoki

Puoliso: I Maria Fredriika, o.s. Skinnari (k.-15),

II Anna-Liisa, os. Tuomikoski, III Impi,

o.s. Heikkinen e. Niemelä

Lapset: Lauri -04, Matti -06, Eino -09, Aukusti -11

Taistelut 1918: Raahen valtaus

Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali

Itäkarjala. Tiistaina 2. 9. 41.

Rakas Aune.

Saan täten murhemielin ilmoittaa, että veli "Vaino Olavi" on muuttanut uuteen kotiin, missä ei maailman myrskyt paukaa.

Jumalan avulla kestäkää tämä raskas isku.

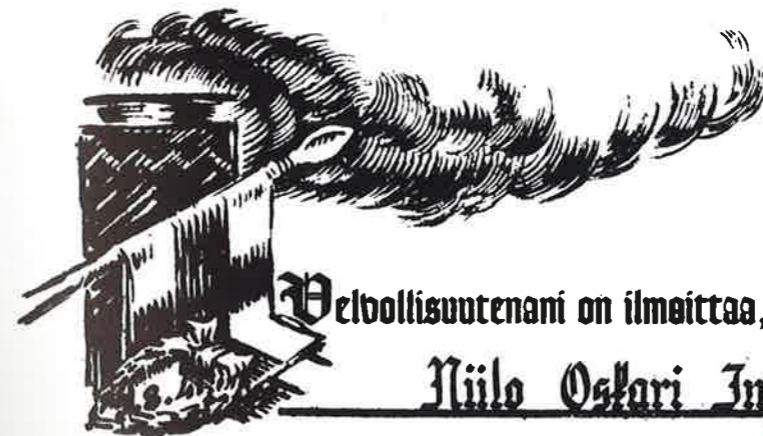
Emil Lievonen

MATRIKKELI

SANKARIVAINAJAT 1939-1945

Suomen Puolustusvoimain Kivipöytäkirja

Velvollisuutenani on ilmoittaa, että

Niilo Oskari Ingerttilä

on kaatunut taistelussa Isänmaan vapauden ja kaiken sen puolesta, mikä meille on pyhää ja kallista + Valitan syvästi suruani + Lohduttakoon Teitä tietoisuus, että olette antaneet Suomelle kalleimman uhrin + Vahvistakoon Teitä kaikkivaltias ja armollinen Jumala.

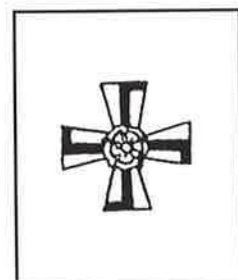
Mannerheim

ALAKAAKINEN, Kaarlo August (Aukusti)

s. 11.04.1900 Lumijoki
 k. 14.09.1940 Kollaa, siunattu Pattijoelle kentälle jääneenä
 Astunut palv. 23.10.1920/13.10.1939
 Joukko-osasto: K.J.P., 3/JR 69
 Talvisota: Katosi Kollaanjoen taistelussa 10.03.1940.
 Kuolinpäiväksi määrätty 14.09.1940.
 Tehtävät: Patruunankantaja

ALAKOPSA, Arvo Erkki, maanviljelijä

s. 07.11.1911 Pattijoki
 k. 22.07.1941 Uhtua, haudattu Pattijoen sankarihautaan
 Astunut palv. 13.12.1932/14.10.1939
 Joukko-osasto: KKR, 1.KKK/JR 26
 Talvisota: Kyyrölä, Muolaa, Vuoksela, Taipaleenjoki,
 Salmenkaita
 Jatkosota: Uhtua
 Tehtävät: Konekiväärimies
 Sotilasarvo: Sotamies

ALAKORPI, Niilo

s. 22.11.1922 Pattijoki
 k. 01.05.1944 Aunus, haudattu Pattijoen sankarihautaan
 Astunut palv. 02.09.1941
 Joukko-osasto: 15 Pr., JR 45
 Jatkosota: Maaselkä, Syväri. Kaatui Laatokan Syvärillä.

ALATALO, Einari Olavi, maanviljelijä

s. 01.01.1922 Pattijoki
 k. 18.05.1944 Karjalan kannas, haudattu Pattijoen sankari-
 hautaan
 Puoliso: Hilja Esteri, o.s. Tanskala
 Lapset: Eila -43
 Astunut palv. 28.09.1941
 Joukko-osasto: 12./Jv KoukK 15, 1/RjP 2
 Jatkosota: Kaatui Lempaalassa
 Tehtävät: Kiväärimies
 Sotilasarvo: Sotamies

AURA, Lauri Henrikki, vahtimestari

s. 26.12.1908 Rantsila
 k. 14.08.1941 Salla
 Puoliso: Elli, o.s. Maunula
 Astunut palv. 04.12.1929/14.10.1939
 Joukko-osasto: 5. KKR, JR 26
 Talvisota: Vuoksela, Vuosalmi, Rautu
 Jatkosota: Salla
 Tehtävät: Polkupyörälähetäjä
 Sotilasarvo: Sotamies
 Kunniamerkit: VM 2

ESKOLA, Tuomas Kaarlo Edvard, maanviljelijä

s. 07.10.1915 Pattijoki
 k. 22.07.1941 Uhtua, haudattu Pattijoen sankarihautaan
 Astunut palv. 04.01.1937/14.10.1939/15.06.1941
 Joukko-osasto: PohjR, EsikK/JR 26, Esik/JR 32
 Talvisota: Vuoksela, Vuosalmi
 Jatkosota: Uhtua. Kaatui Korpjärvellä.
 Tehtävät: Puhelinkeskuksen hoitaja
 Sotilasarvo: Sotamies

ESKOLA, Väinö Johannes, maanviljelijä

s. 10.07.1916 Pattijoki
 k. 27.04.1942 Kiestinki, siunattu Pattijoelle kentälle jääneenä
 Puoliso: Hilja Annikki, o.s. Rusko
 Lapset: Rauni -42
 Astunut palv. 03.09.1938/05.10.1939
 Joukko-osasto: PohjR, III/3. Pr., JR 32
 Talvisota: Nurmijärvi, Muolaa, Munasuo, Kiltee,
 Kämärä
 Jatkosota: Vuonninen, Pistojoen, Uhtua. Haavoittui ja
 joutui vihollisen vangiksi Kiestingissä.
 Tehtävät: Puhelinmies, panssarintorjuntamies
 Sotilasarvo: Korpraali

HANNELIN, Yrjö Aleks, seppä
 s. 12.12.1912 Pattijoki
 k. 17.04.1942 Kajaani, haudattu Pattijoen sankarihautaan
 Puoliso: Hilja Elisabeth, o.s. Meskus
 Lapset: Elsa -32, Pauli -36, Vilho -39
 Talvisota: Karjalan kannas
 Jatkosota: Uhtua, Kis-kiskukkula
 Tehtävät: Tiedustelu, puhelinpartiomies
 Haavoittunut: 13.02.1942 Kis-kiskukkulalla. Kuoli haavoihinsa Kajaanin sotasairaalassa.
 Sotilasarvo: Alikersantti

HENRIKSSON, Aarne William
 s. 06.05.1905 Yhdysvallat
 k. 17.10.1941 Uhtua, haudattu Pattijoen sankarihautaan
 Astunut palv. 15.06.1941
 Joukko-osasto: 1/JR 32
 Jatkosota: Vuoninen, Pistojoen, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli
 Tehtävät: Kiväärimies
 Sotilasarvo: Sotamies

HIETALA, Aarne Aaro Johannes (Hannes), maanviljelijä
 s. 19.10.1913 Saloinen
 k. 22.07.1941 Uhtua, haudattu Pattijoen sankarihautaan
 Astunut palv. 04.10.1935/14.10.1939
 Joukko-osasto: VEsK, E/IJR 26
 Talvisota: Muolaa, Vuoksela, Vuosalmi
 Jatkosota: Juntusranta, Vuoninen, Pistojoen, Korpivaara. Katosi taistelussa Korpijärvellä. Löydettiin 22.08.1942
 Tehtävät: Puhelinmies
 Sotilasarvo: Ratsumies

HIETALA, Vilho Oskari, maanviljelijän poika
 s. 10.03.1910 Pattijoki
 k. 21.07.1941 Uhtua, haudattu Pattijoen sankarihautaan
 Astunut palv. 11.06.1931/14.10.1939
 Joukko-osasto: KKR, 1/JR 32
 Talvisota: Vuoksela
 Jatkosota: Vuoninen, Pistojoen. Kaatui Pistojoen taistelussa.
 Tehtävät: Ajomies, kiväärimies
 Sotilasarvo: Kaartilainen

HUMMASTENNIEMI, Juho Albert (Jussi), sekatyömies
 s. 30.06.1896 Pattijoki
 k. 19.05.1943 Sotasairaala, haudattu Pattijoen sankarihautaan
 Puoliso: Etti Maria, o.s. Sauvola
 Astunut palv. 02.07.1941
 Joukko-osasto: 5. Kompp.
 Jatkosota: Sohjana, Kokkosalmi, Kiestinki, Louhi
 Tehtävät: Kiväärimies
 Sotilasarvo: Sotamies

HURNANEN, Anders Viktor (Antti), maanviljelijä
 s. 22.03.1910 Pattijoki
 k. 23.01.1940 Hyrynsalmi, haudattu Pattijoen sankarihautaan
 Astunut palv. 24.10.1930/14.10.1939
 Joukko-osasto: KKK/V.J.P, 3.Div.
 Sotilasarvo: Jääkäri

INGERTTILÄ, Niilo Oskari, maanviljelijä
 s. 05.12.1912 Pattijoki
 k. 09.08.1941 Uhtua, haudattu Pattijoen sankarihautaan
 Joukko-osasto: HRR
 Talvisota: Pelkosenniemi
 Jatkosota: Juntusranta, Vuoninen, Pistojoen, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsipuoli. Kaatui Pistojoen taistelussa.
 Tehtävät: Joukkueen varajohtaja
 Sotilasarvo: Kersantti

JAANUS, Lauri Herman, maatyömies
 s. 14.07.1925 Pattijoki
 k. 15.11.1944 Neuvostoliitto, siunattu Pattijoelle
 Astunut palv. 15.01.1942
 Joukko-osasto: Jv KoukK 16, II/3. Pr
 Jatkosota: Itä-Karjala, Krivi, Salla, Kanneljärvi,
 Peippola.
 Haavoittunut: 24.12.1943 Krivillä. Katosi taistelun aikana
 Peippolassa 17.06.1944 ja kuoli sotavankeu-
 dessa.
 Tehtävät: Kiväärimies
 Sotilarvo: Sotamies

JOKELA, Aarne Aleksanteri, autohuoltomies
 s. 17.06.1912 Pattijoki
 k. 17.02.1940 Karjalan kannas, haudattu Pattijoen sankari-
 hautaan
 Puoliso: Sylvi
 Astunut palv. 22.03.1933/14.10.1939
 Joukko-osasto: 4. Kompp., E/IIJR 26
 Talvisota: Vuoksela, Vuosalmi. Kaatui Vuoksella.
 Tehtävät: Kev.ryhmän johtaja
 Sotilarvo: Alikersantti

JUNNELIUS, Eino Edvard, maanviljelijä
 s. 02.02.1921 Raahe
 k. 05.07.1944 Karjalan kannas, haudattu Pattijoen sankari-
 hautaan
 Astunut palv. 01.04.1941
 Joukko-osasto: 1/II Pr.
 Jatkosota: Pistojoen, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan
 länsi- ja pohjoispuoli, Jyväskylä.
 Kaatui Noskualla.
 Tehtävät: Sairaankantaja, lääkintäaliupseeri
 Sotilarvo: Korpilahti

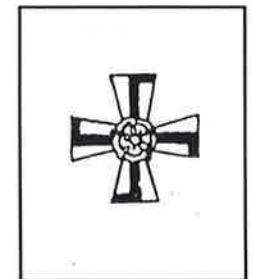
KAARELA, Uno Albert, puutarhateknikko
 s. 19.02.1912 Pattijoki
 k. 18.07.1941 Iloanta, haudattu Pattijoen sankarihautaan
 Astunut palv. 11.10.1934/10.10.1939
 Joukko-osasto: 3/VP2, JR 15
 Talvisota: Summa, Suokanta, Somme, Näykkijärvi,
 Viipuri, Tammisuo
 Jatkosota: Iloanta
 Tehtävät: Viestimies
 Sotilarvo: Korpilahti

KAUPPILA, Kustaa Adolf, maanviljelijä
 s. 07.07.1907 Salon emäseurakunta (Pattijoki)
 k. 01.08.1941 Uhtua, haudattu Pattijoen sankarihautaan
 Puoliso: Laina Elina, o.s. Karjaluohto
 Lapset: Maija-Liisa -31, Juhani -32, Sisko -36,
 Sirkka -40
 Astunut palv. 08.06.1927/14.10.1939
 Joukko-osasto: III/S.J.R, EsikK/JR 26
 Talvisota: Vuoksela, Vuosalmi
 Jatkosota: Vuoninen, Pistojoen, Kis-kisjärvi.
 Kaatui Kis-kisjärven taistelussa.
 Tehtävät: Kirjuri, panssarintorjuntaryhmän johtaja
 Sotilarvo: Kersantti

KAUPPINEN, Väinö Ilmari
 s. 26.06.1925 Pattijoki
 k. 29.06.1944 Karjalan kannas, siunattu Pattijoelle kentälle
 jääneenä
 Astunut palv. 12.04.1943
 Joukko-osasto: Jv KoukK 25, 2./JR 53
 Jatkosota: Karjalan kannas. Kaatui Jännerpuun
 maastossa.
 Tehtävät: Lääkintäsotamies
 Sotilarvo: Sotamies

KIVIOJA, Mauno Vilhelm

s. 14.04.1917 Pattijoki
 k. 18.05.1942 Kiestinki, haudattu Pattijoen sankarihautaan
 Puoliso: Saimi Elli, o.s. Kaarela
 Lapset: Seppo -38, Kaarina -41, Ritva -42
 Astunut palv. 05.05.1940
 Joukko-osasto: Jv KoulK 5, 8/JR 25, I/10. Pr
 Jatkosota: Karjalan kannas. Kaatui Jelettijärven suunnalla.
 Tehtävät: Kiväärimies
 Sotilasarvo: Sotamies

KOUKKULA, Aukusti Oskari, talollisen poika

s. 24.05.1920 Pattijoki
 k. 10.09.1941 Kiestinki, haudattu Pattijoen sankarihautaan
 Astunut palv. 18.03.1940
 Joukko-osasto: Tyk KoulK 4, Jv KoulK 12, 4/JR 40, 6/II/11. Pr
 Talvisota: Karjalan kannas. Haavoittui Kangasvaarassa 08.09.1941 ja kuoli haavoittumisen seurauksena.

KUJALA, Heikki Matias, maanviljelijä

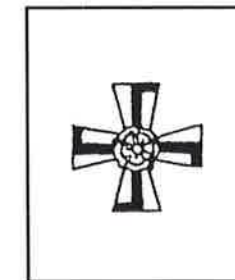
s. 05.08.1916 Saloinen
 k. 29.07.1941 Uhtua, haudattu Pattijoen sankarihautaan
 Astunut palv. 04.01.1938/14.10.1939
 Joukko-osasto: PohjR 3 Kompp., 1/JR 32
 Talvisota: Pelkosenniemi, Vilajoki, Salla
 Jatkosota: Vuonninen, Pistojoen taistelussa saamiinsa haavoihin.
 Tehtävät: Kaasusuojelu-aliupseeri
 Sotilasarvo: Alikersantti

KUKKONEN, Matti Alfred, työmies

s. 18.11.1908 Pattijoki
 k. 01.08.1941 Uhtua, haudattu Pattijoen sankarihautaan
 Puoliso: Rosa, os. Filppula
 Lapset: Paavo -37
 Astunut palv. 11.06.1931/14.10.1939
 Joukko-osasto: 6. K.K.R, 1/JR 26
 Talvisota: Muolaa, Vuoksela, Vuosalmi
 Jatkosota: Kis-kisjärvi, Vuonninen, Pistojoen taistelussa.
 Tehtävät: Ajomies, pikakivääriampuja
 Sotilasarvo: Kaartilainen

LAITINEN, Alvar Rikhard, maanviljelijä

s. 02.08.1920 Tyrnävä
 k. 11.08.1941 Karjalan kannas, haudattu Pattijoen sankarihautaan
 Astunut palv. 19.01.1940
 Joukko-osasto: Jv KoulK 6, JR 23, 2. KrhK/6 Pr.
 Jatkosota: Karjalan kannas. Kaatui Kirvun Tietävälässä.
 Sotilasarvo: Alikersantti

LAURILA, Sulo Armas, työmies

s. 22.05.1914 Pattijoki
 k. 08.01.1943 Aunus, haudattu Pattijoen sankarihautaan
 Astunut palv. 06.09.1935/15.10.1939
 Joukko-osasto: PohjR, 2./JR 26
 Talvisota: Muolaanjärvi, Vuoksela
 Jatkosota: Vuonninen, Pistojoen taistelussa, Kis-kisjärvi
 Tehtävät: Konepistoolimies, kiväärimies
 Haavoittunut: 01.08.1941 Kis-kisjärvellä. Kaatui Vienan kanavalla.
 Sotilasarvo: Sotamies

LIND, Matti Aukusti, työmies
 s. 12.08.1897 Pattijoki
 k. 03.03.1940 Kuhmo, haudattu Pattijoen sankarihautaan
 Puoliso: Maria
 Astunut palv. 17.04.1919/25.02.1940
 Joukko-osasto: KJP, 9/III/7. Rks
 Talvisota: Kuhmo
 Tehtävät: Kiväärimies
 Sotilarvo: Sotamies

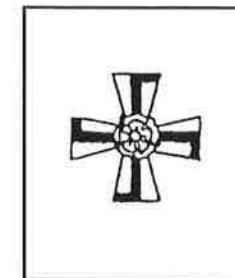

LINNAKANGAS, Veikko Rudolf, maatyömies
 s. 14.02.1921 Pattijoki
 k. 18.05.1942 Kiestinki, haudattu Pattijoen sankarihautaan
 Astunut palv. 18.11.1940
 Joukko-osasto: 1/I/11 Pr., EsikK/I, 3/JR 53
 Jatkosota: Kiestinki, Louhi
 Tehtävät: Lääkintämies
 Haavoittunut: 18.08.1941 Kiestingin-Louhen radalla sekä
 07.11.1941 Lohivaarassa. Kuoli haavoit-
 tumisen seurauksena Kananaisten
 kenttäsaaralassa.
 Sotilarvo: Sotamies
 Kunniamerkit: VM 2

LISKO, Pentti Kaarlo, opiskelija
 s. 03.04.1914 Pattijoki
 k. 20.02.1940 Kuhmo, haudattu Pattijoen sankarihautaan
 Astunut palv. 04.12.1935/04.12.1939
 Joukko-osasto: HKK, Sot.pol.os./9 DE
 Jatkosota: Kaatui Kuhmossa Koivulan torpan luona
 taistelussa vihollispartion kanssa.
 Tehtävät: Sissiosaston partionjohtaja
 Sotilarvo: Väepeli

LUNKI, Toivo Johannes, työmies
 s. 01.05.1910 Siikajoki
 k. 02.08.1941 Uhtua, haudattu Pattijoen sankarihautaan
 Puoliso: Annikki
 Astunut palv. 17.12.1931/06.12.1939/13.06.1941
 Joukko-osasto: 1/URR, 6/II/JR 40, SissiP 3
 Talvisota: Pelkosenniemi, Joutsijärvi, Märkäjärvi,
 Vilajoki, Raatevaara, Vuokkiniemi,
 Jatkosota: Vuonainen, Tetrivaara, Kis-kisjärvi. Kaatui
 Kis-kisjärven maastossa.
 Tehtävät: Kiväärimies
 Sotilarvo: Sotamies

MARJAKANGAS, Väinö Matias, maatyömies
 s. 17.04.1918 Ylivieska
 k. 07.08.1941 Latvasyrjä, haudattu Ylivieskan sankari-
 hautaan
 Puoliso: Anni, o.s. Savallampi
 Lapset: Matti
 Astunut palv. 07.09.1939
 Joukko-osasto: KTR 3, 4./KTR 21, 6/KTR 7
 Talvisota: Vuosalmi
 Jatkosota: Kaatui Latvasyrjässä
 Tehtävät: Ajomies, tykkimies
 Sotilarvo: Sotamies

MATTILA, Aarne Matias, työmies
 s. 26.10.1908 Pattijoki
 k. 01.08.1941 Uhtua, haudattu Pattijoen sankarihautaan
 Puoliso: Jenni, o.s. Törmelin
 Lapset: Eeva -29, Eila -35, Paavo -37, Eini -39
 Astunut palv. 15.03.1940
 Joukko-osasto: Tyk KoulK 4, Jv KoulK 12, JR 16, 2/14. Pr
 Jatkosota: Vuonainen, Pistojoen, Kis-kisjärvi. Kaatui
 taistelussa Kis-kisjärvellä.
 Tehtävät: Pikakivääriampuja
 Sotilarvo: Sotamies

MATTILA, Armas Jaakko, työmies
 s. 28.12.1917 Pattijoki
 k. 22.01.1940 Pitkäranta, haudattu Pattijoen sankarihautaan
 Astunut palv. 07.09.1939
 Joukko-osasto: PohjR, JR 64
 Talvisota: Pitkäranta

MATTILA, Veikko Perdil, autonkuljettaja
 s. 25.04.1919 Pattijoki
 k. 23.06.1944 Karjalan kannas, haudattu Pattijoen sankari-
 hautaan
 Astunut palv. 15.02.1940/01.07.1941
 Joukko-osasto: II/JR 27, Jv KoulK 5, Jv KoulK 15, 11. Pr.,
 HuoltoP 5, 10. AutoK
 Talvisota: Kuhmo
 Jatkosota: Kivennapa. Kaatui Viipurin koillispuolella
 Ylivedellä.
 Tehtävät: Autonkuljettaja
 Sotilasarvo: Korpraali

MATTILA, Veikko Samuli Aukusti, maanviljelijä
 s. 03.03.1920 Pattijoki
 k. 30.09.1941 Aunus, haudattu Pattijoen sankarihautaan
 Puoliso: Aili, o.s. Weissenfeld
 Astunut palv. 06.12.1939/01.05.1940/11.06.1941
 Joukko-osasto: Pp KoulK 1, 3/PPP 7, EsikK/PPP, 1/PPP 6,
 1/JP 2
 Talvisota: Sodankylä
 Jatkosota: Aunus. Kaatui Uusiselän taistelussa.
 Tehtävät: Taistelulähetti
 Sotilasarvo: Korpraali
 Kunniamerkit: VM 2

MEHTOLA, Eero Ensio
 s. 17.04.1920 Pattijoki
 k. 17.08.1942 Rukajärvi, haudattu Pattijoen sankarihautaan
 Astunut palv. 17.12.1939/18.06.1941
 Joukko-osasto: KPK 10, S.Pol.kk, III/9. SotPolK
 Talvisota: Kuhmo
 Jatkosota: Ontajärvi, Rukajärvi
 Tehtävät: Tarkka-ampuja
 Kunniamerkit: VM 1, VM 2

MOILANEN, Aarne Henrik, maanviljelijä
 s. 04.09.1918 Oulujoki
 k. 06.07.1941 Repola, haudattu Pattijoen sankarihautaan
 Astunut palv. 16.12.1939/11.06.1941
 Joukko-osasto: 9. SotPolK, JR 31
 Talvisota: Kuhmo
 Jatkosota: Kaatui Kolvasjärvellä.
 Tehtävät: Konekivääriryhmän johtaja
 Sotilasarvo: Alikersantti

MOILANEN, Eino Johannes, teoll.jyrsijä
 s. 23.06.1913 Oulujoki
 k. 01.08.1941 Uhtua, haudattu Pattijoen sankarihautaan
 Jatkosota: Uhtuan suunta
 Sotilasarvo: Lääkintäalikersantti

NIEMI, Väinö Olavi, seppä
 s. 02.08.1911 Raahe
 k. 28.08.1941 Uhtua, haudattu Pattijoen sankarihautaan
 Astunut palv. 22.01.1940/15.06.1941
 Joukko-osasto: Jv KoulK 5, 1/JR 32
 Jatkosota: Vuonninen, Pistojoen, Kis-kisjärvi.
 Kaatui Uhtuanjoella.
 Tehtävät: Kivääriryhmänjohtaja
 Sotilasarvo: Alikersantti

NIKOLA, Lauri Olavi, työmies
 s. 07.05.1911 Pattijoki
 k. 04.11.1942 Vienan Karjala
 Astunut palv. 16.12.1932/18.11.1939
 Joukko-osasto: PPP 1, SPEK 81
 Jatkosota: Vienan Karjala. Kuoli Sohjanan suunnalla
 matkalla kenttäsaairaalaan.
 Tehtävät: Ilmavalvontaosaston päällikkö
 Sotilasarvo: Alikersantti

PERÄLÄ, Kaarlo Kustaa, suutari
 s. 14.02.1912 Pattijoki
 k. 12.03.1940 Kollasjärvi, haudattu Hailuodon sankari-
 hautaan
 Astunut palv. 06.05.1933/20.12.1939
 Joukko-osasto: P.S.R, Pohjanmaan jääkäripataljoona
 Talvisota: Kollasjärvi
 Tehtävät: Konepistoolimies
 Sotilasarvo: Sotamies

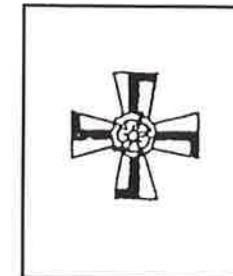

PIHLAJAKOSKI, Antti Arvid (Arvi), työmies
 s. 01.01.1904 Pattijoki
 k. 07.03.1940 Kuhmo, haudattu Pattijoen sankarihautaan
 Astunut palv. 01.10.1924/19.12.1939
 Joukko-osasto: PJP, KotiT. Pr
 Talvisota: Kuhmo
 Tehtävät: Ajomies
 Sotilasarvo: Jääkäri

PYHTILÄ, Toivo Henrik (Heikki), maanviljelijä
 s. 01.08.1911 Pattijoki
 k. 01.08.1941 Uhtua, haudattu Pattijoen sankarihautaan
 Astunut palv. 09.10.1939/14.03.1940
 Joukko-osasto: Kev.os. 9, JR 25
 Talvisota: Puhelinvartiopäällikkö
 Jatkosota: Uhtuan suunta. Kaatui Kis-kisjärven
 länsipuolella
 Tehtävät: Taistelulähetti, kiväärimies
 Sotilasarvo: Korpraali

PYHÄLUOTO, Frans Eino, maatyömies
 s. 06.05.1918 Pattijoki
 k. 11.08.1941 Karjalan kannas, haudattu Pattijoen sankari-
 hautaan
 Astunut palv. 19.01.1940
 Joukko-osasto: Jv KoukK 6
 Jatkosota: Karjalan kannas, Hietalahti, Kirvu.
 Kaatui Kirvussa.
 Tehtävät: Kiväärimies

REINIKKA, Martti, autonkuljettaja
 s. 01.04.1917 Oulainen
 k. 23.07.1941 Uhtua, haudattu Pattijoen sankarihautaan
 Astunut palv. 07.11.1936/14.10.1939
 Joukko-osasto: HuoltoP, 3./KTR 9, JR 32
 Talvisota: Kuhmo
 Jatkosota: Vuonninen, Pistojoen. Kaatui Pistojoen
 taistelussa.
 Tehtävät: Autonkuljettaja, konepistooliampuja
 Sotilasarvo: Sotamies

SAARENPÄÄ, Reino Olavi, maanviljelijä
 s. 09.03.1918 Pattijoki
 k. 09.03.1940 Pitkäranta, haudattu Pattijoen sankarihautaan
 Astunut palv. 07.09.1939
 Joukko-osasto: PohjR, 8/JR 64
 Talvisota: Laatokan Pitkäranta
 Sotilasarvo: Sotamies

SALKOSUO, Martti Aarne, maanviljelijä
 s. 03.02.1923 Pattijoki
 k. 11.10.1942 Sotasairaala, haudattu Pattijoen sankarihautaan
 Astunut palv. 18.01.1942
 Joukko-osasto: Jv KoukK 16

SKINNARI, Kaarlo Johannes, tehdastyöntekijä
 s. 12.06.1917 Pattijoki
 k. 22.07.1941 Uhtua
 Astunut palv. 14.10.1939/15.06.1941
 Joukko-osasto: JR 26, 1/JR32
 Talvisota: Vuoksela, Vuosalmi
 Jatkosota: Kaatui Vuonniainen-Pistojoen taistelussa
 Tehtävät: Ajomies, kiväärimies
 Sotilasarvo: Lentosotamies

SOVIO, Jarl Johan
 s. 14.01.1892 Raahen
 k. 02.02.1940 Lentiira, haudattu Raahen sankarihautaan
 Puoliso: Gertrud Elisabet, o.s. Rydman
 Lapset: Jorma -19, Kerttu -20, Eila -22, Paavo -23,
 Eero -27, Ilkka -31
 Talvisota: Kuhmo. Kaatui Lentiiran taistelussa.

SOVIO, Paavo Ilmari, mv. poika
 s. 07.04.1923 Raahen
 k. 22.08.1941 Käkisalmi, haudattu Raahen sankarihautaan
 Jatkosota: Käkisalmi
 Sotilasarvo: Sotamies

TORVELA, Akseli Johannes, maanviljelijä
 s. 01.08.1900 Haukipudas
 k. 18.12.1939 Pelkosenniemi, haudattu Pattijoen sankari-
 hautaan
 Astunut palv. 24.10.1920/06.12.1939
 Joukko-osasto: PJP, I/JR 40
 Talvisota: Kaatui taistelussa Pelkosenniemellä.
 Ensimmäinen pattijokinen sankarivainaja.
 Tehtävät: Pikakiväärimies
 Sotilasarvo: Kersantti

TUHKALA, Erkki

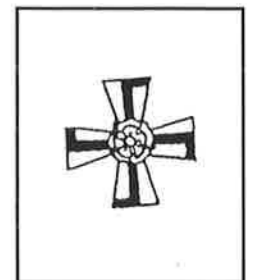
s. 01.01.1917 Pyhäjoki
 k. 03.10.1944 Alatornio, haudattu Pattijoen sankarihautaan
 Joukko-osasto: PohjR, JR 32, 2/JR 11
 Jatkosota: Pistojoen taistelussa, Ahvenlampi,
 Syvälahti, Kivennapa, Länsi-Kannas,
 Muolaa, Heinjoki, Noskua, Vuoksi,
 Vuosalmi, Tornio
 Tehtävät: Kranaatinheittimen tulenjohtaja
 Haavoittunut: Kaksi kertaa
 Sotilasarvo: Ylikersantti

TUOHINTO, Väinö Olavi

s. 19.12.1915 Pattijoki
 k. 31.12.1945 Pattijoki, haudattu Pattijoen sankarihautaan
 Astunut palv. 04.09.1937/06.12.1939/15.06.1941
 Joukko-osasto: PohjR, Kev.kol./JR 40, 1./JR 32
 Talvisota: Vuoksela
 Jatkosota: Vuonniainen, Pistojoen taistelussa,
 Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli
 Tehtävät: Lääkintäaliupseeri, vääpeli
 Haavoittunut: 26.04.1942 Kis-kisjärvellä
 Sotilasarvo: Kersantti
 Kunniamerkit: VM 2

TUOMELA, Veikko Valentin, korjausmies

s. 14.02.1917 Pattijoki
 k. 18.10.1944 Ranua, haudattu Pattijoen sankarihautaan
 Astunut palv. 19.01.1940
 Joukko-osasto: JR 27, Jv Kouk 5, JR 12
 Jatkosota: Louhi, Hiisjärvi, Ihantala, Pohjois-Suomi
 Tehtävät: Panssarintorjuntamies, panssarintorjunta-
 kiväärin johtaja
 Haavoittunut: 05.11.1941 Louhen maantien läpimurto-
 taistelussa ja 05.08.1944 Ihantalassa.
 Kuoli saamiinsa haavoihin sotasairaalassa
 Ranualla.
 Sotilasarvo: Alikersantti
 Kunniamerkit: VM 2

TUOMIKOSKI, Väinö Samuel, puuseppä
 s. 07.03.1914 Pattijoki
 k. 23.07.1941 Uhtua, haudattu Pattijoen sankarihautaan
 Astunut palv. 06.09.1935/14.10.1939/15.06.1941
 Joukko-osasto: PohjR, 3/JR 26, 1/JR 32
 Talvisota: Muolaa, Vuoksela
 Jatkosota: Kaatui Vuonniainen-Pistojoen taistelussa.
 Tehtävät: Kivääriryhmän johtaja, joukkueen
 varajohtaja
 Sotilasarvo: Kersantti

TÖRMÄLÄ, Eino Johannes, kirvesmies
 s. 06.07.1911 Pattijoki
 k. 01.08.1941 Uhtua
 Puoliso: Fanni Sofia, o.s. Malinen, nyk. Hautala
 Lapset: Veikko -39, Vappu -41
 Talvi/jatkosota: Kiväärimiehenä eri rintamaloikoilla
 Sotilasarvo: Sotamies

VEDENOJA, Frans, pienviljelijä
 s. 21.07.1905 Rautio
 k. 17.09.1941 Uhtua, haudattu Pattijoen sankarihautaan
 Puoliso: Bertta, o.s. Knuutila
 Astunut palv. 14.10.1939/15.06.1941
 Joukko-osasto: 2./JR 26, 2./JR 32
 Talvisota: Muolaa, Vuoksela
 Jatkosota: Vuonniainen, Pistojoen, Uhtuan ympäristö.
 Kaatui Uhtuan lähellä.
 Tehtävät: Konepistoolimies, ryhmänjohtaja
 Sotilasarvo: Alikersantti

VEDENOJA, Reino Eliel, maanviljelijä
 s. 29.08.1919 Rautio
 k. 23.07.1941 Uhtua, haudattu Pattijoen sankarihautaan
 Astunut palv. 10.09.1930/06.12.1939/15.06.1941
 Joukko-osasto: URR, 4./JR 40, 1/JR 32
 Talvisota: Pelkosenniemi, Savukoski, Joutsijärvi,
 Märkäjärvi, Vilajoki
 Jatkosota: Uhtuan suunta. Kaatui Vuonniainen-Pistojoen
 taistelussa.
 Tehtävät: Joukkueen varajohtaja, pikakivääriampuja
 Sotilasarvo: Alikersantti

VIITANEN, Jaakko Vilhelmi, maanviljelijä
 s. 28.12.1904 Pattijoki
 k. 01.08.1941 Uhtua, haudattu Pattijoen sankarihautaan
 Puoliso: Naimi, o.s. Kukkonen
 Astunut palv. 26.10.1922/06.12.1939
 Joukko-osasto: JSR, ELK
 Jatkosota: Vuonniainen, Pistojoen, Kis-kisjärvi.
 Kaatui taistelussa Kis-kisjärvellä.
 Tehtävät: Eläinlääkintämies, konepistooliampuja
 Sotilasarvo: Sotamies

WEISSENFELD, Lauri Matias, maanviljelijä
 s. 24.09.1922 Pattijoki
 k. 26.06.1944 Karjalan kannas, haudattu Pattijoen sankari-
 hautaan
 Astunut palv. 28.09.1941
 Joukko-osasto: Jv KoukK 15, Tykk/JR 11
 Jatkosota: Uhtuan länsipuoli, Kivennapa, Heinjoki.
 Kaatui Heinjoen pohjoispuolella.
 Tehtävät: Panssarintorjuntaryhmän johtaja,
 panssarintorj.tykkimies, ajomies
 Sotilasarvo: Korpraali

“Meiltä suomalaisilta äideiltä vaaditaan nyt Lemminkäisen äidin koko voima ja viisaus...”

ÄIDIN KIRJE POJALLEEN – VIELÄ KERRAN “SINNE JONNEKIN”

Rakas Jaakko!

Kirjoitan Sinulle vielä yhden kirjeen, vaikka osoitteesi on muuttunut enkä koskaan saa tietää uutta. Ja kirjoitan näin avoimesti, koska Sinä ja minä emme ole vain Sinä ja minä, vaan edustamme kumpikin laajaa ihmisryhmää, joka ulottuu melkein kaikkeen maailmaan. Sinä olet kuka tahansa nuori mies, joka antaa henkensä tässä koko ihmiskunnan suuressa sodassa, minä hänen äitinsä. Ehdimme kirjoittaa toisillemme jo paljon, ja tahtoisin vielä oikein sydämestäni kiittää Sinua tuosta korkeasta kirjepinkasta, joka nyt on aarteenani. Ne ovat kauttaaltaan reippaita ja asiallisia kirjeitä, joskus erikoisen hauskoja, ei koskaan hätäntyneitä, nurkuvia eikä hälyttäviä.

Minua liikuttaa nyt erikoisesti, kun huomaan, kuinka tietoisesti olet säästänyt “pientä äitiä” liialta levottomuudelta. Melkein olit saanut minut uskomaan, että “ei tämä nyt niin vaarallista ole, täällä on yleensä aika rauhallista, kyllä minä pärjään”. Nyt tiedän asiasta enemmän ja tiedän, että olet siellä aseveljiesi rinnalla suorittanut miehen työn. Niin, miehen työn.

Anna anteeksi, että vasta aivan näinä sotakuukausina olen tottunut siihen asiantilaan, että olet mies. Näetkös, se on meidän äitien vika. Vuodet kuluvat huomaamattamme vinhaa vauhtia, ja vielä tunnen kädessäni pienen kätesi, kun saatoin Sinua ensimmäisenä koulupäivänä alkumatkan ja tahdoin sitten rohkaista Sinua kulkemaan jäljelläolevan parin kadunkulman taipaleen yksin.

“Tule vähän pitemmälle, tule asfaltin päähän asti”, pyysit Sinä. Ja minä tulin asfaltin päähän ja sitten jatkoit matkaa yksin. Ensimmäiseen kuusijuhlaan mentäessä surit sitä, että “emme me kumminkaan saa istua vierekkäin”.

Asiat muuttuivat kyllä aikanaan, ja toivottavasti “mutsi” osasi pysyä tahdikkaasti taka-alalla, kun jonakin syntymäpäivänä talo tulvahti täyteen hyppiviä ja nyrkkeileviä kavereita tai kun “lauantaiseura” piti arvokkaita kokouksiaan pöytämme ääressä. Kaikki nuo pienet pojat ovat nyt siellä jossakin, kunnian kentällä!

Mutta anna anteeksi, että olin niin kyvytön auttamaan Sinua murrosikäsi vaikeuksissa, anna anteeksi, että “hyvän ajan” hajaäänien pauhussa usein olin tuskastunut ja rakkaudeton ja itkeskeinen! Olit viimeistä edellisen kirjeesi reunaan kirjoittanut “On kummallista, että vasta täällä olen kunnolla oppinut antamaan arvoa kodille ja teille siellä.”

Kiitos siitä sanasta! Mutta tiesitköhän Sinä koskaan oikein pohjia myöten kuinka kallis olit meille?

Nyt, kun ajattelen kaksikymmenvuotista elämääsi, tiedän että se on ja tulee olemaan minun elämäni kaikkein suurimpia rikkauksia. Tulinko koskaan sanoneeksi Sinulle, kuinka hartaasti Sinua oli toivottu tähän maailmaan, kuinka suurella ilolla ja rakkaudella odotettu? Tiedän, että isällesi olit elämän ihme, isovanhemillesi tulevaisuuden lupaus. Minun on nyt niin hyvä ajatella, että Sinulla oli pitkä ja onnellinen lapsuus sanoithan kerran pikku sängyssäsi illalla, kun jo olisi pitänyt nukkua, mutta oli vielä niin paljon juteltavaa “Voi kuinka minä viihdyn!”

Olen nyt niin iloinen siitäkin, että silloin kymmenvuotiaana pääsit mukaamme matkalle, olen kiitollinen kaikesta, mitä saatoimme Sinulle antaa. Mutta vallassamme ei ollut antaa Sinulle sitä rauhallista opiskeluaikaa, mikä meillä oli ollut ja minkä niin hartaasti olisimme suoneet Sinullekin. Opintokirjaasi tuli vain ensimmäiset merkinnöt. Suuri kohtalon myrsky puhkesi.

Talvisodan aikana olit vielä poika, mutta kesäsota ja sen kynnyksellä sattunut isäsi kuolema kypsyttivät Sinusta miehen. Minun on suloista tietää, että täytit velvollisuutesi. Ethän Sinä ollut edes “urheilijatyyppi”, musiikki, kirjallisuus ja filosofia olivat Sinun oikea alasi, mutta suoritit uudet ja oudot tehtäväsi koruttomasti, niinkuin suomalaiselle sotilaille sopii. Sinä “pärsjäsit”.

Ja sitten Sinä jouduit mukaan siihen “valittujen miesten lähtevään laivaan”, jonka isäsi näki unissaan viimeisinä elinpäivinä, kun lähtökutsua ja hälytys sireenien ääntä saattoi odottaa minä hetkenä tahansa. “Taisi olla Jaakkokin mukana, Jaakkoon saa jo luottaa”, sanoi isä silloin. Minun on suloista tietää, että Jaakkoon sai luottaa. Ei mikään kirjeissäsi ilmaissut, että Sinulla olisi ollut

vihaa sielussasi vihollista kohtaan. Sinun ylläsi oli vain sodan ankara laki. Ehkä se "vanja", joka ampui nuo kiväärinkuulat kauniiseen otsaasi, on äidilleen yhtä rakas kuin Sinä minulle.

Sinulla oli kaatuessasi kasvot kohti vihollismaata niinkuin keskiajan sankareilla. Oli aamuyö, enkä tiedä, oliko Aunuksessa silloin taivas tähdessä. Mutta pilvien takana ainakin olivat tähdet, samat aamutähdet, joita 21 vuotta sitten kerran nousin katsomaan näyttääkseni ne Sinulle. Uskon, että olit "puhdas, altis nousemaan nyt tähtiin". Ja uskon, että isä oli ottamassa Sinua vastaan, ehkä johdattamassa Sinua eteenpäin.

Mutta entä me, Jaakko? Kuinka jaksamme jatkuvasti olla Sinun arvoisiasi? Meiltä suomalaisilta äideiltä vaaditaan nyt Lemminkäisen äidin koko voima ja rakkaus. Me emme kyllä voi sitoa rakkaitten poikiemme suonia emmekä saada elämää palaamaan heidän kylmenneisiin jäseniinsä. Mutta me emme sittenkään saa päästää heitä kuolemaan.

Kuollut olkoon vain "kaikki mielen pienuus". Taivaisen mehiläisen on tuotava meille lääketään, jolla saamme voidella kalliisti lunastetun isänmaan haavoja.

Pyhä olkoon meille Kauko-Karjala, jota niin innostuneesti kuvailit kirjeissäsi ja jonka vapauttamiseksi on kallista verta vuotanut. Meidän täytyy nousta, koko ihmiskunnan täytyy nousta tästä hirvittävästä murhenäytelmästä parempaan tulevaisuuteen.

Nyt on suuri, puhdas siniristilippu sulkenut Sinut kokonaan sisäänsä. Voinko oikeastaan pyytää Sinulle kauniimpaa kohtaloa?

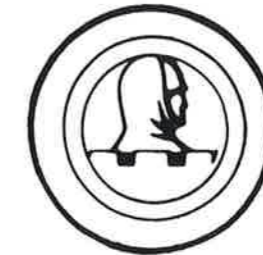
*Ja sitten vain tavallinen kirjeeni loppu:
Voi hyvin rakas Jaakko.*

Äiti

Lähde: "Koti ja kasarmi" n:o 1/42

MATRIKKELI

TALVI- JA JATKOSODAN SEKÄ LAPIN SODAN VETERAANIT

AHO, Antero Aukusti, pienviljelijä
 s. 19.03.1923 Pattijoki
 k. 25.11.1951 Pattijoki
 Puoliso: Paula, o.s. Kauppila
 Lapset: Vuokko -46, Raili -48
 Astunut palv. 18.01.1942
 Joukko-osasto: Jv KoulK 16, JR 11
 Jatkosota: Uhtuan länsipuoli, Karjalan kannas, Pohjois-Suomi
 Tehtävät: Konekiväärinmies, kiväärinmies
 Sotilasarvo: Sotamies

AHO, Erkki Iisakki Simeoni, hioja
 s. 13.08.1921 Saloinen
 k. 27.08.1990 Pattijoki
 Puoliso: Taimi Inkeri, o.s. Yppärilä
 Lapset: Anneli -45, Jaakko -48, Heikki -52
 Astunut palv. 08.06.1942
 Joukko-osasto: Jv KoulK 6, KKK/Kev.os. 9, HTK/JR 101, 2/21 Pr.
 Jatkosota: Kuparsaari, Karisalmi, Lyykylä, Leipäsuo, Kuolemajärvi, Ino, Maaselkä, Vausjoki, Tropina, Porajärvi, Liusvaara, Möhkö
 Tehtävät: Panssarintorj.tykkimies, keittäjä, lähetti
 Sotilasarvo: Korpraali
 Kunniamerkit: VM 2

AHO, Setti Jalmari, maanviljelijä
 s. 03.04.1897 Pattijoki
 k. 09.03.1963 Pattijoki
 Puoliso: Emmi Elisa, o.s. Ylikopsa
 Lapset: Irja -27, Eino -34
 Talvi/jatkosota: Osallistui sotiin vartio- ja avustavana miehenä
 Sotilasarvo: Jääkäri

AHO, Tauno Jalmari

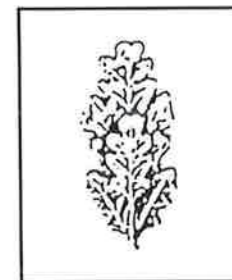
s. 03.03.1925 Pattijoki
 k. 19.10.1975 Raahen
 Astunut palv. 13.10.1943
 Joukko-osasto: Jv KoulK 15, 1/TP 13, ErP 13, 1/JR 1
 Jatkosota: Noskua, Vuoksi, Tornio, Rovaniemi, Kittilä, Palojoki, Karesuanto, Lätäseno, Saarenpää, Mukkavaara, Pikkuvaara (Kilpisjärvi)
 Tehtävät: Kiväärinmies
 Sotilasarvo: Korpraali

AHOLA, Eino, työnjohtaja

s. 07.01.1915 Lappajärvi
 k. 03.05.1977 Pattijoki
 Puoliso: Veera Maria, o.s. Tuomainen
 Lapset: Juhani -41, Ritva -41, Marja-Leena -43, Seppo -48
 Astunut palv. 01.07.1940
 Joukko-osasto: 15/PionK, PionP 3, PionP 8, E/PionP 1, Pion KoulK, PionP 11
 Talvisota: Sakkola, Kiviniemi
 Jatkosota: Korpiselkä, Salmi, Pitkäranta, Mäkriä, Lamperojärvi, Korja
 Tehtävät: Ryhmänjohtaja, joukkueenjohtaja, koulutusaliupseeri, pioneerivaraston hoitaja, konekorjaamon työnjohtaja.
 Sotilasarvo: Kersantti

ALAKAAKINEN, Väinö Henrikki, maanviljelijä

s. 17.03.1910 Pattijoki
 k. 02.04.1949 Kannus
 Puoliso: Irene, o.s. Venttola
 Astunut palv. 06.12.1939
 Joukko-osasto: 2KKK/JR 40, E/JR 32
 Talvisota: Pelkosenniemi, Savukoski, Joutsijärvi, Märkäjärvi, Vilajoki
 Jatkosota: Juntusranta, Vuonniinen, Pistojoensuu, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli
 Tehtävät: Talousaliupseeri, joukkueen varajohtaja
 Haavoittunut: 24.05.1943 Uhtuan pohjoispuolella
 Sotilasarvo: Kersantti

ALAKOPSA, Vilho Johannes, maanviljelijä
 s. 03.06.1909 Pattijoki
 k. 30.01.1968 Pattijoki
 Puoliso: Saimi Elisabet
 Lapset: Yhdeksän lasta
 Astunut palv. 14.10.1939
 Joukko-osasto: E/I/JR 26, E/III/JR 53
 Jatkosota: Vuonniainen, Pistojoen, Uhtuan pohjoispuoli,
 Lintula, Kivennapa, Suulajärvi
 Tehtävät: Ajomies, kiväärimies
 Haavoittunut: 21.07.1941 Pistojoella, 01.11.1941 Uhtuan
 länsipuolella
 Sotilasarvo: Sotamies
 Kunniamerkit: VM 2

ALAKORPI, Arvo Abram, mittamies
 s. 03.07.1915 Revonlahti
 k. 24.07.1970 Pattijoki
 Puoliso: Rauha, o.s. Oksa
 Astunut palv. 01.11.1939
 Joukko-osasto: KrhK/JR 25, 42. AutoK
 Talvisota: Kuhmo
 Jatkosota: Kiestinki, Karjalan kannas, Pohjois-Suomi
 Sotilasarvo: Alikersantti
 Kunniamerkit: Kaksi kertaa VM 2

ALAKORPI, Johannes (Hannes), lämmittäjä
 s. 20.03.1919 Revonlahti
 k. 26.11.1962 Pattijoki
 Astunut palv. 15.02.1940
 Joukko-osasto: Jv KoukK 5
 Jatkosota: Uhtuan suunta, Rukajärvi
 Tehtävät: Pikakivääriampuja
 Sotilasarvo: Sotamies

ALAMIKKELÄ, Aaro, Viljo, maanviljelijä
 s. 07.03.1920 Pattijoki
 Puoliso: Ester Anna-Liisa, o.s. Mattila
 Lapset: Anna-Liisa -46, Eija -50
 Astunut palv. 28.04.1940
 Joukko-osasto: JR 11
 Jatkosota: Vasovaara, Latvajärvi, Ponkalahti,
 Vuonniainen, Pistojoen, Korpjärvi, Jyväskylä,
 Uhtuan länsipuoli, Kiestinki, Ahvenlahti,
 Karjalan kannas, Tornio
 Tehtävät: Konepistoolimies, keittiömies
 Sotilasarvo: Korpraali
 Kunniamerkit: VM 2

ALAMIKKELÄ, Antti Aukusti, maanviljelijä
 s. 28.12.1918 Pattijoki
 k. 01.02.1982 Pattijoki
 Puoliso: Martta Eufrosyne, o.s. Alatalo
 Lapset: Esko -46, Eero -50, Sisko -51, Soile -54,
 Risto -59
 Astunut palv. 04.09.1939
 Joukko-osasto: HRR, JR 11, JR 53, SissiP 3
 Jatkosota: Kiestinki, Kangasvaara, Uhtuan länsipuoli,
 Vuoksi, Vuosalmi, Pohjois-Suomi
 Haavoittunut: 03.10.1944 Kyläjoella
 Sotilasarvo: Alikersantti
 Kunniamerkit: VM 2

ALAMIKKELÄ, Frans Jalmari
 s. 05.02.1900 Pattijoki
 k. 28.04.1955 Pattijoki
 Puoliso: Anna
 Lapset: Olavi, Lauri, Anna-Liisa
 Joukko-osasto: 1/JR 32
 Jatkosota: Vuonniainen, Pistojoen, Korpivaara,
 Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli
 Tehtävät: Ajomies

ALAMIKKELÄ, Frans Yrjö, maanviljelijä
 s. 16.08.1912 Pattijoki
 Puoliso: Anni Maria, o.s. Kallio
 Lapset: Riitta -44, Raija -45
 Joukko-osasto: JR 26, JR 11, JR 32, Er P 20
 Talvisota: Vuoksela
 Jatkosota: Uhtuan länsipuoli, Jyväskylä, Rajajoki,
 Vammelsuu, Hietamaa, Viipurinlahti
 Tehtävät: Joukkueenjohtaja, ryhmänjohtaja,
 komppanian vääpeli
 Haavoittunut: 17.08.1942 Uhtualla
 Sotilasarvo: Ylikersantti
 Kunniamerkit: VM 1, VM 2

ALAMIKKELÄ, Heikki Robert, maanviljelijä
 s. 03.09.1915 Pattijoki
 k. 20.10.1990 Pattijoki
 Puoliso: Selma Edith A, o.s. Pikkarainen
 Lapset: Unto -40, Aini -41, -Jukka -44, Else -48,
 Annikki ja Kyllikki -55.
 Talvisota: Vuoksela, Vuosalmi
 Jatkosota: Juntusranta, Vuonninen, Pistojoiki,
 Korpivaara, Tetrivaara, Uhtua, Pohjois-
 Suomi
 Tehtävät: Viestimies
 Sotilasarvo: Alikersantti
 Kunniamerkit: VM 2

ALARIKKOLA, Johannes, kirvesmies
 s. 26.01.1915 Tyrnävä
 k. 03.12.1992 Pattijoki
 Puoliso: Anna-Liisa, o.s. Marjomaa
 Lapset: Seppo -47, Sakari -49
 Joukko-osasto: Kv Os 9, Jv KoulK 5, JR 53, Er P 13
 Talvisota: Suomussalmi, Kiantajärvi, Raate
 Jatkosota: Uhtuan länsipuoli, Kivennapa, Liikola,
 Kohtaselkä, Ala-Noskua
 Tehtävät: Ryhmänjohtaja, puolijoukkueen johtaja
 Haavoittunut: Ala-Noskuassa
 Sotilasarvo: Ylikersantti
 Kunniamerkit: VM 2

ALASUVANTO, Vilho Leander, autoilija
 s. 09.09.1904 Kalajoki
 k. 18.06.1975 Pattijoki
 Puoliso: Elli
 Astunut palv. 15.06.1941
 Joukko-osasto: II/JR 43
 Jatkosota: Vasovaara, Latvajärvi, Vuokkiniemi,
 Ponkalahti, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan
 länsipuoli
 Tehtävät: Esikunnan autonkuljettaja
 Sotilasarvo: Korpraali

ALATALO, Aarne Henrikki, maanviljelijä
 s. 23.04.1913 Pattijoki
 Puoliso: Martta Katri, o.s. Korsu
 Lapset: Kerttu -38, Juhani -39, Veikko -41, Kirsti ja
 Irma -48, Hannu -51
 Joukko-osasto: JR 26, JR 11
 Talvisota: Kyyrölä, Muolaa, Vuoksela, Vuosalmi,
 Heinijoki
 Jatkosota: Uhtua, Kivennapa, Vihtamanmäki, Muolaa,
 Heinjoki, Vuosalmi, Sintola, Tornio,
 Rovaniemi
 Tehtävät: Ajomies, kiväärimies
 Sotilasarvo: Korpraali
 Kunniamerkit: VM 2

ALATALO, Arvi Aukusti, puutarhaetumies
 s. 16.04.1920 Pattijoki
 Puoliso: Saara Synnöve
 Astunut palv. 18.03.1940
 Joukko-osasto: Pp KoulK 1, 11. Pr, EsikK/III/AKE,
 12. TalK, 12. EVarK
 Tehtävät: Varastonhoitaja, varastomies
 Sotilasarvo: Sotamies

ALATALO, Juho Eemeli, maanviljelijä
s. 14.04.1906 Pattijoki
Puoliso: Aino
Astunut palv. 10.06.1944
Joukko-osasto: Jv KoulK 32, Jv KoulK 5
Tehtävät: Kiväärinmies

ALATALO, Matti Aleksanteri, maanviljelijä
s. 10.08.1912 Pattijoki
k. 08.02.1978 Pattijoki
Puoliso: Jenny Sofia (k. 18.10.56)
Lapset: Kaarina -48, Sinikka -50
Astunut palv. 14.10.1939
Joukko-osasto: JR 26, JR 38, E/JR 32, 8. TienHK
Talvisota: Kyyrölä, Muolaanjärvi, Vuoksela
Jatkosota: Juntusranta, Vuonninen, Pistojoeki,
Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja
pohjoispuoli, Kiestinki, Pohjois-Suomi
Tehtävät: Autonkuljettaja, lähetti
Sotilasarvo: Korpraali

ALATALO, Väinö Johannes, maanviljelijä
s. 16.10.1905 Vihanti
k. 12.10.1964 Pattijoki
Puoliso: Lyyli Aliina, o.s. Häivälä
Lapset: Eila -31, Eero -33, Vieno -36, Asta -39,
Seppo -42, Eeva -45
Astunut palv. 06.12.1939/15.06.1941
Joukko-osasto: 4/JR 40, 1/JR 32
Talvisota: Pelkosenniemi, Savukoski, Joutsjärvi,
Märkäjärvi, Vilajoki
Jatkosota: Vuonninen, Pistojoeki, Uhtuan länsi- ja
pohjoispuoli
Tehtävät: Kiväärinmies, konepistooliampuja,
panssarintorj.kiväärinmies
Haavoittunut: 23.07.1941 Pistojoella
Sotilasarvo: Sotamies
Kunniamerkit: VM 1, VM 2

AROLA, Jussi, maanviljelijä
s. 10.11.1916 Pattijoki
k. 12.01.1984 Pattijoki
Puoliso: Kaisi Raakel, o.s. Piispanen
Lapset: Hilikka -44, Pirkko -46, Antti -48,
Helena -51, Matti -55
Joukko-osasto: Huolto R. AutoK
Talvisota: Karjalan kannas, Summa, Vuoksela
Jatkosota: Vasovaara, Latvajärvi, Vuokkiniemi,
Ponkalahti, Vuonninen, Pistojoeki,
Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsipuoli,
Pohjois-Suomi
Tehtävät: Sairasauton kuljettaja
Sotilasarvo: Alikersantti
Kunniamerkit: Pohjois-Vienan risti

AROLA, Kalle, maanviljelijä
s. 15.05.1907 Pattijoki
k. 17.02.1956 Pattijoki
Puoliso: Hanna, o.s. Kilpiä
Lapset: Juhani -34, Kyllikki -37, Kaarina -41
Joukko-osasto: AutoK 18, JR 26
Talvisota: Kyyrölä, Muolaa, Karjalan kannas
Jatkosota: Uhtua, Kiestinki (vuosina 1942-44
kotirintaman huoltoj. autonkuljettajana)
Tehtävät: Sairasauton kuljettaja
Sotilasarvo: Alikersantti
Kunniamerkit: VM 2

AROLA, Robert, maanviljelijä
s. 15.03.1906 Pattijoki
k. 07.03.1971 Pattijoki
Puoliso: Hellin, o.s. Kiiskinen
Lapset: Ulla-Riitta -41
Joukko-osasto: JR 26, 24 LK
Talvisota: Uhtua, Kiestinki
Jatkosota: Vasovaara, Pistojoeki, Korpivaara, Uhtuan
länsi- ja pohjoispuoli
Tehtävät: Sairasauton kuljettaja
Sotilasarvo: Alikersantti

ASUKAS, Arvo Kalevi, asentaja
 s. 13.07.1924 Pattijoki
 k. 21.02.1978 Raahе
 Puoliso: Margit Maria, o.s. Roselius
 Lapset: Eila -48, Seppo -51, Jukka -52, Kaija -57
 Astunut palv. 13.07.1941
 Joukko-osasto: 1./Jv KoulK 15, M.ajon.KK, 2.E.AutoJ
 Jatkosota: Kuutamolahti, Oulu, Savukoski, Salla
 Tehtävät: Konekivääritähystäjä, autonkuljettaja, taistelulähetti
 Sotilasarvo: Ylikersantti

AURA, Martti Johannes, käyttömies
 s. 01.03.1920 Rantsila
 Puoliso: Hanna, o.s. Tuomikoski
 Lapset: Mariitta -46, Tuomo -47, Maija-Liisa -49, Marja-Leena -56
 Astunut palv. 01.04.1940
 Joukko-osasto: Jv KoulK 5
 Jatkosota: Salla, Kiestinki
 Tehtävät: Puhelinmies, sotakoiran ohjaaja
 Haavoittunut: 20.12.1941 Lohilahdessa
 Sotilasarvo: Korpraali

BERGELIN, Olavi Ilmari, työnjohtaja
 s. 22.12.1918
 Puoliso: Anja, o.s. Strid
 Lapset: Risto -57, Pia -61
 Joukko-osasto: II/AK/E, 24 LK
 Jatkosota: Viipuri, Uusikirkko, Kämärä, Summa, Jääski, Vironlahti, Vasovaara, Latvajärvi, Vuokkiniemi, Ponkalahti, Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtua, Karjalan kannas, Pohjois-Suomi
 Sotilasarvo: Korpraali

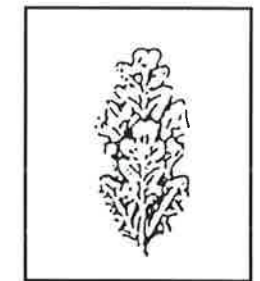
BRUSI, Martti Jafetti, maanviljelijä
 s. 16.05.1909 Pattijoki
 k. 06.08.1962 Raisio
 Puoliso: Helmi Emilia, o.s. Virta
 Lapset: Terttu -31
 Joukko-osasto: EsikK/JR 26
 Talvisota: Vuoksela, Vuosalmi
 Tehtävät: Kengitysaliupseeri, kivääriryhmän johtaja
 Sotilasarvo: Kersantti

BÄCKMAN, Kaarle Nikolai, maanviljelijä
 s. 08.10.1905 Pyhäjoki
 k. 01.01.1955
 Puoliso: Fiina
 Lapset: Tyyne -33, Väinö -34, Lauri -38, Vappu -41, Matti -42, Heikki -48
 Astunut palv. 14.10.1939
 Joukko-osasto: III/SJR, JR 26
 Talvisota: Vuoksela
 Jatkosota: Juntusranta, Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli, Lavola
 Tehtävät: Ajomies, kiväärimies
 Haavoittunut: 04.09.1944 Lavolassa
 Sotilasarvo: Sotamies

BÄCKMAN, Matti Villiam, suutari
 s. 18.11.1907 Pyhäjoki
 k. 13.11.1984 Pattijoki
 Puoliso: Hilja Maria, o.s. Kestilä
 Lapset: Reino -31, Eino -34, Elvi -37, Eila -41, Leino -43, Leevi -46
 Astunut palv. 15.06.1941
 Joukko-osasto: JR 32, JR 25
 Jatkosota: Vasovaara, Latvajärvi, Vuokkiniemi, Ponkalahti, Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli
 Tehtävät: Suutari, kiväärimies
 Haavoittunut: 1944
 Sotilasarvo: Sotamies

EHROLA (Iso-Ehrola), Juho Siivert, maanviljelijä
 s. 01.09.1908 Pattijoki
 k. 23.07.1985 Pattijoki
 Puoliso: I Aili, o.s. Ropponen, II Vieno Siviä,
 o.s. Piippo ent. Pölläniemi
 Lapset: Heikki -37, Leena -41, Liisa -43 (k.-73),
 Veikko -47
 Astunut palv. 14.10.1939
 Joukko-osasto: EsikK/JR 26, JR 32, Er 2 20 Esik
 Talvisota: Vuoksela, Vuosalmi
 Jatkosota: Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara,
 Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli,
 Viipurinlahti
 Tehtävät: Puhelinryhmän johtaja, puhelinaliupseeri
 Sotilasarvo: Ylikersantti

EHROLA, Kaarlo Aleksanteri, työnjohtaja
 s. 23.11.1917 Pattijoki
 Puoliso: Fanny Walpuri, o.s. Siniluoto
 Lapset: Kaarlo -39, Esko -41, Eira -45, Esa -49
 Astunut palv. 10.06.1944
 Tehtävät: Sotatarviketeollisuuden palveluksessa
 Ruona Oy:llä

EHROLA, Lauri Verner, maanviljelijä
 s. 05.11.1901 Pattijoki
 k. 14.11.1952 Pattijoki
 Puoliso: Johanna Emilia, o.s. Vendelä
 Lapset: Aune -24, Aino -26
 Astunut palv. 24.10.1939
 Joukko-osasto: 4/II JR 67, 1/JR 32
 Talvisota: Sommee (Susisaari), Tammisuon Mustalahti
 Jatkosota: Vuonninen, Pistojoiki, Uhtua
 Tehtävät: Hevosmies
 Sotilasarvo: Sotamies

EILOLA, Otto Arvid, maanviljelijä
 s. 23.03.1922 Merijärvi
 Astunut palv. 18.09.1941
 Joukko-osasto: 4./Pion KoulK, PionK/12. Pr., 3/PionP 36
 Jatkosota: Krivi, Maaselkä, Ihantala Pohjois-Suomi
 Tehtävät: Pioneeri, lähetti
 Sotilasarvo: Korpraali
 Kunniamerkit: VM 2

ESKELINEN, Pauli Henrik, suutari
 s. 23.09.1908 Paavola
 k. 11.09.1960 Pattijoki
 Puoliso: Rauha
 Astunut palv. 15.06.1940
 Joukko-osasto: 15 D
 Jatkosota: Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara, Uhtuan
 länsi- ja pohjoispuoli, Tali, Karisalmi,
 Kavantsaari
 Tehtävät: Pioneeri, kirvesmies, suutari
 Haavoittunut: 10.10.1941 Uhtuan pohjoispuolella,
 07.07.1944 Palojärvellä
 Sotilasarvo: Sotamies

ESKOLA, Eero Antero
 s. 24.12.1924 Paavola
 Puoliso: Liisa, o.s. Koukkula
 Lapset: Riitta -53, Leena -54
 Astunut palv. 08.03.1943 (vuonna 1942 ilmavartio-
 päällikkönä Polvijärvellä)
 Joukko-osasto: Jv KoulK 12, 7/JR 9
 Jatkosota: Syväri
 Tehtävät: Kivääriryhmän johtaja
 Sotilasarvo: Luutnantti

ESKOLA, Eino Oskari, työmies

s. 11.11.1917 Pattijoki

k. 07.12.1949 Raahe

Puoliso: Martta

Astunut palv. 05.05.1939/15.06.1941

Joukko-osasto: JP 3, JR 2, 11. Pr., Jk 56

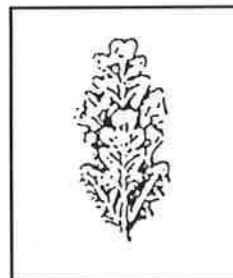
Jatkosota: Aittojoki, Kuukasjärvi, Vasovaara, Latvajärvi, Vuokkiniemi, Ponkalahti, Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli, Kiestinki, Ahvenlahti, Loimola

Tehtävät: Joukkueen varajohtaja

Haavoittunut: 21.05.1942 Kiestingissä

Sotilasarvo: Kersantti

Kunniamerkit: VM 2

ESKOLA, Jaakko Johannes, rautatieläinen

s. 12.06.1922 Pattijoki

Puoliso: Elli Annikki, o.s. Viklund

Joukko-osasto: PionK/12 Pr, 3/PionP 36

Jatkosota: Krivi, Maaselkä, Ihantala, Pohjois-Suomi

Sotilasarvo: Korpraali

ESKOLA, Kaarlo August, myymälänhoitaja

s. 28.05.1907 Raahe

Puoliso: Lahja

Astunut palv. 05.04.1940/21.06.1941

Joukko-osasto: ViestiKoulK, 2/ViestiP 3, Jv KoulK 9, I/JR 32, E/JR 32

Jatkosota: Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli

Tehtävät: Kirjuri, viestimies

Sotilasarvo: Korpraali

ESKOLA, Martti Johannes, metsätyönjohtaja

s. 31.12.1919 Pattijoki

k. 07.02.1951 Pattijoki

Astunut palv. 15.02.1940

Joukko-osasto: Jv KoulK 5, 11. Pr., E/JR 32, 8 TienkorjK, 11. K Hev.S.

Tehtävät: Pp-mekaanikko, aseseppä, hevosten hoitaja

Sotilasarvo: Sotamies

ESKOLA, Matti Aukusti Mikael, työmies

s. 08.02.1920 Pattijoki

Puoliso: Anna-Liisa

Astunut palv. 23.04.1940/22.09.1941

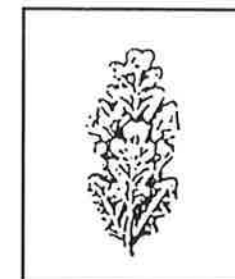
Joukko-osasto: Pp KoulK, Kev.os. 14, Jv KoulK 16, 6/JR 33, 6/12. Pr., 7/JR 33

Jatkosota: Seesjärvi, Krivi, Hiisjärvi, Poentsa, Munjärvi, Rovannmäki, Portimojärvi, Sarijärvi, Taipale, Pohjois-Suomi

Tehtävät: Kiväärinmies, tarkka-ampuja

Haavoittunut: 05.07.1944 Rovannmäellä

Sotilasarvo: Korpraali

ESKOLA, Matti Heikki, johtaja

s. 17.01.1901 Pattijoki

k. 18.08.1977 Raahe

Puoliso: Elna Maria, o.s. Wuorinen

Lapset: Sirkka -25, Hilka -26, Kaarlo -27, Martti -33, Kaarina -38, Anneli -41, Pentti -41

Talvi/jatkosota: Sotatarviketeollisuuden palveluksessa Ruona Oy:llä

ESKOLA, Otto Vilhelm, maanviljelijä

s. 17.01.1910 Pattijoki

k. 10.02.1983 Pattijoki

Puoliso: Katri, o.s. Rusko

Lapset: Kerttu -38, Matti -43, Jorma -49

Joukko-osasto: JR 26, JR 32

Talvisota: Kyyrölä, Muolaanjärvi, Vuoksela

Jatkosota: Vuonninen, Pistojoiki, Uhtuan pohjoispuoli

Tehtävät: Kiväärinmies, taistelulähetä

Haavoittunut: 15.06.1941 Rajajoella

Sotilasarvo: Korpraali

ESKOLA, Paavo Vilho, kanslisti
 s. 09.04.1922 Rantsila
 k. 17.09.1979 Raahe,
 Puoliso: Aune
 Lapset: Hannu -54, Matti -55, Pertti -57
 Astunut palv. 01.10.1941
 Joukko-osasto: Pion KoulK, JR 51, JR 30, PionP 35
 Jatkosota: Syväri, Karjalan kannas, Tali
 Tehtävät: Pioneeri
 Haavoittunut: 20.09.1944 Juustilassa
 Sotilasarvo: Sotamies
 Kunniamerkit: VR 4

FILPPULA, Matti Aleksander, työmiehes
 s. 21.01.1898 Pattijoki
 Puoliso: Hilja
 Lapset: Salme, Salli, Erkki, Veli-Matti, Lauri, Elsa,
 Irene
 Astunut palv. 16.06.1941 (- 22.02.1942)
 Joukko-osasto: Le. R. 2, Khrj 20
 Tehtävät: Vartio- ja avust.mies
 Sotilasarvo: Jääkäri

FINGERROOS, Veikko Johannes, lämmittäjä
 s. 15.05.1924 Paavola
 Puoliso: Anna Maria, o.s. Johansson
 Lapset: Ritva -48, Jorma -49, Tuomo -52, Raija 53
 Astunut palv. 27.10.1942
 Joukko-osasto: JR 53, JR 1
 Jatkosota: Uhtua, Karjalan kannas, Tornio, Rovaniemi,
 Kittilä, Muonio, Karesuvanto
 Tehtävät: Konepistoolimies
 Sotilasarvo: Korpraali

GRANLUND, Hugo Aukusti, liikk.harjoittaja
 s. 31.05.1898 Raahe
 k. 04.11.1976 Raahe
 Puoliso: Martta Sylvia Aleksandra, o.s. Nyberg
 Lapset: Heidi -26, Senja -27, Veikko -32, Pentti -33
 Astunut palv. 07.02.1940/15.06.1941
 Joukko-osasto: N.Kompp.KoulK 5, III/KTR 14,
 1/KKK/JR 32, SvL 20
 Jatkosota: Ilomantsi, Uhtua, Karjalan kannas
 Tehtävät: Lääkintäaliupseeri, talousaliupseeri
 Sotilasarvo: Kersantti

HAAPAKANGAS, Frans Johannes, maanviljelijä
 s. 27.05.1912 Saloinen
 k. 20.01.1986 Raahe
 Puoliso: Taimi Orvokki, o.s. Hynynen
 Lapset: Lahja -39, Leena -46, Eija -53
 Astunut palv. 14.10.1939
 Joukko-osasto: JR 26, 89 Pv AutoK, 49 AutoK
 Talvisota: Vuoksela, Vuosalmi
 Tehtävät: Viestimies, autonkuljettaja
 Sotilasarvo: Alikersantti
 Kunniamerkit: VM 2

HAAPAKANGAS, Otto Mikael, maanviljelijä
 s. 25.03.1920 Saloinen
 Puoliso: Maija, o.s. Halme
 Lapset: Eeva -46, Eero -47, Markku -53
 Astunut palv. 18.03.1940
 Joukko-osasto: AVar 1, Esik./10 Pr, Kol./JR 10
 Jatkosota: Tuulivaara, Repola, Rukajärvi, Ontajärvi,
 Ontajoki
 Tehtävät: Kuormaus- ja eläinlääkintäaliupseeri,
 väepeli
 Sotilasarvo: Ylikersantti
 Kunniamerkit: VM 2

HAAPAKANGAS, Setti Antti, maanviljelijä

s. 23.08.1908 Pattijoki

Puoliso: Senja Josefiina, o.s. Kaski
 Lapset: Aino -28, Eero -30, Eeva -32, Elma -35
 Joukko-osasto: 24 LK
 Jatkosota: Vasovaara, Latvajärvi, Vuokkiniemi,
 Ponkalahti, Vuoninen, Pistojoiki,
 Korpivaara, Tetrivaara, Uhtua, Karjalan
 kannas.

Tehtävät: Kiväärimies
 Sotilasarvo: Korpraali

HAAPAKANGAS, Vilho Armas, liikenneopettaja

s. 22.04.1923 Saloinen

Puoliso: Anneli, o.s. Tuhkala
 Lapset: Tuula -46, Pentti -49, Terttu -50, Pasi -52
 Astunut palv. 18.01.1942
 Joukko-osasto: Jv KoulK
 Tehtävät: Sairasauton kuljettaja

HAAPAKANGAS, Väinö Valtteri, autonkuljettaja

s. 14.08.1916 Saloinen

k. 19.12.1992 Pattijoki

Puoliso: Nelly Maria, o.s. Pisilä
 Lapset: Tapani -42, Maria-Liisa -43
 Astunut palv. 17.06.1941
 Joukko-osasto: 12. PolttOs., EsikK/1. AutoK, ErP 8
 Jatkosota: Pohjois-Suomi
 Tehtävät: Autonkuljettaja, moottoriveneen kuljettaja,
 polttoaineen jakaja, vartiomies

Sotilasarvo: Korpraali
 Kunniamerkit: VM 2

HAARALA, Eino Kalevi, asentaja-sorvari

s. 29.05.1922 Raahe

k. 27.12.1971 Raahe

Puoliso: Kerttu Alina, o.s. Tynkilä
 Lapset: Kalervo -49, Kauko -50, Kaisu -51
 Astunut palv. 03.03.1942
 Joukko-osasto: 7/Jv KoulK 16, 1/HTK/14 D, 8/JR 10
 Jatkosota: Ontajoki
 Tehtävät: Kiväärimies, konepistooliampuja,
 kranaatinheitinmies

Haavoittunut: 02.08.1944 Ontajoella
 Sotilasarvo: Sotamies

HANHISUANTO, Sulo Aukusti, saarnaaja

s. 03.08.1918 Pudasjärvi

k. 08.07.1973 Pattijoki

Puoliso: Vieno Olga, o.s. Rantala
 Lapset: Paavo -45, Paula -46, Pirkko -47, Perttu -48,
 Markku -49, Kaija -51, Jukka -53,
 Kalevi -54, Risto -58, Matti -59, Anne -61,
 Eeva -63

Astunut palv. 05.03.1940
 Joukko-osasto: 1./JR 11
 Jatkosota: Uhtuan länsipuoli, Kiestinki, Ahvenlahti
 Tehtävät: Kiväärimies, rak.mies
 Sotilasarvo: Korpraali
 Kunniamerkit: VM 2

HANNELIN, Heikki, pientilallinen

s. 05.04.1904 Pattijoki

k. 29.10.1959 Pattijoki

Puoliso: Hanna
 Astunut palv. 15.06.1941
 Joukko-osasto: 3./JR 32
 Jatkosota: Vuoninen, Pistojoiki, Korpivaara,
 Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli

Tehtävät: Konepistoolimies
 Sotilasarvo: Sotamies
 Kunniamerkit: VM 2

HANNELIN, Heikki Johannes, levyseppä
 s. 04.02.1917 Pattijoki
 Puoliso: Salme Alina, o.s. Leima
 Lapset: Jukka -51, Mervi -54, Silja -56, Jarmo -59
 Astunut palv. 04.01.1939
 Joukko-osasto: 3/PohjR
 Jatkosota: Sotatarviketeollisuuden palveluksessa
 Ruona Oy:llä, Suojärvi-Äänislinna-radan
 korjaustöissä
 Sotilasarvo: Sotamies

HANNILA, Veikko Mikael, maanviljelijä
 s. 29.09.1913 Pattijoki
 k. 23.01.1967 Pattijoki
 Puoliso: Selma, o.s. Pietilänaho
 Lapset: Irja -39, Matti -41, Maunu -43, Maija -46,
 Anni -47, Martti -49
 Astunut palv. 14.10.1939
 Joukko-osasto: 2/JR 26, JR 32
 Talvisota: Kyyrölä, Muolaanjärvi, Vuoksela
 Jatkosota: Vuonninen, Pistojoeki
 Tehtävät: Pikakivääriryhmän johtaja
 Haavoittunut: 23.07.1941 Pistojoella
 Sotilasarvo: Kersantti
 Kunniamerkit: VM 1, VM 2

HARJUHAHTO, Matti Viljami, maanviljelijä
 s. 39.03.1905 Siikajoki
 k. 29.12.1978 Raahе
 Puoliso: Hilda, o.s. Perälä
 Astunut palv. 15.06.1941
 Joukko-osasto: JR 32
 Jatkosota: Juntusranta, Vuonninen, Pistojoeki,
 Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja
 pohjoispuoli
 Tehtävät: Kiväärinmies, viestiratsastaja, puhelinmies
 Sotilasarvo: Sotamies
 Kunniamerkit: VM 2

HARVALA, Erkki Mikael, metsätyömies
 s. 01.10.1924 Pattijoki
 k. 09.05.1994 Kaunialan sotavammassairaala
 Astunut palv. 13.10.1943
 Joukko-osasto: Jv KoulK 15
 Jatkosota: Karjalan kannas
 Tehtävät: Kiväärinmies
 Haavoittunut: 28.06.1944 Heinjoen pohjoispuolella,
 100 % sotavamma
 Sotilasarvo: Sotamies

HARVALA, Kaarlo Matias, kirvesmies
 s. 11.10.1918 Pattijoki
 k. 19.05.1991 Turku
 Puoliso: Aura Ilta Ilona, o.s. Vauhkonen
 Astunut palv. 19.01.1940
 Joukko-osasto: 4/Jv KoulK 6, 7/JR 65, KKK/JR 31, JR 52,
 2/ErP 7
 Jatkosota: Kolvasjärvi, Repola, Omelia, Ontrosenvaara,
 Rukajärvi, Ontajoki
 Tehtävät: Panssarintorj.kivääriampuja, patruunan-
 kantaja, ajomies, konepistoolimies
 Haavoittunut: 10.06.1940 Vasovaarassa ja 28.10.1942
 Ontajoella
 Sotilasarvo: Sotamies
 Kunniamerkit: VM 2

HARVALA, Reino Henrikki
 s. 11.06.1920 Pattijoki
 k. 08.08.1995 Raahе
 Puoliso: Tyyne Esteri
 Lapset: Raimo -50, Raija -52
 Astunut palv. 10.03.1940
 Joukko-osasto: 18/Pp, KrhK 1
 Jatkosota: Paanajärvi, Nenäpalo, Kelsinkäinen,
 Iserelänlaki, Tuorivaara, Niuttavaara,
 Voillijoki, Alakurttivaara, Uhtuan suunta
 Sotilasarvo: Korpraali

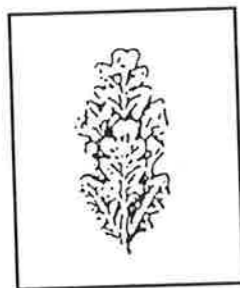

HARVALA, Väinö Leonard, polttoleikkaaja
 s. 11.12.1921 Pattijoki
 k. 28.11.1986 Pattijoki
 Puoliso: Aili
 Astunut palv. 08.03.1943
 Joukko-osasto: 3/Jv KoulK 15, JR 11
 Jatkosota: Uhtuan länsipuoli, Karjalan kannas
 Tehtävät: Konekiväärin mies
 Sotilasarvo: Sotamies

HAUTALA, Heikki Aukusti
 s. 08.03.1917 Pattijoki
 k. 26.06.1966 Saloinen
 Puoliso: Fanny Sofia, o.s. Malinen
 Lapset: Eila -46, Hannu -47, Sirkka -48, Tuula -49,
 Terttu -51, Seppo ja Kari -55
 Astunut palv. 15.06.1941
 Joukko-osasto: 1/JR 32, 5/JR 11, TykK/19. Pr
 Jatkosota: Uhtua, Kiestinki, Karjalan Kannas, Tornio
 Tehtävät: Konepistoolimies
 Haavoittunut: 23.08.1941 Pistojoella, 10.06.1944
 Lintulassa, 04.10.1944 Torniossa
 Kunniamerkit: VM 1, VR 4
 Sotilasarvo: Sotamies

HAUTALA, Otto Johannes, maalari
 s. 22.08.1911 Pattijoki
 k. 04.01.1959 Raaha
 Astunut palv. 14.10.1939/15.06.1941
 Joukko-osasto: JR 26, E/JR 32, 2/ErP 13
 Talvisota: Vuoksela, Punnus, Salmenkaita, Vuosalmi
 Jatkosota: Juntusranta, Vuonninen, Pistojoeki,
 Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja
 pohjoispuoli, Lintula, Kivennapa,
 Suulajärvi, Muolaa, Heinjoki, Noskua,
 Vuoksi
 Tehtävät: Ajomies, viestiratsastaja, kiväärin mies, lähetti
 Sotilasarvo: Sotamies

HAUTAMÄKI, Lauri Jaakko, maanviljelijä
 s. 25.07.1900 Virrat
 k. 10.10.1971 Pattijoki
 Puoliso: Lyyli Maria, o.s. Peltoniemi
 Lapset: Klaara -27, Martti -29, Lauri -36, Aarne -43,
 Pentti -45, Esko -46
 Astunut palv. 19.12.1939/17.06.1941
 Joukko-osasto: 8/JR 65, 5/JR 58, 4/JR 16
 Talvisota: Suomussalmi, Kuhmo
 Jatkosota: Niinisyrjä, Kangaskylä, Vannismäki,
 Uumuri, Latvasyrjä, Kirkkoniemi,
 Saanijoki, Otsaistenkylä, Valkeasaari,
 Karjalan kannas
 Tehtävät: Kiväärin mies, konepistoolimies
 Haavoittunut: 27.09.1941 Valkeasaarella
 Sotilasarvo: Sotamies

HAUTAMÄKI, (Suvanto) Paavo Johannes, maanviljelijä
 s. 26.01.1924 Oulainen
 k. 15.02.1992 Pattijoki
 Puoliso: Lahja Sylvia, o.s. Visuri
 Lapset: Marjatta -46, Tuulikki -49, Terho -51,
 Merja -53, Tanja -64
 Astunut palv. 27.10.1942
 Joukko-osasto: Pst KoulK, HTK 8, Rask. Täyd.A. 9, JR 12
 Jatkosota: Vienankangas, Hiisjärvi, Maaselkä, Ihantala,
 Pohjois-Suomi
 Tehtävät: Panssarintorj.tykkimies
 Sotilasarvo: Korpraali

HEDBORG, Arvo Ernest Aleksander

s. 26.07.1916 Pattijoki
 k. 09.02.1979 Raahel
 Puoliso: Elli
 Lapset: Leo
 Astunut palv. 14.10.1939/15.06.1941
 Joukko-osasto: E/IJR 26, 1./JR 32, 5./JR 11, 6./JR 14, 6/JK 11
 Talvisota: Muolaa, Vuoksela, Vuosalmi
 Jatkosota: Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli, Kiestinki, Ahvenlahti, Jyvälahti, Noskua, Vuoksi, Vuosalmi, Tornio, Paakkola, Rovaniemi
 Tehtävät: Sairaankantaja, lääkintämies, lääkintä-aliupseeri, kiväärimies
 Haavoittunut: 04.08.1941 Uhtuan länsipuolella
 Sotilasarvo: Alikersantti

HEIKKILÄ, Aleksander

s. 26.06.1918 Pattijoki
 k. 07.08.1949 Pattijoki
 Astunut palv. 02.09.1941
 Joukko-osasto: 2/Jv KoukK 13
 Jatkosota: Maaselkä, Laatokan Syväri, Länsi-Syväri ja Laatokan koillispuoli, Syväri, Saarimäki, Vitele, Rajaselkä, Kantaisjärvi Hanhiselkä, Varpaisselkä, Likolampi, Uusikylä, Pitkäranta, Kemi
 Tehtävät: Kiväärimies
 Sotilasarvo: Sotamies

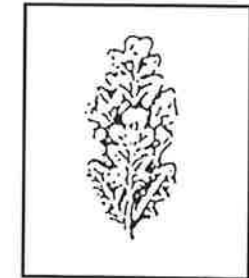

HEIKKILÄ, Jaakko Alfred, maatyömies

s. 29.09.1902 Pattijoki
 k. 10.05.1964 Pattijoki
 Astunut palv. 15.06.1941
 Joukko-osasto: E/IJR 26
 Jatkosota: Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli
 Tehtävät: Ajomies
 Sotilasarvo: Sotamies

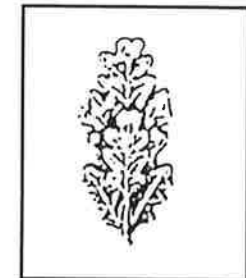
HEIKKILÄ, Svante Kustaa

s. 26.12.1909 Pattijoki
 k. 21.12.1974 Raahel
 Puoliso: Anna Liisa, o.s. Myllynen
 Astunut palv. 18.12.1939
 Joukko-osasto: LinRp, HK-B
 Talvi/jatkosota: Työvelvollinen
 Haavoittunut: 23.02.1940 Talissa
 Sotilasarvo: Korpraali

HEIKKILÄ, Taavetti Eevertti, maatyömies

s. 05.03.1922 Pattijoki
 k. 04.10.1956 Pattijoki
 Astunut palv. 28.09.1941
 Joukko-osasto: 12./Jv KoukK 15
 Jatkosota: 58. SotaS, SvL 6
 Tehtävät: Apupalv.mies, vartiomies
 Sotilasarvo: Sotamies

HENRIKSSON, Anton Valdemar, metsätyönjohtaja

s. 23.09.1909 Pattijoki
 Puoliso: Anna Inkeri, o.s. Kankaala
 Lapset: Seppo -38, Tapio -39, Terho -39, Marjatta -46
 Talvisota: Kuhmo
 Jatkosota: Vasovaara, Latvajärvi, Vuokkiniemi, Ponkalahti, Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan pohjoispuoli, Kiestinki, Lohivaara, Karhumäki, Ihantala, Pohjois-Suomi
 Tehtävät: Varusmestari, varastonhoitaja-aliupseeri, kirjuri-aliupseeri
 Sotilasarvo: Alikersantti
 Kunniamerkit: VM 2

HENRIKSSON, Martti Olavi, maanviljelijä
 s. 20.07.1911 Pattijoki
 k. 19.09.1991 Raahe
 Puoliso: Fanny Matilda, o.s. Nikula
 Lapset: Ritva -40, Reijo -44
 Joukko-osasto: JR 26, JR 32
 Talvisota: Vuoksela, Vuosalmi
 Jatkosota: Vuoninen, Pistojoiki, Kis-kisjärvi, Kiestinki
 Tehtävät: Tykkimies, ups. lähetti
 Haavoittunut: 01.08.1941 Kiestingissä
 Sotilasarvo: Korpraali
 Kunniamerkit: VM 2

HEPOAHO, Matti, sahatyömies
 s. 15.09.1913 Kärsämäki
 k. 04.07.1972 Pattijoki
 Puoliso: Hanna
 Lapset: Matti -39, Raimo -43, Arvo -52
 Astunut palv. 14.10.1939
 Joukko-osasto: I/JR 40, JR 32
 Talvisota: Pelkosenniemi, Savukoski, Salla, Säkkijärvi
 Jatkosota: Vuoninen, Pistojoiki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli, Kiestinki, Ahvenlahti, Kis-kisjärvi
 Tehtävät: Kiväärialiupseeri
 Haavoittunut: 01.08.1941 Kis-kisjärvellä, 11.09.1942 Uhtuan länsipuolella
 Sotilasarvo: Alikersantti
 Kunniamerkit: VM 2

HIETALA, Eemeli Mikael, maanviljelijä
 s. 02.10.1908 Pattijoki
 k. 10.08.1986 Pattijoki
 Puoliso: I Martta Katariina, o.s. Limingoja;
 II Aune Maria, o.s. Palokangas
 Lapset: Terttu -34, Rauha -40, Eila -44, Aila -46,
 Pirkko 49
 Joukko-osasto: JR 40, JR 32, JR 25
 Talvisota: Pelkosenniemi, Savukoski
 Jatkosota: Juntusranta, Vuoninen, Pistojoiki,
 Korpivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli,
 Kaipola, Ihantala
 Tehtävät: Puhelinmies
 Sotilasarvo: Alikersantti

HIETALA, Eino Andreas, vanhempi konstaapeli
 s. 28.11.1910 Pattijoki
 k. 27.06.1985 Tervola
 Puoliso: Jenni, o.s. Kähtävä
 Lapset: Raili -48, Matti -50, Hanna-Liisa -54,
 Hannele -55
 Joukko-osasto: HuoltoP 2
 Talvisota: Muolaa, Vuoksela, Vuosalmi
 Jatkosota: Kiestinki, Uhtua
 Tehtävät: Sotapoliisi, kiväärimies, omnibusauton
 apumies, lähetti
 Sotilasarvo: Alikersantti
 Kunniamerkit: VM 1, kaksi kertaa VM 2

HIETALA, Matti Aukusti, maanviljelijä
 s. 29.05.1905 Pattijoki
 k. 12.04.1996 Pattijoki
 Astunut palv. 07.03.1940
 Joukko-osasto: Jv KoulK 5, JR 32, 4/JR 9, 5/TäydP 2
 Jatkosota: Vuoninen, Pistojoiki, Korpivaara,
 Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli,
 Loimolanjärvi
 Tehtävät: Panssarintorjuntamies, ajomies
 Sotilasarvo: Sotamies
 Kunniamerkit: VM 2

HIETALA, Pentti Ilmari, käyttömies
 s. 01.04.1925 Pattijoki
 k. 18.02.1987 Pattijoki
 Puoliso: Katri Annikki, o.s. Linnakangas
 Lapset: Keijo -49, Kalevi -51, Liisa -60
 Joukko-osasto: VP 31, JR 1
 Jatkosota: Uhtuan länsipuoli, Karjalan kannas,
 Kivennapa, Muolaa, Heinjoki, Noskua,
 Tornio, Rovaniemi, Kittilä, Muonio,
 Karesuvanto, Kilpisjärvi
 Tehtävät: Radiomies
 Sotilasarvo: Korpraali

HIETALA, Yrjö Heikki, maanviljelijä
 s. 29.01.1922 Pattijoki
 k. 11.10.1974 Pattijoki
 Astunut palv. 28.09.1941
 Joukko-osasto: VK, E/II/JR 50
 Jatkosota: Syväri, Särkijärvi, Vadjusjärvi, Lavola,
 Tornio, Karunki, Ylitornio, Ala-Vojakkala,
 Martimo, Aavasaksa, Juoksenki,
 Olostunturi, Muonio
 Tehtävät: Puhelinmies
 Sotilasarvo: Korpraali

HIETANIITTY, Matti Johannes, maanviljelijä
 s. 18.10.1912 Pattijoki
 k. 19.08.1996 Pattijoki
 Puoliso: Sanni, o.s. Kähkönen
 Talvisota: Vuoksela, Vuosalmi
 Jatkosota: Vuonninen, Pistojoeki, Korpivaara,
 Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli,
 Kiestinki, Ahvenlahti, Jyvälahti, Tali,
 Ihantala
 Tehtävät: Kiväärinmies, pikakivääriampuja
 Sotilasarvo: Alikersantti

HILDEN, Sulo Eemeli, portinvartija
 s. 20.06.1921 Kuusamo
 k. 17.07.1991 Pattijoki
 Puoliso: Aili Annikki, o.s. Putaansuu
 Joukko-osasto: JR 53
 Jatkosota: Kiimasvaara, Kiestinki, Sohjana, Louhi,
 Karjalan kannas
 Tehtävät: Kiväärinmies
 Haavoittunut: Vuonna 1941, vuonna 1944 (Karjalan
 kannas)
 Sotilasarvo: Alikersantti
 Kunniamerkit: Kaksi kertaa VM 2

HILLUKKALA, Niilo Johannes, kirvesmies
 s. 19.04.1925 Pyhäjoki
 Puoliso: Hilja Marja, o.s. Alila
 Joukko-osasto: 13 KrhK/3D, JR 1
 Jatkosota: Lintula, Kivennapa, Muolaa, Heinjoki,
 Noskua, Vuoksi, Ihantala, Pohjois-Suomi
 Tehtävät: Puhelinmies
 Haavoittunut: 04.10.1944 Torniossa
 Sotilasarvo: Korpraali

HINKULA, Tauno Alfred
 s. 27.11.1913 Pattijoki
 Puoliso: Elma Adeliina, o.s. Pennala
 Lapset: Marja-Leena -41, Ossi -42, Pasi -51
 Talvisota: Sotatarviketeollisuuden palveluksessa Ruona
 Oy:llä
 Jatkosota: Pistojoeki, Uhtua, Kiestinki, Ahvenlahti,
 Jyvälahti
 Tehtävät: Ajomies
 Haavoittunut: Pistojoella
 Sotilasarvo: Lentosotamies

HOLAPPA, Abram Iisakki, maanviljelijä
 s. 16.07.1904 Siikajoki
 k. 21.04.1967 Pattijoki
 Puoliso: Hilda o.s. Hummastenniemi
 Lapset: Pentti -31, Kerttu -32, Erkki -34,
 Veikko -42, Paavo -45
 Jatkosota: Vuonniinen, Pistojoen, Korpivaara, Tevanen,
 Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli
 Tehtävät: Kiväärin mies
 Sotilasarvo: Jääkäri

HOLSTI, Heikki Aleksanteri, kirvesmies
 s. 09.04.1911 Saloinen
 k. 14.01.1989 Raahen
 Puoliso: Ruusa Sofia, o.s. Filppula, ent. Kukkonen
 Astunut palv. 14.10.1939/15.07.1942
 Joukko-osasto: JR 26, 1.KKK/JR 32, 1./LinP 15
 Talvisota: Muolaa
 Jatkosota: Pistojoen, Karjalan kannas
 Tehtävät: Kaasusuojelumies, konekiväärin mies,
 vartiomies
 Haavoittunut: Vuonna 1941 Pistojoella
 Sotilasarvo: Sotamies

HUHTALA, Hannes, maanviljelijä
 s. 04.06.1901 Pattijoki
 k. 12.06.1976 Pattijoki
 Puoliso: Friedrika, o.s. Vuolteenaho
 Lapset: Jaakko -28, Lauri -29, Aaro -31
 Astunut palv. 20.06.1941
 Joukko-osasto: II AK:n TienrakP, 1/PionP 34
 Jatkosota: Kiestinki, Uhtua, Röhö
 Tehtävät: Aseellinen tienrakennusmies
 Sotilasarvo: Sotamies

HUMMASTENNIEMI, Olavi Matias, auton asentaja
 s. 21.12.1925 Pattijoki
 Astunut palv. 13.10.1943
 Joukko-osasto: 1/Jv KoulK 15, Jv KoulK 25
 Tehtävät: Kiväärin mies
 Sotilasarvo: Sotamies

HUMMASTI, Pauli Ilmari, hitsaaja
 s. 30.01.1921 Pattijoki
 k. 16.03.1996 Pattijoki
 Puoliso: Eeva, os. Tiikkala
 Lapset: Seija -49, Riitta-Liisa -60
 Astunut palv. 01.04.1941
 Joukko-osasto: JR 11, RajaP 7
 Jatkosota: Pistojoen, Pinkojoki, Kis-kisjärvi,
 Tuoppajärvi
 Sotilasarvo: Korpraali

HURNANEN, Lauri Erkki, työmies
 s. 11.08.1919 Pattijoki
 Astunut palv. 15.02.1940/14.10.1943
 Joukko-osasto: PK.K.1, Jv KoulK 6, 78.It Pri
 Jatkosota: Kotka
 Tehtävät: Kiväärin mies, rask.ilmatorjunta-tykkimies
 Sotilasarvo: Sotamies

HURNANEN, Niilo Ilmari, autonkuljettaja
 s. 20.09.1922 Pattijoki
 Astunut palv. 28.09.1941
 Joukko-osasto: Jv KoulK 15, E/HTK 8, 75 AutoK
 Jatkosota: 27.07.1942 alk. huoltojoukoissa Kokemäen
 suunnalla
 Tehtävät: Autonkuljettaja
 Sotilasarvo: Korpraali

HYVÄRI, Väinö Aukusti, maanviljelijä

s. 08.01.1921 Saloinen

k. 15.02.1985 Pattijoki

Puoliso: Fanni, o.s. Jukkola

Lapset: Reijo -48, Maija -55, Jukka -57, Hannu -60,
Olli 61, Timo -62, Matti -64, Anne -65,
Mirja -67, Merja -68, Mikko -68

Astunut palv. 01.04.1941

Joukko-osasto: II/11. Pr, KKK/JR 53

Jatkosota: Sohjana, Kiestinki, Kapustajoki,
Kangasvaara, Lohivaara, Ahvenlahti,
Uhtuan länsipuoli

Tehtävät: Konekiväärimies

Haavoittunut: 31.08.1941 Kiestingissä, 21.10.1942

Uhtualla

Sotilasarvo: Sotamies

Kunniamerkit: VM 2

HÄKKILÄ, Toivo Matias

s. 16.09.1921 Rantsila

Astunut palv. 02.09.1941

Joukko-osasto: 2/Jv KoulK 13, 5/JR 45, 15. Pr.

Jatkosota: Maaselkä, Laatokan Syväri, Syväri,
Saarimäki, Haukiselkä, Varpaisselkä,
Pitkäranta, Kemi

Tehtävät: Kiväärimies

Sotilasarvo: Korpraali

HÄRKÖNEN, Holger, maanviljelijä

s. 12.06.1910 Oulujoki

k. 07.11.1970 Pattijoki

Puoliso: Kerttu Elisabet, o.s. Törmälä

Lapset: Siiri -33, Maiju -33, Marjatta -36, Eero -38,
Elsa 43, Rauni -45Joukko-osasto: EsikK/JR 26, 1/JR 32, KevOs, II/JR 32,
ErP 20

Talvisota: Vuoksela, Vuosalmi

Jatkosota: Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara,
Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli,
Rajajoki, Viipurinlahti

Tehtävät: Komppanian vääpeli, esikuntavääpeli

Sotilasarvo: Ylivääpeli

Kunniamerkit: VM 1, VM 2

HÄRKÖNEN, Olavi, maanviljelijä

s. 14.08.1911 Oulujoki

k. 23.04.1965 Pattijoki

Puoliso: Eini Sofia, o.s. Vilppula

Lapset: Leena -42, Seppo -44, Sirkka -46,
Tapio -48, Eila 52, -Matti -53, Juha -56

Joukko-osasto: JR 26, JR 32, JR 11

Talvisota: Muolaa, Vuosalmi, Vuoksela

Jatkosota: Uhtua, Kiestinki

Tehtävät: Komppanian vääpeli

Sotilasarvo: Vääpeli

ILKKO, Aarne, tiemestari

s. 09.09.20 Sotkamo

Puoliso: Laina Marjatta, o.s. Heusala

Lapset: Leo -50, Kauko -54, Erkki -57, Riitta ja
Heikki -60

Astunut palv. 26.12.1939

Joukko-osasto: KoulK 6, ErP 36, JR 31, JR 10, JR 52

Talvisota: Kolvasjärvi, Repola, Omelia, Ontrosenvaara,
Rukajärvi, Ontajoki

Tehtävät: Ryhmänjohtaja, joukkueen varajohtaja

Sotilasarvo: Vääpeli

Kunniamerkit: VM 1, VM 2

IMPOLA, Aaprami Vihtori, maanviljelijä

s. 10.05.1901 Salon emäseurakunta

k. 08.03.1942 Pattijoki

Puoliso: Vilma, o.s. Jussila

Lapset: Anja -29, Elvi -31, Toini -34, Paavo -36,
Marjatta 39, Liisa -41

Talvisota: Ylä-Somme, Säiniö, Tammisuo

Jatkosota: Korpjärvi, Pistojoiki, Pinkojoki,
Homorovitsa

Tehtävät: Hevosmies, kiväärimies

Sotilasarvo: Korpraali

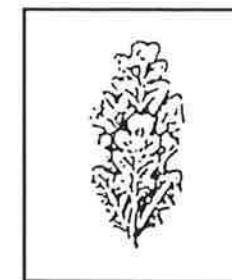
IMPOLA, Eino Aleksander, työnjohtaja
 s. 13.01.1897 Pattijoki
 Puoliso: Aune Maria
 Astunut palv. 20.06.1941 (- 05.02.1942)
 Joukko-osasto: 5./JR 26
 Jatkosota: Suokumaa, Kähärilä, Karhusuo, Kutroma,
 Villavaara, Patojärvi, Viitana, Tsohmajoki,
 Elmusjärvi, Juustjärvi, Metsäasema,
 Karhumäki
 Tehtävät: Pikakivääriampuja, varusaliupseerin
 apulainen, hevosmies
 Sotilasarvo: Sotamies

IMPOLA, Heikki Mikael, opiskelija
 s. 18.12.1923 Raahe
 k. 21.12.1947 Raahe
 Astunut palv. 18.01.1942
 Joukko-osasto: Jv KoukK 16, 8/II/3. Pr., HuoltoK/3. Pr.
 Jatkosota: Itä-Karjala, Karjalan kannas, Salla
 Tehtävät: Kiväärimies, asevaraston hoitaja
 Sotilasarvo: Korpraali
 Kunniamerkit: VM 2

IMPOLA, Niilo Johannes, maanviljelijä
 s. 08.08.1907 Pattijoki
 k. 22.01.1983 Pattijoki
 Astunut palv. 26.05.40
 Joukko-osasto: Jv KoukK 1, 1/KTR 3, JR 45
 Jatkosota: Kananainen, Sohjana, Kokkosalmi,
 Kiestinki, Uhtuan länsipuoli
 Tehtävät: Seppä, sairaankantaja, ajomies
 Sotilasarvo: Sotamies

IMPOLA, Ossi Ensio, opiskelija
 s. 26.06.1921 Raahe
 k. 01.02.1948 Raahe
 Astunut palv. 02.07.1941
 Joukko-osasto: 3/Jv KoukK 1, 13/Jk 46
 Jatkosota: Meri, Valkeasaari, Lempaala, Ohdan lohko,
 Syvärin Pitkäjärvi, Aunuksen kannas,
 Varpajärven lohko
 Tehtävät: Kranaatinheittimen tulenjohtuealiupseeri
 Haavoittunut: 12.07.1942 Rajajoella
 Sotilasarvo: Kersantti
 Kunniamerkit: VM 2

IMPOLA, Viktor Johannes, pehtoori
 s. 18.03.1896 Pattijoki
 k. 20.11.1961 Raahe
 Jatkosota: Ly-määräys siirtoväen huoltotehtäviin.

INGERTTILÄ, Antti Robert, maanviljelijä
 s. 05.05.1907 Pattijoki
 k. 11.05.1983 Pattijoki
 Puoliso: Senja Aliina, o.s. Kantola
 Lapset: Anni -45
 Joukko-osasto: Jr 26, JR 32
 Talvisota: Vuoksela, Vuosalmi
 Jatkosota: Vasovaara, Uhtua, Länsi-Kannas, Tornio,
 Rovaniemi, Kittilä
 Tehtävät: Puhelinmies
 Sotilasarvo: Korpraali
 Kunniamerkit: VM 2

INGERTTILÄ, Erkki Aukusti, maanviljelijä,
kunnallisneuvos
s. 04.12.1918 Pattijoki
Puoliso: I Helli Katariina, o.s. Häkkinä;
II Alma Annikki, o.s. Mattila
Lapset: Jukka -49, Pirkko -52, Kauko -57
Astunut palv. 04.01.1939
Joukko-osasto: PohjR, ViestiP 3, JR 32, JR 11
Talvisota: Suomussalmi, Kuhmo
Jatkosota: Juntusranta, Vuonnnen, Pistojoiki,
Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja
pohjoispuoli, Jyväskylä, Keski-Kannas,
Rovaniemi ja Kittilä
Tehtävät: Radioaseman päällikkö
Sotilasarvo: Kersantti
Kunniamerkit: VM 2

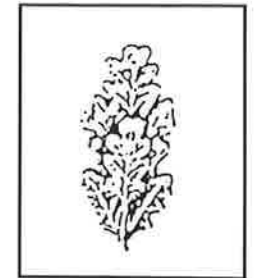

INGERTTILÄ, Matti Alfred, sähköasentaja
s. 10.06.1908 Pattijoki
k. 22.11.1995 Pattijoki
Puoliso: Kerttu Maria, o.s. Kärman
Lapset: Liisa -39, Eero -44
Joukko-osasto: Viesti, EsikK/JR, E/JR 32, RaaSkp,
Liikennetsto
Talvisota: Karjalan kannas
Jatkosota: Uhtuan suunta
Tehtävät: Radioaseman päällikkö
Sotilasarvo: Kersantti

INKANEN, Armas Johannes, kauppias
s. 23.06.1921 Pattijoki
Puoliso: Aune
Lapset: Matti -47, Birgitta -52
Astunut palv. 01.09.1941
Joukko-osasto: Jv KoulK 13, Jv KoulK 23, HTK/Kotij
Jatkosota: Lakijärvi
Tehtävät: Kiväärinmies
Sotilasarvo: Korpraali

JAAKOLA, Eino Wiljam, työmies
s. 23.07.1909 Pattijoki
Astunut palv. 13.10.1939/18.06.1941
Joukko-osasto: KuormK Sortavala, 3/R.Psto 30,
Lin.RP 254, 40 SvK
Jatkosota: Vilajoki, Värttilä, Laatokan Karjala,
Pohjois-Aunus, Prääsä, Petroskoi, Suoju,
Kuuttilahti
Tehtävät: Ajomies, vartiomies
Sotilasarvo: Sotamies

JAANUS, Kaarlo Vilhelm, työmies
s. 18.03.1918 Pattijoki
Puoliso: Eevi
Lapset: Mauri -48, Jorma -50, Hilikka -53, Erkki -55,
Kari -60
Astunut palv. 07.09.1939
Joukko-osasto: PohjR, 1 K/3 Pr., EsikK/3. Pr.
Talvisota: Ylä-Somme, Karhusuo, Sainio
Jatkosota: Someri, Suursaari
Tehtävät: Kiväärinmies, mittaus- ja mv-mies,
hevosmies
Sotilasarvo: Sotamies
Kunniamerkit: VM 2, rautaristi II

JAKKULA, Kaarlo Henriikki (Kalle), maanviljelijä
s. 30.01.1909 Pattijoki
Puoliso: Tyyne Emilia, o.s. Lammi
Lapset: Anna-Maija -39, Liisa -46, Kaisa -48,
Pekka -52
Joukko-osasto: JR 26, SissiP 3, 15. Pr.
Talvisota: Karjalan kannas
Jatkosota: Uhtua, Röhö, Kemi
Haavoittunut: (vartaloon)
Sotilasarvo: Alikersantti
Kunniamerkit: VM

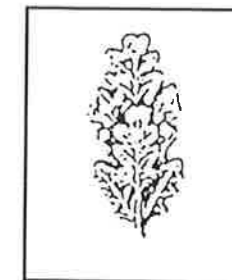
JAKKULA, Yrjö Isak, maanviljelijä
s. 01.01.1912 Pattijoki
Puoliso: Kirsti Elina, o.s. Säikkälä
Lapset: Heikki -47, Jaakko -49, Viena -52,
Tapio -55, Maija Liisa -57, Hannu -60
Joukko-osasto: SissiP 3, 15. Pr
Talvisota: Vuoksela
Jatkosota: Uhtua, Kiestinki, Syväri
Sotilasarvo: Ylivääpeli
Kunniamerkit: VM 2

JOENSUU, Aarne Arvid (Arvi), kuljetusmies
s. 31.07.1925 Pattijoki
Puoliso: Katri, o.s. Korhonen
Lapset: Margit -65, Matti -69
Astunut palv. 13.10.1943
Joukko-osasto: Jv KoulK 15, Patalj. N, MaaSK
Tehtävät: Kiväärimies, ajomies
Sotilasarvo: Sotamies

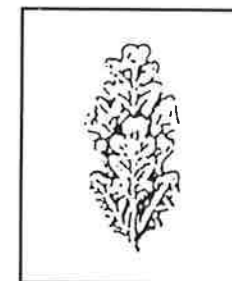

JOENSUU, Ahti Aadolf, maanviljelijä
s. 24.11.1921 Pattijoki
Puoliso: Elna Salli M, o.s. Rantakari
Lapset: Teuvo Aimo Ahti -47, Erkki Tapio -51
Astunut palv. 01.09.1941
Joukko-osasto: 1/PstK, 1/Jv KoulK 15, 961. IsK
Jatkosota: Itä-Karjala, Äänislinna, Aunus, Tornio
Tehtävät: Kiväärimies, konepistoolimies,
kaasusuojelumies
Sotilasarvo: Korpraali
Kunniamerkit: Maaselän Risti, Aunuksen Risti, Lapin Risti

JOENSUU, Eino Aleksanteri, maanviljelijä
s. 25.08.1900 Saloinen
Puoliso: Saimo Johanna, o.s. Granlund
Lapset: Impi -21, Helvi -24, Martti -26
Astunut palv. 14.10.1939
Joukko-osasto: 29/KmK
Talvisota: Osallistunut välittömästi rintaman takana
komppanian huoltokuljetukseen
Jatkosota: Kolvasjärvi, Virrankaita, Omelia,
Pajarinjärvi, Ontrosenvaara, Titsinajoki,
Rukajärvi, Ontajoki
Tehtävät: Ajomies
Sotilasarvo: Sotamies

JOENSUU, Eino Viljami, maanviljelijä
s. 14.12.1913 Pattijoki
Astunut palv. 10.06.1944
Joukko-osasto: Jv KoulK 3, Jv KoulK 33
Tehtävät: Kiväärimies
Sotilasarvo: Sotamies

JOENSUU, Erkki Kustaa, työnjohtaja
s. 12.10.1912 Pattijoki
k. 19.01.1982 Raahe
Puoliso: Helli, o.s. Haikara
Lapset: Marjatta -45, Olavi -47, Tapio -54
Astunut palv. 14.10.1939
Joukko-osasto: EsikK/JR 26
Talvisota: Vuoksela, Vuosalmi
Jatkosota: Uhtua, Kiestinki, Rovaniemi
Tehtävät: Polkupyörälähetäjä, autonkuljettaja,
ryhmänjohtaja
Kunniamerkit: VM 2

JOENSUU, Heikki Samuli, maanviljelijä
 s. 14.04.1920 Pattijoki
 k. 15.11.1989 Oulu
 Astunut palv. 18.03.1940
 Joukko-osasto: 7/Pp KoulK 1, E/Kev. os. 9, VahvP.p.K
 Jatkosota: Porajärven suunta
 Tehtävät: Sotatoimissa 19.11.1941 saakka
 Sotilasarvo: Korpraali

JOENSUU, Johannes Aleksanteri (Jussi), maanviljelijä
 s. 28.10.1909 Pattijoki
 k. 03.11.1978 Raahе
 Puoliso: Bertta, o.s. Soinila
 Lapset: Hannu -47, Marja -49, Hilikka -51,
 Heimo -52, Riitta -55, Harri -60
 Astunut palv. 14.10.1939/15.06.1941
 Joukko-osasto: EsikK/JR 32, KrhJ/JR 32
 Talvisota: Vuoksela, Vuosalmi
 Jatkosota: Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara,
 Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli,
 Lintula, Kivennapa, Muolaa, Heinjoki,
 Noskua, Vuoksenlahti, Kuolismaa, Ihantala,
 Tornio, Rovaniemi, Kittilä
 Tehtävät: Viestiryhmän johtaja, puhelinryhmän
 johtaja, puhelinaliupseeri
 Sotilasarvo: Kersantti
 Kunniamerkit: VM 1, VM 2

JOENSUU, Kaarlo Aukusti, työmies
 s. 01.06.1918 Pattijoki
 k. 20.05.1990 Pattijoki
 Astunut palv. 18.01.1940
 Joukko-osasto: 7 Kompp., Jv KoulK 6, 83. Rask. It. Ptri
 Jatkosota: Viipurin, Mikkeli
 Tehtävät: Ilmatorj.tykkimies
 Sotilasarvo: Korpraali

JOENSUU, Martti Samuel, maanviljelijä

s. 04.02.1909 Raahе
 Puoliso: Aino, o.s. Alatalo
 Lapset: Aila -42
 Joukko-osasto: JR 26, 64.AutoK, 84. AutoK, JR 32
 Talvisota: Kyyrölä, Muolaanjärvi, Vuoksela
 Jatkosota: Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara,
 Tetrivaara, Uhtua, Kiestinki, Karjalan
 kannas
 Tehtävät: Kiväärinmies, autonkuljettaja
 Sotilasarvo: Alikersantti
 Kunniamerkit: VM 2

JOENSUU, Pentti Pellervo, leipuri

s. 15.09.1921 Pattijoki
 Puoliso: Siiri, o.s. Pellikka
 Lapset: Hilikka -56, Simo ja Ulla -57, Anne -58,
 Seppo -61, Maria -66, Leena -69
 Astunut palv. 02.09.1941
 Joukko-osasto: Jv KoulK, PionP 34, PionK/11.Pr
 Jatkosota: Uhtuan pohjoispuoli, Karjalan kannas,
 Pohjois-Suomi
 Tehtävät: Autonkuljettaja
 Sotilasarvo: Korpraali

JOENSUU, Veikko Albert, työnjohtaja

s. 01.06.1923 Vihanti
 k. 28.04.1995 Oulu
 Puoliso: Salme
 Lapset: Leena -47, Pekka -48, Kari -50, Tapio -55
 Astunut palv. 18.01.1942
 Joukko-osasto: 7/Jv KoulK 16, 9/JR 13
 Jatkosota: Syväri, Syskyjärvi
 Tehtävät: Konepistoolimies
 Sotilasarvo: Alikersantti

JOENSUU, Veikko Aleksanteri

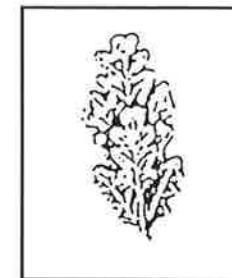
s. 08.02.1914 Pattijoki
 k. 31.01.1978 Raahel
 Puoliso: Nanni Maria, o.s. Korpela
 Joukko-osasto: JR 26, JR 32, JR 11
 Talvisota: Kyyrölä, Muolaa, Vuoksela
 Jatkosota: Uhtua, Karhumäki, Kiestinki, Ahvenlahti,
 VT-linja, Kivennapa, Muolaa, Heinjoki,
 Noskua, Vuosalmi, Ihantala, Tornio
 Sotilasarvo: Sotamies
 Kunniamerkit: VM 2

JOENSUU, Veikko Henriikki, liikkeenharjoittaja

s. 07.01.1915 Pattijoki
 k. 06.04.1979 Pattijoki
 Puoliso: Helmi, o.s. Pikkarainen
 Lapset: Simo -46
 Joukko-osasto: JR 26, Jv KoulK 15, VK/15. Pr.
 Talvisota: Vuoksela, Salmenkaita
 Jatkosota: Vuonniainen, Pistojoiki, Syväri
 Tehtävät: Ajomies
 Haavoittunut: 23.07.1941 Pistojoiki-Vuonniainen
 Sotilasarvo: Kersantti

JOKELA, Ahti Kustaa Aadolf, autonhuoltomies

s. 24.09.1916 Pattijoki
 k. 14.01.1996 Raahel
 Puoliso: Maria Eriika, o.s. Turpeenoja
 Lapset: Ritva -41, Eila -44, Esko -45, Risto -47,
 Sinikka -51, Satu -53, Matti -57
 Astunut palv. 09.03.1940
 Joukko-osasto: Jv KoulK 5, 24 LK
 Jatkosota: Vasovaara, Latvajärvi, Vuokkiniemi,
 Ponkalahti, Vuonniainen, Pistojoiki,
 Korpivaara, Tetrivaara, Uhtua, Karjalan
 Kannas, Pohjois-Suomi
 Sotilasarvo: Korpraali

JOKELA, Kaarlo Matias, kirvesmies

s. 08.08.1916 Pattijoki
 Puoliso: Lilja
 Astunut palv. 13.10.1939/15.06.1941
 Joukko-osasto: III/KTR 9, 9. TykK/IIIAK, 11. TykK
 Talvisota: Kuhmo
 Jatkosota: Sohjana, Lohivaara, Louhi, Jyväskylä,
 Maaselkä, Ihantala, Pohjois-Suomi
 Tehtävät: Panssarintorj.tykin ampuja
 Sotilasarvo: Kersantti
 Kunniamerkit: VM 2

JOKELA, Martti Olavi, lämmittäjä

s. 30.05.1911 Pattijoki
 Puoliso: Anni, o.s. Meriläinen
 Lapset: Reijo -48
 Joukko-osasto: JR 25, JR 32, 25 TykK
 Talvisota: Kuhmo
 Jatkosota: Vuokkiniemi, Ponkalahti, Vuonniainen,
 Pistojoiki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan
 länsi- ja pohjoispuoli
 Tehtävät: Konekiväärinmies, ammusmies,
 panssarintorj.tykin joht.
 Sotilasarvo: Kersantti
 Kunniamerkit: VM 2

JOKILEHTO, Matti, työmies

s. 02.03.1907 Vihanti
 k. 22.06.1974 Pattijoki
 Puoliso: Aune, o.s. Mäkivierikko
 Lapset: Kalevi -31, Orvo -34, Olavi -36, Maire -39,
 Leo -49
 Astunut palv. 14.10.1939/15.06.1941
 Joukko-osasto: 6./JR 26, 1./JR 32, 10./JR 25
 Talvisota: Vuoksela, Punnusjoki, Salmenkaita,
 Vuosalmi
 Jatkosota: Vuonniainen, Pistojoiki, Korpivaara,
 Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli,
 Karisalmi
 Tehtävät: Kiväärinmies, konepistoolimies
 Haavoittunut: 30.06.1944 Kavantsaareissa
 Sotilasarvo: Sotamies

JUNNILA, Juho Aaprami, maanviljelijä

s. 05.05.1913 Siikajoki

k. 28.05.1993 Pattijoki

Puoliso: Helga Sylvia, o.s. Paasimaa

Lapset: Juho, Aarno, Arja

Joukko-osasto: Rs Psto 16

Talvisota: Karjalan kannas, Summa, Viipuri

Jatkosota: Pistojoeki, Uhtua, Viipuri

Tehtävät: Tykkimies

Sotilasarvo: Alikersantti

Kunniamerkit: VM 2

JUNNILA, Kaarlo Olavi, vahtimestari

s. 15.02.1912 Pattijoki

k. 28.04.1965 Pattijoki

Puoliso: Vieno Katariina

Lapset: Maija-Liisa -32

Talvisota: Vuoksela, Vuosalmi

Jatkosota: Pistojoeki

Haavoittunut: 29.07.1941 Pistojoella

Sotilasarvo: Korpraali

JUNNILA, Niilo Samuli

s. 06.12.1920 Pattijoki

k. 21.02.1987 Pattijoki

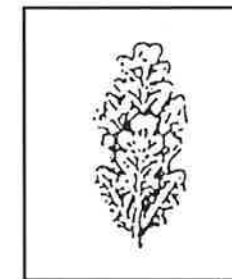
Puoliso: Salli Rauha Katri, o.s. Kauppila

Lapset: Rauno -52, Veijo -55

Joukko-osasto: JR 8

Jatkosota: Haruvaara, Läskelä, Pitkäranta,
Hyrskylänmutka, Säämäjärvi, Syskyjärvi,
Prääsä, Petroskoi, Syväri, Juksova,
Homorovitsa, Soisalo, Tornio, Muonio,
Gora

Sotilasarvo: Korpraali

JUNNONAHO, Kaarlo Iivari, pienviljelijä

s. 24.02.1910 Saloinen

Puoliso: Hilja Elisabet, o.s. Joutsenkoski

Joukko-osasto: 5/JR 25, 4/JR 25, KTK./Kv.os. 5, 8/JR 32,
12/JR 32, HTK/III AK, Sotav.leirit 32 ja 26,
ErP 8Tehtävät: Pikakivääriampujan apulainen,
panssarintorj.kiväärimies,

Talvisota: Kuhmo

Jatkosota: Vasovaara, Latvajärvi, Vuokkiniemi,
Ponkalahti, Vuoninen, Pistojoeki,
Tetrivaara, Uhtua, Pohjois-Suomi

Haavoittunut: Vuonna 1941 Uhtualla

Sotilasarvo: Sotamies

Kunniamerkit: VM 2

JUNTUNEN, Heikki, maanviljelijä

s. 22.12.1915 Suomussalmi

k. 26.12.1983 Pattijoki

Puoliso: Lilja, o.s. Riihijärvi

Lapset: Niilo -31, Elli -33, Arvo -35, Eila -38,
Aino -42

Astunut palv. 01.11.1940

Joukko-osasto: 11. Pr, 6/Lin Psto 6, Kev Psto 17

Talvisota: Vasovaara, Latvajärvi

Jatkosota: Vuoninen, Pistojoeki, Korpivaara,
Tetrivaara, Uhtuan länsipuoli, Jyväskylä,
Louhi

Tehtävät: Tulenjohtueen tiedustelija, ratsuri

Sotilasarvo: Sotamies

JUSSILA, Elmer Matias, maanviljelijä
 s. 19.04.1915 Ohio, USA
 Puoliso: Aune Katri Ester, o.s. Hyyppä
 Lapset: Taimi -44, Matti -51, Eero -53, Osmo -54,
 Marja-Liisa -55, Ilkka -58
 Astunut palv. 14.10.1939/15.06.1941
 Joukko-osasto: JR 26, E/JR 32
 Talvisota: Kyyrölä, Muolaanjärvi, Vuoksela
 Jatkosota: Vuoninen, Pistojoeki
 Tehtävät: Kaasusuojelumies, junapartiomies
 Haavoittunut: 23.07.1941 Pistojoella
 Sotilasarvo: Alikersantti
 Kunniamerkit: VM 1 ja 2

JYRYLÄ, Matti, metsätyömies
 s. 12.11.1905 Vihanti
 k. 28.11.1988 Pattijoki
 Puoliso: Jenni, o.s. Salmela
 Lapset: Mauri -31
 Joukko-osasto: PionP/IV AK, JR 32, JärjK 1
 Talvisota: Tolvajärvi, Ägläjärvi
 Jatkosota: Yläjärvi, Vuoninen, Pistojoeki
 Haavoittunut: 1941 Pistojoella
 Sotilasarvo: Sotamies
 Kunniamerkit: VM 1

JYRYLÄ, Yrjö Aleksanteri, metsätyömies
 s. 12.01.1924 Vihanti
 k. 28.06.1990 Pattijoki
 Puoliso: Sofia Annikki, o.s. Myllykangas
 Lapset: Jouko -50, Aija -57
 Joukko-osasto: 2/TäydP 13, HTK 1, 2 S.PolK
 Jatkosota: Uhtua, Kanukki, Kostamus, Ino-Humaljoki
 Sotilasarvo: Korpraali

JÄRVENTÖLÄ, Pentti Jaakko Johannes, sorvaaja
 s. 13.11.1925 Raahel
 Puoliso: Meeri Alisa
 Lapset: Markku -47
 Astunut palv. 14.10.1943
 Joukko-osasto: 1/Pr.p.
 Jatkosota: Pohjois-Suomi
 Tehtävät: Panssarivaunun asentaja ja -kuljettaja
 Sotilasarvo: Korpraali

JÄRVINEN, Alpo Kalervo, autonkuljettaja
 s. 27.02.1919 Helsinki
 k. 05.08.1984 Oulu
 Puoliso: I Laura Maria, o.s. Rantala
 II Tyyne Valpuri, o.s. Määttä
 Lapset: Toivo-40, Veikko-43, Vuokko -48, Pirjo -50,
 Matti -51, Juha -55, Esko -56, Inga -58
 Astunut palv. 15.06.1940
 Joukko-osasto: V.P.15 IK, E/I ja II/JR 53
 Jatkosota: Louhi, Sohjana, Kiestinki, Kapustajoki,
 Kangasvaara, Uhtua
 Tehtävät: Radisti
 Sotilasarvo: Kersantti
 Kunniamerkit: VM 2

JÄRVINEN, Olavi Johannes, työnjohtaja
 s. 30.07.1916 Helsinki
 Puoliso: Aune Kyllikki
 Jatkosota: Korjausmiehenä Raahen Liik.toimistossa
 Sotilasarvo: Korpraali

KAARELA, Aaro Henrik, kaapelityöntekijä
 s. 19.01.1913 Pattijoki
 k. 24.12.1991 Kempele
 Joukko-osasto: Jv KoulK 15, JR 32, JR 11
 Jatkosota: Karvala, Ronnunkylä, Metsäkylä, Uhtua,
 Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara,
 Tetrivaara, Kiestinki, Kivennapa, Muolaa,
 Heinjoki, Noskua, Vuosalmi, Ihantala,
 Tornio, Paakkola, Rovaniemi
 Tehtävät: Muonittaja, keittäjä
 Sotilasarvo: Kersantti

KAARELA, Aaro Arvid, maatyömies
 s. 27.11.1921 Pattijoki
 k. 02.12.1980 Pattijoki
 Astunut palv. 13.10.1943
 Joukko-osasto: Jv KoulK 15
 Tehtävät: Kiväärimies, toim.mies
 Sotilasarvo: Sotamies

KAARELA, Antero Bernhard, kondiittorimestari
 s. 29.07.1913 Pattijoki
 k. 12.09.1958 Rovaniemi
 Puoliso: Sirkka Iris, o.s. Halonen
 Astunut palv. 09.10.1939
 Joukko-osasto: JR 15, R.psto 24, TKK 1., RajaJP 7
 Talvisota: Summa, Näykkijärvi, Tammisuo, Viipuri
 Jatkosota: Korpiselkä, Tolvajärvi, Jalovaara,
 Alakuorti, Uhtua, Kotajärvi, Kivi-
 Tolvajärvi, Ristijärvi, Kemijärvi
 Tehtävät: Tykkimies, keittäjä, krh-ammusmies
 Haavoittunut: Vuonna 1940 Karjalan kannaksella
 Sotilasarvo: Korpraali
 Kunniamerkit: VM 2

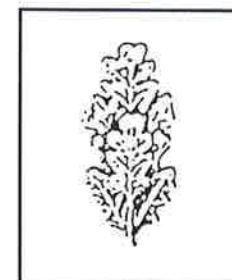
KAARELA, Erkki Eemil, työmies
 s. 24.04.1922 Pattijoki
 Astunut palv. 28.09.1941
 Joukko-osasto: 12/Jv KoulK 15, 1.KKK/JR 11
 Jatkosota: Uhtuan länsipuoli, Karjalan kannas
 Tehtävät: Panssarintorj.kivääriampuja, taistelulähetti
 Haavoittunut: 08.07.1944 Kuparsaassa
 Sotilasarvo: Korpraali
 Kunniamerkit: VM 2

KAARELA, Paavo Armas, faktori
 s. 28.03.1925 Pattijoki
 Lapset: Kai -53, Ari -55, Marja 56, Anne -58,
 Veli -60, Asko -62
 Astunut palv. 12.04.1943
 Joukko-osasto: Jv KoulK 25, os. 5393, 11/3 Pr., 4/JR 1
 Jatkosota: Salla, Karjalan kannas
 Tehtävät: Taistelulähetti
 Sotilasarvo: Korpraali
 Kunniamerkit: VM 2

KAARELA, Pekka Aleksanteri, laivakokki
 s. 11.07.1924 Pattijoki
 Puoliso: Raija Terhikki, o.s. Salo
 Joukko-osasto: Jv KoulK 15, JR 11, HTK 1
 Jatkosota: Noskua, Vuoksi, Ihantala, Meltaus, Kittilä
 Sotilasarvo: Sotamies

KAARELA, Veikko Henrikki, työmies
 s. 19.03.1919 Pattijoki
 Puoliso: Kerttu Mirjami, o.s. Nissilä
 Lapset: Juhani -47, Eila -49, Hannu -59
 Astunut palv. 15.02.1940
 Joukko-osasto: Jv KoulK 5, E/JR 51, E/JR 30
 Talvisota: Laatokan pohjoispuoli
 Jatkosota: Laatokan pohjoispuoli, Aunus, Syvärin
 eteläpuoli, Karjalan kannas, Tali
 Tehtävät: Konepistoolimies, kiväärimies
 Haavoittunut: 28.06.1944 Karjalan Kannaksella
 Sotilasarvo: Korpraali
 Kunniamerkit: VM 2

KAARELA, Vilho Aleksanteri, asentaja
s. 20.09.1917 Pattijoki
Puoliso: Ida Helena, o.s. Moilanen
Lapset: Mirja -39, Veikko - 41, Sirpa -48
Astunut palv. 06.05.1939
Joukko-osasto: PohjR, EsikK/III/3. Pr., Kol/III/1 Pr.,
3/JR 32, III/JR11, 28 AutoK, 1.AutoK
Talvisota: Nurmijärvi, Muolaa, Leipäsuu, Kiltee,
Kämärä, Karisalmi
Jatkosota: Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara,
Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli,
Karjalan kannas, Pohjois-Suomi
Tehtävät: Taistelulähetä, kiväärimies, autonkuljettaja,
kenttäpostinhoitaja
Haavoittunut: Kesällä 1940 Karjalan kannaksella,
27.11.1941 ja 24.04.1942 Uhtualla
Sotilasarvo: Alikersantti
Kunniamerkit: VM 2

KAARTOSALO (Klaar), Edvard Ossian, maanviljelijä
s. 23.10.1913 Pattijoki
k. 14.01.1982 Pattijoki
Puoliso: Annu, o.s. Arola
Lapset: Hilikka -46, Kalevi -50
Astunut palv. 14.10.1939
Joukko-osasto: E/I/JR 26, E/I/JR 32, Kol/JR 11
Talvisota: Muolaa, Vuoksela, Vuosalmi
Jatkosota: Juntusranta, Vuonninen, Pistojoiki,
Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja
pohjoispuoli, Karjalan kannas, Rovaniemi
Tehtävät: Ajomies
Haavoittunut: Uhtualla
Sotilasarvo: Alikersantti

KAARTOSALO, Eino Jalmar, työmies
s. 06.07.1910 Pattijoki
k. 02.10.1959 Pattijoki
Astunut palv. 07.03.1940/05.09.1944
Joukko-osasto: Jv KoulK 15, Os. 6336, HTK II, TykK
Tehtävät: Kiväärimies
Sotilasarvo: Sotamies

KALLIO, Antti Johannes, autoilija/maanviljelijä
s. 21.10.1919 Saloinen
k. 15.01.1989 Raahe
Puoliso: Martta, o.s. Hauru
Lapset: Antero -46, Anneli -48, Anita -58
Astunut palv. 15.02.1940
Joukko-osasto: Jv KoulK 5, 4 AutoK, 64 AutoK
Jatkosota: Uhtuan länsipuoli, Karjalan kannas, Kittilä
Tehtävät: Kuorma-auton kuljettaja
Sotilasarvo: Alikersantti

KALLIO, Emil Arvi
s. 13.05.1925 Saloinen
Lapset: Hilikka -48, Heli -52
Astunut palv. 01.01.1944
Joukko-osasto: Ps. Pr
Jatkosota: Karjalan kannas, Pohjois-Suomi
Tehtävät: Moottoripyörälähetä
Sotilasarvo: Korpraali
Kunniamerkit: VM 2

KALLIO, Olavi Aleksanteri, autoilija
s. 06.02.1916 Saloinen
Puoliso: Selma Maria, o.s. Sipilä
Lapset: Rauni -37, Esko -39, Eero -41, Aimo -46,
Ritva -47, Kyösti -51
Joukko-osasto: JP 3, 3 Kompp.
Talvisota: Suomussalmi, Kuhmo
Jatkosota: Uhtua, Karjalan kannas
Tehtävät: Autonkuljettaja
Sotilasarvo: Kersantti

KALLIO, Veikko Albert, autoilija
s. 30.12.1917 Saloinen
Puoliso: Aune Ida A, o.s. Kastelli
Lapset: Marjatta -43, Riitta -46, Seppo -51,
Saara -55
Joukko-osasto: AutoK., II AKE, K/1 AKE
Jatkosota: Louhi, Uhtuan länsipuoli, Karjalan kannas,
Pohjois-Suomi
Tehtävät: Autonkuljettaja, ambulanssin kuljettaja
Sotilasarvo: Alikersantti

KALLIO, Yrjö Albert, maanviljelijä
 s. 14.09.1922 Saloinen
 k. 19.05.1994 Pattijoki
 Puoliso: Lyyli Ester, o.s. Ranta
 Lapset: Aila -46, Kauko -49, Kalevi -50
 Astunut palv. 29.09.1941
 Joukko-osasto: Pion KoulK
 Jatkosota: Krivi, Maaselkä, Ihantala, Ristijärvi,
 Puolanka
 Tehtävät: Pioneeriryhmän johtaja
 Haavoittunut: 27.09.1944 Puolangalla (Näljänkä)
 Sotilasarvo: Alikersantti
 Kunniamerkit: VR 4

KAMUTTA, Edvard Benjamin, maanviljelijä
 s. 07.12.1900 Pattijoki
 Astunut palv. 07.03.1940 (- 06.04.1940)
 Tehtävät: Keittäjä

KAMUTTA, Eenokki Juho (Eino), rakennusmestari
 s. 01.07.1901 Pattijoki
 k. 23.06.1967 Pattijoki
 Puoliso: Alma Maria (Maija), o.s. Pyhtilä
 Lapset: Pirkko -35, Pentti -40, Matti -41, Pertti ja
 Paavo -43, Seppo -45, Marja-Leena -48,
 Yrjö -52
 Astunut palv. 14.12.1939
 Joukko-osasto: KTK/Kemi, PionP 9, 6. DE, II/Pion KoulK
 Talvisota: Suomussalmi, Raate, Kuhmo, Saunajärvi,
 Löytövaara
 Tehtävät: Joukkueenjohtaja, toimistoupseeri,
 talousupseeri
 Haavoittunut: 21.02.1940 Löytövaarassa
 Sotilasarvo: Res.vänrikki
 Kunniamerkit: VR 4

KAMUTTA, Eino Jaakko, sähköasentaja
 s. 06.07.1913 Pattijoki
 k. 30.04.1946 Helsinki
 Puoliso: Aili
 Jatkosota: Sotatarviketeollisuuden palveluksessa
 Valtion Laivatelakalla

KAMUTTA, Kaarlo Erkki, kirvesmies
 s. 04.08.1917 Pattijoki
 k. 26.07.1995 Tampere
 Puoliso: I Eila Mirjam, o.s. Iivonen
 II Hilda Elisabet, o.s. Hautala III Signe
 Amalia, o.s. Sundqvist
 Lapset: Pirjo -46
 Astunut palv. 14.10.1939
 Joukko-osasto: 9. Er VK, 1/VP15, EsikK/JR 32, LinP14,
 III/JR 11, 2/VP 31
 Talvisota: Kuhmo
 Jatkosota: Juntusranta, Vuonninen, Pistojoiki,
 Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja
 pohjoispuoli, Jyväskylä, Keski-Kannas,
 Muolaa, Heinjoki, Noskua, Vuoksi, Tornio,
 Kemi, Rovaniemi, Kittilä
 Tehtävät: Puhelinmies, keskusmies
 Sotilasarvo: Korpraali
 Kunniamerkit: VM 1, VM 2

KANANEN, Kaarlo Henrik, levyseppä
 s. 26.09.1913 Pattijoki
 k. 17.05.1977 Pattijoki
 Puoliso: Anna, o.s. Vedenpää
 Lapset: Aino -37, Rauha -39, Alpo -41, Anja -43
 Joukko-osasto: 10 TieK, 1/JR 3
 Jatkosota: Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara, Uhtuan
 länsi- ja pohjoispuoli, Jyväskylä, Kiestinki,
 Ahvenlahti
 Tehtävät: Pikakivääriampuja, ryhmänjohtaja
 Sotilasarvo: Kersantti
 Kunniamerkit: VM 1, VM 2, VR 4, Pohjois-Vienan risti

KANANEN, Veikko Kalervo, maanviljelijä
 s. 27.06.1911 Heinävesi
 k. 26.10.1994 Pattijoki
 Puoliso: Toini Raakel, o.s. Vedenoja
 Lapset: Liisa -51, Lea -55
 Talvisota: Laatokan pohjoispuoli, Pitkäranta
 Jatkosota: Petroskoi, Karjalan kannas, Metsäpirtti, Taipale
 Tehtävät: Muonittaja (1941-43)
 Sotilasarvo: Alikersantti
 Kunniamerkit: VM 2

KANGAS, Aarne Aukusti, työmies
 s. 17.08.1911 Pattijoki
 k. 01.02.1987 Raahe
 Puoliso: Aili Sofia, o.s. Haarala
 Joukko-osasto: JR 26
 Talvisota: Muolaa, Vuoksela
 Jatkosota: Hangon lohko, Rovaniemi
 Tehtävät: Kiväärimies, suutari
 Sotilasarvo: Korpraali
 Kunniamerkit: VM 2

KARI, Antti Artturi, maanviljelijä
 s. 12.07.1900 Pattijoki
 k. 25.04.1976 Pattijoki
 Puoliso: Elma, o.s. Tuomela
 Lapset: Kalevi -27, Maija -39
 Astunut palv. 15.06.1941
 Joukko-osasto: 1/JR 32
 Jatkosota: Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli
 Tehtävät: Ajomies
 Sotilasarvo: Sotamies

KARI, Arvo Johannes

s. 05.03.1916 Pattijoki
 Puoliso: Maria Elina, o.s. Lepistö
 Lapset: Marjatta -41, Aune -45, Aira -47, Anneli -48, Alpo -50, Aarne -51, Armi -53, Ahti -58
 Astunut palv. 14.10.1939/15.06.1941
 Joukko-osasto: 2/JR 26, JR 32, 5/JR 11, JR 14
 Talvisota: Muolaa, Vuoksela
 Jatkosota: Vuonninen, Pistojoiki, Kis-kisjärvi, Korpivaara, Uhtuan pohjois- ja länsipuoli, Kiestinki, Ahvenlahti, Karvola, Ronnunkylä, Metsäkylä, Kivennapa, Länsi-Kannas, Muolaa, Noskua, Vuoksi, Ihantala, Tornio
 Tehtävät: Kiväärimies, konepistoolimies, ryhmänjohtaja
 Haavoittunut: 17.09.1941 Uhtualla, kesällä 1944 Karjalan kannaksella, 07.10.1944 Torniossa
 Sotilasarvo: Alikersantti
 Kunniamerkit: Kaksi kertaa VM 1, VM 2, Uhtuan suunnan risti

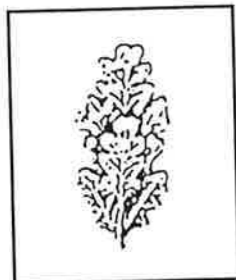
KARI, Frans Johannes, kirvesmies

s. 13.04.1913 Pattijoki
 k. 03.05.1965 Pattijoki
 Puoliso: Irja, o.s. Kyllönen
 Lapsia: Anja -38, Arvi - 39
 Astunut palv. 14.10.1939
 Joukko-osasto: 2/PPP 7, 2/JP 7, 8/JärjK 2
 Talvisota: Pohjois-Aunus
 Jatkosota: Aittojoiki, Ristisalmi, Tolvajärvi, Luglajärvi, Peurujoki, Lutikkavaara
 Tehtävät: Ajomies, kiväärimies, kirvesmies
 Haavoittunut: 27.07.1941 Ristisalmessa
 Sotilasarvo: Korpraali
 Kunniamerkit: VM 2

KARI, Heikki, maanviljelijä
 s. 25.09.1909 Pattijoki
 k. 31.03.1967 Pattijoki
 Puoliso: Saimi, o.s. Kiviniitty
 Lapset: Pentti -44
 Astunut palv. 14.10.1939/15.06.1941
 Joukko-osasto: JR 26, JR 32
 Talvisota: Kyyrölä, Muolaanjärvi, Vuoksela
 Jatkosota: Vuoniemi, Pistojoiki, Uhtuan pohjoispuoli,
 Kannas
 Tehtävät: Puhelinajomies, ajomies, keng.- ja
 ajok.seppä
 Sotilasarvo: Korpraali
 Kunniamerkit: VM 2

KARI, Jouko Kalevi, liikemies
 s. 19.04.1925 Raahе
 k. 12.11.1984 Raahе
 Puoliso: I Eila Kyllikki, o.s. Kämäräinen
 II Leena Sisko, o.s. Siitonen
 Lapset: Pekka -49, Ritva -52
 Astunut palv. 12.04.1943
 Joukko-osasto: 8/III/Jv KoulK 25, 14 D:n 262 It KKK,
 50 Kev. It. Ptri
 Jatkosota: Rukajärvi
 Tehtävät: Kev. ilmatorj.tykkimies, kirjuri
 Sotilasarvo: Korpraali

KARI, Juho Petter (Janne), maanviljelijä
 s. 28.11.1905 Pattijoki
 k. 26.07.1980
 Puoliso: Hilda Sofia
 Lapset: Salli -41, Anni -46
 Astunut palv. 15.06.1941
 Joukko-osasto: 4/JR 32
 Talvisota: Vuoksela
 Jatkosota: Pistojoiki, Kis-kisjärvi, Uhtuan pohjoispuoli
 Tehtävät: Ajomies
 Sotilasarvo: Sotamies

KARI, Toivo Jaakko, metsäteknikko

s. 29.09.1904 Pattijoki
 Puoliso: Anna Sofia, o.s. Pelttari
 Lapset: Mikko -39, Vuokko -43
 Joukko-osasto: JR 40, VP 31
 Talvisota: Pelkosenniemi, Savukoski, Joutsjärvi, Saija
 Jatkosota: Vasovaara, Latvajärvi, Vuokkiniemi,
 Ponkalahti, Vuonniinen, Pistojoiki,
 Korpivaara, Tetrivaara, Uhtua
 Sotilasarvo: Alikersantti
 Kunniamerkit: Lapin risti, Pohjois-Vienan risti

KARI, Yrjö Nikolai, levyseppä

s. 21.11.1911 Pattijoki
 k. 23.10.1975 Pattijoki
 Puoliso: Helvi, o.s. Kulpinen
 Lapset: Anna-Maija -47, Leena -49, Mauri ja
 Sirkka-Liisa -52, Riita -59
 Astunut palv. 14.10.1939
 Joukko-osasto: E/JR 26, 1./JR 32, E/3. DE
 Talvisota: Vuoksela, Vuosalmi
 Jatkosota: Vuonniinen, Pistojoiki, Korpivaara,
 Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli,
 Karjalan kannas, Tornio, Rovaniemi, Kittilä
 Tehtävät: Taistelulähetti, kiväärimies
 Sotilasarvo: Alikersantti
 Kunniamerkit: VM 1, VM 2

KASTEELLI, Niilo Ilmari, maanviljelijä

s. 30.11.1920 Pattijoki
 k. 13.08.1892 Pattijoki
 Puoliso: Kerttu Mirjami, o.s. Urpela
 Lapset: Kari -48, Jarmo -50, Sampo -57
 Astunut palv. 18.03.1940
 Joukko-osasto: 3/JR 10
 Jatkosota: Tuulivaara, Repola, Ontrosenvaara,
 Rukajärvi
 Tehtävät: Kiväärimies, pikakivääriampuja, partiomies
 Sotilasarvo: Alikersantti

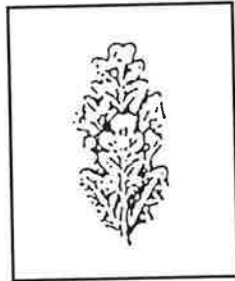

KASTEELLI, Pentti Johan A

s. 06.01.1914 Pattijoki

Puoliso: Aino Maria, o.s. Siipilehto
 Lapset: Tuula -44, Tapani -45, Paula -51
 Joukko-osasto: EsikK/JR 26, 16 Pr. AutoK, JR 32
 Talvisota: Vuoksela, Vuosalmi
 Jatkosota: Vuoninen, Pistojoen, Uhtuan ympäristö
 Tehtävät: Viestiratsastaja ja -lähetti, taistelulähetti, autonkuljettaja

Haavoittunut: 02.09.1941 Uhtuan lähellä
 Sotilasarvo: Alikersantti
 Kunniamerkit: VM 2

KAUPPI, Arvo Petteri, maanviljelijä

s. 15.03.1921 Pattijoki

k. 08.01.1996 Lumijoki

Puoliso: Aili Helena, o.s. Paavola
 Joukko-osasto: JR 11, JR 53
 Jatkosota: Vasovaara, Latvajärvi, Vuokkiniemi, Ponkalahti, Vuoninen, Pistojoen, Kiestinki, Uhtua

Tehtävät: Kiväärinmiehen, konepistoolinmiehen, tarkka-ampujan

Haavoittunut: 21.07.1941 Pistojoella, 28.06.1944 Karjalan kannaksella

Sotilasarvo: Korpraali

KAUPPILA, Martti Olavi, maanviljelijä

s. 15.02.1923 Pattijoki

k. 14.04.1993 Pattijoki

Puoliso: Tyne
 Lapset: Ismo -50, Esa -51, Risto -52, Esko -54, Oiva -57, Marja-Leena -61

Astunut palv. 15.10.1941

Joukko-osasto: KKK/I/, JR 11

Jatkosota: Uhtua, Kiestinki, Ahvenlahti, Jelettijärvi

Tehtävät: Konekivääriampujan

Haavoittunut: 23.05.1942 Jelettijärvellä

Sotilasarvo: Korpraali

KAUPPILA, Matti Johannes, maanviljelijä

s. 14.02.1918 Pattijoki

k. 04.01.1974 Pattijoki

Puoliso: Aino
 Astunut palv. 05.05.1939/15.06.1941
 Joukko-osasto: JP 3 Kompp., AutoV 3, 1/JR 32, 4/JR 11, E/VP 31

Talvisota: Vainikkala

Jatkosota: Uhtua

Tehtävät: Autonkuljettaja, konepistoolinmies, kiväärinmies

Sotilasarvo: Korpraali

KAUPPILA, Paavo Erkki, rakennusmestari

s. 28.06.1920 Pattijoki

Puoliso: Aini Johanna, o.s. Martikainen

Lapset: Vesa -50, Pasi -56, Ari -59

Astunut palv. 18.03.1940

Joukko-osasto: Kev.os. 3/RJP 7

Jatkosota: Salla, Kelsinkäinen, Nenäpalo, Alakurtti, Voitajoki, Alarilmajoki, Uhtua, Röhö, Tolvajärvi, Kivijärvi, Laatokan koillispuoli

Tehtävät: Kivääriryhmän johtaja, konekivääripuolijoukkueen johtaja

Sotilasarvo: Kersantti

Kunniamerkit: VM 1, VM 2

KAUPPILA, Pentti Kalevi, liikemies

s. 25.04.1926 Pattijoki

k. 13.02.1985 Raahen

Astunut palv. 23.02.1944

Joukko-osasto: Ilmav.VK, 34. IvK, IvP 4

Tehtävät: Puheradiomies

Sotilasarvo: Sotamies

KAUPPINEN, Kaarlo Johannes, maanviljelijä
s. 05.01.1921 Pattijoki
k. 20.02.1996 Pattijoki
Puoliso: Aune Marja, o.s. Alatalo
Lapset: Eila -57, Veijo -60
Astunut palv. 01.04.1941
Joukko-osasto: 11 Pr., AK
Jatkosota: Polttoaineenjakaja, varastomies

KAUPPINEN, Kustaa Aadolf, kirvesmies
s. 14.12.1923 Pattijoki
Puoliso: Elvi
Lapset: Jukka -58, Jori -61, Virpi -63, Venny -66,
Jaakko 69
Astunut palv. 18.01.1942
Joukko-osasto: JR 25
Jatkosota: Seesjärvi, Suurlahti, Kaakjärvi, Summa,
Karisalmi, Kaipola
Tehtävät: Panssarintorj.tykkimies
Sotilasarvo: Korpraali

KAUPPINEN, Matti Aukusti, hitsaaja
s. 24.05.1922 Pattijoki
Puoliso: Elsi
Lapset: Ari -64, Marja -65, Pekka -66, Jaana -68,
Veli -76
Astunut palv. 01.12.1943
Joukko-osasto: 2/Jv KoulK 23, Jv KoulK 22, Itä-Karj. SE
Jatkosota: Petroskoi, Karjala
Tehtävät: Apupalv.mies, vartiomies
Sotilasarvo: Sotamies

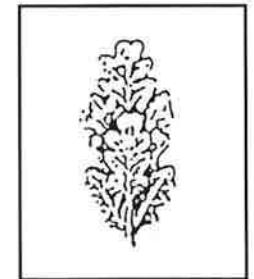
KESKINEN, Eemil Ilmari, hinnoittaja
s. 30.08.1923 Lappajärvi
Puoliso: Kirsti, o.s. Kähkölä
Lapset: viisi
Astunut palv. 16.01.1942
Joukko-osasto: Jv KoulK 12, 2/JR 16
Jatkosota: Karjalan kannas
Tehtävät: Kiväärimies, konepistooliampuja
Sotilasarvo: Korpraali
Kunniamerkit: VM 2

KNUUTILA, Sulo Matias, levyseppä

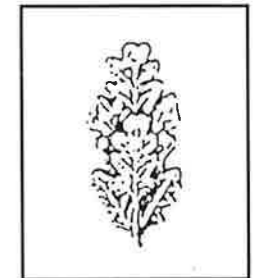
s. 13.02.1917 Ylivieska
k. 05.09.1991 Pattijoki
Puoliso: Jenni Alina, o.s. Huotari
Lapset: Reijo -45, Raili -47, Matti -50, Tapio -53
Joukko-osasto: JR 22, JR 11, JR 14, JR 32
Jatkosota: Vuonninen, Pistojoiki, Uhtua, Jyväskylä,
Karjalan kannas
Tehtävät: Kiväärimies, taistelulähetti
Haavoittunut: 01.08.1941 Heinjoella
Sotilasarvo: Kersantti
Kunniamerkit: VM 2

KOIVISTO, Erkki Einari, kalastaja

s. 06.11.1919 Siikajoki
k. 27.05.1995 Pattijoki
Puoliso: Irja
Lapset: neljä
Astunut palv. 15.02.1940
Joukko-osasto: 10 ViestiKK, 3/VP 13, ViestiK/8Pr, 4/VP 5
Tehtävät: Puhelinmies, puhelinasentajan apul.
Sotilasarvo: Sotamies

KOKKO, Eino Veikko

s. 26.08.1916 Sortavalan mlk
k. 03.12.1992 Pattijoki
Puoliso: Emma Sofia
Lapset: Esa -48, Pekka -50, Paavo -54
Talvisota: Suvanto, Laatokan saaristo
Jatkosota: Vasovaara, Latvajärvi, Vuokkiniemi,
Ponkalahti, Vuonninen, Pistojoiki, Pinkojoki,
Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli,
Sahakylä, Vammelsuu
Tehtävät: Tykkimies, aliupseeri
Sotilasarvo: Alikersantti

KONU, Otto Matias, maanviljelijä
 s. 16.08.1915 Rautio
 k. 12.11.1991 Pattijoki
 Puoliso: Elna Sofia, o.s. Saarelainen
 Lapset: Aura -46, Matti -49, Taito -50, Antti ,
 Marita -59, Ari -65, Marko -70
 Joukko-osasto: JR 26, JR 32
 Talvisota: Muolaa, Vuoksela, Vuosalmi
 Jatkosota: Uhtua, Kananainen, Röhö
 Tehtävät: Kiväärimies
 Haavoittunut: 20.06.1942
 Sotilasarvo: Alikersantti
 Kunniamerkit: VM 2

KORHONEN, Otto Vilhelm, muurari
 s. 28.10.1898 Tuusula
 k. 14.10.1944 Pattijoki
 Puoliso: Fanny Edit, o.s. Qvist
 Lapset: Kyllikki, -24, Hely -30, Reino -33,
 Esko -35, Mauri -43
 Astunut palv. 15.10.1939
 Talvisota: Os.Ilomäen mukana Kuhmossa
 Jatkosota: Vuonninen, Pistojoella, Impivaara, Tetrivaara,
 Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli
 Tehtävät: Kiväärimies
 Sotilasarvo: Sotamies

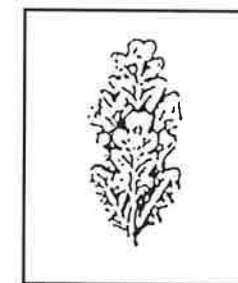

KORKALA, Antti Johan, maanviljelijä
 s. 05.02.1905 Rantsila
 k. 04.12.1994 Pattijoki
 Puoliso: Aini Maria, o.s. Kurlund
 Lapset: Kyllikki, Hilja, Laina, Paavo, Eeva, Matti,
 Hannu, Leena
 Joukko-osasto: JR 40
 Talvisota: Pelkosenniemi, Savukoski, Saija, Kotala,
 Vuojoki
 Jatkosota: Työpalveluksessa 19.07.1941 saakka
 Sotilasarvo: Korpraali

KORKIAKANGAS, Kauno Arvid, maanviljelijä
 s. 27.10.1896 Pattijoki
 k. 09.10.1957 Vihanti
 Puoliso: Esteri, o.s. Pyhälüoto
 Lapset: Aino -28, Eila -30, Jaakko -31, Veikko -33,
 Sanni -34
 Astunut palv. 22.02.1940 (- 06.04.1940)
 Joukko-osasto: Jv KoulK 5, 1/ErP 36
 Tehtävät: Hevosmies
 Sotilasarvo: Sotamies

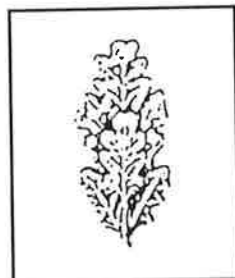

KORPELA, Joonas, maanviljelijä
 s. 08.11.1901 Oulainen
 k. 14.07.1980 Raahe
 Puoliso: Martta Elisabet
 Lapset: Matti Johannes -51
 Astunut palv. 14.12.1939/15.06.1941
 Joukko-osasto: Jv KoulK 20
 Talvisota: Oulun sk.piirin aseparjalla
 Jatkosota: Pistojoella
 Haavoittunut: Pistojoella 01.08.1941
 Sotilasarvo: Korpraali

KORPI, Eino Edvard, maanviljelijä
 s. 22.11.1914 Pattijoki
 Puoliso: Lempi Esteri, o.s. Mattila
 Lapset: Aino -39, Eila -42, Jukka -44, Tuula -46,
 Pekka -48, Paavo -51, Helena -53
 Astunut palv. 14.10.1939
 Joukko-osasto: E/I/JR 26, EsikK/JR 32, 6/JR 11
 Talvisota: Muolaa, Vuoksela
 Jatkosota: Juntusranta, Vuonninen, Pistojoella,
 Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja
 pohjoispuoli, Louhi, Kiestinki, Ahvenlahti,
 Jyväskylä
 Tehtävät: Puhelinmies, kiväärimies, partiomies
 Sotilasarvo: Sotamies

KORPI, Juho Ilmari, liikemies

s. 07.02.1908 Pattijoki

k. 08.12.1974 Raahe

Puoliso: Hanna Maria Valpuri, o.s. Tuohinto
 Lapset: Aila -37, Valto -38, Eero -39
 Astunut palv. 14.10.1939/14.06.1941
 Joukko-osasto: KrhK/JR 26, Krh/SissiP 3, JR 53
 Talvisota: Vuoksela
 Jatkosota: Uhtua, Kiestinki
 Tehtävät: Puhelinmies, kranaatinheitinmies
 Haavoittunut: 11.11.1941 Kiestingissä
 Sotilasarvo: Kersantti
 Kunniamerkit: VM 1, VM 2, Vienen risti

KORPI, Niilo Nikolai, metsätyömie

s. 24.11.1916 Pattijoki

Astunut palv. 10.09.1939/19.06.1941

Joukko-osasto: JP 3, JR 32

Jatkosota: Joutselkä, Lintula, Tahoslampi,
 Väärämäkimaa, Lahteen lohko, Summa,
 Honkaniemi, Karhusuo, Vuonninen,
 Pistojoiki, Kis-kisjärvi

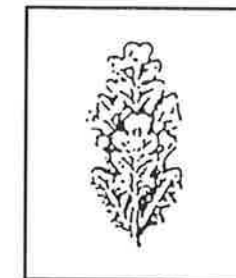
Tehtävät: Kivääriryhmän johtaja
 Sotilasarvo: Alikersantti
 Kunniamerkit: VM 2

KOSKELA, Tauno Olavi, talonmies

s. 12.07.1915 Raahe

k. 28.09.1994 Raahe

Puoliso: Iida Katariina, o.s. Hänninen
 Lapset: Lasse -49, Pirkko -54, Paula -56
 Astunut palv. 14.10.1939
 Joukko-osasto: E/I/JR 26, JR 32, TienHK
 Talvisota: Muolaa, Vuoksela, Vuosalmi
 Jatkosota: Juntusranta, Vuonninen, Pistojoiki,
 Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja
 pohjoispuoli
 Tehtävät: Konepistoolimies, lääkintäaliupseeri
 Sotilasarvo: Kersantti
 Kunniamerkit: VM 2

KOTAJÄRVI, Reino Jaakoppi

s. 23.12.1914 Paavola

Puoliso: Kerttu, o.s. Keinänen

Lapset: Kalevi -40, Ritva -41, Reijo -45,
 Anna-Liisa -47, Anja -49, Aune -51,
 Taisto -52, Raija ja Hilikka -55, Rauno -57,
 Marja-Leena -59

Astunut palv. 14.10.1939

Joukko-osasto: 18/PionK, 15/3.Pr, 5/Jv KoulK 24

Talvisota: Kuhmo

Jatkosota: Krivi, Leppäjoki

Tehtävät: Pioneeri, kivääriryhmän johtaja, joukkueen-
 johtaja

Sotilasarvo: Ylikersantti

Kunniamerkit: VM 1, VM 2

KOUKKULA, Paavo Arvid, tiemestari

s. 19.06.1924 Pattijoki

Puoliso: Laura Kaarina

Lapset: Tapani -52, Eija -56, Veijo -58, Arto -60,
 Anja -67

Astunut palv. 17.10.1942

Joukko-osasto: KKK/TäydP13, 1./Jv KoulK 15,
 AUK/TäydP 13

Jatkosota: Desanttipartiassa

Tehtävät: Konekiväärinmies, panssarintorj.kiväärinmies

Sotilasarvo: Alikersantti

KUJALA, Emil Vihtori, rakennusmies

s. 26.05.1919 Saloinen

k. 22.08.1968 Turku

Puoliso: Sirkka, o.s. Heikkilä

Lapset: Marja-Liisa, Kaarina, Helena

Astunut palv. 15.02.1940

Joukko-osasto: Jv KoulK 5, JR 27, 3./III/11.Pr, E/JR 32

Talvisota: Kuhmo, Löytövaara

Jatkosota: Juntusranta, Vuonninen, Pistojoiki,
 Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja
 pohjoispuoli

Tehtävät: Taistelulähetä

Sotilasarvo: Alikersantti

Kunniamerkit: VM 2

KUJALA, Hannes Aleksander, maanviljelijä
 s. 11.09.1910 Saloinen
 Puoliso: Sanni, o.s. Mattila
 Lapset: Hannu -45, Teppo -47, Eila -50
 Joukko-osasto: JR 26, JR 12, JR 23
 Talvisota: Vuoksela, Vuosalmi, Äyräpää
 Jatkosota: Vuonainen, Pistojoiki, Korpivaara,
 Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli,
 Lakijärven suunta, Maanselkä, Ihantala,
 Pohjois-Suomi
 Tehtävät: Taistelulähetä, aliupseeri
 Haavoittunut: 03.07.1944 Ihantalassa
 Sotilasarvo: Ylikersantti
 Kunniamerkit: VM 1, VM 2

KUKKONEN, Niilo Henrik, ratamies
 s. 20.10.1914 Pattijoki
 k. 12.02.1988 Pattijoki
 Puoliso: Elvi Maria, o.s. Savukoski
 Lapset: Matti -45, Pirkko -47, Vappu -49, Esko -50,
 Mauri -51, Pauli -55, Tarja -63
 Joukko-osasto: JR 26, JR 11
 Talvisota: Vuoksela, Vuosalmi
 Jatkosota: Vuonainen, Pistojoiki, Korpivaara,
 Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli,
 Kiestinki, Ahvenlahti, Jyväskylä, Tali,
 Ihantala
 Tehtävät: Kiväärämies, konepistoolimies
 Sotilasarvo: Korpraali

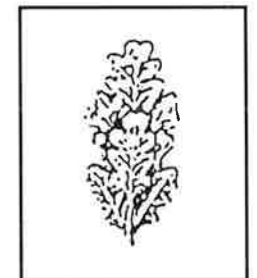
KULJU, Simo Henrikki, taksiautoilija
 s. 24.06.1900 Saloinen
 k. 06.04.1981 Raahe
 Puoliso: Vieno Alice, o.s. Siniluoto, ent. Tuurala
 Lapset: Kaarina -41, Maija-Liisa -47
 Joukko-osasto: 9 AVarK, JR 32
 Talvisota: Salla, Säkkijärvi
 Jatkosota: Vuonainen, Juntusranta, Pistojoiki,
 Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja
 pohjoispuoli
 Tehtävät: Autonkuljettaja
 Sotilasarvo: Alikersantti
 Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali, Heimosotaristi,
 Lapin risti

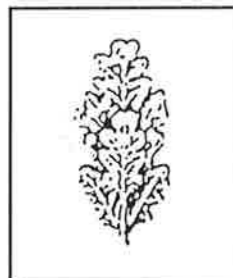

KURIKKA, Olavi Heikki, maanviljelijä
 s. 25.07.1917 Siikajoki
 k. 22.10.1982 Pattijoki
 Puoliso: Aili Maria, o.s. Juntunen
 Lapset: Eino -46, Sirkka -48, Tuula -50, Risto -53,
 Eero 57, Arja -59
 Astunut palv. 07.09.1939/15.06.1941
 Joukko-osasto: KKK/PohjR, JR 64, 5/III/11. Pr, 1/SissiP 3
 Talvisota: Suomussalmi, Raatteentie, Pitkäranta
 Tehtävät: Konekiväärämies, pikakivääriampuja
 Haavoittunut: 08.02.1940 Pitkärannassa
 Sotilasarvo: Alikersantti

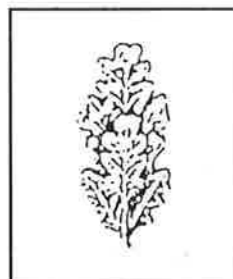

KURIKKA, Vilho Aukusti, metsätyömies
 s. 06.10.1913 Paavola
 Puoliso: Toini Martta
 Lapset: kolme
 Astunut palv. 14.10.1939
 Joukko-osasto: 4./JR 26, 1./JR 32, HTK 11, 12 KEK
 Talvisota: Vuoksela, Punnusjoki, Salmenkaita,
 Vuosalmi
 Jatkosota: Vuonainen, Pistojoiki, Korpivaara,
 Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli
 Tehtävät: Patruunankantaja, kiväärämies, apumies
 Haavoittunut: 17.04.1941 Uhtuan lähellä
 Sotilasarvo: Sotamies

KUUSINIEMI, Paavo Benjami (Lauri), maanviljelijä
s. 26.08.1924 Pyhäjoki
Astunut palv. 13.10.1943
Joukko-osasto: 2/Jv KoulK 15, III/Pst KoulK
Tehtävät: Kiväärimies, traktorin kulj., puuseppä
Sotilasarvo: Sotamies

KÄHKÖNEN, Jaakko, maanviljelijä
s. 25.08.1912 Jaakkima
k. 24.06.1990 Pattijoki
Puoliso: Ellen Elice, o.s. Smeds
Astunut palv. 12.10.1939
Joukko-osasto: Laat./MeP, 3/Er.os.P., RjP 7
Jatkosota: Uksalanpää, Uhtua, Luto, Kemi
Tehtävät: Laivatykkimies, kiväärimies
Sotilasarvo: Ylimatruusi

KÄHKÖNEN, Johannes, työmies
s. 07.05.1915 Jaakkima
k. 03.11.1991 Pattijoki
Puoliso: Olga Maria, o.s. Saukkola
Lapset: Raili -46, Raimo -51
Astunut palv. 12.10.1939
Joukko-osasto: Le MeP, 3/Er.os.P, 2/Er.os.P
Jatkosota: Liinhamari, Litsan kenttävartio, Kemi
Tehtävät: Laivatykkimies, kiväärimies
Haavoittunut: 07.10.1944 Kemissä
Sotilasarvo: Ylimatruusi

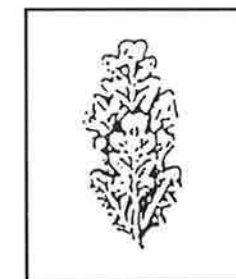

KÄRÄJÄOJA, Leevi Johannes, kirvesmies-puuseppä
s. 11.08.1925 Haapavesi
Puoliso: Hilikka Annikki
Lapset: Lilja -49, Ritva -50, Kaisa -52, Rauno -53,
Reino 54, Antero -55, Tarja -58, Paavo -59,
Taina -62, Eira -67, Kimmo -70, Jarno -74
Astunut palv. 13.10.1943
Joukko-osasto: TäydP 13
Jatkosota: Mesterjärvi, Karjalan kannas
Tehtävät: Kiväärimies
Sotilasarvo: Sotamies

LAMBERG, Veikko Ilmari, työnjohtaja
s. 14.06.1916 Sortavalan mlk
k. 23.09.1993 Pattijoki
Puoliso: Kirsti, o.s. Aura
Lapset: Reijo -41, Aira -43, Keijo -46, Jussi -69
Astunut palv. 12.10.1939
Joukko-osasto: JR 32, 13. KrhK 5
Talvisota: Valamo
Jatkosota: Pistojoiki, Kis-kisjärvi, Malviainen, Röhö
Tehtävät: Postinkuljettaja, ryhmänjohtaja
Sotilasarvo: Ylikersantti
Kunniamerkit: VM 2

LAUNONEN, Jaakko, maanviljelijä
s. 29.08.1924 Paavola
Puoliso: Impi Elviira
Lapset: Ilkka -53, Raija-Maija -55, Reijo -56
Astunut palv. 13.10.1943
Joukko-osasto: Jv KoulK 15
Jatkosota: Rukajärvi, Outajoki, Ilomantsi, Klyyssin-
vaara, Vuokkijärvi
Tehtävät: Kiväärimies
Sotilasarvo: Korpraali

LEMPONEN, Jaakko, maanviljelijä
s. 07.06.1913 Ylistaro
k. 03.01.1990 Pattijoki
Puoliso: Aili Maria, o.s. Jussila
Lapset: Marja-Leena -43, Ilmari -44
Joukko-osasto: EsikK/JR 26, JR 53
Talvisota: Vuoksela, Vuosalmi
Jatkosota: Vuoninen, Pistojoiki, Korpivaara,
Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli,
Kiestinki, Ahvenlahti, Jyvälahti,
Viipurinlahti, Vuoksi
Tehtävät: Kivääriryhmän johtaja
Sotilasarvo: Kersantti

LEMPONEN, Johannes (Jussi), maanviljelijä
 s. 24.10.1910 Ylistaro
 k. 24.04.1979 Pattijoki
 Puoliso: Hilda Maria (Maija), o.s. Malkamäki
 Lapset: Aune -40, Juhani -44, Marjatta -45,
 Liisa -47, Vesa -59
 Astunut palv. 14.10.1939/15.06.1941
 Joukko-osasto: JR 26, JR 32
 Talvisota: Vuoksela, Vuosalmi
 Jatkosota: Juntusranta, Vuonninen, Pistojoiki,
 Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja
 pohjoispuoli, Karjalan kannas, Pohjois-
 Suomi
 Tehtävät: Puhelinmies
 Sotilasarvo: Alikersantti
 Kunniamerkit: VM 2

LEMPONEN, Matti, maanviljelijä
 s. 29.06.1907 Ylistaro
 k. 05.06.1968 Pattijoki
 Puoliso: Hanna, o.s. Ingerttilä
 Lapset: Vilho -30, Vappu -32, Rauha -33, Anni -36,
 Väinö 38, Helmi -39
 Jatkosota: Korpijärvi, Kis-kisjärvi, Röhö, Malviainen,
 Juntusranta, Vuonninen, Pistojoiki,
 Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja
 pohjoispuoli
 Tehtävät: Viestimies, puhelinmies
 Sotilasarvo: Korpraali
 Kunniamerkit: VM 2

LEPISTÖ, Arvi Juhani, maanviljelijä
 s. 16.02.1919 Pattijoki
 Puoliso: Tyyne Esteri, o.s. Torvikoski
 Lapset: Anneli -46, Ritva -48, Pekka -51, Jukka -53,
 Arto 65
 Astunut palv. 15.02.1940
 Joukko-osasto: Jv KoulK 5, JR 58
 Talvisota: Kuhmo, Lentiira, Löytövaara
 Jatkosota: Karjalan kannas, Valkeasaari, Rajajoki,
 Uusikirkko, Viipuri
 Tehtävät: Kiväärimies, aseseppä, autonkuljettaja
 Sotilasarvo: Korpraali

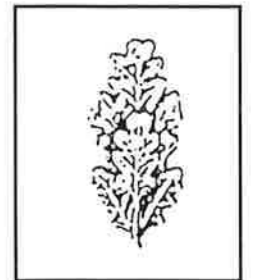
LEPISTÖ, Matti Henrik, maanviljelijä
 s. 28.01.1913 Saloinen
 Astunut palv. 14.10.1939
 Joukko-osasto: EsiK/JR 25
 Talvisota: Kuhmo
 Tehtävät: Kiväärimies

LIEVONEN, Emil Edvard, mallipuuseppä
 s. 03.02.1903 Raahe
 k. 30.04.1942 Pattijoki
 Puoliso: Aune Maria, o.s. Niemi
 Lapset: Elsa -27, Eila -28, Annikki -32, Emil -36,
 Esko -39, Anneli -42
 Astunut palv. 15.06.1941
 Joukko-osasto: E/JR 32
 Jatkosota: Juntusranta, Vuonninen, Pistojoiki,
 Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja
 pohjoispuoli
 Sotilasarvo: Korpraali
 Kunniamerkit: VM 2

LIEVONEN, Reino Antti Aleksanteri, maanviljelijä
 s. 10.12.1917 Pattijoki
 Astunut palv. 10.10.1939
 Joukko-osasto: 1. PstK, 16. RajaK, Er.Os. Sau, 1./RJP 7
 Talvisota: Summa
 Jatkosota: Maaselän tunturi, Aukkisrova, Alakurtti,
 Uhtua, Kotajärvi, Kivijärvi, Tolvajärvi,
 Ristijärvi, Märkäjärvi
 Tehtävät: Panssarintorj.tykkimies, kivääriryhmän
 johtaja, konepistoolimies, patalj.
 valistusaliups.
 Haavoittunut: 23.07.1941 joukko-osastossa, 20.08.1941
 Nurmitunturilla
 Sotilasarvo: Alikersantti

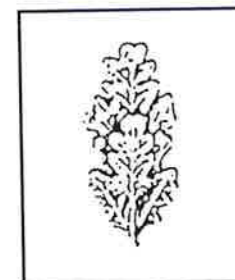

LIND, Eino Alfred

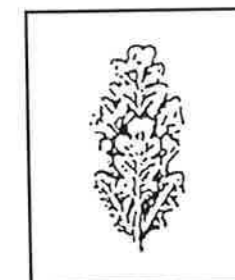
s. 14.11.1908 Saloinen
 Astunut palv. 10.06.1944
 Joukko-osasto: Jv KoulK 32, 121 LinK
 Tehtävät: Apupalvelus
 Sotilasarvo: Sotamies

LIND, Erland August, tasaaja

s. 01.01.1912 Ruotsi
 Puoliso: Tyne
 Lapset: neljä
 Astunut palv. 25.10.1943
 Joukko-osasto: 1/Jv KoulK 23, Poh.rkp.E, EsikK
 Tehtävät: Kiväärin mies
 Sotilasarvo: Sotamies

LIND, Lauri Henrikki, työmies

s. 10.08.1919 Pattijoki
 k. 15.07.1955 Raahе
 Puoliso: Raakel
 Astunut palv. 18.03.1940/09.03.1943
 Joukko-osasto: 3/Jv KoulK 19, EsikK/JR 200, 7./Pp Kk 1,
 SV-leiri 40
 Tehtävät: Varastonhoitajan apul., kiväärin mies

LIND, Matti Aukusti, niittaaja

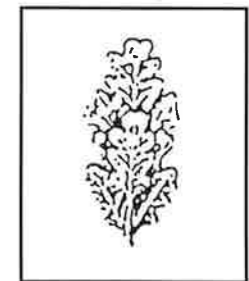
s. 10.02.1902 Pattijoki
 k. 06.11.1977 Pattijoki
 Puoliso: Lyyli Signe, o.s. Ollikainen
 Joukko-osasto: Jv KoulK 5
 Jatkosota: Määrätty siviilitehtäviin Ruona Oy:lle

LINDELÄ, Tauno Leonard, työmies

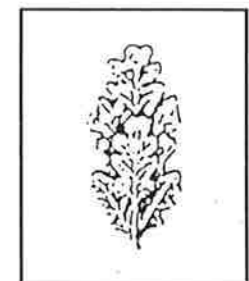
s. 30.05.1918 Pyhäjoki
 Puoliso: Johanna, o.s. Veteläinen
 Lapset: Anneli -46, Aila -47, Marjatta -49,
 Mervi -54
 Astunut palv. 07.01.1939
 Joukko-osasto: PohjR
 Talvisota: Suomussalmi, Raate, Pitkäranta
 Jatkosota: Vuonninen, Pistojoiki, Uhtua, Karjalan
 Kannas, Korpivaara, Tetrivaara, Tornio
 Tehtävät: Konekiväärin mies, varajoukkueenjohtaja
 Sotilasarvo: Väepeli
 Kunniamerkit: VM 1, VM 2

LINDEMAN, Frans Viktor

s. 15.03.1910 New York, USA
 k. 27.06.1977 Raahе
 Puoliso: Iida Elina, o.s. Kiviniemi
 Lapset: Mauri -38, Taisto -41, Vuokko -45,
 Pirjo -47, Erkki -51. Riitta -52, Kai -61
 Astunut palv. 14.10.1939
 Joukko-osasto: E/I/JR 26, 1./JR 32, 9./JR 25
 Talvisota: Muolaa, Vuoksela, Vuosalmi, Kyyrölä
 Jatkosota: Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara,
 Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli,
 Tali, Ihantala
 Tehtävät: Ajomies, kiväärin mies
 Haavoittunut: 28.06.1944 Talissa
 Sotilasarvo: Korpraali
 Kunniamerkit: VM 2

LINDEMAN, Urho Kaarlo

s. 11.02.1910 New York, USA
 k. 18.07.1970 Saloinen
 Puoliso: Saima Eliina, o.s. Hautamaa
 Lapset: Milja -29, Pentti -30, Jorma -33, Leena -47
 Astunut palv. 24.05.1943
 Joukko-osasto: 11 UTK, 12/JR 32
 Jatkosota: Uhtuan pohjoispuoli
 Tehtävät: Konekiväärin mies, määr. myöhemmin Ruona
 Oy:n käyttöön
 Sotilasarvo: Sotamies

LINNAKANGAS, Antti Mikael, pienviljelijä
 s. 29.09.1909 Pattijoki
 k. 14.06.1986 Raahе
 Joukko-osasto: E/JR 32
 Jatkosota: Juntusranta, Vuonnnen, Pistojoiki,
 Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja
 pohjoispuoli
 Tehtävät: Puhelinmies
 Sotilasarvo: Alikersantti
 Kunniamerkit: VM 2

LINNAKANGAS, Kaarlo Johannes, maanviljelijä
 s. 18.05.1915 Pattijoki
 k. 26.01.1985 Pattijoki
 Puoliso: Hellin Maria, o.s. Rehula
 Lapset: Aino -40, Veikko -46, Elsa -49, Eija -53
 Talvisota: Vuoksela, Vuosalmi
 Jatkosota: Juntusranta, Vuosalmi, Pistojoiki,
 Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja
 pohjoispuoli, Karjalan kannas
 Tehtävät: Viestimies, kuljetusryhmän ajomies
 Sotilasarvo: Korpraali

LINNAKANGAS, Lauri Henrik, kirvesmies
 s. 20.04.1914 Raahе
 k. 06.08.1992 Pattijoki
 Puoliso: Saima Heleena
 Lapset: Martti -42, Hilikka -45, Jussi -49
 Talvisota: Vuoksela, Vuosalmi
 Jatkosota: Vuoniemi, Pistojoiki, Kis-kisjärvi,
 Ontrosenvaara, Ontajärvi
 Tehtävät: Konekiväärinmies
 Haavoittunut: 03.08.1941 Munakukkulan maastossa
 Sotilasarvo: Alikersantti
 Kunniamerkit: VM 1, VM 2

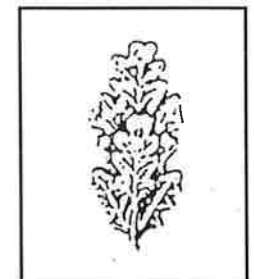
LINNAKANGAS, Viljo Adolf, ylipostimies
 s. 13.02.1921 Pattijoki
 Puoliso: Irma, o.s. Tiainen
 Lapset: Oili -47
 Astunut palv. 18.11.1940
 Joukko-osasto: 11. Pr., EsikK/I/JR 53
 Jatkosota: Louhi, Uhtua, Karjalan kannas, Tornio,
 Rovaniemi, Kittilä
 Tehtävät: Lääkintäaliupseeri
 Sotilasarvo: Kersantti

LISKO, Veikko Ilmari, maanviljelijä
 s. 13.12.1915 Pattijoki
 k. 22.09.1987 Pattijoki
 Puoliso: Martta, o.s. Arola
 Lapset: Lea -48, Aarno -50
 Joukko-osasto: ErikK/PPP7, E/JR 32, ErikK/I/JR 11
 Talvisota: Aittojoki, Tolvajärvi, Ristisalmi, Ägläjärvi,
 Kuukkausjoki
 Jatkosota: Juntusranta, Vuonnnen, Pistojoiki,
 Korpivaara, Tetrivaara, Uhtua, Kivennapa,
 Muolaa, Heinjoki, Noskua, Vuoksi,
 Vuosalmi, Tornio
 Tehtävät: Puhelinryhmän johtaja, jääkärijoukkueen
 varajohtaja
 Haavoittunut: Taisteluissa 20.7.41-10.8.1941 ja
 28.10.41-7.6.42
 Sotilasarvo: Väepeli
 Kunniamerkit: VM 1 (1940 ja 1941), Tolvajärven risti,
 Pohjois-Vienan risti, Kannaksen risti

LUKINMAA, Arvi Viljami, työnjohtaja
 s. 21.07.1921 Pattijoki
 Puoliso: Vieno Helena
 Astunut palv. 07.06.1941
 Joukko-osasto: Jv KoulK 1, EsikK/Div.J, JR 53, 9. TykK,
 HTK 1
 Jatkosota: Louhi, Sohjana, Kiestinki, Kapustajoki,
 Kangasvaara, Korpilohko, Uhtuan
 länsipuoli, Karhumäki, Ihantala
 Tehtävät: Moottoripyörälähetti, konepistoolimies,
 jääkäri, traktorinkuljettaja
 Sotilasarvo: Sotamies

LUKKARILA, Einar Arvid, maanviljelijä
 s. 05.05.1916 Pattijoki
 k. 02.01.1994 Pattijoki
 Puoliso: Signe, o.s. Keskitalo
 Lapset: Mirja -38, Reijo -40, Pentti -47, Seija -50,
 Ritva -60
 Astunut palv. 13.10.1939/27.08.1941
 Joukko-osasto: Koti Tr, 24. Kss.os., JR 65, KmK 3, JR 101,
 Er P 21, 5/JR 35, 73 AutoK
 Talvisota: Partisaanitaist. Koivula, Mäntyvaara,
 Hiisjärvi, Poventsa
 Jatkosota: Karhumäki, Rajajoki
 Tehtävät: M-ajon. ajaja, ajomies, kiväärimies,
 autonkuljettaja
 Sotilasarvo: Korpraali

LUKKARILA, Johan Emil, pientilallinen
 s. 02.04.1901 Siikajoki
 k. 15.05.1943 Pattijoki
 Puoliso: Aino, o.s. Höök
 Astunut palv. 12.12.1939
 Joukko-osasto: 38. AutoK
 Talvisota: Suomussalmi, Salla, Säkkijärvi
 Jatkosota: Kiestinki
 Tehtävät: Autonkuljettaja
 Sotilasarvo: Alikersantti

LUKKARILA, Pentti Vilhelm, maatyömies
 s. 17.11.1922 Pattijoki
 Puoliso: Elli, o.s. Vesterbacka
 Lapset: Anna -48, Simo -49, Seppo -49, Soile -59
 Astunut palv. 28.09.1941
 Joukko-osasto: 4/I/Vkk, VP 1
 Tehtävät: Viestimies
 Sotilasarvo: Sotamies

LUKKARILA, Väinö Olavi, autonkuljettaja
 s. 20.04.1915 Salo
 Astunut palv. 15.06.1941
 Joukko-osasto: II/12.K.Hev.S, 24 EIK, 64 AutoK, 1/JR15
 Talvisota: Vapautettu Ruona Oy:n käyttöön
 Jatkosota: Vuosalmi
 Tehtävät: Autonkuljettaja, kiväärimies
 Haavoittunut: Elokuussa 1944
 Sotilasarvo: Korpraali

LUKKAROINEN, Pauli Iisak, koneenhoitaja
 s. 12.07.1925 Pyhäjoki
 Puoliso: Toini, o.s. Junttola
 Lapset: Birgitta -53, Pirjo -55, Anne -61, Marjo -63
 Astunut palv. 13.10.1943
 Joukko-osasto: 1/Jv KoulK 15
 Jatkosota: Ino-Seivästö, Noskua, Vuoksi, Tornio,
 Rovaniemi, Kittilä, Muonio, Karesuvanto,
 Lätäseno
 Tehtävät: Kiväärimies, taistelulähetä
 Sotilasarvo: Alikersantti

LUNKI, Lauri Heikki, varastomies
 s. 05.05.1923 Siikajoki
 k. 14.04.1985 Pattijoki
 Puoliso: Elina, o.s. Tuomela
 Lapset: Riitta -53, Markku -63
 Astunut palv. 20.01.1942
 Joukko-osasto: 13.K./Jv KoulK 16, KrhK/JR 5
 Jatkosota: Maaselkä, Leipäsuo, Summa, Näätälä,
 Kaipola
 Tehtävät: Kranaatinheittimen tulenjohtuemies
 Sotilasarvo: Korpraali

MAJAVA, Hertti Paavali, maanviljelijä
 s. 13.01.1910 Siikajoki
 k. 19.12.1981 Raahе
 Puoliso: Milka Marjatta, o.s. Joensuu
 Lapset: Anneli -43, Veikko -45, Olavi -46,
 Hilka -49, Tapio -49, Pekka -50
 Astunut palv. 27.12.1939
 Joukko-osasto: Jv KouluK 5, JR 40, SissiP 3
 Talvisota: Salla, Viipurinlahti
 Jatkosota: Uhtua, Kiestinki, Louhi
 Tehtävät: Ryhmänjohtaja, taistelulähetti
 Haavoittunut: 07.03.1940 Viipurinlahdella, 26.04.1942
 Louhen suunnalla
 Sotilasarvo: Väpeli
 Kunniamerkit: VM 1, VR 2

MAKKONEN, Aarne August, osastonhoitaja
 s. 04.08.1906 Raahе
 Puoliso: Emmi Tatjana, o.s. Taskila
 Lapset: Eine -38, Aarno -40, Arja -42, Oili -44,
 Mauri -46
 Joukko-osasto: 8. TienHK
 Jatkosota: Jääkäriä 05.11.1941 saakka

MAKKONEN, Eino Henrikki, työmies
 s. 28.06.1908 Pattijoki
 k. 17.08.1984 Pattijoki
 Puoliso: Vieno, o.s. Skinnari
 Lapset: Irja -38, Maire -39, Sirkka -47
 Astunut palv. 15.06.1941/16.06.1944
 Joukko-osasto: 1/JR 32, 9/JR 48
 Jatkosota: Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara,
 Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli,
 Ala-Noskua
 Tehtävät: Panssarintorj.kiväärinmies, ajomies
 Haavoittunut: 26.09.1941
 Kunniamerkit: VM 2

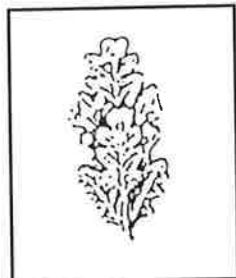
MAKKONEN, Martti Hermann
 s. 22.01.1909 Pattijoki
 Puoliso: Hilda, o.s. Ammesmäki
 Lapset: Viljo -37
 Astunut palv. 14.10.1939
 Joukko-osasto: E/I/JR 26, 1/JR 32, 12/K.Hev.S
 Talvisota: Kyyrölä, Muolaa, Vuoksela
 Jatkosota: Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara,
 Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli,
 Karjalan kannas, Pohjois-Suomi
 Tehtävät: Ajomies, konepistoolimies, taistelulähetti,
 panssarintorj.tykkimies, hevostenhoitaja
 Haavoittunut: 17.08.1941 Uhtualla
 Sotilasarvo: Korpraali
 Kunniamerkit: VM 2

MAKKONEN, Setti Aleksanteri, kirvesmies
 s. 18.03.1903 Pattijoki
 k. 23.05.1966 Kemi
 Puoliso: Eeva Kristiina, o.s. Kattainen
 Astunut palv. 10.12.1939
 Joukko-osasto: 9.EL.K, K/Järj.Kesk.1, Itä-Karj. SE
 Talvisota: Puuseppänä Suomussalmen ja Kuhmon
 rintamalohkoilla
 Jatkosota: Eläinlääkintäaliupseeri, talojen asentaja,
 rehimestarin apul.
 Sotilasarvo: Alikersantti

MAKKONEN, Veikko Olavi, kirvesmies
 s. 13.01.1918 Oulainen
 k. 10.04.1979 Pattijoki
 Puoliso: Impi, o.s. Koskinen, ent. Isoräsy
 Astunut palv. 20.03.1940
 Joukko-osasto: TTK 4/3 Ptri, 4/JR 40, 6/11 Pr, Kev.ItPtri,
 151 Kev.ItPtri
 Jatkosota: Kiestinki, Uhtua, Karhumäki, Karjalan
 kannas, Kemi
 Tehtävät: Suuntaaja
 Sotilasarvo: Korpraali

MALINEN, Matti Aukusti, teurastaja
 s. 26.10.1906 Pattijoki
 k. 07.10.1991 Raahе
 Puoliso: I Nanni Sofia, o.s. Hedborg
 II Kerttu Elisabet, o.s. Orava
 Lapset: Toini -28, Pentti -47
 Joukko-osasto: Työk
 Talvisota: Räisälä, Antrea
 Jatkosota: Uhtua, Röhö, Pistojoiki
 Tehtävät: Koneenkäyttäjä
 Sotilasarvo: Sotamies

MALINIEMI, Elias, maanviljelijä
 s. 17.04.1899 Reisjärvi
 k. 01.08.1984 Pattijoki
 Puoliso: Ida Margareta, o.s. Millala
 Lapset: Antero -28, Heikki -29, Anna -31, Liisa ja
 Väinö -33, Paavo -35, Martti -37
 Joukko-osasto: KTR 14, E/JR 32
 Talvisota: Ilomantsi
 Jatkosota: Juntusranta, Vuonninen, Pistojoiki,
 Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja
 pohjoispuoli
 Tehtävät: Puhelinmies
 Sotilasarvo: Alikersantti
 Kunniamerkit: Vapaussodan 1918 muistomitali. Osallistui
 mm. Tampereen valtauksen.

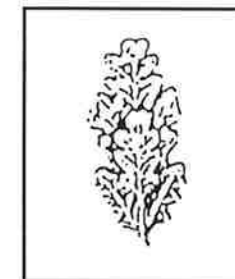

MALMI, Olavi Armas, autonkuljettaja
 s. 17.08.1910 Tuusula
 Puoliso: Elma, o.s. Kivilahti
 Lapset: Mauno-36, Raimo -42, Hannu -44
 Joukko-osasto: 11/9 KS, 24 LK
 Talvisota: Nurmes, Kuhmo
 Jatkosota: Vasovaara, Latvajärvi, Vuokkiniemi,
 Ponkalahti, Vuonninen, Pistojoiki,
 Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja
 pohjoispuoli, Karjalan kannas, Pohjois
 Suomi
 Tehtävät: Sairasauton kuljettaja
 Sotilasarvo: Alikersantti
 Kunniamerkit: VM 1

MANKINEN, Yrjö Iisak (Iikka), autoilija
 s. 18.09.1908 Rantsila
 k. 27.10.1994 Pattijoki
 Puoliso: Nelli Esteri, o.s. Talus
 Astunut palv. 14.10.1939
 Joukko-osasto: 10. TieK, 2/PPP2, Lin.mat.tsto, HTK
 Jatkosota: Tolvajärvi, Ilomantsi, Korpiselkä, Kiestinki
 Tehtävät: Vart.aliupseeri, varastomies
 Haavoittunut: Sohjanajoki, Kiestinki
 Sotilasarvo: Kersantti

MARJAKANGAS, Matti Rafael, hiilenpolttaja
 s. 09.08.1904 Pattijoki
 Puoliso: Linnea
 Astunut palv. 26.06.1941
 Joukko-osasto: Jv KoulK 15, KTR 16, AutoKv 5, AVar.K,
 6/LinPsto
 Jatkosota: Vasovaara, Latvajärvi, Vuokkiniemi,
 Ponkalahti, Vuonninen, Pistojoiki,
 Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja
 pohjoispuoli
 Tehtävät: Puhelinmies, asennusmies
 Sotilasarvo: Sotamies

MARJELUND, Johan Viljami, työmiehes
 s. 01.07.1914 Pattijo
 k. 23.12.1964 Pattijoki
 Astunut palv. 17.11.1942
 Joukko-osasto: LinRP SAK 5, Er LinRP HK-B
 Tehtävät: Kiviaputyömies, sekatyömies

MARJELUND, Martti Yrjö, työmies
s. 15.02.1925 Pattijoki
Puoliso: Lilja Katri, o.s. Tervo
Lapset: Voitto -58, Sisko -59, Anja -61
Astunut palv. 04.04.1943
Joukko-osasto: JR 8 2 K
Jatkosota: Lätäsenon Saarenpää
Tehtävät: Konepistoolimies
Sotilasarvo: Sotamies

MARJELUND, Niilo Aleksanteri
s. 07.06.1919 Pattijoki
k. 26.10.1988 Pattijoki
Astunut palv. v. 1941
Jatkosota: Ihantalan Pyöräkangas, Karjalan kannas
Tehtävät: Konekiväärinmies
Haavoittunut: Maaselän taisteluissa v. 1942 ja 1944

MARJELUND, Pauli Iivari, työmies
s. 17.09.1915 Pattijoki
k. 20.06.1945 Oulu
Talvisota: Karjalan kannas, Muolaa
Tehtävät: Pikakiväärinmies
Haavoittunut: v. 1939 Muolaassa
Sotilasarvo: Sotamies
Kunniamerkit: VM 2

MARTTILA, Kaarlo Heikki, maanviljelijä
s. 07.09.1897 Pattijoki
k. 30.04.1977 Pattijoki
Puoliso: Anna Elisabet, o.s. Siirtola
Lapset: Annikki -28, Heikki -37, Maija -39
Astunut palv. 17.02.1940/15.06.1941
Joukko-osasto: Jv KoulK 5, JR 32
Tehtävät: Ryhmänjohtaja
Jatkosota: Vuonninen, Pistojoiki; määrätty 26.07.1941 siviilitoimeen Lapaluodon satamaan Raahen
Sotilasarvo: Alikersantti

MARTTILA, Taavi Jaakoppi, teurastaja
s. 30.12.1899 Pattijoki
k. 10.12.1955 Pattijoki
Puoliso: Elsa Johanna, o.s. Weissenfelt
Lapset: Kerttu -25, Elsa -27, Pentti -29, Elvi -32, Veikko -36, Pauli -39
Astunut palv. 28.12.1939 (- 04.03.1940)
Joukko-osasto: PJP
Tehtävät: Ryhmänjohtaja
Sotilasarvo: Alikersantti

MATELA, Hugo Valtteri, maanviljelijä
s. 20.04.1914 Pattijoki
Puoliso: I Saimi, o.s. Lunki II Tekla, o.s. Kamppila
Lapset: Liisa -37, Veikko -39, Marja-Leena -46, Ulla -48

MATELA, Iisakki Johannes, kauppias
s. 06.01.1922 Pattijoki
Puoliso: Aili
Astunut palv. 06.10.1941
Joukko-osasto: 12/Jv KoulK 15, 1.KKK/JR 11, E.Kym.sko VartioK, E/HTK 4
Jatkosota: Uhtuan länsipuoli, Kiestinki, Ahvenlahti
Tehtävät: Tähystäjä, vartiomies
Sotilasarvo: Korpraali

MATELA, Kaarlo Joosef, maanviljelijä
s. 02.07.1924 Pattijoki
k. 31.07.1967 Pattijoki
Lapset: Kuusi
Astunut palv. 08.03.1943
Joukko-osasto: Jv KoulK 15, HTK 11
Tehtävät: Kiväärinmies, konepistoolimies
Sotilasarvo: Sotamies

MATHLIN, Aarne Olavi, maanviljelijä

s. 23.12.1909 Pattijoki

k. 28.04.1983 Raahe

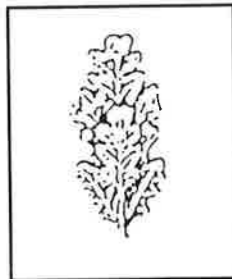
Puoliso: Sylvi Esteri, o.s. Alatalo
 Lapset: Teuvo -33, Kerttu -35, Reijo -37, Seija -39,
 Anja -41, Leena -43, Maija-Liisa -48,
 Pirjo ja Seppo -51

Astunut palv. 12.01.1940/15.06.1941
 Joukko-osasto: Koti Hev.S. 3, 1KKK/JR 32, ErP 21,
 HTK/JR 101, 2/ErP 24

Talvisota: Hevosenhoitaja
 Jatkosota: Pistojoiki, Kis-kisjärvi, Malviainen, Röhö,
 Vuonainen, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan
 pohjoispuoli, Valkjärvi, Hiisjärvi, Vänsjärvi;
 huoltojoukoissa Karhumäki, Juustjärvi,
 Paanajärvi, Porajärvi

Tehtävät: Konekiväärimies, kiväärimies,
 apupalv.mies

Sotilasarvo: Sotamies

MATHLIN, Erkki Oskari, työmies

s. 19.08.1914 Saloinen

Puoliso: Salli

Astunut palv. 01.11.1940

Joukko-osasto: 2/5. Pr, 2/JR 5, 25. VartK, 3/ErP 14

Jatkosota: Leipäsuo, Summa, Kämärä, Huumola,
 Honkaniemi, Säiniö, Karisalmi, Ihantala,
 Puhallusjärvi, Säämäälä, Kananoja,
 Nuijamaa, Tali, Villavaara, Alapatojärvi,
 Viitana, Kontupohja, Maaselkä

Tehtävät: Kiväärimies

Haavoittunut: 30.07.1944 Ihantalassa

Sotilasarvo: Sotamies

MATHLIN, Esko Edvard, konemestari

s. 17.04.1926 Saloinen

k. 20.01.1963 Pattijoki

Puoliso: Toini Maria M, o.s. Keski-Kuru
 Lapset: Vuokko -52, Mikko -54, Hilikka -57,
 Sirkka-Liisa -59, Pirkko -61

Astunut palv. 22.04.1944

Joukko-osasto: Jv KoukK 65

Sotilasarvo: Matruusi

MATHLIN, Lauri Aleksander, maanviljelijä

s. 08.03.1897 Saloinen

k. 19.01.1971 Raahe

Puoliso: Katri, o.s. Mattila

Lapset: Liisa, Paavo, Eemil, Rauni, Matti, Saimi,
 Jouko, Jussi, Hilikka, Raimo

Astunut palv. 17.02.1940/16.06.1941 (- 22.02.1942)

Joukko-osasto: Tyk KoukK 4, Khj 20

Tehtävät: Vart. ja avust.mies

Sotilasarvo: Korpraali

MATHLIN, Matti Edvard, työmies

s. 09.03.1902 Raahe

k. 05.08.1980 Raahe

Puoliso: Helmi

Jatkosota: Juntusranta, Vuonainen, Pistojoiki,
 Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja
 pohjoispuoli

Tehtävät: Pioneerii, ajomies

MATINHEIKKI, Pekka Jakob, autonkuljettaja

s. 09.04.1920 Revonlahti

Puoliso: Elli Kaarina, o.s. Ylikoski

Lapset: Pertti -52, Kaija -54, Maria-Liisa -61

Astunut palv. 18.03.1940

Joukko-osasto: JR 27, LinPsto 6, JR 53

Jatkosota: Sohjana, Lohivaara, Uhtuan länsipuoli

Tehtävät: Viestimies, lääkintäaliupseeri

Sotilasarvo: Kersantti

Kunniamerkit: VM 2

MATTILA, Aaro Aukusti

s. 07.03.1920 Pattijoki

Puoliso: Sylvi Sofia, o.s. Kulju
 Lapset: Hilikka -38, Pertti -43, Päivikki -46,
 Tellervo -47, Hellevi -48, Hannu -50,
 Ulla -51, Marja-Leena -55

Astunut palv. 01.04.1941
 Joukko-osasto: 11 Pr. 1. K, 1/JR 11
 Jatkosota: Vasovaara, Latvajärvi, Ponkalahti,
 Vuoninen, Pistojoiki, Korpjärvi, Uhtuan
 länsipuoli, Kiestinki, Ahvenlahti, Karjalan
 kannas, Kivennapa, Muolaa, Heinijärvi

Tehtävät: Ajomies, taistelulähetä
 Sotilasarvo: Korpraali
 Kunniamerkit: VM 2

MATTILA, Arvid Erik, kirvesmies

s. 09.09.1923 Pattijoki

Puoliso: Terttu Kaarina, o.s. Kittilä
 Lapset: Hannu -49

Astunut palv. 18.01.1942
 Joukko-osasto: Jv KoulK 16, TäydP 13
 Jatkosota: Karjalan kannas, Salla
 Tehtävät: Kivääriryhmän johtaja
 Haavoittunut: v. 1944 Karjalan kannaksella
 Sotilasarvo: Alikersantti

MATTILA, Eero Aukusti, käyttömies

s. 16.08.1926 Pattijoki

k. 19.11.1995 Pattijoki

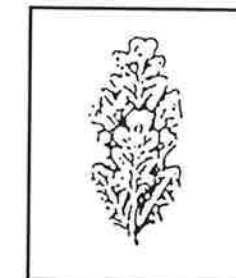
Puoliso: Salme Irene, o.s. Kellola
 Lapset: Irma -53, Taina -56, Markku -62

Astunut palv. 21.04.1944
 Joukko-osasto: Jv KoulK 15
 Tehtävät: Konepistoolimies
 Sotilasarvo: Sotamies

MATTILA, Johan Jalmari, maanviljelijä

s. 17.11.1900 Saloinen

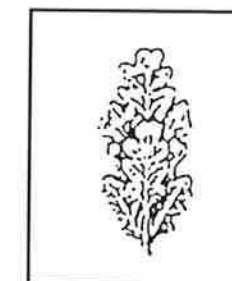
Puoliso: Iida
 Astunut palv. 08.03.1940/28.08.1941
 Joukko-osasto: Pion KoulK, Krh II/JR 32
 Jatkosota: Uhtuan pohjoispuoli
 Tehtävät: Ajomies
 Sotilasarvo: Sotamies

MATTILA, Kaarle Aleksanteri

s. 10.01.1906 Pattijoki

k. 25.01.1951 Pattijoki

Puoliso: Helvi
 Astunut palv. 10.06.1944
 Joukko-osasto: Jv KoulK 32, Lin.rak.K
 Tehtävät: Apupalvelus

MATTILA, Matti Erkki, maanviljelijä/kirvesmies

s. 01.11.1898 Saloinen

k. 05.11.1974 Raahе

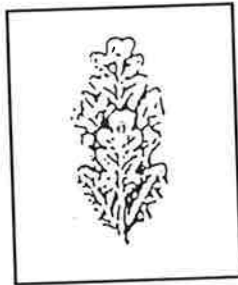
Puoliso: Maria, o.s. Puranen
 Lapset: Helvi -28, Erkki -30, Elvi -32, Aaro -34,
 Meeri -45

Astunut palv. 07.02.1940/15.05.1941
 Joukko-osasto: TK.K. 1, 7/KTR 21, 1/JR 32
 Talvisota: Os. Leppälä
 Jatkosota: Vuoninen, Pistojoiki, Korpivaara,
 Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli
 Tehtävät: Kivääriryhmän johtaja, asealiupseeri
 Sotilasarvo: Alikersantti

MATTILA, Perttu Benjam, levyseppä
 s. 24.08.1900 Pattijoki
 k. 31.05.1976 Pattijoki
 Puoliso: Martta Sofia, o.s. Puusti
 Lapset: Anja -27, Hellevi -28, Liisa -32, Kerttu -32,
 Annikki -34, Niilo -36, Kaisu -41
 Talvi/jatkosota: Sotatarviketeollisuuden palveluksessa
 Ruona Oy:llä

MATTILA, Setti Alfred, palstatilallinen
 s. 28.03.1909 Pattijoki
 k. 07.07.1965 Saloinen
 Puoliso: Tyyne
 Astunut palv. 14.10.1939/15.06.1941
 Joukko-osasto: E/I/JR 26, 1/JR 32
 Talvisota: Muolaa, Vuoksela, Vuosalmi
 Jatkosota: Vuoninen, Pistojoiki, Korpivaara,
 Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli
 Tehtävät: Keittäjä
 Sotilasarvo: Sotamies

MATTILA, Väinö Matias, pienviljelijä
 s. 13.08.1922 Pattijoki
 k. 03.08.1994 Pattijoki
 Puoliso: Rauha, o.s. Aho
 Lapset: Leo -46, Timo -47, Sirkka -48, Saara -49,
 Sisko -52, Kaija -57
 Astunut palv. 28.09.1941
 Joukko-osasto: Jv KoukK 15, 1/KKK/JR 11, HTK 1
 Jatkosota: Uhtuan länsipuoli, Kiestinki, Ahvenlahti,
 Karjalan kannas, Ihantala, Tornio
 Tehtävät: Patruunankantaja
 Haavoittunut: 27.06.1944 Kannaksella
 Sotilasarvo: Sotamies

MEHTOLA, Arvo Vilhelm, kirvesmies
 s. 03.02.1916 Pattijoki
 Puoliso: Aino Maria, o.s. Tähtinen
 Lapset: Taneli -43, Pekka -45
 Astunut palv. 14.10.1939/15.06.1941
 Joukko-osasto: TäydP/HeLa, Lapin RV, EsikK/III AKE,
 JR 32
 Talvisota: Säkkijärvi, Vilajoki, Karjalan kannas
 Jatkosota: Uhtua, Vuoninen, Pistojoiki, Eldankajärvi,
 Kis-kisjärvi
 Tehtävät: Lähetti, ryhmänjohtaja, tarkka-ampuja
 Haavoittunut: 01.08.1941 Kis-kisjärvellä
 Sotilasarvo: Kersantti
 Kunniamerkit: Kaksi kertaa VM 2

MEHTOLA, Eino Albert, maanviljelijä
 s. 15.06.1904 Pattijoki
 k. 23.03.1941 Raahe
 Puoliso: Elvi Elisabeth, o.s. Kauppila
 Lapset: Anja -30, Kaisu -32, Inkeri -39, Orvokki -41
 Astunut palv. 06.12.1939
 Joukko-osasto: 2/I/JR 40
 Talvisota: Savukoski, Salla, Pelkosenniemi, Säkkijärvi
 Tehtävät: Ryhmänjohtaja, suojeluskunnan paikallis-
 päällikkö
 Sotilasarvo: Ylikersantti
 Kunniamerkit: VM 1, Lapin Risti

MEHTOLA, Veikko Valdemar, sähkömies
 s. 01.08.1906 Pattijoki
 k. 18.08.1987 Nissafors, Ruotsi
 Puoliso: Helga, o.s. Taskinen
 Lapset: Leo -41, Raimo -43, Pirkko -49, Elina -52
 Astunut palv. 15.05.1940/15.06.1941 (- 01.04.1942)/
 22.06.1944
 Joukko-osasto: ViestiP 15, 1.KKK/I, JR 32, Krhj/JR 7
 Jatkosota: Vuosalmi, Vuoninen, Pistojoiki,
 Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja
 pohjoispuoli
 Tehtävät: Taistelulähetti, konekivääriampuja,
 puhelinmies
 Sotilasarvo: Sotamies

MERILÄINEN, Emil Alfretti, työmies

s. 30.10.1918 Pattijoki

Puoliso: Liisa

Astunut palv. 19.01.1940/25.10.1943

Joukko-osasto: KKK/Jv KoulK 5, Jv KoulK 23, SvL 9,
SvL 9

Tehtävät: Kiväärimies, vartiomies

MESKUS, Kaarlo Oskari, urakkahinnoittelija

s. 18.02.1921 Pattijoki

Puoliso: Manda Ingrid, o.s. Timonen

Lapset: Eero -47, Mirja-Liisa -53, Jari -66

Astunut palv. 01.04.1941

Joukko-osasto: II/II Pr., Esik./Div.I, PionP 15, E/JR 12

Jatkosota: Sohjana, Kiestinki, Louhi, Lakijärvi,
Äänisniemi, Vienan kanava, Hiisijärvi,
Ihantala, Pohjois-SuomiTehtävät: Kiväärimies, liik.partiomies, ajomies,
konekivääriampuja

Sotilasarvo: Korpraali

Kunniamerkit: VM 2

MESKUS, Väinö Kustaa, maanviljelijä

s. 10.12.1916 Raahе

k. 20.02.1973 Pattijoki

Puoliso: Kerttu, o.s. Korhonen

Lapset: Eila -44, Kaarlo -45, Kaarina -47, Martti -50

Joukko-osasto: JR 67, JR 32, JR 11

Talvisota: Susivaara, Mustalahti

Jatkosota: Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli, Karjalan
kannas, Tornio, Rovaniemi, Kittilä

Sotilasarvo: Sotamies

MIKKOLA, Antti Verneri, putkiasentaja

s. 23.09.1910 Pattijoki

k. 11.08.1976 Pattijoki

Puoliso: Helli, o.s. Totti

Lapset: Eero -35, Viljo -36, Raili -37, Ritva -39,
Veikko -41, Sirkka -44, Sisko -46

Astunut palv. 14.10.1939

Joukko-osasto: JR 26, 14./JR 32, 24 ELK

Talvi: Vuoksela, Vuosalmi

Jatkosota: Vuoninen, Pistojoiki, Uhtua, Korpivaara,
Tetrivaara, Lintula, Kivennapa, Suulajärven
etelä-, länsi- ja pohjoispuoli, Muolaa,
Heinjoki, Noskua, Vuoksi, Pohjois-Suomi

Tehtävät: Ajomies, lähetti, hevostenhoitaja

Sotilasarvo: Alikersantti

Kunniamerkit: VM 2, Vienan risti

MOILANEN, Olavi Jaakko August, rautasorvari

s. 02.02.1912 Oulujoki

k. 15.08.1988 Pattijoki

Puoliso: Martta, o.s. Luomamäki

Astunut palv. 07.01.1941

Joukko-osasto: 11 Pr. 2. patt., KLento VS, Jv KoulK 9,
ErK/LaatR Pr., TeknK

Talvisota: Asetehtaalla

Sotilasarvo: Kersantti

MYLLYKANGAS, Matti Johannes

s. 04.03.1923 Pattijoki

k. 1985 Pattijoki

Puoliso: Martta Maria, o.s. Pyhtilä

Lapset: Tapani -45, Brita -47, Sakari -48, Liisa -51,
Leena -56

Astunut palv. 18.01.1942

Joukko-osasto: Jv KoulK 16, 14/12 Pr, 2/21 Pr, JR 12

Talvisota: Desanttivartiossa

Jatkosota: Krivi, Vienan kanava, Leppäjoki

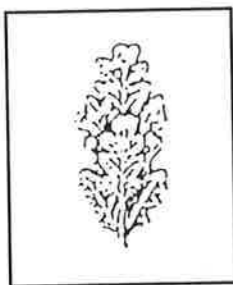
Tehtävät: Kiväärimies, kiv.ryhmän johtaja

Sotilasarvo: Alikersantti

MYLLYKANGAS, Mikko Aleksanteri, LVI-insinööri
s. 04.03.1923 Pattijoki
Puoliso: Kaija, o.s. Louhi
Lapset: Hannu -57, Tapio -62
Astunut palv. 18.01.1942
Joukko-osasto: JR 11
Talvisota: Desanttivartiassa
Jatkosota: Uhtua, Kiestinki, Kivennapa, Ihantala, Muolaa, Vuoksi, Vuosalmi, Heinjoki, Kemi, Tornio, Rovaniemi
Tehtävät: Panssarintorjuntaosaston johtaja
Sotilarvo: Alikersantti

MYLLYLÄ, Iikka Väinö, työnjohtaja
s. 03.05.1906 Vihanti
k. 04.06.1972 Pattijoki
Puoliso: Aune Katariina, o.s. Heilala
Lapset: Taisto -32, Terttu -37, Kerttu -39, Sirkka -45, Voitto -46, Leena -49
Joukko-osasto: JR 40, JR 50
Talvisota: Pelkosenniemi, Savukoski, Joutsjärvi, Märkäjärvi, Vilajoki
Sotilarvo: Korpraali
Kunniamerkit: VM 2

MYLLYLÄ, Ville Anders, maanviljelijä
s. 16.08.1910 Pattijoki
Puoliso: Aune Maria
Astunut palv. 10.06.1944
Joukko-osasto: Jv KoulK 33, Jv KoulK 3, HTK 12, 1/Jv KoulK 1
Tehtävät: Kiväärin mies

MÄLLINEN, Pentti Herman, maanviljelijä
s. 16.06.1923 Pattijoki
Astunut palv. 18.01.1942
Joukko-osasto: 7. Kompp., TäydP 11, 4/JR 22
Jatkosota: Seesjärvi, Syväri, Viipuri
Tehtävät: Kiväärin mies
Haavoittunut: 10.07.1944 Juustilassa
Sotilarvo: Sotamies

MÄNNISTÖ, Sulo, toimistoesimies

s. 31.08.1911 Oulainen
Puoliso: Hilda Johanna, o.s. Tervonen
Lapset: Pirkko-Liisa -39, Paavo -40, Pekka -43, Risto -46
Joukko-osasto: JR 26, 1/ErP 25
Talvisota: Oravaniemi, Vuoksi
Jatkosota: Oravaniemi, Itä-Kannas
Tehtävät: Puolijoukkueen johtaja, komennusk. vääpeli, esikuntavääpeli, täydennyskomppanian vääpeli, joukkueenjohtaja
Sotilarvo: Ylivääpeli
Kunniamerkit: VM 1

NENONEN, Eino Johannes

s. 18.11.1925 Parikkala
Puoliso: Aino Kristiina, o.s. Mustikka
Lapset: Vuokko -50, Jorma -52, Arto -60
Astunut palv. 13.10.1943
Joukko-osasto: Jv KoulK 12, HTK 1, JR 1, JR 9, JR 8
Jatkosota: Kanneljärvi, Uusikirkko, Sorvali, Repola, Rovaniemi
Tehtävät: Kiväärin mies, taistelulähettiläs, tarkka-ampuja
Sotilarvo: Korpraali

NEVALAINEN, Onni Ville, piirityönjohtaja

s. 24.08.1908 Juuka
k. 02.10.1974 Pattijoki
Puoliso: Vieno Elisabet, o.s. Hirvi
Lapset: Kalervo -48, Kauno -51, Helena -54
Joukko-osasto: Rask Psto 8, JR 32
Jatkosota: Vuonninen, Pistojoensuu, Kangasvaara, Tetrivaara, Uhtua, Ihantala, Vakkila, Kaltovesi
Sotilarvo: Kersantti
Kunniamerkit: VM 2

NIEMELÄ, Aarne Matias, myymälänhoitaja
 s. 09.04.1917 Kärämäki
 k. 20.04.1974 Pattijoki
 Puoliso: Rauha, o.s. Koponen
 Lapset: Pekka -47, Saara -48, Maija-Liisa -57,
 Jukka -60
 Astunut palv. 10.10.1939/10.06.1941
 Joukko-osasto: 36 RajaK, Er os.P
 Talvisota: Petsamo, Leipäsuo, Muolaanjärvi
 Jatkosota: Piksujeff, Kalastajasaarento, Kirrskoff,
 Luto, Kemi
 Tehtävät: Konekivääriampuja
 Sotilasarvo: Alikersantti
 Kunniamerkit: VM 2, Rautaristi 2

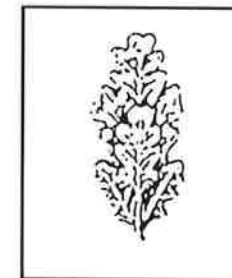
NIEMELÄ, Eino Aleksanteri
 s. 22.11.1911 Saloinen
 k. 07.06.1979 Pattijoki
 Puoliso: Aune, o.s. Siniluoto
 Lapset: Matti -36, Rauha -37, Laina -40,
 Anna-Liisa -48, Martti -50, Esko -53,
 Eero -53
 Joukko-osasto: JR 32
 Talvisota: Haapasaari
 Jatkosota: Vuokkiniemi, Pistojoiki, Korpivaara,
 Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli
 Tehtävät: Kiväärimies, pikakivääriampujan apul.
 Haavoittunut: Jatkosodassa ylävart.
 Kunniamerkit: VM 2

NIEMELÄ, Heimo Henrikki, insinööri
 s. 22.08.1917 Pattijoki
 Puoliso: Marjatta, o.s. Isola
 Lapset: Helena -50, Sakari -56
 Joukko-osasto: III/JR 25, Jv KoulK 8, II/JR 48
 Talvisota: Kuhmo
 Jatkosota: Niäsjärvi, Kukkalampi, Niva, Marjolahti,
 Möklahti, Salokylä, Ohta, Aleksandrowka,
 Krivi, Rajajoki, Kuuterselkä, Tali
 Tehtävät: Joukkueenjohtaja
 Haavoittunut: 20.06.1944 Talissa
 Kunniamerkit: VR 3, VR 4

NIEMELÄ, Johannes

s. 19.03.1911 Vihanti
 k. 31.01.1993 Pattijoki
 Puoliso: Alli Johanna, o.s. Huotari
 Lapset: Sylvi -38, Lotta -40, Elsa -41, Pirkko -44
 Astunut palv. 10.10.1939
 Joukko-osasto: EsikK/LR ja 11 Div, E/JR 32
 Talvisota: Rovaniemi, Viipurin lahti
 Jatkosota: Juntusranta, Vuoninen, Pistojoiki,
 Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja
 pohjoispuoli, Lintula, Kivennapa, Noskua,
 Vuoksi, Tornio, Rovaniemi, Kittilä
 Tehtävät: Pioneeri, ajomies, tarkka-ampuja,
 panssarintorjuntakiväärimies
 Sotilasarvo: Sotamies

NIEMELÄ, Juho Lauri, maanviljelijä

s. 02.07.1908 Pattijoki
 k. 09.05.1984 Pattijoki
 Puoliso: Alma Loviisa, o.s. Hannelin
 Lapset: Yrjö -31, Mauri -32, Taimi -35, Jorma -42,
 Kyllikki -45, Reijo -46, Harri -52
 Astunut palv. 14.10.1939
 Joukko-osasto: 19 TalK, JP 4, I/JR 32, 9/JR 25
 Talvisota: Lemetti, Lavajärvi
 Jatkosota: Vuoninen, Pistojoiki, Korpivaara,
 Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli,
 Tali, Ihantala, Kavantsaari
 Tehtävät: Pikakivääriampuja, kiväärimies
 Sotilasarvo: Korpraali

NIEMELÄ, Väinö Fredrik, maanviljelijä
 s. 16.02.1910 Pattijoki
 k. 26.02.1996 Pattijoki
 Puoliso: Signe Jenni Kyllikki, o.s. Piippo
 Lapset: Taisto -39, Ritva -43, Marja-Liisa -45,
 Raimo -49
 Astunut palv. 14.10.1939
 Joukko-osasto: 3/PP7, 1/JR 32
 Talvisota: Aittojoki, Ägläjärvi, Tolvajärvi
 Jatkosota: Vuonninen, Pistojoeki, Ilomantsi,
 Kuukausjoki
 Tehtävät: Kiväärinmies, autonapumies
 Haavoittunut: 23.07.1941 Pistojoella
 Sotilasarvo: Korpraali
 Kunniamerkit: VM 2

NIKOLA, Frans Iisakki, maanviljelijä
 s. 07.08.1912 Pattijoki
 Puoliso: Kerttu Eliina, o.s. Laurukainen
 Lapset: Maija-Liisa -49, Ritva -50, Leila -52,
 Frans -55
 Joukko-osasto: JR 26, SissiP 3
 Talvisota: Vuoksela
 Jatkosota: Kiestinki, Uhtua
 Tehtävät: Suuntaaja, tulenjohtuemies
 Sotilasarvo: Kersantti
 Kunniamerkit: VM 2

NIKOLA, Matti Mikael, työnjohtaja
 s. 27.06.1924 Pattijoki
 Puoliso: Maria Inkeri, o.s. Rusko
 Lapset: Erkki -54, Sirkka -56, Juhani -59, Marja -61
 Astunut palv. 27.10.1942
 Joukko-osasto: Jv KoulK 15, JR 53, 1/JR 1
 Jatkosota: Uumajoki, Kaukjärvi, Sorvali, Tervajoki
 Tehtävät: Ryhmänjohtaja
 Sotilasarvo: Kersantti

NIKOLA, Olavi Henrik, maanviljelijä
 s. 19.06.1919 Pattijoki
 k. 25.02.1981 Pattijoki
 Lapset: Lauri -45
 Astunut palv. 15.02.1940
 Joukko-osasto: JR 52
 Talvisota: Kuhmo
 Jatkosota: Rukajärvi
 Tehtävät: Konekiväärijohtaja, puolijoukkueen johtaja
 Haavoittunut: Marianpäivänä 1943 Rukajärvellä
 Sotilasarvo: Ylikersantti
 Kunniamerkit: VM 1, VM 2

NIKULA, Arvo Johannes, maanviljelijä
 s. 23.02.1918 Vihanti
 Puoliso: Hilja Elisabet, o.s. Siipilehto
 Lapset: Maria -43, Arto -52
 Astunut palv. 19.01.1940
 Joukko-osasto: EsikK/11 Pr., 17 TalK, 12 VaatK
 Jatkosota: Uhtua, Karjalan kannas
 Tehtävät: Lähetä, varastomies
 Sotilasarvo: Korpraali
 Kunniamerkit: VM 2

NIKULA, Matias (Matti), kirvesmies
 s. 09.10.1913 Vihanti
 k. 15.08.1992 Pattijoki
 Puoliso: Eeva Ester, o.s. Henriksson
 Lapset: Kerttu -41, Kalevi -49, Aimo -54
 Astunut palv. 13.10.1939
 Joukko-osasto: PPP 3, JP 3, JR 32, JR 11
 Talvisota: Pohjoinen rintamaosa
 Jatkosota: Uhtua, Pistojoeki, Kis-kiskukkula, Karjalan
 kannas, Muolaa
 Tehtävät: Kenttäsaar. autonkuljettaja, jv-mies,
 hevosmies, kk-auton kuljettaja
 Sotilasarvo: Sotamies

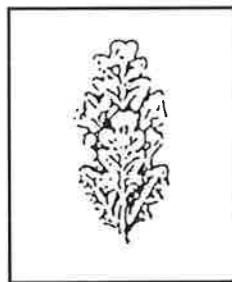

NISSILÄ, Jorma Lauri Aleksanteri
 s. 11.03.1926 Pattijoki
 k. 07.08.1987 Pattijoki
 Puoliso: Mirjam
 Lapset: Hilikka -50, Ulla-Maija -51
 Astunut palv. 23.02.1944
 Joukko-osasto: Jv KoulK 25, RjK/Jv KoulK 1, TykK/JR 1
 Tehtävät: Konekivääriryhmän johtaja
 Sotilasarvo: Kersantti

NISSILÄ, Väinö Jaakoppi, maanviljelijä
 s. 23.03.1910 Paavola
 Puoliso: Naimi, o.s. Sarkkinen
 Lapset: Marjatta -34, Pentti -37, Kalevi -40,
 Rauni -45
 Astunut palv. 14.10.1939/15.06.1941
 Joukko-osasto: E/IJR 26, 2/SissiP 3
 Talvisota: Muolaa, Kyyrölä, Suteoja, Valkjärvi
 Jatkosota: Pistojoeki, Uhtua, Kiestinki
 Tehtävät: Ups.lähetä, postilähetä
 Haavoittunut: 23.07.1941 Pistojoella
 Sotilasarvo: Korpraali
 Kunniamerkit: VM 1, VM 2

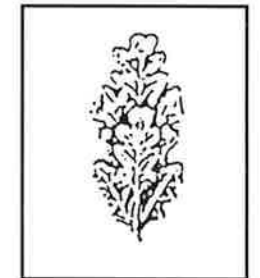

NIVA, Arvi Abraham, konttoristi
 s. 23.08.1899
 Puoliso: Ellen Sylvia, o.s. Pekkala
 Lapset: Pirkko -33, Vuokko -37
 Joukko-osasto: 1/JR 32, KoulK 5
 Jatkosota: Vuonninen, Pistojoeki, Korpivaara,
 Tetrivaara, Uhtua

NIVALA, Vilho Johannes, kauppias
 s. 06.04.1918 Merijärvi
 Astunut palv. 07.09.1939
 Joukko-osasto: PohjR, JR 64
 Talvisota: Suomussalmi, Raatteentie, Pitkäranta,
 Laatokan koillispuoli
 Jatkosota: Vuonninen, Pistojoeki, Korpivaara,
 Tetrivaara, Kis-kiskukkula,
 Tehtävät: Konepistooliampuja, kiväärimies,
 pikakiväärimies, taistelulähetä
 Haavoittunut: 03.08.1941 Munakukkulan maastossa
 Sotilasarvo: Korpraali
 Kunniamerkit: VM 2, Kainuun, Pitkärannan ja Pohjois-
 Vienan ristit

OHENOJA, Antti Arvid, työmies
 s. 05.07.1915 Pattijoki
 Astunut palv. 10.06.1944
 Joukko-osasto: 1/Jv KoulK 3, Jv KoulK 33
 Tehtävät: Kiväärimies
 Sotilasarvo: Sotamies

OHENOJA, Matti Emil, huoltomies
 s. 09.09.1924 Pattijoki
 Puoliso: Anna-Liisa, o.s. Karsikas
 Lapset: Alpo -57, Teuvo -58
 Astunut palv. 08.03.1943
 Joukko-osasto: Jv KoulK 15, 2/JR 11, EsikK/IJR 11
 Jatkosota: Uhtua, Vuosalmi, Ihantala, Karjalan kannas,
 Tornio
 Tehtävät: Kiväärimies, pikakiväärimies
 Haavoittunut: 01.10.1944 Torniossa
 Kunniamerkit: Kaksi kertaa VM 2

OHENOJA, Reino Johannes, talonmies

s. 07.09.1920 Raahe

Puoliso: I Eila; II Salme
 Lapset: Outi -53, Osmo -57, Ismo -59, Päivi -60
 Astunut palv. 15.02.1940
 Joukko-osasto: 14. divisioona
 Jatkosota: Kolvasjärvi, Repola (Virta), Omelia,
 Ontrosenvaara, Rukajärvi, Ontajoki,
 Klyssinvaara
 Tehtävät: Panssarintorjuntamies
 Haavoittunut: 31.05.1943 Ontajoella
 Sotilasarvo: Korpraali

OJALA, Toivo Henrik, maanviljelijä

s. 04.04.1914 Ylivieska

k. 19.02.1959 Pattijoki

Puoliso: Maria Matilda, o.s. Pesjö
 Lapset: Pirkko -41, Mauri -45, Tuomo -47,
 Kalevi -49, Riitta -51, Kaija -54
 Astunut palv. 14.10.1939
 Joukko-osasto: KrhK/JR 26, Esik/JR 32, III/JR 11, VP 31
 Talvisota: Vuoksela, Vuosalmi
 Jatkosota: Juntusranta, Vuonninen, Pistojoiki,
 Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja
 pohjoispuoli, Jyväskylä, Karjalan kannas
 Tehtävät: Puhelinmies
 Sotilasarvo: Korpraali

OURAMO, Eino Adolf, maanviljelijä

s. 16.10.1914 Pattijoki

k. 22.02.1971 Raahe

Puoliso: Liisa Annikki
 Lapset: Hannu -51, Valma -55
 Astunut palv. 08.10.1939
 Joukko-osasto: KTR 23, JR 32
 Talvisota: Pien-perä, Tali
 Jatkosota: Vasovaara, Latvajärvi, Vuokkiniemi,
 Ponkalahti, Vuonninen, Pistojoiki,
 Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja
 pohjoispuoli, Karjalan kannas, Pohjois-
 Suomi
 Tehtävät: Rehumestari, eläinlääkintäkompp. vääpeli
 Sotilasarvo: Vääpeli

OURAMO, Elof Valdemar, käyttömies

s. 18.04.1910 Siikajoki

k. 18.12.1979 Pattijoki

Puoliso: Helmi Elida
 Lapset: Raili -50, Jouko -52, Vuokko -54, Velu -56
 Astunut palv. 12.12.1939
 Joukko-osasto: 4/K.T.R 9, E/JR 32, 1./ErP 13
 Jatkosota: Vilajoki, Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara,
 Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli,
 Lintula, Kivennapa, Suulajärvi, Muolaa,
 Heinjoki, Summa, Vuoksi, Noskua, Tornio,
 Rovaniemi, Kittilä
 Tehtävät: TT-mies, kiväärinmies, konepistoolimies
 Sotilasarvo: Alikersantti

OURAMO, Viktor, maanviljelijä

s. 01.05.1908 Jällivaara

k. 12.07.1993 Pattijoki

Astunut palv. 07.03.1940
 Joukko-osasto: 23./Jv KoukK 5, 1/JR 25, 1./JR 32, 2./VHSP
 Jatkosota: Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara,
 Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli,
 Ihantala
 Tehtävät: Panssarintorjuntamies, kiväärinmies,
 sairaankantaja
 Haavoittunut: 17.07.1944 Kaipolassa
 Sotilasarvo: Korpraali
 Kunniamerkit: VM 2

PAAJO (Bohm), Niilo Viljami, varastomies

s. 18.03.1914 Saloinen

Puoliso: Helvi
 Astunut palv. 13.10.1939
 Joukko-osasto: EsikK/JR 25, 27. KssK
 Talvisota: Kuhmo
 Jatkosota: Vasovaara, Latvajärvi, Vuokkiniemi,
 Ponkalahti, Vuonninen, Pistojoiki, Uhtuan
 länsipuoli, Kiestinki, Ahvenlahti, Länsi-
 Kannas
 Tehtävät: Autonkuljettaja, kuljetusryhmän johtaja
 Sotilasarvo: Korpraali

PAAKKARI, Matti Eemil, maanviljelijä
 s. 15.11.1909 Paavola
 k. 16.11.1980 Pattijoki
 Puoliso: Hinni Maria
 Lapset: Paavo -38, Elsa -41, Anneli -43, Aila -47
 Joukko-osasto: 3./JR 26, 1./JR 32
 Talvisota: Kyyrölä, Oinola, Vuoksela
 Talvisota: Uhtua
 Tehtävät: Taistelulähetä, keng.seppä
 Sotilasarvo: Alikersantti
 Kunniamerkit: VM 2

PAANI, Juho Henrik (Janne), maanviljelijä
 s. 28.04.1908 Pattijoki
 k. 10.12.1982 Pattijoki
 Puoliso: Liisa Johanna, o.s. Kallio
 Lapset: Reijo -41, Pentti -44, Jorma -46, Matti -48,
 Hannu -49
 Joukko-osasto: JR 26, JR 32, JR 1, ErP 20
 Talvisota: Vuoksela, Vuosalmi
 Jatkosota: Vuonninen, Pistojoen, Korpivaara,
 Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli,
 Viipurinlahti
 Tehtävät: Talousupseeri
 Sotilasarvo: Väpeli
 Kunniamerkit: Karjalan Kannaksen muistomitali

PAJALA, Aaro Arvi Antero, lämmittäjä
 s. 18.02.1911 Pattijoki
 Puoliso: Selma, o.s. Stenman
 Lapset: kolme
 Astunut palv. 14.10.1939
 Joukko-osasto: JR 26, 27 Autokorj.
 Talvisota: Vuoksela, Vuosalmi
 Jatkosota: Salla, Repola, Syväri, Karjalan kannas,
 Pohjois-Suomi
 Sotilasarvo: Sotamies
 Kunniamerkit: VM 2

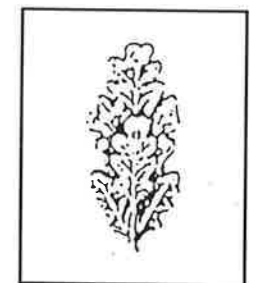
PAJALA, Leevi Lauri Aukusti, levyseppä
 s. 04.07.1909 Raahel
 Puoliso: Aina
 Astunut palv. 20.12.1939
 Joukko-osasto: 9 LiikK., JR 32, Jv KoulK 19, P.P.V 5
 Tehtävät: Kaasusuojelu-puhdist.mies, kiväärinmies,
 kuormausryhmän johtaja, vartioaliupseeri
 Haavoittunut: 04.08.1941 Pistojoen ja Uhtuan välillä
 Sotilasarvo: Kersantti
 Kunniamerkit: VM 2

PAJALA, Martti Henrik, maanviljelijä
 s. 28.06.1905 Karihaara
 Puoliso: Aili, o.s. Saari
 Lapset: Ulla-Maija -49
 Astunut palv. 14.10.1939/15.06.1941
 Joukko-osasto: JR 26, E/JR 32
 Talvisota: Vuoksela, Salmenkaita
 Jatkosota: Juntusranta, Vuonninen, Pistojoen,
 Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja
 pohjoispuoli
 Tehtävät: Ajomies, kaasusuojelumies
 Sotilasarvo: Sotamies

PALOKANGAS, Johan Henrik (Heikki), kirvesmies
 s. 16.08.1906 Revonlahti
 k. 05.04.1942 Pattijoki
 Puoliso: Henna, o.s. Vahtola
 Lapset: Martti -35, Matti -36, Aune -37, Paavo -39,
 Erkki 40, Väinö -42
 Astunut palv. 01.03.1940/21.06.1941
 Joukko-osasto: Jv KoulK 15, 3./JR 26
 Tehtävät: Kiväärinmies, apumies
 Sotilasarvo: Sotamies

PARRI, Armas Aukusti, sorvari
 s. 30.05.1911 Pattijoki
 k. 17.09.1963 Pattijoki
 Puoliso: Sylvi
 Lapset: Juha -57
 Astunut palv. 29.04.1940
 Joukko-osasto: Jv KoulK 5, 3KKK/JR 25, 1/JR 32, 3/VHSP
 Jatkosota: Vuoninen, Pistojoiki, Korpivaara,
 Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli,
 Pohjois-Suomi
 Tehtävät: Asealiupseeri, panssarintorjuntamies,
 kiväärinmies
 Sotilasarvo: Sotamies
 Kunniamerkit: VM 2

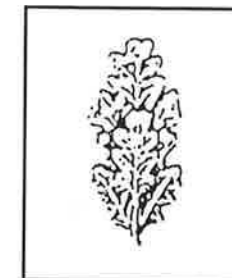
PARRI, Eino Ilmari, autoilija
 s. 18.04.1913 Pattijoki
 k. 15.11.1965 Pattijoki
 Puoliso: Asta
 Astunut palv. 14.10.1939
 Joukko-osasto: EsikK/JR 26, JR 32, 8. TienHK
 Talvisota: Vuoksela, Vuosalmi
 Jatkosota: Juntusranta, Vuoninen, Pistojoiki,
 Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja
 pohjoispuoli, Pohjois-Suomi
 Tehtävät: Viestiratsastaja, autonkuljettaja
 Sotilasarvo: Korpraali

PARRI, Uno Eugen, työmies
 s. 01.02.1921 Pattijoki
 Astunut palv. 01.04.1941
 Joukko-osasto: 1/I/11 Pr, 8/JR 53, 11/JR 53
 Jatkosota: Sohjana, Kiestinki, Kapustajoki, Korpilahti,
 Uhtuan länsipuoli, Karjalan kannas, Pohjois-
 Suomi
 Tehtävät: Kiväärinmies
 Haavoittunut: 19.08.1941 Kiestingissä
 Sotilasarvo: Sotamies
 Kunniamerkit: VM 2

PASANEN, Veikko Eerikki, tilallinen

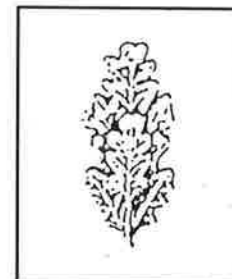
s. 07.02.1915 Pattijoki
 Puoliso: Annikki
 Astunut palv. 14.10.1939/18.06.1941
 Joukko-osasto: 9./JR 38, 1./KKK/JR 51, I/JR 30
 Talvisota: Varpajärvi, Kitelä, Pitkäranta
 Jatkosota: Pälkjärvi, Harlu, Laatokan saaristo,
 Sortavala, Aunuksen Karjala, Petroskoi,
 Syvärin eteläpuoli
 Tehtävät: Kiväärinmies, panssarintorjuntamies,
 vartiomies
 Sotilasarvo: Korpraali
 Kunniamerkit: Kaksi kertaa VM 2

PATANEN, Alfred, maanviljelijä

s. 12.03.1915 USA
 k. 05.05.1991 Pattijoki
 Puoliso: Aino Sofia, o.s. Maijala
 Lapset: Timo -39, Mirja -41, Ritva -44, Elsi -48,
 Anni -52
 Joukko-osasto: JR 26, JR 32, JR 11
 Talvisota: Kyyrölä, Muolaanjärvi, Vuoksela
 Jatkosota: Juntusranta, Vuoninen, Pistojoiki,
 Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja
 pohjoispuoli, Jyväskylä, Muolaa, Heinjoki,
 Norkua, Vuoksi, Tornio, Kemi, Rovaniemi,
 Kittilä
 Tehtävät: Puhelinmies
 Sotilasarvo: Kersantti
 Kunniamerkit: VM 1 ja VM 2

PATANEN, Jani Adolf, autoilija

s. 07.02.1919 Vihanti
 k. 11.01.1976 Raahel
 Puoliso: Saimi Elina, o.s. Lukkaroinen
 Lapset: Raili -48, Airi -51, Arja -54, Markku -56
 Astunut palv. 15.02.1940
 Joukko-osasto: JR 10
 Jatkosota: Tuulivaara, Rukajärvi, Ontajärvi
 Tehtävät: Lääkintäaliupseeri
 Haavoittunut: 10.09.1941
 Sotilasarvo: Kersantti
 Kunniamerkit: VM 2, JR 10:n pky 5

PATANEN, Martti Rudolf, käyttömies
 s. 07.11.1924 Pattijoki
 k. 01.02.1989 Raahen
 Puoliso: Kerttu Maria Johanna, o.s. Riihijärvi
 Lapset: Seija -50, Pauli -51, Paula -53, Alpo -60,
 Hannu -63
 Astunut palv. 10.03.1943
 Joukko-osasto: Rv KoulK
 Jatkosota: Rukajärvi
 Tehtävät: Taistelulähetti (ratsulähetti)
 Sotilasarvo: Korpraali

PATANEN, Reino Valfrid, kauppias
 s. 27.07.1921 Pattijoki
 k. 21.02.1993 Raahen
 Puoliso: Maria, o.s. Mannonen
 Lapset: Pasi -52, Pirjo -53, Petri -56, Pirkko -59
 Astunut palv. 02.09.1941
 Joukko-osasto: 11/Jv KoulK 31, 64 AutoK, 3/Er P 8
 Jatkosota: Uhtuan länsipuoli, Pohjois-Suomi
 Tehtävät: Autonkuljettaja, konekiväärimies
 Sotilasarvo: Korpraali

PEKKALA, Aaro Mikael, maanviljelijä
 s. 03.03.1912 Pattijoki
 k. 03.03.1996 Pattijoki
 Puoliso: Aune Martta, o.s. Hytinkoski
 Lapset: Eero -41, Esa -42, Anneli -48
 Joukko-osasto: JR 26, JR 32, LinP 14, JR 11, VP 31
 Talvisota: Vuoksela, Vuosalmi
 Jatkosota: Juntusranta, Vuonninen, Pistojoen,
 Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja
 pohjoispuoli, Jyväskylä, Keski- ja Länsi-
 Kannas, Muolaa, Heinjoki, Noskua, Vuoksi,
 Tornio, Kemi, Rovaniemi, Kittilä
 Tehtävät: Viestimies, puhelinmies, puhelinkeskuksen
 hoitaja
 Sotilasarvo: Kersantti
 Kunniamerkit: VM 2

PEKKALA, Arvo Ilmari

s. 25.01.1923 Pattijoki
 Puoliso: Eeva, o.s. Hanhela
 Lapset: Jukka -65, Matti -68
 Astunut palv. 18.01.1942
 Joukko-osasto: 7/Jv KoulK 16, JR 11
 Jatkosota: Uhtua, Hiirelä, Ronnunkylä, Metsäkylä,
 Kivennapa, Heinjoki, Noskua, Vuoksi,
 Vuosalmi, Tornio, Rovaniemi
 Tehtävät: Kiväärimies, taistelulähetti
 Sotilasarvo: Alikersantti
 Kunniamerkit: VM 2

PEKKALA, Jaarli Arvid, ylipostimies

s. 13.05.1920 Pattijoki
 Puoliso: Impi Sisko, o.s. Heiskanen
 Astunut palv. 19.03.1940
 Joukko-osasto: Pp KoulK 1, Valv PpK, 6./JR 10, 3./RjP 6
 Jatkosota: Lentiira, Suomulkajärvi, Lupasalmi,
 Klyyssiinvaara, Tepolajoki, Kuutamolahti,
 Nurmasjärvi, Porajärvi, Paateno, Lautela,
 Soilijärvi, Ontajoki, Kiimajärvi,
 Ontrosenvaara
 Tehtävät: Pikakivääriampuja, kiväärimies
 Sotilasarvo: Korpraali
 Kunniamerkit: VM 1, VM 2

PEKKALA, Martti Anton, maanviljelijä
s. 07.11.1913 Pattijoki
Puoliso: Martta Katariina, o.s. Määttä
Lapset: Väinö -40, Raimo -47, Kaija -51
Joukko-osasto: JR 26, JR 32, JR 11
Talvisota: Vuoksela, Vuosalmi
Jatkosota: Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara,
Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli,
Kiestinki, Ahvenlampi, Hiirelä, Karvola,
Ronnunkylä, Metsäkylä, Kivennapa,
Muolaa, Heinjoki, Noskua, Vuoksi,
Vuosalmi, Tornio, Rovaniemi
Tehtävät: Viesti-aliupseeri, kranaatinheittimen johtaja,
tuliaseman vanhin
Haavoittunut: Toukokuussa 1943 Jelettijärvellä
Sotilasarvo: Ylikersantti
Kunniamerkit: VM 1, VM 2

PERÄLÄ, Arvo David, räätäli
s. 11.03.1917 Raahen
Puoliso: Fanni Maria
Astunut palv. 10.05.1944
Joukko-osasto: Jv KoulK 3, Jv KoulK 33
Tehtävät: Kiväärimies
Sotilasarvo: Sotamies

PERÄLÄ, Lauri Adolf, kalustonhoitaja
s. 07.02.1914 Pattijoki
k. 02.09.1992 Oulu
Puoliso: Vieno Sofia Orvokki, o.s. Makkonen
Lapset: Markku -47, Tuula -48, Pentti -50,
Hannu -53, Tauno -54, Laila -58, Aila -60,
Timo -62, Juha -63
Joukko-osasto: JR 26, JR 32, JR 11
Talvisota: Muolaa, Vuoksela, Vuosalmi
Jatkosota: Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara,
Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli,
Kiestinki, Ahvenlahti, Kemijärvi
Tehtävät: Räätäli, sotamies
Sotilasarvo: Sotamies
Kunniamerkit: VM 2

PIETILÄ, Arttu

s. 15.03.1911 Pattijoki
Tietävästi osallistunut sotatoimiin molemmissa sodissa mutta
tarkemmat tiedot puuttuvat.

PIETILÄ, Arvo Ahti Oskari, valimotyöntekijä

s. 22.12.1922 Pattijoki
k. 02.05.1956 Ykspihlaja
Puoliso: Eila, o.s. Suutari
Astunut palv. 18.01.1942
Joukko-osasto: 7/Jv KoulK 16, HTK/Kotij., Jv KoulK 23,
1/Asetyök, Jyv.VartioK
Tehtävät: Aseeton apupalvelus, ammuspuristaja,
vartiomies
Sotilasarvo: Sotamies

PIETILÄ, Gunnar, työmies

s. 28.12.1921 Pattijoki
Puoliso: Ruth
Lapset: Sinikka -47
Astunut palv. 01.03.1940
Joukko-osasto: IlmKV 5, EsikK/LeLv 32
Jatkosota: Utti, Suulajärvi, Nurmoila, Koveri, Vitele,
Uomaa
Tehtävät: Asemies, aseseppä
Sotilasarvo: Alikersantti

PIETILÄ, Matti Olavi, maatyömies
s. 04.10.1919 Pattijoki
k. 30.05.1994
Astunut palv. 15.02.1940/18.06.1941
Joukko-osasto: Jv KoulK 5, 4/JR 65, 10 Pr., 1/JR 31,
4/JR 30, 1/JR 52
Jatkosota: Kolvasjärvi, Repola, Omelia, Ontrosen-
vaara, Rukajärvi, Ontajoki
Tehtävät: Konepistoolimies
Sotilasarvo: Alikersantti
Kunniamerkit: VM 1

PIETILÄ, Urho Valdemar
s. 14.12.1923 Pattijoki
Puoliso: Maire Johanna, o.s. Häkkinen
Lapset: Anna-Liisa -43, Marja-Leena -45, Nils -53,
Lasse -54, Sirpa -57, Maritta -59,
Veli-Pekka -62
Astunut palv. 17.07.1941
Joukko-osasto: Jv KoulK 15, JR 11, II/JR 53
Jatkosota: Uhtua, Karjalan kannas, Kivennapa,
Heinjoki, Noskua, Vuoksi, Tornio,
Rovaniemi, Kittilä
Tehtävät: Lähetti, ryhmänjohtaja
Haavoittunut: Uhtuan Hevoskengässä, Karjalan kannak-
sella, Noskuassa
Sotilasarvo: Alikersantti
Kunniamerkit: VM 1 ja 2

PIETILÄ, Vilho Arvid, maanviljelijä
s. 30.11.1908 Raaha
k. 15.01.1987 Pattijoki
Puoliso: Anna Sofia, o.s. Alakopsa
Lapset: Vappu -35, Elli -36, Eila -38, Pekka -43,
Esa -46, Sirkka-Liisa -51
Joukko-osasto: JR 26, EsikK 32
Talvisota: Vuoksela, Vuosalmi
Jatkosota: Juntusranta, Vuonninen, Pistojoiki,
Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja
pohjoispuoli
Tehtävät: Puhelinmies, konekiväärimies
Haavoittunut: Kesällä -44

PIHLAJAKOSKI, Hannes Albert, maanviljelijä
s. 05.03.1918 Pattijoki
Puoliso: Siiri Maria, o.s. Kauppila
Lapset: Antti -40, Marja-Liisa -49, Hannu -51
Astunut palv. 04.01.1940
Joukko-osasto: Krh/KoulK, JR 24, JR 6, JR 53, JR 11
Jatkosota: Louhi, Uhtua, Kivennapa, Muolaa,
Heinjoki, Noskua, Vuosalmi, Ihantala,
Vuoksi, Tornio, Alatornio
Tehtävät: Tulenjohtuemies, viestimies, ammusmies,
lääkintämies
Haavoittunut: 27.06.1944 Kuparsaassa, 04.10.1944
Alatorniolla
Sotilasarvo: Korpraali
Kunniamerkit: VM 2

PIHLAJAKOSKI, Matti Aukusti, maanviljelijä
s. 25.09.1909 Pattijoki
k. 17.06.1992 Pattijoki
Puoliso: I Lilja, o.s. Riihijärvi;
II Nelly, o.s. Alakopsa
Lapset: Niilo -31, Elli -33, Arvo -35, Tuula -48,
Hillevi 49, Tenho -54
Astunut palv. 14.10.1939
Joukko-osasto: EsikK/JR 26, 1/JR 32, 12/JR 53, JR 11
Talvisota: Karjalan kannas, Vuosalmi
Jatkosota: Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara,
Tetrivaara, Uhtuan pohjoispuoli, Lintula,
Kivennapa, Suulajärvi, Muolaa, Heinjoki,
Summa, Noskua, Vuoksi, Ihantala, Kemi,
Rovaniemi
Tehtävät: Ratsumies, kiväärimies, panssarintorjunta-
mies, ajomies
Haavoittunut: 17.09.1941 Uhtuan lähellä
Sotilasarvo: Alikersantti
Kunniamerkit: VM 2

PIIPPO, Alpo Jaakko Hermanni, pienviljelijä

s. 25.07.1924 Siikajoki

k. 22.11.1972 Pattijoki

Puoliso: Elmi, o.s. Tenhula
 Lapset: Irja -45, Alpo -48, Reijo -50, Helena -51,
 Seppo -53, Erkki -54, Jouko -57, Rauno -60,
 Arto -61, Kari -69

Astunut palv. 08.03.1943

Joukko-osasto: Jv KoulK 15, 10/JR 11

Jatkosota: Uhtuan länsipuoli, Kivennapa, Muolaa,
 Heinjoki, Noskua, Vuoksi, Vuosalmi,
 Ihantala, Laurila

Tehtävät: Kiväärimies, konepistooliampuja,
 taistelulähetti

Haavoittunut: Kannaksella

Sotilasarvo: Sotamies

Kunniamerkit: VR 4

PIISPANEN, Reino Birger, kirvesmies

s. 20.06.1924 Pattijoki

k. 07.07.1985 Pattijoki

Puoliso: Terttu, o.s. Jokilehto
 Lapset: Sinikka -50, Marja-Leena -51, Else -53,
 Reima -61

Astunut palv. 27.10.1942

Joukko-osasto: Jv KoulK 15, 2K/TäydP 13, 2/JR 53

Jatkosota: Uhtuan länsipuoli, Karjalan kannas,
 Kivennapa, Muolaa, Heinjoki, Noskua,
 Vuoksi, Vuosalmi, Ihantala, Tornio,
 Rovaniemi, Kittilä

Sotilasarvo: Korpraali

Kunniamerkit: VM 2

PIKKARAINEN, Uuno Johannes, maanviljelijä

s. 17.05.1912 Pattijoki

Puoliso: Ida

Astunut palv. 14.10.1939/15.06.1941

Joukko-osasto: EsikK/JR 26, 3/JR 11, Jv KoulK 15,
 11/JR 56, Jv KoulK 23

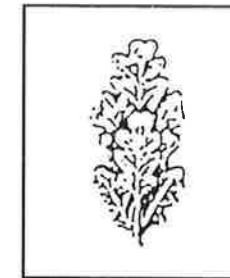
Talvisota: Vuoksela, Vuosalmi

Jatkosota: Vuoninen, Pistojoeki, Vansjärvi, Hiisjärvi,
 Salmijoki

Tehtävät: Ryhmänjohtaja, pioneeri, koulutusaliupseeri,
 kivääriyhmän johtaja

Haavoittunut: 22.07.1941 Pistojoella

Sotilasarvo: Kersantti

PIKKARAINEN, Viljami Artturi, maanviljelijä

s. 09.04.1902 Pattijoki

k. 25.03.1991 Pattijoki

Puoliso: Anni Alina, o.s. Alatalo

Lapset: Viljo -27, Pauli -28, Antero -31, Aimo -37,
 Olli -38, Jorma -43, Markku -50

Talvisota: Suomussalmi, Raatteentie, Kuhmo (Reuhka-
 Losovaara)

Jatkosota: Vuoninen, Pistojoeki, Uhtua, Vuosalmi

Tehtävät: Kiväärimies, ajomies, hevostenhoitaja

Haavoittunut: Pistojoella

Sotilasarvo: Sotamies

Kunniamerkit: VM 2

PIRKOLA, Heikki Roobert, everstiluutnantti
 s. 16.10.1914 Raahe
 k. 08.09.1981 Helsinki
 Puoliso: Sirkka
 Joukko-osasto: II/2.Pr, JR 19, JR 49, 6/JR 7, 2.DE
 Talvisota: Kattilanoja, Suursuo, Saaretjoki, Näätälä
 Jatkosota: Hiitola, Oravankytö, Vuosalmi, Heinjoki,
 Heikurila, Ilves, Joutselkä, Aleksandrowska,
 Ohta, Inkeroinen, Siiranmäki, Punnus,
 Pasurinkangas, Salmenkaita, Valkjärvi,
 Äyräpää, Vuosalmi
 Tehtävät: Kranaatinheitin os.johtaja, kompp.pääll.,
 adjutantti, EsikK:n pääll., RAUK:n johtaja,
 tsto III vanh.tstoups.
 Haavoittunut: 25.08.1941 Ilveksessä
 Sotilasarvo: Everstiluutnantti
 Kunniamerkit: VR 4, VR 4 tlk, VR 3, VR 2 ra

PIRTTIKANGAS, Lauri Ilmari, maanviljelijä
 s. 21.10.1916 Pattijoki
 Astunut palv. 10.06.1944
 Joukko-osasto: Jv KoulK 3, Jv KoulK 33
 Tehtävät: Kiväärimies
 Sotilasarvo: Sotamies

PIRTTIKANGAS, Matti Veikko, maatyömies
 s. 22.03.1922 Pattijoki
 Puoliso: Aune
 Astunut palv. 15.04.1942
 Joukko-osasto: Jk, 1./3. Pr.
 Jatkosota: Krivi, Vansjärvi, Salla, Kanneljärvi
 Tehtävät: Kiväärimies, pikakivääriampuja
 Haavoittunut: 15.09.1942 Krivillä
 Sotilasarvo: Sotamies

PITKÄAHO, Martti Edvard, metsätyömies
 s. 07.02.1917 Pattijoki
 Puoliso: Jenny
 Astunut palv. 14.10.1939
 Joukko-osasto: II/JR 26, 1/JR 32, EsikK/I/JR 31
 Talvisota: Vuoksela, Vuosalmi
 Jatkosota: Pistojoiki
 Tehtävät: Ajomies, kiväärimies
 Sotilasarvo: Sotamies

PITKÄAHO, Uno Arvidi, maanviljelijä
 s. 10.01.1922 Pattijoki
 Puoliso: Irma Helvi Tuulikki, o.s. Piippo
 Lapset: Sinikka -42, Reijo -43, Kalevi -45,
 Veikko -46, Esko -48, Helena -50, Eine -52,
 Eila -53, Helli -54, Risto -59, Anita -60
 Astunut palv. 28.09.1941
 Joukko-osasto: Pion KoulK, 3/PionP 26
 Jatkosota: Krivi, Maaselkä, Ihantala, Pohjois-Suomi
 Tehtävät: Pioneeri
 Sotilasarvo: Korpraali

POHJALAINEN, Tauno, ylityönjohtaja
 s. 10.06.1921 Räisälä
 k. 21.08.1982 Pattijoki
 Puoliso: Aino Anneli
 Lapset: Ritva -49, Sirpa -50, Juhani -52, Esa -55,
 Matti -60
 Astunut palv. 03.04.1941
 Joukko-osasto: 7. Pr, Jv KoulK 6, HTK 8
 Jatkosota: Itä-Karjala, Karjalan kannas, Pohjois-Suomi
 Tehtävät: Varastomies
 Haavoittunut: 09.03.1943, 09.12.1943
 Sotilasarvo: Sotamies

POUKKULA, Arttu Henrik, työmies
 s. 15.11.1911 Pattijoki
 k. 08.08.1992 Raahе
 Puoliso: Johanna Magdaleena, o.s. Järvelä
 Astunut palv. 14.10.1939
 Joukko-osasto: I/JR 26, II/JR 32
 Talvisota: Karjalan kannas
 Jatkosota: Laskujärvi, Tarasjärvi, Kis-kis-linja, Röhö,
 Vasovaara, Latvajärvi, Vuokkiniemi,
 Ponkalahti, Vuonninen, Pistojoiki,
 Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja
 pohjoispuoli
 Tehtävät: Sair.kantaja, lääkintämies
 Haavoittunut: 16.07.1941 Laskujärvellä
 Sotilasarvo: Korpraali

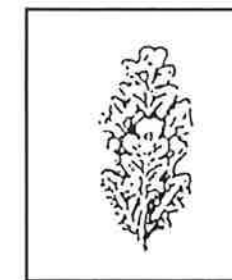

POUKKULA, Martti Johannes, maanviljelijä
 s. 11.02.1909 Pattijoki
 k. 26.07.1969 Pattijoki
 Puoliso: Hilja Irene, o.s. Pennanen, ent. Seppälä
 Astunut palv. 07.03.1940
 Joukko-osasto: TykK 4, 1./JR 32
 Jatkosota: Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara,
 Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli
 Sotilasarvo: Korpraali

POUKKULA, Matti Ilmari, maanviljelijä
 s. 18.10.1907 Pattijoki
 Puoliso: Henna Sylvia, o.s. Tuohinto
 Lapset: Juhani -41
 Astunut palv. 14.10.1939/15.06.1941
 Joukko-osasto: EsikK/JR 26, JR 32, 3/JR 31, JR 58
 Talvisota: Vuoksela, Vuosalmi
 Jatkosota: Vuonninen, Ristijoki, Kis-kisjärvi, Ontajoki,
 Vilaniemi
 Tehtävät: Kiväärinmies
 Haavoittunut: 01.08.1941 Kis-kisjärvellä
 Sotilasarvo: Korpraali
 Kunniamerkit: VM 1, VM 2

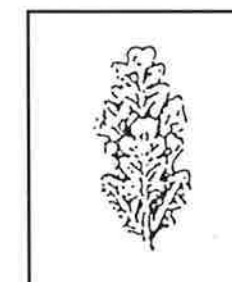
PRAMILA, Aarne Oskar, elokuvakon.käyttjä
 s. 01.12.1910 Pattijoki
 k. 28.01.1980 Pattijoki
 Puoliso: Toini Mirjami, o.s. Suomela
 Astunut palv. 11.03.1943
 Joukko-osasto: Jv KoulK 5, 2./Jv koulK 33, 12. Er TyöK
 Jatkosota: Työpalvelussa

PRITTINEN, Veikko Aukusti Vilhelm, maanviljelijä
 s. 02.12.1919 Ylivieska
 k. 17.03.1989 Pattijoki
 Puoliso: (vsta -60) Aili, o.s. Weissenfelt, ent.
 Tuomikoski, ent. Mattila
 Lapset: Olavi -49, Hilikka -49, Jaakko -51,
 Vuokko -54, Vappu -56
 Astunut palv. 15.02.1940
 Joukko-osasto: TKK 4, 1./Psto/11 Pr, 1./KTR 16
 Jatkosota: Kuuterselkä, Suulajärvi, Muolaa, Heinjoki,
 Noskua, Vuoksi, Ihantala, Vasovaara,
 Latvajärvi, Vuokkiniemi, Ponkalahti,
 Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara,
 Tetrivaara, Uhtua, Jyvälahti, Pohjois-Suomi
 Tehtävät: Puhelinmies
 Haavoittunut: 23.05.1942 Louhessa
 Sotilasarvo: Korpraali
 Kunniamerkit: VM 1, VM 2

PULKKINEN, Mauno Aadolf, kirvesmies
 s. 19.08.1902 Pattijoki
 Puoliso: Lea Inkeri, o.s. Patola
 Lapset: Matti -34, Kaarina -36, Lea -40, Saara -44,
 Sisko -51
 Joukko-osasto: KTR 16
 Talvisota: Suomussalmi, Raate
 Jatkosota: Kiestinki, Louhi, Ahvenlahti, Uhtuan
 länsipuoli
 Sotilasarvo: Alikersantti
 Kunniamerkit: VM 2, Pohjois-Vienan risti

PYHTILÄ, Eino Antti, vak.tarkastaja
 s. 28.11.1901 Pattijoki
 Puoliso: Alma
 Astunut palv. 13.10.1939
 Joukko-osasto: Kev.os. 9, PP KoulK 2, Sot KoulK,
 Kok Skp E, JR 29
 Talvisota: Kuhmo, Koistila, Maunuvaara, Lapinvaara,
 Kylyvaara, Tiljevaara
 Jatkosota: Ilomäki, Heinävaara, Värtsilä, Laaja
 Tehtävät: Pp.kompp.pääll., patalj.komentaja,
 opetusupseeri, aluepäällikkö, tstopäällikkö
 Haavoittunut: 13.07.1941 Laajassa
 Sotilasarvo: Res.kapteeni
 Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali, VR 4, VR 3

PYHTILÄ, Kaarlo Henrik, maanviljelijä
 s. 24.04.1906 Pattijoki
 k. 17.11.1976 Pattijoki
 Puoliso: Kerttu, o.s. Mannermaa
 Joukko-osasto: Raa Skp E, KoulK 20, KoulR 16
 Talvi/jatkosota: Varastonhoitaja, täyd.upseeri, toim.ups.,
 huoltop.ap.
 Sotilasarvo: Res.luutnantti
 Kunniamerkit: VR 4

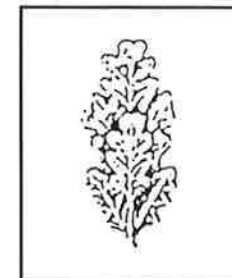

PYHTILÄ, Mauno Roopertti, maanviljelijä
 s. 12.02.1904 Pattijoki
 k. 16.11.1978 Pattijoki
 Puoliso: Fanni Maria, o.s. Kamula
 Lapset: Elli -31, Eila -32, Mauno -34, Elsa -36,
 Eeva -39, Eini -43, Elina -45, Irja -47
 Joukko-osasto: JR 40, 1/JR 32
 Talvisota: Pelkosenniemi, Savukoski, Joutsjärvi,
 Märkäjärvi, Vilajoki
 Jatkosota: Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli, Laatokan
 koillispuoli
 Sotilasarvo: Sotamies

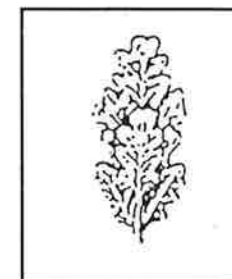
PYHTILÄ, Pekka Matti, maanviljelijä
 s. 05.05.1921 Pattijoki
 Puoliso: Asta Annikki, o.s. Kiviniitty
 Lapset: Juhani -44, Keijo -46, Mauri -49, Leena -51,
 Anna-Liisa -56
 Astunut palv. 01.04.1941
 Joukko-osasto: 1/I/11 Pr, 1/I/JR 11
 Jatkosota: Vasovaara, Latvajärvi, Ponkalahti,
 Vuoninen, Pistojoiki, Korpijärvi, Uhtuan
 länsipuoli, Kiestinki, Ahvenlahti, Ihantala,
 Tornio
 Tehtävät: Kiväärinmies, taistelulähetä
 Haavoittunut: 16.07.1941 Vuonnissa
 Sotilasarvo: Korpraali
 Kunniamerkit: VM 2, Vienan risti

PYHÄLUOTO, Lauri Johannes, maatyömies
 s. 28.11.1912 Pattijoki
 k. 11.03.1965 Pyhäjoki
 Puoliso: Olga
 Astunut palv. 20.10.1939/15.06.1941
 Joukko-osasto: 20. TalK, 1/JR 32, 9/JR 11, P/ErP 20
 Jatkosota: Vuoninen, Pistojoiki, Korpivaara,
 Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli,
 Rajajoki, Rantakirkko, Viipuri
 Tehtävät: Ajomies, kiväärinmies
 Sotilasarvo: Sotamies

RAJALAHTI, Heikki Väinö, pastori
 s. 16.03.1923 Pattijoki
 Puoliso: Mirjam
 Astunut palv. 21.07.1941
 Joukko-osasto: KrhK/Jv KoulK 11, Jv KoulK 17,
 II/JR 58 Krhj.
 Jatkosota: Karjalan kannas, Valkeasaari, Rajajoki,
 Uusikirkko
 Tehtävät: Heitinjohtaja
 Sotilasarvo: Kersantti

RAJANIEMI, Eino Matias, rautatieläinen
 s. 21.05.1923 Ylivieska
 Lapset: Toini -52, Mikko -57
 Joukko-osasto: JR 50
 Jatkosota: Vadrusjärvi, Iso-Kugrajärvi, Lavola,
 Pohjois-Suomi
 Tehtävät: Konepistoolimies
 Haavoittunut: 07.10.1944 Torniossa
 Sotilasarvo: Sotamies

RANTA, Väinö Olavi, puutarhatyöntekijä
 s. 30.04.1912 Pattijoki
 Puoliso: Birgitta Elisabet, o.s. Mattsson
 Joukko-osasto: JR 26, JR 32, JR 53
 Talvisota: Kyyrälä, Muolaanjärvi, Vuoksela
 Jatkosota: Uhtua, Kiestinki, Siiranmäki, Saarenmaa,
 Keksola
 Haavoittunut: Uhtualla, Kiestingissä ja Siiranmäellä
 Sotilasarvo: Korpraali
 Kunniamerkit: VM 2

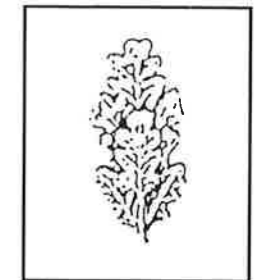

RANTA, Yrjö Henrikki, peltiseppä
 s. 01.02.1914 Pattijoki
 Puoliso: Helmi, o.s. Keinänen
 Lapset: Ulla, Sirkka, Jorma
 Astunut palv. 15.06.1941
 Joukko-osasto: EsikK/I/JR 32, II/JR 11, E/II/JR 14, ErP 11
 Talvisota: Työkomennus Ruona Oy:ssä
 Jatkosota: Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara,
 Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli,
 Kiestinki, Ahvenlahti, Jessoila, Suojärvi,
 Juntusranta, Jyväskylä, Veskelys, Suojärvi,
 Porajärvi, Ägläjärvi
 Tehtävät: Konepistooliampuja, ajomies, kiväärimies
 Haavoittunut: 22.07.1944 Yläjärvellä
 Kunniamerkit: VM 1, VM 2
 Sotilasarvo: Sotamies

RANTALA, Aleksander Nikolai, autoilija
 s. 24.07.1903 Pyhäjoki
 Puoliso: Helmi, o.s. Nouska
 Astunut palv. 17.11.1939/18.06.1941
 Joukko-osasto: Kol.II/KTR 9, 45 AutoK
 Jatkosota: Etelärannikko, Karjalan kannas
 Tehtävät: Kaasusuojelumies, kuorma-autonkuljettaja
 Sotilasarvo: Korpraali

RANTANEN, Jani Adolf, autoilija
 s. 07.02.1919 Vihanti
 k. 11.01.1976 Raaha
 Puoliso: Saimi Elina, o.s. Lukkaroinen
 Lapset: Raili -48, Airi -51, Arja -54, Markku -56
 Astunut palv. 15.02.1940
 Joukko-osasto: JR 10
 Jatkosota: Tuulivaara, Rukajärvi, Ontajärvi
 Tehtävät: Lääkintäaliupseeri
 Haavoittunut: 10.09.1941
 Sotilasarvo: Kersantti
 Kunniamerkit: VM 2

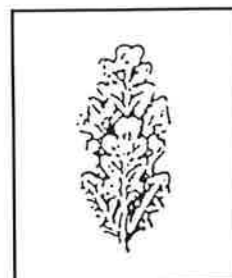

RAUTIO, Setti Johannes, maanviljelijä
 s. 11.06.1920 Pyhäjoki
 Puoliso: Maire Sinikka, o.s. Heikkilä
 Lapset: Risto -55, Jukka -58, Maarit -59, Marja -61,
 Petri -63
 Astunut palv. 19.03.1940
 Joukko-osasto: Tyk KoulK 4, JR 53
 Jatkosota: Kiestinki, Uhtua, Karjalan kannas
 Tehtävät: Konepistoolimies
 Haavoittunut: 26.06.1944 Heinjoella
 Sotilasarvo: Sotamies
 Kunniamerkit: VR 4

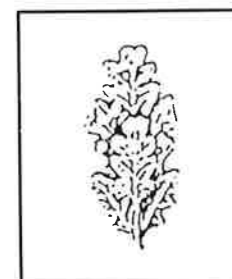

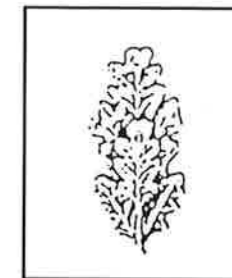
REIJASALO, Taisto Arvi, maanviljelijä
 s. 04.06.1925 Pattijoki
 k. 04.01.1958 Raahе
 Astunut palv. 12.04.1943 (- 31.05.1943)
 Joukko-osasto: Jv KoulK 25
 Sotilasarvo: Sotamies

REKOLA, Kauko Kalervo, fil.maisteri
 s. 01.11.1911 Pattijoki
 Puoliso: Kirsti
 Astunut palv. 13.10.1939
 Joukko-osasto: JR 11, Jr 26, Jv KoulK 1
 Talvisota: Kuolemanjärvi
 Jatkosota: Karjalan kannas
 Tehtävät: Kaasusuojelumies, kouluttaja, joukkueenjohtaja
 Haavoittunut: 14.07.1941 Suokumaalla
 Sotilasarvo: Yliluutnantti
 Kunniamerkit: VR 3, VM 2

REKOLA, Reino Olavi, huoltopäällikkö
 s. 01.01.1910 Pattijoki
 Puoliso: Lea
 Astunut palv. 24.02.1940
 Joukko-osasto: Pst Kesk., 14./JR 57, 15. DE
 Jatkosota: Simpele, Elisenvaara, Kurkijoki, Kilpola, Hiitola, Suvanto, Taipale, Rautu, Lempaala, Lumisuo, Kiviniemi, Vuoksela, Vuosalmi
 Tehtävät: Komppanian päällikkö, pst. komentaja
 Sotilasarvo: Majuri
 Kunniamerkit: VR 3, VR 4, SVR R

RIIHIJÄRVI, Arvi Aleksanteri, kauppias
 s. 19.10.1914 Raahе
 k. 28.08.1975 Pattijoki
 Puoliso: Eeva Heleena, o.s. Heilala
 Lapset: Eino -35, Laura -37, Anni -41, Silja -47, Velu -52
 Astunut palv. 17.01.1940/15.06.1941
 Joukko-osasto: 1/JR 32, 6/JR 11, HTK, 6. SotPolK
 Jatkosota: Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli, Kiestinki, Ylä-Mustajärvi
 Tehtävät: Taistelulähetä, kiväärämies
 Haavoittunut: 29.04.1942 Ylä-Mustajärvellä
 Sotilasarvo: Alikersantti
 Kunniamerkit: VM 2

RIIHIJÄRVI, Matti Arvid

s. 15.05.1915 Pattijoki
 k. 11.11.1951 Pattijoki
 Puoliso: Aino, o.s. Alakorpi
 Lapset: Leo, Matti, Markku, Seija
 Astunut palv. 14.10.1939/16.06.1941
 Joukko-osasto: 3/JR 26, 1./JR 32, 7./JR 11
 Talvisota: Muolaa, Vuoksela
 Jatkosota: Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli, Kiestinki, Ahvenlahti, Jyvälahti, Hiirelä, Ronnunkylä, Metsäkylä, Kivennapa, Länsi-Kannas, Muolaa, Heinjoki, Noskua, Vuoksi, Vuosalmi, Tornio
 Haavoittunut: Lokakuussa 1944 Torniossa
 Sotilasarvo: Sotamies
 Kunniamerkit: VM 2

RIIHJÄRVI, Veikko Henrikki, maanviljelijä
 s. 17.03.1921 Saloinen
 Puoliso: Inkeri Sofia, o.s. Junnelius
 Lapset: Kaisu -66
 Astunut palv. 01.04.1941
 Joukko-osasto: 11. Pr., RjP 8, JR 11
 Jatkosota: Vasovaara, Latvajärvi, Ponkalahti,
 Vuonninen, Pistojoiki, Jyvälahti, Korpivaara,
 Kiestinki, Ahvenlahti, Uhtuan länsipuoli,
 Vuokkiniemi, Tolvajärvi
 Tehtävät: Taistelulähetä
 Haavoittunut: 8.10.1941 Kis-kisjärvellä
 Sotilasarvo: Alikersantti
 Kunniamerkit: VM 2

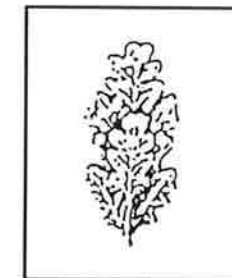

RIIHJÄRVI, Väinö Aukusti, työmies
 s. 17.02.1910 Pattijoki
 Astunut palv. 14.10.1939/24.06.1941
 Joukko-osasto: JR 26, III AK/TienRakP, 9. TienHK
 Talvisota: Muolaa, Vuoksela
 Tehtävät: Ajomies, jatkos. aseellinen tienhoitomies,
 kirvesmies
 Sotilasarvo: Alikersantti

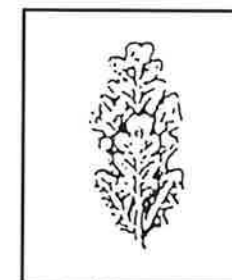

RIIHJÄRVI, Yrjö Jaakko, kirvesmies
 s. 05.09.1917 Pattijoki
 k. 25.03.1969 Saloinen
 Puoliso: Rauha Katariina, o.s. Holsti
 Lapset: Risto -42, Reijo -44, Eero -47, Esko -49,
 Hilikka -50, Anneli -53
 Astunut palv. 20.12.1939
 Joukko-osasto: 9./III/3.Pr
 Talvisota: Karjalan kannas, Nurmijärvi, Muolaa,
 Munasuo, Kämärä, Karisalmi
 Jatkosota: Uhtuan länsipuoli, Karjalan kannas, Tornio
 Tehtävät: Pikakiväärämies, kiväärämies
 Haavoittunut: 25.06.1944 Uhtualla
 Sotilasarvo: Korpraali

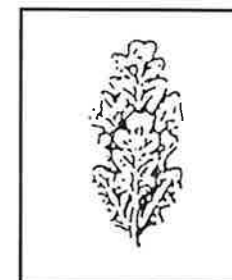
RIIKONEN, Arvi Johannes, autonapumies
 s. 14.12.1918 Pattijoki
 Astunut palv. 17.01.1940
 Joukko-osasto: Jv KoukK 1, 8/JR 19
 Talvisota: Taipale
 Tehtävät: Konepistooliampuja
 Haavoittunut: 29.02.1940 Taipaleessa
 Sotilasarvo: Alikersantti

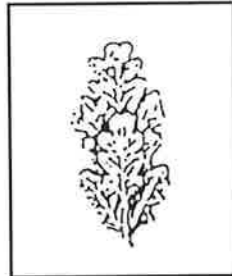

RIIKONEN, Eino Adolf, työmies
 s. 18.03.1901 Pattijoki
 k. 10.02.1971 Raahel
 Puoliso: Laina Aleksandra, o.s. Sakko
 Lapset: Oskari, Risto, Kirsti, Aarno, Kaarlo, Kauko,
 Anja, Kalevi, Marja-Leena
 Astunut palv. 06.12.1939/15.06.1941
 Joukko-osasto: JR 40, 1/JR 32
 Talvisota: Pelkosenniemi, Savukoski, Joutsjärvi,
 Märkäjärvi, Säkkijärvi
 Tehtävät: Ajomies, kiväärämies
 Sotilasarvo: Sotamies

RIIKONEN, Lauri Johannes, maanviljelijä
 s. 25.08.1909 Pattijoki
 k. 12.06.1957 Pattijoki
 Puoliso: Aino, o.s. Moilanen
 Lapset: Unto -47, Eero -50
 Astunut palv. 12.12.1939/15.06.1941
 Joukko-osasto: EsikP/II/KTR 2, I/KTR 22, I/JR 32,
 25 TykK
 Talvisota: Salla, Vilajoki
 Jatkosota: Vuonninen, Pistojoiki, Uhtuan ympäristö,
 Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja
 pohjoispuoli, Onkamojärvi, Kuuterselkä,
 Muolaanjärvi, Heinjoki, Kuparsaari, Tornio
 Tehtävät: Ajomies, kiväärämies, panssarintorj.
 tykkimies
 Sotilasarvo: Sotamies

RIIKONEN, Paavo Robert, työmies

s. 26.10.1921 Pattijoki
 Puoliso: Aino
 Astunut palv. 27.03.1940
 Joukko-osasto: Jv KoulK 9, 1/JR 32, JR 11, EsikK/JR 53
 Jatkosota: Vuoninen, Pistojoensuu, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli, Karjalan kannas, Kuuterselkä, Tornio, Rovaniemi, Kittilä, Muonio
 Tehtävät: Kiväärinmies, konepistoolimies
 Haavoittunut: 29.07.1941 Uhtuan länsipuolella, 12.06.1944 Kuuterselällä
 Sotilasarvo: Korpraali
 Kunniamerkit: VM 2

RITALA, Veikko Einari, insinööri/rehtori

s. 16.12.1925 Pudasjärvi
 Puoliso: Elvi, o.s. Salkosuo
 Lapset: Marja-Liisa -49, Kaisa -51, Leena -53, Tiina -57
 Astunut palv. 13.10.1943
 Joukko-osasto: Jv KoulK 15
 Jatkosota: Ino-Seivästö, Heinjoki, Vuosalmi
 Tehtävät: Jalkaväkiryhmän johtaja
 Haavoittunut: Kesäkuussa 1944 Heinjoen pohjoispuolella, 17.7.1944 Vuosalmessa
 Sotilasarvo: Alikersantti
 Kunniamerkit: VM 2

RUOHOMÄKI, Usko Johannes

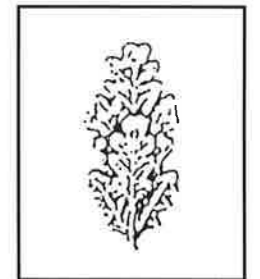
s. 24.09.1912 Kauhajoki
 k. 15.10.1974 Raabe
 Puoliso: Eedith Katariina
 Lapset: Rauha -38, Rauni -39, Antti -41, Rakel -45, Raili 46, Aarne -49, Aaro -51, Aimo -55
 Astunut palv. 10.12.1939/20.06.1941
 Joukko-osasto: 12. A VarK
 Talvisota: Taipale
 Jatkosota: Kiestinki, Uhtua, Karjalan kannas
 Tehtävät: Autoaliupseeri, autoryhmän johtaja
 Sotilasarvo: Kersantti
 Kunniamerkit: Kaksi kertaa VM 2

RUSKO, Martti, maanviljelijä

s. 02.06.1900 Pattijoki
 k. 21.02.1993 Raabe
 Puoliso: I Ida Katarina, o.s. Kiilakoski
 II Nanni Elisabet, o.s. Järvelä
 Lapset: Veikko -29, Reino -32, Risto -33, Erkki -40
 Astunut palv. 10.12.1939
 Joukko-osasto: EsikK/JR 40, LentoR 2
 Talvisota: Pelkosenniemi, Savukoski, Joutsijärvi, Märkäjärvi, Säkijärvi
 Tehtävät: Viestijoukkueen puhelinmies
 Jatkosota: Kenttähuoltojoukoissa
 Sotilasarvo: Korpraali

RYÖNÄNKOSKI, Kalevi Armas, veturinlämmittäjä

s. 08.11.1926 Pattijoki
 Puoliso: Elsa, o.s. Lievonen
 Lapset: kolme
 Astunut palv. 22.04.1944
 Joukko-osasto: Jv KoulP
 Sotilasarvo: Sotamies

RYÖNÄNKOSKI, Toivo Immanuel, pienviljelijä

s. 25.11.1904 Pattijoki
 k. 24.04.1972 Pattijoki
 Puoliso: Helli, o.s. Mikkola
 Lapset: Aune -31, Salme -34, Pirkko -35, Liisi -37, Jorma 41, Toini -44, Terttu -47, Maire -49
 Astunut palv. 06.12.1939
 Joukko-osasto: Osasto Perksalo
 Talvisota: Pelkosenniemi, Savukoski, Salla-Kotala, Vilajoki
 Jatkosota: Määrätty siviilitehtäviin Valtion Rautateille
 Tehtävät: Pikakivääriampujan apul., konepajatyömies, rautatieläinen
 Sotilasarvo: Sotamies
 Kunniamerkit: Lapin risti

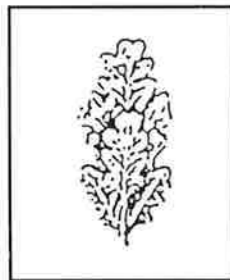

SAARELA, Antti Olavi, työmies
 s. 11.04.1913 Pattijoki
 Astunut palv. 14.10.1939/15.06.1941
 Joukko-osasto: 2 KKK/JR 26, 1/JR 32, 3./ErP 22
 Talvisota: Vuoksela, Punnusjoki, Vuosalmi
 Jatkosota: Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara,
 Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli
 Tehtävät: Taistelulähetä, kiväärimies, kaasusuojelumies
 Sotilasarvo: Korpraali

SAARENPAÄ, Aaro Anselm, polttoleikkaaja
 s. 10.06.1920 Pattijoki
 k. 02.05.1979 Pattijoki
 Puoliso: Lempi, o.s. Reittu
 Lapset: Pirjo -52
 Astunut palv. 18.03.1940
 Joukko-osasto: Pp KoukK 7
 Jatkosota: Kolvasjärvi, Repola, Ontajoki, Ilomantsi
 Tehtävät: Pikakivääriampujan apul., kiväärimies
 Haavoittunut: 12.07.1941 Repolassa
 Sotilasarvo: Sotamies

SAARENPAÄ, Arvo Valdemar, putsaja
 s. 09.03.1918 Pattijoki
 k. 29.09.1977 Pattijoki
 Astunut palv. 18.03.1940
 Joukko-osasto: 7/Pp KoukK 1, 2./JR 43, 2./10.Pr, JR 10 3.K
 Jatkosota: Tuulivaara, Repola, Ontrosenvaara,
 Rukajärvi, Summa
 Tehtävät: Kiväärimies
 Sotilasarvo: Korpraali

SAARENPAÄ, Frans Aukusti, maanviljelijä
 s. 11.02.1913 Pattijoki
 k. 15.11.1991 Pattijoki
 Puoliso: Toini Lyydia, o.s. Kaarela
 Lapset: Anna-Liisa -41, Simo -47
 Joukko-osasto: JR 26, JR 32, JR 11
 Talvisota: Vuoksela, Vuosalmi, Muolaa
 Jatkosota: Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara,
 Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli,
 Kiestinki, Ahvenlahti, VT linja, Kivennapa,
 Muolaa, Heinjoki, Noskua, Vuoksi,
 Vuosalmi, Tornio, Rovaniemi
 Tehtävät: Ajomies, kiväärimies
 Haavoittunut: v. 1941 Uhtuan suunnalla
 Sotilasarvo: Ratsumies
 Kunniamerkit: VM 2

SAARENPAÄ, Kalle Johannes, maanviljelijä
 s. 29.12.1905 Saloinen
 k. 09.08.1963 Pattijoki
 Puoliso: Sigrid
 Lapset: neljä
 Astunut palv. 14.10.1939/10.06.1941
 Joukko-osasto: KT-P/LR, EsikK./I/Jv KoukK 15
 Talvisota: Kuhmo
 Jatkosota: Sv.leiri 19
 Tehtävät: Ajomies, vartiomies
 Sotilasarvo: Jääkäri

SAARENPÄÄ, Lauri Ilmari, mallipuseppä
 s. 16.06.1923 Raahel
 k. 11.08.1995 Pattijoki
 Puoliso: Anni Emilia, o.s. Kaivosoja
 Lapset: Toivo -45, Asta -47, Aino -49, Eila -52,
 Irma -56, Matti -63, Heikki -68, Eino -69
 Astunut palv. 18.01.1942
 Joukko-osasto: 12/JR 25
 Jatkosota: Seesjärven Suurilahti, Kaukjärvi, Summa,
 Säiniö, Karisalmi, Tali, Kavantsaari,
 Ihantala
 Tehtävät: Konekivääri- ja panssaritorjuntamies
 Haavoittunut: 17.07.1944 Ihantalassa
 Sotilasarvo: Sotamies
 Kunniamerkit: Kaksi kertaa VM 2

SAARENPÄÄ, Setti Edvin Aukusti, maanviljelijä
 s. 10.12.1921 Pattijoki
 Puoliso: Lyidia, o.s. Reittu
 Lapset: Hilka -49, Seppo -55
 Astunut palv. 01.09.1941
 Jatkosota: Maaselkä, Laatokan Syväri
 Tehtävät: Kiväärinmies, ajomies
 Sotilasarvo: Sotamies

SAARENPÄÄ, Väinö Johannes, puuseppä
 s. 24.02.1909 Pattijoki
 k. 04.04.1979 Pattijoki
 Puoliso: Alli, o.s. Marjaniemi
 Lapset: Aarno -46, Alli -50
 Astunut palv. 14.10.1939
 Joukko-osasto: E/IJR 26
 Talvisota: Kyyrölä, Oinola, Vuoksela
 Jatkosota: Sair.kant. 15.12.1941 saakka.
 Sotilasarvo: Sotamies

SAARI, Veikko Johannes, autonkuljettaja
 s. 31.10.1924 Saloinen
 Puoliso: Aino Marjatta, o.s. Kastelli
 Lapset: Seppo -52, Päivi -58, Petri -69
 Astunut palv. 14.04.1943
 Joukko-osasto: 2/TiedotusK
 Jatkosota: Karjalan kannas
 Tehtävät: Autonkuljettaja
 Sotilasarvo: Korpraali

SALKOSUO, Aarne Aadolf, metsätyömies
 s. 19.11.1916 Pattijoki
 k. 21.08.1955 Paavola
 Astunut palv. 14.10.1939
 Joukko-osasto: 15. VP, EsikK/JR 32, Esik./II/JR 11
 Jatkosota: Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara,
 Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli,
 Kiestinki, Ahvenlahti, Hiirelä, Ronnunkylä,
 Metsäkylä, Kivennapa, Muolaa, Heinjoki,
 Noskua, Vuoksi, Vuosalmi, Tornio,
 Paakkola, Rovaniemi
 Tehtävät: Puhelinmies, viestimies
 Sotilasarvo: Korpraali
 Kunniamerkit: VM 1, VM 2

SALKOSUO, Aaro Urho, maanviljelijä
 s. 01.02.1915 Pattijoki
 Astunut palv. 16.10.1939/15.06.1941
 Joukko-osasto: 10 TienkorjK, JR 32, JR 11
 Jatkosota: Uhtuan suunta, Karjalan kannas, Tornio
 Tehtävät: Sekatyömies, kiväärinmies
 Haavoittunut: 01.08.1941 ja 29.08.1941 Uhtualla
 Sotilasarvo: Korpraali

SALKOSUO, Anselm Frans Pietari, maanviljelijä
 s. 08.08.1918 Pattijoki
 k. 14.09.1990 Pattijoki
 Astunut palv. 02.06.1939
 Joukko-osasto: JR 32, JR 11
 Jatkosota: Uhtua, Karjalan kannas, Tornio
 Tehtävät: Tarkka-ampuja, kiväärimies
 Haavoittunut: 01.08.1941 ja 29.08.1941 Uhtuan suunnalla
 Sotilasarvo: Korpraali

SALKOSUO, Arvo Adolf, sorvaaja
 s. 12.08.1913 Pattijoki
 k. 13.08.1995 Raahe
 Puoliso: Lempi, o.s. Velling
 Astunut palv. 18.06.1941
 Joukko-osasto: 22 TalK
 Talvisota: Ammussorvaajana Ruona Oy:llä
 Jatkosota: Varastomies, keittäjä
 Sotilasarvo: Sotamies
 Kunniamerkit: VM 2

SALO, Oiva Johannes, myymälänhoitaja
 s. 19.08.1925 Kälviä
 k. 03.09.1993 Pattijoki
 Puoliso: Seija, o.s. Virkkula
 Lapset: Raija -47, Hannu -49
 Astunut palv. 13.10.1943
 Joukko-osasto: 15/Jv KoulK 12, 8/T-P 8, KKK/JP 4 ja JP 5
 Jatkosota: Vuosalmi, Kaunispää, Ivalo, Inari
 Tehtävät: Pikakiväärimies, konekiväärimies
 Haavoittunut: 16.11.1944 Inarissa
 Sotilasarvo: Korpraali
 Kunniamerkit: VM 2

SARKKILA, Kaarlo Johannes (Kalle)

s. 24.03.1923 Raahe
 Puoliso: Elma Elisabet
 Lapset: Seppo -47, Sakari -48, Sirkka -50, Sisko -59
 Astunut palv. 18.01.1942
 Joukko-osasto: Jv KoulK 16
 Jatkosota: Suurlahti, Karjalan kannas
 Tehtävät: Panssarintorj.tykkimies
 Haavoittunut: 03.07.1944 Karjalan kannaksella
 Sotilasarvo: Korpraali

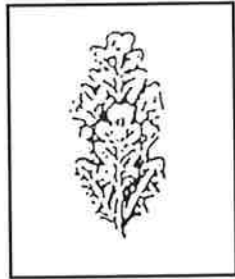
SARKKILA, Kauko Olavi

s. 24.12.1925 Saloinen
 Puoliso: Maire
 Lapset: Simo - 49, Tarja -51, Vuokko -55,
 Markku -65
 Astunut palv. 13.10.1943
 Joukko-osasto: 1/Jv KoulK 15, 7/TP 13, 5/JR 11, I/JR 1
 Jatkosota: Ino-Seivästö, Noskua, Vuoksela, Vuosalmi,
 Heinjoki, Ihantala, Tornio, Kittilä, Muonio,
 Karesuvanto, Palojoensuu, Kilpisjärvi
 Tehtävät: Kivääriryhmän johtaja, talousaliupseeri
 Sotilasarvo: Kersantti
 Kunniamerkit: Pohjois-Vienan risti, Lapin risti

SARKKINEN, Kunnari, poliisikonstaapeli

s. 25.07.1912 Haukipudas
 k. 25.12.1985 Pattijoki
 Puoliso: Anna Elisabet
 Lapset: Jukka -35, Pekka -36, Kimmo -40,
 Markku -44, Tuula -45
 Astunut palv. 16.06.1941
 Joukko-osasto: Er. Puh.joukk., Äänislinnan AE, PPV 9
 Tehtävät: Pattijoen Sa paikallis- ja is. päällikkö,
 joukk. väepeli, rikosetsivä
 Sotilasarvo: Yliväepeli

SAVALLAMPI, Veikko Iivari, sorvari
 s. 05.08.1918 Ylivieska
 Astunut palv. 22.02.1940/16.06.1941
 Joukko-osasto: Jv KoulK 5, PLe Lv 6
 Jatkosota: Osallistunut sotatoimiin Suomenlahdella ja pohj. Itämerellä
 Tehtävät: Asemies
 Sotilararvo: Lentosotamies

SAVUKOSKI, Niilo Andreas, käyttömies
 s. 07.12.1923 Merijärvi
 Puoliso: Elli Elina, o.s. Hautala
 Lapset: Tapio -64, Minna -66, Sirpa -72
 Astunut palv. 13.10.1943
 Joukko-osasto: Jv KoulK 15
 Tehtävät: Kiväärinmies, ryhmänjohtaja
 Sotilararvo: Alikersantti

SEPPÄLÄ, Arttu Konrad, maanviljelijä
 s. 11.12.1911 Pattijoki
 k. 07.03.1955 Pattijoki
 Puoliso: Hilja Irene, o.s. Pennanen
 Lapset: Elsi -39
 Astunut palv. 13.01.1940
 Joukko-osasto: 1/PPP 1, 1/JR 32, lv. Kk 20
 Tehtävät: Polkupyörämekaanikko, s-varast.apupalv.

SEPPÄLÄ, Väinö Heikki, kirvesmies
 s. 19.01.1909 Pattijoki
 k. 05.12.1985 Raahen
 Puoliso: Kerttu Anna, o.s. Riikonen
 Lapset: Sirkka -50
 Astunut palv. 14.10.1939
 Joukko-osasto: E/IJR 26, 1/JR 32, 42. KMK, 11/JR 45
 Talvisota: Muolaa, Vuoksela, Vuosalmi
 Jatkosota: Pistojohti, Vuonninen, Uhtua, Jyskyjärvi
 Tehtävät: Ajomies, kiväärinmies
 Haavoittunut: 22.07.1941 Vuonninen-Pistojohti
 Sotilararvo: Korpraali

SILVERI, Väinö Edvard, maanviljelijä
 s. 09.05.1914 Pattijoki
 k. 11.04.1964 Pattijoki
 Puoliso: Aura Annikki, o.s. Riihijärvi
 Lapset: Erkki -54, Jussi -55
 Astunut palv. 13.10.1939/15.6.1941
 Joukko-osasto: JR 40, JR 32
 Talvisota: Pelkosenniemi, Savukoski, Joutsijärvi, Märkäjärvi, Säkkijärvi
 Jatkosota: Vuonninen, Pistojohti, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtua
 Tehtävät: Kivääriryhmän johtaja, kiväärijoukkueen varajohtaja
 Haavoittunut: 01.11.1941 Uhtuan länsipuolella
 Sotilararvo: Kersantti
 Kunniamerkit: VM 2, VM 1

SILVOLA, Ernst Adolf, työntarkastaja
 s. 18.05.1920 Pyhäjoki
 Puoliso: Siiri Lyyti, o.s. Lilja
 Lapset: Pauli -47, Pirjo -50, Tapio -54, Anne -64, Pekka -65
 Astunut palv. 01.04.1941
 Joukko-osasto: ViestiK/11.Pr, 3/VP 31
 Jatkosota: Vasovaara, Latvajärvi, Vuokkiniemi, Vuonninen, Pistojohti, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsipuoli, Kivennapa, Muolaa, Heinjoki, Noskua, Vuoksi, Ihantala, Juustila, Tornio, Laurila, Tervola, Muurola, Rovaniemi, Tapionkylä, Muonio
 Tehtävät: Puhelinmies, kirj.aliupseeri, kompp.väepelin sijainen
 Sotilararvo: Kersantti
 Kunniamerkit: VM 2, Vienen risti, Lapin risti

SILVOLA, Otto Henrik

s. 19.09.1905 Pyhäjoki

k. 23.07.1994 Pattijoki

Puoliso: Saimi Elina, o.s. Ansamaa
 Astunut palv. 16.10.1939
 Joukko-osasto: 10. TienkorjK, JR 32
 Talvisota: Tolvajärvi
 Jatkosota: Vuonniainen, Pistojoiki, Kis-kisjärvi
 Tehtävät: Tienkorj.työmies, konekiväärimies
 Haavoittunut: Kesällä 1941 Uhtualla
 Sotilararvo: Sotamies

SINILUOTO, Erkki Ilmari, pienviljelijä

s. 08.04.1918 Pattijoki

k. 31.12.1992 Pattijoki

Puoliso: Kerttu, o.s. Mattila
 Lapset: Eero -43, Eila 46, Sanni -52, Liisa -54
 Astunut palv. 06.05.1939
 Joukko-osasto: TykK/PohjR, KrhR/III/3 Pr, 1 KrhJ/JR 32, KrhJ/II/JR 11
 Talvisota: Nurmijärvi, Kattilaoja, Munasuo, Kilteenoja, Kämärä, Karisalmi
 Jatkosota: Vuonniainen, Pistojoiki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli, Kiestinki, Ahvenlampi, Jyvälahti, Hiirelä, Karvola, Ronnunkylä, Metsäkylä, Kivennapa, Muolaa, Heinjoki, Noskua, Vuoksi, Vuosalmi
 Tehtävät: Heittimen johtaja
 Sotilararvo: Kersantti
 Kunniamerkit: VM 2

SINILUOTO, Heikki, työmies

s. 09.08.1905 Pattijoki

k. 09.07.1992 Raahe

Puoliso: Martta Sofia, o.s. Koski
 Lapset: Simo -41, Kaisu -43
 Astunut palv. 14.10.1939
 Joukko-osasto: JR 26, JR 32
 Talvisota: Muolaa, Vuoksela
 Jatkosota: Vuonniainen, Pistojoiki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtua
 Tehtävät: Sairaankantaja
 Sotilararvo: Korpraali

SINKO, Reino Johannes, kauppias

s. 04.06.1907 Pyhäjoki

Puoliso: Amanda Margareeta, o.s. Halonen

Lapset: Liisa -39

Talvisota: Muolaa, Vuoksela

Jatkosota: Värtsilä, Säämäjärvi, Prääsä, Pyhäjärvi, Petroskoi, Suunu, Syväri, Juksava, Tuulosjärvi, Juustila, RS Pisto 30

Sotilararvo: Väpeli

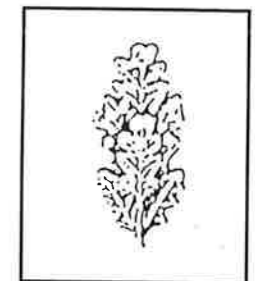
Kunniamerkit: VM 1, VM 2, Kannaksen Risti

SIPOLA, Antti Markus, levyseppä

s. 25.04.1909 Raahe

k. 29.02.1996 Raahe

Talvi/jatkosota: Sotatarviketeollisuuden palveluksessa
 Ruona Oy:llä

SIPOLA, Niilo Henrik, maanviljelijä
s. 28.02.1912 Pattijoki
Puoliso: Eeva Saimi, o.s. Elsilä
Lapset: Heikki -39, Jukka -41, Veikko -44,
Hannele -49, Helena -65
Joukko-osasto: JR 32, JärjK 2, 24 Km Korj.
Talvisota: Ruona Oy:n palveluksessa ammusvalm.
Jatkosota: Uhtuan suunta, Vuokkiniemi
Tehtävät: Kupariseppä
Sotilasarvo: Korpraali

SIPOLA, Yrjö Olavi, liikemies
s. 09.12.1914 Pattijoki
Puoliso: Anja Kyllikki, o.s. Saukkonen
Lapset: Marja -58
Astunut palv. 15.06.1941
Joukko-osasto: E/I/JR 32, II/JR 11,
Talvisota: Konetehtaassa Helsingissä
Jatkosota: Vuoninen, Pistojoiki, Korpivaara,
Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli
Tehtävät: Taistelulähetä, ryhmänjohtaja, autonasentaja
Haavoittunut: 20.8.1941 Uhtuan pohjoispuolella,
23.03.1943 Uhtualla
Sotilasarvo: Kersantti
Kunniamerkit: VM 1, VM 2, Pohjois-Vienan risti

SIPONEN, Veli Kalle, liikemies
s. 25.11.1921 Pattijoki
Puoliso: Irja
Astunut palv. 18.01.1942/25.02.1944
Joukko-osasto: 8./Jv 16, JärjK 1, 2./Jv 6
Jatkosota: Karjalan kannas, Inkeri, Valkjärvi,
Oravanniemi, Äyräpää, Vuosalmi
Tehtävät: Kirjuri, kiväärinmies, konekiväärinmies
Sotilasarvo: Korpraali

SIUVATTI, Eljas Aapeli, metsuri
s. 08.04.1905 Saloinen
k. 21.06.1988 Pattijoki
Puoliso: I Alli Eliina, o.s. Hedborg,
II Elsa Elisabet, o.s. Järvinen, ent. Nieminen
Lapset: Kalevi -32, Einari -35, Martti -38,
Jaakko -42
Astunut palv. 04.10.1939/15.06.1941
Joukko-osasto: 10. TienkorjK, PionP/IV AK, 1/JR 32
Talvisota: Tolvajärvi
Jatkosota: Vuoninen, Pistojoiki, Korpivaara,
Tetrivaara, Juntusranta, Uhtuan länsi- ja
pohjoispuoli, Ihantala
Tehtävät: Työmies, kiväärinmies
Sotilasarvo: Sotamies

SKINNARI, Andreas Johannes, puhelinasentaja
s. 29.05.1911 Pattijoki
Puoliso: Siiri Elina, o.s. Tiainen
Joukko-osasto: JR 11, 64 AutoK, 84 AutoK
Jatkosota: Uhtua, Vuoninen, Pistojoiki, Kuittijärvi,
Karjalan kannas, Viipuri, Räisälä, Kiestinki
Tehtävät: Autonkuljettaja, pioneeri
Sotilasarvo: Sotamies

SKINNARI, Armas Aleksanteri, maanviljelijä
s. 24.11.1912 Pattijoki
k. 28.06.1988 Pattijoki
Lapset: Pirkko, Elvi, Raili, Armi
Astunut palv. 14.10.1939/15.06.1941
Joukko-osasto: E/I/JR 26, 1/JR 32, EsikP/Stale
Talvisota: Kyyrölä, Muolaa, Vuoksela, Vuosalmi
Jatkosota: Vuoninen, Pistojoiki, Korpivaara,
Tetrivaara, Kis-kisjärvi, Vuokkiniemi
Tehtävät: Konepistooliampuja, kiväärinmies,
ryhmänjohtaja
Haavoittunut: 17.08.1941 Kis-kisjärvellä
Sotilasarvo: Alikersantti
Kunniamerkit: VM 2

SKINNARI, Arvo Aleksanteri, levyseppä

s. 19.07.1917 Pattijoki
 k. 28.12.1969 Pattijoki
 Puoliso: Aino, o.s. Kerttula
 Lapset: Rauno -41, Hilikka -45, Reino -47
 Astunut palv. 06.05.1939
 Joukko-osasto: 1/PohjR, 7/III/3 Pr, Esik/JR 32, JR 11,
 17 Autokorj.
 Talvisota: Nurmijärvi, Muolaa, Leipäsuu, Kämärä,
 Näätälänjärvi
 Jatkosota: Juntusranta, Vuonniainen, Pistojoiki,
 Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja
 pohjoispuoli, Karjalan kannas
 Tehtävät: Ajomies, konepistoolimies, seppä
 Sotilasarvo: Sotamies

SKINNARI, Edvin Aleksanteri, työmies

s. 20.02.1910 Pattijoki
 k. 16.11.1990 Pattijoki
 Puoliso: Elmi, o.s. Mattila
 Astunut palv. 14.10.1939/15.06.1941
 Joukko-osasto: JR 26, 1/JR 32, III/Krh/JR 53
 Talvisota: Vuoksi, Vuosalmi, Vuonniainen
 Jatkosota: Pistojoiki, Uhtua, Korpivaara, Tetrivaara,
 Kivennapa, Kanneljärvi, Muolaa, Heinjoki,
 Tornio, Rovaniemi, Kittilä
 Tehtävät: Ajomies, kiväärinmies, panssarintorj.tykki-
 mies
 Haavoittunut: 22.06.1944, 25.10.1944 Kittilä
 Sotilasarvo: Sotamies

SKINNARI, Julius Henrik, maanviljelijä

s. 11.12.1914 Pattijoki
 Puoliso: Taimi Gustava, o.s. Suni
 Lapset: Seppo -45, Eila -47
 Astunut palv. 06.12.1939/26.11.1941
 Joukko-osasto: JR 40, PR VartioP, 2. RP, 7.TK/RTR 12
 Jatkosota: Suursaari
 Tehtävät: Ratsulähetti, konekiväärinmies, hevosmies
 Sotilasarvo: Korpraali

SKINNARI, Luukas Olavi

s. 20.01.1922 Vihanti
 Puoliso: Edit Elina, o.s. Kauppinen
 Lapset: Helena -53, Arja -54, Pekka -60
 Astunut palv. 15.09.1941
 Joukko-osasto: Jv KoulK 7, 9/JR 35
 Jatkosota: Poventsa
 Tehtävät: Taistelulähetti, kiväärinmies
 Haavoittunut: 28.12.1942 Poventsassa
 Sotilasarvo: Ylikersantti
 Kunniamerkit: VM 2

SKINNARI, Unto Kalevi, levyseppä

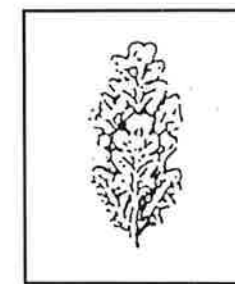
s. 26.06.1924 Pattijoki
 Puoliso: Senja
 Astunut palv. 27.10.1942
 Joukko-osasto: Jv KoulK 15, He LA, Tur LA
 Tehtävät: Kiväärinmies, konemies
 Sotilasarvo: Matruusi

SKINNARI, Urho Kalervo, metallityömies

s. 23.02.1922 Pattijoki
 Astunut palv. 28.09.1941
 Joukko-osasto: 1/VKK, Esik/JR 57
 Jatkosota: Lumisuo, Rautu, Lempaala, Vuoksela,
 Vuosalmi
 Tehtävät: Puhelinmies
 Sotilasarvo: Sotamies

SKINNARI, Veikko Viljami, seppä

s. 28.02.1911 Pattijoki
 k. 03.05.1988 Pattijoki
 Puoliso: Lempi Katariina, o.s. Makkonen
 Lapset: Vilho -39, Liisa -41, Sylvi -49
 Talvi/jatkosota: LY-määr. Ruona Oy:lle

SUNDBIK, Antti Vilhelm (Vilho), maanviljelijä
s. 19.02.1905 Pattijoki
Talvi/jatkosota: Suojeluskunnan paikallispäällikkö 31.07.42 saakka

SUONSALO (Skinnari), Matti August
s. 11.07.1894 Pattijoki
k. 15.02.1963 Riihimäki
Lapset: Erkki -27
Astunut palv. Vuonna 1939
Joukko-osasto: 4/ViestiP 5
Talvisota: Pelkosenniemi
Jatkosota: Uhtua, Kiestinki
Tehtävät: Komppanian vääpeli
Sotilasarvo: Vääpeli
Kunniamerkit: Vapaussodan muistomitali, Heimosotaristi, VR 4, VM 1, Vienan risti

TANSKALA, Niilo Olavi, metsätyömies
s. 30.03.1925 Pattijoki
Astunut palv. 12.04.1943
Joukko-osasto: Jv KoulK 25
Tehtävät: Kiväärimies
Sotilasarvo: Sotamies

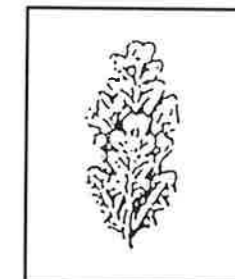
TANSKALA, Vilho Aukusti, työmies
s. 02.10.1911 Pattijoki
Astunut palv. 14.10.1939/15.06.1941
Joukko-osasto: EsikK/JR 26, 1/JR 32, 3/JR 11
Talvisota: Vuoksela, Vuosalmi
Jatkosota: Vuoninen, Pistojoiki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli, Karjalan Kannas, Tornio
Tehtävät: Ratsumies, kiväärimies, konepistooli-ampuja, kivääriryhmän johtaja
Sotilasarvo: Kersantti
Kunniamerkit: VM 2

TANSKALA, Väinö Anselmi

s. 27.07.1923 Pattijoki
Lapset: Anita -50, Veikko -52, Pirjo -55, Merja -63
Astunut palv. 18.01.1942
Joukko-osasto: 7/Jv KoulK 16, 9/TäydP 11, 3/JR 22, 2/20. Pr
Jatkosota: Maaselkä, Syväri, Viipuri, Juustila, Tolvajoki
Tehtävät: Kiväärimies, tarkka-ampuja, konepistoolimies
Sotilasarvo: Sotamies

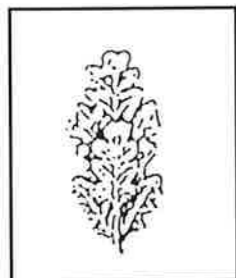
TANSKANEN, Veikko Johannes, rak.tekn.

s. 08.01.1918 Viipuri
Puoliso: Saima Elli, o.s. Kaarela, ent. Kivioja
Astunut palv. 02.06.1939
Joukko-osasto: Hel.KK, P:n EsikK, Esik./JR 32, JR 11, Jv KoulK 25
Jatkosota: Juntusranta, Vuoninen, Pistojoiki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli
Tehtävät: Ryhmänjohtaja, joukkueen varajohtaja, koul.aliupseeri
Sotilasarvo: Kersantti
Kunniamerkit: VM 2

TAPANAINEN, Armas Martti, maanviljelijä

s. 12.11.1918 Jaakkima
Astunut palv. 17.11.1939
Joukko-osasto: K/L MeP, Jv KoulK 15, Krhj/ErP.11, 6/JR 11, 6/JR 14, 11 Krh.KT
Jatkosota: Kalastajasaarenon kannas, Kiestinki, Uhtua, Säämäjärvi, Suojärvi, Kotajärvi, Vuontele, Ägläjärvi, Tolvajärvi
Tehtävät: Tulenjohtuemies
Sotilasarvo: Alikersantti
Kunniamerkit: VM 1, VM 2

TASKINEN, Kaarlo Heikki, maanviljelijä
s. 26.03.1910 Paavola
Puoliso: Hilma
Astunut palv. 14.10.1939/15.06.1941
Joukko-osasto: 3./JR 26, 8./JR 32, 4/ErP 20, 4./JR 1
Talvisota: Kyyrölä, Oinola, Vuoksela
Jatkosota: Vasovaara, Latvajärvi, Vuokkiniemi,
Ponkalahti, Vuonninen, Pistojoiki,
Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja
pohjoispuoli, Rajajoki
Tehtävät: Patruunankantaja, konekiväärinmies, ajomies,
kiväärinmies
Haavoittunut: Kesällä 1944
Sotilasarvo: Korpraali

TENHULA, Niilo, levyseppä
s. 01.08.1905 Hämeenlinna
Lapset: Elmi -26, Vilho -28, Eila -32, Eine -34
Astunut palv. 15.06.1940/10.06.1941
Joukko-osasto: 15 D 5/PionP5, III AKE, HTKT, E/SissiP 3,
EsikK/I/JR 32
Jatkosota: Kiestinki, Kapustajoki, Kangasvaara, Louhi
Tehtävät: Levyseppä, kiväärinmies, tarkka-ampuja,
lähetti
Sotilasarvo: Pioneeri

TERVONEN, Pentti Verneri, maanviljelijä
s. 04.09.1921 Pattijoki
Puoliso: Sirkka Annikki, o.s. Koivisto
Lapset: Pirjo -49, Ilkka -52, Riitta -62
Joukko-osasto: JR 12
Jatkosota: Lakijärvi, Kiestinki, Ahvenlahti, Maaselän
kannas, Ihantala, Pohjois-Suomi
Sotilasarvo: Alikersantti
Kunniamerkit: VM 2

TERVONEN, Veikko Ilmari, maanviljelijä
s. 02.06.1917 Pattijoki
k. 12.11.1979 Rovaniemi
Puoliso: Sirkka, o.s. Huttunen
Lapset: Matti, Maija-Liisa, Juhani
Astunut palv. 13.10.1939/15.06.1941
Joukko-osasto: EI/KTR 9, Kemij.kulj.os., LinRP, 48 AutoK
Talvisota: Suomussalmi, Raate, Kuhmo
Jatkosota: Karhumäki, Porajärvi, Suojärvi, valtakunnan
raja
Tehtävät: Autonkuljettaja
Sotilasarvo: Korpraali
Kunniamerkit: VM 2

TERVONEN, Viljo Johannes, fil.maisteri
s. 28.05.1917 Pattijoki
Astunut palv. 17.01.1940
Joukko-osasto: Ph KoulK 1, 4/JR 86
Talvisota: Saarijärvi
Tehtävät: Kiväärinmies
Sotilasarvo: Sotamies

TERVONEN, Yrjö Johannes, maanviljelijä
s. 18.04.1909 Pattijoki
k. 02.04.1970 Pattijoki
Puoliso: Ester, o.s. Kyyrönen
Lapset: Kaisa -39, Liisa -42, Riitta -44, Sanna -46,
Jussi -49, Vesa -52, Leena -55, Mikko -58
Astunut palv. 06.12.1939
Joukko-osasto: EsikK/II/JR 40, E/JR 32, E/SissiP 3,
1/VP 31
Talvisota: Pelkosenniemi, Savukoski, Joutsijärvi,
Märkäjärvi, Vilajoki, Säkkijärvi
Jatkosota: Lonkka, Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara,
Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli,
Louhi, Kiestinki, Kivennapa, Muolaa,
Heinjoki, Noskua, Vuoksi, Ihantala, Tornio,
Kemi, Rovaniemi, Kittilä
Tehtävät: Radiomies
Haavoittunut: 11.11.1941 Kiestingissä
Sotilasarvo: Alikersantti
Kunniamerkit: VM 2

TIKKALA, Antti Johannes, maanviljelijä
s. 18.04.1918 Pattijoki
Joukko-osasto: 6/JR 10, 2/ErP 24
Jatkosota: Lentiira, Kuutamolahti, Porajärvi,
Klyyssinvaara, Ilomantsi
Tehtävät: Kiväärimies
Sotilasarvo: Sotamies
Kunniamerkit: VM 2

TIKKALA, Eino Henrikki
s. 14.09.1914 Pattijoki
k. 06.06.1995 Pattijoki
Puoliso: Laina Onnia, o.s. Hietala
Lapset: Veikko -48, Risto -52, Ahti -54, Eero -55
Talvisota: Muolaa, Vuoksela
Jatkosota: Kiestinki, Uhtua, Kannas, Tornio,
Rovaniemi
Tehtävät: Kiväärimies, kenttäpostinhoitaja
Sotilasarvo: Korpraali

TIKKALA, Erkki Aleksanteri
s. 19.04.1912 Pattijoki
Tietävästi osallistunut sotatoimiin, mutta tarkemmat tiedot puuttuvat.

TORVELA, Erkki Kustaa, maanviljelijä
s. 31.03.1906 Haukipudas
k. 20.05.1985 Pattijoki
Puoliso: Fanni, o.s. Junnila
Lapset: Anja -38, Juhani -39, Matti -43, Maija -45,
Riitta-Kaisa -49
Joukko-osasto: II/JR 26, JR 54, JR 32
Talvisota: Kyyrölä, Muolaanjärvi, Vuoksela
Jatkosota: Vasovaara, Latvajärvi, Vuokkiniemi, Ponka-
lahti, Vuonninen, Pistojoensuu, Korpivaara,
Tetrivaara, Uhtua, Laatokan pohjoispuoli
Tehtävät: Lääkintäaliupseeri
Sotilasarvo: Alikersantti
Kunniamerkit: VM 2

TORVINEN, Aarne Edvard, maanviljelijä
s. 03.05.1913 Pattijoki
k. 30.08.1992 Siikajoki
Puoliso: Mirjami
Astunut palv. 14.10.1939
Joukko-osasto: KrhK/JR 26, SissiP.3, KrhJ/I/15. Pa,
HuoltoK/15. Pa
Talvisota: Vuoksi, Kiestinki, Louhi
Jatkosota: Uhtua, Länsi-Syväri, Vitele, Sarmatus,
Salmi, Uuksu, Pitkäranta, Uuksunjärvi,
Kemi
Tehtävät: Kranaatinheittimen sivusuuntaaja,
tulenjohtuealiupseeri, kranaatinheitinj.
vääpeli, talousaliupseeri
Sotilasarvo: Ylikersantti
Kunniamerkit: VM 1, VM 2

TORVINEN, Jaakko Vilhelm, maanviljelijä
s. 10.03.1906 Pattijoki
k. 30.08.1990 Siikajoki
Puoliso: Helli Maria, o.s. Turpeenoja
Lapset: Irja -32, Lea -38, Kalevi -39, Jorma -40,
Maija -44
Astunut palv. 14.10.1939
Joukko-osasto: KrhK/JR 26, E/SissiP 3, 1/JR 32, 5/JR 53
Talvisota: Vuoksela, Vuosalmi
Jatkosota: Karjalan kannas, Noskua, Vuoksi,
Vakkilankylä, Kiestinki, Pohjois-Suomi
Tehtävät: Kranaatinheitinajomies, hevostmies,
kiväärimies
Sotilasarvo: Sotamies

TORVINEN, Antti Robert
s. 17.09.1901 Pattijoki
k. 01.06.1966 Hämeenlinna
Puoliso: Lyyli
Lapset: Marjatta, Seppo
On osallistunut sotatoimiin, mutta tarkemmat tiedot puuttuvat

TORVINEN, Paavo Johannes, veturinkuljettaja
 s. 10.06.1917 Kannus
 k. 19.09.1979 Pattijoki
 Puoliso: Linnea Mirjami, o.s. Matkaselkä
 Lapset: Taina -47, Tuomo -48, Tapani -53, Tiina -55,
 Teuvo -56, Timo -57
 Joukko-osasto: E/III/KTR 1, JR 32, E/III/KTR 11
 Talvisota: Rautu, Leipäsuu, Kämärä, Pien-Pero,
 Lyykylä, Tali
 Jatkosota: Suulajärvi, Pistojoiki, Karjalan kannas,
 Rajajoki, Aleksandrowka, Kuuterselkä,
 Kanneljärvi
 Tehtävät: Lääkintäaliupseeri
 Sotilasarvo: Kersantti
 Kunniamerkit: VM 1, VM 2

TUHKALA, Arvi Aleksanteri, maanviljelijä
 s. 22.09.1914 Pyhäjoki
 k. 13.01.1977 Pattijoki
 Astunut palv. 23.02.1940
 Joukko-osasto: Jv koulK 5, Jv KoulK 9
 Talvisota: Vapaaehtoisena alokkaiden kouluttajana
 16.04.1940 saakka. Vapautettu näkövamman
 vuoksi.
 Sotilasarvo: Alikersantti

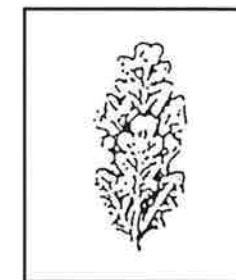

TUHKALA, Kaarlo Johannes (Kalle), maanviljelijä
 s. 14.12.1911 Pyhäjoki
 k. 06.06.1983 Jämsänkoski
 Puoliso: Helli, o.s. Luoto
 Lapset: Elina -40, Sirkka-Liisa -41, Erkki -45,
 Ilkka -47, Sauli -48, Jorma -52, Riitta -55,
 Markku -59
 Joukko-osasto: 1/JR 26, JR 32, 2/ErP 20
 Talvisota: Muolaa, Vuoksela
 Jatkosota: Vuonninen, Pistojoiki, Uhtuan länsi- ja
 pohjoispuoli, Rajajoki, Vammelsuu, Hietala,
 Viipurinlahti
 Tehtävät: Asealiupseeri, ryhmänjohtaja
 Sotilasarvo: Kersantti
 Kunniamerkit: VM 2

TUHKALA, Matti, mus.kand.
 s. 18.06.1919 Pyhäjoki
 Puoliso: Elvi Ellen Annikki, o.s. Leskinen
 Lapset: Minna -68
 Astunut palv. 15.02.1940
 Joukko-osasto: 3/KTR 14
 Jatkosota: Sovajärvi, Polkuvaara, Uulantoivaara,
 Alakurtti, Keski-Vilmajoki, Ala-Vilmajoki,
 Kiestinki, Louhi, Kangasvaara, Solivaara,
 Vansjärvi, Hiisjärvi, Salmijoki, Poventsa,
 Ihantala, Pohjois-Suomi
 Tehtävät: Tulenjohtueen radiomies
 Sotilasarvo: Korpraali

TULINEN, Paavali, mallipuseppä
 s. 15.03.1907 Ruovesi
 k. 04.04.1977 Pattijoki
 Talvi/jatkosota: Sotatarviketeollisuuden palveluksessa
 Ruona Oy:llä

TUOHINTO, Alpo Henrik
 s. 28.03.1923 Kalajoki
 Puoliso: Aila Tellervo, o.s. Lapinoja
 Lapset: Kalervo -46, Markku -47, Leila -52
 Astunut palv. 09.10.1941
 Joukko-osasto: 14/JR 11
 Jatkosota: Uhtuan länsipuoli, Kivennapa, Muolaa,
 Heinjoki, Vuosalmi, Ihantala, Tornio,
 Rovaniemi
 Tehtävät: Panssarintorjuntamies
 Sotilasarvo: Alikersantti

TUOHINTO, Erkki Henrikki, maanviljelijä
 s. 02.04.1904 Pattijoki
 k. 21.01.1978 Pattijoki
 Puoliso: Hilda, o.s. Häkkilä
 Lapset: Jussi -50
 Joukko-osasto: 2/I/JR 40, 1./JR 32, 5./JR 4 8./JR 4
 Talvisota: Salla, Savukoski, Pelkosenniemi
 Jatkosota: Uhtua, Vuoninen, Pistojoeki, Korpivaara, Tetrivaara, Varpaisjärvi
 Tehtävät: Pikakivääriampuja, kivääriryhmän johtaja, kiväärimies, ajomies
 Haavoittunut: 12.01.1940 Saijassa
 Sotilasarvo: Alikersantti
 Kunniamerkit: VM 2, Lapin risti

TUOHINTO, Hannes Henrik, maanviljelijä
 s. 28.01.1912 Pattijoki
 k. 05.02.1979 Raahel
 Puoliso: I Anni, o.s. Laurila; II Aino, o.s. Merikanto
 Lapset: Marjatta -38, Kalevi -39, Pirkko -41, Olavi -45
 Joukko-osasto: JR 26, JR 32, JR 11, 6/JR 14
 Talvisota: Vuoksela, Vuosalmi, Hiirelä
 Jatkosota: Länsi-Kannas, Kivennapa, Noskua, Muolaa, Heinjoki, Tornio, Paakkola, Rovaniemi
 Haavoittunut: 20.07.1944 Vuosalmessa
 Sotilasarvo: Ylivääpeli
 Kunniamerkit: VR 4, VM 2

TUOHINTO, Lauri Ilmari, maanviljelijä
 s. 24.07.1906 Pattijoki
 k. 02.12.1980 Pattijoki
 Puoliso: Mirja Elisabet, o.s. Joensuu
 Lapset: Sanni -35, Aila -37, Jorma -39, Liisa -41
 Astunut palv. 06.03.1940
 Joukko-osasto: 3/III/Tyk KoulK 4, 1./JR 32, 3./JR 32, 10/JR 48
 Jatkosota: Vuoninen, Pistojoeki, Korpivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli, Noskua
 Tehtävät: Kiväärimies
 Sotilasarvo: Sotamies

TUOHINTO, Väinö Matti, maanviljelijä
 s. 15.03.1907 Pattijoki
 k. 09.04.1972 Raahel
 Puoliso: Hilja Sofia
 Lapset: Aino -37, Liisa -39, Esko -41, Kaija 44, Tuovi -51
 Talvisota: Pelkosenniemi, Savukoski, Joutsjärvi, Märkäjärvi
 Jatkosota: Vuoninen, Pistojoeki
 Tehtävät: Ryhmänjohtaja
 Haavoittunut: 22.07.1941 Pistojoella
 Sotilasarvo: Alikersantti
 Kunniamerkit: VM 2

TUOMAALA, Ville Aadolfi, sähköasentaja
 s. 27.05.1919 Pattijoki
 k. 15.12.1992 Raahel
 Puoliso: Aino Elisabet, o.s. Haikara
 Lapset: Eero -37
 Astunut palv. 19.03.1940
 Joukko-osasto: 6/ViestiKK, 3/VP 13, E/8 Pr, VK/JR 8
 Jatkosota: Laatokan Karjala, Äänislinna, Juhoovi, Pitma, Kirvesjärvi, Kannoselkä, Tulemajoki, Loimola, Tornio, Muonio
 Tehtävät: Puhelinmies
 Sotilasarvo: Sotamies

TUOMELA, Antti Verneri, autonkuljettaja
 s. 08.03.1911 Pattijoki
 k. 26.12.1992 Pattijoki
 Puoliso: Annikki, o.s. Tuokkola
 Lapset: Marja -41, Seppo -45
 Astunut palv. 14.10.1939/15.06.1941
 Joukko-osasto: EsikK/JR 26, 12. KS, EsikK/III/JR 53,
 9/JR 32
 Talvisota: Vuoksela, Vuosalmi
 Jatkosota: Kiestinki, Korpilohko, Uhtuan pohjoispuoli,
 Kivennapa, Kanneljärvi, Muolaa, Heinjoki,
 Suulajärvi, Noskua, Vuoksi
 Tehtävät: Autonkuljettaja, sair.ajoneuvon ajomies,
 kiväärimies
 Haavoittunut: 26.04.1944 Antrean Alanoskuassa
 Sotilasarvo: Alikersantti
 Kunniamerkit: VM 1

TUOMELA, Eino Aukusti, autonkuljettaja
 s. 18.08.1916 Pattijoki
 Astunut palv. 05.10.1939/15.06.1941 (- 23.07.1942)
 Joukko-osasto: 5/3. Pr., JR 32
 Talvisota: Nurmijärvi, Muolaanjärvi, Leipäsuo, Kiltee,
 Kämärä, Karisalmi
 Jatkosota: Vuokkiniemi, Pistojoeki
 Sotilasarvo: Korpraali

TUOMELA, Heino Johannes, autonkuljettaja
 s. 17.04.1918 Pattijoki
 k. 30.04.1980 Raahe
 Puoliso: Vieno Maria
 Lapset: Eero -39, Marja-Leena -46
 Astunut palv. 19.01.1940
 Joukko-osasto: 2/Rask. Psto
 Jatkosota: Rouhiala, Ögkilänsalo, Hiitola, Elisenvaara,
 Kurkijoki, Vilpolan saari, Pihkalanjärvi,
 Summa, Terijoki, Valkeasaari, Äyräpää,
 Vuosalmi, Rajajoki, Uusikirkko, Kuokkala
 Tehtävät: Autonkuljettaja
 Sotilasarvo: Korpraali

TUOMELA, Johan Henrik (Heikki), maanviljelijä
 s. 05.05.1910 Pattijoki
 k. 20.04.1981 Pattijoki
 Puoliso: Aino Sofia, o.s. Karvonen
 Lapset: Juhani -43, Riitta -50, Kaija -50
 Joukko-osasto: JR 26, JR 32
 Talvisota: Kyyrölä, Muolaanjärvi, Vuoksela
 Jatkosota: Vuonninen, Tetrivaara, Korpivaara, keski- ja
 länsi-Syväri, Aunus
 Tehtävät: Kivääriyhmän konepistoolimies,
 taistelulähetä, iv-mies, autonkuljettaja
 Haavoittunut: 04.08.1941 Uhtualla ja 17.03.43 Pistojoella
 Sotilasarvo: Korpraali
 Kunniamerkit: VM 2

TUOMELA, Matti Ilmari
 s. 09.10.1919 Pattijoki
 Puoliso: Aura Helena, o.s. Pekkala
 Lapset: Aura -44, Pekka -45, Jussi -54, Maija -66
 Astunut palv. 15.02.1940
 Joukko-osasto: PionP 24
 Talvisota: Kuhmo, Löytövaara
 Jatkosota: Rukajärvi, Kolvasjärvi, Repola, Omelia
 Tehtävät: Autonkuljettaja
 Sotilasarvo: Alikersantti
 Kunniamerkit: VM 2

TUOMIKOSKI, Antti Kustaa, maanviljelijä
 s. 08.02.1906 Ylivieska
 k. 10.07.1975 Pattijoki
 Puoliso: Alli Sofia, o.s. Nikola
 Lapset: Esko -41, Marjatta -43, Eero -45, Liisa -50
 Astunut palv. 06.12.1939
 Joukko-osasto: JR 40, JR 32
 Talvisota: Pelkosenniemi, Savukoski, Joutsjärvi,
 Märkäjärvi, Vilajärvi
 Jatkosota: Vuonninen, Pistojoeki, Korpivaara,
 Tetrivaara, Uhtua
 Tehtävät: Ryhmänjohtaja
 Haavoittunut: 04.01.1940 Joutsjärvellä
 Sotilasarvo: Alikersantti
 Kunniamerkit: VM 1, VM 2, Lapin risti

TUOMIKOSKI, Eino Henrikki

s. 07.11.1912 Saloinen
 k. 24.05.1958 Pattijoki
 Puoliso: Aili Vilhelmiina, o.s. Mattila
 Lapset: Kaija -47, Olavi -49, Hilikka -49,
 Jaakko -51, Vuokko -54, Vappu -56
 Astunut palv. 14.10.1939/15.06.1941
 Joukko-osasto: EsikK/JR 26, 1/JR 32
 Talvisota: Vuoksela, Vuosalmi
 Jatkosota: Vuonninen, Pistojoeki
 Tehtävät: Viestiratsastaja, konepistoolimies
 Haavoittunut: 22.07.1941 Pistojoella
 Sotilasarvo: Sotamies
 Kunniamerkit: VM 2

TUOMIKOSKI, Erkki Sakaria, opettaja

s. 04.12.1925 Pattijoki
 k. 17.08.1991 Rovaniemi
 Puoliso: Sirkka Eliisa, o.s. Hedlund
 Lapset: Markku -53, Inari -56, Kirsi -61, Jussi -66,
 Sirpa Johanna -68
 Astunut palv. 13.10.1943
 Joukko-osasto: Jv KoulK 15, 7/TäydP 13, Er Ps.tykK
 Jatkosota: Vuosalmi, Pohjois-Suomi
 Tehtävät: Lähitorjuntaryhmän johtaja, kompp.väpeli,
 kirjuri
 Sotilasarvo: Kersantti

TUOMIKOSKI, Juho Artturi, maanviljelijä

s. 06.11.1908 Ylivieska
 k. 27.11.1987 Pattijoki
 Lapset: Rauni -49, Irja -51, Kalervo -53, Urho -54
 Astunut palv. 22.01.1940
 Joukko-osasto: Jv KoulK 5, 4/JR 64, 24. LK, Km VV 3
 Jatkosota: Louhi, Uhtua, Karjalan kannas
 Tehtävät: Autonkuljettaja
 Sotilasarvo: Alikersantti

TUOMIKOSKI, Martti Vilhelmi, myyntipäällikkö

s. 02.10.1917 Pattijoki
 k. 24.10.1972 Raahе
 Puoliso: Toini Elisabeth, o.s. Jokelainen
 Astunut palv. 05.01.1939/18.06.1944
 Joukko-osasto: 2/HRR, Varusk. huoltotoim., AutoVar 5
 Talvisota: Maisniemi, Perkjärvi, Mustajoki, Lemetti,
 Viipuri
 Jatkosota: Uhtua
 Tehtävät: Pikakivääriryhmän johtaja, kuljetuspääl-
 likkö
 Sotilasarvo: Kersantti

TUOMIKOSKI, Matti Viljami, maanviljelijä

s. 10.07.1903 Ylivieska
 k. 09.05.1986 Raahе
 Puoliso: Anna Helena, o.s. Tengvall
 Lapset: Osmo -48
 Astunut palv. 15.06.1941
 Joukko-osasto: 1/JR 32, JR 11
 Jatkosota: Vuonninen, Vuosalmi, Pistojoeki,
 Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja
 pohjoispuoli, Tornio, Rovaniemi
 Sotilasarvo: Sotamies

TUOMIKOSKI, Niilo Arvid, söhköasentaja

s. 09.09.1915 Pattijoki
 Puoliso: Elma Aliisa, o.s. Koikkalainen
 Lapset: Mauri -44, Rauni -45, Ulla-Maija -50
 Joukko-osasto: JR 32, 5/JR 53
 Talvisota: Työpalv. Raahen kaup. sähkölaitoksella
 1939-43
 Jatkosota: Uhtuan suunta, Karjalan kannas,
 Kanneljärvi, Heinjoki, Noskua, Ihantala,
 Pohjois-Suomi
 Tehtävät: Puolijoukkueen johtaja
 Haavoittunut: Torniossa 1944
 Sotilasarvo: Kersantti

TUOMIKOSKI, Paavo Benjami, muurari
s. 30.05.1924 Pattijoki
Puoliso: Kerttu Annikki
Lapset: Seija -47
Astunut palv. 27.10.1942
Joukko-osasto: Jv KoukK 15, 2/TäydP 13, 9/JR 35, JR 9, JR 5
Jatkosota: Harjula-partiossa partis. takaa-ajossa
Tehtävät: Kivääriryhmän johtaja, konepistoolimies
Sotilasarvo: Kersantti

TUOMIKOSKI, Yrjö Leander, hitsaaja
s. 11.04.1910 Ylivieska
k. 07.07.1977 Raahе
Puoliso: Elma Eliisa, o.s. Ojala
Lapset: Maija-Liisa -39, Väinö -41
Astunut palv. 14.10.1939/15.06.1941
Joukko-osasto: 2 KKK/JR 26, 1/JR 32, HTK/Kotij.
Talvisota: Vuoksela, Vuosalmi
Jatkosota: Uhtua, Pistojoiki
Tehtävät: Ajomies, vartiomies
Sotilasarvo: Alikersantti

TÄHJÄNJOKI, Vilho Iivari, sorvaaja
s. 11.02.1905 Pattijoki
k. 28.11.1991 Raahе
Astunut palv. 15.06.1940/15.06.1941
Joukko-osasto: 5/PionP 5, 1/JR 32, Lin RP 463
Jatkosota: Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli
Tehtävät: Kiväärinmies, konepistoolimies
Sotilasarvo: Sotamies

TÖRMÄNEN, Uno Herman, työmies
s. 14.08.1912 Kuusamo
Puoliso: Anna Amalia, o.s. Seppänen
Lapset: Laina -39, Anna -40, Veikko -43, Pirjo -55
Astunut palv. 10.10.1939/18.06.1941
Joukko-osasto: SuHK, III/LinnP
Jatkosota: Vuokkiniemi, Jyvälahti, Enonsuu, Alajärvi
Tehtävät: Työpalvelumies, kiväärinmies, ajomies
Sotilasarvo: Korpraali

VAITINIEMI, Veikko Henrik

s. 02.01.1918 Haapavesi
Puoliso: Elsa Raakel, o.s. Kuorilehto
Lapset: Matti -49, Sauli -51, Unto -54, Heli -56, Markku -59
Astunut palv. 05.05.1939
Joukko-osasto: 3. Pr., 13/2 Pr., JR 32, 11. Pr.
Talvisota: Summa, Kämärä, Pilppula, Tali
Jatkosota: Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli
Tehtävät: Konekiväärinmies, vartiomies
Sotilasarvo: Korpraali
Kunniamerkit: Pohjois-Vienan Risti

VEDENOJA, Antti, pienviljelijä

s. 26.02.1904 Rautio
k. 29.07.1953 Oulu
Puoliso: Elma, o.s. Saarela
Lapset: Matti -31, Mauno -33, Aune -35, Kaarlo -36, Rauha -38, Lyyli -40, Eeva -42, Liisa -46
Astunut palv. 20.06.1941
Joukko-osasto: AK:n TienrakP, TienHK, PionP 34
Jatkosota: Kiestinki, Uhtua, Sohjana
Tehtävät: Pioneeri, tienrakennusmies
Haavoittunut: 06.10.1941 Uhtuan-Röhön tiellä
Sotilasarvo: Sotamies

VEDENOJA, Arvo Kalervo, kirvesmies

s. 25.11.1919 Rautio
k. 02.06.1985 Raahе
Puoliso: Eeva, o.s. Kallio
Lapset: Seija -48, Simo -49
Astunut palv. 15.02.1940
Joukko-osasto: Huol KoukK 15., EsikK/11. Pr., I/TalK, 12. E VarK
Tehtävät: Varastomies, keittäjä, muonittaja
Sotilasarvo: Korpraali
Kunniamerkit: VM 2

VEDENOJA, Jaakko Eemil, levyseppä

s. 06.10.1915 Rautio
 k. 11.05.1962 Raahе
 Puoliso: Esteri, o.s. Rautio
 Lapset: Eero -47
 Astunut palv. 14.10.1939/15.06.1941
 Joukko-osasto: EsikK/JR 26, 1/JR 32, Le R4
 Talvisota: Vuoksela, Vuosalmi
 Jatkosota: Vuoninen, Pistojoiki, Korpivaara,
 Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli
 Tehtävät: Viestimies, kiväärimies, taistelulähetti,
 ajomies
 Haavoittunut: 14.02.1942 Kis-kisjärvellä
 Sotilasarvo: Sotamies

VEDENOJA, Toivo Rafael, maanviljelijä

s. 09.12.1913 Rautio
 Puoliso: Vieno Anna Eleonora, o.s. Ouramo
 Lapset: Aimo -47, Riitta -49
 Joukko-osasto: JR 26, JR 32, JR 11
 Talvisota: Muolaa, Vuoksela, Vuosalmi
 Jatkosota: Vuoninen, Pistojoiki, Uhtuan pohjoispuoli,
 Kiestinki, Ahvenlahti, Hiirelä, Ronnunkylä,
 Metsäkylä, Kivennapa, Noskua, Vuoksi,
 Vuosalmi, Tornio ja Rovaniemi
 Tehtävät: Polkupyörälähetti, taistelulähetti
 Haavoittunut: Heinäkuussa -41 Uhtualla
 Sotilasarvo: Korpraali
 Kunniamerkit: VM 2

VEDENOJA, Uuno Josef

s. 30.11.1921 Pattijoki
 Puoliso: Aune Maria, o.s. Kallio
 Lapset: Raija -47, Juha -50, Päivi -58, Jouni -62
 Astunut palv. 02.09.1941
 Joukko-osasto: 2./PionP 36, 9 THK
 Jatkosota: Kiestinki, Uhtua, Pohjois-Suomi
 Tehtävät: Pioneeri, komppanian kirjuri
 Sotilasarvo: Sotamies
 Kunniamerkit: Lapin risti

VEDENOJA, Veikko Arvid, hitsaaja

s. 04.10.1917 Rautio
 k. 18.08.1953 Pattijoki
 Puoliso: Aino Maria, o.s. Ehrola
 Lapset: Marja-Leena -48, Markku -51
 Astunut palv. 04.01.1939
 Joukko-osasto: PohjR, TjR/7, 1/KrhJ/JR 32, 1/Krh/I/JR 11,
 E/Kev.Os 5, RjP 8
 Talvisota: Ylä-Somme, Säiniö, Karhusuo, Tammisuo,
 Kärstilänjärvi, Mustamäki
 Jatkosota: Vuoninen, Pistojoiki, Korpivaara,
 Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli,
 Vuokkiniemi, Tolvajärvi
 Tehtävät: Puhelinaliupseeri, puhelinmies,
 autonkuljettaja
 Haavoittunut: 31.07.1941 Uhtuan suunnalla
 Sotilasarvo: Alikersantti
 Kunniamerkit: VM 2

VEDENOJA, Vilho Matias, työnjohtaja

s. 18.09.1911 Rautio
 k. 29.05.1977 Raahе
 Puoliso: Anni Aliisa, o.s. Joensuu
 Lapset: Maija-Liisa -41, Heikki -47, Hannu -47,
 Helvi -49
 Joukko-osasto: 38. AutoK, JR 32
 Talvisota: Suomussalmi
 Jatkosota: Pistojoiki, Vuoninen, Kiestinki
 Tehtävät: Autonkuljettaja, ryhmänjohtaja,
 autonasentaja, autokorjaamon esimies
 Haavoittunut: 09.08.1941 Eldankajärven eteläpuolella
 Sotilasarvo: Väepeli
 Kunniamerkit: VM 1

VEHNÄMAA (Weissenfelt), Aukusti Johannes, levyseppä
s. 22.12.1913 Pattijoki

Puoliso: Impi, o.s. Pelkonen
Lapset: Pentti -35, Veikko -37
Astunut palv. 14.10.1939
Joukko-osasto: 2./JR 26
Talvisota: Kyyrölä, Muolaanjärvi, Vuoksela
Tehtävät: Kiväärimies
Jatkosota: Ruona Oy:n palveluksessa
Sotilasarvo: Korpraali

WEISSENFELD, Henrik Kalervo, työmies

s. 07.12.1915 Pattijoki
k. 07.09.1954 Vihanti
Puoliso: Tyyne
Astunut palv. 14.10.1939/11.06.1941
Joukko-osasto: 1.KKK/JR 26, 24 LK, Jv KoulK 20, 63 IvK,
38 SS, 21 RaskIt ptri
Talvisota: Muolaa, Vuoksela
Jatkosota: Latvajärvi, Vuokkiniemi, Vuonninen,
Kis-kisjärvi, Rukajärvi, Turun ilmatorjunta
Tehtävät: Keittäjä, rask.ilmatorj. tykkimies
Sotilasarvo: Sotamies

WEISSENFELD, Johan Fredrik, maanviljelijä

s. 22.03.1908 Pattijoki
k. 08.10.1991 Raahe
Puoliso: Fanni, o.s. Hietala
Lapset: Matti -47, Riitta -50
Astunut palv. 15.06.1940
Joukko-osasto: 7/JR 44, I/11.Pr, 1/JR 32, Sv.Leiri 14
Jatkosota: Uhtua, Vuonninen, Pistojoeki, Pistojärvi
Tehtävät: Kiväärimies, vartiomies
Haavoittunut: 03.08.1941 Pistojoella
Sotilasarvo: Korpraali
Kunniamerkit: VM 2

WEISSENFELT, Uuno Vilhelm, metsätyömies

s. 14.08.1916 Pattijoki
k. 24.06.1996 Vihanti
Puoliso: Tyyne Esteri, o.s. Vuori
Lapset: Paula -46, Tuula -47
Astunut palv. 13.10.1939/15.06.1941
Joukko-osasto: 20.TalK, Esik./JR 32, LinP 14, III/JR 11,
VP 31
Talvisota: Varastomies
Jatkosota: Juntusranta, Vuonninen, Pistojoeki,
Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja
pohjoispuoli, Jyväskylä, Keski-Kannas,
Länsi-Kannas, Muolaa, Heinjoki, Vuoksi,
Noskua, Tornio, Kemi, Rovaniemi, Kittilä
Tehtävät: Puhelinmies
Sotilasarvo: Alikersantti
Kunniamerkit: VM 2

WEISSENFELD, Yrjö Henrik, maanviljelijä

s. 06.06.1911 Pattijoki
k. 15.10.1944 Pattijoki
Puoliso: Maila, o.s. Joensuu
Lapset: Salme -38, Sirkka -42
Astunut palv. 15.06.1941
Joukko-osasto: 1/JR 32
Jatkosota: Vuonninen, Pistojoeki, Korpivaara,
Tetrivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli,
Kiestinki, Muolaa
Tehtävät: Kiväärimies, ajomies
Sotilasarvo: Sotamies

VIERIMAA, Otto, maanviljelijä

s. 08.04.1909 Oulainen
k. 19.07.1984 Pattijoki
Puoliso: Nelly, o.s. Parkkila
Lapset: Onni, Olli, Elma, Osmo, Eila, Teuvo,
Sanelma
Joukko-osasto: JR 32
Talvisota: Patiomiehenä Viipurinlahdella
Jatkosota: Uhtuan suunta
Tehtävät: Tarkka-ampuja
Sotilasarvo: Korpraali

VIITALA, Reino Matias, autonapumies
s. 05.09.1925 Pattijoki
Astunut palv. 13.10.1943
Joukko-osasto: Jv KoulK 15
Jatkosota: Sotatoimissa 18.11.1943 saakka.

VIITALA, Väinö Johannes, valaja
s. 25.01.1922 Pattijoki
Puoliso: Rauha Kyllikki, o.s. Korhonen
Lapset: Lea -46, Markku -48, Kaija -50, Heli -51,
Soile -53, Kari -54, Timo -60,
Suvi-Päivi -64
Astunut palv. 28.09.1941
Joukko-osasto: Jv KoulK 15, 8./JR 11
Jatkosota: Uhtuan länsipuoli, Kiestinki, Ahvenlahti,
Jyväskylä, Hiirelä, Ronnunkylä, Metsäkylä,
Kivennapa, Länsi-Kannas, Muolaa,
Heinjoki, Noskua, Vuoksi, Vuosalmi,
Ihantala, Tornio, Paakkola, Rovaniemi
Tehtävät: Panssarintorj.kiväärinmies, konekiväärinmies
Sotilasarvo: Sotamies
Kunniamerkit: VM 2

VIITANEN, Aukusti Vilhelm, maanviljelijä
s. 20.07.1911 Pattijoki
k. 16.01.1977 Pattijoki
Puoliso: Aili Marjatta, os. Nikola
Lapset: Sakari -41, Raija -45, Ritva -47, Seppo -48,
Jukka 53
Joukko-osasto: JR 26, JR 32, Jv KoulK 29
Talvisota: Vuoksela, Vuosalmi
Jatkosota: Juntusranta, Vuonninen, Pistojoiki, Uhtuan
länsi- ja pohjoispuoli
Tehtävät: Rask. heittimen tulenjoht.
Sotilasarvo: Vääpeli
Kunniamerkit: VM 2, Pohjois-Vienan risti

VIITANEN, Heikki, maanviljelijä
s. 01.05.1909 Pattijoki
k. 18.07.1987 Pattijoki
Puoliso: Helmi Maria (Maija), o.s. Lemponen
Lapset: Paavo -41, Annikki -43, Liisa -45, Matti -48,
Jaakko -48
Astunut palv. 14.10.1939/15.06.1941
Joukko-osasto: JR 26, 1/JR 32, 2/VHSP
Talvisota: Vuoksela
Jatkosota: Vuonninen, Pistojoiki, Uhtuan länsi- ja
pohjoispuoli, Korpivaara, Tetrivaara,
Sodankylä
Tehtävät: Satulaseppä, suutari, kiväärinmies
Sotilasarvo: Korpraali
Kunniamerkit: VM 2

VIITANEN, Matti, kansakoulunopettaja
s. 06.08.1906 Pattijoki
Puoliso: Tuovi
Astunut palv. 14.10.1939/15.06.1941
Joukko-osasto: 1.KKK/JR 26, 1.KKK/JR 32, Jv KoulK 15,
Raa. SkpE
Talvisota: Muolaa, Vuoksela
Jatkosota: Vuonninen, Pistojoiki, Uhtua
Tehtävät: Konekiväärijoukkueen johtaja,
kompp.päällikkö
Haavoittunut: 02.08.1941 Kis-kisjärven eteläpuolella
Sotilasarvo: Yliluutnantti
Kunniamerkit: VR 4

VIITASALO, Viljo Kalervo, metsätalousneuvoja
 s. 26.01.1913 Toholampi
 k. 17.10.1996 Pattijoki
 Puoliso: Elvi Hanna, o.s. Nikola
 Lapset: Jaakko -43
 Joukko-osasto: Jv KoulK 13 ja 15, JR 32, JR 5, JR 11,
 Talvisota: Punnusjoki, Salmenkaita, Hevossaari,
 Valkeamatka, Sintola
 Jatkosota: Uhtua, Säämäjärvi, Suojärvi, Kotajärvi,
 Vuontele, Ägläjärvi, Tolvajärvi
 Tehtävät: Lääkintäaliupseeri
 Sotilasarvo: Ylikersantti
 Kunniamerkit: VM 1, VM 2, Karjalan kannaksen risti,
 Pohjois-Vienan risti

VILPPULA, Aaro Aleksander, maanviljelijä
 s. 09.02.1922 Pattijoki
 Puoliso: Eva Liisa
 Lapset: Esko -47, Liisa -49, Terttu -54
 Astunut palv. 28.09.1941
 Joukko-osasto: ViestikK, 1/I P, EsikK/JR 57
 Jatkosota: Rautu, Lempaala, Vuoksela, Vuosalmi
 Tehtävät: Puhelinmies
 Sotilasarvo: Korpraali

VILPPULA, Paavo Pellervo, maanviljelijä
 s. 23.08.1923 Pattijoki
 k. 15.06.1969 Pattijoki
 Puoliso: Irma Irene, o.s. Manninen
 Lapset: Kaisu -55, Anna-Liisa -57, Pekka -63
 Astunut palv. 17.01.1942
 Joukko-osasto: JR 58
 Jatkosota: Vilaniemi
 Tehtävät: Kivääriryhmän johtaja
 Sotilasarvo: Alikersantti

VILPPULA, Uno Kalevi, maanviljelijä
 s. 16.11.1926 Pattijoki
 Astunut palv. 21.04.1944
 Joukko-osasto: Jv KoulK 15, RaskK/JP 3
 Sotilasarvo: Korpraali

VILPPULA, Väinö Ilmari
 s. 28.11.1916 Pattijoki
 Astunut palv. 07.03.1940
 Joukko-osasto: JR 25, JR 32
 Talvisota: Jelettijärvi
 Jatkosota: Uhtua, Kiestinki, Juntusranta, Käkisalmi,
 Rantasalmi
 Tehtävät: Konekivääriampuja
 Haavoittunut: 27.07.1941 ja 28.11.1942
 Sotilasarvo: Korpraali

VIRTA, Urho August, ylikonemestari
 s. 06.04.1906 Seinäjoki
 k. 20.11.1975 Pattijoki
 Puoliso: Anna Sofia, o.s. Mäkelä
 Lapset: Anna-Liisa -34, Aino -37, Urho -41,
 Maija-Leena -44
 Joukko-osasto: 6. Div.
 Talvisota: Pohjois-Suomi
 Sotilasarvo: Korpraali

VUORINEN, Heimo Olavi, koneasentaja
 s. 15.12.1925 Karjalohja
 Puoliso: Taimi Annikki, o.s. Skinnari
 Lapset: Rainer -49, Kai -50, Tenho -52, Ilpo -53,
 Osmo -57, Pasi -58, Jani -60, Satu -64
 Astunut palv. 12.10.1943
 Joukko-osasto: JR 2
 Jatkosota: Vitele, Tuulos, Salmi, Tornio, Muonio
 Tehtävät: Konekivääriampuja
 Sotilasarvo: Alikersantti

YLIMAUNULA, Erkki, hitsaaja

s. 15.05.1920 Pattijoki

Astunut palv. 15.06.1940

Joukko-osasto: 1/VP 15, EsikK/VOP 31, E/VP 13

Jatkosota: Vasovaara, Latvajärvi, Vuokkiniemi,
Vuonninen, Pistojoiki, Korpivaara,
Tetrivaara, Uhtuan länsipuoli

Tehtävät: Suutari, varusvaraston hoitaja, puhelinmies

Sotilasarvo: Korpraali

YLITALO, Heikki Kustaa, seppä

s. 03.08.1912 Oulainen

k. 15.10.1987 Pattijoki

Puoliso: Sylvi Edit, o.s. Mämmelä

Lapset: Maija -39, Seija -41, Sanni -42, Salme -45,
Valma -47, Meeri -49, Viivi -51, Hannu -53,
Kaisu -55, Mervi -56

Astunut palv. 15.06.1941

Joukko-osasto: 6/Kev. It-jaos, OsK/JärjK 2, HTK/Kotij.,
Sv JärjL 2

Talvisota: Ruona Oy:n palveluksessa

Jatkosota: Raahe, Kokkola, Oulu, Rovaniemi,
Jäniskoski

Tehtävät: Vartiomies, it-ammustenkantaja

Sotilasarvo: Sotamies

YLITALO, Pentti Erkki, putkiasentaja

s. 06.05.1920 Pattijoki

k. 21.04.1996 Pattijoki

Puoliso: Lilja, o.s. Korkiakoski

Lapset: Erkki -45, Eino -48, Esa -51

Astunut palv. 14.01.1940

Joukko-osasto: URR

Talvisota: Salla

Jatkosota: Karjalan kannas, Vammelsuu, Viipurinlahti,
Ihantala, Kuolemanjärvi, Ilomantsi,
Lehmivaara

Tehtävät: Taistelulähetä, pioneeri, konepistooliampuja

Sotilasarvo: Korpraali

MATRIKKELI

LOTTATYÖHÖN OSALLISTUNEET

ALAMIKKELÄ, o.s. Mattila, Ester Anna-Liisa, emäntä
s. 17.12.1919 Pattijoki
Puoliso: Aaro
Lapset: Anna-Liisa -46, Eija -50
Talvisota: Koulutuskeskuksessa Raahessa.
Jatkosota: Kanttiinityössä rintamalla Maaselässä,
Karhumäellä ja Rukajärvellä.

AURA, o.s. Tuomikoski, Hanna, emäntä
s. 26.02.1923 Pattijoki
Puoliso: Martti Johannes
Lapset: Maritta -46, Tuomo -47, Maija-Liisa -49,
Marja-Leena -56
Jatkosota: Lääkintälottana Kontiolahdessa ja Kemissä.

BAARMAN, o.s. Mehtola, Aili Judith, rouva
s. 10.12.1911 Pattijoki
k. 03.02.1986 Helsinki, haudattu Pattijoelle
Puoliso: Leo
Astunut palv. Kesällä 1939
Joukko-osasto: Tyk.os. Hinneriesen
Talvisota: Linnoitustöissä ja muonituslottana
Muolaassa, Miehikkälässä, Kemijärvellä ja
Virolahdella
Kunniamerkit: VM 2

ELFVING, Alma Gustava, opettaja
s. 06.07.1894 Raahes
Talvi/jatkosota: Lotta Svärd-järjestön Pattijoen paikallis-
osaston puheenjohtaja, lääkintälotta

FINGERROOS, o.s. Johansson, Anna Maria,
kanttiininhoitaja
s. 14.05.1923 USA
Puoliso: Veikko Johannes
Lapset: Ritva -48, Jorma -49, Tuomo -52, Raija -53
Jatkosota: Muonituslottana ja varuskorjaajana
Raahessa, rintamalottana Vuonnissa,
Uhtualla ja Rukajärvellä.

HAAPAKANGAS, o.s. Pisilä, Nelly Maria, taloudenhoitaja
s. 08.11.1913 Pyhäjoki
Puoliso: Väinö Valteri
Lapset: Tapani -42, Marja-Liisa -43
Talvi/jatkosota: Muonitustehtävissä sekä sairaalalottana
kotirintamalla.

HIETALA, o.s. Palokangas, Aune
s. 20.09.1920
k. 17.04.1988 Pattijoki
Puoliso: Mikko
Talvi/jatkosota: Sairaalalottana Tilkan sotilassairaalassa
1940-41.

HÄRKÖNEN, o.s. Vilppula, Eini Sofia
s. 22.12.1917 Pattijoki
Puoliso: Olavi
Lapset: Leena -41, Seppo -44, Sirkka -46,
Tapio -48, Eila -52, Matti -53,
Juha -56
Talvisota: Ilmavalvontatehtävissä Siikajoella.

INGERTTILÄ, o.s. Häkkinä, Helli Katariina, emäntä
s. 24.08.1916 Rantsila
k. 29.06.1979 Pattijoki
Puoliso: Erkki
Lapset: Jukka -49, Pirkko -52, Kauko -57
Jatkosota: Sairaalalottana Oulun sotasairaалassa.

INKANEN, Aune
s. 06.12.1917 Vihanti
Puoliso: Armas
Lapset: Matti -47, Birgitta -52
Jatkosota: Muonituslottana ja piiriesikunnan emäntänä Kuuterselällä, Harjussa ja Vaalimaalla.

JOENSUU, o.s. Rantakari, Elna Salli Maria, emäntä
s. 19.08.1922 Siikajoki
Puoliso: Ahti Aadolf
Lapset: Teuvo Aimo Ahti -47, Erkki Tapio -51
Astunut palv. Lokakuussa 1939
Talvisota: Ilmavalvontatehtävissä Siikajoella.

JORMOLA, o.s. Aho, Jenny Marja, emäntä
s. 01.10.1924 Saloinen
Puoliso: Jorma
Lapset: Jukka -50, Maija-Riita -53
Talvi/jatkosota: Vuosina 1942-44 ilmavalvonnassa Aunuksen IVAK:issa.
Kunniamerkit: VM 2

JUNNILA, Jenny Katri Emilia, sairaala-apulainen
s. 30.11.1908 Pattijoki
Talvi/jatkosota: Sairaalalottana Raahen sotasairaалassa, muonituslottana Taavetissa.

JUSSILA, o.s. Hyyppä, Aune Katri Ester, emäntä
s. 23.01.1920 Lapua
Puoliso: Elmer
Lapset: Taimi -44, Matti -51, Eero -53, Osmo -54, Marja-Liisa -55, Ilkka -58
Jatkosota: Kanttiinilottana ja muonittajana Karhumäessä, Raivolassa, Terijoella ja Vammeljärvellä.

KAARELA, o.s. Moilanen, Ida Helena, asentaja
s. 29.03.1925 Sortavalan mlk
Puoliso: Vilho
Lapset: Mirja -39, Veikko -41, Sirpa -48
Jatkosota: Sairaala-apulaisena ja lähettinä Puikkolassa, Vaalialassa ja Sortavalassa.

KALLIO, o.s. Kastelli, Aune Ida Annikki
s. 12.08.1920 Pattijoki
Puoliso: Veikko Albert
Lapset: Marjatta -43, Riitta -46, Seppo -51, Saara -55
Talvisota: Ilmavalvonnassa Siikajoella
Jatkosota: Muonituslottana sotasairaala 25:ssa Pälksaarella.

KALLIO, o.s. Ranta, Lyyli Ester, emäntä
s. 23.11.1921 Sortavalan mlk
Puoliso: Yrjö Albert
Lapset: Aila -46, Kauko -49, Kalevi -50
Jatkosota: Muonitustehtävissä Läskelässä.

KASTEELLI, o.s. Urpela, Kerttu Mirjami, kirjastonhoitaja
s. 15.08.1923 Nivala
Puoliso: Niilo Ilmari
Lapset: Kari -48, Janne -50, Sampo -57
Tehtävät: Sairaalalottana 58 SS:ssa, kanttiinilottana Aunuksessa, muonittajana III AK:n esikunnan ruokalassa.
Kunniamerkit: VM 2

KASTEELLI, o.s. Toppinen, Laina Ellen, emäntä
s. 12.12.1920 Haukipudas
k. 12.05.1976 Pattijoki
Puoliso: Eino Olavi
Lapset: Soile -48, Auvo -51, Jouko -59
Jatkosota: Rintamalottana Juntusrannalla ja Kananaisissa, sairaalalottana Kiestingin sotasairaalassa.

LEMPONEN, o.s. Jussila, Aili Maria, emäntä
s. 26.09.1913 Burton, Ohio (USA)
Puoliso: Jaakko
Lapset: Marja-Leena -43, Ilmari -44
Jatkosota: Muonituslottana kotirintamalla.

MEHTOLA, o.s. Kauppila, Elvi Elisabeth, emäntä
s. 13.05.1909 Pattijoki
k. 21.05.1985 Pattijoki
Puoliso: Eino Albert
Lapset: Anja -30, Kaisu -32, Inkeri -39, Orvokki -41
Talvi/jatkosota: Muonituslottana kotirintamalla.

MYLLYKANGAS, o.s. Pekkala, Aino Maria, emäntä
s. 22.01.1919 Pattijoki
Puoliso: Hannes
Talvisota: Imavalvonnassa Siikajoella.
Jatkosota: Muonitus- ja lääkintätehtävissä Limingan ja Raahen koulutuskeskuksissa, sotasairaala 25:ssa Pälksaarella, Karhumäen R Toimistossa, Soutojärvellä (L 72) sekä Linn. ja Rak.Kompp. 9605:ssa.

MÄNNISTÖ, o.s. Tervonen, Hilda Johanna, kansakoulun opettaja
s. 28.09.1906 Salon emäsrk (Pattijoki)
k. 23.03.1988 Pattijoki
Puoliso: Sulo
Lapset: Pirkko-Liisa -39, Paavo -40, Pekka -43, Risto -46
Talvi/Jatkosota: Lottatyössä kotirintamalla.

NEVALAINEN, o.s. Hirvi, Vieno Elisabet, ompelija
s. 14.06.1924 Pattijoki
k. 29.12.1995 Pattijoki
Puoliso: Onni Ville
Lapset: Kalervo -48, Kauno -51, Helena -54
Jatkosota: Muonittajana JR 200:n koulutuskeskuksessa, varuskorjaajana Raahen sot.piirin varuskorjaamolla.

NIKOLA, Kerttu Maria, maanviljelijä
s. 20.07.1914 Pattijoki
Talvi/jatkosota: Ilmavalvonnassa sekä muonituslottana
(Miehikkälässä v. 1940)

PIKKARAINEN, Iita Nanni
s. 21.05.1916 Pudasjärvi
Puoliso: Uno Johannes
Lapset: Kalervo -48, Reino -50
Talvisota: Ilmavalvonnassa, lääkintälottana
Jatkosota: Oulun sotasairaalassa

PYHTILÄ, os. Mannermaa, Kerttu Kyllikki, opettaja
s. 16.08.1907 Kestilä
Talvi/jatkosota: Ilmavalvonnassa, puhelinkeskuksessa,
kanslialottana.

PYHTILÄ, os. Asukas, Sofia Maria
s. 29.05.1901 Pattijoki
Talvi/jatkosota: Muonituslottana kotirintamalla.

RUUTI, o.s. Aho, Anni Elisabet, lastenlääkäri
s. 12.11.1917 Saloinen
Puoliso: Tauno
Lapset: Hannu -45 (k. -54), Marja-Lea -48
Talvisota: Radistikurssilla Eurajoella
Jatkosota: Kuhmo, Aunus, radistilottana ilmavalvonta-
keskuksessa.

SILVOLA, o.s. Vilppula, Saimi Eliina, emäntä
s. 21.06.1919 Pattijoki
Puoliso: Erkki
Lapset: Maija -47, Matti -48, Pentti -49, Pauli -52,
Paavo -53, Arja -59, Anja -63
Talvi/jatkosota: Ilmavalvonnassa sekä muonituslottana
Lappeenrannassa ja Puumalassa.
Kotirintamatehtävissä Raahessa, Pattijoella
ja Siikajoella.

TERVONEN, Iida Elisabet (Liisa), vanh. lehtori
s. 15.03.1913 Pattijoki
Talvisota: Muonituslottana Pattijoella, ilmavalvonnas-
sa Siikajoella, sotasensuurissa Helsingissä.
Jatkosota: Suomenlinnan IVAK:ssa, PM:n Valvonta-
osastolla.
Kunniamerkit: VM 2

TERVONEN, o.s. Koivisto, Sirkka Annikki
s. 18.12.1920 Kiiminki
Puoliso: Pentti Verner
Lapset: Pirjo -49, Ilkka -52, Riitta -62
Jatkosota: Ilmavalvonnassa ja puhelinkeskuksessa.

TORVELA, Fanni Elisabet, emäntä
s. 23.11.1906 Pattijoki
Puoliso: Erkki Kustu
Lapset: Anja -38, Juhani -39, Matti -43, Maija -45,
Riitta-Kaisa -49
Talvi/Jatkosota: Muonituslottana kotirintamalla.

VEDENOJA, o.s. Kallio, Eeva Sofia, emäntä
s. 27.01.1922 Saloinen
Puoliso: Arvo
Lapset: Seija -48, Simo -49
Talvisota: Ilmavalvonnassa Raahessa.
Jatkosota: Keittiö- ja lääkintälottana kotirintamalla.

VEDENOJA, o.s. Ouramo, Vieno Anna Eleonora, emäntä
s. 20.07.1912 Pattijoki
k. 25.08.1995 Pattijoki
Puoliso: Toivo
Lapset: Aimo -47, Riitta -49
Talvi/jatkosota: Muonituslottana kotirintamalla.

VIITANEN, o.s. Nikolai, Aili Marjatta
s. 13.10.1917 Pattijoki
Talvi/jatkosota: Muonituslottana kotirintamalla.

VIITANEN, o.s. Lemponen, Helmi Marja (Maiju)
s. 26.07.1916 Pattijoki
Puoliso: Heikki
Lapset: Paavo, Annikki, Liisa, Matti, Jaakko
Talvi/jatkosota: Kanslialottana kotirintamalla.

**LOTTA SVÄRD-MATRIKKELIN MUKAAN
LOTTATYÖHÖN OVAT PATTIJOELLA OSALLISTUNEET
SEURAAVAT HENKILÖT:**

Aho Anni, Aho Hilja, Aho Marja, Aho Martta, Alakorpi Aino, Alamikkela Anni, Anttila Maija, Aura Kirsti, Autero Maire

Bahn Fanny, Bahn Katri, Bohm Ruusa, Bohm Sylvi, Brusi Terttu, Bränny Senja, Böhm Sinikka

Ehrola Aino, Ehrola Kerttu, Eilo Hanna, Eilola Marjatta, Elvfiing Alma, Eskola Emmi, Ekola Fanni

Haapakoski Tyyne, Haikara Helli, Hakala Eeva, Hakala Irja, Hanhela Eeva, Hanhela Ella, Hanhela Lempi, Hannelin Eini, Hannelin Elsa, Hannelin Laura, Heikkilä Ida, Heikkinen Martta, Hietala Aino, Hietala Alli, Hietala Aune, Hietala Eeva, Hietala Fanni, Hirvi Vieno, Hirvonen Lempi, Holappa Kerttu, Hannelin Aili, Huhtala Ella, Hummasti Martta, Hummasti Salli, Hummastenniemi Aino, Hummastenniemi Kerttu, Huotari Hilda, Hurnanen Eini, Härkönen Alli, Härkönen Kerttu, Härkönen Kirsti, Härkönen Maiju, Härkönen Siiri

Iivonen Aino, Ijäs Kaija, Ijäs Pirkko, Ijäs Vieno, Impola Anja, Impola Elvi, Impola Olga, Impola Toini, Impola Vilma, Ingerttilä Nanni

Jaakola Martta, Jaanus Eini, Jaanus Kerttu, Jakola (ent. Viitala) Aino, Jalas Kaarina, Jalas Katri, Jalas Liisa, Joensuu Aino, Joensuu Anni, Joensuu Bertta, Joensuu Maria, Joensuu Milka, Joensuu Mirja, Joensuu Senja, Joensuu Tyyne, Johansson Anni, Jokelainen Ilma, Jokitörmä Bertta, Jokitörmä Kirsti, Jormakka Helvi, Jortikka Anni, Jortikka Virpi, Junnila Fanni, Junnila Jenni, Juntunen Lempi, Jussila Ingrid, Jussila Toini

Kaakinen Jenni, Kaakinen Lyydia, Kaarela Eevi, Kaarela Hilda, Kaarela Nanni, Kaartosalo Taimi, Kallio Aune, Kallio Eeva, Kallio Esteri, Kallio Silpa, Kamutta Anja, Kamutta Helvi, Kananen Mirja, Kankaala Helvi, Karhiakangas Aino, Karjaluohto Anja, Kari Eini, Kari Elina, Kari Elma, Kaskela Inkeri, Kaskela Kyllikki, Kaskela Rauha, Kastell Anna, Kastell Ellen, Kastell Ida, Kastell Maikki, Kastell Martta, Kastelli Aino, Kastelli Aune, Kastelli Eeva, Kastelli Laura, Kastelli Martta, Kastelli Terttu, Kastelli Toini, Kauppila (ent. Ingerttilä) Aino, Kauppila Auni, Kauppila Aura, Kauppila Hanna, Kauppila Laina, Kauppila Maija-Liisa, Kauppila

Salme, Kauppinen Aino, Keinänen (ent. Vedenpää) Anna, Kiviniitty Asta, Kiiskilä Aini, Kiiskilä Vieno, Kamutta Hilja, Korpivaara Toini, Korpivaara Vieno, Korppila Maria, Koskela Elli, Koskela Lyydia, Koukkula Hilma, Koukkula Liisa, Koukkula Saimi, Kujala Aini, Kuokkanen Maija

Lemponen Vappu, Lemponen (ent. Jussila) Aili, Lepistö Saima, Lievonen Annikki, Lievonen Eila, Lievonen Elsa, Lind Fanni, Lind Olga, Linnakangas Aune, Linnakangas Emmi, Linnala Aune, Linnala Sanni, Lisko Aune, Lisko Eine, Lisko Helvi, Lisko Liisa, Lukkarila Liisa, Lukkaroinen Saimi

Maliniemi Leena, Maliniemi Saara, Marttila Annikki, Marttila Elsa, Marttila Kerttu, Matinheikki Aino, Matinheikki Anni, Matkaselkä Linnea, Mattila (ent. Weissenfelt) Aili, Mattila Aino, Mattila Annikki, Mattila Eeva, Mattila Elmi, Mattila Esteri, Mattila Helvi, Mattila Hilja, Mattila Inkeri, Mattila Kerttu, Mattila Sanni, Mattila Vappu, Mehtola Aili, Mehtola Anja, Mehtola Elsi, Mehtola Elvi, Mehtola Helga, Mehtola Kaisu, Mehtola Toini, Meriläinen Rauha, Mikkonen Lempi, Moilanen Aune, Moilanen Lydia, Mustakallio Senja, Määttä Hilja

Nikola Aino, Nikola Annikki, Nikola Dagmar, Nikola Elle, Nikola Elvi, Niva Ellen, Niva Laina, Niva Laura, Niva Pirkko

Ojala Sofia, Ouramo Noora

Paakkari Hinni, Paani Katri, Paani Liisa, Peltonen Lempi, Pekkala Aino, Pekkala Aune, Pekkala Hanna, Pekkala (ent. Määttä) Martta, Perälä Maija, Perälä Maire, Pietilä Anja, Pietilä Kaarina, Pihlajakoski Elli, Pihlajakoski Helvi, Pihlajakoski Helli, Pihlajakoski Hinni, Pitkäaho Aino, Pohjalainen Aino, Pohjalainen Vieno, Poukkula (ent. Tuohinto) Hanna, Pramila Tyyne, Pyhtilä Emmi, Pyhtilä Fanni, Pyhtilä Kerttu, Pyhtilä Maiju, Pyhtilä Martta, Pyhtilä Ruusa, Pyhtilä (ent. Asukas) Sofia, Päivärinta Anna-Liisa, Pölläniemi Eila, Pölläniemi Elsi, Pölläniemi Fanny, Pölläniemi Hilka

Rajala Bertta, Rantala Anni, Rauhala Laina, Rautio Airi, Rautio Siiri, Reijasalo Marketta, Rekola Laina, Riikonen Aino, Riikonen Annikki, Riikonen Liisa, Riikonen Tyyne, Ritola Fanni, Ruhonen Kirsti, Rusko Alma, Rusko Kerttu, Ryönänkoski Aune

Saarenpää Elsa, Salkosuo Elsa, Salkosuo Elvi, Sarkkila Kerttu, Sarkkinen Anni, Sarkkinen (ent. Ylitalo) Anni, Sauvola Alma, Sauvola Saimi, Sireeni Leila, Sikiö Elina, Siniluoto Aira, Siniluoto Liisa, Siniluoto Maire, Siniluoto Vieno, Sipilä Anni, Sivonen Aino, Skinnari Taimi, Sundvik Anni, Sundvik Aune, Sundvik Maija, Sundvik Saima, Suorsa Saimi

Tenhula Eila, Tenhula Eini, Tenhula Elmi, Tervonen Anni, Tervonen Hilja, Tervonen Ida, Tervonen Irja, Tervonen Sofia, Torvela Saima, Tuhkala Anneli, Tulinen Sylvi, Tuohinto Aili, Tuohinto Anni, Tuohinto Henna, Tuohinto Martta, Tuohinto Ruusa, Tuomaala Irja, Tuomaala Sulima, Tuomela Annikki, Tuomela Eliina, Tuomela Elma, Tuomela Elvi, Tuomela Helli, Tuomela Mirja, Tuomikoski (ent. Nikula) Alli, Tuomikoski Anna-Liisa, Tuomikoski Anni, Tuomikoski Elma, Tuomikoski Hanna, Törmelin Esteri, Törmälä Martta

Uusitalo Ida

Vedenoja Toini, Weissenfelt (ent. Joensuu) Maila, Weissenfelt Nanni, Weissenfelt Sylvi, Vedenpää Anna, Vesterback Elli, Viitala Anja, Viitala Aune, Viitanen (ent. Nikula) Aili, Viitanen Lempi, Viitanen (ent. Lemponen) Maiju, Viitanen (ent. Kukkonen) Naimi, Vilppula Aune, Vilppula Eila, Vilppula Eini, Vilppula Saimi, Vilppula Terttu, Vilppula (ent. Keskitalo) Tyyne

Ylitalo Elina, Ylitalo Ella, Ylitalo Hinni, Ylitalo (ent. Linnakangas) Lempi

Ågren Eeva, Ågren Nora

Kopsan lottaosastossa olivat mukana ainakin seuraavat henkilöt:

Alakopsa Nelly, Alamikkelä Selma, Arola Hanna, Arola Helli, Hytinkoski Kaarina, Joensuu (o.s. Pikkarainen) Helmi, Kallio (o.s. Mattila) Elsi, Korsu Helmi, Kujala (o.s. Mattila) Sanni, Lisko (o.s. Arola) Martta, Lotvonen (o.s. Alakopsa) Laura, Mattila Elmi, Myllylä (o.s. Moilanen) Aune, Peisa (o.s. Sovio) Eila, Pekkala (o.s. Mattila) Aino, Pietilä (o.s. Alakopsa) Anna, Pikkarainen Elsa, Pikkarainen Ida, Rautio (o.s. Tikkala) Reeta, Räävi Nanni, Ukkola Sylvi

Kenttäkeittiö "Siellä Jossakin". (Kuva Alpo Tuohinto)

Varuskorjaamon lottia Raahessa v. -43 (Kuva A. Fingerroos)

PATTIJOKI

Pattijoen rintamamiehet.

Kiitollisena muistamme teidän uskollista palvelustanne rintamalla sekä taistelun että vartion päivinä. Mekin kotona olevat tahdomme täyttää velvollisuuksenne täällä. Suokoon Herra teille varjeluksensa ja siunauksensa.

Meidän sielumme odottaa Herraa. Hän on meidän apumme ja kilpemme.

Pattijoen seurakunta.

TALVISODASSA KARJALAN KANNAKSELLA

Vilho Kaarela kuului talvisodan aikana ns. suojajoukkopataljoonaan, jonka tehtävänä oli ottaa vastaan se, mitä rajan takaa tulee. Pattijokisten lisäksi tässä pataljoonassa oli mukana mm. Raahen ja Saloisten miehiä. Marraskuun 30 päivänä 1939 putoilivat ensimmäiset kranaatit suomalaisten puolustusasemiin Raudun suunnalla Karjalan kannaksella. Sota oli alkanut. (Kertojana Vilho Kaarela, lainaukset kenraali M. Siston muistelmista "Pohjan Rykmentin suojajoukkopataljoona, III/3. Pr. talvisodassa")

Aloitin asepalveluksen toukokuun kuudentena vuonna -39 Kuopiossa Pohjan Rykmentissä. Se oli jalkaväkirykmentti, mihin miehet täältä päin yleensä menivät. Syyskesällä alkoi sinnekin pikkuhiljaa tulla tietoa, että jotakin oli tekeillä. Radiosta kuultiin neuvotteluista Suomen ja Venäjän välillä ja Venäjän vaatimuksista Suomelle.

"Pohjan Rykmentin esikuntaan saapui käsky ylimääräisten harjoitusten alkamisesta 5.10.1939 klo 19.00. Tällä käskyllä määrättiin rykmentti siirtymään suojajoukkokokoonpanoon ja valmistautumaan siirrettäväksi linnoitustöihin Karjalan kannakselle. Pataljoonan komentajaksi oli määrätty majuri Vilho Linden. Pataljoona, nyt nimeltään III/3. Pr, oli valmis lähtöön 6.10. iltapäivällä."

Ei siinä kyselyt vapaaehtoisia, määrättiin vain miehet, ketkä lähtee. Samaan esikuntakomppaniaan minun kanssani tuli raahelainen Eero Permi, joka oli silloin jo valmis pappi. Samassa pataljoonassa, mutta eri komppaniassa, olivat

myös tutut raahelaiset Sipolan Eino ja Tanskalan Jaakko. Kahteen junaan kuormattiin kaikki se, mitä pataljoonaan kuului autoja myöten. Ensimmäinen juna lähti jo samana iltana ja toinen seuraavana aamuna. Vasta junassa saatiin tietää, että päämääränä oli Kiviniemi Karjalan kannaksen itäpuolella. Sinne saavuttiin 8.10.39.

“Pataljoonan tehtävänä oli ryhtyä linnoitustöihin, jotta luotaisiin edellytykset Kiviniemen alueen puolustamiselle siinä tapauksessa, että hyökkäys tälle alueelle kohdistuisi ennen kuin muita joukkoja alueelle oli ennätetty keskittää.”

Ensin tehtiin linnoitustöitä Kiviniemessä ja siirryttiin sitten marssimalla Saijanjoelle Valkjärven suuntaan. Välillä olin lähettinä ja autonkuljettajana pataljoonankomentaja Lindenillä. Siellä rajanpinnassa toimittiin koko ajan siviilien seassa. Silloin oli kovat pakkaset, mutta meille sattui onneksi hyvä kortteeri. Meitä asui kolme miestä yhden talon sisäänpäinlämpiävissä saunassa. Sieltä oli vain saunapäivinä mentävä muualle, että väki pääsi kylpemään.

Yksiköt asemiin!

“Ensimmäiset viitteet mahdollisesta sodan puhkeamisesta pataljoonassa saatiin Raudun ryhmän komentajalta, kun hän 29.11. klo 15 saapui pataljoonaan mainiten, että tilanne näyttää entisestään kiristyneen. Varsinaisesti tilanne valkeni radion iltauutisten jälkeen, jolloin kuultiin, että Neuvostoliitto oli irtisanonut maittemme välillä voimassa olleen hyökkäämättömyyssopimuksen. Uutisten jälkeen tuli Raudun Ryhmän esikunnasta käsky hälyttää pataljoona. Hälytys suoritettiin 30.11. klo 01.30.”

Kyllä sitä osattiin arvata, että jotakin oli tulossa, kun venäläinen oli välimaastossa niin aktiivinen. Se alkoi aamulla ennen seitsemää kovalla tykistötulella. Olin juuri sillä hetkellä matkalla komppaniasta takaisin yksikköön ja näin, kun taivas venäläisten puolella oli yhtäkkiä aivan valkoisena savusta. Heti perään rupesi lentelemään isoja koneita rajan yli. Siinä tuli monenlaista hävittäjää ja pommikonetta ilma aivan sakeana. Pienemmät aloittivat tulituksen heti, mutta suuret pommikoneet jatkoivat matkaa takemmas sisämaahan kaupunkeja pommittamaan. Kranaatteja rupesi tippumaan myös meidän majoitusalueelle. Sitten tuli vihollisen jalkaväki ja otettiin ensimmäisen kerran yhteen. Kaikista pahimpaan paikkaan meistä joutui JP 4, joka oli siellä aivan etummaisena.

“JP 4 suoritti tehtävänsä ja torjui kaikki sitä vastaan suuntautuneet hyökkäykset. Kokonaistilanteen pakottamana ylempi johto teki kuitenkin päätöksen, että JP 4 vedetään taakse ja että myös III/3. Pr:n puolustamalta Saijanjokilinjalta oli joukot irrotettava.”

Joulukuun kolmantena päivänä irtaannuttiin ja lähdettiin perääntymään kohti Nurmijärveä. Siinä vaiheessa yksi suomea puhuva venäläispartio pääsi ylättämään käskynjaolla olleen 9:n komppanian johtoporukan ja komppanian päällikkö haavoittui vaikeasti. Taistelut olivat niin ankaria, että joukot menivät välistä aivan sekaisin. Meidän pataljoonan komentajankin joutui omien pioneerien vangiksi. Linden oli semmoinen isokokoinen ja vähän korskin näköinen mies ja kun hän oli antanut vielä parran kasvaa Kuopiosta asti, niin pioneerit päättelivät, että siinä on oikea emäryssä! Yrittihän se tietysti panna hanttiin, mutta eihän ne uskoneet. Pioneerit veivät komentajan pääpaikkaansa ja vasta siellä joku tunsu Lindenin ja mies pääsi pälkähästä. Partansa hän kyllä ajoi heti sen jälkeen!

Sitten jatkettiin vetäytymistä Oravanniemen suuntaan ja tultiin Vuokselaan. Joen toisella rannalla puolustusasemissa ollut JR 26 haki meidät yli soutuveneillä. Hevoset piti jättää Oravanniemelle, mutta nekin haettiin myöhemmin pois. Itsenäisyyspäivän jälkeen siirryttiin Kämärän aseman seutuville lähelle linjaa ja siellä saatiinkin olla isot ajat teltoissa reservissä.

“Tilanne Summan alueella muodostui kuitenkin yhä vaikeammaksi ja 19.12. pataljoona sai käskyn siirtyä Huumolan kylän läheisyyteen valmiina suorittamaan vastahyökkäys Summan kylän alueelle. Kun oli todettu, että Summassa puolustuksessa olevat 5. D:n joukot pystyvät pitämään asemansa, siirrettiin pataljoona Kuikkalammelta Kämärälle, minne se saapui 22.12. klo 04. aamulla. Hädin tuskin pataljoona ehti majoittua, kun se sai käskyn hyökkäykseen.”

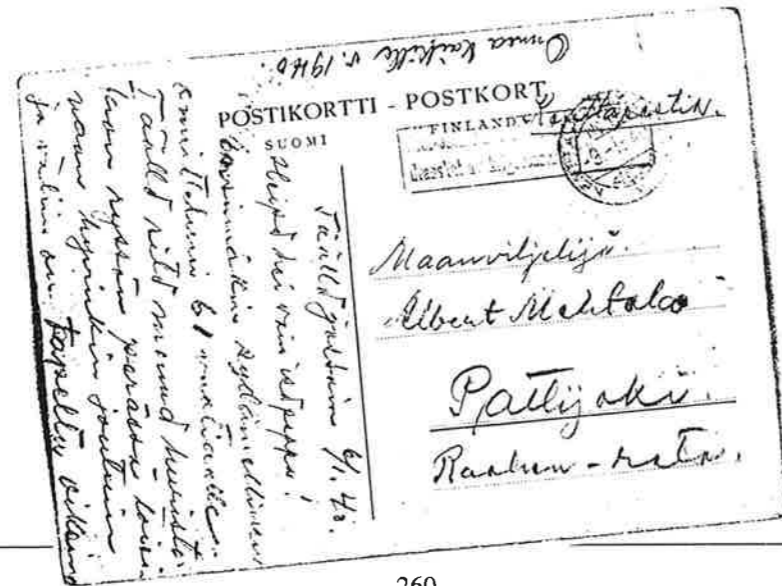
Kenttäpostia

“Yön ja seuraavan aamun aikana pataljoona siirtyi jälleen reserviksi Kuikkalammen maastoon, missä vietettiin jouluaatto. Reservissä olevien joukkojen oli suoritettava ns. väliaseman linnoittamista. Tässä vaiheessa pataljoonasta siirrettiin kantahenkilökuntaa ja varusmiehiä koulutuskeskuksiin kouluttajiksi.”

Kenttäpostia hoitanut alikersantti Soini laitettiin kotirintamalle ja minut määrättiin hänen tilalleen postiin. Siellä minä olinkin sitten kolme kuukautta. Pataljoonan postipaikka oli milloin missäkin, teltassa tai talossa. Paikka vaihtui sitä mukaa, miten kulussa oltiin. Kämärällä ollessa lähin oikea posti oli Heinjoella, mistä haettiin postilähetykset autolla linjaan. Samalla vietiin lähtevä posti. Minä lajittelin eri komppanioihin menevät kirjeet, kortit ja paketit ja komppanioitten lähetit hakivat sitten omat postinsa ja jakoivat miehille. Joskus postia oli paljon, kun liikkeellä oli yli 800 miehen lähetykset. Erikseen olivat vielä “tuntemattomille sotilaille” osoitetut paketit ja kirjeet. Ne me jaettiin tasan kaikkien komppanioitten kesken ja niissä sitten sellaisille miehille, joilla ei ollut siviilissä ketään, joka olisi postia lähetellyt. Siitä kyllä pidettiin huoli, ettei kukaan yksin saanut pitää hyvän paketin sisältöä!

Komppanioitten lähetit postinhakureissulla keväällä -40.

Koko tammikuun ajan pakkanen pysytteli Kannaksella 40-45 asteessa. Telttojen ympärillä oli lunta eristeenä ja pohjalla havuja, mutta siitä huolimatta monet miehet saivat paleltumavammoja. Toisaalta pakkanen oli suomalaisille hyvä liittolainen kamppailussa ylivoimaista vihollista vastaan. Taisteluja käytiin jatkuvasti, Muolaanjärvellä, Munasuolla, Lähteellä, Kilteellä, Kämärällä...

“21.2. pataljoona sai käskyn ottaa rintamavastuun Kämärän kylän Kämärän aseman tien lohkolla seuraavan yön aikana. Eteen ryhmitettiin vasemmalle vahvennettu 8. K ja oikealle vahvennettu 7.K. Noin kilometrin päähän taakse jäi 9. K reserviksi. Tässä ryhmityksessä pataljoona taisteli 27.2. saakka. Vaihe oli sen kohdalla sodan verisin.”

Tuli loppuu

Olin 13.3. aamulla seitsemän-kahdeksan tienoilla Näätalässä pataljoonan komentajan luona. Siellä hän ilmoitti, että kello 11 tulee rauha ja lähetti viemään tietoa yksikköön. Tykkitulo tuli silloin vielä niin paljon kuin mettään sopi ja matkalla piti hyppiä kuopasta kuoppaan. Pääsin kuitenkin ehjänä perille. Kerroin miehille, että tuli loppuu. Siinä lähellä oli muutama kavero kaivamassa maahan poteroita. “Tajetaanpa silti vielä kaivaa”, he sanoivat, kun vihollinen paahtoi koko ajan kaikilla aseilla. Tulitus loppui kuitenkin kummaltakin puolelta tasan kello yksitoista.

“Joukot vetäytyivät asemista noin kolmen kilometrin päähän pohjoiseen. Seuraavana päivänä alkoi marssi lopulliseen tavoitteeseen Lemille, minne saavuttiin 18.3. Suoritettuaan huoltotoimenpiteet pataljoona sai uuden tehtävän valmistautua puolustamaan tulevaa Salpa-asemaa. Aikanaan seurasivat joukkojen uudelleenjärjestelyt sekä kotiuttamiset, mutta varsinaisesti III/3.Pr:n historia talvisodassa päättyi tuohon päivään.”

Kenraali Sisto päättää muistelmansa seuraaviin kommentteihin:

“III/3. Pr ei ollut pataljoonana ainutlaatuinen sen paremmin kärsimiensä tappioiden kuin suoritustensakaan perusteella. Sen taistelupäivien lukukin jäi vähäiseksi sen vuoksi, että se kuului niihin joukkoihin, joita ylin johto piti parhaimpina ja säästi reservinään vastahyökkäysjoukoiksi. Pataljoona suoritti kuitenkin tinkimättömästi muiden joukkojen rinnalla tehtävänsä kertaakaan epäonnistumatta niiden suorittamisessa.”

Vilho Kaarela jäi Lemille jatkamaan asepalvelustaan. Normaalisti hänen ikäluokkansa olisi kotiutettu vielä samana keväänä, mutta olot maassa olivat sen verran epävakaiset, että päämajan päiväkäskyn perusteella vuonna -39 palvelukseen astuneille määrättiin 200 päivää ylipalvelusta. Aselvolliset asustivat Lemin taloissa kyläläisten joukossa, tarpeen tullen valmiina lähtöön. Kaarela hoiti vielä jonkin aikaa hänelle tutuksi tullutta kenttäpostia. Hänet kotiutettiin marraskuun toisena päivänä 1940, mutta siviilissä ikäluokka ehti olla vain puolisen vuotta. Sitten isänmaa kutsui jälleen poikiaan. Kaarela osallistui jatkosotaan aluksi JR 32:n ja myöhemmin JR 11:n riveissä ja oli mukana mm. ankarissa Pistojoen taisteluissa. □

ARVO KARI EI LÄHTENYT SOITTELLEN SOTAAN

Suurin osa Pattijoen miehistä kuului talvisodan aikana Jalkaväkirykmentti 26:een, joka kohtasi vihollisen rajan pinnassa Karjalan kannaksella. Vuonna 1916 syntynyt **Arvo Kari** kantoi kivääriään rykmentin toisessa komppaniassa. Vaan toisinkin olisi voinut olla. Armeija-aikana pari vuotta aikaisemmin Arvolle tarjottiin mahdollisuutta jäädä soittajaksi Hämeen Ratsurykmentin sotilassoittokuntaan. Vanhemmat vastustivat kuitenkin jyrkästi ajatusta, niinpä Arvo päätyi viihdytyskiertueiden asemesta tositoimiin.

Arvo Karin armeija-aika Lappeenrannassa kului varsin leppoisasti. Hän soitti haitaria ja otti soittopelinsä mukaan myös kasarmille. Eipä aikaakaan, kun sille löytyi siellä "virallistakin käyttöä".

- Väapeli tuli kyselemään väkeä soittokuntaan. Sanoi, että kahta uupuu vielä ja minä ilmoittauduin vapaaehtoiseksi. Sitten se aika menikin paljon aliupseerikerholla soitellessa. Kerran oltiin kokonainen päivä soittamassa Marskin ratsastuskilpailuissa ja saatiin siitäkin kaksi päivää lomaa.

Muutenkaan Arvo ei joutunut ruotuväessä lujille, sillä soittokunnan ohella hänen sijoituspaikakseen tuli puusepäntöytä. Myöhemmin nuorelle miehelle tarjottiin kahden vuoden sitoumusta rykmentin soittokuntaan. - Isä ja äiti sanoivat, että sinne nyt jäämään vielä kahdeksi vuodeksi, talon ainoa poika! Niin asia jäi sikseen ja Arvo palasi kiltisti kotiin Pattijoelle.

Äkkilähtö

- Vuonna -39 minulla oli vakitunen paikka soittajana Kuuselan iltamissa. Siellä kävi siihen aikaan väkeä Siikajokea myöten. Soitettiin kahteen pekkaan, ensin Tuhkalan Matin ja sitten Erkin kanssa, kun Matti meni armeijaan. Minä soitin haitaria ja Tuhkalan pojat viulua. Reijasalon pojat olivat joskus meille rumpaamassa. Sodan jälkeen ei Erkin kanssa enää soiteltu. Hän kaatui Torniossa syksyllä -44.

Monien muiden Pattijoen miesten tapaan Arvo sai palvelukseenastumis-määräyksensä lokakuussa 1939.

- Toivat lapun kotiin aivan yllättäen. Vuorokauden-kaksi antoivat aikaa ja sitten piti lähteä. Äidille ja isälle se oli tietysti kova paikka, mutta eihän siinä mikään auttanut.

Miehet kerääntyivät aluksi Raaheen ja matkustivat sieltä junalla Ouluun. - Pojat olivat matkalla niin hiljaisia, etteivät puhuneet toisilleen yhtään sanaa. Kaikkiahan se jännitti, kun oltiin ensikertalaisia.

Jalkaväkirykmentti 26 muodostettiin Oulussa ja Arvo muistaa siihen kuuluneen miehiä monista pitäjistä, myös Rantsilasta, Siikajoelta ja Pattijoelta.

"Potkikaa turpaan!"

Oulusta miehet jatkoivat junalla itärataa pitkin kohti Karjalan kannasta. Ensimmäinen etappi oli Räisälä, jossa rykmentti oleskeli muutaman viikon.

- Asuttiin taloissa ja nukuttiin pirtin lattialla. Kylän väki oli silloin parasta aikaa nostamassa sokerijuurikasta ja me ihmeteltiin niitten kärryjä, kun niissä oli neljä ratasta. Se näytti kummalta, kun meillä täälläpäin oli vain kaksirattaisia. Eivätkä ne puhuneet mistään navetasta. Läävään ne meni ja tuli.

Arvon porukan karjalaisen kortteeritalon kahdesta pojasta toinen oli armeijassa ja toinen rajalla reservissä.

- Vanha isäntä sanoi meille, että "ryssää ei tarte pelijätä, potkikaa sitä turpaan!" Sitten se haki vintiltä vielä haulikonkin ja uhosi, että "jonku ryssän minäki vielä ammun, oon saanu niistä niin tarpeekseni!" Pappa oli ollut kolme vuotta Venäjän armeijassa ja olivat pitäneet suomalaisia siellä aika huonosti.

Tiedon sodan syttymisestä miehet saivat radion kautta.

- Siellä sanottiin, että ryssä on tullut rajan yli. Pian meitäkin tultiin hakemaan rajan pintaan Muolaaseen. Siellä saatiin ensimmäinen kosketus viholliseen. Ensin se ampui tykistöllä ja sitten tuli ukkoa perään. Me ammuttiin ne takaisin. Se oli luja paikka ensikertalaisille. Jotkut pelkäsivät kovastikin.

Kauppala tuleen

Suomalaiset pitivät kaikin voimin puoliaan, mutta lopulta heidän oli ylivoiman edessä peräännyttävä. Miehiä kaatui ja haavoittui, eikä reservejä ollut, mistä ottaa tilalle. Kova pakkastalvi oli toisaalta puolustajien hyvä liittolainen, mutta haittaakin siitä totisesti oli.

- Paleltuihan siellä moni, kun Vuoksenrannallakin oli koko ajan 41-42 astetta pakkasta. Eikä kaikilla ollut edes armeijan kampeita. Minulla ei tainnut olla kypäriäkään koko aikana. Vasta maaliskuussa sain oikean lakin ja manttelin, sitten kun sota oli jo loppunut. Siihen asti minulla oli oma pusakka. Muistan, että se painava mantteli oli niin hankala kannettava, että pyysin hevoskolonnassa ajanutta Joensuun Marttia ottamaan sen kyytiin. "Paa sinne perälle", sanoi Martti ja niin minä pääsin siitä eroon.

Vetäytymään lähdetessä Arvon ryhmä määrättiin polttamaan Pölläkkälän kauppala. Ajatus täysin ehjien talojen sytyttämisestä tuleen tuntui miehistä aluksi oudolta ja vastenmieliseltä.

- Viimein siihen tuli yksi luutnantti kyselemään, että "miksi se käy niin hitaasti?" Sitten se rupesi itse roiskimaan sytytysainetta talojen nurkkiin. Niin ne saatiin palamaan. Oli se melkoinen roihu, kun kokonainen kylä oli tulella.

Pakko lähteä

Suomalaiset peräännyivät kapeaa siltaa pitkin Vuoksen yli Vuokselaan. Samaa tietä käyttivät myöhemmin myös venäläiset.

- Tulivat öisin pienemmällä porukalla meikäläisten puolelle ja tappoivat pistimillä aseisiin. Sehän se harhautti, kun ne puhuivat suomea. Mikä niitä siinä pimeässä ryssiksi erotti? Vaan sitkeitä ne oli. Kerrankin saatiin ammuttua kaksi venäläistä ja ne jäi siihen jälle makaamaan. Me käytiin oikein vieressä niitä tutkimassa. Minäkin sitä yhtä kokkeilin ja totesin, että kuollut on. Koko pitkän päivän se makasi jäällä siinä pakkasessa, mutta illalla se oli ottanut ja häipynyt.

- Monta kertaa ne tulivat ja yhtä monta kertaa ne saatiin ajettua takaisin. Sitten ne tuli viimein niin suurella porukalla, että oli pakko jättää asemat. Käytiin taloissa sanomassa, että nyt on lähdeävä, mutta eiväthän ne kaikki uskoneet. Nauroivat ja sanoivat, että tyhjää puhutte. Niin sinne jäi väkeä, eivätkä enää pois päässeet. Partioporukastakin jäi kerran yksi rantinen poika hänille. Halusi

vapaaehtoisesti mennä ryssän puolelle. Parin päivän päästä sieltä tuli jo ropakantaa, että "tulukaa pojat tänne!"

Käytäntö opetti

Pakkaset olivat jo hellittäneet, kun rykmentti marssi Vuokselasta Lappeenrantaan. Koko kuormasto oli mukana, samoin haavoittuneet.

- Paljon tultiin tiensivujakin, että kolonnat pääsi kulkemaan. Evakkoja oli kaikki tiet täynnä. Venäläiset pommittivat teitä lentokoneilla ja ampuivat tykistöllä täysosumia. Siinä kuoli paljon ihmisiä. Meiltäkin meni milloin mies, milloin hevonen.

Armeija-aikanaan Arvo ei ollut juuri ehtinyt sotataitoja opetella, mutta käytäntö oli hyvä koulu.

- Luodit pirrasivat monesti korvan juuressa, mutta eivät osuneet kohdalle. Kranaatista ja tykin ammuksista tiesi, milloin se tulee lähelle, kun kuuli sen suhinan. Jos se ulvoi, niin se meni kauemmaksi. Kun lentokone pudotti kohdalta alas, ei saanut lähteä juoksemaan sen edellä, vaan piti mennä pakoon sivusuuntaan.

Talvisota päättyi maaliskuussa -40 ja Arvo selviytyi Kannakselta kotiin ilman naarmun naarmua. Kaikkiaan 105 päivää kestäneessä sodassa kaatui kymmenen pattijokista ja heistä yksi oli JR 26:n miehiä.

- Meidän porukan kohdalle ei sattunut Vuoksella kaikkein kovimpia paikkoja. Paljon lujemmalle jouduttiin jatkosodassa. Siellä tuli joskus mieleen, kun katteli viihdytyskiertueita, että tuolla minäkin nyt voisin olla, eikä tarttis ryösiä täällä tupakkiloovan hinnalla!

Arvo Karin sotilaspassiin on merkitty, että mies haavoittui jatkosodassa kahdesti. Ensimmäisen kerran hyökkäysvaiheen aikana Uhtualla ja toistamiseen Torniossa syksyllä -44. Todellisuudessa hän oli haavoittunut viimeisenä sota-kesänä myös Karjalan kannaksella, mutta tieto siitä katosi samalla kun monet sotapäiväkirjat hävisivät tietymättömiin venäläisten suurhyökkäyksen aikana. □

MEITÄ KERRAN KUTSUI ISÄNMAA

Jouluaaton 1939 vastaisena pakkaskirpeänä yönä kiemurteli pitkä sotilasjuna eteenpäin kahden kovasti puuskuttavan höyryveturin vetäjänä. Kemissä perustettu jalkaväkirykmentti, sotilaskielellä JR 64, oli lähtenyt liikkeelle kohti miehistöille tuntematonta päämäärää. Tuntematonta siksi, että sotilasmahdintaan voimakas Neuvostoliiton armeija oli kauttaaltaan ylittänyt valtakuntien välillä olevan rajan, emmekä tienneet, mihin kohtaan meidät sijoitettaisiin.

Vilho Nivala oli mukana myös jatkosodassa, kunnes haavoittui vaikeasti 3.8.1941 Munakukkulan edustalla.

Ennen junan lähtöä lähes jokainen meistä oli kirjoittanut omaisilleen kirjeen tai kortin. Monelle se saattoi olla viimeinen tervehdys kotiin tässä elämässä, sillä tilanne oli peräti vakava. Kaikesta huolimatta kaikki junassa olleet sotilaat nukahtivat sen päästyä liikkeelle. Upseerit torkkuivat vanhoissa päivävaunuissa, alipäällystö ja miehistö kuorsasivat mullivaunun lavereilla. Kamina hehkui lämpöään kodikkaasti napsahdellen, kun kipinävartiossa oleva mies vuorollaan lisäsi puita pesään. Miesten hyvät unenlahjat johtuivat siitä, että edelliset yöt olivat jääneet epämääräisiksi. Oli varustauduttu rintamalle lähtöön, otettu varusteita vastaan ja lastattu koko rykmentin kuormasto hevosineen junaan.

Alipäällystön ja miehistön mieliä askarrutti kovasti, mille rintamalohkelle meidät vietäisiin. Tietojen salassapitäminen oli tarkoituksellista, etteivät vakoojat saisi pienintäkään vihjettä sotilasosastojen kuljetuksista. Arvelumme oli, että joutuisimme Sallan - Pelkosenniemen suunnalle, sillä uutiset kertoivat vihollisen olevan siellä jo aika pitkällä Suomen puolella. Toinen vaihtoehto oli, että päämäärämme olisi Karjalan kannas.

Turvat tukkoon

Joskus aamuyöllä kylkeä kääntäessäni olin kuulevinani, että Oulu on sivuutettu. Kun heräsin, juna oli pysähtynyt, mutta paikkakunnasta ei ollut tietoa. Meillä ei ollut lupaa poistua junasta. Yritimme tirkistellä, mutta selvää emme saaneet, sillä kaikki nimikilvet oli poistettu asemilta. Viimein joku miehistä sai tietää asemamieheltä, että paikka oli Kontiomäki. Junan lähdettyä liikkeelle totesimme suunnan olevan Hyrynsalmelle päin. Silloin selvisi, että meitä odottivat Suomussalmen taistelut. Hyrynsalmen asemalta jatkoimme ohi Hallan pysäkin, missä oli sopiva paikka suuren kuormaston purkamiseen.

Poistuminen junasta tapahtui jouluaamun varhaisina tunteina. Tunsimme pakkasen kiristyneen entisestään vedellessämme valkoisia lumipukuja yllemme. Pakkanen ei kuitenkaan erikoisemmin meitä häirinnyt, olimmehan saaneet varusteiden jaossa uusia flanelikerrastoja asepuvun alle. Minuakin neuvoi eräs Muonion poika, että hän oli hakenut useampia kerrastoja. Silloin saattaa nukkua vaikka hangella. Otin neuvosta vaarin. Pukiessamme sanoin eräälle kaverille, että tähän aikaan jouluaamuna oli ennen tapana napittaa turkkia päälle, kun lähdettiin hevosella joulukirkkoon. Siinä samassa kuului joukkueemme varajohtajan hiljainen kysymys: "Joko kaikki on valmiina lähtöön ja varusteet kunnossa? Kuorma-autot odottavat jo." Kiivetettyämme auton lavalle syntyi siellä monenlaista sananvaihtoa. Meille huomautettiin kuiskaamalla, että "pulinat pois!" Sen jälkeenkin asettuminen autoon oli liian äänekästä, koska kuului käskevämpi komennus: "Turvat kiinni! Tällainen molinahan kuuluu pakkasilmalla kilometrien päähän!" Ennen liikkeelle lähtöä autonkujettajakin varotti vielä, että oli oltava mahdollisimman hiljaa, koska vihollispartioita voi olla tien tuntumassa. Viimein istuimme kaikki auton lavalla vakavina mieltien, mitä kaikkea tulevat päivät tuovat tullessaan.

Puhtaita poikia

Automme pysähtyivät Suomussalmen Haukiperän lossin länsipuolelle, juuri niille seutuville, missä nyt on muistomerkki. Venäläinen ratsulähetä pääsi tulemaan siihen asti Suomen puolelle talvisodan aikana.

Aamuhämäryys alkoi hiukan vaaleta päiväksi, kun laskeuduimme autoista alas. Saimme heti viholliselta vastaanottotervehdyksen: kranaatit alkoivat räjähdellä keskellämme ja puiden latvoissa. Vihollisen huomion olivat herättäneet

autojemme valokiilat, kun ne kääntyivät salmen rannalla. Ylitimme salmen juosten jäätä myöten. Ylittämiseen tuli usein taukoja, kun tiedustelukoneet tarkkailivat ilmasta liikkeitämme.

Joulupäivä alkoi jo hämärtyä kun saavuimme rintamalinjojen läheisyyteen. Meidät nähdessään kolme viikkoa sotineet reserviläiset sanoivat säälivään sävyyn, että "voi kun tulee puhtaita ja nuoria poikia". Meillä oli puhtaat lumipuvut ja parratkin ajeltuina ja heihin verrattuna olimme tietysti kokemattomia.

Konetuliaseiden ääni kuului ympärillä. Välillä se kiihtyi niin kiivaaksi, ettei tahtonut toisen puhetta kuulla. Lääkintämiehet vetivät pulkalla haavottuneita pois linjasta JSP:lle hoitoon ja kaatuneita aseveljiä jatkokuljetusta odottamaan. Joukkueenjohtaja määräsi joukkueemme ketjuun linjan taakse sanoen, että vihollinen pyrkii saamaan meikäläisten kukkulan hallintaansa. Se oli syy kovaan tulitukseen.

Joulupäivä muuttui täydeksi pimeydeksi ja joukkueemme sai siirron varsinaiseen etulinjaan peltoaukean laitaan. Edellisten teltaan oli tullut vihollisen kranaatista täysosuma. Teltan katto oli reikiä täynnä ja osa miehistä haavoittunut vaikeasti.

Joukkueemme varajohtaja tuli luokseni etulinjaan antamaan ohjeita. Hän käskei seurata tarkasti etumaastoa. Vielä oli huomioitava sekin, että samalta suunnalta saattoi tulla millä hetkellä tahansa oma partio, jota ei tietenkään saanut tulittaa. Tällainen tilanne tuntui peräti kriittiseltä meistä alottelijoista.

Tähystellessäni etumaastoa kuulin lähettyviltä jonkinlaista kapsetta. Arvelin tulijat meikäläisiksi, niin kuin olivatkin. Pojat olivat tuoneet konekiväärinsä tukemaan hyökkäystämme Suomussalmen kirkonkylään, jonka pitäisi tapahtua seuraavana arkipäivänä. He kaivoivat itselleen poteroa sirpalesuojaksi ja kehottivat minuakin tekemään samoin. Poteron pitäisi olla niin syvä, ettei litisty tankin alle, jos vihollinen ajaa hyökkäysvaunulla asemien ylitse.

Vartionvaihto keskeytti poteronkaivamiseni ja pääsin lämmittelemään rikkinäiseen teltaan. Siellä nukkuivat kaikki ne, joilla ei ollut vartiovuoroa.

Seuraava päivä oli tapaninpäivä. Joukkueen varajohtaja tuli käymään asemissamme ja katsomaan, vieläkö siellä ollaan hengissä. Hän kysyi, onko potero tarpeeksi syvä, jos sieltä tulee yllättäen hyökkäysvaunu? Hän jatkoi vielä, että huomenaamuna hyökätään kirkonkylään. Hän puhutteli sitten kk:n poikia ja ilmoitti, että heidän oli tulittamalla tuettava meidän tulevaa hyökkäystämme. Kk:n pojilta kuulin, että aikaisempi hyökkäys oli epäonnistunut. Vihollisen tulitus oli pakottanut heidät suojautumaan pellon ojiin koko päiväksi. Vasta illalla pimeän tullen he olivat päässeet ryömimään takaisin.

Koko tapanin jälkeisen yön kuului kaukaa kärryjen kolinan tapaista ääntä ja muuta liikettä. Kuuluvaisuus oli hyvä pakkasen vuoksi. Mieleen tuli, että kuinka kova tykistökeskitys on aamun valjettua?

Lohduton näkymä

Aamuhämärissä 8. komppania hyökkäsi Suomussalmen kirkonkylään. Joukkueenjohtaja tuli paikalle ja sanoi kuuluvasti "Ryhmä Kivijärvi liikkeelle!" Silloin tuli liikettä myös rintalastan vasemmalla puolella. Niin lähdettiin kohti kirkonkylää juosten matalana lähellä ojaa, jos tulisi tarvis suojautua.

Yllätys oli se, ettei meitä vastaan ammuttu minkäänlaisilla aseilla laukaustakaan. Vihollinen oli lähtenyt yöllä pakenemaan ja lähtiessään aiheuttanut kuulemani yöllisen "kärryjen kolinan". Pakeneminen tapahtui Kiantajärven jäätä myöten kohti Juntusrantaa. Ilmeisesti vihollinen pelkäsi jäävänsä mottiin.

Kirkonkylässä näkymä oli lohduton. Kaikki asuinrakennukset olivat palaneet, savupiiput vain törröttivät pystyssä, samoin muutamia talousrakennuksia. Keskellä kylää oli vain yksi koirankoppi jäänyt palamatta. Se on sittemmin saanut seinäänsä muistomerkin "Talvisodan ajalta". Mielialojamme masensi vielä nähdä kaatuneita Suomussalmen puolustajia jäätyneinä eri asentoihin. Lääkintämiehet vetelivät heitä pulkalla yhteen riviin odottamaan kuljetusta kotipitäjiinsä. Mieltämme tasapainotti kuitenkin se, että Suomussalmi oli jälleen vapaata Suomenmaata.

Rykmenttimme I ja II pataljoona olivat onnistuneet estämään vihollisen etenemisen Suomussalmen pohjoispuolella ja Hulkonniemen alueella. Siinä rykmentit saivat apua Suomussalmella aikaisemmin taistelleilta rykmenteiltä ja erillisosastoilta. Lisäksi he olivat lyöneet vihollisen hajalleen ja taistelukyvyttömäksi. Vihollinen menetti paljon miehiä haavoittuneina ja kaatuneina ja jätti jälkeensä suomalaisten sotasaaliiksi mm. tykkeitä, panssarivaunuja, kuorma-autoja ja hevosia. Meikäläiset nopeuttivat innokkaasti pakenevien menoa tuhlamalla heitä kuorma-autoissa olevilla konekivääreillä.

Tämän jälkeen saimme kahden vuorokauden lepoajan, joka sattui uuden vuoden vaihteeseen. Lepoa ei kuitenkaan kovin pitkään kestänyt. Jo toisena pyhänä alkoi kuulua vihjeitä, että edessämme olisi pitkä hiihtomatka rajan lähetyville Vuokkiin kohti Raatteentietä. Tiedustelupartiot olivat ilmoittaneet, että tietä pitkin Suomussalmen suuntaan oli tulossa huomattavan suuri vihollisosasto runsaan kaluston kanssa.

Talot autioina

Vuoden 1940 ensimmäisenä arkipäivänä, heti varhaisen ruokailun jälkeen, alkoi pitkä hiihtomatkamme Ala-Vuokkiin. Sen aikana ei taukoja pidetty, vaan oli tyydyttävä niihin kuivamuona-annoksiin, joita leipälaukkuihin oli varattu. Hiihtokeli oli huono, koska oli satanut kuivaa vivilunta ja taivas oli pilvessä. Tällainen sää oli kuitenkin meille eduksi, koska silloin oli huono lentosää eikä ollut ilmavaaraa.

Hiihtoreittimme kulki pitkin vanhoja metsäteitä ja pistäytyi väliin pienellä järvelläkin. Jään kestävyys oli luotettava, koska oli ollut kovia pakkasia. Lähempänä Ala-Vuokkia hiihtoreittimme kulki asuinrakennusten pihapiirien läpi. Talot oli jätetty autioiksi sotaa pakoon lähdetessä. Karja oli kaikki ammuttu navettaan tai sen eteen ja siihen ne olivat jäätyneet. Tämä näky teki jokaiselle meistä masentuneen mielen.

Hiihtäjien parijono alkoi venyä pitkäksi, koska väsymys painoi päälle. Saa-vuimme alueelle, jossa oli muutamia autiotaloja. Miehistölle ilmoitettiin, että näihin taloihin majoitumme toistaiseksi. Uteliaisuus alkoi vaivata monia. Tarkasteltiin, mitä syötävää olisi aitoissa. Muutamat kääntelivät jäätyneitä lampaita ja totesivat, etteivät ne olleet pilaantuneita, koska olivat jäätyneet heti ampumisen jälkeen. Iltaseksi syötiinkin lampaanlihasoppaa ja hyvää oli.

Koska kaikki olivat väsyneitä pitkstä hiihtomatkestä, miehiä alkoi olla pian pitkälläan tuvan lattialla kylki kyljessä kiinni. Lakki päässä ja leipälaukku päänalusena. Kylmyys ei vaivannut ja uni alkoi maistaa. Meillä oli päällä moninkertaiset vaatteet, tuli roihusi uunissa ja kipinävartio valvoi.

Yöllä herätessäni tuntui olo hiukan kylmältä. Kun heräsin kunnolla, huomasin nukkuvani reunassa yksin, vaikka maate mennessäni olin ollut koko joukon keskellä. Selitys oli siinä, että vuoronsa päättänyt kipinävartio oli asetunut nukkumaan aina porukan keskelle ja vastaavasti pitempään nukkuneet kulkeutuneet laiduille.

Raatteentielle

Seuraavana päivänä odotimme, mihin suuntaan joutuisimme lähtemään. Saimme kuulla, että pataljoonamme 9. komppania olisi reservivuorossa. Klavin 7. komppania sai komennuksen lähteä Raatevaaraan katkaisemaan vihollisen huoltotietä. Komppania kuormastoineen joutui kulkemaan pitkin vaikeakul-

kuista nevamaastoa ja joutui välillä vihollisen kanssa alakynteekin, mutta onnistui silti suorittamaan tehtävänsä.

8. Komppanian päällystö tiedusteli kokeneempia vapaaehtoisiksi partiointitehtäviin, jotka ulottuisivat valtakunnan rajalle asti. Tarkoitus oli saada selville, oliko viholliselle tulossa lisäjoukkoja. Vapaaehtoisia ilmoittautui riittävästi ja partio lähti suunnistamaan kohti valtakunnan rajaa.

Se osa kahdeksatta komppaniaa, johon minä kuuluin, sai tukikohdakseen lähempänä Raateentietä sijainneen pienen talon, josta asukkaat olivat joutuneet lähtemään sotaa pakoon. Heiltä oli jäänyt navettaan lampaita, joista yksi emolammas vielä eli. Sen me armosta teurastimme.

Raateentien tuntumassa olevista vartiopaikoistamme saatoimme seurata vihollisen liikkeitä. Määräys oli, että tietä oli lähestyttävä salamyhkäisesti, eikä missään tapauksessa saanut tulittaa, ennen kuin annetaan käsky. Ihmettelyä aiheutti se, että vihollinen liikkui tiellä molempiin suuntiin mahtavalla panssarikalustollaan. Kaikesta näkemästämme raportoitiin vartiopäällikölle.

Loppujen 8. komppanian miesten tehtäväksi annettiin perkata Raateentien länsipuolella Puraksenjoen ja Raatevaaran välillä oleva alue siellä harhailevista vihollisryhmistä.

Vihollinen luhistuu

Varsinainen hyökkäys ja tulittaminen alkoi Raateentiellä 5. päivänä tammikuuta. Tulituksen aikana pioneerit pääsivät miinoittamaan tietä, räjäyttämään siltoja ja tekemään esteitä ja murroksia. He kaatoivat tielle ikivanhaa kuusikkoa, joka estäisi kaiken vihollisen liikkumisen. Näin pirstottiin vihollinen pienempiin ryhmiin. Vihollisen pioneeriryhmät yrittivät purkaa esteitä, mutta kun meikäläiset saivat lisävoimaksi konekivääriryhmän ja panssarintorjuntatykin, onnistuttiin heidän yrityksensä estämään vähin menetyksin.

Puraksenjon maastossa II pataljoonan miehet taistelivat rohkeasti vihollista vastaan. Suksiryhmät pääsivät liikkumaan ketterästi milloin millekin puolelle tietä ja saivat vihollisessa suurta hämminkiä aikaan. Venäläiset puolustivat kuitenkin Likoharjun ja Puraksenjoen tukikohtaa niin sitkeästi, että rykmentin komentaja Fagernäsin oli pyydettyä apuvoimaksi reservissä oleva 9. komppania, jota komensi vänrikki Klass. Komppaniamme siirtyi sitten pimeään turvin vihollisen sivustaan ja lisävoimaksi saadun kranaattikeskityksen avulla saatiin vihollisen tukikohta vallatuksi.

I pataljoona taisteli Kokkojärven, Saukon ja Mäntylän alueella myös voitokkaasti. Taktiikkana oli päästä tulittamaan vihollista sivustapäin, mikä oli kaikkein tehokkainta.

Taistelut olivat rajuja. Kerran pataljoonan komentaja huomasi yhden miehen kävelevän tiellä, vaikka vihollinen ampui sinne koko ajan konekiväärillä. ”Kuka perkele kävelee tulituksen keskellä!” huusi komentaja. Tämä mies, Kalle Takala nimeltään, huusi vastaan, että ”Härmän poikia vain!” ja heitti käsikranaatin vihollisen pesäkkeeseen. Samantien hän heittäytyi itse maahan ja säästi henkensä. Vihollisen konekivääri hiljeni.

Vihollisen luhistuminen alkoi seitsemännen päivän tienoilla. Erisuuruisia vihollisryhmiä nähtiin pian pakenevan Raateentien itäpuolelle kohti itärajaa. Vain vahvimmat pääsivät pakoon, sillä käveleminen pitkin lumisia metsiä oli voimille käypää. Osa päällystöstä yritti paeta takaisin pitkin tietä panssariautoissa ja hyökkäysvaunujen tukemana.

Suomalaisille Raateentien kolme vuorokautta lähes yötä päivää kestäneet tuliset taistelut olivat voitokkaita. Vihollisella oli haavoittuneita ja kaatuneita huomattavasti enemmän ja sen joukot pienenivät taistelukyvyttömiksi.

Taistelussa antautuneita oli suuri määrä. Heistä tuli sotavankeja ja heiltä kuultiin, että Raateentietä edennyt vihollisjoukko oli ukrainalainen 44. divisioona, jonka tarkoituksena oli ollut edetä Suomussalmelta Ouluun menevälle tielle asti. Siellä tämän divisioonan oli ollut määrä kohdata Suomussalmen suunnalta tuleva 163. divisioona. Suunnitelmana oli, että divisioonat etenevät sitten yhdessä Ouluun ja katkaisevat Suomen poikki. Tapausta oli tarkoitus juhkia Pohjanlahden rannalla, mikä jäi toiveajatteluksi.

Kun raateli meit' idän hirmuvalta,
sen laumat poljimme rakoon maan,
käsivarren me mursimme Moskovaalta,
joka kohotti pyövelinpiiluaan;
niin lyödessä Europan etsikkohetken
pyhän teimme me ristiretken.

YRJÖ JYLHÄ

Käsiini osui vihollisen kuormastosta peräisin oleva kartta. Siinä oli nuolilla osoitettu em. etenemissuunta Ouluun asti. Kartta piti hävittää Pitkärannassa, koska vangiksi joutuessani siitä olisi koitunut suurta harmia. Samasta kuormastosta sain myös vaihtaa vanhan 1800-luvun kiväärini uuteen rengastähtämellä varustettuun kiiltävään kivääriin. Toisen pataljoonan miehiltä saimme kuulla vankien kertoneen, ettei heillä ollut lääkintähuoltoa juuri ollenkaan. Ainoa joukkosidontapaikka oli eräs likoharjulaisen talon suuri pirtti, joka oli täynnä kuolleita ja haavottuneita. Meikäläiset olivat kurkistaneet talon ovesta sisälle ja sulkeneet sen äkkiä epämiellyttävän hajun takia.

Pitkärantaan

Tammikuun kymmenennen päivän tienoilla 1940 rykmentti sai Päämajasta käskyn siirtyä kiireesti Laatokan koillispuolelle IV armeijakunnan alaisuuteen. Nopea siirtyminen hiihtäen alkoi vielä samana iltana ja saavuimme Moisiovaaraan aamuyöllä. Siellä oli odottamassa pitkät kuorma-autot, joihin sullouduimme niin tiiviisti, että oli mahdollista ottaa vaikka nokoset. Hyrynsalmelle saavuttuamme pääsimme heti lottien valmistamalle aamiaiselle. Matkalla asemalle näimme Raateentien sotasaalishevoset, joita oli yli 1100. Ne seisovivat allapäin ja reunimmaisesti oli sidottu hännästä puihin aidaksi, että lauma pysyi koossa.

Matka jatkui junalla kohti Matkaselkää. Kerran miehet avasivat hiukan vauunun ovea ja totesivat, että "taitaa olla siviileillä lauantai, kun ulkosaunat lämpivät joka talossa". Matkaselästä jatkoimme avokuorma-autojen lavoilla ohi Pyörittäjä-nimisen kylän ja saavuimme tuuheaan kuusikkometsään. Se oli ilmavaaralta turvallinen alue ja saimme viettää siellä lepoaikaa kaksi vuorokautta ennen tulossa olevaa uutta hiihtomatkaa.

Kuntoa kysyvä hiihto alkoi heti seuraavana iltana. Kello 18 mennessä piti olla valmiina lähtöön, kaikki varusteet kunnossa, annos patruunoita ja kivi-ammunaa leipälaukussa. Meille ei ilmoitettu määränpäättä eikä matkan pituutta.

Pakkanen oli kiristynyt lähelle 40 astetta. Jossain aavan laidalla tuli hetken seisaus, koska kompassimieheltä oli oikea suunta hukassa. Koko ajan oli oltava liikkeessä pisyäkseen lämpimänä tai ainakin sulana. Viimein kompassimies löysi oikean suunnan ja pääsimme jatkamaan matkaa.

Aikamme hiihdettyämme päivä alkoi vaaleta ja saavuimme harvahkolle metsäalueelle, johon aloimme pystyttää telttaa. Päästyämme vähän sen suojaan laskimme, että olimme hiihtäneet yhtäjaksoisesti lähes kaksikymmentä tuntia. Myöhemmin tarkistimme kartasta, että telta-alueemme oli Pitkärannan Toikkasen kylän laidassa olevassa metsässä, Laatokan salmen rannassa. Tällä tavalla meikäläiset salakuljettivat yön pimeydessä joukkojaan tulenarkoihin paikkoihin syvälle vihollisen selustaan.

"Jäniksen passilla"

Vihollinen oli edennyt ensimmäisten viikkojen aikana pitkin Laatokan ranta-kaakosta Sortavalan suuntaan Lemetin seutuville. Suomalaiset IV armeijan joukot olivat saaneet etenemisen pysähtymään sinne ja onnistuneet pirstomaan etenijät erisuuruisiin motteihin. Kuuluisin niistä oli Kenraalin motti.

Seuraavaksi rykmenttimme hajotettiin ja I pataljoona määrättiin heti lisäjoukoiksi Kollanjoelle estämään vihollisen eteneminen Lemetin suuntaan. Kolmannen pataljoonan 7. komppanian rintamalinjan paikaksi tuli Peräkylä vihollisen huoltotien varrella. Toinen pataljoona jatkoi rintamalinjaa Peräkylästä Nietjärven ja Mustasuon alueille.

Suomussalmen Raateentien taistelujen jälkeen rykmenttimme ei ollut enää täysilukuinen. Kova pakkanen ja pitkä hiihtomatka verottivat miehistöä lisää. Eriasteisia paleltumisvammoja sai yli 500 miestä, mikä oli huomattava vajaus silloisesta vahvuudesta. Joukkosidontapaikalla suoritetun lääkarintarkastuksen jälkeen suuri osa näistä miehistä joutui kenttäsairaala- tai sairaalahoitoon. Vähäisemmät vammat hoidettiin JSP:llä.

Heti seuraavana päivänä Pitkärantaan saapumisemme jälkeen ryhmästäni kaatui kaksi miestä, joista toinen oli Jaakko Mattila Pattijoelta. Toikkasen kylän laidassa sijaitsevalla pataljoonan komentopaikalla, JSP:llä ja kahdeksannen komppanian telta-alueella oleminen oli jokaisella "jäniksen passin varassa". Harvahko rintamalinja ulottui vain Pitkärannan tehdasalueella olevan vihollisen suuntaan. Vastakkaiset puolet oli hoidettava parivartioinnilla. Se tehtävä olikin erityisen jännittävä, koska millä hetkellä hyvänsä saattoi monilukuinen vihollinen yllättää vartion ladun varrella, ampua kohti tai siepata vangiksi.

Vihollisella oli täydellinen ilmaherruus ja meidän oli oltava varovaisia. Emme voineet aina pitää edes kaminassa tulta, vaikka pakkasta oli 20-30 astetta.

Risteävät huoltotiet

Kahdeksannen komppanian tarkoituksena oli katkaista lopullisesti vihollisen huoltotie Lemetin motteihin. Huoltotie kulki Laatokan rannassa olevalla lahdella, joka oli noin 20 km pitkä ja kilometrin levyinen. Pitkärannan puoleisessa päässä vihollisella oli kaikilla tuliaseilla ja vahvalla miehistöllä varustettu tukikohta. Sen edustalla olevat saaret, Pususaari, Putkisaari ja Vihkimäsaari, olivat samoin vihollisen miehittämät. Oman telta-alueemme edustalla sijainneet saaret, Petäjäsaari hiukan etäämpänä ja Maksimasaari lähempänä, olivat meikäläisten hallinnassa.

Maksimasaarella olivat vänrikki Klassin komentama vajaa 9. komppania, vajaa joukkue 8.:nosta komppaniasta ja muutama konekivääriryhmä. Yhteydenpitoa varten oli vilkku ja viestikoira sekä valonheitin, jonka avulla kykenimme seuraamaan kolonnien liikettä.

Huolsimme joukkojamme mantereelta Maksimasaareen hämärän aikaan, jos tie oli vapaa. Vihollisen huoltotie Lemetin motteihin kulki nimittäin ristiin meikäläisten huoltotien kanssa. Pimeällä ja lumisateella venäläisten huoltotie oli merkitty molemmista päistä jatkuvasti palavilla merkkitulilla. Koska jäätie ei kestänyt panssareita ja tankkeja, huoltokuljetukset tapahtuivat hevoskolonnilla.

Rykmenttimme kuusimiehinen jääpartio asensi konekiväärin sopivasti asemiin tulittamaan viholliskolonnia. Tarkoituksena oli estää niiden pääsy Lemetin mottiin. Tämä onnistui aluksi vain osittain, sillä läpi pääsi enemmän kuormia kuin jäälle jäi.

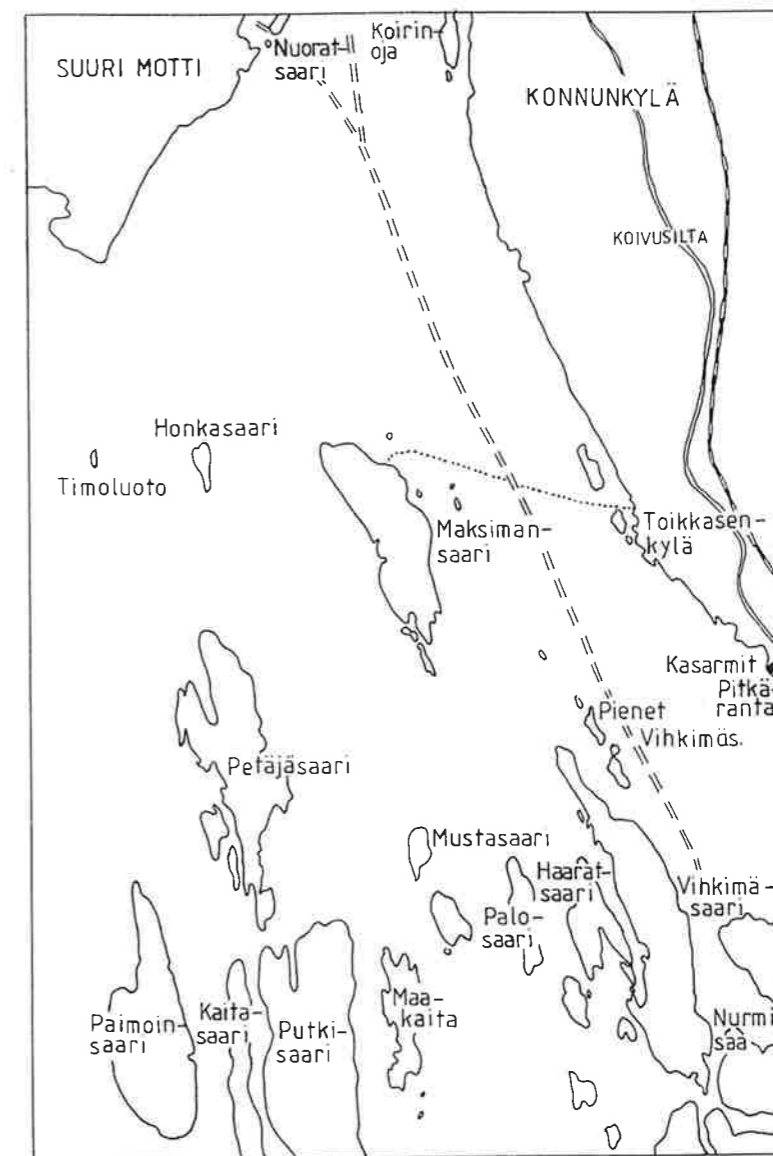
Partion miehiä kiinnosti kovasti, mitä vihollisen huoltokuorma sisälsi. Suoritettujen evakuoinnin tuloksena oli sekä erinomaista miehistön muonaa että valkoihin pusseihin pakattua upseerien muonaa votkan kanssa.

Jatkuva pakkanen vahvisti lahden jäätä ja vihollinen uskalsi taas ottaa muonakolonniansa kärkeen pienikokoisia panssarivaunuja. Ne suojasivat vihollisen partiota, joka ilmoitti vihreällä raketilla varsinaiselle kolonnalle, milloin tie oli vapaa. Kun kolonnat etenivät suomalaisten häirintäalueelle, jääpartio aloitti niiden tulittamisen. Joskus vihollisen suojapartiolta unohtui merkkivalon antaminen, silloin meidän jääpartiomme teki sen heidän puolestaan ja vihollisen kolonnat etenivät laukalla surman suuhun.

Koska rohkean jääpartiomme ponnistelut eivät katkaisseet täydellisesti vihollisen huoltoa, he saivat avukseen pioneerit, jotka räjäyttivät sadan metrin pituisen ja muutaman metrin levyisen railon huoltotien poikki. Ohuesti jääty-

nyt railo naamioitiin lumella ja sen vastakkainen reuna varmistettiin vielä piikkilankaesteellä.

Ensimmäisenä tuli paikalle kevyt panssarivaunu, jossa oli kyydissä paljon suojapartiomiehiä. Kun he huomasivat, että vaunu painuu pohjaan, he alkoivat hyppiä railon reunalle. Samoin kävi hevoskolonnille. Osa hevosista pysyi jäälohkareiden ja aisojensa kannattamana pinnalla, mutta taistelun loputtua partiomme miehet antoivat niille armonlaukaukset.

Vastaiskuun

Rykmentin komentaja eversti Fagernäs tuli myöhemmin itse paikalle toteamaan, että vihollisen huoltokolonnien kulku Lemettiin oli saatu estettyä. Fagernäsin toimesta parannettiin vielä jääpartion turvallisuutta. Jäälle vietiin hiekkasäkkejä ja tehtiin niistä tulitusasemat sopivan matkan etäisyydelle huoltotiestä. Nyt alkoi sulku pitää.

Rykmentinkomentajan määräyksestä kolonnapartio vahvistettiin vähän myöhemmin 12 miehen suuruiseksi. Toimenpide harvensi kuitenkin liikaa miehiä vihollisen Pitkärannan tukikohdan ja Toikkasenkylän telta-alueemme väliseltä rintamalinjalta ja vihollinen pääsi hyökkäämään pataljoonamme alueelle. Vastaiskuun kerättiin 24 miehen joukko, jossa oli mukana myös kolonnapartion miehiä. Vastaiskuu onnistui ja vihollisen miestappiot olivat huomattavasti omia tappioitamme suuremmat.

Vihollinen oletti huoltokolonniansa pahimpien tuhoajien olevan Maksimasaareessa ja yritti eräänä yönä hyökätä sinne panssarivaunujen tukemana, koska jalkaväen lukuisat hyökkäykset eivät olleet onnistuneet.

Tulitettuaan pitkään hyökkääjiä saaren puolustajat pelkäsivät patruuniensa loppuvan. He ilmoittivat patruunavarastolle, että tarvittiin nopeasti täydennystä. Patruunakuormat odottivat pian mantereen puoleisella rannalla sopivaa tilaisuutta päästä saareen. Kun jääpartiomme huomasi vihollisen jäätieliikenteessä aukon, se antoi merkin: "patruunakuormat nopeasti saareen!" Meikäläisten läpimeno onnistui sillä kertaa, koska vihollinen luuli hevosta omikseen eikä ampunut. Kovaäänisen avulla vihollinen sitten uhkaili, että he tulevat vielä ajamaan "Pitkärannan hurtat pois kolonniaan tuhoamasta".

Edellä kuvattua jääpartiota johti alikersantti Esko Kivijärvi Ranualta. Partioon kuului mm. pyhäjokinen Pauli Haapakoski, joka oli erityisen rohkea pk-ampuja. Hän haavoittui vihollisen kuulasta päähän ollessaan partiossa jäällä helmikuun loppupuolella ja joutui sairaalaan pitkäksi aikaa.

Ennen helmikuun loppua vihollisen huolto Lemetin mottiin lakkasi kokonaan. Viimeisenä IV Armeijakunnan osastot valtasivat "Kenraalin motin". Se tapahtui 29.2.1940. Lemetin motin sotasaaliiseen kuului mm. 71 hyökkäysvaunua, 268 autoa, kuormakaupalla patruunoita, aseita ja ammuksia.

Pitkärannan-Lemetin huoltotielle jäi viholliselta sotapäiväkirjan mukaan 750 miestä ja noin 1800 hevosta, joista huomattavan osan ampui juuri Pauli Haapakoski.

Laatokan ranta jätetään

Maaliskuun alkupäivinä vihollisen tiedustelukoneet lensivät jatkuvasti rintamalueen yläpuolella, eikä se ennustanut hyvää. Koitti sitten maaliskuun kuudes päivä ja Maksimasaaren yläpuolelle ilmestyi vihollisen pommikone. Alkoi ankara pommittaminen ja saaren puolustajat joutuivat pakenemaan mantereen puoleiselle rannalle.

Pommituksen tauottua vihollinen miehitti saaren välittömästi. Musta savu alkoi nousta saaresta, kun vihollinen siellä temmelsi.

Saaren luovuttamisen jälkeen rannan puoleisen tukikohtamme puolustusta vahvistettiin konetuliaseilla ja naamioidulla panssarintorjuntatykillä. Seurasimme vihollisen toimia heidän kerätessään kaatuneitaan pois taisteluiden jäljiltä. Kaatuneet olivat lujasti kiinni jäässä, koska niiden irrottaminen näytti vaativan monenlaisia työvälineitä.

Maksimasaaren miehittämisen jälkeen vihollisen ilmatiedustelu ja tykistön toiminta tukikohtamme yllä voimistuivat huomattavasti. Tästä syystä pataljoonamme komentaja Simelius katsoi parhaaksi siirtää tukikohtamme Toikkasenkylästä uuteen paikkaan. Siirto tapahtui maaliskuun 9. ja 10. päivän aikoihin pataljoonan esikunnan, JSP:n ja kahdeksannen komppanian kuormaston mukana. Pakkanen oli lauhunut yli 30 astetta siitä hetkestä, kun saavuimme Pitkärannalle.

Olimme vielä 11. maaliskuuta rannalla vartioasemissa. Tähystimme tarkasti Maksimasaaren suuntaan. Vartionvaihdon väliajalla kävimme saikalla rikkinäisessä teltassa, johon oli kerätty erilaista jäännöstavaraa. Iltapuolella komppanian ainoa jäljellä ollut upseeri, vänrikki Kankkunen, räjäytti miestensä kanssa teltan tavaroineen päivineen ilmaan. Tämän jälkeen he huusivat meille viimeisille vartiomiehille: "Tulkaa jo pois! Nyt lähdetään!"

Huomasin samalla hetkellä kaksi vihollisen hyökkäysvaunua, jotka vyöryivät hylätyn telta-alueemme suuntaan perässään runsaasti mustamanttelisia ja piippalakkisia miehiä.

Pyhäjokinen Pauli Haapakoski oli keskeisesti mukana niissä Pitkärannan tapahtumissa, joista Vilho Nivala oheisessa tarinassaan kertoo.

Rauha!

Lähdimme Simosta kotoisin olleen toisen vartiomiehen kanssa viimeisenä vartiopaikalta komppanian luokse. Vihollinen tulitti meitä srapnelleilla ja simolainen sanoi pian saaneensa osuman jalkaansa. Hiihdimme sitten muut kiinni, minulla kaksi asetta olkapäällä patruunoineen.

Hiihtelimme noin kilometrin levyisen Koivusilta-nimisen aukean pohjoispuolelle. Siellä metsän laidassa oli kuusikkoinen kumpu, josta oli hyvä näköala joka suuntaan. Siihen komppaniamme jäännökset jäivät etuvartioksi odottamaan vihollisen mahdollista takaa-ajoa. Vietimme yön lämpimiksemme hypellen ja välillä nuokkuen.

PionP 6 kuuntelemassa 13.3.1940 tiedotusta rauhansopimuksesta Kuhossa.
(Kuva Olavi Kallio)

Seuraava päivä valkeni, ei niin kirkkaana kuin edellinen, mutta siitä huolimatta vihollisen tiedustelukone huomasi meidät. Kohta alkoi ankara tykistökeskitys vartiopaikkaamme. Onneksi vain yksi mies haavoittui sirpaleista ja hänet vietiin pulkalla JSP:lle.

Iltahämärissä tapahtui vartionvaihto ja pääsimme lyhyen hiihdon jälkeen teltaan vanikka-saikalle ja nukkumaan. Uni maistui, olimmehan valvoneet pitkään yhtäjaksoisesti. Nukkuminen päättyi ikimuistoiseen heräämiseen, kun joku huuteli, että TÄNÄÄN KELLO YKSITOISTA TULEE RAUHA! Oli maaliskuun 13. päivä 1940.

Rauhan tultua JR 64:n III pataljoonan 8. komppanian taisteluvahvuus oli useista täydennyksistä huolimatta yksi upseeri, yksi aliupseeri ja 14 miestä. Kemistä lähdettäessä komppanian vahvuus oli ollut upseerit mukaanluettuna 191 miestä.

Tämä ns. välirauha-sanoma tuli meille erittäin miellyttävänä yllätyksenä. Muutamia tykinlaukauksia kuului vielä kello 11 jälkeenkin. Telttamme lähettyville oli myöskin aamuhämärän aikaan tullut yksi ammus, joka ei edes herättänyt. Sellaiseen oli jo totuttu.

Pataljoonamme komentaja kapteeni Simelius piti harvalukuiselle komppanialle pienen tilannetiedoituksen. Saimme kuulla, että olemme nyt Neuvostoliiton puolella, vaikka illalla olimme olleet Suomessa. Meidän oli siirryttävä vähintään seitsemän kilometriä päivässä uuden rajan länsipuolelle. Kuulemamme laimensi iloa rauhan tulosta.

Ensimmäisenä päivänä siirtoa kesti pimeään saakka. Iltahämärässä ohitimme kuuluisan Lemetin alueen, jossa oli pitkät rivit hyökkäysvaunuja ja muuta kamaa hiljaisena ladun varrella. Outo hiljaisuus teki hiihtäjälle keveän mielen, kun tiesi, mitä se tarkoitti.

Komppaniamme kuormasto, "töpinä", oli majoittunut erään sahalaitoksen johtajan autioon taloon. Siellä oli hyvä sauna ja pääsimmekin saunomaan ja korventelemaan samalla kutsumattomia vieraita flanelleistamme. Joku hokasi ihmetellä, että "miten niillä on niin suuret silmät?" Toinen vastasi siihen, että "osa on varmasti jo niin vanhoja, että käyttävät silmälaseja!"

Uusi raja

Aamulla, kun olimme lähtöpuuhissa, ilmestyi talon omistaja paikalle ja sanoi, että "auttakaapa vähän pojat niin kannetaan koko kalusto tuohon pihalle". Talon kalusto oli arvokasta petsimaalauspeilikalustoa. Omistaja pisti hyvillä sytykkeillä tulen kasan alle ja sanoi, ettei jätä ryssälle mitään.

Kevyellä mielellä hiihtelimme koko pitkän päivän. Saavuimme Ruskealan pitäjän sivukylään, jonka talot olivat pieniä ja autioita. Seuraavaksi majoituimme suurempaan Suistamon kirkonkylään. Sieltäkin olivat kaikista taloista asukkaat poistuneet.

Aamulla joku kävi ulkona ja kertoi, että aika lähellä on asuinrakennus tulesa. Kaikki nousivat heti liikekannalle. Myöhemmin kuulimme, että pitäjän kanttorin poika oli sytyttänyt kotinsa palamaan kun ei ollut halunnut siitä muuten luopua.

Aamusaikan jälkeen alkoi Jänisjärven ylitys. Toisella puolella oli Tohmajärven pitäjä, jonka välirauhan raja osittain halkaisi. Rajasta tuli myöhemmin lopullinen Ennen Tohmajärvelle saapumista ylitimme uuden rajan, joka oli hakattu jo auki. Keskustaan saavuttaessa siellä oli markkinain tuntua, kun

oli kotieläimiä joka puolella ja paljon kaikenlaista taloustavaraa. Talot olivat niin täynnä ihmisiä, että jouduimme telttamajoitukseen.

Kuulimme, että meijerillä myydään kermaa ja kaupasta saa vehnä jauhoja. Meille tuli mieleen päästä pullakahville. Keräsimme tarveaineet ja veimme ne erään pikkutalon emännälle leivottavaksi. Kun sitten saimme pitkoerän, niin ei muuta kuin pitko keskeltä halki ja toppakahville.

Viimeinen hiihtomatkamme vei Pyhäselän Tikkanen kylään, johon oli kerääntynyt koko Jääkäri rykmentti 64 järven jäälle. Siellä oli IV armeijakunnan komentaja kenraalimajuri Hägglundin pääkatselmuksen tapainen tilaisuus. Hän kiitti rykmenttiä hyvin suorituksesta tehtävästä sen taistellessa ankarissa pakkasissa ilman raskaamman aseistuksen tukea. Sitähän ei ollut Kannaksellaakaan tarpeeksi estämään vihollisen etenemistä.

Tämän jälkeen matka jatkui junalla Hyrynsalmelle ja edelleen autoilla Taivalkosken Tyrävaaraan, takaisin kenraalimajuri Siilasvuon armeijakuntaan. Koska asevelvollisuus aikaa oli pidennetty, syyskuun -39 ikäluokalla oli vielä jäljellä noin 11 kuukautta.

Kesäksi meidät siirrettiin Kuusamoon linnoitustöihin ja talven tullessa Kiannaniemeen Suomussalmelle tarkkailemaan hiihtopartioina laajoja sydänmaita. Siviiliin pääsimme maaliskuun kuudentena päivänä 1941.

Noin kolmen kuukauden kuluttua siitä saimme uuden määräyksen lähteä jälleen taistelemaan Suomen puolesta. □

Suomen sotilas!
Sinä haluat rauhaa.
Sinä haluat onnea
synnyinmaallesi.
Tämän tuo sinulle Pu-
nainen Armeija.

Propagandaa tehtiin sota-aikana puolin ja toisin. Näitä tiedotteita satoi kerran Suomussalmella kuin lunta taivaalta ja Vilho Nivala pisti yhden leipälaukuunsa.

VÄAPELI PENTTI LISKON KIRJE KOTIIN TALVISODASTA

Terve kotiväki!

Kuhmo 17.2.40

Terveiset täältä taas samasta entisestä paikasta. En päässytkään vielä R.U.K:hon, se siirtyi seuraavaan kurssiin. En tiedä, miksi kävi näin, ehkä eivät halunneet päästää. Meillä on ollut huono tuuri. Heti, kun tulin jouduin kiireesti lähtemään, sillä reissulla meni 2 poikaa. Neljä päivää takaperin taasen meni kaksi poikaa ja yksi haavoittui. Tänään taas haavoittui yksi poika, huonosti vetelee pientä porukkaa. Eihän sille voi mitään, jos onni kääntyy vastaiseksi. Yksin tässä pian jääpi alkuperäisestä porukasta.

Sain taas ylennyksen. Olen väapeli "öhöm". Lujasta se on tämä mielestäni tullut 5:n mieheen 36 kpl ryssiä ja meistä 2 kaatui kohta alussa, neljä ryssää pääsi karkuun, mutta illemmällä nekin saatiin "nukutetuksi". Täällä on lyöty lihaa kovasti joka päivä ja lisää tulee myötäänsä. Hirvaskarin Jarli on ollut lomalla ja on parasta aikaa tulossa tänne. Sieltä tänä iltana pitäisi olla perillä. Näin Eero Mehtolankin 3 päivää takaperin. Ajoin takaa ryssän partiota yli 70, kun yhtenä päivänä satuin tulemaan juuri siihen paikkaan, jossa Eero oli. Sovion Jarl oli kaatunut melkein samalla paikalla, kun tulin poikieni kanssa. Hauskaa oli jutella Eeron kanssa, saman partion olivat ennättäneet tuhota vain 2 tuntia ennemmin, kun tulin paikalle 26 tunnin etumatka oli ryssillä. Jos olisi 2 tuntia lyhemmin ollut etumatka, niin olisimme saaneet käydä illan riemuihin. Lähellä se oli ollut Eerollekin lähtö. Suorsa Kuuselan vahtimestari oli siellä myöskin.

Tämä on lujaa, empä ole koskaan ollut vielä niin lujalla, ennen kuin nyt olen ollut. Natsojahan saa palkkioiksi näistä reissuista aina jos pannaan rytinäksi ja aina on pantukin, kun vain on tilaisuutta. Onko Veska kirjoittanut? En muista osoitetta Veskalla oliko Kpk 17 vai 19. Sain paketin Helmi-tädiltä K:alta, tupakkaa karamellia y.m. Samoin sain omalta tyttöltäni paketin. Siinä oli sukat, käsineet, polvensuojukset, kaksi kaulan suojusta, tupakkaa monta laatikkoa, karamellia 4 eri lajia, korppuja ja pikkuleipiä, sekä lisäksi tyttöni oli

tilannut minulle sanomalehti "Uuden Suomen". Hyvät lahjat. Eikö totta. Pojat sanoivat, että sinulla on hyvä morsian. Jarl Hirvaskari on kait mennyt naimisiin lomareissulla. Kohta se tulee lomalta. Mitä piditte Raahen-Seutu haastattelusta? En ole saanut nähdä ollenkaan Seudun n:a. Lainasin Jarlille 500:- kun hän lähti lomalle, osti kait kihlat mennessään, niin vähän epäilin.

Kohta kait tässä taas täytyy lähteä taipaleelle, pojat vain vetelivät unta. Hyvin on mennyt tähän asti kohdallani. Kirjoitan tässä Ouluunkin jonkun rivin kun kerkiän. Sovion Jarlin poika on Eeron kanssa samassa paikassa, samoin Jarl itsekin oli ja löysi matkansa päänsä täältä. Onko Pattijokisia mennyt muita kuin kaksi? Vähällä piti, että minä en ollut kolmas. Puhti kävi nokan edessä viime rytäkässä, kun lähdin kahta omaa miestä pelastamaan ja sain pojat pois pintelistä, vaikka en uskonut itsekään oikein saavani heitä. Nyt minulla on kaksi säfer koiraakin osastossa "Kari" ja "Uki", uros ja narttu, että ei uni rauhaa ole hyvä tulla häiritsemään kenenkään.

Täytyy toiste jatkaa. Hyvät voinnit, tutuille terveiset!

Toivoo Pena vääpeli os S.Pol/9 DE sissiosasto K.p.k. 22

Vääpeli Pentti Lisko, 25, kaatui Kuhmossa 20.2.1940 tuhotessaan johtamansa sissipartion kanssa viisikymmenmiehisen vihollisosaston.

Sankarihautajaiset Pattijoella

Eilen siunattiin Pattijoella haudan lepoon taisteluissa isänmaan vapauden puolesta sankarikuoleman saaneiden vääpeli Pentti Kaarlo Liskon, alikersantti Arne Aleksanteri Jokelan ja reserviläisen Arviiti Pihlajakosken ruumiit. Sankarivainajat kannettiin kirkkoon kanttori A. Nummelan soittaessa uruilla surumarssia. Aluksi veisattiin "Eteesi Herra armiain nyt tuskani mä toisin", jonka jälkeen ruumissaarnan piti kirkkoherra L. Ruskomaa profetta Jerem. 31:16-17 "Näin sanoo Herra: pidätä äänesi itkusta, silmäsi kyyneleistä, sillä sinun työstäsi on tuleva palkka, sanoo Herra ja he palajavat vihollisen maasta. Sinulla on tulevaisuuden toivo, sanoo Herra, sinun lapsesi palajavat omalle maalleen" johdolla. Kun oli veisattu virrestä Mä hukun Kristus haavoihis, astui alttarille ruumiinsiunausta toimittamaan kirkkoherra A. Orkamaa, avustajanaan kirkkoherra L. Ruskomaa. Kirkkoherra Orkamaa puhui raamatun sanasta: "Nämä ovat ne, jotka tulevat siitä suuresta ahdistuksesta ja he ovat pesseet vaatteensa ja valkaiseet ne karitsan veressä", toimitaen senjälkeen ruumiiden siunauksen, jolloin kirkkoherra Ruskomaa luki tilaisuuteen sopivia raamatunlauseita. Loppuliturgia päättyi virteen "Siell kaunis kannel soi," jonka jälkeen alkoi seppelten lasku.

Vainajain omaisten ja ystävien laskettua seppeleensä ja kukkasensa kirstulle, kunnioitettiin vainajain muistoa eri kukkaisrahastojen kautta seuraavasti:

Pentti Liskon muistoa: Raahen Suojeluskuntapiirin muistorahaston kautta, Pattijoen suojeluskunta ja lotat, Pattijoen kunta, Pattijoen seurakunta, Albert Mehtolan perhe, Alma Elfving, Janne Pyhtilän perhe, H.Härkösen perhe, J.R. Pirkola, Laina Rekola, Kustaa Joensuun perhe, Hilma ja Ville Koukkula, Aili ja Juho Ehrola ja Senja Bränny sekä presidentti Kyösti Kallion alulle paneman muistorahaston kautta Veera Laukkanen.

Aleksanteri Jokelan muistoa: Raahen Suojeluskuntapiirin muistorahaston kautta Pattijoen Suojeluskunta ja lotat, Pattijoen kunta, Pattijoen seurakunta, Alma Elfving, H. Härkösen perhe, A.Mehtolan perhe, Kustaa Joensuun perhe. Presidentti Kyösti Kallion perustaman muistorahaston kautta Hugo Granlundin perhe, Veera Laukkanen ja Liisa Uusivirta.

Arviiti Pihlajakosken muistoa: Raahen Suojeluskuntapiirin muistorahaston kautta Pattijoen suojeluskunta ja lotat, Pattijoen kunta, Pattijoen seurakunta ja Pattijoen Yliapääläiset.

Jussilan sisarukset vas. Inki (Ingrid), Toini ja Aili (myöh. Lemponen) olivat mukana lottatyössä kotirintamalla. (Kuva Esteri Jussila)

Lääkintälottia työssään sotasairaalassa. (Kuva Alpo Tuohinon kokoelmat)

Aili Mehtola (Baarman) RINTAMALOTAN PÄIVÄKIRJASTA

Nyt oli siis vihdoinkin koittanut se hetki, jolloin saimme heittää hyvästit kotikunnalle ja lähteä niisanotulle sotaretkelle. Uskon, että jokaisen ensimmäinen ja viimeinen ajatus oli tällainen matkalle lähtiessä. Toivoi voivansa olla joksikin hyödyksi ja myös toimia isänmaan eteen yhtä rohkeasti ja epätsekkäästi kuin ne monet, monet urheat sotilaamme, jotka jo rajojamme turvasivat oman kalliin hennensä hinnalla.

Siinä matkaa tehdessä muistui mieleen osa elämästä Suomi-filmistä "Jääkärin morsian". Sellaiselta tuntui junamatka sotilasjunassa, missä reipas sotilaslaulu kajahti tuon tuostakin. Päivä valkeni oikein Molotovin lentoilmana, kun saavuimme junamatkamme päätepaikkaan. Silloin saimme myös tuntea ensimmäiseksi, mitä on ilmapommitus. Tuskin kerkisimme pommisuojaan, kun alkoi kuulua kovaa konekiväärin rätinää, ilmatorjuntatykkien pauketta ja pommien räjähdystä. Siihen vielä sekoittui yksityiskiväärien laukaukset. Kova ilmanpaine tuntui painavan melkein maahan.

Tällaista pommitussotaa jatkui pitkin päivää lyhyin väliajoin hämäriin asti. Niinpä illalla saimme suruksemme todeta menettäneemme joukostamme kolme miestä ja kolme hevosta. Mutta tappiot oli vihollisellakin 2 konetta menettäessään.

Iltapimeällä sitten jatkoimme matkaa reippaassa marssissa ihka valkoisissa lumipuvuissa, kuin aaveet ikään kohden tuntematonta tulevaisuutta. Muistan vieläkin millainen oli ensimmäinen aamuherätys rintama-alueella. Ensimmäiseksi silmät avattuani sanottiin, että vihollisia on siinä vaaran metsässä, minkä juurelle olimme majoittuneet. Siinä meni pakostakin kädet ristiin rukoillen Korkeimman apua, suojelusta, kuten varmaan kaikki joudumme varsinkin näin sota-aikana tekemään. Tuntemme itsemme liian pieniksi auttamaan itseämme monissa harhatapauksissakin, kuten tänäänkin olettamus oli: tunsimme, että vain Hän, Suuri Luojamme, voi meidät varjella kaikesta. Kumpu muistaisimme sen nyt rauhan aikanakin jokapäiväisissä askareissamme.

Rintamalle asti emme päässeet, vaan oli meidän jäätävä taaksepäin "Kolon-aan", minne kuului vain tykkien jylinä tulilinjoilta, missä poikamme näyttivät vainolaisille, mitä heille kuuluu.

Niinpä pidimme kanttiinia, leivoimme pullaa pojille linjoille ja lähetimme kaikenlaista muuta hyvää. Kerrattain saimme myös lähteä oikein itse viemään pojille tuomiamme. Se tuntui jo jännittävältä, että pääsisimme käymään oikein tulilinjilla vaikkakin vain yöllä.

Jo matkan varrella näimme kaikenlaisia sodanjälkiä pitkin tien reunoja. Ensimmäiseksi saavuimme teltalle, missä saikkakipot kihisivät kaminan päällä. Sitten pieneen korsiin, jossa ehdimme näkemään, kun kenttäposti saapui ja jaettiin. Se oli mielestäni liikuttavin hetki, mitä näin sota-aikana. Silmät kyy-nelissä katsoin, kuinka poikien silmät ilosta loisti heidän saadessaan postia.

Taas jatkoimme matkaa edelleen toiselle korsulle. Se olikin paljon isompi ja tilavampi. Siellä pojat olivat peseytymistouhuissa ja mikä teki mitäkin. Siellä myös vaihdoin lumipukuni, en siis puvun perusteella ollut enää alovak, vaan paljon kokenut sotilas.

Vielä jatkoimme matkaa eteenpäin ja saavuimme teltalle, josta ei ollut enää pitkälti vihollisiin. Siellä oli pari tykistöämme vänrikkiä, jotka tarjoilivat meille kaakaota ja, mikä suurenmoista, kenttäpakin kannesta. Se maistui erikoisen hyvältä pitkän kävelyn jälkeen.

Kellon näyttäessä yhtä yöllä lähdimme paluumatkalle. Niinpä kiitimme hauska seurasta että kestätyksestä toivottaen hyvää yötä ja onnea tärkeässä ja kaikkea vaativassa työssä. Tuntui suurenmoiselta kulkea hiljaisessa rintamametsässä, missä opas meitä johti kapeaa polkua pitkin.

Jäljestäpäin näin ajateltuna tuntuu kaikki liian ihmeelliseltä ollakseen totta. Mitä olisimme voineet, jos meidät olisi vihollisen partio yllättänyt, sillä asetta, paitsi oppaalla, meillä ei ollut muuta kuin puukko. Voimme taas vain kiittää hyvää onneamme. Loppumatkan jouduimme kulkemaan sanomalehtimiesten autossa. Heitä oli kuusi eri kansallisuutta, Unkari, Englanti, Kreikka, Kanada, Tanska ja Suomi.

Tähän reissumme tulilinjalle päättyi ja totesimme eläneemme sellaisia elämyksiä, joitten muistoa eivät edes vuodet voi himmentää.

Linjojen takana kanttiinia hoitaessa tai leipoessamme pullaa saimme elää ainaisessa jännityksessä, mitä tuleman pitää. Pommikoneet hyrräsivät pitkin päivää päältämme heitellen lähitienoilla pommejaan niin, että huone tutajasi ikkunoitten hyvin arveluttavasti helistessä. Monasti oli väsynyt loppuun asti, kun yön leipoi ja päivän piti kanttiinia. Keitimme aamulla aikaisin kahvia kasaan ja päivällä lämmitimme sitä uunissa niin, että voimme pitkin päivää pitää

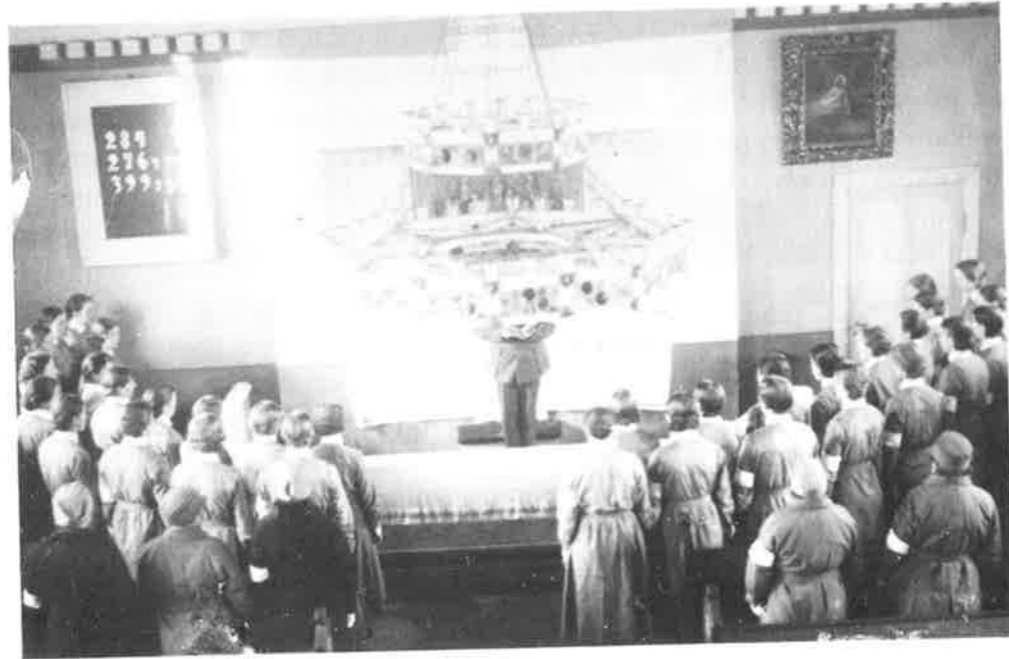
kanttiinia pystyssä. Väsymyksestä huolimatta olimme tosi onnellisia, että voimme olla edes pienenä osallisena isänmaamme järkkymättömässä puolustusketjussa. Oltuamme kuukauden päivät pohjoisessa jouduimme siirtymään esikuntajoukkueemme mukana Virolahden Säkijärvelle. Siellä pääsimmekin lähemmäs rintamaa. Ensimmäisen yöni jouduin viettämään talossa, johon saavuimme aamuyöstä. Siellä oli jo ennestään sotilaita tuvan lattia täynnä, ladottu kuin silakat ikään. Sain kuitenkin perähuoneesta tilaa, mihin voin heittäytyä mantteli korvilla pitkäkseni loppuyöksi vaivalloisen pitkän automatkan jälkeen. Täällä jouduimme laittamaan ruokaakin melkein olemattomista tarveaineista. Pesimme myös poikien sukia parsien sen kuin kerkesimme. Ja voi, niitä kiitollisia katseita, mitä saimme palkaksemme, emme unohda varmaan koskaan. Tulen myös aina muistamaan sen oikean toverihengen, mikä vallitsi lottien ja sotilaiden kesken. Voinpa sanoa, että olimme heille kuin siskoja ikään. Nyt jouduimme myös näkemään oikein suuria pommiläivueita ja aina joku pörräsi ilmassa.

Sitten esikuntamme joutui siirtymään taas tulilinjalle ja me lotat saimme komennuksen lähteä takaisin synnyinseudulle. Ei auttanut mikään, vaikka kuinka olisimme pahoillamme siitä, että täytyi ennen sodan loppua jättää niin sisältörikas työskamme. Niinpä saimme heittää reippaat hyvästit ja näkemiintovotuksemme luvaten muistaa heitä jokaista siunaten.

Erään tien risteyksessä sitten vartoisimme autoa kello 21.30 - 4.30 ja sinä yönä jouduimme näkemään niin paljon sodan kauhuja. Näimme, kun miehiä ja hevosia sekä meni että tuli loputtomiin. Tulipalot roihusivat saaden taivaanrannan punertamaan niinkuin kesäinen iltarusko. Siihen sekoittautui tykkien jylinä niin, että sen valoheijastukset valaisivat talvista luontoa. Vihdoin viimein tuli sekin auto, joka lähti viemään meitä lähimmälle asemalle, mutta kyllä olimmekin jo puoli kohmetuksessa sekä vilusta että unesta. Sen jälkeen alkoi-kin matka kohti kotirintamaa. Ja niin saavuimme ilman mitään suurempia seikkailuja Raaheen, jossa saimme iloisen lämpimän vastaanoton entisessä "sotapesässämme". Niin myös saimme tuta herttaisen puheenjohtajamme äidillisen hellän syleilyn. Nyt alkoi taas entinen työ kotirintamalla. Varmasti se oli yhtä tärkeätä.

Sitten tuli salamana rauha. Emme tahtoneet uskoa mitenkään todeksi kuulemaamme, että rauhan ehtona on Karjala, palanen rakasta kallista isänmaatamme. Mutta uskoimme, että se oli ainoa mahdollinen rauha ja etteivät suomalaiset olleet turhaa kaatuneet ja taistelleet oikean asian puolesta.

Kirjoitettu eräänä sunnuntai-iltana vuonna 1940.
Aili Mehtola (Baarman) Pattijoen p.os. lotta

Lottavala Pattijoen kirkossa 27.4.1939.

Pattijoen lottien kunniakäynti sankarihaudalla 27.4.1939.
(Kuva Aino Myllykangas)

Maija Lemponen

MINIÄT HAKIVAT TURVAA TOISISTAAN

Maija Malkamäki ja Jussi Lemponen vihittiin avioliittoon helmikuussa 1939. He ryhtyivät yhdessä hoitamaan Jussin kotitilaa, vanhaa Lemposta, missä asui myös Jussin iäkäs leskiäiti. Miesten lähtiessä rintamalla mummu sai lähelleen kaksi muutakin miniäänsä, jotka muuttivat Lemposelle lapsineen ja karjoineen. Talven 1939-40 naiset hoitivat yhdessä tilaa ja sen parikymmenpäiseksi kasvanutta karjaa. Sodan päätyttyä kaikki kolme miniää saivat miehensä terveinä takaisin. Seuraavassa **Maija Lemponen** muistelee ankan sotatalven tapahtumia.

Liikekannallepano tuli pyhäaamuna 12.10.1939. Jussin veli Jaakko ja hänen vaimonsa Aili eivät menneet sinä sunnuntaina kirkkoon, vaan jäivät lepäämään kotiin Olkijoen Kentteriin. Nukkuessaan Jaakko näki sellaista unta, että ruutia heitettiin pesään, joka oli jo muutenkin räjähtämässä. Juuri kun hän oli kertomassa tästä unestaan Ailille, tuli Jussilan Elmeri pirttiin suoraan kirkosta liikekannallepanoilmoitus kädessään. Varusteet piti hakea vielä samana päivänä suojeluskunnan varastosta, joka oli meidän talon aitassa, vanhalla Lemposella.

Kun tulin sinä aamuna navetasta, näin sotilaan seisovan aitan vieressä kivääri kädessään. Kun tiedustelin asiaa, hän sanoi olevansa vartioimassa varastoa. Suojelusesikunta jakoi sitten päivän mittaan aitasta miehille varusteet. Lähtijöiden oli määrä kokoontua illaksi Raahen kauppakoululle, josta he jatkaisivat aamulla eteenpäin.

Seuraavana aamuna olisi ollut meidän vuoro viedä omat ja lähitalojen maidot meijeriin, mutta Jussi kävi illalla kysymässä naapurista, sopisiko sieltä mennä. Naapurille sopi, mutta kun seuraavana aamuna menin lypsylle, sain kuulla, että tilanne oli naapurissakin muuttunut. Maidot jäivät siltä päivältä viemättä.

Saman katon alle

Ennemmin oli jo sovittu, että jos miehet joutuvat lähtemään sotaan, Aili muuttaa Kentteristä meille. Pian hän tulikin Olkijoelta kimpsuineen ja kampsuineen. Jussin vanhin veli Matti, jolla oli tila Jokelankylällä, sai jäädä vielä kyntämään ja tekemään loppuja syystöitä. Matilla ja Hannalla oli jo kuusi lasta, joista nuorin oli vasta muutaman viikon ikäinen.

Talvi kerkesi tulla, ennen kuin Matti lähti sotaretkelle. Ennen lähtöään hän toi karjansa ja perheensä Lemposelle. Eihän Hanna olisi mitenkään pärjännyt Jokelassa yksinään lasten kanssa. Onneksi meidän navetta oli niin pitkä, että sinne sopi koko 20-päinen karja.

Nyt oli mummun ympärillä kolme miniää, jotka hakivat turvaa toisistaan. Hanna asui lapsineen perimmäisessä kamarissa ja me Ailin kanssa köökissä. Mummu nukkui nurkkakamarissa. Aililla ja minulla ei kummallakaan ollut vielä lapsia, mutta Jussin ja minun esikoinen oli tulossa.

Talvi oli ankara, mutta onneksi liiterissä riitti kuivia puita. Kaivosta kuitenkin loppui vesi ja sitä oli haettava hevosella rautatiesillan alta. Siellä oli avanto, josta monet muutkin hakivat ruokavettä. Pyykki- ja saunavesi sulatettiin lumesta.

Aili hevostmiehenä

Aili oli meidän talon vakituinen hevostmies. Hevonen oli semmoinen potkuri, jota seppäkään ei huolinut kengityksille. Miehet olivat tehneet sille metsän reunaan aitauksen, jossa se nostettiin köysillä kokonaan ylös ja kengitettiin siinä. Sitä ei kannattanut yrittääkään valjastaa tallissa, vaan se piti tuoda ulos aisojen väliin ja laittaa siinä valjaisiin. Narut piti vetää pitkävartisella hangolla mahan alta, muuten olisi tullut kaviosta. Ihmeesti Aili sai sen yksinäänkin valjaisiin. Keväällä, kun miehet olivat tulleet sodasta, se hevonen myytiin pois.

Tällä potkurihevosella Aili haki joka päivä avannosta monta tonkallista vettä. Aili toimi myös maitokuskina. Maitojen oli oltava valmiina seitsemältä, joten navettaan täytyi joutua jo viideltä, että ehti lypsää lehmät ja jäähdyttää maidot.

Jos Ailin piti mennä lottatöihin, me Hannan kanssa hoidettiin lehmät. Kaikki talon työt tehtiin yhdessä.

Matti pääsi jouluksi kotiin ja se oli perheelle iloinen asia. Koetimme laittaa muillekin pojille kenttäpostin kautta pakettia jouluksi. Lapsille laitoimme myös joulua ja mummu seurasi miniänsä touhua. Lapset saivat lahjaksi vanttuita ja

sukkia. Aili sai valtavan paketin, jossa oli paperia vaikka kuinka paljon. Viimeisestä mutkasta tuli esiin Jaakon vanha riihihattu. Matti oli sen sinne kätkenyt ja kyllä sille lahjalle naurettiin.

Jos Ailin piti mennä lottatöihin, me Hannan kanssa hoidettiin lehmät. Kaikki talon työt tehtiin yhdessä.

Matti pääsi jouluksi kotiin ja se oli perheelle iloinen asia. Koetimme laittaa muillekin pojille kenttäpostin kautta pakettia jouluksi. Lapsille laitoimme myös joulua ja mummu seurasi miniänsä touhua. Lapset saivat lahjaksi vanttuita ja sukkaa. Aili sai valtavan paketin, jossa oli paperia vaikka kuinka paljon. Viimeisestä mutkasta tuli esiin Jaakon vanha riihihattu. Matti oli sen sinne kätkenyt ja kyllä sille lahjalle naurettiin.

Terveinä kotiin

Jussi ei päässyt lomalle koko aikana, mutta kerran hän oli yrittänyt soittaa meille. Jussi oli Kannaksella puhelinmiehenä ja jollakin upseerilla oli ollut asiaa Raaheen. Vanhalla Lemposella oli puhelin välikamarissa, jossa ei nukkunut ketään. Minä en herännyt siihen puhelimen soittoon ja se harmitti minua jälestäpäin kovasti. Jussi oli jutellut sitten keskusneiti Aino Raution kanssa ja kysellyt kuulumisia.

Niin kului talvi. Kenttäpostia odotettiin kovasti ja läheteltiin paketteja rintamalle. Vuorotellen leivoimme leipää miehiä varten. Kova pakkanen sen kuin jatkui. Pääsiäisen aikaan tulivat ensimmäiset evakot Kannakselta päin ja yksi perhe sijoitettiin asumaan Ailin ja Jaakon Kentteriin. Saimme sieltä nuoren pojan hevostmieheksi ja Aili sai jättää hevoshommaa vähemmälle.

Sota loppui maaliskuussa -40 ja vähitellen miehiä alettiin kotiuttaa. Me olimme siinä onnellisessa asemassa, että saimme odottaa miehiämme elävinä kotiin. Voi sitä iloa, kun kuulimme, että pojat tulisivat vappuna kahdeksan junalla. He olivat tuomassa hevosia Kannakselta Ruukkiin ja sieltä Pattijoelle. Vappuaamuna piti joutua aikaisin pois navetatöiltä, että ehätti ottamaan heitä vastaan.

Sinä vappuna oli hyvin kylmä ja lunta niin paljon, että Viitasen Aukustikin ajoi vielä reellä metsään. Jussi ja minä saimme pikkuvauvan kolmantena päivänä kesäkuuta, ja silloinkin oli vielä kylmää.

Kesäkuun puolivälissä, kun karjaltakin alkoivat eväät loppua, siirtolaiset pääsivät muuttamaan pois ja Aili ja Jaakko palasivat Olkijoelle. Hanna ja Matti olivat jo sitä ennen muuttaneet takaisin Jokelaan.

Alettiin taas elää elämää eteenpäin. □

KUNNIA

ISÄNMAA

Suomen armeijan sotilaat!

Te ette tahtoneet sotaa, Te rakastitte rauhaa, työtä ja kehitystä, mutta Teldät pakotettiin taisteluun, jossa telte suurtöltä, tekoja, jotka vuosisatoja tulevat loistamaan historian lehdillä.

Olen taistellut monilla tanterella, mutta en ole vielä nähnyt vertaislante satureita. Olen ylpeä Telstä kuin olisitte omia lapsiani, yhtä ylpeä tunturien miehestä Pohjolassa kuin Pohjanmaan lakeuksien, Karjalan metslen, Savon kumpujen, Hämeen ja Satakunnan viljavien vainioiden, Uudenmaan ja Varsinais-Suomen lauhjojen lehtojen pojista. Olen yhtä ylpeä uhrista, jonka tarjosi tehdastyöläinen ja köyhän majan polka samalla kuin varakkaampikin.

Kiitän Suomen kunniaakaan armeijan kalkkia aselajeja, jotka Jalossa kilpailussa suorittivat sankaritekoja sodan ensi päivästä saakka. Kiitän rohkeudesta, millä armeija kävi päin moninkerroin ylivoimaista, osittain tuntemattominkin aseine varustettua vihollista, ja sitkeydestä, millä se pureutui kotimaan kamaran jokaiseen askelmittaan.

Ilolla ja ylpeydellä ajattelen Suomen lottia ja heidän osuuttaan sodassa — heidän uhrlimeltään ja uupumatonta työtään eri aloilla, mikä vapautti tuhansia miehiä tullinjoille. Muistan samoin muut lukemattomat, isänmaan asian omakseen ottaneet naiset.

Kunniapaikalla seisovat myös sodan ankarana aikana ne tuhannet työläiset, jotka ilmahyökkäystenkin aikana usein vapaaehtoisesti tekivät työtä koneittensa ääressä valmistuen armeijalle sen tarpeita, sekä ne, jotka herpaantumatta vihollisen tullessa työskentelivät asemien varustamisessa. Ilolla totesin, että yksimielinen kansamme tahtoi kaikessa tukea armeijan taistelua.

Urhoollisten sotilaittemme puolustaessa rajojamme oli ylivoimaisin ponnistuksin hankittava sitä mitä puuttui, oli rakennettava puolustuslinjoja, jolta ei ollut, oli koetettava saada apua, jota ei tullut. Oli hankittava aseita ja varusteita aikana, jolloin kaikki maat kuumeisesti varustautuivat maailman yli vyöryvää myrskyä vastaan. Teidän sankaritekonne, sotilaat, herättivät ihailua yli maiden, mutta kolme ja puoli kuukautta kestäneen sodan jälkeen olimme edelleen melkein yksin. Te saitte taistelussa öin ja päivin, ilman vaihdon mahdollisuutta, ruumiilliset ja henkiset voimanne rajattomiin asti ponnistaen ottaa vastaan yhä uusien vihollisvoimien hyökkäykset, mutta kuitenkin armeijamme selvoi sodan päättyessä voittamattomana hirveitä tappaloita kärsineen, vaikka silti vahvistuneen vihollisen edessä. Kotirintamammekaan, missä lukemattomat ilmahyökkäykset levittivät kuolemaa ja kauhua naisten ja lapsien keskuuteen, ei hetkeäkään horjunut. Kansamme kesti koettelemuksensa rautaisella tahdolla.

Kiitän sankareina kaatuneiden äitejä ja isiä, kiitän jokaista tullinjojen taistelijaa ja kotirintamalla toiminutta.

Isänmaan nimessä ja Puolustusvoimain Ylipäällikkönä
annan Teille,

Lotta Salli Rantakari

s. 19.8.1992, Siikajoki

sodan 1939-1940 muistomitalin soljella:

-Ilmapuolustus-

Päämajassa v. 1940.

Sotamarsalkka

Mannerheim

Talvisodan muistomitaliin liittyvä kunniakirja.

TALVISODAN PÄIVÄKIRJA

- 30.11.1939 Neuvostoliitto hyökkäys Karjalan kannaksella alkaa aamulla klo 7.00. Pommituksia Helsinkiin ja muihin kaupunkeihin. Presidentti Ryti julistaa maan olevan sotatilassa.
- 06.12.1939 Suomalaisen joukkojen vetäytyminen Kannaksella päättyy ja Taipaleen taistelut alkavat.
- 07.12.1939 Kollaa kestää. Suomalaisjoukot torjuvat venäläisten hyökkäyksen.
- 11.12.1939 Suomalaiset ryhtyvät hyökkäykseen Tolvajärvellä.
- 19.12.1939 Neuvostoliiton ensimmäinen suurhyökkäys Karjalan kannaksella alkaa ja suuntautuu kohti Summaa.
- 23.12.1939 Suomalaisen II armeijakunta aloittaa Kannaksella vastahyökkäyksen.
- 31.12.1939 Neuvostoliiton hyökkäysjoukot on pysäytetty kaikilla rintamalohkoilla.
- 4.-7.1.1940 Eversti Hjalmar Siilasvuon johtamat joukot tuhoavat Raatteentiellä neuvostoliittolaisen valiodivisioonan.
- 13.01.1940 Suomalaisen joukot saartavat venäläiset Kitelän suurmottiin.
- 15.01.1940 Suomalaiset aloittavat etenemisen Sallassa, Joutsjärvellä ja Märkäjärvellä.
- 21.01.1940 Venäläisten hyökkäys Laatokan Karjalassa alkaa.
- 29.01.1940 Neuvostoliiton ulkoministeri Molotov ilmoittaa, että maa on periaatteessa valmis keskustelemaan rauhasta.
- 01.02.1940 Neuvostoliitto hyökkää Karjalan kannaksella.
- 04.02.1940 Yksi Lemetin moteista kukistuu.
- 06.02.1940 Venäläisten läpimurtoyrittä Summan loholla torjutaan.
- 11.02.1940 Neuvostoliiton suurhyökkäys Karjalan kannaksella alkaa. Mannerheim-linja murtuu.
- 14.02.1940 Suomalaiset luopuvat Kannaksen pääpuolustusasemasta ja vetäytyvät väliasemaan.
- 17.02.1940 Kiivaat taistelut Kannaksen väliasemasta alkavat.
- 27.02.1940 Suomalaiset irrottautuvat väliasemasta.
- 01.03.1940 Taistelut Kannaksen taka-asemasta alkavat.
- 04.03.1940 Kollaa kestää yhä. Venäläisten hyökkäys torjutaan.
- 07.03.1940 Pääministeri Risto Ryti matkustaa Moskovaan.
- 13.03.1940 Rauhansopimus allekirjoitetaan Moskovassa.

MOSKOVAN RAUHASSA 13.3.1940 SUOMI SITOUTUI:

- luovuttamaan Neuvostoliitolle maan kaakkoisosan (uusi rajalinja Virolahti-Enso-Uukuniemi-Värtsilä-Korpilahti-Suomen itäraja).
- luovuttamaan Neuvostoliitolle Suursaaren ja sen itäpuoliset Suomenlahden saaret, Salla-Kuusamon alueen sekä osan Kalastajasaarentoa.
- vuokraamaan Neuvostoliitolle Hankoniemen merialueineen 30 vuodeksi.

TALVISODAN AIKANA:

- Suomalaisia vastassa oli noin 1.000 000 venäläistä sotilasta. Vihollisen ylivoima oli jokaisessa hyökkäyssuunnassa moninkertainen, paikoin seitsenkymmenkertainen. Suomalaisilla ei ollut reservijoukkoja.
- Suomalaisten tappiot olivat noin 23 000 kaatunutta ja 45 000 haavoittunutta.
- Neuvostoliiton tappiot olivat noin 200 000 kaatunutta ja 400 000 haavoittunutta.
- Suomalaisia joutui luovutetuilta alueilta evakkoon noin 420 000.

Neuvostoliitto myönsi vasta vuonna 1989, että se oli aloittanut talvisodan.

SENSUURI TOIMI, PÄÄMAJA VALVOI

Talvisodan aikana **Liisa Tervonen** työskenteli Helsingissä ilmavalvonnassa ja sotasensuurissa. Välillä hän oli lottatehtävissä myös kotipaikkakunnallaan Pattijoella. Jatkosodan alussa Liisa sai määräyksen Mäntyharjulle, missä sijaitti yksi päämajan salaisista osastoista. Hän työskenteli siellä raportointitehtävissä sodan loppuun saakka.

Liisa Tervonen

Liisa Tervonen kirjoitti ylioppilaaksi 19-vuotiaana vuonna 1932 ja matkusti pian sen jälkeen opiskelemaan Helsinkiin. Lotta Svärd-järjestöön hän oli liittynyt jo kotipitäjänsään Pattijoella ja jatkoi toimintaa opiskelupaikkakunnallaan ylioppilaskuntansa puitteissa.

- Lottatyössä mukana olo oli minulle aivan luonnollinen asia. Tuntu oli sellainen, että tämä on tärkeää. Oli oltava mukana siellä, missä vain voi hyödyksi olla.

Liisa Tervonen muistaa hyvin, että sodan uhkaa alkoi olla ilmassa jo pari vuotta ennen sen lopullista puhkeamista.

- Meitä lottia kurssitettiin koko ajan erilaisiin tehtäviin ja minä erikoistuin ilmavalvontaan. Monena sunnuntaina kävimme Tuusulassa päällystökoululla käytännön viestimisharjoituksissa.

Menkää mihin määrätään!

Liisa päätti opintonsa juuri talvisodan kynnyksellä ja hakeutui työhön kanslia-apulaiseksi valtion metsäntutkimuslaitokselle.

- Se oli köyhää ja puutteellista aikaa. Ei silloin voinut pitää väliä sillä, pääsikö ammattia vastaaviin tehtäviin. Työpaikka piti löytää pian, että kykeni suorittamaan opintovelkojen maksuista.

Elokuussa 1939 metsäntutkimuslaitoksen miehet määrättiin muiden mukana ylimääräisiin kertausharjoituksiin ja marraskuun viimeisenä päivänä alkoi sota. - Laitoksen päällikkö sanoi meille naisille, että "te olette lottia, menkää tekin sinne mihin määrätään". Minä katsoin siinä vaiheessa parhaimmaksi palata kotiin Pattijoelle.

Kotipitäjän koululle oli perustettu joukkojen kokoamiskeskus ja Liisa meni sinne huolehtimaan omalta osaltaan sotaanlähtijöiden ruokahuollosta. Valtiolinen metsäntutkimuslaitos maksoi hänelle palkkaa tältäkin ajalta, niinpä se myös määräsi työntekijästään. Heti joulun jälkeen laitokselta tulikin käsky palata takaisin Helsinkiin.

Sensuuri toimi

Liisan seuraavaksi sijoituspaikaksi tuli pääkaupungin postitalolla sijainnut sotasensuuri.

- Meitä oli siellä suuri sali täynnä naisia ja kirjeitä oli valtavat määrät. Avasimme ne kaikki, sekä rintamalta tulleet että sinne menevät. Tarkastimme, etteivät ne sisältäneet mitään sopimatonta. Jos löysimme jotakin epäilyttävää, näytimme kirjeen laitoksen päällikölle. Hän sitten ratkaisi sen, vedettiinkö kirjoituksen päälle mustaa. Sen jälkeen liimasimme kuoret kiinni, löimme niihin leimat ja lähetimme eteenpäin.

Yrjö Alamikkelän neiti Anni Kalliolle lähettämä kortti 10.6.1939. Raja on vielä rauhallinen.

Miehet valvoo katsein kovin, tuliputki ahnain suin. Kohta idän surmanlintu putoo silvin pirstotuin.

Lähtäjän nimi ja osoite:

Koivu
Pattijoki

K.P.K.9 KENTTÄPOSTI

Liisa
Pattijoki

Lokakuussa -39 oli annettu määräys kenttäpostijärjestelystä. Kenttäpostin välityksellä saattoi lähettää maksutta enintään 45 grammaa painavat kirjeet, postikortit sekä rintamalle menevät paketit. Kenttäposti kuljetti maksutta myös rahalähetyksiä, kotoa rintamalle enintään tuhat markkaa ja sieltä kotiin enintään sata markkaa. Valtion Tiedotuslaitos oli antanut tarkat ohjeet myös sotatilan aikaisten kirjeiden sisällöstä. Ne saivat sisältää vain tavanomaista jutustelua ja sisällön tuli olla molemmin puolin myönteinen. Rintamamiehille ei saanut valittaa kotioloja, koska heillä oli siellä tarpeeksi rankkaa muutenkin. Rintamalta lähetettyjen kirjeiden tuli puolestaan rohkaista kotirintamaa. Tunnistettavia paikannimiä ei tekstissä saanut esiintyä, niinpä sotilaat päiväisivätkin kirjeensä yleensä "siellä jossakin". Postin kulkua rintamalle ohjasivat kenttäpostinumero.

- Oikeastaan näin jälkepäin voi sanoa, ettei sen aikuisissa kirjeissä saanut juuri muuta olla kuin että "hyvin täällä menee ja ruokaa riittää!"

Uusi sota

Liisa Tervonen sensuroi kenttäpostia talvisodan päättymiseen saakka. Rauhan tultua hän palasi takaisin virkaansa metsäntutkimuslaitokselle. Miespuoliset työntekijätkin alkoivat pikkuhiljaa palailla jatkamaan töitään.

- Kyllä se olotila kuitenkin oli semmoinen, ettei tämä mitään rauhaa ole. Sen tunsin ihan nahoissaan. Kaiken aikaa oli jotenkin ahdistava olo. Sitten alkoi liikkua monenlaisia huhujakin, vaikka kaikki sellaiset yritettiin nopeasti tukahduttaa.

Lottien toiminta jatkui entiseen tapaan. Liisan helsinkiläinen lottaosasto kokoontui säännöllisesti kuuntelemaan isänmaallisia esitelmiä. Luennoitsijoiden joukossa oli mm. Lauri "Tahko" Pihkala, joka toimi siihen aikaan suojeluskuntien urheilutehtävissä. Liisa muistaa, että naiset istuivat luennoilla "kuin kirkossa". Sen verran vakavista asioista oli kysymys.

Kevätpuolella 1941 maahan alkoi tulla saksalaisia sotilaita ja kesällä sota syttyi uudelleen.

- Lottakokouksessa tehtiin kaikille tiedäväksi, että koko ajan oli oltava varuillaan. Milloin tahansa saattoi tulla komennus jonnekin päin. Itse sain tutkimuslaitoksen kamreerilta jo etukäteen luvan lähteä, jos käsky kävisi.

Monta päivää ei ehtinyt kuluakaan, kun nuori lotta sai komennuksen Suomenlinnaan, ilmavalvonnan aluekeskukseen IVAK:iin.

Salaisia raportteja

Pian tämän jälkeen annettiin asetus, jonka nojalla sellaiset valtion viroissa olevat henkilöt, joilla ei ollut työtä omassa virassaan, voitiin siirtää muualle. Syksyllä Liisa määrättiin päämajan alaiseen osastoon Mäntyharjulle, missä hän aloitti työnsä 29.9.1941. Osasto oli luokiteltu salaiseksi ja sen johtajana toimi everstin arvoinen upseeri.

- Meidän naisten työ oli lähinnä tavallista konttorityötä. Siihen liittyi erilaista raportointia rintamien tapahtumista. Kirjoitimme puhtaiksi mm. mieliala-raportteja, joihin oli koottu tiedot eri rintamalohkoilta. Raportit toimitettiin sitten eteenpäin.

Liisa ei ollut valvontaosastolla varsinaisesti lottatyössä, vaan hän oli siellä ns. "asetuksen perusteella siirrettynä". Siitä huolimatta hän käytti koko ajan lottapukua. - Katsoin, että se kuuluu asiaan, koska kerran olin lotta.

Hyökkäysvaiheen jälkeen sotatilanne rintamalla juuttui pitkäksi aikaa asemasodaksi. Aika oli rauhallisempaa myös Mäntyharjulla ja Liisa pystyi lähtemään välillä jopa opettajaksi Raaheen.

- Uudet rytinät alkoivat sitten kevättalvella 1944, kun Raaheakin yritettiin pommittaa. Palasin heti takaisin osastooni. Se oli sillä välin siirretty Kärkölään ja toimi sikäläisessä kunnalliskodissa.

Raskas rauha

Kärkölä sijaitsi sen verran etäällä rintamasta, ettei sota yltänyt sinne asevoimin. Pahinta olikin tietoisuus siitä, mitä oli tapahtumassa.

- Kyllä sen vaistosi, miten ankaraa Kannaksella oli, kun venäläiset aloittivat suurhyökkäyksensä. Välillä sen oikein tunsikin, kun maa tärisi jalkojen alla. Pommitusten voima vastasi niin lujasti peruskallioon. Siitä tuli kaikille sellainen kauhea painajainen ja ahdinko. Niiden vallassa elimme kaikki ja koko ajan ajattelimme niitä miesparkoja siellä etulinjassa.

Vihdoin aset vaikenivat.

- Kun kokoonnuimme kuulemaan, mitä uusi rauha oli tuonut tullessaan, tuntui kuin eivät jalat olisi kannattaneet. Niin raskaat olivat rauhan ehdot. Ja kun se ei edes siihen loppunut, vaan ne miespoloiset komennettiin vielä Lappiin saksalaisia ajamaan!

Sodan voittanut osapuoli määräsi Lotta Svärd-järjestön lakkautettavaksi siinä kuin suojeluskunnatkin. Isänmaa oli kuitenkin säilynyt itsenäisenä.

Tänään Liisa Tervonen on iloinen siitä, että rintamamiesten ohella myös lottajärjestölle on viime vuosina alettu osoittaa sitä kunnioitusta, minkä se olisi ansainnut kaikkina näinä sodan jälkeisinä vuosina.

- Sitä en haluaisi, että se perustettaisiin uudelleen - ainakaan entisellä nimellä. Kuitenkin ne taidot, joita meille siellä opetettiin, pitäisi opettaa nykyinkin jokaikiselle suomalaiselle naiselle. Ne ovat hyödyksi aina.

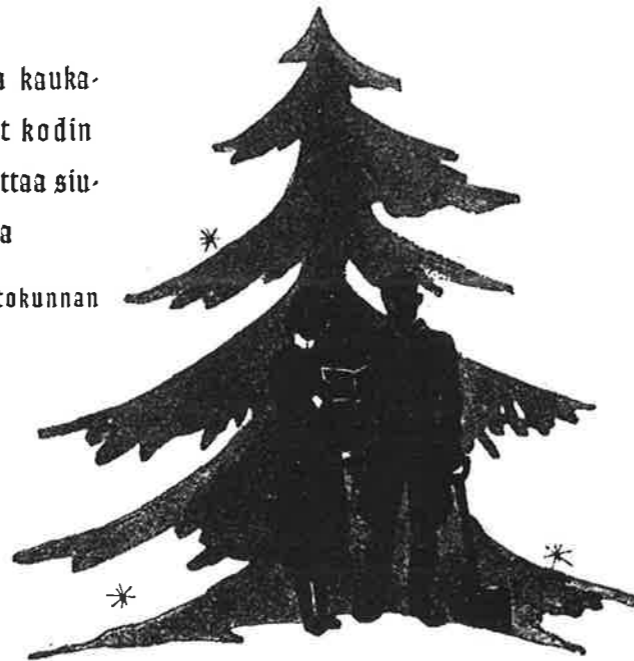
Lehtori Liisa Tervonen lahjoitti vuonna 1989 huolella säilyttämänsä lottapuvun Pattijoen kotiseutumuseoon. Hänelle itselleen jäivät vielä aikojen saatossa kadonneen tuntolevyn naru - ja tuhannet muistot. □

Liisa Tervonen säilytti lottapukuaan huolella lähes puoli vuosisataa. Sitä voi nykyisin ihailla Ojalan kotiseutumuseossa.

Sinulle, kenttälotta, joka kaukana omaisistasi olet luonut kodin joulun aseveljillemme, toivottaa siunausta ja rauhallista Joulua

Lotta-Svärd Beskusjohtokunnan
Rajatoimisto

Aili Prittinen "ILON HETKET JÄIVÄT LYHYIKSI"

Aili Weissenfeld ja Veikko Mattila vihittiin aviopuolisoiksi 16.3.1941. He ehtivät olla naimisissa vain puoli vuotta.

Kesä 1939 oli kauneimmillaan, mutta silti mustat pilvet alkoivat pelotella Suomen taivaalla. Karjalan kannaksella tehtiin linnoitustöitä ja sinne kuljetettiin miehiä töihin. Täällä ihmeteltiin pitkiä autojonoja, joita kulki pohjoista kohti. Kaikesta päätellen ne olivat sotilaiden kuljetusautoja, mutta eivät suomalaisia. Mietittiin, mitähän tulevaisuus tuo tullessaan?

Sitten teki syksy tuloaan. Suomen miehille tuli tieto lähteä ja lottien piti olla vartiassa puhelinkeskuksessa. Marraskuun 30 päivänä olin Nikolan Ainon kanssa Kuuselan keskuksessa, kun Viitaseen Aili poikkasi kauppareissullaan meidän luonamme. Hän oli kuullut, että Helsinkiä oli pommitettu. Näin saatiin sanoma sodan alkamisesta.

Olin mennyt lokakuussa kihloihin Veikko Mattilan kanssa, joka oli niin nuori, että sotaväkikin oli käymättä. Hänen ei olisi tarvinnut lähteä vielä mihinkään, mutta hän ilmoittautui kuitenkin vapaaehtoiseksi. Pian tulikin määräys lähteä sotapoliisiksi Sodankylään. Saatoin hänet Pattijoen pysäkillä 6. päivänä joulukuuta, Suomen itsenäisyyspäivänä. Juna meni jo aamulla kuudelta. Tämä kaikki on jäänyt mieleeni pysyvästi.

Sitten alkoi kirjeiden kirjoittaminen ja kenttäposti rupesi toimimaan. Kotirintamallakin alkoi tapahtua kaikenlaista. Ikkunoiden piti olla peitettynä, valoa ei saanut näkyä mistään. Elintarvikkeet, kahvit, sokerit, vehnäjuhottelut ym. pantiin kortille. Kaupat tyhjenivät äkkiä ja mustapörssi rupesi myös toimimaan. Kaupat pistivät tavaroita piiloon ja sitten sieltä annettiin, kenelle haluttiin. Tämä oli tietysti väärin, mutta niin kuitenkin tapahtui. Kansahuolto alkoi toimia kunnantalolla. Sitä hoiti Jortikan Arvi vaimonsa kanssa. Hevosia otettiin rintamalle ja minunkin kotoani vietiin hevonen. Joskus tuli määräys, että lehmäkin pitää viedä teuraaksi ja myytäväksi.

Kaiken kaaoksen keskellä vallitsi ihmeellinen yksimielisyys, jonka huomasi kaikessa. Mieleeni on jäänyt tilaisuus, joka pidettiin kirkonkylän koululla. Seurakunta oli sen järjestänyt. Kutsu oli otettu vastaan, sillä luokkahuone oli aivan täynnä. Lienee ollut käytävälläkin väkeä. Kirkkoherra Kustaa Huhta piti puheen ja välillä kaikui virsi. Rukoukset ja hiljaiset huokaukset nousivat Taivaan Isälle isänmaan ja sotilaiden puolesta.

Ankeaa elämää

Kuljin Nikolan Ainin kanssa vuorollani puhelinvartiossa. Yötkin piti olla siellä, milloin vuoro sattui. Meillä oli aina öisin kaksi vanhempaa isäntää taustatukena. Eihän täällä ollut mitään ilmahälytyksiä, kun rintama oli kaukana rajalla, mutta määräystä oli pakko noudattaa.

Elämä oli kaikin puolin hyvin ankeaa. Uutisia kuunneltiin ahkeraan, vaikka radiosta ei saanutkaan paljon selvää. Vihollinen sai senkin aikaan. Kaiken lisäksi talvi oli erikoisen kylmä ja pakkaset kovia. Talkoohommina kudottiin sotilaille sukkaa ja käsineitä. Rintamalle laitettiin paketteja ja reistattiin järjestää niihin jotakin hyvääkin. Olivat kuulemma hyvin tervetulleita.

Korttiannokset eivät olleet suuria, mutta maalaisilla ei ollut mitään puutetta ruoasta. Maito, liha ja leipä olivat omasta takaa. Kahvista vain oli puute. Keitettiin korviketta, jota sai kaupoista. Se oli jostakin sikurista tehtyä. Jyviäkin

paahdettiin kahvin korvikkeeksi ja mitä itse kukin keksi. Kaupunkilaiset olivat silloin kovasti maalaisten ystäviä, että saisivat ostaa maataloustuotteita. Kaikki kävi kaupaksi.

Sota vaati uhriensa. Oli hirveää kuulla kaatuneista ja haavoittuneista. Pattijoen ensimmäinen sankarivainaja oli Torvelan Akseli, kaikille tuttu perheetön mies ja ahkera nuorisoseuralainen. Hän oli sellainen isähahmo nuorten joukossa.

Talvisota päättyi 13 päivänä maaliskuuta kestätyään 105 päivää. Lieneekö Suomessa ollut silloin yhtään seurakuntaa, johon ei olisi ilmestynyt valkoisia ristejä kirkon läheisyyteen? Olen kuullut ihmeteltävän, miten pieni Suomi kesti niinkin kauan suurta Neuvostovenäjää vastaan. Jospa ne rukoukset olivat voimanantajina rintamalla ja kotirintamalla. Tulee mieleeni Jeesuksen sanat, "avuksesi huuda minua hädänpäivänä, niin minä tahdon auttaa sinua ja sinä olet kunnioittava minua".

Vihkilomalle

Kesä tuli ajallaan ja miehet saivat palata rauhantoihin. Kuka invalidina, kuka henkisesti sairaana. Samoin saivat palata evakot, jotka olivat joutuneet lähtemään rajaseudulta sotaa pako. Monilta oli sillä aikaa koti poltettu tai muuten hävitetty.

Kihlattuni Veikko ei päässyt siviiliin, vaan hänen piti jäädä jatkamaan sotaväessä. Siihen aikaan ei päässyt usein lomalle ja muistaakseni Veikollakin oli ensimmäinen loma vasta heinäkuussa. Oli kuitenkin ilo, kun kirjeet kulkivat. Minulla kului kesä aivan kotona. Ei huvittanut lähteä mihinkään ilman kaveria. Työstä piti hakea ilonsa ja sitä kyllä oli maalaistalossa aivan tarpeeksi, kun ei ollut mitään koneita apuna.

Vihkilomalle Veikko pääsi. Meidät vihittiin Veikon kotona Mattilassa maaliskuun 16 päivänä 1941. Vihkimisen suoritti Kustaa Huhta. Vieraita oli paljon ja lopuksi pidettiin seurat. Kun saattelin Veikon junalle, olimme iloisia siitä, että hän pääsee juhannukseksi siviiliin.

Alkukesä kului hupaisasti odotellessa Veikon siviiliin pääsyä. Laitoin hänelle jo siviilivaatteitakin valmiiksi. Taisi olla sitten kesäkuun alkua, kun palasin viemästä lemmiä laiturille. Kuljin oikotietä Kuuselan pihan poikki. Siellä olivat Tuomikosken veljekset Kusti ja Väinö laittamassa Kuuselaan tiilikattoa. Kusti huuteli, että "joko Veikko on tullut?" Vastasin, että ei vielä. Kusti sanoi siihen, että "ei se tulekaan ja kohta lähdemme mekin". Ja niin tapahtui. Ilon hetket ovat joskus lyhyitä. Näin kävi ainakin minun kohdallani.

Suruviesti

Jo ennen juhannusta olin lottatöissä Kuuselassa. Laitoimme ruokaa sotaan lähtijöille. Miehillä jaettiin siellä varusteita ja he saivat pukeutua sota-asuun. Aamuyöllä neljän aikoihin miehet seisoivat riveissä Kuuselan pihalla. Kirkkoherra Huhta piti kenttähartauden ja sen jälkeen alkoi marssi kohti Raahea. Se oli monille viimeinen lähtö. Siviiliväkeä oli tullut lähtijöitä saattamaan. Tämäkin kuva on jäänyt lähtemättömästi mieleeni.

Kesä tuli ja samalla heinätyökiireet. Työtä oli paljon, kun miehetkin olivat taas poissa. Jatkuvasti elettiin pelon vallassa. Milloin mihinkin kotiin tuotiin suruviesti, jota kukaan ei olisi omalle kohdalleen toivonut.

Niin vain tuli minunkin osakseni ottaa se tieto vastaan lokakuun seitsemäntenä päivänä 1941. Silloin sain kuulla, että mieheni Veikko oli kaatunut 30 päivä syyskuuta. Viimeisessä kirjeessään hän oli kirjoittanut, että Äänislinna on jo näkyvässä. Hänen sotansa oli nyt päättynyt, mutta voin sanoa, että minulle se vasta alkoi.

Olin silloin Veikon kotona. Hänen kotiväkensä oli siellä koossa ja me kaikki kävimme taistelua siitä, miten jaksaa elämässä eteenpäin. Naapurin emäntä oli myös tullut katsomaan tilannetta. Hyvän laulutaidon omaavana hän alkoi veisata "Tee lujaks heikko uskomme alhossa kiusausten, suo ettei sammu toivomme helteissä ahdistusten". Näiden sanojen ihmeellinen voima on säilynyt mielessäni yli 50 vuotta.

Hautajaiset osuivat minun syntymäpäiväkseni. Täytin silloin 23 vuotta. Voi sanoa, että lyhyet olivat onnemme päivät. □

KARJAN KANSSA EVAKKOTIELLE

Aune Lämsä v. 45. Kuva otettu Oulussa evakkomatalla.

Tieto talvisodan syttymisestä tuli kymmenvuotiaan **Aune Lämsän** (nyk. Kari) kotitaloon Kuusamon Heikkilänkylään täytenä yllätyksenä. Harvat kylän asukkaista olivat sitä ennen edes kuulleet välirikosta suuren itäisen naapurin kanssa. Asukkaiden evakuointi tapahtui kuitenkin ripeästi. Kiirettä piti myös paikallinen nimismies, joka poltatti varmuuden vuoksi Aunenkin kodin maantasalle. Välirauhan aikana isä rakensi nelitoistahenkiselle perheelleen uuden talon, mutta syksyllä 1944 sekin piti jättää. Muu perhe kuljetettiin evakkoon autoilla, mutta viisitoistavuotias Aune-tyttö määrättiin saattamaan kylän lehmälaumaa jalkaisin Kuusamosta aina Merijärvelle saakka.

Aune Karin lapsuudenkoti sijaitsi niin syrjäisessä paikassa, että sieltä oli matkaa lähimpään kyläkeskukseenkin, Heikkilään, vielä pari kilometriä. Kuusamon kirkonkylälle tuli taivalta jo yli kolmekymmentä kilometriä.

- Lähdimme sinä aamuna veljen kanssa suksilla kouluun, niin kuin aina ennenkin. Puolivälissä matkaa hiihti joku poika kylältä vastaan ja kertoi, että opettaja oli sanonut, ettei kenenkään tarvitse tulla kouluun, kun on syttynyt sota. Ja että huomenna pitää kaikkien lähteä evakkoon. Me hiihdimme nopeasti takaisin kotiin kertomaan asiasta isälle. Hän ei uskonut meitä, vaan lähti huuten heilaten hiihtämään kylälle. Takaisin tultuaan hän sanoi äidille, että tosi se on. Sota on alkanut.

Äidit itkivät

Lapset eivät ymmärtäneet alkuunkaan, mistä oli kysymys.
- Eihän me lapset edes tiedetty, mitä se semmoinen sota on. Äiti alkoi vain kiireesti kättelemään, mitä hynttyitä itse kullekin pannaan aamulla päälle ja

mitä otetaan mukaan. Määräys oli, että mukaan sai ottaa vain sen verran, mitä jaksoi käsissään kantaa. Aamulla lähdettiin sitten koko perhe Heikkilänkylän koululle. Siellä meidät lapset pistettiin äidin kanssa kuorma-auton lavalle. Se tuli aivan täyteen. Muistan vieläkin, miten kylmä siellä pressun alla oli, vaikka istuttiin aivan vieri vieressä. Äidit itkivät, että mihin tässä joudutaan, ja me lapset kuuntelimme surkeina vieressä.

Aunen isä ei voinut tulla samaan kyytiin perheensä kanssa, vaan hänen oli jätävä tuomaan talon hevosta. Lehmien kuljettamisesta huolehti yksi perheen pojista tätinsä kanssa.

Koti tuhkaksi

- Meidät vietiin vanhaa tietä pitkin Kiiminkiin ja sijoitettiin kylän kansakoululle. Iso sali tuli ovensuuta myöten täyteen väkeä. Onneksi siellä ei tarvinnut olla pitkään, vaan heti seuraavana päivänä meitä alettiin jakaa pitkin kylää. Koska meillä oli suuri perhe, me pääsimme asumaan Oulu-yhtiön omistamaan tyhjän taloon Huttukylään. Siellä oli navettakin, jonne voitaisiin panna lehmät sitten kun ne tulisivat perille.

Myöhemmin Lämsät saivat kuulla, että Heikkilänkylässä ei enää olisikaan kotia odottamassa. Pitäjän nimismies oli määrännyt sotilaat sytyttämään kaiken varalta useita taloja tuleen. Ennen Heikkilänkylää sijanneista taloista Lämsän perheen koti oli viimeinen, joka poltettiin. Kylä itsessään jäi koskemattomaksi. - Siinä menivät tuhkaksi myös kaikki taloon jääneet tavarat. Saunakin oli yritetty polttaa, mutta onneksi se ei ollut syttynyt.

Sittemmin kävi ilmi, että nimismies oli ollut toimissaan hivenen liian hätäinen. Vihollinen ei saapunut Kuusamoon saakka. Kodin hävittäminen tuntui perheestä erityisen katkeralta siitakin syystä, että he olivat ehtineet asua siellä vasta kolmisen vuotta.

Uusi tilalle

Kesällä 1941 Lämsät saivat luvan palata takaisin Kuusamoon. Aluksi he pääsivät asumaan yhteen Heikkilänkylän taloista. Isä ryhtyi suunnittelemaan perheelleen uutta kotia ja pian Lämsät muuttivatkin asumaan omaan pihapiiriin ehjänä säilyneeseen saunaan. Aune sai kuitenkin jäädä Heikkilänkylän evakkotaloon siksi aikaa, kun kävi koulua.

- Sen voi hyvin kuvitella, minkälaista asumista se oli, kun semmoinen porukka työntyy pieneen saunarakennukseen. Oli se hirveää aikaa...

Rakennustyöt aloitettiin nopeasti. Pihan laitaa pystytettiin saha, perheen miehet hakivat metsästä puita ja sitten vain pantiin hihat heilumaan. Neljän kuukauden kuluttua voitiin jo muuttaa ensimmäiseen huoneeseen, "pikkupirttiin", missä saunaan verrattuna oli huomattavasti enemmän tilaa. Ennen pitkää karjallekin valmistui uusi navetta ja Lämsät saattoivat pikkuhiljaa ryhtyä elämään lähes entiseen malliin.

- Valtio maksoi korvauksia sen mukaan, miten oman kylän arviomiehet oikeaksi katsoivat. Tosiasiassa korvaukset eivät kuitenkaan kattaneet kuin pienen osan siitä mitä mekin menetettiin.

Taas matkaan

Kesällä 1941 Aunen kolme vanhempaa veljeä, Veijo, Eino ja Esko, saivat puolustusvoimilta kutsun armeijaan. Sota oli syttynyt uudestaan. Pojat lähtivät, mutta onneksi sota ei vielä kukaan yltenyt täydellä tehollaan Heikkilään saakka. - Isä toimi kotijoukoissa ja kävi desanttivartiassa. Meillä päin ei onneksi desanteja näkynyt, mutta Kärpäkylästä ne veivät kokonaisen perheen ja tekivät monenlaista muutakin väkivaltaa lähiseudulla.

Kuusamo oli tuohon aikaan täynnä saksalaisia joukkoja. He olivat pystyttäneet asunnoikseen lukuisan määrän parakkeja.

- Me syrjäkyläläiset nähtiin saksalaisia vain kirkolla, eivät he meille asti koskaan tulleet. Heillä oli paljon kaikenlaista tavaraa, jota kyläläiset saivat ostettua. Meidänkin pojat tekivät monta kertaa kauppaa saksalaisten kanssa.

Lämsän perheen uusi kotitalo valmistui vuonna 1943. Seuraavan vuoden syksyllä he saivat kuitenkin uuden lähtökäskyn. Tällä kertaa perheet määrättiin jättämään kotinsa, koska oli alkanut sota entisiä aseveljiä vastaan.

- Se tapahtui äkkiä. Heikkilästä kulki joku mies talosta taloon tuomaan sanaa, että kaikkien pitää lähteä vielä samana iltana.

"Pidä huolta Aunesta!"

Kyläläiset kokoontuivat jälleen Heikkilänkylän koululle. Talojen lehmät kerättiin myös yhteen laumaan ja määrättiin niille kuljettajat.

- Minä jouduin saattamaan meidän lemmiä, koska veljet olivat rintamalla ja

minä olin kotona olevista lapsista vanhin. Olinhan jo viisitoistavuotias ja rippikoulun käynyt!

Aluksi kylän lehmäkatras jaettiin noin neljäkymmenen pään laumoihin. Aunen laumaan tuli yhdeksän talon karja, yhteensä 42 lehmää. Kuljettajia oli myös yhdeksän, yksi joka talosta. Kaikki olivat olosuhteiden pakosta naisia. Aune oli heistä nuorin ja puolivälissä viidettäkymmmentään oleva naapurin emäntä vanhin.

- Me lehmänajajat lähdimme liikkeelle ennen muita, melkein samantien. Muistan, miten äiti itki, kun hän lähetti minua matkaan. Sanoi naapurin emännälle, että "pidä sinä huolta Aunesta". Tietysti minuakin itketti, mutta mikäpä siinä auttoi.

Muut kyläläiset lastattiin seuraavana päivänä kuorma-autoihin ja kuljetettiin suoraan Merijärvelle. Se oli oleva lehmänkaitsijoidenkin määränpää.

Pitkin metsiä

- Kävelimme ensimmäisen päivän aikana viisitoista kilometriä. Puolivälissä kirkonkylää pysähdyttiin yöksi. Lehmät ajettiin erään talon aitaukseen ja ruokittiin vedellä ja leivällä. Maito lypsettiin, mutta suurin osa siitä jouduttiin kaatamaan maahan. Sen verran juotiin kun jaksettiin ja yritettiin juottaa lehmillekin, mutta eiväthän ne osanneet omaa maitoaan juoda. Kyllä sieppasi pistää hyvää ainetta hukkaan, mutta milläs sitä kuljetit!

Kuusamon kirkolta eteenpäin lehmänajajat joutuivat kulkemaan laumoineen pitkin metsiä, koska maantiellä oli niin paljon menijöitä, ettei sinne sekaan yksinkertaisesti olisi mahtunut. Sotilaat kulkivat saattueen edellä ja raivasivat sille tietä metsään. Samalla he merkitsivät polun niin, että kulkijat pysyivät oikeassa suunnassa.

- Kuljettiin joskus yli 20 kilometriä päivässä. Silloin oli illalla tosi naatti. Onneksi siellä korvessakin oli sen verran taloja, että pääsi aina katon alle yöksi.

"Minä se olin!"

- Ennen Pudasjärveä majoituimme taas yhteen taloon. Se oli pieni ja kun väkeä oli niin paljon, lattia oli taas aivan täynnä nukkujia. Olin saanut sinä päivänä jostakin mahani sekaisin ja hirvitti etukäteen, miten pääsisin yöllä ulos kaikkien

niitten ihmisten ohi. Naapurin emäntä keksi, että minun pitäisi mennä nukkumaan aivan ikkunan viereen ja kulkea siitä ulos. Minä tein työtä käskettyä. Pahaksi onneksi joku oli kuitenkin laittanut juuri sille ikkunalaudalle täysinäisen ämpärin päivällä lypettyä maitoa. Tietenkään minä en huomannut sitä, vaan pukkasin sen nurin. Se kaatui sisälle nukkujien päälle ja minä hyppäsin äkkiä alas. Säikähdin niin hirveästi etten tohtinut enää palata takaisin sisälle, vaan menin lopuksi yötä heinälatoon nukkumaan. Aamulla heräsin siihen, kun joku tuli ottamaan heiniä ja pisti minua hangolla kylkeen. Onneksi siinä ei käynyt mitenkään.

- Asiasta riitti tietysti puhetta pitkin päivää. Kaikki kyselivät, että kuka sen ämpärin kaatoi? Minä olin hiljaa, enkä uskaltanut tunnustaa muille kuin naapurin emännälle, että minä se olin!

Pudasjärvellä oli edelleen saksalaisten leiri. Sen vuoksi suomalaissotilaat soutivat lehmänajajat joen toiselle puolelle yöksi. Lehmät jouduttiin kuitenkin jättämään aituukseen saksalaisleirin lähetyville. Aamulla huomattiin, että yksi lehmistä oli hävinnyt.

- Tottakai me arvasimme, että saksalaiset sen olivat ottaneet. Meille sanottiin kuitenkin, että yhden lehmän perään oli turha lähteä kyselemään. Hyvä kun jättivät ihmiset rauhaan.

Kirkon suojaan

Pudasjärveltä matka jatkui Taipaleenharjuun. Iijoen saattue ylitti Kurenalla ja se tapahtui lähestulkoon viime tingassa.

- Näimme, kun saksalaiset laittoivat miinoja molemmilla puolilla siltaa ja pelättiin koko ajan, että ehditäänkö mennä sen yli? Myöhemmin kuulimme, että silta oli räjäytetty kaksi päivää myöhemmin.

Taivallus jatkui kohti Ruukkia, missä matkalaisten oli määrä päästä junaan. Tyrnävän ja Paavolan välisellä tiellä Aune koki mieluisan yllätyksen, kun hän näki oman isänsä ajavan polkupyörällä vastaan. Isä oli ottanut selville, missä tytär on tulossa ja päättänyt lähteä Merijärveltä saakka tätä tervehtimään.

- Jatkoimme sitten yhdessä matkaa Paavolaan ja jäätiin sinne yöksi. Lehmät laitettiin aituukseen kirkon lähelle. Yösiijat olivat vähissä, kun joka paikka oli täynnä siirtolaisia. Huoltomiehet sanoivat meille, että kirkon ovet ovat auki, menkää sinne. Suntio näytti, missä on polttopuita. Niitä me pistettiin kirkon keskellä olleeseen valurautaiseen kaminaan, ja pötkähdimme sen viereen maate.

Paavolassa lehmänajajat saivat lopulta tietää, mihin itse kunkin perhe oli sijoitettu. Niinpä suuri osa naisista jäikin karjoineen Ruukkiin jatkaakseen sieltä suoraan omaistensa luokse. Aunen lisäksi alkuperäiseen ryhmään jäi enää kaksi muuta karjanajajaa lehmineen.

- Ruukista Oulaisiin olikin sitten ensimmäinen ja ainoa etappi, jota ei tarvinnut kävellä. Se tuntui mukavalta, vaikka jouduttiinkin olemaan samassa mullivaunussa lehmien kanssa.

Toisten nurkissa

Oulaisista Merijärvelle oli taas pistettävä jalkaa toisen eteen. Mutta sitten se oli loppu. Kahdenkymmenen vuoden jälkeen Aune tapasi vihdoin perheensä, joka oli majoitettu paikalliseen maataloon. Lehmät ajettiin samantien talon navettaan.

- Meidän perhe asui talon tupakeittiössä ja talonväki itse kamareissa. Ahdastahan se oli, niin talossa kuin navetassakin, kun oli kaksi sakkia saman katon alla. Meillä oli vielä niin iso perhe, kun lapsia oli syntynyt lisää välirauhan aikana. Selvää oli, ettei talonväellekään ollut mitenkään mieluisaa ottaa vierasta väkeä huusholliinsa, mutta hätä ei lukenut lakia. Muistan, että itse viihdyin Merijärvellä hyvin. Täytin tammikuussa kuusitoista vuotta, eikähän ne sen ikäisellä huolet vielä paljon paina. Naapurista sain pian samanikäisen tyttökaverin ja hänen kanssaan laukattiin yhdessä monet illat.

Vanhemmille sen sijaan sopeutuminen toisten nurkkiin oli paljon vaikeampaa.

- Äiti kävi valittamassa viranomaisille tilanahtaudesta ja muutaman kuukauden kuluttua pääsimmekin muuttamaan Oulujoelle. Siellä meille osoitettiin asunnoksi talviasuttava huvila. Lehmiä ei onneksi tarvinnut enää kuljettaa jalan, vaan nekin saatiin viedä junalla.

Takaisin kotiin

Taas kerran Lämsät ryhtyivät talostelemaan uudella paikkakunnalla. Oulujoen huvilassa perhe saikin asua sitten huhtikuuhun 1945 saakka, jolloin he pääsivät muuttamaan takaisin Kuusamoon. Vaaran uskottiin nyt olevan lopullisesti ohi.

Sodan jättämät jäljet olivat kuitenkin kotiseudulla vielä pitkään näkyvissä.
- Saksalaiset olivat polttaneet Kuusamon kirkonkylän maantasalle. Meidän talolle ei onneksi ollut tapahtunut mitään ja kaikki tavaratkin olivat pysyneet tallella. Se tietysti helpotti, kun piti taas kerran päästä elämisen alkuun.

Kaikki eivät kuitenkaan palanneet koskaan kotiin. Aunen kolmesta sotaan lähteneestä veljestäkin kaksikymmentäkaksivuotias Eino katosi saksalaisten takaa-ajossa syksyllä Torniossa. Hänen ruumiinsa löydettiin myöhemmin. Kaikesta huolimatta elämä jatkui ja vuosien vierieessä se toi Aunen Pattijoelle. Sota-aikaisen viikkojen mittaisen karjanajon hän tulee muistamaan aina. Veteraanitunnuslautakunta on myös hyväksynyt viisitoistavuotiaan tytön suorittaman urakan rintamapalvelukseksi ja myöntänyt sen ansiosta hänelle rintamapalvelutunnuksen. □

Partio on palannut tukikohtaansa Alakurtin eteläpuolella. Taustalla lämpiää sauna. (Kuva Paavo Kauppila).

Vilho Kaarela tovereineen ampumassa kranaatteja omatekoisella "ritsalla".

Keijo Itävuo JOUKKUEENJOHTAJAN MUISTELMIA JATKOSODASTA

JR 32 Uhtualla
JR 11 Uhtualla, Kiestingissä,
Karjalan kannaksella ja
Torniossa

Kapteeni Keijo Itävuo

Pistojoen jälkeen

Upseerikoulun kurssi n:o 51 päättyi 19.7.1941. Upseerikokelaat lähetettiin sieltä rintamajoukkojen täydennykseksi eri puolille Suomea. Minut lähetettiin III Armeijakunnan Henkilötäydennyskeskukseen Taivalkoskelle.

Saavuin 26.7.1941 3. Divisioonan Jalkaväkirykmentti 32:n I Pataljoonan 2. Komppaniaan, joka oli silloin Pinkojoella. Sen päällikkönä oli luutnantti Einar Lautsila Oulusta.

Tullessani komppaniaan oli miesten mieliala apea puolitoista päivää aikaisemmin päättyneiden Pistojoen taisteluiden runsaiden tappioiden vuoksi. Komppaniasta oli kaatunut kaksitoista miestä ja haavoittunut 40. Menetykset tuntuivat tavallista katkerammilta, koska monet miehistä olivat jo entuudestaan tuttuja keskenään, jotkut sukulaisiakin toisilleen.

Ensimmäiseksi tehtäväkseni sain lähteä 20-miehisen osaston johtajana varmistuspartioon. Lähtiessäni minua neuvottiin poistamaan kokelaan natsat, jotta ne eivät loistaisi vihollisen silmiin. Hyökkäysvaiheen aikana monet etulinjan upseerit olivat ilman arvomerkkejä.

Heinäkuun 31. päivän aamulla karkoitimme viholliset Makkarakukkulan edustalta. Edessämme olivat nyt venäläisten kenttälinoitetut asemat itse Makkarakukkulalla laakson takana. Kukkulan nimi johtuu korkeuskäyrän makkaramaisesta muodosta kartalla. Makkaran itäpuolella olevan Munakukkulan nimi taas johtuu sen munamaisesta muodosta. Asemiensa suojaksi venäläiset olivat ehtineet tehdä kolminkertaisen piikkilankaesteen, jonka eteen oli laitet-

tu voimakas miinakenttä ja murrokko.

Sain tehtäväkseni hyökätä joukkueellani ensimmäisenä linjana Makkarakukkulalle.

Piikkilankaesteellä annoin käskyn seurata itseäni maantien reunaan, minkä kautta sain joukkueeni esteen sisäpuolelle. Annoimme käsiaseilla tuli-iskun venäläisten aseisiin. Vihollisen konekivääripesäke vaikenä vangitsemamme venäläisen mukaan virhesyötön johdosta. Meille se kuitenkin riitti. Aloitimme välittömästi rynnäkön. Syöksyimme parin ryhmänjohtajan kanssa edellä venäläisten aseisiin ja vihollinen joutui jättämään ne.

Perässä tulleet Halisen ja Pokelan joukkueet laajensivat sisäänmurtoa tien toiselle puolelle ja Makkarakukkulalla länsipää saatiin haltuumme. Venäläiset kokosivat joukkonsa kaksi kertaa vastaiskuihin, mutta tasaisessa maastossa ne saatiin jalkaväkiaseilla torjuttua.

Seuraavana päivänä, eli ensimmäisenä elokuuta, ajoimme vihollisen pois Makkaran itäpäästä. Siitä jatkoimme hyökkäystä edelleen Munakukkulalle, jonka ympäristö oli hakattu aukeaksi. Saimme vallattua Munakukkulasta kuitenkin vain reunaosan. Vasemmalla puolellamme ollut komppania ei päässyt kaistallaan lainkaan eteenpäin. Tappioiden ja vasemmalta puolelta tietä haavoittuneita kuljettamaan tai muusta syystä irtautuneiden miesten vuoksi ei vähin voimin kannattanut enää pyrkiä edessä olevalle Kiiskisjärvien kannakselle. Komppanianpäällikkö lähetti sanan, että vetäydymme takaisin Makkarakukkulalle.

Nuori vänrikki Itävuo jatkosodassa.

Elokuun viidentenä komppaniamme irrotettiin etulinjasta vuorokauden lepoon. Seitsemäntenä päivänä marsimme jo viisi tuntia korpia pitkin Eldankajärveltä kaakkoon. Tehtävänä oli ottaa haltuun ja varmistaa oikea sivusta Keski-Kuittijärven rantaan saakka. Joukkueeni asemat ja majoitusteltat olivat vetisellä suolla, missä aamuisin saattoi herätä kylki märkänä.

Saimme otetuksi muutamia vankeja. Yhdellä aliupseerilla oli mukanaan suomalaista muonaa ja Sevilla-merkinen tupakka-aski. Väitti löytäneensä ne. Otimme häneltä aseensa pois, mutta partaveitsen kohtalosta neuvo-

teltiin. Kukaan miehistämme ei kuitenkaan ollut halukas viemään vankia erämaan poikki, jos hän olisi saanut pitää veitsen mukanaan. Vankeja kohdeltiin hyvin, kuten aina.

Aamuyöstä 13.8. Iuovutimme asemat vaihtavalle osastolle ja palasimme päätielle. Sieltä jatkoimme marssia uutta huoltotietä pitkin pohjoiseen Malvi-aisten tielle. Pääsimme verraten vähällä vaivalla parin kilometrin päähän Malvi-aisten ja Röhön teiden haarasta, mikä on noin 16 km Uhtualta pohjoiseen.

Seuraavana aamuna haavoittui komppanianpäällikkönä ollut vänrikki Halinen. Minut määrättiin komppanianpäälliköksi, kunnes illalla uudeksi päälliköksi tuli luutnantti E. Storhannus. Hän antoi minun ja Pokelan joukkueille käskyn hyökätä ilman sen kummempia raskaiden aseiden valmistelua. Hyökkäys tyrehtyi kuitenkin alkuunsa voimakkaaseen vihollistuleen. Vastaiskut saimme torjutuksi. Tappiot olivat viisi kaatunutta ja saman verran haavoittuneita.

Elokuun 19 päivänä alkoi toisen pataljoonan hyökkäys vihollista vastaan kolmen saksalaisen panssarivaunun tukemana. Panssarien ja II Pataljoonan lähdettyä liikkeelle hyökkäsin itse vajaan joukkueeni kanssa. Pääsimme aivan vihollisen asemien eteen, mutta kova tulitus esti rynnäkön vihollisen aseisiin. Ryhdyin siirtämään miehiäni yksi kerrallaan yhä lähemmäs vihollista maaston pieneen painanteeseen, johon vihollinen ei enää voinut suunnata tykistö- ja heitintultaan ilman vaaraa, että kranaatit putoaisivat heidän omiin aseisiinsa. Konekivääritulikin meni makaavien miesten yli. Siinä saattoi turvallisesti odotella, milloin muu komppania pääsisi samalle tasolle.

Saman päivän illalla teimme rynnäkön venäläisten aseisiin. Pääsimme tienristeyksen luona virtaavan Uhtuanjoen rantapenkereelle. Vihollinen jätti joukkueeni kohdalle sotasaaliiksi pienoishyttimen, kone- ja pikakiväärin, puhelimet sekä ampumatarvikkeita. Neljä venäläistä saatiin vangiksi.

Kolme päivää komppaniaa johtanut luutnantti E. Storhannus lähti seuraavana aamuna kotirintamalle ja minut määrättiin hänen tilalleen.

Ensimmäinen tehtäväni komppanianpäällikkönä oli saada etulinjasta töpinään paenneet miehet takaisin linjaan. Yleiseksi tavaksi oli tullut, että kun joku oli haavoittunut, niin häntä lähti viemään taakse enemmän miehiä, kuin olisi ollut välttämätöntä. Monesti haavoittunut olisi saattanut kävellä pois yksinkin, sillä linjassa tarvittiin miehiä. Usein saattajat jäivät vielä viettämään aikaansa töpinään, jossa he katsoivat olevansa paremmassa turvassa. Minun oli annettava määräys, että joukkueiden kuiva muona oli tuotava kokonaisuudessaan etulinjaan jaettavaksi. Linjassa oleville kertyikin seuraavalla kerralla kaksin- tai kolminkertaiset annokset. Nälkä auttoi miehiä takaisin linjaan. Niiden osalta,

jotka eivät käskystä palanneet, loppunäytös näyteltiin sota-oikeudessa.

Ihmiset ovat erilaisia, olipa kyseessä sota tai rauhan aika. Niinpä meilläkin eräät miehistämme olivat valmiit kaikenlaisiin tehtäviin. He osoittivat taisteluissa uskomatonta neuvokkuutta ja rohkeutta, vaikka elämä oli joka hetki vaakalaudalla. Jotkut taas olivat luonteeltaan toisenlaisia. Suuret tappiot panivat monet ajattelemaan, että pian olisi heidän vuoronsa. He tiesivät joutuvansa hyökkäämään yhä eteenpäin, kunnes luoti tai sirpale katkaisee heidän kulkunsa.

Voidaan tietysti kysyä, onko väärin pyrkiä pysymään elossa? Taistelussa oli kuitenkin pyrittävä täyttämään käskyt päämäärän saavuttamiseksi jopa oma henki uhraten. Mutta tärkeää oli pitää myös huoli itsestään ja kumppaneistaan, jotta annettu tehtävä ja seuraavatkin tehtävät voitaisiin suorittaa.

Elokuun 21. päivä pääsimme vajaan kahdeksi päiväksi lepoon. Järjestin silloin komppanian uudelleen suurten tappioiden vuoksi. Miehiä riitti enää kahdeksan vajaan joukkueeseen. Komppanian normaalissa taisteluvahvuudessa olisi pitänyt olla neljä 40 miehen joukkuetta ja erikoisryhmät. Lisäksi komppaniaan kuului toimitusjoukkue eli töpinä, joka teki arvokasta työtä huolehtien kirjanpidosta, muonituksesta, patruunoiden kuljetuksesta, postista yms.

Saimme 23.8. tehtäväksi ottaa haltuun etulinja. Kun miehille oli ilmoitettu tulevasta, mikä saattoi merkitä taistelua, oli lääkärin vastaanotolle pyrkiviä monin verroin enemmän kuin muina päivinä. Lähetin erään aliupseerin mukana lääkärille kirjeen, missä selostin tilanteen ja toivoin, ettei olemattomista vaivoista pitäisi sinä aamuna vapautusta antaa. Tapana oli ollut antaa selkävaivoja valittaneelle hyväksi mieliksi päivä vapaata ulkopalveluksesta. Myöhemmin satuin kuulemaan vastaanotolta palaavien miesten ihmettelevän, miksi lääkäri oli tällä kertaa niin krantulla tuulella!

Sanansaattajat uudet vannotan taas julistamaan yli maailman, miten vielä on Suomessa miestä, miten kilpaan ja vaaraan valmistuin he kaatuvat ennen hymyssäsuin kuin kantavat orjan iestä.

YRJÖ JYLHÄ

Uhtuan koukkausretki

Syyskuun ensimmäisenä päivänä kello 03.10 komppaniamme lähti majuri S. Tenhusen johtaman osasto Sakun osana kiertämään vihollisen selustaan tarkoituksella vallata Uhtua. Komppania sai tehtäväkseen katkaista Uhtualta Röhöön johtava tie ja edetä kohti Uhtua.

Pääsimmekin vihollisen tietämättä lähelle maantietä ja etenimme kilometrin verran Uhtua kohden. Tiellä kohtasimme hevosen ajomiehineen, jolloin useat miehet alkoivat ampua. Ammunnan hälyttämänä olivat venäläiset huoltojoukot vastassamme ja yllätysmahdollisuus oli näin menetetty.

Pohjoiseen päin etenevät komppaniat törmäsivät samanaikaisesti vihollisen tykkipatteriin ja eteneminen pysähtyi sielläkin. Operaatio oli alkanut huonoissa merkeissä ja pian vihollinen aloitti oman vastahyökkäyksensä.

Venäläiset osasivat ryömimisen taidon. He ryömivät aivan miestemme eteen jopa kymmenen metrin päähän ja käsikranaatteja heiteltiin puolin ja toisin.

Kokosimme pienen osaston, johon kuului sekä omia että avuksi saatuja miehiä ja pioneereja. Johdollani hyökkäsimme tien oikealla puolella ja saimme palautettua entiset asemat vihollisen huoltoalueen laitaan saakka. Hyökkäyksen ansiosta myös tien vasen puoli miehittiin uudelleen.

Vihollisen voimakkaan painostuksen ja saartoliikkeen vuoksi Osasto Sakun johtaja, majuri Tenhunen, antoi myöhemmin käskyn komppanioiden irrottamisesta asemistaan. Ne alkoivat vetäytyä tuloreittiään pitkin lähtöalueilleen.

Vihollinen aloitti nyt rynnäkön tyhjiä asemiamme vastaan. Saimme järjestettyä kiireesti vastarintapesäkkeen harjanteelle, joka oli jo miltei kokonaan vihollisen hallussa. Pian harjanne oli kuitenkin jätettävä suurten venäläismassojen kiiveissä ylös rinnettä ja toisten uhatessa harjun päältä.

Irtauduimme vänrikki

Päätie Uhtualle vahvistettiin vuonna -41 pehmeikköjen yli puiden rungoilla kapulatieksi.

Järvisen kanssa viimeisinä. Alas harjun rinnettä juostessamme kuulimme kompanian lähetin huutavan sivummalta, että emme jättäisi häntä. Hänen jalkansa oli poikki. Järvisen kanssa kannoimme miestä vuorotellen selässä toisen tukiessa samalla alavartalosta. Venäläiset ampuivat peräämme, mutta eivät osuneet. Seuraavalla harjanteella oli vielä suomalaisia. Siellä järjesteltiin haavoittuneille paareja.

Komppanian tappiot tällä retkellä olivat melko suuret. Uhtua jäi valtaamatta, niin silloin kuin myöhemminkin.

Tien risteyksessä oli Uhtuanjoen yli hyökännyt Jalkaväkirykmentti 11:n 1. Komppania, josta tuli puoli vuotta myöhemmin yksikköni sodan loppuajaksi. Komppania pääsi joen yli, mutta panssarivaunuille ei saatu rakennettua siltaa ja nämäkin joukot vedettiin takaisin.

Miehistötäydennyksen jälkeen komppania asetui 4.9. aseisiin purolinjalle molempien Malviaisiin johtavien teiden väliin. Aloitimme asemien parantamisen ja majoituskorsujen rakentamisen.

Oli alkamassa asemasotavaihe.

Jonkin päivän kuluttua otimme haltuumme mäen, jonka reunassa olimme aiemmin olleet. Purolinjasta tuli meidän ja venäläisten väliraja.

Propagandan teko oli molemmin puolin tärkeää. Kun oikein uskoteltiin, kuinka hyvä vankien oli olla, saattoi joku lähteä kokeilemaan, millaista oli päästä pois linjasta. Varsinkin venäläiset lähettivät kovaäänisillään musiikkia ja sanallista propagandaa. Pyysimme heitä soittamaan ratoksemme "Vapaa Venäjä" ym. levyjä. Kuultiin myös vangiksi joutuneiden nimiä ja venäläiset lukivat heidän nimissään tehtyjä kirjeitäkin, joissa kehuttiin oloja vankileireillä.

Myös meidän puolelta lähetettiin ohjelmaa kovaäänisillä. Syksyllä kävivät pataljoonankomentaja ja divisioonan pastori ampumassa propagandaraketteja venäläisten linjaan. Myös minun tehtäväkseni annettiin niiden lähettäminen venäläisten puolelle. Ne lensivät kaarena kuin Uuden Vuoden raketit. Mihin ne perillä joutuivat, ei ole tiedossa.

Kevättalvella ryhdyttiin valmistelemaan vanhempien ikäluokkien kotiuttamista kesätöihin. Näin oli määrä saada elintarvikkeiden tuotanto turvattua. Kuljetusta varten aloitettiin kompanian miehistön vaihto 3.2.1942. Kompaniastamme siirrettiin vähitellen pois vuotta 1911 myöhemmin syntyneet miehet ja tilalle tuli kotiutettavia ikäluokkia.

Maaliskuun puolivälissä Kevytosasto 5 otti vastaan asemamme. Komppania siirtyi divisioonan esikunnan varmistukseen nk. pyjamavartioon, johon koottiin jatkuvasti Uhtuan suunnan vanhempia ikäluokkia kotiuttamista varten.

Komppania siirtyi 24.3. "vanhoine" miehineen pataljoonan majoitusalueelle Raahen lähtöä varten.

Uusi rykmentti

26.3.1942 lähtien kuulin Jalkaväkirykmentti 11:een, jonka komentajana oli eversti J.S. Walden. I Pataljoonan komentajan Sijaisena oli sillä hetkellä kapteeni Pentti Valkonen. Minut määrättiin ensimmäiseen komppaniaan, jonka päällikkönä oli aktiiviupseeri, luutnantti Mauri Valkonen.

I Joukkueen vastuualueena oli leveä lohko Niemisen kukkulasta lounaaseen. Öisin miehet olivat yleensä kaksi tuntia vartiossa ja neljä vapaalla. Päivisin vuorot olivat harvemmassa. Tulitoiminta oli tavanomaista häirintätulta ja öisin vartiomiesten ammuntaa epämääräisiin kohteisiin tai vain huvin vuoksi.

Partiotoiminta Niemisen kukkulan kohdalla oli vilkasta. Innokkaimmista muodostettiin vänrikki Esko Ollilan johtama partio, joka vei propagandalehtisiä välimaastoon venäläisten linjojen läheisyyteen ja toi tullessaan venäläisten sinne tuomat lehtiset. Saatuaan suomalaiset riittävän hyväuskoisiksi venäläiset järjestivät väijytyksen. Siitä aiheutui tappioita ja lehtisten vaihto lopetettiin.

Venäläisten Kiestinkiin suorittaman suurhyökkäyksen vuoksi meidät irrotettiin etulinjasta 27.4. ja siirrettiin pataljoonan komentopaikan läheisyyteen. Venäläiset ilmeisesti tiesivät vaihdosta, sillä kolmen päivän kuluttua he hyökkäsivät Niemisen kukkulalle kokeillakseen, löytyisikö nyt puolustuksessa heikkoja kohtia. Joukkueeni joutui palaamaan linjojen luo varmistamaan tilannetta. Hyökkäys saattoi olla myös hämäys, jonka tarkoituksena oli sitoa joukkojamme Uhtualle.

Kiestingin taistelut

Venäläiset aloittivat 24. huhtikuuta 1942 suurhyökkäyksen Kiestingin joukkoja vastaan tarkoituksella poistaa uhka Muurmanskin rataa vastaan Louhen suunnalla.

Tilanne Kiestingissä oli vaarallinen. Venäläisten saarrostoposasto oli 5.5. Kiestingin länsipuolella vain kilometrin päässä Kuusamo-Kiestinki maantiestä

Kiestingin taloja Tuoppajärven rannassa 1942.

Röhön kylä 5-6. toukokuuta 1942.

ja suuresta varastoalueesta. Se pyrki katkaisemaan III Armeijakunnan yhteydet Suomeen. Kerrottiin venäläisten lähestymisen ilmitulon syyksi se, että he erehtyivät luulemaan asekorjaamon ampumaradalta kuuluvaa ammuntaa omiensa ja suomalaisten väliseksi taisteluksi. Sen johdosta he olivat muuttaneet toimintatapaansa. Vihollisen yllättävä eteneminen saatiin pysäytetyksi ja huolto katkaistuksi. Venäläisen osaston oli lähdettävä perääntymään päästäkseen pois motista.

Uhkaavan tilanteen vuoksi I pataljoona lähetettiin 5.5. kiireesti Kiestinkiin. Rykmentti muuttui noin kahden kuukauden ajaksi 11. Prikaatiksi.

Alkumatka suoritettiin marssien. Aamuyöstä leiriydyttiin muutamaksi tunniksi Röhön läheisyyteen. Sitten matkaa jatkettiin autoilla kelirikkoista tietä pitkin. Monesti miehet joutuivat työntämään autoja eteenpäin varsinkin soiden ja ylämäkien kohdalla. Matkaa vaikeutti omalta osaltaan se, että autojen raideveveys oli suurempi kuin tiessä ennestään olevien syvien urien väli. Teitä ei ollut tehty autoliikennettä varten.

Pataljoona jäi aluksi reserviksi kahdeksan kilometriä Kiestingista länteen, joille tienoille vihollisen kärkijoukot olivat suunnanneet kulkunsa. Ensimmäisenä tehtävänä oli maanteiden kunnostaminen, jotta joukkojen ammus- ja elintarvikehuoltoa saataisiin nopeutettua.

Vastahyökkäys tapahtui kolmena taisteluosastona kenraalimajuri V. Palojärven suunnitelman mukaan. Kuulimme Taisteluosasto Puromaan. Pataljoonankomentajana oli ratsumestari Paavola.

Siirryimme 11.5. tietä ja metsiä pitkin vasemmalle sivustalle etulinjaan. Lähetetti kävi noutamassa minut yöllä käskynjoalle. Seurasin opasta ja pimeän vuoksi kompastelin vähän väliä maassa lojuviin miehiin. Pyytelin monta kertaa anteeksi, kunnes oppaani sanoi, että "turha niiltä on anteeksipyydellä, ne

on ryssien ruumiita!" Sitten vasta tajusin, että maa oli todella täynnä kaatuneita juuri päättyneiden taistelujen jäljiltä.

Puolen yön jälkeen saatiin taistelukosketus viholliseen ja sen kenttävartio antautui. Eteneminen jatkui itään Sernitsalammelle. Sieltä käännyttiin pohjoiseen. Yhteenottoja oli päivittäin vihollispartioiden ja jälkijoukkojen kanssa. Seuraavaksi ylitimme Pahajoen ja saavuimme Agafenonjoelle.

Eräällä venäläisten jälkeensä jättämällä majoitusalueella oli runsaasti suuria viinapulloja. Viinaa oli ilmeisesti ollut riittämiin, vaikka ruoka olikin ollut lopussa. Erään vangin kertoman mukaan he olivat ampuneet ratsulähetin alta hevosen ja syöneet sen. Eräällä vartiopaikalla riippui narusta läskipala, jota kulloinkin vartiossa ollut sai nuolla pahimpaan nälkäänsä.

Eivät meidänkään puolellamme olosuhteet olleet kehuttavia. Muona oli repussa, koska lämmin ruoka ei voinut kulkea luoksemme. Tarvoimme eteenpäin määrässä lumisohjossa. Taistelun alkaessa oli heittäydyttävä maahan ja maataava pitkällään vaatteet märkinä. Jalat hautuivat märissä vaatteissa paiseille. Kun sattui hetkeksi hiljaisempi aika, oli niistä puristeltava mätää pois.

Hyökkäsimme 18.5. eteenpäin. Meille jaettiin viitoitusvaatteita, joilla osoitettiin etulinjan kulku. Pian saapuivat saksalaiset syöksypommittajat ja niiden pommit putosivat venäläisten aseisiin tai aivan eteemme. Ei ollut varaa seistä ja katsella kuinka vihollisen kävi, sillä sirpaleet vinkuivat yllämme. Oli painettava nokka tiiviisti maata vasten.

Vihollisen vastarinta alkoi murtua. Etenimme tavoitteeseemme Ahvenlammen tien ja venäläisten huoltotien haaraan ja Lukanlammelle. Marssi jatkui vielä itään venäläisten huoltotien suunnassa, mutta vihollinen oli onnistunut välttämään uuden motitusyrityksen.

22.5. mennessä vihollinen oli karkotettu takaisin lähtöasemiinsa Alajärven ja Ylä-Mustajärven väliselle kannakselle. Muutama pyrki vielä metsiä pitkin omiensa luokse. Meidän osuutemme suuressa mottitaistelussa, jossa vihollisen tappiot arvioitiin 15 000 mieheksi kaatuneina, oli päättynyt. Kiestinki oli säilynyt suomalaisten ja saksalaisten joukkojen hallussa.

Seuraavana päivänä alkoi paluumarssi Kiestinkiin. Kun illalla pysähdyttiin yöpymistä varten Sernitsalammen luo, miehet alkoivat rakentaa pikavauhdilla saunaa. Kiukaan teko ei ollut yhtä yksinkertaista. Puuttui kiuaskivien kannattimet. Miehet ratkaisivat asian maastosta löytyneiden kiväärien avulla. Puosat lyötiin hajalle ja piipuista saatiin tukiraudat. Äkkiä höyrysi sauna kuumaksi ja koko komppania ehti kylpeä yön kuluessa.

Aamulla jatkettiin marssia Kiestingin Neljäntienristeykseen, missä majoituttiin teltoihin.

Kesäkuun alkupuoli tehtiin tietöitä. Töissä oli myös sotavankeja. Eräs niistä huomasi puun oksalle ripustamani asetakin ja puki sen päälleen. Onneksi joku miehistäni huomasi, että nyt meinaa sotavanki häipyä vänrikin takki päällä. Mies palautettiin järjestykseen.

Saksalaisia majaili läheisyydessä. Miehet kävivät heidän luonaan ostamassa alkoholi juomia tai vaihtamassa niitä metsänriistalla. Kaikenlaiset "teeret" eivät pian kelvanneet vaihtotavaraksi. "Vaak, vaak", sanoivat saksalaiset. "Niks-konjakkia", millä nimellä pojat alkoholi juomista neuvottelivat, ei nyljetyillä variksilla enää vaihtunut.

Minulta katosi makuualustaksi saamani porontalja. Oli kuulemma jo niin kulunut, että jouti vaihtaa saksalaisille.

Leirialueella ja Kiestingin kylällä suoritettiin katupartiointia. Partion vetäjänä saatoin tutustua vienankarjalaisiin taloihin. Kiestingin kyläraitilla oli jäljellä useita kauniita taloja, joiden hirsiseen ulkoasuun oli kirkkotaide tuonut bysanttilaisia piirteitä. Taloissa oli eläinsuoja alakerroksessa ja yläpuolella olevaan asuinkerrokseen oli nyt majoitettu sotaväkeä. Mahtava kolhoosinavetta ja talli herättivät ansaittua huomiota. Niihin olivat sopineet kaikki seudun lehmät ja hevoset. Navetan lähistöllä oli suomalaisten lentokenttä. Sieltä nouti lentokone vaikeasti haavoittuneita sotasairaalaan hoitoon.

Marssi kohti Uhtuaa alkoi 14. kesäkuuta. Ensimmäinen päivämarsi Kanaanisiin oli pitkä. Aikaa siihen kului kaksitoista tuntia ja matkaa lienee kertynyt noin 40 kilometriä. Seuraavan päivän marssi oli 34 kilometriä. Pitkältä tuntui sekin tarpominen. Viimeinen marssiosuus oli vain 20 kilometriä ja päättyi Röhöön, missä olivat autot vastassa. Ne veivät meidät edelleen Malviaisten tien varteen Valkeajärven seudulle.

Seuraavana päivänä jaettiin Kiestingistä tulleille joukoille myöhästyneet marskin syntymäpäiviä. Muut porukat olivat saaneet ne jo 4.6.42.

Asemasotaa Uhtualla

Kuljetus autoilla kohti Kuittijärveä tapahtui 21.6. Seuraavana aamuna kompaniamme oli asemassa Keski-Kuittijärven rannassa. Valvottava lohkomme ulottui Eldankajoen suusta länteen Numeroniemen lahteen saakka. Leveyttä sillä oli kuutisen kilometriä.

Joukkueeni alue ulottui Eldankajoen suulta noin kilometrin länteen. Tuki kohtia oli kaksi: vasemmalla Kärki ja oikealla Tupsu 2. Niiden välissä oli aukea rantaniitty, jolla ei ollut vartiopaikkoja eikä puolustusasemia. Saksalaiset, jotka olivat olleet vartijoina ennen meitä, olivat suojanneet niityn hälytys-

miinoilla vieraiden tunkeilijoiden varalta.

Olot olivat verraten rauhalliset. Vastapäisestä suuresta Kyläsaaresta saatiin päivittäin jalkaväkitulta ja kranaatteja. Pahimpia häiritsijöitä olivat kuitenkin tarkka-ampujat, jotka jatkuvasti väijyivät saalista vartiopaikoiltamme. Joskus ne onnistuivatkin.

Järvi oli helposti vartioitavissa, joten vartiopaikat olivat harvassa. Öisin oli lisäksi pidettävä korsuvartiota mahdollisten vihollispartioiden vuoksi. Vartiopalvelua kertyi miestä kohden vuorokaudessa noin kaksi ja puoli tuntia. Tämän vuoksi voitiin pitää samaa komppaniaa jatkuvasti etulinjassa ilman vaihtoa. Muona-annokset tosin olivat 1942 kevättalvella pienet. Vanikka eli armeijan näkkileipä kului viimeistä palaa myöten.

Rauhallisista oloista huolimatta pidettiin aseista ja varusteista hyvää huolta. Niiden kunto tarkastettiin määräjain. Kivääriammunnan merkkisuorituksia ja kilpailujakin järjestettiin.

Vihollinen ei sallinut Kärjen kohdalla kalastamista millään tavoin. Yritin aloittaa kalastamisen ruoikossa hauenkoukulla. Vartiomiehemme eivät kuitenkaan katsoneet sitä suojeasti, koska siitä aiheutui ylimääräistä tulitusta vartiopaikkoja kohti ja katsoin viisaimmaksi lopettaa kalastukseni alkuunsa. Rauhallisella Numeroniemenlahdella ja matkalla sinne kalaa nousi kuitenkin mukavasti ja paistoimme niitä nuotiolla. Sen verran täytyi jättää kämpille viettäviä, että voitiin näyttää saalistakin saadun. Soutumatkat oli tehtävä pimeässä tai sumussa. Kun airojen ääni kantautui Kyläsaareen, alkoivat pikakiväärin syytää sieltä luoteja.

Yritimme mekin vuorostamme tehdä kiusaa kyläsaarelaisille. Kerran yritimme polttaa koko saaren. Näin olisi saatu paremmat näkymät vihollisen vartio- ja majapaikkoihin. Tykistön ja savunheittimien paloammusten avulla syytimme sinne metsäpaloja, mutta vihollinen sammutti ne kaikki vähitellen.

Jotta voitaisiin tarpeen tullen nähdä öisin rantaan pyrkiviä, sijoitettiin kompanian alueelle kolme kaasukäyttöistä valonheitintä. Suurempien hyökkäysten

Muonahevonon lähdössä etulinjan läheisyyteen 1942.

torjumiseksi sijoitettiin talveksi jään alle miinoja, joilla olisi voitu räjäyttää siihen railo. Keväällä ne tuhottiin räjäyttämällä.

Rauhallisten olojen vuoksi saatettiin miehiä päästää vuorolomille säännöllisin väliajoin. Lomaväli oli noin neljä kuukautta. Lomien odotus lienee ollutkin tärkein hyvän mielialan ylläpitäjä.

Pyhäjokiset lahjoittivat joukkueelle radion ja se oli paras lahjaesine, mitä toivoa saattoi. Lahden aalloilla kuunneltiin yleisradion lähetyksiä, joita Tiltu Venäjältä väliin höysti surinalla ja omilla huomautuksillaan. Oma Vienan Radiomme lähetti paljon musiikkia ja muuta kevyttä ohjelmaa.

Lahjaradion patterit ja anodi kuuluivat nopeasti, koska joku oli aina kuuntelemassa sitä. Kun ääni heikkeni, yksi toisensa jälkeen yritti omilla tempuillaan parantaa kuuluvuutta. Tuloksena oli useimmiten radion täydellinen mykistyminen väärin kytkentöjen vuoksi. Viimein päätettiin, että radio siirretään pois miehistökämpästä paremman valvonnan alle joukkueenjohtajan kämppään. Lähetit pitivät huolen ohjelmien välittymisestä miehistökämppään hankittuun kaiuttimeen.

Sanomalehti tuli valtion toimesta jokaiseen kämppään. Uhtuan suunnalla oli oma rintamalehtensä nimeltään "Pohjan Poika". Sen ensimmäinen numero ilmestyi 27.6.1941. Sitä toimittivat Tiedotuskomppanian (5392) miehet. Väliin esitettiin elokuvia jossain takaportaan suuremmassa tilassa. Myös viihdytyskiertueita vieraili silloin tällöin.

Rykmentin portaan lähistölle rakennettiin harmaista keloista iso mahtava kanttiinirakennus, joka sai komean nimen "Messuhalli". Siellä saattoi käydä useamminkin, jos vain vaivautui kävelemään kilometrejä etulinjasta saakka. Sotilaskotisisaret kävivät joskus tavaroineen lähempänäkin etulinjaa.

Shakinpelu oli monien harrastus. Siinä järjestettiin myös kilpailuja. Olin itsekin kerran edustamassa pataljoonaamme sellaisessa turnauksessa. Kahdesta pelistä toisen hävisin, toisen voitin ja olin tulokseen tyytyväinen.

Talvisin pidettiin ensin yksiköitten omat hiihtokilpailut. Niiden perusteella valittiin edustajat seuraavien portaiden tai koko rintamasuunnan kilpailuihin.

Ylivoimaisesti suosituin harrastus oli kuitenkin kirjeiden kirjoittaminen kotirintamalle. Omaisten ja ystävien lisäksi kirjoitettiin tuntemattomille, joiden osoitteet saatiin useimmiten kämppäkavereiden kautta. Joillekin kertyi kirjeenvaihtokavereita niin paljon, että oli turvauduttava kopiopaperiin. Maksuttomat kenttäpostimerkit takasivat halvan yhteydenpidon.

Paketit siviilistä olivat odotuksen aiheita. Taisipa moni kirjetuttavuuskin tulla solmittua vain niiden toivossa. Kun tuli hyvä paketti, saattoivat kämppäkaveritkin päästä siitä osille.

Kirjeenvaihdon perusteella suhteet vastakkaiseen sukupuoleen lämpenivät usein niin paljon, että se johti tapaamisiin lomilla. Useat olivat siinä iässä, että sotaan oli lähdetty poikamiehinä. Niinpä kirjeenvaihto ja tapaamiset saattoivat johtaa myös kihlaukseen ja avioliittoon.

Asemasodan pitkittyessä miehet tottuivat tavanomaiseen jalkaväkiaseiden ja raskaittenkin aseiden häirintätuleen. Silti se tietenkin ylläpiti jonkinlaista jännitystä, mutta ei estänyt ajatusten ja toiminnan suuntaamista muihin asioihin. Useimmat alkoivat kokeilla muisto- tai tarve-esineiden valmistamista kaveriltaan oppia saaden.

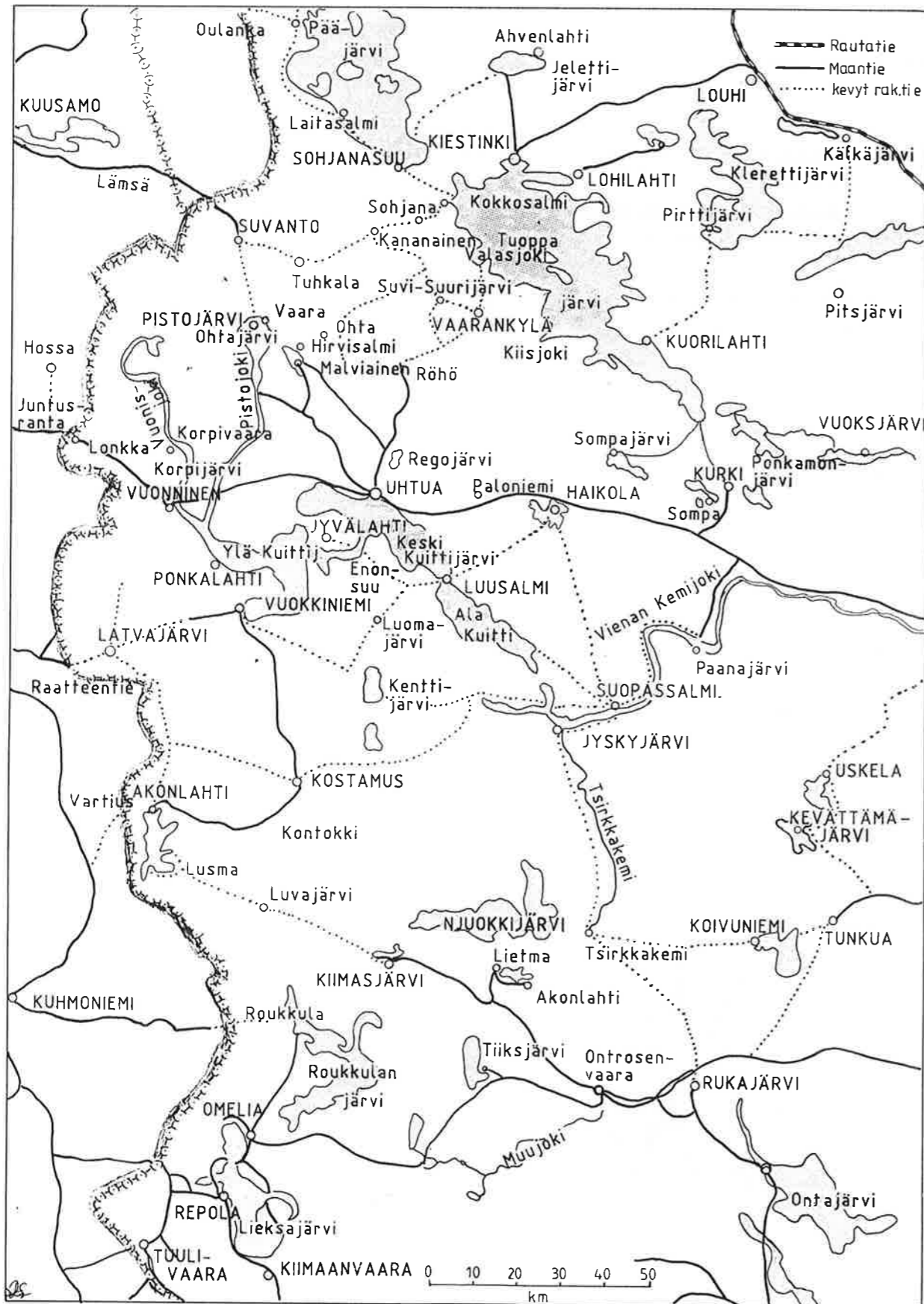
Puhdetöiden materiaalina oli useimmiten puu, jota parhaiten oli saatavilla. Varsinkin koivun ja haavan pahkat olivat erikoisen kysytyjä. Niitä löytyi vanhoista metsistä. Pahkoja kovertamalla saattoi valmistaa kauniita maljoja, tuhakuppeja, lampunkuuppia ja monia muita esineitä tekijöiden taidosta riippuen.

Koivun tuohesta tehtiin naisväelle virsuja ja miehille puukontuppeja. Takamaastoon pudonneesta venäläisen lentokoneen hylystä noudettiin alumiinia. Se soveltui sormusten ja muiden korujen valmistamiseen. Kauniisti leikaten ja kuvioita uurtaen niistä tuli suosittuja lahjaesineitä.

Vieläkin on kotonani jäljellä Pekka Pyhtilän tekemä lipas. Sen raaka-aineen, kiverän kitukoivun rungon, vedimme suksien päällä suolammen rannalta kämpälle. Työvälineet olivat alkeellisia ja siksi työn jälki ei aina ollut paras mahdollista. Aika puhdetöissä kului kuitenkin nopeasti.

Kattopäreiden höyläystä 1/JR 11:n Kärki-tukikohdassa syyskuussa 1942.

Kuusamon Vanttajaan

Maaliskuun alussa 1944 alettiin valmistella pataljoonamme irrottamista Uhtuan suunnalta. Saksalaiset saapuivat 12.3 tutustumaan puolustuslinjaamme ja seuraavana aamuna saapuivat saksalaiset joukkueet tukikohtiinsa. Jäin yhdysupseeriksi heidän luokseen, opastamaan ja tarvittaessa avustamaan heitä.

Pataljoona lähti 18.3. hiihtomarssien pois Uhtuan edustalta. Siirron tarkoituksena oli mennä Kuusamoon saksalaisten Kiestingin joukkojen reserviksi odotettavissa olevan vihollisen hyökkäyksen vuoksi. Tieto hyökkäyksestä oli kuitenkin hämäystä. Tarkoitus oli vain salata joukkojen keskittäminen Karjalan kannakselle.

Ensimmäinen majoituspaikka oli Vuonnisessa. Seuraavat yöpymispaikat olivat Kursma, Juntusranta, Hossa, Murtovaara ja Poussu. Poussusta hiihdettiin sitten päivän odotuksen jälkeen määränpään Kuusamon Vanttajaan. Siellä majoituttiin parakkeihin, joissa viivytettiin kolme kuukautta. Välittömästi aloitettiin koulutustoiminta kasarmiolojen malliin. Päivittäin oli luentoja, sulkeistai marssiharjoituksia sekä taisteluharjoituksia maastossa.

Kuusamon kirkonkylä oli 16 kilometrin päässä. Siellä sai käydä iltalomilla, jos huolehti itse kyydistä. Tavallisesti takaisin pääsi saksalaisten Kiestingin suuntaan menevissä autoissa. "Katujuvärämme" piti huolen siitä, että kylällä käytäydettiin asiallisesti. Partiolla oli auto käytössään, niinpä kävimme sillä keran Määttälänvaaralla maamiesseuran juhlassa. Tytöt olivat innostuneet tulostamme ja siksi pojillemme oli annettava jokunen tunti omaa aikaa.

Torjuntataistelut VT-linjalla

Sotilaallisen tilanteen muututtua Euroopassa Saksalle epäedulliseksi oli odotettavissa venäläisten hyökkäysten alkaminen myös Suomen suunnalla pääpainopisteen ollessa todennäköisesti Karjalan kannaksella. Tämän vuoksi rykmenttimme JR 11 sai keväällä 1944 käskyn siirtyä Kannakselle.

Toukokuun 28. päivänä alkanut marssi Kuusamon Vanttajasta suuntautui kohti pohjoisempaa olevaa Rovaniemi-Kemijärvi-Salla-rautatietä. Kuorma junaan tapahtui Joutsijärvellä neljäntenä päivänä kesäkuuta. Kuljetus Oulun ja Kuopion kautta saapui Raivolan asemalle kesäkuun 7. päivän illalla. Välittö-

mästi joukot marssivat Ahijärvelle ja aloittivat varustustyöt VT-linjalla, eli Vammelsuun-Taipaleen pääpuolustuslinjalla.

Venäläisten hyökkäys Karjalan kannaksella alkoi 9. kesäkuuta 1944. Seuraavana päivänä eli 10.6. se kehittyi laajamittaiseksi suurhyökkäykseksi. Suomalaisen etulinja murtui vihollisen valtavan tykistökeskityksen, lentotoiminnan, panssarivaunujen ja jalkaväkimassojen hyökkäysten voimasta. Joukkojen oli vetäydyttävä taistellen taaemmaksi paremmin varustetulle VT-linjalle.

Venäläisten rajun hyökkäyksen johdosta määrättiin radiolähetyksessä kaikki Kannaksen joukkojen lomalaiset palaamaan yksikköihinsä. Olin itsekin silloin lomalla Helsingissä, mutta katsoin velvollisuudekseni lähteä heti etsimään joukko-osastoamme Viipurin lomalaiskeskuksen kautta. Kävin kuitenkin ensin silmälääkärissä uusimassa silmälasini. Lääkäri oli rintamatietojen johdosta niin hermostunut, että laseista tuli valitettavasti entistä huonommat.

Lähdin junalla kohti Viipuria, missä sain tietää pataljoonamme olevan Kivennavalla. Kuljetus siihen suuntaan tapahtuisi junalla 14. päivän illalla. Sain määräyksen viedä samalla Tervaniemen lomalaiskeskuksesta junan lähtöpaikalle komppanian verran rintamalle palaavia lomalaisia. Kun odottelimme kuormauksen alkamista Viipurin sotilaslaiturilla lääninsairaalan luona, ilmestyivät venäläiset pommikoneet koillisen suunnalta ratapihan päälle ja pudottivat pomminsa. Makasimme kivetyllä laiturialueella vaunujen vierellä. Keskuudessamme alkoi heti tulla tappioita. Laivueita tuli niin tiheässä tahdissa, että pitkään aikaan ei voinut liikkua mihinkään suojaa etsimään. Emme tietäneet pommisuojaan paikkaakaan, vaan tapaamani lomalta palaavan joukkueeni miehen kanssa hakeuduimme lähellä olleen kivitalon kellariin.

Kun pommitukset lopulta laantuivat, tiedustelin paikalle tulleelta rautatieläiseltä, kuinka nopeasti juna voisi lähteä? Hän selitti kaikkien raiteiden olevan poikki, eikä niitä saataisi ennen aamupäivää niin paljoa kuntoon, että juna pääsisi lähtemään. Tämän vuoksi päätin yöpyä tätini luona Pantsarlahdessa. Tapaamani joukkueeni miehen otin mukaani.

Tuli uusi ilmahälytys ja oli lähdeävä pommisuojaan, jona toimi lähistöllä oleva SOK:n mylly. Pommitukset olivat kiivaita ja hälytys kesti aamuun saakka.

Hälytystilan päätyttyä lähdimme Tervaniemen lomalaiskeskukseen kysymään junan lähtöaikaa. Sen ilmoitettiin jo lähteneen. Päätin, että etsisimme kaupungilta rintaman suuntaan menevän auton. Löysimmekin sellaisen ensikysymällä. Eräs perhe oli siirtämässä tavaroitaan turvaan ilmapommituksilta kesähuvilalleen Säiniölle, joka oli Viipurin itäpuolella. Uskoivat, että rintama kestää. Matkalla oli kierrettävä Kolikkoinmäen kautta, koska Kannaksen tie

oli suljettu palavan ammusjunan räjähdellessä Maaskolan ratapihalla.

Autoja vaihdellen pääsimme melko nopeasti Kivennavan kirkonkylän länsipuolella olevalle pääpuolustuslinjalle. Pataljoonamme oli siellä Palokankaan maastossa asemassa. Minut määrättiin toistaiseksi uuden pataljoonankomentajan, kapteeni Fredrik Malmivaaran, käyttöön. Oma komppaniani oli lyöty hajalle Kivennavan Linnanmäen ja Kirkonmäen taisteluissa 11.6. ja se oli nyt kahdessa osassa.

Samana päivänä panssarivoimin tehty vastahyökkäys ei ollut onnistunut ja vihollinen oli päässyt Perkjärvelle asti. Näin se oli jo noin 20 kilometriä Kivennavan linjan takana. Tämän vuoksi aloitettiin 16.-17.6. välisenä yönä komppanioiden irrottaminen pääpuolustus- eli VT-linjalta salaa viholliselta.

Alkoi viivytystaistelujen vaihe.

Kivennapa, Muolaa, Heinjoki

Vetäydyimme 17.6. Pamppalan kautta ja pysähdyimme pariaksi tunniksi Väärämäen tienhaaraan. Siellä sain joukkueeni omaan johtooni ja marssi jatkui Muolaanjärven eteläpäähen. Tehtävänä oli sulkea viholliselta Parkkilasta Perkjärven asemakylään johtava tie Muolaanjärven-Yskjärven kannaksella. Olin joukkueeni kanssa oikealla sivustalla Muolaan Lavolan kylän laidalla, missä tarkkailimme vihollisen saapumista kylään. Käskyn mukaan vasemmalla puolellani olevan komppanian piti ilmoittaa, milloin vetäytyisimme tältä viivytyslinjalta.

Kivinavetan luota löytyi tapettu sika ja pian paloi navetan nurkassa hiljainen tuli ja sianpalat kärisivät tulella. Olipa siinä minuakin varten.

Aamulla 18.6. marssimme Muolaankylän läpi Muolaanjärven luoteispäähen Hotokan maastoon ja sieltä Muolaanjärven ja Leipäsuon väliselle kannakselle Kattilaojalle.

Olimme olleet jatkuvasti liikkeellä milloin mihinkin suuntaan sivustoja varmistamassa ja miehet olivat väsyksissä. Useilta olivat jalat verillä. Kävi myös ilmi, että eräs ryhmän miehistä oli keventänyt kantamustaan heittämällä pois kaikki patruunat. Määräsin hänet silti mukaan. Taistelkoon ilman, jos ei halunnut pitää patruunoita mukanaan. Ryhmän kannalta olisi ollut kohtuutonta, jos yksi mies olisi päässyt sellaisella tavalla pois yhteisten tehtävien suorittamisesta. Jokaisen oli itse pidettävä huoli taisteluvalmiudestaan.

Yleensäkin luovuttiin liian helposti sellaisesta, mikä juuri sillä hetkellä ei ollut välttämätön. Vihollisen tykistön tulesa ja ilmahyökkäysten aikana olisi

KARJALAN KANNAS

jokainen toivonut olevansa mahdollisimman syvällä maan sisässä. Siitä huolimatta miehille vetäytymisen alkaessa jaetut lapiot eivät pysyneet mukana, kahta poikkeusta lukuunottamatta, vuorokautta kauemmin. Jäljellä oleva vaihtoehto oli turvautuminen kiväärin patruunaan, jolla raaputettiin maata pois rinnan alta luotien lentäessä pään yläpuolella.

Kattilaojalta joukkueeni sekä 3. Komppania ja kk-joukkue siirtyivät Ala-Hotokan tienhaaran lähelle. Meidän oli viivytettävä vihollista tien suunnassa. Sovittiin, että tilanteen niin vaatiessa komppaniasta tulee irrottautumiskäskeä. Panin mieheni harjanteelle aseisiin ja lähdin ottamaan yhteyttä naapurikomppanian päällikköön. Kun tulin takaisin, olivat mieheni kadonneet. Tiedustelin paikalla olleilta, minne he olivat joutuneet? Sanoivat, etteivät he tiedä muuta kuin sen, että taakse lähtivät.

Lähdin juoksemaan miesteni perään. Muutaman sata metriä juostuani pääsin niin lähelle, että sain heidät huutamalla pysähtymään. Tiedustelin, miksi he olivat lähteneet linjasta? Pojat sanoivat, että vasemmalta oli tullut käsky irrottautua.

Olin raivoissani. Vein miehet takaisin aseisiin. Yritin kysellä, kuka naapurikomppanian miehistä oli välittänyt käskyn joukkueelleni? Kukaan ei tunnustanut sitä tehneensä. Vihollinen oli jo edessämme, joten asia piti jättää silleen. Samassa alkoi tulitus maantien varressa ja pian sieltä tuli irtautumiskäskeä. Komppania aloitti vetäytymisensä ja annoin miehilleni myös käskyn irrottautua asemistaan. Varajohtajani ilmoitti kuitenkin, että hän ei lähde minnekään. Hän ei pelkää. Arvasin, että mies oli loukkaantunut moitteistani. Tiesin myös, että hän tarkoitti sitä mitä sanoi, koska tunsin hänet hyvin pitkältä ajalta. Vika ei kuitenkaan ollut hänessä. Joku oman tai naapurijoukkueen miehistä oli tahallaan pannut liikkeelle väärän käskyn.

Väittelimme kovaan ääneen ja se lienee antanut venäläisille sellaisen kuvan, että asemamme olivat yhä miehittyjä. Vihollinen ei rynnännyt eteenpäin, vaan alkoi vasta järjestellä hyökkäystään. Lopulta sain varajohtajani liikkeelle, kun vakuutin hänelle, että pian tulisi parempiakin paikkoja osoittaa urhoollisuuttaan.

Asetuimme 19.6. aseisiin Heikurilaan. Käsky oli pysähtyttää siinä vihollisen eteneminen. Sain tehtäväkseni kolmen vajaan ryhmän joukkueellani varmistaa oikea sivusta miehittämällä kaksi metsäkannasta Alusjärven luoteispuolella.

Osa vihollisista oli lähtenyt motittamaan pataljoonaamme kiertämällä Alusjärven länsipuolta taaksemme. Se karkotti kapealta metsäkaistaleelta ensin jääkäripartion ja sitten oman ryhmäni. Vihollinen ei tullut kuitenkaan suoraan

maantielle asti, jota pitkin mottiin jäännin uhkaamien joukkojen ajoneuvoja pääsi vielä taaksepäin.

Kesken taistelun saapui joku joukkueeni mies lomalta. Hän oli konepistoolimies, mutta nyt hänellä oli aseenaan töpinästä saatu kivääri. Annoin hänelle konepistoolini ja otin hänen aseensa itselleni. Jonkun ajan kuluttua tuli toinenkin mies ja aivan ilman asetta. Olivat sanoneet töpinässä, että kyllä linjasta aseita löytyy. En voinut jättää miestä aseettomaksi, vaan annoin kiväärin hänelle. Itselleni jäi enää pistooli. Se on kuitenkin pelkkä lähitaisteluase, joten tehtäväkseni jäi ainoastaan johtaminen.

Koska oli olemassa vaara, että vihollinen kiertää taaksemme, annoin miehille käskyn siirtyä tien pohjoispuoliselle harjanteelle. Sieltä saattoi tulittaa sekä niitylle että metsäkaistaleelle.

Koska pistoolini ei yltänyt vihollisiin, se oli tupessaan vyön soljen vieressä. Tähyстин hyökkääjiä ja ohjasin samalla pikakiväärin ja muiden aseitten tulta seisaaltani. Samassa vihollisen luoti osui pistooliini, mutta kimmahti siitä sivulle vioittamatta muuta kuin pistoolia. Nyt olin kuitenkin taistelussa ilman minkäänlaista asetta.

Jouduimme pian siirtymään lähemmäksi Heinjoen ja Ristseppälän teiden risteystä. Patruunatyden tultua sain itselleni jälleen kiväärin.

Jäimme uuteen täysin varustamattomaan viivytyslinjaan Heinjoen aseman tienhaaran itäpuolelle. Asemia ei ehditty kaivaa ennen vihollisen panssarivaunun lähestymistä, vaan miehet seisoivat tai makasivat maan pinnalla.

Panssarivaunun lähestyessä alkoivat tien vasemmalla puolella olevat miehet irtautua linjasta. Riensin pysähdyttämään heitä, koska voisimme antaa tuliiskun panssaria seuraavia vihollisia kohti. En onnistunut, vaan komppania irrottautui linjasta.

Pian meitä oli jäljellä enää neljä: kaksi upseeria ja kaksi aliupseeria. Väistyimme tien eteläpuolelle panssarivaunun kuulien rätistessä ympärillämme. Siinä metelissä kadotin yhteyden toiseen pariin ja jäimme erään aliupseerin kanssa kahden. Olimme siinä tietämättä minne päin pataljoonamme oli perääntynyt. Lomalta palattuani minulle ei ollut riittänyt minkäänlaista karttaa, vaan olin kopioinut komppanianpäällikön kartasta paperille joitain tärkeimpiä maastokohtia. Piirrokseni ei kuitenkaan ulottunut sinne asti. Ei myöskään ollut ilmoitettu, mihin päin joukot tulisivat tästä neljän tien risteyksestä vetäytymään. Käskyhän oli kuulunut vain pysyä siinä.

Yhtäkkiä kuulin askeleita lähistöltä. Kuiskasin komennon "maihin", mutta kaveri ei reagoanut. Onneksi tulossa oli retkeltään palaava kaukopartio. Heiltä

sain tietää, että takanapäin ei enää ollut omia joukkoja. Lyöttäydyimme partion perään. Otin kantaakseni kaverini aseinkin, mutta siitä huolimatta partion vauhti oli hänelle liian kova. Jäimme jälleen kahden.

Saavuimme suuren aukion laitaan, mikä osoittautui Ravikankaan lentokennäksi. Jouduimme kävelemään kentän poikki, koska kaverini ei jaksanut ottaa enää yhtään juoksuaskelta. Vältellen tielle asetettuja miinoja pääsimme omiemme puolelle ja saimme neuvoja, mistä omaa porukkaamme ehkä kannattaisi etsiä.

Oli ollut kaunis, lämmin päivä. Tuntui, että pian näännyisimme janoon, koska juotavaa vettä ei ollut ollut missään.

Puoliyön tienoilla tulimme tienhaaraan. Yllätykseksemme siihen oli marssimassa joukkoja Heinjoen kirkon suunnasta. Ihmettelimme aluksi riemuhuutoa, mutta se olikin oma pataljoonamme, jolle oli ilmoitettu meidän jääneen linjaan ja kadonneen.

Alkoi raskas marssi kohti Kääntymän kylää. Lepotaukojen aikanakin miehiä oli pidettävä hereillä, koska nukkuvia ei olisi saanut enää uudelleen jalkeille. Muistan nukkuneeni sinä yönä marssiessani lähettien tukemana.

Torjuntataistelut Noskuan-Vuoksen lohkolla

Pataljoonamme miehitti 20.6. Oisiinlammen ja Jännespuunjärven välisen kannaksen Noskuanselkä-Kaltovesi-Vuoksi-linjasta. Joukkueeni määrättiin pataljoonankomentajan käyttöön.

Saimme käskyn osallistua vastaiskuun oikealla sivustalla. Onnistuimmekin karkottamaan vihollisen asemistaan ja jatkoimme eteenpäin. Pienen kumpareen valloitetuamme syntyi kiivas tulitaistelu vihollisen kanssa. Patruunat alkoivat olla lopussa, eikä niitä ollut sillä hetkellä saatavissa lisää. Meidän oli vetäydyttävä jo taakse jääneen mäen päälle.

Kun lähdin vetäytymään, hipaisi luoti käteeni. En pystynyt enää pitämään konepistooliani tähtäysasennossa. Piti vaihtaa se joksikin aikaa erään upseerin pistooliin. Palattuamme vastaiskusta määräsi lääkintämies minut JSP:lle saamaan pistoksen jäykkäkouristusta vastaan. Siellä oli kuitenkin niin paljon havoittuneita, että katsoin paremmaksi palata takaisin ilman toimenpiteitä.

Samana päivänä olivat suomalaiset menettäneet Viipurin lähes taisteluitta. Perätön väite saapuneesta irtautumiskäskystä johti taisteluasemien jättämiseen Ristimäen luona. Tämä taas aiheutti muissa joukoissa hillittömän pakokauhun. Piti päästä nopeasti kaupungin läpi Linnansillalle ja siitä yli. Asiaan vaikutti

lisäksi se, että tykistöltä puuttui ammuksia ja joukoilta patruunoita, joita ammusvarikko ei muutosyiden vuoksi ajoissa luovuttanut.

22.6. komppiamme miehitti Kannikonmäen ja Riikolanmäen välin. Pojat koettivat saada puutavarapinoista pölkkyjä sirpalesuojaksi ja niistä olikin hyötyä. Ainakin parin pesäkkeen päälle osui kranaatti, mutta miehet säilyivät hengissä.

Vihollinen hyökkäsi pienin väliajoin tykistön, kranaatinheittimien ja nk. urkupyssyn tulivalmistelujen jälkeen. (Urkupyssy oli auton lavalle sijoitettu moniputkinen raketinheitin.) Saimme hyökkäykset torjutuksi, mutta tappioita tuli melko paljon. Kahden vuorokauden kuluttua tuli sitten vaihto pataljoonan reserviksi ja pääsimme nukkumaan.

Muutaman päivän jälkeen vaihdoimme jälleen etulinjan aseisiin, nyt Antrean-Heinjoen päätien ja Kaltoveden välille. Sitä ennen oli alikersantti Tuomala tehnyt siellä todellisen sankariteon. Muun miehistön lähdettyä suojaan hän oli tuhonnut tykillään asemien eteen yhdeksän panssarivaunua, kaksi rynnäkötykkiä ja neljä traktoria. Sen jälkeen hän oli kaatunut. Ollessamme linjassa vihollinen yritti hinata romujaan korjattavaksi.

Ensimmäisenä heinäkuuta siirryimme jälleen reserviksi.

Puolustustaistelut Vuosalmella, reservinä Antreassa

Pataljoonamme siirrettiin yöllä 11.-12.7. Vuoksenrannan kylän eteläpuolelle Virkinniemeen 2. Divisioonan käyttöön. Seuraavana päivänä aloitimme tukilinjan teon Vuosalmen rintaman takana. Kaivoimme muutaman päivän pesäkkeitä ja juoksuautoja.

Aamuyöllä 17.7. saavuimme etulinjaan Vuosalmen oikealle sivustalle, missä oli sinäkin yönä käyty kovia taisteluja. Sekä omia että varsinkin vihollisen kaatuneita lojui metsässä. Levittäydymme ketjuun, koska kiinteää rintamalinjaa ei sillä kohtaa enää ollut. Pääsimme lähelle nukkuvien venäläisten asemia, ennen kuin tulomme huomattiin. Heittäydymme maahan ja aloimme kaivautua aseisiin matalan mäen länsirinteelle ja sen viereiseen kosteaan laaksoon.

Joukkueeni keskikohdalla kulki panssarien tallaama ura. Linjan takana oli tuhottu venäläinen panssarivaunu ja edessä kauempana toinen. Kuullessani vihollispanssarien käynnistävän moottoreitaan tilasin raskaan tykistön tulitiskun niiden tukikohtaan. Siellä tuli hiljaista.

Varsinkin öisin kävimme kiivaita taisteluja. Vihollinen ei päässyt tulituksemme vuoksi edes aseimensa etupuolelle. Sain taas huomautuksen, että patruunoita kului liikaa. Vastasin, että parempi on, jos pystymme niiden avulla säilyttämään asemamme.

Meidät vaihdettiin pois etulinjasta 25.7. ja uudet miehet ottivat rintamavastuun. Olimme pystyneet pitämään linjat, eikä vihollinen ollut päässyt kohdallamme etenemään. Siirryimme nyt autoilla reserviksi Antrean, mistä hyökkäysvaiheen jälkeen takaisin muuttaneiden asukkaiden oli ollut pakko lähteä uudelleen evakkoon.

Taistelutoiminnan hiljennettyä huomattavasti miehille alettiin jälleen myöntää eri syiden perusteella lomaa.

Puolustustaistelut Ihantalassa

Elokuun 28. päivänä pataljoonamme lähti Antreasta Ihantalaan. Värittömästi seuraavana yönä pataljoonamme vaihtoi etulinjasta Ihantalankirkon kohdalla olleen 6. Divisioonan ErP 16:n, joka siirtyi vuorostaan reserviksi Antrean.

Komppiamme vastuualueena oli kaista Ihantalankirkon ohi kulkevan Viipurin tien laidasta länteen päin Pyöräkankaan joukkoihin saakka. Komentokorsu oli hautausmaalla, missä kulki myös etulinja juoksuautoineen ja pesäkkeineen. Sen länsipuolella oleva kukkula oli oman joukkueeni tukikohtana. Linjassa oli verraten rauhallista, mutta punatauti ripuleineen ahdisteli miehiä.

Tukikohtamme juoksuhaudat olivat jyrkän rinteiden alla. Niistä pystyi hakemaan ruokaa ja patruunoita vain pimeällä. Sen vuoksi yritimme kaivaa varasemia rinteiden puoliväliin, jotta niistä olisi voitu tarpeen tullen antaa tulitukea alhaalla taisteleville.

Eräänä sumuisena aamuna nousin juoksuhaudasta hautausmaalle. Sen kaikki puut oli ammuttu poikki. Eripituiset tykkitulien repimät kannot töröttivät pystyssä kertoen taistelujen ankaruudesta ja ammuttujen kranaattien hirveästä määrästä. Tuntui ristiriitaiselta, kun lueskellessani hautakivien nimiä kuului

Tienhaara Ihantalankirkolla

1/JR 11:n asemia Ihantalan hautausmaalla syyskuussa 1944. Taustalla vihollisasemat.

Juoksuhauta 1/JR 11:n komentokorsuun ja etulinjaan Ihantalan hautausmaalla syyskuussa 1944.

Tuhottu venäläinen rynnäkötykki Ihantalan kirkolla syyskuussa 1944.

peipposen laulua ja sininen orvokki kukki e-räällä haudalla.

Ennen aselepoa oli venäläisillä vielä jotkut juhlat, ehkä osastoja irroitettiin linjasta ja jaettiin viinoja. Suuret nuotiot paloivat ja laulu kiiri meidän linjoillemme asti. Tykistöletämme ei kuitenkaan riittänyt ammuksia tätä ilonpitoa häiritsemään.

Neljäntenä syyskuuta kello 04.30 komppaniaan tiedotettiin, että aselepo oli solmittu. Se alkaisi samana aamuna klo 07.00. Olimme yhä asemissa Ihantalan kirkolla. Miehillä välitettiin nopeasti tieto tulen lopettamisesta. Määräajan tullessa totesimme kuitenkin, että venäläiset eivät lopettaneetkaan ampumista kokonaan. Vihollisen kranaatinheitinkin ampui tapansa mukaan tuli-iskuja koko aamupäivän.

Omat asemme eivät vastanneet tulleen. Ajattelimme, että joko tieto aselevosta ei ollut tullut venäläisten etulinjaan asti, tai venäläiset halusivat vielä osoittaa voimaansa. Päivemmälä kuitenkin eräs miehistäni tuli etuasemista ilmoittamaan, että venäläiset heiluttivat valkoista vaatetta ja kutsuivat neuvottelemaan. Soitin komppanianpäällikölle ja pataljoonaan. Minua kehoitettiin aloittamaan neuvottelut. Itse he tulisivat heti, kun ehtisivät paikalle.

Hyppäsin etulinjan juoksuhaudan yli. Joku sanoi, että "jätä pistooli pois!" Jätin aseeni ja sanoin miehille "En lähde pois näkyvistä. Jos meinaavat viedä minut väkisin kauemmas, niin antakaa apua ampumalla, kävipä sitten miten tahansa."

Pellon puolivälissä tuli vastaan venäläinen upseeri, joka selitti, että sillä kohdalla oli miinoja, joten menisimme heidän asemiansa luokse neuvottelemaan. Pysähdyin heidän etulinjansa juoksuhaudan reunalle ja kieltäydyin lähtemästä kauemmaksi. Keskustelimme siinä saksaksi upseerien vaihtuessa välillä. Heillä ei kuulemma ollut ketään suomea osaavaa, vaikka viereisestä tukikohdasta oli kuulunut suomenkielisiä huutoja.

Keskustelun teemana oli vaatimus antautumisesta. Venäläiset eivät muka tienneet mitään aselevosta. Kun he hihastakin vetäen yrittivät saada minua pataljoonansa komentopaikalle, oli minun jo ruvettava sanomaan, etten ymmärrä, mitä he puhuivat.

Välillä seisoin yksinkin juoksuhaudan penkalla. Venäläiset sotilaat tarjosivat mahorkkatupakkaa. Sitten paikalle tuli upseeri, joka selitti, että minun olisi lähdettävä kummun toiselle puolelle, jonne oli saapunut suomalaisia upseereita. Kieltäydyin aluksi ymmärtämästä. Silloin venäläinen otti kiinni kauluslaatastani ja näytti, että sinne oli tullut upseeri, jolla oli kauluslaatastassaan vain yksi tähti, mutta se oli suurempi kuin minun luutnantin tähteni. Silloin uskoin, että pataljoonankomentaja oli saapunut paikalle.

Kumpareen toisella puolella oli sekä komentajamme, majuri Fredrik Malmivaara, että komppanianpäällikkömme, kapteeni Mauri Valkonen sekä tulkina venäjää puhuva aliupseeri.

Paikalle tuli venäläinen pataljoonankomentaja, pitkä, kaunis mies. Ensitöikseen hän huomautti, että komentajallamme oli pistooli mukanaan. Malmivaara vastasi tulkin välityksellä, että kysyjällä itsellään oli konepistooli. Silloin kuului naurahdus ja neuvottelut alkoivat. Venäläiset vaativat pataljoonaamme antautumaan. Pataljoonankomentajamme sai lopulta sovituksi, että hän käy soittamassa rykmentin komentajalle. Puolen tunnin kuluttua palattaisiin jatkamaan neuvottelua.

Kun pääsimme kauemmaksi venäläisistä, Malmivaara kuiskasi hiljaa, että oli ollut tipalla, että yleensä pääsimme lähtemään pois. Takaisin ei enää tultaisi.

Päivä kului hiljaisuudessa. Venäläiset hyökkäsivät vielä yöllä kauempana vasemmalla puolellamme. He pääsivät aseisiin, koska miehiämme oli kielletty ampumasta. Heidät piti lyödä vastaiskulla takaisin. Seuraavana aamuna, eli vuorokausi sovittua myöhemmin, venäläiset aloittivat aselevon. Heidän asemistaan alkoi kuulua riemuhuutoa ja jotkut pyrkivät miestemme luo juttelemaan.

He tulivat ilman aseita, mutta edellisestä päivästä kimpaantuneina meikäläiset työnsivät kiväärinpiiput heitä vasten. Miehemme katsoivat, että ei ollut enää mitään syytä yhteiseen juhlintaan. Linjojamme tarkastelemaan tuli myös venäläinen upseeri, jonka Pekka Pyhtilä toi korsulleni. Lähetin miehen takaisin.

Aselevon aikana ryhdyimme parantamaan asemiamme. Venäläisiltä tuli kuitenkin heti kieltö sellaisesta. Kaivoimme silti öisin varovaisesti sahanterämäistä yhdyshautaa alarinnettä kohti. Pienikin kalahdus kivisessä maassa aiheutti venäläisten huomautuksen kaivukiellosta ja työt määrättiin lopetettavaksi.

Aselevon solmimisen jälkeen joukot käskettiin korjaamaan satoa läheisiltä pelloilta. Joukkueeni edessä oli perunapello, mutta sieltä ei saanut mennä perunoita kaivamaan. Miehet kävivät kuitenkin salaa öisin poimimassa keittoaan varten jonkun perunan. Miinavaara vähensi sitäkin intoa. Venäläiset käyttivät hyväkseen saman pellon antimia. Takanamme olevaa pellavapelloakaan emme pystyneet hyödyntämään. Pelloille meno oli kiellettyä muutenkin, koska toivottiin, että niiden sato ehdittäisiin saada aselevon aikana korjattua talteen.

19.9. allekirjoitettiin Moskovassa välirauhansopimus. Tilallemme etulinjaan vaihdettiin yhdeksi yöksi reservikomppania, jotta miehemme voisivat valmistautua marssiin. Seuraavana päivänä pataljoona lähti marssimaan uuden rajalinjan taakse.

24.9. klo 7.30 aloitettiin marssi kohti Simolan asemaa. Sieltä alkoi jo iltapäivällä junamatka pohjoiseen. Edessämme oli välirauhan ehtojen mukaisesti saksalaisten karkottaminen Suomesta. Moni poika joutui katselemaan kaihoisasti, kun juna ohitti tuttuja seutuja. Lähellä olisi ollut kotiväki odottamassa. Meidän kohdallamme rauha ei ollut lähelläkään. Moni miehistä ehti vielä saada ikuisen rauhan Lapin sodassa.

Saavuimme Ouluun 26.9. ja majoituimme metsikköön Kuusamontien varteen Tuirassa. Miehet pääsivät jopa iltalomallekin kaupungille.

Lapin sota

Venäläisten johtama valvontakomissio oli tyytymätön suomalaisten hitaaseen toimintaan saksalaisten riisumiseksi aseista tai karkottamiseksi Suomesta. Mikäli vauhti ei paranisi, uhkasivat he lähettää omat joukkonsa rajan yli tähän tehtävään. Kuusamossa näin tapahtuikin.

Jotta venäläisten tulo Suomen puolelle vältettäisiin, oli suunniteltava voimakkaampaa toimintaa. Tällaiseksi valitsi III Armeijakunnan komentaja, kenraaliluutnantti Hjalmar Siilasvuo, maihinnousun saksalaisten selustaan. Sen toteuttaminen tuli Jalkaväkirykmentti 11:lle, jonka komentaja, everstiluutnantti Wolf. H. Halsti, oli ollut operaatiota suunnittelemassa. Maihinnousu Kemiin oli määrä suorittaa syyskuun 29 p:nä ja joukot aloittivat jo siirtymisen Toppilan satamaan. Lähtö kuitenkin peruttiin.

Seuraavana päivänä eli 30.9. Iähdettiin uudelleen liikkeelle. Rykmentti lastautui kolmeen kauppalaivaan, I pataljoona meni Hesperukseen. Kolmannen Divisioonan komentaja, kenraalimajuri Aaro Pajari, kävi ruuman portailla tervehtimässä lähtijöitä. Hän kertoi halunneensa lähteä mukaan, mutta sitä ei ollut sallittu.

Laivat lähtivät satamasta klo 20.30. Matkan aikana ilmoitettiin, että maihinnousu tehtäisiin Tornion ulkosatamaan Röyttään. Yö vietettiin merellä, koska Röntän satamaan johtavan ahtaan väylän vuoksi sinne ei uskallettu ajaa pimeässä. Purkaminen aloitettiin välittömästi aamun valjetessa eli klo 07.40.

Ennen maihinnousua oli Tornion kaupungissa piiritetty yöllä kolme saksalaistukikohtaa sinne haalittujen suomalaisten joukkojen avulla. Niihin kuuluivat ilmasuojelukomppania, sotilaspoliiseja sekä lomalla tai sairauslomalla olleita miehiä, joille oli jaettu suojeluskuntien varastoissa jäljellä olleet aseet. Aseman luota ei kuitenkaan ollut saatu saksalaisia karkotettua.

Maihinnousun valmisteluihin kuului myös kuljetuksiin varattu juna. Tornion ratapihalla ollut saksalaisen rautatieupseerin valvontaansa ottama veturi oli saanut neuvottelujen jälkeen luvan lähteä ottamaan vettä höyrykattilaan. Veturi siirtyi kuitenkin Haaparannan puolelle ja toi palatessaan mukanaan joukon avovaunuja. Juna ei kuitenkaan mennyt takaisin asemalle, vaan ajoi maihinnousua edeltäneenä iltana suoraan Röntän satamaan. Junan merkitys silloin ja koko Tornion taisteluiden ajan oli suuri sekä joukkojen että materiaalin kuljetuksessa.

Jääkärikomppania nousi maihin ensimmäisenä ja lähti heti pyörillään kohti asemaa. Se sai haltuunsa Kirkkoputaan sillan ja jatkoi Kemin suuntaan. Pataljoonat kuljetettiin junalla yksi kerrallaan Röntästä lähelle Kirkkoputaan siltaa. Ne aloittivat taistelut aseman ja Pikku Berliini-nimisen varastoalueen valtaamiseksi.

1. Komppania ryhmittyi reserviksi Kirkkoputaan maastoon. Lisäksi sen tehtävänä oli oikealla olevan kylän haltuunotto ja sivustan varmistaminen. Komppanianpäällikkönä oli nyt luutnantti Eino Siika-aho kapteeni Mauri Valkosen siirryttyä pataljoonan komentajan apulaiseksi. Itse olin komppanian varapäällikkönä.

Pirkiön kylän varmistuksesta on jäänyt mieleeni tapaus, mikä kertoo väestön suhtautumisesta sotatoimiin. Vänrikki Sallisen joukkue oli saapunut Pirkiöön. Pian hän ilmoitti, että hän ei ole saanut erään talon väkeä lähtemään turvallisemmalle seudulle ja minä sain käskyn lähteä selvittämään tilannetta.

Talon vanha isäntä ilmoitti, että hän on sairas eikä lähde talostaan minnekään. He ovat saksalaisten kanssa tulleet hyvin toimeen, eikä heillä olisi nyt-kään mitään pelättävää. Muu talonväki ilmoitti, että he pysyvät isännän luona. Kehotin heitä kuitenkin lähtemään siinä tapauksessa, jos kranaatteja ja luoteja alkaisi lennellä. Käsityksekseni jäi, että he eivät lähtisi sittenkään, vaan suojautuisivat tarvittaessa omiin piiloihinsa.

Illalla komppaniemme sai vallattua aseman seudun ja "Pikku-Berliinin" varastoalueen. Asemaa vastapäätä olleesta kellarista antautui kolme saksalaista.

Saksalaiset pyrkivät voittamaan aikaa esittämällä neuvotteluja. Niiden aikana he ehtivät tyhjentää varastojaan. Viinavarastot he jättivät kuitenkin tarkoituksella jäljelle ja jopa niiden ovet auki. Saksalaiset arvasivat suomalaisten menevän ansaan ja siten he saisivat aikaa vastatoimiin.

Jatkotehtäväksi oli määrätty eteneminen pohjoiseen Ala-Vojakkalan suuntaan. Joukot lähtivät etenemään ketjussa, koska vihollinen oli jossain edessä. Minut oli määrätty hoitamaan vasenta sivustaa. Eteneminen keskeytyi kuitenkin miltei alkuunsa, kun oikealta tuli ilmoitus, että ketju oli katkeamassa.

Tiedustelin ketjua pitkin, miksi ei lähdetä eteenpäin? Kun olin pari kertaa saanut saman vastauksen, ettei naapurikomppania pääse eteenpäin, eikä ääniäkään enää kuulunut, lähdin ottamaan esteestä selvää. Osoittautui, että oikealla olevat joukot olivat saaneet haltuunsa saksalaisten jälkeensä jättämän viinavaraston.

Osa vastaantulevista miehistä oli jo selvästi humalassa. Heidän tulosuuntaansa vasten kulkien viinavarasto löytyi helposti. Pulmaksi muodostui, miten sellaisessa tilanteessa, pimeän juuri laskeuduttua, oli mahdollista saada miehet pois varastosta. Sen oli tapahduttava rauhallisesti, sillä taistelutilanteessa ei ollut varaa saada aikaan rettelöitä oman joukon keskuudessa. Kukaties jyrkkä toiminta iltahämärässä olisi voinut johtaa kapinamielialaan. Oikein tai väärin, mutta ratkaisin asian tavalla, joka minusta tuntui silloin ainoalta mahdolliselta.

Kehotin miehiä tulemaan ulos ja järjestäytymään jonoon oven eteen. Lupasin, että laatikoita tuodaan ovelle sitä mukaa, kun taskulamppuni valossa ehtisin niitä tutkia. Sellaisille, jotka eivät olleet saaneet vielä mitään, jaettaisiin varastossa olevaa tupakkaa ja suklaata sekä pullo viiniä kahteen mieheen. Humalassa olevat eivät enää saisi lisää juotavaa.

Miehet järjestyivät jonkinlaiseen jonoon ja varasto tyhjenty nopeasti. Etsin

nimenomaan tupakka- ja suklaalaatikoita ja lähetit vetivät niitä ovensuuhun sitä mukaa kun niitä löysin. Välillä oli "löydettävä" myös luvattua viiniä. Mikäli ovelle tuli erimielisyyttä siitä, oliko joku jo alkoholin vaikutuksen alaisena vai ei, kutsuttiin minut selvittämään tilanne. Kiltisti miehet noudattivat tuomiotani, koska viinaa saamattomat olivat tukenani. Annoksensa saatuaan miehet palasivat etulinjaan.

Lähdin tekemään selkoa tilanteesta komppanianpäällikölle. Jätin miehiäni vartioimaan varastoa, kunnes jostain saataisiin joku muu huolehtimaan siitä. Olin itse päättänyt, etten ottaisi yhtään ryyppyä. Tällaisessa tilanteessa olisi esimiesasemassa olevien näytettävä hyvää esimerkkiä, jotta voisivat pitää joukonsa hallinnassaan ja taistelukuntoisena.

Etulinjan sotilaiden omaisuudelle ei ollut muuta paikkaa kuin reppu. Siinä ei kuitenkaan olisi jaksettu pulloja mukana kantaa, koska muona, patruunat ja koko muu omaisuus painoivat ennestään riittävästi. Niinpä pulloja kätettiin lautatapulien alle odottamaan vähemmän sotaisaa hetkeä. Valitettavasti löytyi sellaisiakin miehiä, joiden repussa kolisivat patruunoiden sijasta pullo. Kun pääsimme muutaman päivän kuluttua Ala-Vojakkalasta lepoon, miehet menivät kätkeilleen pullojaan etsimään. Niitä ei kuitenkaan enää löytynyt. Siviilit ja perässä tulleet joukot olivat ottaneet ne haltuunsa pimeässä valituista huonoista piilopaikoista. Myöhemmin valvontakomissio sinetöi varastojen ovet.

Palattuani komppaniemme linjaan totesin, että eteneminen oli jo siltä illalta toivotonta, koska se ei onnistunut valoisaankaan aikaan. Oli yövyttävä asemis-

Aikaisin seuraavana aamuna, eli lokakuun 2. päivänä, aloitimme etenemisen kohti pohjoista. Ensimmäisenä tavoitteena oli Vojakkala, josta haarautuu tie Arpelan kautta Rovaniemen tielle. Jätin pois joukosta pari vielä humalassa ollutta miestä. Edellä pyörillä ajanut jääkäriyhmä joutui Ala-Vojakkalassa saksalaisten väijytykseen. Pakoon päässeiltä saimme tilanneselostuksen. Sen mukaan osa partiosta oli jäänyt saksalaisten vangeiksi ja osa siitä oli sen jälkeen ammuttu. Nämä tiedot muuttivat saksalaisten kanssa syntyneen asevelihengen saksalaisvihaksi. Leikkisota oli loppuun leikitty. Myöhemmin saatiin vielä uusia uskomattomia todisteita saksalaisten suorittamista raakuuksista.

Kun saksalaiset aloittivat vastarintansa Ala-Vojakkalan tienhaarassa, lähtivät 2. ja 3. Komppania konekivääreillä vahvistettuina kiertämään oikealta katkaistakseen Rovaniemen suuntaan johtavan Ala-Vojakkala-Arpela-Yli-paakkolatie. Toinen Komppania jatkoi sieltä edelleen saksalaisten taakse Yli-Vojakkalaan katkaisten pohjoiseen johtavan Ylitornion tien. Näin olivat saksalaiset motissa.

Kuulimme saksalaisten kaivavan asemia eräällä matalalla kummulla. Mitään ei näkynyt, koska hämärä ja sakea sumu peittivät tienoon. Huusimme kuitenkin heille kehotuksen antautua, koska he olivat saarroksissa. Ilman näköhyteyttä suoritetun neuvottelun jälkeen saksalaiset ilmoittivat, että he eivät antaudu, koska heille oli Rovaniemen suunnasta tulossa vahvistukseksi uusia joukkoja ja raskaita ilmatorjuntatykkeitä.

Seuraavana aamuna 2. Komppanian yritys saada tienristeys haltuunsa pohjoisesta käsin ja päästä sitä kautta komppaniamme yhteyteen epäonnistui. Heidän oli tappioita kärsien vetäydyttävä takaisin Arpelan tielle. Konekiväärijoukkue oli joutunut jättämään jälkeensä kaikki aseensakin. Onneksi ruotsalaiset hakivat haavoittuneet omalle puolelleen.

Jalkaväkirykmentti 53:n saavuttua Tornioon määrättiin Ala-Vojakkalan suunnassa toimivien joukkojen komentajaksi eversti Ravila (6.10. lähtien everstiluutnantti Loimu). Hänelle alistettiin JR 11:n I pataljoona, JR 53:n II pataljoona, joukkue 25. Tykkikomppaniasta ja ajoittain myös panssarivaunukomppania kevyine Vickers-vaunuineen. JR 53:n komppania vaihtoi komppaniamme asemiin Ala-Vojakkalassa. Komppaniamme pääosa lähti saartavan osaston vahvistukseksi Arpelan tielle, minne saavuimme illalla.

Ollessamme pataljoonankomentajan käskynjaossa kuulimme motin suunnalla saksalaisten käynnistävän moottoriajoneuvonsa. Samassa ne saapuivat vauhdilla kohti komentopaikkaa. He olivat murtautumassa saartorenkkaan läpi. Mottia vahtinut etulinja yllättyi täysin, eikä avannut tulta ja ajoneuvot pääsivät esteettömästi läpi.

Eräs pataljoonan komentoryhmän aliupseeri ehti kuitenkin juosta tienvarteen ja ampua ensimmäisen moottoripyörän konepistoolilla tuleen. Koko kulkue joutui pysähtymään. Saksalaiset aloittivat välittömästi tulituksen konekivääreillään ja panssarikauhuillaan. Syntyi tulitaistelu pimeässä. Huomattuaan läpimurtoyrityksensä epäonnistuneen saksalaiset käänsivät ajoneuvonsa takaisin ja joutuivat etulinjamme kohdalla tulitukseen. Ainakin osa ajoneuvoista tuhottiin.

Kello 22.10 komppaniat saivat käskyn vetäytyä Arpelan tieltä saksalaisten saatua voimakkaita vahvistuksia sekä Rovaniemen suunnalta että pohjoisesta. Joukkomme vetäytyivät noin kolme kilometriä etelään, varmistivat asemansa ja yöpyivät. Komppanianpäällikkömme luutnantti Siika-aho oli haavoittunut lievästi sirpaleesta saksalaisten läpimurtoyrityksen aikana ja hänen oli lähdettävä sairaalaan. Tämän johdosta minut määrättiin 4.10. alkaen komppanianpäälliköksi.

Päivän kuluessa komppania siirtyi reserviksi Alatornion kansanopistolle.

Saksalaiset hyökkäävät

Lokakuun 5. päivänä saksalaiset aloittivat voimakkaan hyökkäyksen Ala-Vojakkalassa. Suomalaisen linjojen murruttua sai JR 11:n I Pataljoona käskyn lähettää kiireesti kaksi komppaniaa jokilinjalle. Komppaniamme miehitti tunnin sisällä Tornionjoesta alkavan Keroputaanjoen etelärannan kansanopiston pohjoispuolella. Lohkon leveys oli noin 700 metriä, joten miehitys jäi harvaksi.

Pyysin pioneereja räjäyttämään Viuhkolaan johtavan kylätien sillan. He olivat kuitenkin jo klo 12.00 räjäyttäneet rautatie- ja maantiesillat ja minulle ilmoitettiin, ettei räjähdysaineita enää ollut. Minun oli mietittävä muita keinoja. Panin miehiä kantamaan elopelloilta olkia sillalle. Saksalaiset ehtivät kuitenkin niin nopeasti paikalle, että sillalle ehdittiin kasata vain muutama sylillinen olkia. Ne sytytettiin palamaan, mutta märkä silta ei syttynyt. Saimme aikaan vain puolimetrisen reiän.

Omia miehiä tuli koko ajan edestä. Ylikuljetuskalustona meillä oli tavallista pienempi vene, johon voitiin ottaa kerralla vain pari miestä. Monet juoksivatkin suoraan veteen uidakseen yli, vaikka vakuutimme heille, että he voisivat hyvin odotella vuoroaan joen rinteiden suojassa. Jotkut veteen juoset vajasivat silmiemme edessä pohjaan. Saksalaiset hiipivät yöllä pimeyden turvin sillan yli ja syöksyivät asemiimme saaden aikaan pienen sillanpääaseman. Sisäänmurto saatiin rajoitettua välittömästi, mutta vastaisku käyttöni saamalla JR 53:n puolijoukkueella tyrehtyi saksalaisten konekiväärituleen.

Saksalaisten tavoitteena oli työntää suomalaiset Tornioista mereen ja saada siten auki rautatie ja maantie pohjoiseen. Heidän tulivoimansa oli valtava. Konekiväärikomppanioitten aseitten lisäksi heillä oli käytössään kranaatinheitimiä, tykistöä ja ilmatorjuntatykkeitä, joilla he ampuivat maamaaleja suorasuuntauksella. Oma tykistömme ei ollut vielä saapunut Tornioon.

Taistelut jokivarren avoimessa maastossa aiheuttivat komppaniassamme suuria tappioita.

Aamulla 6.10. saksalaiset olivat päässeet joen yli rautatien länsipuolella. Etulinja oli siirtynyt 2. Komppanian ja sen vahvistukseksi lähetettyjen JR 53:n joukkojen kohdalla kansanopiston kiviainan korkeudelle. Saksalaiset olivat näin komppaniamme takana ja sivussa. Myös kauempana oikealla he olivat jo paikoin päässeet Keroputaanjoen yli. Selostin tilanteen pataljoonaa ja sain käskyn siirtää linjamme suunnilleen samalle tasolle, missä se oli radan toisella puolella. Vetäytyminen oli mahdollista vain siirtymällä yksitellen kokoontumispaikalle pellon eteläreunaan. Siihen oli määrä asettua uusiin asemiin, kunnes vastahyökkäys alkaisi. Siinä vaiheessa joukkueenjohtaja Eero Sallinen

haavoittui ja kuoli JSP:lle vietäessä.

Vielä samana päivänä kello 16.30 suorittivat JR 53:n reservinä olleet joukot vastahyökkäyksen puhdistaen Keroputaan vartha saksalaisista. Hyökkäykseen osallistui komppaniastamme lääkintämiehiä, joista yksi haavoittui. Hyökkäyksen ehdittyä Viuhkolaan johtavan sillan luo aloimme miehittää uudelleen jokivarren asemia. Kaikki saksalaiset eivät kuitenkaan olleet paenneet joen taakse, vaan olivat siirtyneet tyhjäksi jätettyihin aseimiimme. Tämän vuoksi syntyi palatessamme yllättäviä tappioita.

Aamuyöllä 7.10. komppaniamme siirrettiin taakse lepoon. Iskuryhmien epäonnistuneen yrityksen jälkeen alettiin valmistella uutta hyökkäystä Viuhkolan sillan luona.

Sota päättyy

Vastahyökkäyksemme alkoi seuraavana päivänä ylimenolla jokiristeyksen luokse tehtyä polkusiltaa pitkin.

Komppaniamme oli saanut konekiväärikomppaniasta täydennykseksi puolijoukkueen ilman konekiväärejä. Lähdimme etenemään Keroputaanjoen rantarinteen suojassa. Tavoitteena oli vallata saksalaisten miehittämä metsikkö ja jatkaa sieltä edelleen pohjoiseen. Jäljessämme lähti 3. Komppania.

Saavuttuamme metsikön kohdalle havaitsimme sen oikealla reunalla saksalaisten konekivääripesäkkeen, joka olisi voinut olla hyvin vaarallinen pellon ylityksen aikana. Lähetin kersantti Tuohinon johtaman ryhmän vahvuisen partion jokeen laskevaa ojaa pitkin pesäkettä kohti. Partion ehdittyä sopivalle etäisyydelle pesäkkeestä komppaniamme aloitti huutaen rynnäkönn. Saimme haltuumme metsän reunaosan.

Vihollinen siirtyi puolustukseen pienen niityn taakse. Yritin saada sinne Tornioon saapuneen tykistön tuli-iskun. Osoittautui kuitenkin, että valopistoolin patruunojen kannat olivat liian paksuja. Niinpä lähetin miehen tulenjohtueen luokse selostamaan sijaintiamme. Vihollisen alkaessa irtaantua asemistaan päätimme kuitenkin tehdä uuden rynnäkönn. Vihollinen vetäytyi edellämme radan länsipuolelle lastenkodin maastoon.

Osa komppaniaa jatkoi heti matkaa kohti pohjoista. Sivustauhan vuoksi toinen osa komppaniaa ja kk-puolijoukkue ylittivät rautatien ja maantien ja valtasivat lastenkodin rakennusryhmän.

Jatkoimme osalla komppaniaa hyökkäystä pohjoiseen. Saksalaisia oli kuitenkin jäänyt taaksemme ja he alkoivat ampua kivääreillään meiltä huomaamatta jääneestä kranaatinheitinasemasta. Katsoin, että on paras siirtää tämäkin komppanianosa oikealle metsän suojaan ja jatkaa siellä etenemistä. Yritin saada käskyni perille konekivääripuolijoukkueen johtajalle viittomalla seisaallani. Samassa jouduin konekiväärisuihkuun. Yksi luoti lävisti jalan ja toinen hipaisi nahan pois leuan ja hampaiden välistä.

Sidottuaan jalkani lääkintämies patisti minua lähtemään JSP:lle. Lähetin ilmoitukset poistumisestani pataljoonaan ja joukkueenjohtajille. Määräsin komppanianpäälliköksi vänrikki Eino Leskelän. Komppania jäi jatkamaan hyökkäystä. Ylitin joen räjäytetyn maantiesillan raunioita pitkin. Joen eteläpuolella odotteli JR 53:n komppania ylityskalustoa. Selostin sen komentopaikalla tilanteen.

JSP:ltä minut vietiin Tornion sairaalaan odottamaan Ouluun kuljetusta. Sieltä matkani jatkui Hämeenlinnaan, mutta en sittenkään osannut uskoa, että sota kohdaltani oli nyt päättymässä.

Jalkaväkirykmentti 50 oli jo 6.10. kiertänyt saksalaisten taakse ja katkaissut heidän perääntymistiensä pohjoiseen. 8.10. saksalaiset yrittivät jälleen murtaa saartorenkkaan pohjoisesta saapuneiden lisäjoukkojensa avustamina. Vain osa heistä onnistui pääsemään pois. Mottiin jääneet antautuivat vielä haavoittumispäivänäni. Saksalaiset menettivät motissa noin 500 miestä kaatuneina sekä raskaan kalustonsa. Yli 300 saksalaista joutui vangiksi. Väli rauhansopimuksen mukaisesti heidät oli luovutettava venäläisille.

Seuraavana päivänä alkoi marssi kohti Rovaniemeä ja sieltä edelleen kohti pohjoista. Taistelut loppuivat vasta Kilpisjärvellä 26.4.1945 klo 01.15 komppanianpäällikkö kapteeni Mauri Valkosen johtaman partion saavuttaessa Kolmen valtakunnan rajapyykin. Lapin sodan virallinen päätöspäivä on kuitenkin 25.4.1945, jolloin viimeiset saksalaiset joukot poistuivat Suomen alueelta. □

Kirjoitus on lyhennelmä kapteeni Keijo Itävuon muistelmista (Helsinki 1993).

JR 1:n joukot ovat saavuttaneet kolmen valtakunnan rajapyykin. (Kuvat Kauko Sarkkila)

OMISTUSKIRJA.

Me, Kilpisjärven karvillä tuntu-
reilla saksalaisia vastaan taistelleet
suomalaiset sotilaat, luovutamme tä-
män raunioista kohottamamme SII-
LÄSTUVAN tuntureiden yksi-
näiselle asukkaalle OJLÖEMAR
OJIBille.

Korkein antakoon ikuisen rau-
hansa ja siunauksensa etäiselle erä-
maakodille!

Siihistuvella 23.6.1945.

K. Ojamaa

Ereestiloukko.

M. Vuolteen

Kapteeni.

Esko Harjula

Sotamies.

Tällä lahjakirjalla luovuttivat JR 1:n 1. komppanian miehet saksalaisten jäljiltä korjaamansa erämaamökin takaisin asukkaalleen.

SOTAPÄIVÄKIRJAT

Ennen talvisotaa annettu kenttäohjesääntö määräsi, että jokaisessa pataljoonassa, patteristossa ja sitä suuremmassa joukko-osastossa sekä jokaisessa esikunnassa oli pidettävä ns. sotapäiväkirjaa. Siihen oli tehtävä aikajärjestyksessä muistiinpanoja sellaisista tapahtumista, toimenpiteistä ja seikoista, joilla voi olla merkitystä sotatoimille ja niiden myöhemmälle arvostelemiselle. Siihen merkittiin mm. taisteluissa kaatuneet. Sotapäiväkirjoja varten oli olemassa painettuja lehtiäkin, mutta usein merkinnät tehtiin tuttuihin "sinikantisiin" tai kiireessä pelkälle ruutupaperille. Päiväkirjaa pitivät yleensä upseerit tai aliupseerit.

Talvi- ja jatkosodassa pidettiin sotapäiväkirjoja määräyksestä poiketen aina perusyksiköistä lähtien. Sota-arkistoon onkin talletettu talvisodan ajalta noin 3 500 ja jatkosodan ajalta 25 000 sotapäiväkirjaa. Neuvostoliiton suurhyökkäyksen aikaan Karjalan kannaksella osa sotapäiväkirjoista katosi ja niitä kirjoitettiin myöhemmin uudelleen.

:n sotapäiväkirja

Päiväys	Kello	SIBALTO
19.6.-41	2, 30	Lähtö Raakasta junalla
	20.00	Saavuimme Hyytiälänsalmelle
20.6.41	00, 30	Allovi marssi, marssimme 19 km aivaa nani 5 tuntia, Sämin marssin jälkeen oli 7 km:n tauko. Seuraava lähtö klo 12.45, marssimme 33 km, saavuimme kello 22 2,5 km päähän Suolungalle hääntipästä tiuristeylehdestä. Väljängälle päin.
21.6.41		Levättiin marssin jälkeen

22.6.41 5.30 jätettiin marssia Sairaalasta: le päin noin 15 km, jonka jälkeen oli ruokailu ja 6 tunnin tauko. Tauon aikana kuulinone Radion välityksellä, että Salissa oli julistanut sodan Neuvostliitolle ja Salisan joukot olivat marssineet Viivon yli kanton päivän paununa kello 5.00. Asian tarkoitusta selvisi myöskin muille.

24.00 Saavuimme paikalleen jossa yövyimme, päivän marssimääräsi tuli 30 km

23.6.41 Marssi jätettiin marssimme 17.5 km jonka jälkeen oli ruokailu ja 7 tunnin tauko jätettiin marssi, matkaa oli 5 km Suomensalmen ja Kuusamon tiivistysalueen, jossa ruokailltiin ja jätettiin matkaa autoille Sairaalasta kirkon. Kylän pohjoispuolelle 9 km.

17.00 Majapaikassa 9 km. Sairaalasta Kuusamon päin olimme viivon jonka aikana oli peljätty ja asu-piirustysten kertausta.

24.30/6-41 jätettiin matkaa autoille Kuusamon kautta joutuspartaan jonne saavuttiin 2.7.41 kello 4.

27.41 18.00 jätettiin matkaa autoilla marssimalla 10 km. Joutuspartaan kylän ohitse, jossa pystytettiin telot kello 12.

4.7.41 5.00 jätettiin matkaa autoilla marssimalla 10 km. Joutuspartaan kylän ohitse, jossa pystytettiin telot kello 12.

4.7.41 2.00 joutuspartaan olivat vuorottain tie-työssä kello 23.30.

5.7.41 3.00 Komppania jättoi matkaa marssimalla koki Sairaalasta rajas ylitettiin Sairaalasta raja Louhe joutuspartaan kohdalle.

5.7.41 6.15 Matkaa jätettiin vielä 8 km, jossa pystytettiin telot. Matkan oli etulinjassa noin 15 km, tykistö ja joutuspartaan majapaikalla.

6-7/7-41 Sietyötä.

7.7.41 22.00 Komppania lähti liikkeelle, meidän majapaikallaan Kuusamon matkaa saavuttiin 8.7.41 kello 3 Matkaa etulinjassa oli tasta 1 km.

8.7.41 10.00 Säätiin komppaniatallenne pisin väänne tappio, sin. Housuranta Kaarlo haavoittui kran. sirpaleesta. Sietyötä. Etulinjasta kului sodan onnistuuta, tykistö kulta molemmien puolin.

8-11.7-41 jätettiin matkaa marssimalla itään päin 8 km, josta komppania meni yli, matkaa jätettiin suoran pohjoista koki pinnanturvan poltua pitkin, jota pitkin marssimme 10-12 km jossa otimme 7 komppanialta vastaan Vartiopailaan erään joutuspartaan.

16.7.41 5.00 jätettiin matkaa autoilla marssimalla 10 km. Joutuspartaan kylän ohitse, jossa pystytettiin telot kello 12.

Jääkäriyrykmentti 11:n sotapäiväkirjan perusteella laadittu muistio tapahtumien kulusta kesäkuussa 1944. (Keijo Itävuori)

- 7.6.44 Lähtö Viipurista Raivolaan, marssille Ahijärvelle.
 8.6. Uudelle majoitusalueelle Metsäkylään.
 9.6. Kello 6.00 alkoi kuulua kova tykistötuli, 18.00 pommituksia.
 10.6. Majoitusalueen pommitus. Käsky miehittää Kivennavan Linnanmäki, oikea raja apteekki.
 11.6. 1 K miehitti Kirkkomäen 20.50 Linnanmäen edustalla. 23.45 hv. ajoi asemien eteen ja alkoi ampua. Muutamia vaunuja pääsi esteen yli, jalkaväki hyökkäsi.
 12.6. 00.05 alkoi vetäytyminen. Linnanmäelle jäivät pst-tykit, Kirkkomäeltä ehtivät irrottautua. 02.50 vihollinen hyökkäsi VT-linjaa vastaan.
 12-13.6. Joukueet alistettiin 3 K:lle ja III patl. komentajalle.
 13.6. 16.00 kapt. Fr. Malmivaara I patl.komentajaksi.
 14.6. Vihollisen hyökkäyksiä.
 15.6. Vihollisen toiminta laimeampaa.
 16.6. Pat.kom. puhuttelu: Kiv.komppaniat irrottautuvat 24.00 alkaen
 17.6. 02.30 irrottautuminen tapahtunut suunnitelmien mukaisesti.
 17.-21.6. Vetäytyminen taistellen Kivennapa-Muolaa-Heinjoki-Antrean raja
 22.6. 1 K koottiin, pääll. M. Valkonen. Miehitti lohkon Kannikon mäen ja Riikolanvuoren välillä. Hyökkäykset torjuttiin.
 23.6. Vih. hyökkäsi useaan otteeseen. Luutn. Huotari haavoittui kuolettavasti, samoin väep. Pokela. Vänr. Peltonen kaatui.
 24.6. 06.00 rintamavastuu luovutettiin 2/JR 53:lle. Suursuon eteläpuolelle lepoon.
 25.6. Levossa.
 26.6. Patl. siirtyi maj. P. Valkosen komentopaikalle. 1 K ja kk.joukkue entisellä paikallaan reservinä.
 27.6. Reservinä.
 28.6. Vaihdettiin asemista komp. Noroviita päätien vasemmalta puolelta.
 29.6. Vih. pääsi vänr. Sallisen aseisiin. Selvitti tilanteen.
 30.6. Vaihto alkoi, mutta vihollinen hyökkäsi, torjuttiin.

ERKKI INGERTILÄ MUISTELEE

Erkki Ingerttilä

Talvisodan päätyttyä 13.3.1940 jäi yleiseksi käsitykseksi, ettei rauhan aika kestä kauan, vaan että sota jatkuu lähitulevaisuudessa. Valmistelut sotaa varten jatkuivat sekä Neuvostoliitossa että Suomessa. Niinpä puolustusvoimamme kutsuttiin ylimääräisiin kertausharjoituksiin 17.6.1941, mikä käytännössä tarkoitti armeijan yleistä liikkämäläpääntä.

Pattijoella miehet määrättiin kokoontumaan Kuuselaan, josta siirryttiin välittömästi Raahen. Suurin osa kokoontui Raahelaan ja Kauppakoululle. Sodanaikaiset joukko-osastot muodostettiin välittömästi kokoontumispaikoissaan. Raahessa ja Oulaisissa muodostettiin Jalkaväkirykmentti 32. Raahelaan kokoontuneet pattijokiset määrättiin J.R. 32:n I pataljoonan 1. komppaniaan, kun taas Kauppakoululle kokoontuneet J.R. 32:n Esikuntakomppaniaan.

Muistan, että meille Kauppakoululle kokoontuneille järjestyi heti ensimmäisenä yönä ylimääräinen liikkämäläpääntä. Sen aiheutti kaiketi iltapäivällä tarjottu hernekeitto. Jouduin yöpäivystäjäksi alakerran aulaan yläkerran rappujen juureen ja totesin kohta hiljaisuuden jälkeen, että yläkerran majoitustiloista alkoi kiihtyvä liikenne alakerran käymälätiloihin. Toiset juoksisivat harpaten pari kolme pykälää kerrallaan, toiset taas hiipivät niin varovasti, että astuivat kaksikin kertaa samalle askelmalle.

Aamuun mennessä liikenne kuitenkin rauhoittui ja päästiin muodostamaan sodanaikaisia yksiköitä. Omalle kohdalleni lankesivat viestijoukkueen radioaseman päällikön tehtävät. Radioliikennettä tarvittiin sodassa silloin, kun puhelinlinjoja ei ollut ehditty vetää, tai kun vihollispartio tai joku muu syy oli katkaissut puhelinyhteyden. Myös sotilaspartioiden mukana oli useimmiten radio. Sodan aikana viestiyhteyksien moitteeton pelaaminen katsottiin niin tär-

Viimeiset sotaharjoitukset ennen sotaa Karjalan Kannaksella elokuussa -39. (Kuva E. Ingerttilä)

keäksi asiaksi, että jokainen radioasema päivysti toimintavalmiina kaiken aikaa ympäri vuorokauden.

Rintamaoloissa käytettiin ajoneuvoilla kuljetettavaa B-asemaa ja selässä kannettavaa C-asemaa. Sodan myöhemmässä vaiheessa tulivat partioliikennettä varten ns. kyynelradiot, jotka uikuttavasta äänestään ja pienestä koostaan huolimatta kantoivat aika pitkälle. Sodanaikainen radioliikenne tapahtui pelkätään sähköttämällä ja salakielellä.

Kun Raahessa oli yksiköt muodostettu ja varusteet jaettu, jatkui matkamme junalla Hyrynsalmelle, josta etenimme marssimalla rintamalle. Varusteet lastattiin etupäässä hevosajoneuvoihin. Radioasemaamme kuljettamaan määrättiin yllättäen oma ruunani Pekka, joka oli aikaisemmin luovutettu puolustusvoimien käyttöön. Oletimme marssivamme lyhintä tietä itärajalle, mutta yllättäen marssisuuntamme olikin Puolangan, Taivalkosken ja Juntusrannan kautta kohti Uhtuaa. Sen aikaiset tiet niissä maisemissa olivat kovin mäkisiä, joten kunkin ajoneuvon perässä marssi ryhmä miehiä, jotka vastamäessä työnsivät ja myötämässä jarruttivat. Me radioaseman miehet kävelimme Pekan perässä auttelemassa. Pahimmat nikamat se Pekka kuitenkin, koukkupolvi kun oli, joutui nousemaan kontaten.

Nälkä yllätti

Valtakunnan rajan ylitimme heinäkuun ensimmäisenä päivänä. Välittömästi joukkomme valtasivat Lonkan ja Kursman kylät, joissa vastarinta oli vähäistä. Kovempaa vastarintaa oli odotettavissa Vuonnisen-Pistojoen seuduilla, jossa vahvat vihollisjoukot olivat hyvinvarustetuissa asemissaan. Pakottaakseen vihollisen irtautumaan asemistaan sotilasjohtomme lähetti II pataljoonan J.R. 32:sta ja II pataljoonan J.R. 11:stä eversti Vuokon johdolla koukkaamaan etelän kautta Pistojoen itäpuolelle ja katkaisemaan vihollisen perääntymistien. Viestijoukkueemme liitettiin samaan osasto Vuokkoon.

Osastomme eteni Melkajanlahteen, missä ylitettiin Kuittijärvi moottori-ponttooneilla. Onneksi vastarinta oli miehittämätön, joten maihinnousu saatiin suorittaa kaikessa rauhassa samoin kuin muutamien kilometrien eteneminen. Maasto oli erittäin vaikeakulkuista. Myös vihollisen vastarintaa ilmestyi eteemme ja se koveni kaiken aikaa mitä lähemmäs tultiin Vuonnisen ja Uhtuan välistä tieosuutta. Koukkausreissullamme oli arvioitu kuluvan aikaa neljä vuorokautta, mutta sitä kului kovasta vastarinnasta ja vaikeasta maastosta johtuen toista viikkoa. Matkalle oli varattu neljän vuorokauden muona ja kun huolto-yhteydet olivat selkäreppujen ja paarien varassa, niin on selvää, että nälkä yllätti matkalaiset pahemman kerran. Useita vuorokausia jouduimme etenemään ja sotimaan ilman ruokaa.

Enpä muista nähneeni toista niin kiitollista ilmettä, kuin oli joukkueenjoh-tajallamme Ahti Latomaalla, kun ojensin hänelle leipälaukusta kaivamani vanikanpalasen, jolle sivelin vielä hiukan voitakin. Ei sieltä leipälaukusta enää sen jälkeen monta vanikkapalaa löytynytäkään, joten hyväksyin mielihyvin veljeni Matin muutaman päivän kuluttua tekemän ehdotuksen: "Tehdään nuotio johonkin kallion koloon, keitetään pakilliset vettä ja kopistellaan siihen höystöksi leipälaukkujen pohjalta kaikki murut ja töryt." Näin tehtiin ja juotiin se har-

Puhelinryhmä "siellä jossakin". (Kuva E. Ingerttilä)

maa neste, josta tarkkana ollen erotti myös leivän makua. Toimituksen päätyttyä Matti ehdotti, että "huomenna sitten keitetään nuo leipälaukut. Kyllä niistäkin hiukan leivän makua lähtee!"

Vihollinen väijyi

Leipälaukkuja ei kuitenkaan tarvinnut keittää, sillä seuraavana päivänä saavuimme Uhtuantien varressa olleelle raahelaisten kenttäreittijoukkoille, jossa tarjottiin herkullista hernekeittoa. Täytimme pakit ja yllätyimme, kun vatsat eivät suostuneetkaan vastaanottamaan rokkaa kuin puoli pakillista.

Saavutimme päätietä etenevät omat joukkomme ja oman komppaniamme vasta Pistojoen itäpuolella Pinkojärvellä. Siellä liityimme komppaniaamme, joka oli etenemässä kohti Uhtuaa.

Saavuttuamme lähelle Tetrivaaraa puhelinmiestemme rakentama puhelinyhteys katkesi ja oli lähetettävä vikapartio korjaamaan se. Koska vikapartiossa oli aina vaara joutua vihollisten väijytykseen, ei aina tahtonut löytyä vapaaehtoisia partioon lähtijöitä. Tällä kertaa kuitenkin Kaarlo Eskola ja Hannes Hietala Pattijoen Ylipäästä ilmoittautuivat vapaaehtoisiksi. Pojat lähtivät matkaan, mutta kun linja ei korjautunut, eikä poikia kuulunut palaavaksi, alettiin pelätä pahinta. Lähdettiin ottamaan asiasta selvää ja löydettiin vihollisen väijytyspaikka Korpijärven maastosta.

Taistelutta eivät pojat olleet kuitenkaan luovuttaneet, koskapa väijytyksessä ollut vihollinen oli kärsinyt suuremmat tappiot. Kaarlo Eskolan ruumis oli väijytyspaikalla, mutta Hannes Hietalan ruumis löytyi vasta seuraavan vuoden elokuussa samalta Korpijärven seudulta.

Vihollinen oli rakentanut Tetrivaaraan vahvat puolustusasemat, joiden valtaamisessa joukkomme kärsivät suuret tappiot kaatuneina ja haavoittuneina. Pattijokisistakin kaatui siellä ainakin Väinö Tuomikoski, Martti Reinikka ja Reino Vedenoja.

Raahen ja Pattijoen poikia. Vas. Väinö Eskola, Pattijoen Jokelan-kylältä, joutui sotavangiksi.

Nämä seudut olivat laajoja erämaa-alueita, joten oli luonnollista, ettei edessä varsinaisia rintamaketurjuja riittänyt kuin tien välittömään läheisyyteen. Niinpä erämaa-alueiden valtaaminen oli hoidettava partioitten avulla. Tällaisella partiomatkalla kaatui Niilo-veljenikin partion kävellessä vihollisen väijytykseen jossain Eldankajärven eteläpuolella. Ampuja oli kytännyt puussa, josta oma partiomme oli hänet huomannut ja pudottanut välittömästi.

Tetrivaarasta eteneminen jatkui kohti Uhtuaa. Lähettipä eversti Fagernäs osaston Uhtuaankin saartamaan. Tämä operaatio kuitenkin epäonnistui, sillä voimakas vihollinen pakotti osaston perääntymään lähtöasemiinsa tappioita kärsineenä.

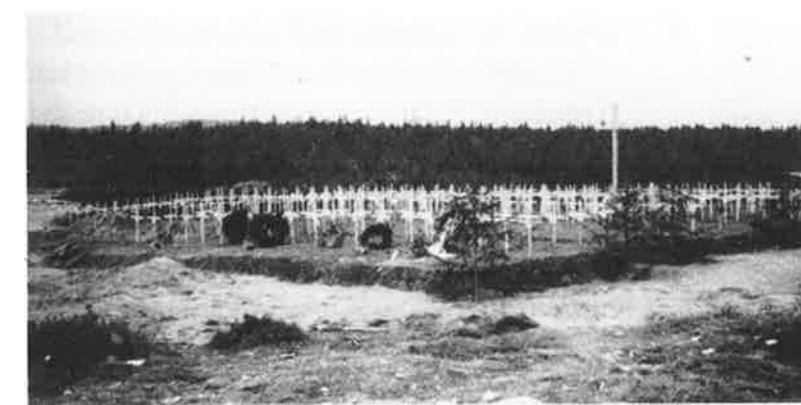
Kaikki kotiin

Varsinainen hyökkäyssota päättyikin sitten suurinpiirtein näille linjoille, eli Kis-Kis-, Muna- ja Makkarakukkuloille. Hyökkäysvaiheen viimeiset taistelut aiheuttivat joukoillemme suuria tappioita. Pattijokisista kaatuivat silloin ainakin Kustaa Kauppi, Matti Kukkonen, Arne Mattila, Eino Moilanen, Heikki Pyhtilä, Frans Vedenoja ja Jaakko Viitanen.

Rinnan tämän päätien suunnan etenemisen kanssa oli vallattu myös lähiseutujen kylät: pohjoisessa Hämeenkyliä, Malviainen ja Röhö sekä etelässä Jyväskylä ja Vuokkiniemi.

Uhtuan Jyvälahtea kesällä. (Kuva E. Ingerttilä)

Pistojoen sankarihautoja. (Kuva E. Ingerttilä)

Sodan johdolla oli tarkoituksena, että kaikki kaatuneet kuljetetaan kotiseurakuntiansa sankarihautoihin. Huonojen tieyhteyksien ja lämpimien ilmojen takia tämä ei aina onnistunut, joten vainajat haudattiin aluksi tilapäishautausmaihin rintamalinjojen läheisyyteen. Uhtuansuunnan vainajat haudattiin Pistojoelle perustettuun hautausmaahan. Hautaaminen tapahtui siten, että kaivettiin kolmisen metriä leveät montut, joihin puuarkkuihin asetetut vainajat laskettiin poikittain. Arkkujen päälle ladottiin tiivis lankutus, joka peitettiin vielä maalla. Kunkin vainajan kohdalle asetettiin tarvittavilla tiedoilla varustetut puuristit. Syystalvella vainajat sitten kuljetettiin kotiseurakuntiansa sankarihautoihin.

Pyysimme Maliniemen Eliaksen ja veli-Matin kanssa, että saisimme mennä polkupyörillä siihen tilaisuuteen, jossa sankarivainajat siunattiin tilapäishautoihin Pistojoen kenttähautausmaahan. Lupa myönnettiin ja näin pääsimme seuraamaan tätä korutonta tilaisuutta Pistojoen rannalla. Pian tämän jälkeen viestijoukkueemme siirrettiinkin Jyväskylästä, taisteluosasto Metsoon. Siellä voitiin katsella Keski-Kuittijärven takarannalla sijaitsevaa Uhtuan kylää, kuten Mooses aikoinaan Luvattua Maata.

Ribbentrop Malmilla

Asemasotavaihetta jatkui aina vuoden -44 kevääseen, jolloin Uhtuan suunta luovutettiin saksalaisille ja meidät siirrettiin Karjalan Kannakselle Kanneljärvelle. Emme ehtineet olla Kannaksella montakaan viikkoa, kun sain komennuksen puoleksi vuodeksi Helsinkiin alokkaita kouluttamaan. Viestikoulutuskeskus oli Santahaminassa, mutta meidän radiokomppaniamme oli toisella puolella Helsinkiä Malmin ampumaradalla lentokentän vieressä.

Yksi Malmin lentokentän läheisyydessä sattunut tapaus on jäänyt erikoisesti mieleeni. Eräänä alkukesän päivänä ilmestyi lentokentän päälle parvi nopeita hävittäjälentokoneita. Niiden joukosta laskeutui kentälle iso kuljetuskone, jota hävittäjät seurasivat. Muutaman päivän kuluttua koneet nousivat takaisin ilmaan ja häpyivät.

Jälkeenpäin kuulimme, että kuljetuskoneessa oli ollut matkustajana Saksan ulkoministeri Ribbentrop, joka kävi täällä neuvottelemassa ja tekemässä nimeään kantavan sopimuksen presidentti Rytin kanssa.

Ryti uhrautui

Ennen Venäjän sodan kääntymistä Saksalle kielteiseksi, oli Saksan sotilasjohdossa herännyt pelko siitä, että Suomi tekee Venäjän kanssa erillisrauhan ja lakkaa sotimasta sitä vastaan Saksan rinnalla. Tämän mahdollisuuden eliminomiseksi lähetettiin Ribbentrop Suomeen sopimaan jatkuvasta taistelusta Saksan rinnalla. Vastalahjaksi Saksa lupasi tehostaa ase- ja elintarvikeapuaan Suomelle. Presidentti

Mannerheim on saanut Saksasta korkea-arvoisia vieraita. (Kuva P. Pyhtilä)

Ryti katsoi kuitenkin, ettei Suomen hallitus voi tehdä sellaista sopimusta, joten hän allekirjoitti sopimuksen yksinään itsensä ja asemansa uhraten.

Sopimuksen saatuaan Saksa tehosti aseapuaan Suomelle ja sen turvin Suomi pystyi pysäyttämään Karjalan Kannaksen suurhyökkäyksen suunnilleen Viipurin korkeudelle ja Venäjä suostui rauhanneuvotteluihin ilman aikaisempaa vaatimustaan ehdottomasta antautumisesta. Tässä vaiheessa Ryti erosi presidentin virasta ja tilalle valittiin Mannerheim. Suomen hallitustahan Ribbentrop-sopimus ei sitonut, joten rauha Venäjän kanssa saatiin sovittua, joskin erittäin raskain ehdoin. Rydiltä tämä operaatio oli sellainen teko, että voidaan melkein sanoa, että hän pelasti sillä itsenäisen Suomen. Teostaan Ryti olisi varmaan ansainnut korkeimman mahdollisen kunniamerkin. Kunniamerkkiä hän ei kuitenkaan saanut vaan sotasyllisyystuomioistuimeltamme kymmenen vuotta kuritushuonetta. Hänet vapautettiin kuitenkin vuonna 1949.

Aseveljeys päättyi

Yhtenä raskaan rauhan ehdoista Suomi veloitettiin poistamaan maaperältään saksalaiset joukot. Ne eivät kuitenkaan lähteneet täältä määräajassa, joten heidät oli ajettava pois asevoimin. Perääntyessään Pohjois-Suomen kautta miehittämänsä Norjaan, saksalaiset noudattivat poltetun maan taktiikkaa tuhoten mm. Oulusta ylöspäin kaikkien suurten jokien sillat. Näin ollen suo-

malaisjoukkojen oli mentävä laivoilla Oulusta Tornioon ja Kemiin. Maihinnousun jälkeen syntyi Torniossa kcvimmat taistelut saksalaisten yrittäessä työntää maihinnousujoukot takaisin mereen. Näissä taisteluissa kaatui Pattijoelta ainakin Erkki Tuhkala. Myöhemmin vanhemmat ikäluokat saivat palata takaisin Muonion-Kittilän korkeudelta ja nuoremmat lähtivät työntämään saksalaisia Norjan rajan taakse. He onnistuivat tehtävässään ja maa sai rauhan. □

Erkki Ingerttilä

LUJILLE SE OTTI...

Näin sota muuttaa miestä. Jaakko Vedenoja kirkasotsaisena nuorukaisena v. 1937.

Sama mies vain neljä vuotta myöhemmin. Hänen Reino-veljensä on juuri kaatunut. Toinen veli Frans Vedenoja kaatui kaksi kuukautta myöhemmin.

"EMME TIENNEET
MATKAMME MÄÄRÄÄ..."

Pekka Pyhtilä talvella -42.

Kun suomalaisjoukot saivat 2.7.1941 käskyn ylittää itäraja, näkyi monen raavaan sotilaan silmissä kyyneleitä. Talvisodan kokeneet miehet tiesivät etukäteen, että osalle heistä reissu olisi viimeinen. Ensimmäisten rajanylittäjien joukossa oli myös pattijokinen **Pekka Pyhtilä**, joka sai tulikasteensa Latvajärvellä. Hän ehti ylittää joukkueensa mukana vielä Vuonnisjoen, mutta sen jälkeen vihollisen kranaatti osui liian lähelle. Mies haavoittui päähän ja jalkoihin, mutta oli jo kymmenen päivän toipumisloman jälkeen valmis palaamaan yksikkönsä.

Vuonna -21 syntynyt Pekka Pyhtilä osallistui heti talvisodan syttymisen jälkeen desantti- ja ilmapartiointiin Siikajoella, joka oli sotatoimialuetta. Tämä ei kuitenkaan nuorelle miehelle riittänyt, vaan joulukuussa 1939 hän matkasi yhdessä Martti Auran kanssa Ouluun ilmoittautuakseen vapaaehtoisena isänmaan palvelukseen. Yksiköksi määrättiin osasto Vähäkuopus, joka suoritti talvisodan aikana lähinnä vartiointitehtäviä. Rintamalle nuoria poikia ei lähetetty, mutta armeijan leivissä he silti olivat.

Rauhan tultua Pyhtilä kotiutettiin, mutta vuotta vanhempaan ikäluokkaan kuuluva Aura joutui samantien jatkamaan palvelusta asevelvollisena.

Veltoja sotilaita?

Pyhtilän vuoro tuli huhtikuun ensimmäisenä 1941. Aprillipäivänä. - Määrättiin ilmoittautumaan sen aikuiseen JR 11:een, joka oli silloin Taivalalasan kasarmilla lähellä Suomussalmea. Alamikkelän Aaron kanssa mentiin sinne yhtämatkaa. Siellä oli paljon Kainuun miehiä, mutta tuli sinne muita pattijokisiakin. Ainakin Hummastin Pauli, Paakkarin Erkki ja Linnakankaan kaksoset, Veikko ja Viljo.

Vasta siinä vaiheessa, kun joukkoja alettiin selvästi keskittää itärajalle, miehet alkoivat epäillä sodan syttyvän uudestaan. Saksalaisia sotilaita ei itärajalla vielä näkynyt, sen sijaan kylläkin heidän uudenaikaisia tankkejaan, joilla pystyi ylittämään vaikka järven. Myöhemmin samana kesänä Adolf Hitlerkin käväisi pikapikaa Suomussalmella rajanpintaa silmäilemässä.

- En itse nähnyt miestä, mutta sanoivat sen moittineen meitä suomalaisia veltoiksi sotilaksi. Tiedä häntä, onko näissä perää, mutta senkin kuulin, että Hitler olisi lisännyt siihen vielä "mutta piruja tappelemaan!"

Paikat kuntoon

Ennen juhannusta Pyhtilän joukkue komennettiin marssille Raateentien suuntaan. Siellä, tuoreessa muistissa olevilla talvisodan tantereilla, nuorukainen sai kertaheitolla tuta sodan todellisen kovuuden.

- Metsiin tien suulle oli jäänyt lukemattomia venäläisten ruumiita. Ne olivat jo melkein luina vaatteitten sisällä, huopatossut jalassa. Lähelle Suomussalmen kirkonkylää ne olivat päässeet...

- Suurin osa oli paleltunut kuoliaaksi, eikä se ollut mikään ihmekään. Semmoisia etelästä tuotuja kokemattomia kavereita hyvin heppoisissa kampeissa. Ja sehän oli kova se talvisota-talvi. Pakkasen takia kai ne olivat jääneet hautaamattakin. Joittenkin päälle oli yritetty panna vähän marjanvarsia. Me niille sitten kaivettiin hautoja. Marssimalla mentiin eteenpäin ja koko ajan koetettiin siivota paikkoja. Samalla tehtiin ampumalinjoja.

Hiukan myöhemmin Pyhtilä määrättiin pyhäjokisen alikersantti Matti Tuuttilan johtamaan kolmimiehiseen porukkaan, jolle annettiin tehtäväksi rajalla olevien miinoitusten purkaminen. Juuri tästä samaisesta raivatusta kohdasta JR 11:n joukot seuraavana yönä ylittivät rajan.

Kyöneleet silmissä

Hyökkäys alkoi heinäkuun toisena päivänä tasan kello 02.00. Tosin tykistö ja heittimet olivat aloittaneet oman osuutensa jo tuntia aikaisemmin. Keskityksen kohteena oli rajan vastakkaisella puolella sijaitseva Vasovaaran kasarmi-alue, sen etumaasto ja parakit.

- Hyökkäykseen lähtö tuli melkein kaikille yllätyksenä. Siitä kerrottiin meille miehille vasta siinä vaiheessa, kun piti lähteä liikkeelle. Olihan sitä tietysti jo jollakin lailla osattu odottaa, kun rajalle rupesi tulemaan jatkuvasti lisää tankkeja ja muuta koneistoa. Eikä siinä tietenkään auttanut muuta kuin lähteä, vaikka tiedettiin varmasti, että joillekin se on viimeinen reissu.

- Siinä tippui monelta talvisodan kokeneelta mieheltä kyöneleet silmistä. Ymmärtäähän sen, kun vasta olivat kotia päässeet.

Jos tuli hyökkäys yllätyksenä suomalaiselle jalkaväen miehelle, vielä suurempi yllätys se taisi sittenkin olla viholliselle.

- Ei siellä Vasovaaran kasarmilla varmasti ollut häävi olla kaikesta tietämättömänä. Ehtivät ne kuitenkin alta pois. Satuttiin tulemaan vielä ruoka-aikaan, kun olivat kenttäkeittiöt vielä kuumina.

Pyhtilän joukkue marssi nopeassa tahdissa Vasovaaran ohi yhä syvemmälle Karjalan ikimetsiin.

- Sitä painettiin yhtä soittoa, kun kerran liikkeelle lähdettiin. Ei ollut edes teltoja matkassa, vaan jouduttiin nukkumaan paljaalla kentällä. Joskus jopa vuorotellen. Muistan, miten verratonta oli, jos sattui silloin löytämään auringon lämmittämän kiven alleen. Koko ajan mentiin eteenpäin sellaista vauhtia, ettei tahotonut edes töpinä pysyä mukana. Hernekin oli joskus niin hapanta, että porina nousi pakista.

Tulikasteensa Pyhtilän joukkue sai Latvajärvellä.

- Siellä saatiin ensimmäinen kosketus viholliseen. Eivät ne tosin vielä kovin paljon panneet hanttiin, mutta alkoivat kuitenkin tulittaa. Meidän porukasta ei kaatunut Latvajärvellä yhtään. Muistaakseni ensimmäinen mies meiltä meni siellä miinaan.

Pattijoen poikia jatkosodassa. (Kuva P. Pyhtilä)

Sankarivainajia 2.6.41
Latvajärvellä.

Latvajärven jälkeen joukot saapuivat Ponkalankylään, missä niitä pommitettiin ensimmäisen kerran.

- Se oli kaunis paikka. Villiruusu kukki joen rannalla ja sen tuoksun minä muistan tänäkin päivänä. Siellä taisteltiin kovasti. Meiltä kaatui yhdeksäntoista miestä Ponkalassa.

Sitten tultiin Vuokkiniemeen. - Siellä tuli taas monta laivuetta pommittamaan, vaikka kaikki siviilit olivat seassa. Meille annettiin käsky hajaantua ja jokainen sai etsiä suojaa mistä parhaaksi näki. Se taisi olla hautuunmaa, minne minä juoksin. Siellä kasvoi harvaksen mäntyjä ja minä menin yhden puun alle suojaan. Pommikoneet lensivät niin matalalla, että näin selvästi, kun pommit irtosivat.

- Siihen lähelle tuli jostakin iso sika ja alkoi tonkia maata kaikessa rauhassa. Vaan kun pommit räjähtivät, sille tuli totinen hätä. Se pani jos millä äänellä ja meni monta kertaa ympärikin, kun se koitti lähteä johonkin päin. Kerkesin siinä ajatella, että tuolle se on henki tärkeä!

Pyhtiläkin säilytti henkensä - ja tuli vasta myöhemmin ajatelleeksi, ettei pommeja kannata ainakaan puun taakse mennä piiloon.

Kun pommikoneet olivat menneet matkoihinsa ja miehillä vähän henki taasaantunut, he ryhtyivät tutkimaan ympäristöä. Pyhtilä sai komennuksen partioon, joka lähetettiin katsomaan kylän ulkopuolella sijainnutta kolhoositilaa.

- Siellä ei näkynyt minkäänlaista liikettä. Suuren navetan ikkunat oli kaikki tukittu, eikä kuulunut minkäänlaista ääntä. Me arveltiin kuitenkin, ettei siellä ainakaan sotilaita ole. Aukaisin oven ja sanoin kynnykseltä sinne pimeään, että "voitte olla ihan rauhassa. Ei me mitään teille tehdä". Silloin alkoi suhina kuulua, kun mummut jatkoivat lypsämistä.

- Siinä vaiheessa mummuille tuli hätä, kun me kysyttiin ostaa niiltä maitoa. Valittivat, että mitä he sitten kolhoosiin vievät? Saatiin kumminkin ostettua joku maitolitra ja maksettiin selvällä suomen rahalla.

Vuokkiniemi on vallattu 1941.
(Kuva Veikko Riihijärvi)

Vuokkiniemen kolhoosinavetta v. 1941.

"Ryssiä!"

Seuraavaksi joukot etenivät Vuonnisiin, joka oli myös maalauksellinen karjalaiskylä. Maisemia ei kuitenkaan paljon ehditty ihailemaan.

- Vuonnisjoen yli mentiin lauttapussisiltaa pitkin yksikkö kerrallaan. Kun porukka oli päässyt toiselle rannalle, yksi kersantti Tiitto sanoi minulle, että "Minusta tuntuu, kuin tuolta mettästä kuuluis jotakin. Mennäänkö kattomaan?" Lähdettiin yhdessä tutkimaan maastoa ja yhtäkkiä huomasin joka puolella maassa sotilaskypäriä. Niitä oli siellä aivan ympäriinsä. Kysyin Tiitolta, että "Mitä ne nuo ovat?" Se ehti sanoa vain, että "Ryssiä!", kun ne ampuivat sen siihen paikkaan ja minä jäin yksin.

- Eihän siinä muu auttanut, kun yrittää pitää puoliaan siihen saakka, että muut ehtivät apuun. Pääsin onneksi ryömimään jokivarteen kuolleeseen kulmaan ja onneksi oli hyvä pyssy.

Pyhtilä sai pidettyä pintansa, vaikka hänen ympärillään oli ainakin joukkueen verran vihollissotilaita. Ja jos vielä huonompi tuuri olisi käynyt, omankin porukan tuli olisi saattanut osua kohdalle. Aivan ehjänä mies ei sentään Vuonnisjoelta selvinnyt. Vihollisen luodit ja kranaatin sirpaleet haavoittivat häntä kolmeen eri kohtaan.

- Meni siinä äitän kirjeetkin resuksi, kun käännyin ottamaan uutta lipasta ja luoti raapaisi rintataskua. Oli kuitenkin niin hyvä onni, ettei jaloista mennyt luita poikki, vaikka luodit tekivät kolot kumpaiseenkin. Päähänkin jäi sirpaleita loppuiäksi.

Pyhtilän olo helpottui vasta muiden suomalaisten tullessa apuun. Vihollinen sai silloin muitakin tähtäimeensä, eikä keskittynyt enää yhteen mieheen.

- Kovasti ne huusi uraata, kun hyökkäsivät. Kaikki kuitenkin saatiin ajettua pois.

Vaan mitenkähän suomalaisten olisi käynyt, jos kersantti Tiitto ei olisi lähtenyt tarkistamaan outoja ääniä? Tai Pyhtilä huomannut vieraita kypäriä maastossa?

- Huonosti olisi käynyt. Niillä oli tarkoituksena antaa meidän kahden mennä ensin kaikessa rauhassa. Sitten ne olisivat räjäyttäneet joen yli laitetun sillan, jota pitkin meikäläiset kulkivat. Sinne oltais jääty.

Sairaalareissu

Kersantti Tiitto maksoi tarkkakuuloisuutensa hengellään. Pyhtilä puolestaan käveli vertavaluvana joukkosidontapaikalle. Sieltä hänet toimitettiin aluksi Suomussalmen kenttäsairaalaan ja seuraavana päivänä sotasairaalaan Ouluun. Asetakin nappiin kiinnitetty "lähetelappu" on Pyhtilällä tallessa vieläkin. Siihen on kirjattu päivämäärä 16.7. ja kellonaika 10.00. Joukko-osasto 5012 ja tuntolevyn numero 67702.

- Soitin Oulusta siskolle Piehinkiin. Se olikin varsinainen yllätys. Kotiin oli jo kerennyt tulla tieto, että minä olen kaatunut!

Kerttu-sisko tuli pian sairaalaan haavoittunutta veljeään katsomaan. Mukana oli myös Pekan tuleva Asta-vaimo. Naiset kävelivät useita kertoja sairaalan käytävällä paareilla maanneen Pekan ohi, kun eivät yksinkertaisesti tunnistaneet nokista ja resuista miestä.

- Eihän siellä rintamalla paljon peseskely. Tarkoituksellakin annettiin nokeentua, että pysyttäisiin paremmin piilossa. Haavat tietysti puhdistettiin, mutta muusta ei ollut niin väliä. Se olikin sitten siivoa, kun minut viimein Oulussa pantiin ammeeseen. Pinnalle kertyi monen sentin kerros mustaa öljyistä nokea!

Asta-neito ei ollut onneksi ehtinyt surra seurustelukumppaninsa "kaatumista". Muutenkaan pari ei ruukannut etukäteen turhaan surra tulevia.

- Joillekin se oli kovin vaikeaa se hyvästijätö. Minä sanoin aina vain "hei!", kun lähdin lomilta takaisin linjaan. Se piti ottaa sillä lailla. En lähtenyt koskaan kuolemalle. Liekö tuo Astakaan ikinä itkenyt, kun minä lähin?

Suoraan hyökkäykseen

Kymmenen vuorokauden toipumisloman jälkeen seurusteleva pari joutui jälleen totuuden eteen. Pekka sanoi "heinsä" ja matkasi taas Suomussalmelle ja ilmoittautui Taivalalasan HTK:een.

- Ei minun olisi enää tarvinnut mennä rintamalle, mutta kun kysyin pataljoonankomentaja Raniselta, että pääseekö mukaan, tämä sanoi, että "tottakai!"

Pyhtilä osoitettiin takaisin entiseen yksikköön, joka oli siinä vaiheessa edennyt Uhtualle, eli niin pitkälle itään kuin tulisi hyökkäysvaiheen aikana menemään. Loppupuolella kesää -41 linjoilla käytiin jo lähes asemasotaa, mutta hyökkäystoimintaa oli vielä ajoittain.

Lähelle Niemiskukkulaa sijoitettu JR 11 oli Pyhtilän saapuessa parhailaan valmistautumassa hyökkäykseen. Mies joutui siihen mukaan suoraan toipumislomalta, haavat vielä hellinä.

- Nähtävästi meidän piti suojata hyökkäämään lähtenyttä JR 32:n porukkaa, jolla oli tarkoituksena motittaa venäläiset Kuittijärven suunnalla kymmenien neliökilometrien alueella. Vastarinta oli kuitenkin niin ankaraa, että ne joutuivat palaamaan takaisin.

- Pitkälle ei päästy mekään. Vihollisen heittimet ja konekiväärit hakkasivat niin, että juututtiin heti ensimmäiselle purolle. Minun ja yhden toisen miehen väliin tuli siinä ryttäkässä heittimen ammus, mutta meille kummallekaan ei käynyt mitenkään. Lähtöhän sieltä tuli, mutta jos se homma olisi onnistunut, siinä olisi motitettu koko Uhtuan suunta!

Yritys oli hyvä, mutta hintaa sille totisesti tuli. Pyhtilän yksiköstä kaatui Kuittijärvellä yhdeksän miestä ja haavoittui 39. Yksi vaikeimmin haavoituneista oli Pyhtilän oman joukkueen johtaja, vänrikki Paavo Kauppila.

Saksalaistankit hätiin

Pyhtilän joukkue jäi vielä joksikin aikaa lähelle Niemiskukkulaa. Linjaan oli rakennettu korsut ja juoksuhaudat, mutta hengenmeno oli silti aina lähellä.

- Kerran tuli korsun katolle kolme kranaattia peräjälkeen. Yksi osui korsukäytävään, missä seisojia parasta aikaa kaksi tuttua miestä. Lyhyempi mies säilyi hengissä, mutta pitemmältä meni pää.

Syksyn tultua JR 11 sai siirron linjojen viereen Puumalankankaalle, missä

oli myös lottien hoitama kanttiini ja vähän kauempana rykmentin komento-
paikka. Lepoa ei kestänyt kovin pitkään, sillä marraskuussa miehet komennet-
tiin taas hyökkäykseen. Tällä kertaa vihollista päin käytiin saksalaisten tankki-
en tuella. Niiden etenemistä ohjasi juutalaissyntyinen komentaja Klass.

- Etenimme yli viisi kilometriä ja pääsimme jo venäläisten juoksuhautojen yli.
Sitten tuli niin kova vastus, että piti lähteä hyppyeseen. Pääsivät jo motittamaan
meidät, mutta onneksi saksalaiset tankit tulivat apuun ja aukaisivat motin. Il-
man niitä sieltä ei monikaan meistä olisi tullut takaisin. - Perääntyä piti niin
äkkiä, että kaatuneet ja haavoittuneet käskettiin jättämään sinne. Saman korvike-
porukan miehen minä kumminkin nostin selkään, kun se pyysi niin kovasti
apua. Haalasin sitä pitkän matkaa, mutta kun se haavoittui vielä siinä selässäkin
ja pyysi jättämään sinne, nostin miehen yhden tankin päälle ja jatkoin matkaa.
Sitä en tullut tietämään, miten hänen lopulta kävi.

Sota jatkuu

Samanaikaisesti oli venäläinen partio hyökännyt komentopaikalle vakaana
aikomuksenaan valloittaa koko rykmentti. Siellä oli kuitenkin vielä sen verran
puolustajia jäljellä, että hyökkäys onnistuttiin torjumaan. Puumalankankaan
komentopaikan vieressä - kaiken tämän keskellä - työskenteli myös rohkeita
kanttiinilottia. Yksi heistä oli nykyisin Raahessa asuva Anni Fingerroos.

Pyhtilän joukko-osasto pysyi Uhtuan suunnalla vuoden 1942 kevääseen saak-
ka. Toukokuun viidentenä päivänä se
sai määräyksen jättää kukkulat ja siir-
tyä Louhen suunnalle. Suomalaiset
joukot olivat joutuneet Kiestingissä
venäläisten mottiin ja tarvitsivat kii-
reesti apua. Pekka Pyhtilä lähti mui-
den mukana kohti Kiestinkiä. Hän
muistaa lähtöpäivän erityisen hyvin,
koska sattui olemaan hänen 21. syn-
tymäpäivänsä.

Sitä hän ei kuitenkaan osannut aa-
vistaa, että tulisi viettämään rintamal-
la vielä kolme seuraavaakin syntymä-
päiväänsä. □

Pekka Pyhtilä puhdetöissä asemasodan aikana Uhtualla.

POIKASENA PIISKAN TAAKSE

**Alpo Tuohinto ei malttanut odottaa
valtion virallista kutsua, vaan ilmoit-
tautui vapaaehtoisena armeijaan.
Kolmen kuukauden koulutuksen jäl-
keen kahdeksantoistavuotias nuoru-
kainen seisoj vartiossa Uhtualla. Sen jälkeen seurasivat Kannaksen
torjuntataistelut ja lopulta Tornion maihinnousu. Sodan päättyessä
Tuohinto oli vasta kaksikymppinen, mutta jo monissa koitoksissa
karaistunut sotaveteraani. Sotien muistot hän on tallettanut tarkasti
laajoihin arkistoihinsa - ja ihmettelee vieläkin, ettei saanut koko
sotaretkensä aikana naarmun naarmua. Panssaritorjuntaan kouluttu
Tuohinto taisteli JR 11:ssä.**

Alpo Tuohinnon kerratessa omaa sotahistoriaansa esille nousevat sellaiset
legendaariset paikannimet, kuin Uhtua, Kivennapa, Muolaa, Heinjoki, Vuo-
salmi, Ihantala...

Tuohon aikaan Pattijoen Ylipäässä asuneen Tuohinnon sotaretki alkoi kui-
tenkin kotoisemmista maisemista, Raahen seminaarilta. Siellä piti majaa jal-
kaväen koulutuskeskus numero 15, eli virallisesti 12./Jv Koulu 15, ja sinne
nuori Tuohinto ilmoittautui palvelukseen 9.10.1941.

“Alokkaiden koulutus kesti siellä vain muutaman kuukauden. Meitä oli yhtä
aikaa kaksisataa miestä Raahesta ja Pattijoelta. Majoitus oli järjestetty luokka-
huoneisiin, jotka olivat täynnä kerrossänkyjä - ja täitä. Niitä siellä oli hirmui-
sesti. Se koulutus oli pääasiassa semmoista höykkyytystä, marssittiin ja laulettiin.
Useimmiten mentiin Pattijoelle ja takaisin.

“Ei hassumpaa!”

Raahen seminaarilla Tuohinnosta kouluttiin kolmessa kuukaudessa panssari-rintorjuntamies. Sen jälkeen hän matkasi muiden mukana lähestulkoon suoraan rintamalle. Lähtöpäivä oli 15.1.1942, jolloin linjoilla käytiin asemasotaa. Ensin mentiin junalla Hyrynsalmelle ja siellä meidät kaikki kaksisataa lastattiin kuorma-autoihin ja kuskattiin Vaaralaan. Autoissa oli avolavat ja pakkasta kolmekymmentä astetta, joten ehti siinä joillekin tulla kylmäkin. Vaaralassa meille annettiin joka miehelle omena ja suklaalevy. Muistan vieläkin, miten mukavalta se tuntui. Ajattelin silloin, että “tämähän ei ole yhtään hassumpaa!”

Ensimmäisenä yönä miesten makuupaikat löytyivät päätien varteen pystytetyistä teltoista. Heti seuraavana päivänä heidät siirrettiin töpinään (kompanian majoituspaikkaan), joka sijaitsi parin-kolmen kilometrin päässä etulinjasta. Siellä miehet jaettiin eri komppanioihin.

- Minua ei ensin meinattu huolia mihinkään, mutta vietiin sitten lopulta pst-porukkaan numero 5004. Sitä johti kapteeni Matti Huotari. Sen miehet olivat enimmäkseen oulaistelaisia, mutta oli siellä meitä pattijokisiakin. Minun lisäksi ainakin Weissenfeltin Lauri ja Viitalan Väinö.

Piiskan takana. (Kuva A. Tuohinto)

Munat ja makkarat

Pst-kompanialla oli linjassa kuusi tykkiä, jotka oli suunnattu kohti vihollisen hallussaan pitämää Munakukkulaa. Tuohinnon ryhmän korsut sijaitsivat Makkarakukkulalla, eikä kaukana ollut Kis-kiskukkulakaan. Kaikki lauluntekijän kuuluksi tekemiä paikkoja.

- Töpinässä oltiin ensin muistaakseni pari yötä. Sitten minut vietiin suoraan korsuun, joka oli kaivettu kukkulan rinteeseen. Siinä oli maalattia ja taisivat olla seinätkin samaa ainetta. Se oli hyvin pieni ja ahdas kuudelle miehelle. Omia nukkumapaikkoja ei ollut, vaan maattiin vierä vieressä.

- Heti samana iltana jouduin vartioon. Se oli ensikertalaiselle jännittävä paikka. Vartiopaikalta ampumahaudasta meni rautalanka korsuun ja sillä oli määrä hälyttää muu porukka, jos tarvis tulisi. Valoraketeilla valaistiin välillä tienoota, ettei venäläinen päässyt yllättämään.

Vartion loputtua kellistyi korsussa siihen väliin, mistä seuraava oli lähtenyt. Reppu vain päänaluseksi, mantteli peitoksi ja unen päästä kiinni. Jos siinä ah- taudessa sattui saamaan.

Korsuporukka "Vanhan korsun" edessä. Oik. Alpo Tuohinto.

- Myöhemmin meille annettiin lupa rakentaa parempi korsu. Töpinän miehet toivat sitä varten puutkin valmiiksi. Myös polttopuut tuotiin linjaan halottuina. Eihän siellä etulinjassa voinut ruveta puita hakkaamaan. Olisi pian naapuri kuullut ääniä.

Etulinjan miesten aika kului enimmäkseen kahden tunnin vartiovuoroissa ja nukkumisessa. Jotkut tekivät korsussa puhdetöitä, mutta Tuohinto ei siihen puuhaan oikein tuntenut intoa.

- Tein minä yhden lipputangon piiskan hylsystä ja se on minulla vieläkin tallella. Asemasodan aikana etulinjaan tuotiin lämmin ruoka töpinästä kaksi kertaa päivässä. Makkaralla Tuohinnon porukka oli saksalaisten muonissa, eikä niissä ollut mitään moittimista. Keittoruoan lisäksi miehet saivat vielä annospakkaukset, jotka sisälsivät kahden päivän muonan. Siinä oli tupakkaa, sokeria, margariinia, juustonappi, marmelaattia ja kahvinpöönä. Ne me hienonnettiin

pullolla jauheeksi ja keiteltiin kahveiksi.

Miehet viettivät linjassa tavallisesti kuukauden tai pari. Sen jälkeen he pääsivät viikoksi töpinään.

- Siellä tehtiin vuorostaan pikkupuita toisille. Joskus keiteltiin kiljuakin. Kerrankin me kerättiin kuuteen pekkaan monen viikon annossokerit talteen ja tehtiin töpinässä kiljuksi. Kolme päivää odoteltiin sen valmistumista ja sitten ryypättiin.

Partiot liikkeellä

Aseet eivät pysyneet hiljaa asemasodankaan aikana.

- Kaksi-kolme kertaa kuukaudessa ammuttiin kaikilla kuudella piiskalla yhtäaikaan venäläisten linjoille. Sieltä vastattiin, mutta aina myöhässä. Kuulin sitten, että meikäläiset olivat vetäneet tapsit venäläisten puhelinlinjoihin ja yhdessä meidän korsuista istui jatkuvasti mies kuulokkeet korvilla kuuntele-massa niitten puheluita. Ja venäläisillä riitti ihmettelemistä, mistä ne suomalaiset aina tietävät niitten touhut Munalla ja muilla kukkuloilla!

Eräänä päivänä Tuohinto näki myös jotakin sellaista, mille hän ei ole löytä-nyt tyhjentävää selitystä vielä tänäkään päivänä.

- Pohjoisen suunnasta lensi kolme saksalaista Messerschmidtä suoraan meitä kohti. Jostakin syystä ne kääntyivät kuitenkin itään ja laskeutuivat venäläisten kentälle. Saman tien meidän heittimet alkoivat toimia ja ampuivat kaikki kolme hävittäjää tuleen. Ne paloivat siihen kentälle. Tuohinto tovereineen ei tullut tietämään hävittäjälentäjien kohtaloa, mutta eivätpähän venäläiset saaneet ainakaan heidän koneitaan sotasaaliiksi.

Tarkasta vartiointista huolimatta vihollinen pääsi välillä yllättämään. Näin tapahtui myös Niemiskukkulalla, minne Tuohinto oli lähetetty komennukselle.

- Siellä yhdyttiin venäläisten partio, jolla oli selvästi tarkoituksena räjäyt-tää meikäläisten korsut taivaan tuuliin. Kaksimetrisiin lautoihin oli laitettu jo rotulit valmiiksi. Selvästi oli suunniteltu, että ne työnnetään sisälle korsuihin. Siitä ei kuitenkaan tullut mitään, kun suomalaiset olivat valppaina.

Tuohinnon komennus Niemisellä kesti parisen kuukautta. Kukkulan korsut eivät olleet juuri sen kummempia kuin muuallakaan, mutta nimet olivat komeita: Nizza, Monte Carlo, Klupi jne. Niemisellä Tuohinto tutustui myös ensimmäisen

kerran saksalaisiin sotilaisiin, joiden kanssa käytiin sotaa vielä rinta rinnan. Tuohinto muistaa olleensa vartiossakin yhden saksalaisen kanssa - ja pelotel-leensa tahallaan aranoloista miestä.

Sitten alkoivat Jelettijärven taistelut lähellä Kiestinkiä.

- Niemiseltä lähdettiin sinne apuun ja minun piti myös mennä mukaan. Olin jo kasannut kampeet lähtövalmiiksi, kun siihen tuli yksi majuri sanomaan, ettei noin nuorta miestä lähetetä sinne. "Jäät tänne tuota lottaa passaan!" se määräsi. - Viitalan Väinö meni Jelettijärvelle, mutta minä sain jäädä töpinään. Hakkasin sillä aikaa lotalle pikkupuita ja kannoin vettä töpinään. Parin viikon päästä muut tulivat takaisin. Ketkä olivat ehjinä säilyneet.

Lomat kortilla

Asemasodan aikana rintamalla vieraili erilaisia viihdytyskiertueita ja Tuohintokin onnistui pääsemään kerran tällaiseen näytökseen.

- Esiintymislava oli töpinän ja linjojen välissä ja sinne oli kerätty ainakin 500 ukkoa katsomaan. Silloin siellä oli muistaakseni voimistelijoita ja sellaiset nimet jäivät mieleen kuin Orvokki Siponen, Klaus Salin ja Talikkalan Taitovoimis-telijat. Uhtuan miesten hengenravinnosta puolestaan huolehti pastori Aarno Seppo, joka piti miehille iltahartauksia.

Makkarakukkula. (Kuva A. Tuohinto)

Ensimmäiselle kotilomalle Alpo Tuohinto muistaa päässeensä vasta syyskuussa -42.

- Lomien piti pyöriä kolmen kuukauden välein ja Oulaisten miehet olivat siihen mennessä olleet jo monastikin lomilla. Siinä kohtaa ne taisivat minua vähän kusettaa, mutta mitäpä näistä!

Maaliskuussa -44 Tuohinto siirtyi 3. divisioonan miesten mukana Kuusamoon varmistamaan Kiestingin ja Uhtuan suuntaa saksalaisten reservinä. Rintamalinja Uhtualla jäi nyt aseveljien vastuulle.

Saksalaiset olivat rakennuttaneet vankityövoimalla Hyrynsalmesta Kuusamoon johtavan kapearaiteisen kenttäradan, jota kutsuttiin "Kuoleman radaksi". Luultavasti siitä syystä, että moni vanki oli kohdannut rakennustöissä tiensä pään. Tuohinto matkusti tätä kenttärataa pitkin ainakin kerran kotilomalle.

- Saksalaiset pysäyttivät junan silloin kesken matkaa. Olivat huomanneet teeriparven puunlatvoissa ja alkoivat ampua niitä oikein sakilla. Yhtään lintua ei tullut alas. Sitten ne nousivat muina miehinä takaisin junaan ja matka jatkui.

Konepistoolit alttarilla

Kuusamon komennus ei kestänyt pitkään, sillä 9.6.1944 alkoi Kannaksella tapahtua. Venäläiset aloittivat suurhyökkäyksensä ja kaikki kynnelle kykenevät suomalaiset tarvittiin sinne apuun. Tuohinto ja oulaistelaiset matkustivat Kuusamosta ensin Ouluun.

- Junan ei pitänyt pysähtyä Oulaisissa ollenkaan, mutta sen se kuitenkin teki. Vaimot ja tyttöystävät tiesivät jotenkin olla asemalla odottamassa ja siinä sitä halattiin ja suueltiin puolin ja toisin. Sitten taas jatkettiin matkaa, juotiin viinaa ja laulettiin Erikaa. Jäätiin pois junasta ennen Kivennapaa ja käveltiin ensin Mannerheim-linjalle. Sieltä marssittiin Kivennavan kirkolle, mihin tultiin puolen päivän maissa.

Päästyään perille Kivennavan uudelle kirkolle miehet sijoittivat ensin piiskatykin kirkon edustalle ja menivät sitten itse sisälle konepistoolit mukanaan. Aseensa he pystyttivät kursailematta alttarin eteen Kristuksen kuvan katsellessa heitä seinältä tutkimattomin silmin.

- Meitä oli siinä alun toistakymmentä miestä, puoli tusinaa piiskalla, kaksi tulenjohdossa ja viisi muuta. Siinä koko sakki.

- Venäläiset tulivat puolen yön aikaan ja saivat melkein motitettua meidät, mutta eivät ihan. Semmoinenkin tapaus nähtiin siellä omin silmin, kun venäläisiä tankkeja alkoi tulla nurkan takaa ja yksi alikersantti Tuomola ampui niitä yhdeksän kappaletta peräjälkeen tuleen. Sillä oli joku niitä uusia saksalaisia aseita. Viitalan Väinökin oli siellä ja näki sen myös. Yhdeksän niitä oli, ei yhtään vähempää. Eikä sillä miehellä ollut ketään kaverina. Se latasi, tähtäsi ja laukaisi koko ajan aivan yksin. Kymmenes tankki oli sitten liikaa ja se tappoi Tuomolan.

Tuohinnon tietämän mukaan tämä poikkeuksellisen urhea alikersantti lyötiin myöhemmin postuumisti Mannerheim-ristin ritariksi. Rohkeutta suomalaisilta ei puuttunut, mutta venäläisten ylivoima oli musertava.

- Oltiin etukäteen sovittu, että komentaja ampuu merkkiraketin, kun pitää lähteä perääntymään. Vähän ajan päästä se tekikin sen ja me syöksyttiin pois kirkolta juuri ennen motin sulkeutumista. Mentiin läpi Mannerheim-linjan kaikkien kuuden piikkilankakerroksen ja vihollinen tulitti meitä koko ajan. Siinä oli hengenlähtö lähellä joka miehellä. Onneksi venäläinen oli semmoinen, että se ruukasi ampua yli ja me päästiin ryömimällä eteenpäin.

Linjat murtuvat

Viisisataakiloinen piiskatykki jäi siinä tohakassa Kivennavan kirkolle, mutta miehet selvisivät itse ehjin nahoin joukkojen kokoamispaikkaan. Pian kävi kuitenkin ilmi, että koko piiskaporukka oli joutumassa perääntymisestään kenttäoikeuteen ja sitä tietä ammuttavaksi.

- Huusihan se komentaja heti sen perään, kun oli ampunut sen raketin, että "Seis, miehet! Takaisin!" Kai se oli jostakin syystä muuttanut mieltään, mutta eihän meistä enää siinä vaiheessa kukaan pysähtynyt, kun venäläinen oli nurkan takana ja kranua tuli koko ajan niskaan. Komentaja tuli itsekin perässä sen kun kerkesi. Hyvä ettei ohi pyyhältänyt. Meidät otettiin sitten kiinni ja vietiin töpinään. Kenraali Pajari sanoi siellä, että koko porukka pannaan ensin kaikkein kuisimpaan paikkaan ja sitten ammutaan. Ne pistikin meidät semmoiseen monttuun, jossa oli ainakin puoli metriä vettä. Siellä sitä oltiin kolme vuorokautta ilman leivänpalaa. Sitten linjat murtuivat uudestaan ja saatiin lähteä pikamarssia kohti Muolaata. Eikä kenttäoikeudesta puhuttu enää mitään.

Muolaan kirkolla joukot ehtivät olla vain hetken, kun linjat murtuivat jälleen.
- Lähetti tuli sanomaan, että "pistäkääpä pojat juoksuksi, teillä on viisi minuuttia aikaa".

Seuraava pysähdyspaikka oli Heinjoki, missä perääntyvät suomalaiset kaituivat aseisiin. Heinjoella Tuohinto tapasi vastikään rintamalle tulleen Kauko Sarkkilan. Siellä hänen joukkueensa sai myös uuden piiskan Kivennavalle jääneen tilalle. Tuohinto kumppaneineen kaivoi muiden tavoin itselleen vaatimattomat poterot ja päätti sitten ryhtyä korvikkeenkeittoon.

- Haalittiin lähetyviltä risuja ja sytytettiin niistä hirmuinen nuotio. Siitä taisi tulla vähän turhankin iso. Juuri kun oltiin saatu heitettyä roippeat veteen ja pakki tulelle, ryssä huomasi nuotion ja alkoi ampua meitä kranaatinheittimellä. Siitä piti äkkiä päästä suojaan. Meidän ryhmänjohtaja, raahelainen Turpeisen Veikko, hyökkäsi pää edellä poteroonsa ja sai siinä rytäkässä osuman takapuoleensa. Minä kerkesin ottaa korvikepakin nuotiosta ja vein sen mukana ni monttuun.

Tuohinto joi poterossaan korviketta ja veipä sitä myöhemmin haavoittuneelle ryhmänjohtajalleenkin, kunhan venäläisten tulitus oli hiukan laantunut.

- Muut lähtivät sitten viemään Turpeista sidottavaksi ja minä jäin monttuun yksin. Ne viipyivät reissullaan koko pitkän päivän, mutta tulihan ne sieltä viimein takaisin.

Viimeisten joukossa

Heinjoelta joukot siirtyivät Kuparsaaren kautta Vuosalmelle, missä suomalaiset joutuivat raivoisaan taisteluun vihollisen kanssa. Tuohinto ja kumppanit olivat koko ajan etulinjassa piiskoineen.

- Venäläiset tulivat kolme eri kertaa joen yli, mutta ne ajettiin aina takaisin. Ne yrittivät olla ovelia ja tekivät ponttoonisillan veden alle, mutta saksalaiset Stukat ampuivat ne joka kerta hajalle.

Seuraavaksi miehiä tarvittiin Ihantalassa ja siellä aseet vihdoin vaikenivat. Tosin Ihantalassa taisteltiin päivän verran pitempään kuin muualla.

- Venäläisten komentaja ei ollut ajan tasalla. Mekään ei tiedetty, mistä oli kysymys, kun sanottiin, että rauha on tullut, mutta silti ammuttiin koko ajan. Siinä meni monta meikäläistä ihan turhaan.

Suomalaisten sotilaiden uskomatonta peräänantamattomuutta kuvaa se, että he vielä lopenuupuneinkin jaksoivat ottaa kaikki keinot avuksi kamppaillessaan ylivoimaista vihollista vastaan.

- Venäläisiltä oli jäänyt sinne kentälle yksi hyökkäysvaunu, josta oli kai tela katkennut. Muuten se näytti olevan kunnossa. Pahaksi onneksi se sattui vaan olemaan sellaisessa kulmassa, etteivät meikäläisten tykit voineet ampua sitä. Pojat olivat kaivaneet jo pitkästi tunnelia päästäkseen sen alle, että olisivat saaneet sen lopullisesti tuhotuksi. Se homma jäi kuitenkin kesken, kun ehti tulla rauha. Seuraavana päivänä venäläiset tulivat ja laittoivat vaunuun kettingit ja kiskoivat sen omalle puolelleen.

Taistelujen laannuttua voitiin ryhtyä loppuselvittelyihin.

- Siinä kävi niin, että meidän porukka lähti sieltä viimeisenä Suomen puolelle. Kävellä huitaistiin kuusikymmentä kilometriä yhtä soittoa ilman ainuttakaan keittua välillä. Venäläiset tulivat perässä sadan metrin päässä. Kerran Tuohinnon porukka joutui pakostakin levähtämään, kun venäläinen majuri astui suomalaisten miinaan. Tukka siinä nousi pystyyn monelta suomalaisjermultakin. Miinoja ei nimittäin pitänyt enää sillä tiellä olla. Venäläiset olivat määränneet suomalaiset perkkamaan ne kaikki pois.

- Siitähän meinasi syttyä ihan uusi sota. Venäläiset pitivät pitkän aikaa kovaa pulinaa, mutta sitten ne kaivoivat maahan kuopan ja pudottivat majurinsa sinne. Ja taas jatkettiin matkaa.

Vihollinen vaihtuu

Alpo Tuohinnon osalta sota ei suinkaan vielä ollut ohi. Seuraavaksi JR 11 määrättiin ajamaan entisiä aseveljiä pois maasta. Aseetkin olivat vaihtuneet. Tutun piiskan tilalle olivat tulleet tehokkaat saksalaiset lähitaisteluaseet, panssarinyrkit ja -kauhut. Tuohinto oli opetellut niiden käyttämistä Ensio Siilasvuon pitämällä parin tunnin kurssilla Imatralla.

- Panssarinyrkki oli kertakäyttöinen ja sillä ammuttiin 15 metrin päähän. Siinä oli metrinen varsi ja sen päässä parin kilon ammus, joka laukaistiin painamalla varressa olevaa nuppia. Laukaisuhetkellä siitä lähti taaksepäin monen metrin lieskat. Niitä eivät meikäläiset alkuun osanneet varoa ja monelle kerkesi siinäkin hommassa noutaja tulla.

- Panssarikauhulla ammuttiin useamman kerran. Se oli parin metrin mittainen peltiputki, johon ammus pudotettiin sisään ja laukaistiin liikkeelle sähköisesti. Kai siinä oli jonkinlainen akku mukana.

JR 11 kuljetettiin Ihantalasta Ouluun ja siellä satamaan ja laivoihin. Suuntana oli Tornio, missä oli vielä saksalaisia joukkoja.

- Noustiin maihin heti jääkärijoukkueen takana ja etappina oli Tornion rautatieasema.

Tuohinnon "kauhuporukka" Torniossa oli virallisemmin nimeltään JR11:n lähitorjuntaryhmä. Siihen kuului puolisen tusinaa miestä.

- Kun päästiin asemalle, meidät pantiin ensin ketjuun. Sitten tuli määräys, ettei kahteen tuntiin saanut ampua. Katseltiin siinä ympäristöä ja löydettiin yksi varastorakennus, jonka ovet olivat auki. Siellä oli valtavasti viinapulloja. Sitten huomattiin, että sinne sekaan oli pantu kaksi litran peltipurkkia täynnä sinihappoa. Ne savusivat jo. Vietiin ne vänskän kanssa kiireesti ulos ja haudattiin maahan. Siinä olisi mennyt meiltä monta miestä, jos ne olisi jääneet huomaamatta. - Yksitoista pulloa otin sieltä reppuun, kun ei ketään näkynyt. En pannut niitä kuitenkaan patruunoitten tilalle, kun minulla oli se kauhu. Kuulin sitten, että majuri Marnu oli panettanut lukon ovelle ja vartijan eteen.

Väärä talo?

Tornion maihinousun kohdalla on riittänyt keskustelua siitä, kuka ampui tuleen ensimmäisen rakennuksen? Syttyikö siinä täysin väärä talo? Entä oliko ampuja humalassa? Alpo Tuohinnolla on asiasta oma näkemyksensä.

- Oltiin vielä aseman seutuvilla, kun joku tuli kyselemään vapaaehtoisia saksalaisten kasinolle. Meitä lähti siitä heti neljä miestä nyrkkien kanssa liikkeelle. Oppaana toiminut raahelainen kapteeni Pekka Karikoski vei meidät paikalle. Sinne oli sillan yli matkaa vajaa kilometri. Perillä hän viittasi meille kädellään talon, jota oli määrä ampua. Muistan tarkalleen, että se paikka oli noin 200 metrin päässä nykyisestä tullista ja sillä kohdalla on nyt kupolikirkko. - Oltiinhan sitä vähän tuppurassa, mutta ei niin paljoa, etteikö oltaisi erotettu rakennusta neljäkymmenen metrin päähän. Siinä pihalla makasi vielä

suomalaisen sotilaan ruumis. Olivat yrittäneet vallata samaa taloa edellisenä päivänä ja saksalaiset olivat tappaneet sen siihen. Minä ammuin sitten kymmenen metrin päästä panssarinyrkillä talon kivijalasta läpi. Heitettiin vielä reijästä käsikranaatteja perään ja se syttyi palamaan koko roska.

- Varmasti se oli oikea rakennus, koska sieltä tuli pian saksalaisia sotilaita pihalle. Syttyihän siinä rytykässä se viereinenkin talo, mutta ei siellä ollut sisällä ketään. Luultavasti siinä kävi niin, että joku meidän porukasta päästi hermostuksissaan senkin nurkasta läpi.

Torniosta Tuohinnon komppania seurasi saksalaisia jalkapatikassa Rovaniemelle saakka. Sen jälkeen astuivat toiset miehet remmiin.

Alpo Tuohinnon sotilaspassiin on merkitty kotiuttamispäiväksi 18.11.1944.

- Se oli Oskarin päivä ja minä muistan sen kuin eilisen. Meitä kerääntyi silloin Kalajoelle seitsemäntoista sodasta hengissä selvinnyttä sukulaismiestä rauhaa juhlimaan. Meillä oli 400 litraa rankkia ja siitä tehtiin pontikkaa. Ja sitten ryypättiin kaksi viikkoa yhteen menoon.

21-vuotiaalla Tuohinnolla oli totisesti aihettakin juhlaan. Sota oli ohi ja niistä kahdestasadasta miehestä, jotka lähtivät yhtä aikaa hänen kanssaan Raahen seminaarilta rintamalle, palasi takaisin ainoastaan kaksikymmentä. □

Venäläisten hallussaan pitämä Munakukkula, jota suomalaiset eivät saaneet koskaan valloitettua.
(Kuva P. Haapakoski)

Kuuluista "Sinisilta" Uhtuan suunnalla Röhön kylässä. (Kuva P. Haapakoski)

VIISITOISTA METRIÄ VIHOLLISEEN

Väinö Viitala tietää tarkkaan, miltä tuntuu seistä linjassa etummaisena, kun edessä on vihollisen läpimurtoyritys. Tai mitä on kuunnella vihollisen asekaalistelua viidentoista metrin päästä. Hän on nähnyt myös omin silmin, miten paljon joukoille merkitsee pystyvä ja pelkäämätön johtaja. Viitalan etulinja-aikaan mahtui silti muitakin kuin vain sotaisia kokemuksia. Yksi niistä oli iki-muistoinen hirvenkaatoreissu ei-kenenkään-maalle ja sitä seuranneet syömingit. Vuonna -22 syntynyt Viitala taisteli koko jatko-sodan ajan JR 11:ssä.

Ensimmäiset opit sodankäyntiin Viitala sai monen muun Pattijoen miehen tavoin jalkaväen koulutuskeskuksessa Raahen seminaarilla. Jatko-opetus olikin sitten järjestetty rintamalle, missä Viitalan ensimmäinen etappi oli Kis-kisjärvi Vienan Karjalassa. Elettiin talvea -42 ja asemasodan aikaa. Venäläisten puolelle oli matkaa vajaa kilometri.

- Linjasa rupesivat kouluttaan 20 millin panssarikivvääriin. Yhen kerran sai ampua ensin ja sitte piti jo osata. Panssarikivvääri oli paljon pienempi ku piiska, mutta se oli pirullinen kannettava. Kahteen mieheen sitä raahattiin ja se keikku ku kiikkutooli. Jalustimet tahtoivat hangata paikat verille.

Panssarikivvääriä Viitala käytteli myöhemmin mm. Jelettijärven taistelussa. Muuten miehillä oli asemissa konekiväärit.

Suhteellisen rauhalliselta Kis-kisjärveltä Viitala komennettiin kolmen kuukauden päästä Tiekukkulalle.

- Siellä saatiin kerran vangiksi yks venäläinen, joka kerto, että sieltä ollaan tulossa. Minut pantiin toisen kaverin kanssa etuvartioon aivan piikkilanka-aijan etteen, että kuultaisiin, jos venäläinen katkoo lankoja. Oli se hirviä paikka kokemattomalle miehelle.

Onneksi venäläiset eivät sillä kertaa tulleet. Luultavasti vanki halusikin vain pelotella kiinniottajiaan.

Viimeisenä lauteilta

Tiekukkulalla oli myös saksalaisia joukkoja ja Viitala muistaa sauno-neensa pariinkin otteeseen heidän kanssaan kilpaa. Saksalaiset tulivat aina mielellään saunomaan, kun siihen tarjoutui tilaisuus. Hehän ovat tunnetusti siistiä väkeä ja rintamalla saattoi kulua montakin viikkoa, ettei päässyt kylpemään.

- Kerran oltiin Nenonen ja minä ja viis saksalaista yhtä aikaa saunassa. Ne katteli ihimeisään, ku me pantiin ensin paitoja ja housuja tulikumalle kiukaalle. "Pallaa, pallaa!" ne varotteli, mutta me selitettiin niille, että ei siinä kampeet pala, mutta täit kyllä kuolee. Saattohan siinä joskus hiatkin syttyä, mutta mitä me siitä välitettiin. Valtion kampeitahan ne oli!

Selvähän se, että suomalaisten piti koetella myös vieraitten löylynsietokykyä. - Päätettiin Nenosen kanssa, että me ei sieltä ainakaan ensimmäisenä lähetä. Ruvettiin lyömään vettä kiukaalle ja kohta siinä tulikin saksalaisille lähtö. Yks ukko meinas sinnitellä, vaan minä kun kaapaisin kauhan täyteen ja alon kaataa siitä pikkuhilijaa vettä kiukaalle, niin silloin se puulas ulos. Aatteli varmaan, että tuon ku se kaikki nakkaa, niin pallaa koko äijä. - Vaan lähtä piti minunkin heti sen perrään. Korvalehet oli jo palanu ja vähän hartioitakin. Eikä se ollut etes ensimmäinen kerta. Mutta viimesenäpä lähin!

Peijaiset linjassa

Se oli Maarian aikaan vuonna -43, kun Viitalan Väinö ampui Jyvälahdessa hirven ja hankki ruokaa koko porukalle. Siitä asti on tarina Viitalan hirvenkaadosta kiertänyt veteraanien keskuudessa.

Väinö Viitala (vas.) ja ryhmänjohtaja Tolonen Tiekukkulalla v. -43.

- Silloin oli hyvä hankikanto ja sain houkutelua kuus miestä hirvijahtiin. Kaksi keskelle ja kaksi laijoille. Puukon hiioin lähteisä valamiiksi. Oikeastaan se oli vaan semmonen nysä, josta oli menny nokka poikki. Mainittin siinä pojille, että pittäähän se joku olla, millä saa hirven nylettyä!

- Lähetettiin sitte hiihtään suksilla pitkin järven jäätä, eikä ehitty mennä kilometriäkään, kun näin jälijet. Lähin seuraamaan niitä, mutta kaveri oli muka loukannu jalakasa, eikä tullu mukkaan. Taisi muistaa, ettei venäläisten puolelle ollu enää pitkästi.

- Kilometrin, puolitoista hiihtelin siinä sitte yksinään hirven peräsä. Välillä se yritti parraasa mukkaan eksyttää minua ja teki vinkkelinki, mutta ei pystyny jättämään. Jälestäpäin tulin kyllä aatelleeksi, että miten minä mahon uskaltaa, kun se meni aina vain Venäjälle päin ja minä peräsä!

- Sitten näin sen yhesä saaresa ja rommautin kylille 40 metrin päästä. Toisen kerran ammuin päähän ja siihen se tokeni lopullisesti. Otin sitte puukonnysän esille ja nylin ruhon siinä hangella. Kielen leikkasin mukkaan, mutta päätä en saanu pikkusella puukolla nirhottua irti. Tallon sen hankeen muun ruhon kanssa, panin piiloon karhuilta ja kettuilta, joita siellä oli palijo.

- Piirtelin sitten jonkulaisen kartan tupakkilaatikon kanteen, että ossaisin tulla hakemaan ja hiihtelin takasin korsulle. Sannoin miehille, että hirvi pääsi karakuun, mutta kielen kerkäsin katkasta. Eihän ne mua uskonu, vaan arvasivat heti, että kaatunu se on, kun ukolla on lumipukukin yltäpäältä veresä.

Seuraavaksi Viitalan piti löytää kaveri hakemaan hirven ruhoa saaresta. Siinä olikin kova homma, sillä miehet osasivat aavistaa, että paikalle saattoi olla melkoisesti matkaa.

- Sitte yks kersantti lupasi lähtä. Se oli Kemppaisen Eetu Hyrynsalmelta, joka oli ollu meillä kouluttajana Raahessa. Varottelin sitä etukäteen, että kattele pieni hevonen, että kestää jää. Konepistoolit otettiin tietysti mukkaan kummallekin, kaiken varalta. Ja hevoselle vähän leipää.

Uhtuan Jyvälahtea talvella. (Kuva E. Ingerttilä)

- Kemppainen kyseli koko matkan, että eikö me jo kohta olla perillä? Minä sannoin sille, että annahan vaan vielä juosta. Reilut kaks tuntia siinä meni, vaikka koko ajan juoksutettiin hevosta. Siitä laskettiin, että sinne tuli liki kaks-kymmentä kilometriä matkaa.

Miehet osuivat onnekseen suorinta tietä oikeaan saareen. Pitkällinen etsintä olisi saattanut hyvinkin käydä hermoille, kun ei edes varmuudella tiedetty, kumman puolella oltiin.

- Pari sattaa metriä ennen saarta ehittiin vähän säikähtää, ku hevonen yhtäkkiä pysähty ja rupes vapisemaan. Aateltiin, että oltiin kohan me juoksutettu sitä liikaa, ku se oli ollut niin huonolla ruualla. Selluahan siellä hevosille syötettiin, ku ei muuta ollu. Ihan semmosta paperisilippua.

- Ruvettiin sitten hieroon sitä joka puolelta ja kohta se söi jo vähän leipää. Ilivehittiin siinä, että nostetaanko me hirvi rekkeen ja mennään ite etteen ja jätetään hevonen sinne. Vaan se virkus siitä niin, että päästiin vielä liikkeelle. Välillä annettiin hevosen kävellä, mutta loppumatkasta taas juoksutettiin. Aateltiin, että keikahtakkoon, ku ollaan jo niin lähellä.

Hirvestä riitti syötävää puolelle joukkueelle kokonaista kahdeksi päiväksi. Miehet paloittelivat lihat pakkiin ja keittivät kamiinassa ruuaksi. Viitala keitteli itselleen kielen ja sen lisäksi ampujalle jätettiin turpa ja vielä joitakin sisukaluja.

- Paha vaan, etteivät joutaneet kypsentään lihoja kunnolla, vaan tahtovat syyä raakana. Sitte hän siinä kävi niin, että kaikki saivat mahansa kuralle. Syyttivät vielä minua siitä, että semmosen tauin heille toin. Eipä silti, oli minulla ittellaniki maha jonku päivän sekasin. Tulihan sitä meleko palijo syötyä, kun enimmäkseen sai olla nälillään.

Jyväskylä v. -43. Väinö Viitala kolmas oik.

Venäläiset tulevat!

Tilanne rintamalla muuttui, kun venäläiset hyökkäsivät Kiestinkiin. Viitalan pataljoona komennettiin sinne apuun.

- Hiihettiin päivä, puolitoista. Välillä yritettiin levähtää, mutta heti perrään tuli käsky jatkaa matkaa. Sivussa hiihtäny partio oli kertonu, että venäläiset oli kolomensa metrillä päässä. Ei muuta kuin teltat läjään ja taas suksille.

- Väsyneitä miehiä oltiin kaikki, ku päästiin Kiestinkiin. Se oli vaan semmonen pieni kyläpahanen. Sitä en enää muista, ehittiinkö sitä nukkua ollenkaan, ku taas tuli uus lähtökäsky. Koko pataljoona laitettiin koukkaamaan venäläisten sivustaan.

- Lähetettiin taas hiihtämään Jelettijärveä pitkin ja aina välillä pysähyttiin. Ker-rankin oltiin yhesä läjäsä koko porukka. Aattelin siinä hangella, että jos nyt tulee ranu, niin se tekkee varmasti siivua!

Ei tullut kranaattia sillä kertaa, mutta venäläiset tulivat.

- Eskolan Väinö Jokelanperältä katosi sillä reissulla. Se lähetettiin toisen kaverin kanssa etuvartioon ja kumpiki joutu venäläisten vangiksi. Saatiin tietää se siitä, ku ne kuulutti kovaäänisellään, että "täällä on kaksi vankia, tulukaa te loputki tänne!" Eskolasta ei ole sen koommin kuultu mitään.

- Venäläiset kävivät päälle ja ampuvat koko ajan. Meijänkin komppaniasta haavottu sillä reissulla toistakymmentä miestä. Pois sieltä oli lähettävä ja suurin osa lähtikin.

Ei mihinkään!

Viitala oli myös aikeissa lähteä pakoon, mutta ei halunnut jättää panssarikivääriä viholliselle. Yksin hän ei sitä kuitenkaan kyennyt kuljettamaan.

- Kyselin siinä ohi meneviltä, että eikö me oteta tuo mukkaan? Vaan kukkaan ei sitä huolinu ja niin minä jäin siihen yksin. Siitä se Haapakoski sitten minut yllätti. "Nyt ei lähetä pojat mihinkään!", se sano. "Meijän on tehtävä jonkulainen vastaisku, muuten ne tappaa meijät kaikki."

- Yks raahelainen Turunen oli niin utelias, että palas siihen kyseleä, että mitä täällä tapahtuu? Heti se sai Haapakoskelta käskyn jäähä ampumaan. Yks toinenki mies jäi siihen vielä kaveriksi.

- Oltiin sitten kolomestaan siinä lumikuopassa panssarikiväärin kanssa. Haapakoski ei itte jääny siihen vaan konttasi poterosta toiseen puhuttelemassa ja neuvomasa miehiä. Mulleikki se huusi, että "älä nouse vaan seisoon!", kun heitin käsikranaattia. En minä ollu kyllä aikonukkaan nousta. Vieruskaveri oli vähä ennen haavottunut samanlaisesa paikasa.

- Se Haapakoski se oli meille sielä kaikki kaikessa. Siinä oli mies paikallaan. Oliko se nyt kersantti sillon arvoltaan? Iliman sitä meille olis käynny kalapaten. Tilanne ku oli semmonen. Olisimmako me älynny lähtä siitä mihinkään tai tehä mittään muutakaan, jos se ei olis tullu meitä neuvomaan?

Rohkea ja vastuunsa tunteva joukkueenjohtaja joutui Tornion mairinnousun aikaan itse saksalaisten vangiksi.

Kaveria ei jätetty

Taistelu Jelettijärvellä ei kuitenkaan vielä ollut ohi.

- Olisko meitä ollu siinä vaiheessa ennää kaksikymmentä miestä jälellä, ku muut oli menny menojaan. Ryssät tuli niin lähelle, että me nähtiin viientoista-kahenkymmenen metrin päästä, ku ne alako asetella pikakivvääriä jalustalle. Me ehittiin kuitenkin ensin ja saatiin se vaiennettua.

- Sitten vaan kiireesti pois. Kaksi haavottunuttaki oli, joita venytettiin paa-reilla mukana. Väsyneitä oltiin koko sakki, ku oltiin valavottu kolomatta vuorokautta yhteen mennoon. Kiire oli kumminki niin kova, että levähtää saatto vain seisaaltaan sukset jalassa.

- Ku lähettiin taas liikkeelle minä huomasin, että yks vihantilainen oli jääny jäläkiin. Se oli nukahtanu kyykkyy suksien päälle. Sannoin siinä yhelle miehelle, että ei kai me jätetä tuota tuonne, nehän saa sen vangiksi. Niin se lähti kaveriksi ja me palattiin kahestaan takasin. Ruvettiin virottelemaan miestä ja paiskottiin lunta sen naamalle ja niskaan. Sanottiin sille, että sinä jäät vangiksi, jos et nyt ala joutua!

- Sen verran saatiin miestä virkkumaan, että se nousi pystyyn. Otettiin sitä siten kahen puolen kynkästä kiinni ja kiskottiin etteenpäin. Muutaman kymmenen metrin päästä se alako jo itte hiihtää ja niin se pysy matkassa.

Erikoisia bunkkereita

Lopenuupuneet miehet palailivat Kiestinkiin, jota saksalaiset olivat jääneet vartioimaan. Lepoaika jäi kuitenkin tälläkin kertaa surkean lyhyeksi.

- Nelijä tuntia ehittiin nukkua, ku tuli uusi lähtö. Saksalaiset tuli sanomaan, että venäläinen yrittää läpi ja taas mentiin. Matkalla nähtiin yhesä kohtaa lumessa aivan musta mies. Minä kysäsin joltakin, että onko tuo neekeri? Sanovat, että ei ollu, vaan saksalainen, joka oli lyöny ranun väärinpäin putkeen.

Saksalaisten aseveljien korsut poikkisivat huomattavasti suomalaisten tekemistä. Niiden erikoista rakennetta Viitala pohtii vieläkin. Matkalla vastaiskuun miehet näkivät omin silmin, miten venäläiset tuhosivat yhden tällaisen saksalaisten "bunkkerin".

- Ne olivat ku maitolaitureita. Tuulen suojaan korkialle maasta rakennettuja hirsilavoja, joissa päivä paisto hirsien läpi. Selevähän se, että venäläinen räm-mäytti semmoseen näkyvään punkkeriin. Ja henkihän siinä meni ukkoilta.

Suomalaisten saavuttua saksalaisten aseisiin joukot ryhtyivät yhdessä vastahyökkäykseen ja vihollinen onnistuttiin käännättämään takaisin omalle puolelleen.

Lukkokin meni

Suomalaisten vihoviimeinen tukikohta Kukkuloilla ennen venäläisten miehittämää Munakukkulaa oli nimeltään Lukko. Viitala sai sinne komennuksen kahteenkin eri otteeseen.

- Se oli semmonen etteen veetty tähytyspaikka 150 metrin pääsä linijasta. Pieni kukkulanpahanen, mutta niin korkia, että sieltä näki joka suuntaan. Korsu oli ku sontaluukku. Satteella tuli vesi sisälle ja sitä mukkaa, ku se nousi, mejän piti nostaa makkuuksia ylemmäksi.

Suomalaiset puolustivat Lukon tukikohtaa aina siihen saakka, kunnes rintamalinja luovutettiin saksalaisten vastuulle. Siirtymävaiheessa Viitala määrättiin opastamaan aseveljiä.

- Minun piti olla siellä kaks yötä saksalaisten kaverina, mutta ne toimittivat jo ensimmäisen yön jäläkiin pois. Sanovat pärijäävänsä jo yksin. No niinhän siinä kävi, että venäläiset tuli heti seuraavana yönä ja tappo ne kaikki. Kai siinä olisin menny minäki, jos olisin jääny sinne vielä yhen yön sivu.

Tai sitten Lukko olisi pitänyt?

- Niin, no... Sitähän ei tiijä mennä sanomaan...

"Helvettiin täältä!"

Pian olivat koko maan kohtalonhetket käsillä, kun venäläisten Kannakselle keskittämät valtaiset joukot lähtivät suurhyökkäykseen. Perin alivoimaisten suomalaisten puolustajien joukossa oli myös Väinö Viitala.

- Oltiin ensin Kivennavalla. Ehittiin olla pari tuntia ja sielä minä näin ne suomalaisten rakentamat hirviät punkkerit. Ne oli tehty niin vahvoiksi, että ranut vain kumahtivat katolla. Kävin kattomassa yhtä sisältä ja sielä oli kaksi miestä vasta asentamasa tykkejä paikalleen. Siihen tuli pian lähetti sanomaan, että venäläiset oli lyöny meijät mottiin. "Lyökää kampeet läjään ja lähtekää!", se sano. Yks kersantti vastas sille, että "älä sinä poika höpise", ja jatko vaan ruuvaamista.

- Minäki sannoin sille, että "tänne jäättä, jos että nyt lähe. Ne on josaki päin menny jo mejän ohiki. Vaan ei ne mihinkään lähteny. Siellä ovat varmasti vieläki, jos eivät sitte joutuneet vangiksi.

Kivennavalla Viitala oli myös todistamassa alikersantti Tuomolan urotekoa tämän tuhotessa yksinään useita venäläisiä tankkeja. Niiden lukumäärää hän ei tosin varmuudella tullut tietämään.

- Minä jäin siihen sen takia kattoon, ku joku sano, että se on amponu niitä jo kolome. Sillä oli asemissa semmonen Saksasta saatu uusi pyssy, joka läpäsi tankinki. Oliko niitä silloin vasta kaksi koko Suomesa? Loppuja en sitte jääny laskemaan, ku tuli lähetti huutamaan, että "menkää jo helevettiin siitä! Jos ampu tullee, niin kuolette kaikki!"

Viitala lähti muiden mukana perääntymään kantaen konepistoolia sylissään. Taival jatkui sen jälkeen aina Ihantalaan saakka.

- Karin Arvon kanssa oltiin samosa asemisa, kun ryssä lopetti tulituksen. Meikäläisten puolelta tais joku vielä muutaman kerran ampuu. Sitten tuli hilijaisuus ja se tuntu kovin ouolta. Ihimeteltiin siinä, että tulleeeko ne hyökkäämään vai mitä tämä on ?

- Sitte tuli joku lähetti sanomaan, että nyt on rauha tullut. Ja heti siinä oli kaks miestä innokkaana lähösä tervehtiin naapurin poikia. Sinne ne meniki - eivätkä tulleet takasin.

- Nolonahan sieltä sitten lähettiin muutki pois, kun tiettiin, että sota oli hävitty. Loppuun asti silti yritettiin, vaikka harva se päivä oli puhuttu, että pakko kai tämän on pian loppua, kun yksinkertaisesti miehet loppuu. □

Vienan mailla käy kaukana tiemme. Rinnassa viemme Muistomme ai-ni-
Vie- nassa kaukana tiemme. Rinnassa viemme Muis - tomme

aan. Pohjoisen Pohjan - maan. Taistosta taistohon
aini- aan Poh - - joi-sen Pohjan- maan Tais - to-hon

matkamme joh-taa, Kuo-lo jos kohtaa, Tur-vattu aiko-jen taa
mat-kamme jahtaa, Kuo-lo jos kohtaa, Tur - - vattu ai-ko-jen-

Kal-lis' on syntymä- maa.
2. Tuiskua, räiskettä ollut
Rauhaista hetki
Tietämme tuntematon
milloinkaan saapuva on?
Taistosta taistohon j.n.e.
taa Kal - lis in syn-tyämaa.

3. Vuonninen, Pistojoiki Pintojoiki, siellä
Uhtuan tiellä
vainoojaa uhmaten
vastuksen mursimme sen.
Taistosta taistohon j.n.e.	6. Kangasvaarassa korsuillamme asti
raivoisasti
iivanat hyökkäs, mutt'niin
pakohon ne työnnettiin.
Taistosta taistohon j.n.e.
4. Hovosenkengässä römpsin ryske
pauhu ja jyske
korvia huumaten soi,
kuolomaa, haavoja toi.
Taistosta taistohon j.n.e.	7. Uhrin kalliheit antaa me saamme
puolesta maamme.
Raskahat uutiset nuo
Saapuvat rakkaiden luo.
Taistosta taistohon j.n.e.
5. Kiestingin suunnalla hurjat oli retket,
vaarojen hetket,
Rohkeina ryynnistäin
painuimme ryssiä päin.
Taistosta taistohon j.m.e.	8. Rauhan päivä kun vihdoinkin koit-
urhoille soittaa taa,
äärellä hautausmaan
Kuolema kellojaan.
Taistosta taistohon j.n.e.

Saimme vangin. (Kuva E. Silvola)

Olavi Virta vallatussa Viipurissa v. -41 päässään jostakin löytynyt venäläinen koppelakki. (Kuva A. Tuohinto)

Pistojoen ylitys lautalla. (Kuva P. Pyhtilä)

Ernst Silvola ADJUTANTIN KUOLEMA

Kuolema ottaa aina sen, kenen katsoo olevan vuorossa. Olipa ulkoinen ympäristö sitten miten turvallinen hyvänsä. Tämän saimme todeta eräänä syyspimeänä iltana vuonna 1942.

Olimme levossa Vaaralankankaalla. Hoitelin siihen aikaan tilapäisesti lähettin tehtäviä ja eräänä iltana ollessani toimistokorsussa soi puhelin Kävin vastaamaan. Komppanianpäällikköä pyydettiin puhelimeen. Minua jännäytti, kun huomasin puhelun tulevan esikunnasta. Ajattelin siinä, että "oohan vaiti, pitääkö näin pimeällä lähteä viemään tai hakemaan jotakin paperia tai viestiä?" Rauhoituin, kun puhe koskikin vain lomavuoroja. Aloin kirjoittaa kirjettä siiviiliin ja komppanian päällikkö kapteeni Olavi Rautio neuvotteli loma-asioista adjutanttin kanssa.

Havahduin puuhistani, kun päällikkö äkkiä karjaisi "Partio liikkeellä! Adjutantti ammuttiin!" Tartuimme aseisiin ja hyökkäsimme kaikki korsusta ulos. Ja voi sitä sekamelskaa: tietääpä siinä pimeässä, kuka oli oma, kuka vihollinen. Jonkun ajan päästä saatiin tilannetta sen verran selvitettyä, että huomattiin, etteihän siellä vihollisen partiota ollutkaan. Adjutantilla komentokorsussa vain oli kuulan reikä keskellä otsaa ja henki poissa.

Mietittiin ja mietittiin, miten tämä on voinut tapahtua? Aikamme siinä mietityämme selvisi, että vastapäätä komentokorsua sijainneessa miehistökorsussa oli alikersantti Vassisen yhdeksänmillinen pistooli vahingossa lauennut. Kuula oli lävistänyt korsun 30 x 30 senttimetrin kokoisen pahvilla peitetyn ikkunalasin, lentänyt noin 50 metrin matkan, lävistänyt komentokorsun samankokoisen pahvilla peitetyn ikkunan ja osunut suoraan adjutanttin otsaan. Tulimme sellaiseen tulokseen, että jos yrittäisi saada samanlaista osumaa sysipimeänä iltana peitetyn lasin läpi, se olisi mahdotonta. Sen jälkeen totesimme, että kohtalo on kohtalo ja siihen on tyydyttävä.

"Rosvot linnaan!"

Auran Martti tunnetaan Pattijoella mainiona jutunkertojana. Kerran sota-aikanakin verraton suuvärkki pelasti miehen jopa uhkaavalta sota-oikeudelta.

Martti oli ollut vuorollaan vartiossa ja tullut nukahtaneeksi kesken kaiken. Paikalle osunut vartiopäällikkö ei herättänyt miestä, vaan otti sen sijaan tämän aseesta lukot. Aikanaan Marttikin heräsi ja huomasi, mitä oli tapahtunut. Eihän siinä muu auttanut kuin lähteä tekemään ilmoitusta vartiopäällikölle. - Tiedättekö te, mitä tästä teille seuraa! kivahti vartiopäällikkö Martille. - Rosvot linnaan! tämä vastasi välittömästi. Lisäsi vielä totiselta naamalta, ettei hän ainakaan ennen ole kuullut, että sille mitään seuraisi, jolta varastetaan, vaan sille, joka varastaa! Silloin vartiopäällikön suupielet kääntyivät väkisinkin hymyyn ja asia sai jäädä siihen. Pian tieto tapauksesta levisi koko komppaniaan ja naurua piisasi pitkäksi aikaa.

Näkymää Syväriltä noin vuonna -43. Taustalla Syvärin kirkko. (Kuva A.Tuohinnon kokoelmat)

Ernst Silvola

TARKOITUS OLI HYVÄ!

Lopputuloks ei aina ole sellainen, mikä on ollut tarkoitus. Yritin kerran auttaa kaveria ja sain tästä avunannosta mielenvaivan loppuksi elämäni.

Oli kevättalven ilta vuonna 1944. Olin väliaikaisena komppanian vääpelinä varsinaisen vääpelin ollessa lomalla. Istuin toimistokorsussa valmistelemassa esikuntaan meneviä asioita. Otin loppuksi lomakirjan eteeni ja sitä selatessani huomasin, että eräs komppaniamme pojista oli ylittänyt lomaa jo kaksi vuorokautta.

Istun ja mietin, mitä pitäisi tehdä? Tiesin, että selvinpäin tämä mies oli Tuntemattoman Antti Rokan kaltainen rehti sotilas. Hänen heikkoutensa oli viina. Kun hän sitä otti, niin silloin menivät asiat miten sattui. Tätä mieltiessäni avautui korsun ovi ja sisään astui juuri tuo kaipaamani lomalainen.

- Iltaa, tuumasi Mikko.
- Iltaa, iltaa, vastasin minä.
- Tulihan se mies ja minä tässä jo mietin, että mitä pitäis tehdä, kun ei ilkiäisi laittaa peräänkuulutustakaan.
- Tuli perkele, vastasi Mikko synkkänä.
- Johan nyt on kumma. Mies tulee lomalta ja on noin synkkä?
- Olisit sinäkin, jos olisit minun asemassani.
- Kerro, kehotin minä.

Silloin Mikko otti lomatodistuksensa ja heitti sen eteeni pöydälle.

- Lue tuosta!

Avasin paperin. Sen jokainen vapaa alue oli sotattu punaisella värillä. Kirjoituksesta selvisi, että viina oli taas kerran tehnyt miehelle tepposen. Kaveri oli ollut kaksi vuorokautta putkassa Oulussa. Oli tapellut junapartion kanssa ja siinä rytäkässä oli särkynyt vessan pytty ja ikkuna. Komendantin vaatimus oli, että pataljoonan komentaja ajaa asiaa tästä eteenpäin.

- Voitko auttaa? kysyi Mikko.
- Niin hyvä halu kuin onkin, minun mahdollisuudet ovat tässä hyvin rajalliset, mutta katotaan aamuun, vastasin Mikolle.
- Ota nyt ja ilmoittaudu komppanian päällikölle, että olet palannut lomalta. Sano, että jätit lomatodistuksen minulle. Ajattelin samalla mielessäni, että teen sitten sillä mitä teen.

Tuli aamu. Soitin esikuntaväepelille.
 - Kuittaa Mikko palanneeksi, sanoin. - Älä tee juttua tuosta myöhästymisestä. Minä laitan sitten lomatodistuksen myöhemmin.

Tiesin, että olimme kohta lähdössä Kannakselle. Päätin, etten laita paperia eteenpäin ja jos kyse tulee, se on "unohtunut" siirtymäaikana jonnekin. Pian oltiin Kannaksella, eikä paperia kaivattu. Vaan mitä ollakaan, kun olimme Heinjoella, tämä Mikko kaatui.

Monasti olen sen jälkeen jappassut mielessäni, että olisiko Mikko vielä elossa, jos olisin silloin ollut rehellinen. Tietääppä tämä? □

JR 11:n siirto Uhtuan Puumalankankaalta Kiestinkiin. Autoa kuljettaa kuvan omistava Olavi Kallio.

Matti Tuhkala MUKANA KANNAKSEN "RYTINÖISSÄ"

Olin tulenjohtueen radiomies 1/KTR 14:n kolmannessa haupitsi-patterissa. Meidät siirrettiin Karhumäestä (tulenjohtueemme toimi Aallonmäessä) kesäkuussa v. 1944 Kannakselle Ihantalaan. Meillä oli hyvin läheiset välit päällystömme, he olivat kuin tovereita. Olimme "sinuja" keskenämme. Ei meidän upseerimme komennellut meitä koskaan jyrkästi rintamalla. Me menimme aina sinne, minne mentävä oli. Olimme kaiketi jo kasvaneet siihen, olimmehan Kannakselle tullessa olleet jo neljättä vuotta sodassa.

Muistan erityisesti heinäkuun toisen päivän vuonna 1944. Jouduimme vastahyökkäykseen Ihantalassa ja tulenjohtueemme määrättiin Pyöräkankaalle. Sinne meno tuntui kuin olisi mennyt mestauslavalle. Tykistö- ja kranaattikeskitykset olivat hirvittävät. Taivas pimeni pölystä ja savusta, sankka metsä

Radiomies työssään Kiestingin maastossa v. 1942.

kaatui viimeistä puuta myöten. Me ryömimme kuopasta kuoppaan radiolaatikot selässä ja välitimme tulikomentoja. Ihme, että yhteydet toimivat, vaikka kranaatit olivat repineet antennijohdon niin, että sitä oli vain noin pari metriä jäljellä. Antennina oli pitkä johto, joka heitettiin pienen painon myötä puun oksalle.

Meidän jäljelle jääneen joukon pelastus oli hyvin johdettu hirvittävä tykistöjen keskitys, jonka läpi hyökkäysvaunut eivät päässeet, vaan saivat osumia ja syttyivät tuleen. Tulenjohtajamme oli vänrikki Reino Salo.

Ihantalan taistelut olivatkin siinä vaiheessa pääasiassa tykistöjen taistelua, jossa tappiot molemmin puolin olivat suuret.

Kuuluimme VI divisioonaan, joka vastahyökkäyksellään pysähdytti venäläisten etenemisen. Kuudes divisioona ei ollut hävinnyt koskaan taistelua, eikä hävinnyt Kannaksellakaan. Kun heinäkuun toisen päivän ilta koitti, venäläisten suurhyökkäys oli torjuttu. Meidän tulenjohtueestamme oli kaatunut ja haavoittunut puolet, mutta luutnantti Torsteinin komppaniasta oli jäljellä vain kolme miestä. Hän ihmetteli, että miten me olimme pystyneet pitämään radion ehjänä ja säilyttämään yhteydet? Meille kerrottiin, että Viipurin tien varressa kymmenentuhatta tykkiä ja kranaatinheitintä ampuivat kestotulta taisteluiden aikana.

Tästä lähtien alkoi asemasota, jota kesti rauhan tuloon saakka. Sekin oli kovaa aikaa, koska oli vielä kovia kranaattikeskityksiä ja pommituksia. Olimme kaivaneet juoksuhaudat ja pystyimme säilyttämään asemamme siihen asti, kunnes rauha koitti. Kyllä lepovuorolle pääsy tykistöpattereinkin tuntui helpottavalta, sillä etulinja on aina se paikka, jossa saa kokea tuhoisimmat taistelut ja valtavan henkisen paineen. Usein siellä tuntui, että kaikki toivo on mennyt ja ettei sieltä hengissä voi selvitä. En muista, että Mannerheimin päiväkäskyä olisi meille luettu, esimiehemme tietenkin sen saivat. Ajattelimme vain tilanteen vakavuutta. Onneksi rintamamme kesti. □

Matti Tuhkala otti rakkain viulunsa mukaan rintamalle. Se matkasi milloin minkin töpinän kuormastossa, mutta löysi aina oikealle omistajalleen. Kerran asemasodan aikana Kiestingissä Matti Tuhkala ja eräs hänen asetovereistaan soittivat viuluja kaksi tuntia yhteen menoon istuen juoksuhaudan reunalla. Koko sinä aikana ei soittajia kohti ammuttu yhtään ainoaa laukausta, vaikka vihollinen oli vain pienen järven takana. Kuvassa Matti Tuhkala viihdyttää tovereitaan lepotaulla tulenjohtoporukan korsussa.

VIISI JOULUA SIELLÄ MENI

Sodan viimeiset taistelut käytiin Ilo-mantsissa, missä suomalaisjoukot ryhtyivät vastahyökkäykseen ja onnistuivat motittamaan kaksi vihollisdivisioona. Se oli todellinen taidon ja tahdon näyte uupuneilta ja sairauden heikentämiltä suomalaissotilailta. Lehmiväärän mottia oli rakentamassa myös Kannakselta siirretty Uudenmaan Rakuunarykmentti, jossa patti jokinen Pentti Ylitalo taisteli sodan alusta loppuun saakka. Vapaaehtoisena palvelukseen astunut Ylitalo kuului niihin veteraaneihin, joiden elämästä sota vei täydet viisi vuotta. Pentti Ylitalo siirtyi ajasta ikuisuuteen 21.4.1996. Alla kuvatut sotakokemuksensa hän kertoi haastattelijalle ainoastaan päivää ennen viimeistä iltahuutoa.

Ennen varsinaista sotapalvelusta Pentti Ylitalo työskenteli kuukauden verran linnoitustöissä Karjalan kannaksella. Tammikuun puolessa välissä 1940 hän ilmoittautui Oulaisten koulutuskeskuksessa, mistä hänet kolmen viikon kuluttua lähetettiin pioneerijoukkueeseen Sallaan. Ylitalo ehti käydä vielä Taivalkoskella kaasukurssinkin, ennen kuin puolustusvoimat päätti tehdä hänestä ratsumiehen.

Uudenmaan Rakuunarykmentti (URR) on perinteisesti ratsain liikkuva aselajiyksikkö, joten siihen kuuluvien miesten on osattava käsitellä hevosta. Pentti Ylitalo ei ollut siviilissä ollut tekemisissä hevosten kanssa, niinpä Suomen armeija lähetti hänet ratsukouluun Ypäjälle. Sen jälkeen hän olikin valmis lähtemään Lappeenrantaan, missä URR tuolloin piti majaa.

Linja murtuu

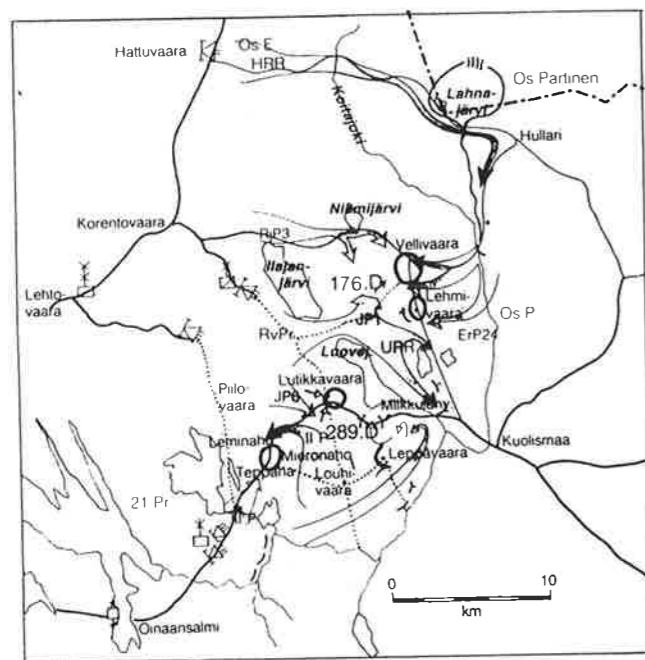
Koko jatkosodan hyökkäysvaiheen ajan rakuunat liikkuvat ratsain ja etenivät aina Äänisjärven toiselle rannalle saakka. Myöhemmin asemasodan aikana

- Meistä tehtiin sellainen kevyt heitto-osasto, jota oli tarvittaessa helppo siirtää paikasta toiseen. Meidän komentajana oli eversti von Essen, joka oli siitä erikoinen päällikkö, että se oli aina linjassa. Esikunta pysyi kyllä takana, mutta itse se johti joukkoja edestä.

Neuvostoliiton suurhyökkäyksen lähtiessä liikkeelle Uudenmaan Rakuunarykmentti oli miehittänyt Kannaksella lohkon Sahakylästä Vammelsuulle päin.

- Puolustuslinja murtui kesäkuun 14 päivänä Sahakylässä meidän ja JR 53:n välisestä saumasta. Venäläisellä oli niin hirveä tulivoima, ettei siinä jalkaväki voinut mitään. Kenraali Oinonenkin joutui hyppyeseen, kun ryssä rymisteli tankeilla suoraan päämajan pihaan. Pitkään aikaan ei edes tiedetty, missä se mies on.

- Joku oli laskenut, että sinne oli suunnattu 400 tykinpiippua neliökilometrille. Samaan aikaan jyrisi taivaalla satoja lentokoneita ja siihen sekaan ryssä ampui vielä Kronstadtista hirveillä pattereilla. Yksikin mies meiltä haavoittui aamulla seitsemän aikaan ja se saatiin pois vasta puolilta päivin, kun venäläinen pikkusen vähensi keskitystä ja päästiin hakemaan. Siihen asti se makasi juoksuhaudan pohjalla ja minä sitä kävin välillä katsomassa ja puistelemassa risuja ja maata päältä pois. Kannettiin se sitten viltillä neljään mieheen JSP:lle, mutta ei se siitä enää selvinnyt.

Ilomantsin vastahyökkäys ja neuvostojoukkojen motittaminen. Kartta "Karjalainen viesti" n:o 4/84.

Porukat hajallaan

- Meidän perääntymistie kulki alunperin Mannerheim-linjalta Uudellekirkolle, mutta kun vihollisen tankit tulivat vastaan, piti kääntyä Inoon päin. Sillä tiellä ne hakkasi meidän kuormastonkin niin, ettei jäänyt kuin yksi kenttäkeittiö ja neljätoista hevosta. Kaikki polkupyörätkin ne takoi hehtaariyksyllä tuhannen säpäleiksi ja meistä tuli kerralla jalkamiehiä. Miestappiot olivat koko ajan suuret ja osa kaatuneista ja haavoittuneista oli pakko jättää sinne.

Seuraavana yönä perääntyvät joukot ottivat yhteen vihollisen kanssa Halolanjärvien päässä.

- Porukat olivat hajallaan kaikkialla. Tapsit katkeilivat hirveässä tykistökeskityksessä, puhelimet eivät pelanneet. Taistelulähetti toimi kumminkin yöllä tai päivällä, satoi tai paistoi - jos ei saanut nappia ottaa. Taistelulähettinä minut pantiin pian kolmen miehen yhdyspartioon ja lähetettiin ottamaan yhteyttä Hämeen Ratsurykmenttiin, jonka piti olla siellä jossakin. Päästiin Messerjärven asemalle, missä olikin yksi HRR:n joukkue ja jonkin verran miehiä JP 1:stä. Siellä jouduttiin koko sakkii ryssän mottiin.

Vihollinen ampui pikakivääreillä ja konekivääreillä ja miehiä alkoi kaatua Ylitalon ympäriltä. Paikalla vanhimpana ollut luutnantti joutui vihollisen murhaavassa ristituleessa paniikkiin, mutta komennon itselleen ottanut kersantti onnistui johdattamaan hengissä säilyneet myöhemmin JP 1:n komentopaikalle. Ylitalo joutui näin eroon omasta rykmentistään.

- Lähdin kiertämään Kuolemanjärveä vasemmalta puolen ja samaan aikaan rykmentti kiersi sitä oikealta. Seuraavana päivänä kohdattiin ja jatkettiin taas perääntymistä yhdessä.

Taistelu saarista

Samana päivänä joukot ottivat yhteen Rökkolanjoella. Sieltä perääntymisen jatkui taistellen Ala-Sommeelle.

- Siellä oltiin neljä eri kertaa saman yön aikana motissa. Ammukset loppuivat, kun ei ollut minkäänlaista yhteyttä toisiin joukkueisiin. Saatiin sellainenkin määräys, että konepistoolilla saa ampua vain kertatulta. Ruokakin ehti loppua ja sitten oltiin nälkillään. Joskus saatiin joku elukka mettässä tapetuksi ja yritettiin tietysti jollakin lailla paistaakin, mutta osa syötiin varmasti raakana.

Kun haavoittuneita vihdoinkin päästiin keräämään Ala-Sommeen koulun ruokalaan, Ylitalo muistaa lattian tulleen aivan täyteen miehiä.

- Kolmannen päivän iltana haettiin joukkueen verran 25-syntyneitä alokkaita täydennykseksi ja jaettiin sitten rykmentti kahteen osaan. Toinen puoli meni Ravansaareen ja toinen Suonionsaareen.

Suomalaisjoukot yrittivät kaikin voimin pitää Viipurinlahden saaria hallussa, mutta neljännen perääntymispäivän aamuna vihollinen suuntasi Uuraasta saariin sellaisen tykistökeskityksen, että niistä oli pakko luopua.

- Venäläisten laivasto tulitti koko ajan, kymmenet tykkiveneet ampuivat saarten edustalla. Meikäläisten tappiot olivat hirvittävät. Rykmentin komentajakin haavoittui niin pahasti, että siltä meni näkö kokonaan. Ei siinä yksinkertaisesti ollut muuta vaihtoehtoa kuin lähteä pois. - Suurin osa porukasta joutui tulemaan uimalla mantereelle. Pieni osa pääsi veneellä. Minä olin yhdessä veneessä ainoa terve mies, kaikki muut olivat haavoittuneita. Ne vietiin Tervajoelle JSP:hen.

Päivät sekaisin

Taistelukykyisinä säilyneet URR:n miehet kerääntyivät Muhulahteen, missä rykmenttiä täydennettiin uusilla alokkailla. Ensimmäisestä täydennyserästä oli saaritaistelun jälkeen jäljellä ainoastaan yksi mies. Muut olivat joko kaatuneet tai jääneet mahdollisesti vangeiksi. Rykmentti käsitti tässä vaiheessa vielä yli kuusisataa miestä, joista monet olivat kuitenkin sairastuneet punatautiin. - Ei kai se mikään ihme ole, kun syömättä oltiin ja kaikista rapakoista juotiin. Päivätkin tahtoivat mennä sekaisin. Meni pitkään, ennen kuin huomattiin sekini, että juhannus oli mennyt ohi.

Muhulahdesta rykmentti suuntasi Ihantalaan.

- Perille päästyä oltiin jo lähdössä linjaan, kun tuli määräys mennä Kaltimon asemalle. Siellä oli autot vastassa ja niitten oli määrä viedä meidät Äänislinnasta perääntyvien joukkojen avuksi. Sen näki kyllä jo päällekinpäin, että ne olivat niin poikki, ettei niistä olisi ollut minkäänlaista vastusta kenellekään.

Suomalaiset hyökkäävät!

Väsyneitä ja punataudin heikentämiä olivat rakuunatkin, mutta siitä huolimatta he ryhtyivät hyökkäykseen. Seuranneissa Ilomantsin kuuluisissa mottitais- teluissa Uudenmaan Rakuunarykmentti alistettiin kenraalimajuri Erkki Raap-

panalle, joka oli saanut marsalkka Mannerheimilta tehtäväkseen tuhota kaksi Ilomantsin suuntaan etenevää neuvostodivisioonaa. Taisteluissa olivat mukana myös mm. Rajajääkäripataljoonat 3 ja 6 sekä joitakin erillisiä yksiköitä.

Oli tullut suomalaisten vuoro iskeä takaisin.

- Ensin otettiin yhteen Utrian talojen raunioilla. Siellä tapeltiin koko päivä pimeään tuloon asti ja saatiin hakattua aukko taistelulinjaan. Sitten lähdettiin koko rykmentti kiertämään naapurin selustaan. Toiselta puolen hyökkäsi myös suomalaisia, niitä oli useampia porukoita ja sillä tavalla saatiin ruskit Lehmi- vaarassa mottiin.

Taistelut jatkuivat vielä jonkin aikaa. Vihollinen pyrki kaikin voimin murtautumaan ulos motista ja samanaikaisesti avustusjoukot yrittivät tuoda saarretuille täydennyksiä. Uudenmaan Rakuunarykmentti joutui torjumaan omiensa luokse pyrkineiden venäläisten hyökkäyksiä kerran toisensa jälkeen. Lopulta vihollinen sai kuitenkin niin suuren ylivoiman, että motit purkautuivat. Ilomantsin mottitaiseluissa suomalaisjoukot onnistuivat kuitenkin lähestulkoon tuhoamaan kaksi neuvostodivisioonaa. Vihollisen tappiot on arvioitu noin 3000 mieheksi. Suomalaisia kaatui taisteluissa noin 1700.

Sen jälkeen asemat vakiintuivat ja sota muuttui asemasodan luontoiseksi - kunnes solmittiin välirauha. Syyskuun lopulla suomalaiset siirtyivät omalle puolelleen rajaa venäläisten seurattessa näköyhteyden päässä.

- Siihen se sota meidän osalta päättyi. Ehti siinä tosin tulla vielä määräys lähteä sakuja ajamaan, mutta porukka oli mennyt niin pieneksi, että se olisi pitänyt täydentää kokonaan. Komentoporukka mukaan luettuna koko rykmentissä oli enää jäljellä pikkusen päälle 200 miestä.

Pentti Ylitalon sotilaspassiin on merkitty liikekannallepanon aikaiseksi palvelusajaksi 4 vuotta 11 kuukautta. Kun tähän lisätään vielä talvisodan aikaiset linoitustyöt, saadaan siitä täydet viisi vuotta.

Ja viisi joulua, joista yhdenkään aikana hän ei onnistunut saamaan lomaa. □

Pentti Ylitalo ratsailla.

Kylmäpäinen mies.

Patijokilainen alikersantti Kaarlo Kananen.

(TK — Niilo Hentola)

Alikers. Kaarlo Kananen

– Kylmäpäinen mies, sanoi luutnantti, jonka kanssa tuli puheeksi alikersantti Kaarlo Kananen. ”Hän on mies, jonka edesottamuksista ei tiedä kukaan muu kuin se, joka on sattunut olemaan silminnäkiänä. Muistan erikoisesti erään päivän Pistolla. Emme tahtoneet päästä millään eteenpäin. Etenkin eräs katetussa asemassa oleva ryssän konekivääri paahtoi suoraan päin. Silloin totesin meikäläisen miehen savua ja maastoa hyväkseen käyttäen ryömvän kohti tuota turmaa uhoavaa konekivääriä. Eipä aikaakaan niin mies oli pesäkkeen ääressä ja aivan rauhallisesti tökkäsi käsikranaatin ampumaaukosta sisään. Teki saman tempun vielä uudelleen ja

vetäytyi rinnettä myöten takaisin entiselle paikalleen pikakiväärinsä ääreen. Konekivääri oli vaiti ja me pääsimme taas eteenpäin.

Tämä oli ensimmäinen voimakas kokemuksni alikersantti Kaarlo Kanasesesta – silloisesta korpraalista ja pikakivääriampujasta. Tapaus ei näin kerrottuna tunnu kovin ihmeelliseltä, mutta silloin taistelun aikana todella ihailin hänen rauhallista ja kylmää toimintaansa. Tämä ja monet muut tapaukset eivät olisi koskaan tulleet toisten tietoon, ellei meitä silminnäkiöitä olisi ollut paikalla. Eräällä koukkaretkellä komppanianpäällikkö haavoittui kuolettavasti. Miesten oli vetäy-

dyttävä pois ryssän haupitsien suorasuuntaustulen ja kksuihkujen tieltä. Alikersantti Kananen ei kuitenkaan voinut jättää päällikköään viholliselle alttiiksi, vaan pystyissä päin paineli kuolemaa uhmaten sinne, missä tiesi hänen makaavan, ja toi päällikkönsä omien luo.

– Siihen aikaan kun käytiin jatkuvia taisteluja ”Munan” ja ”Makkaran” omistamisesta, komppania, johon alikersantti Kananen kuului, joutui vihollisen takaa yllättämäksi, ja tilanne näytti kehittyvän vaikeaksi. Silloin alikersantti Kananen kenenkään käskemättä asetui nopeasti asemaan takaa tulevia vihollisia vastaan ja alkoi laulattaa pikakivääriään. Kylmänä täytyi siinäkin miehen pään olla, kun vihollisia oli joka puolella ja rivakasti asemaa vaihtaen oli muistettava kaikkia, etteivät aivan pahki tulleet.

Omaaloitteisella ripeällä toiminnalla Kananen sai ryssät uskomaan, ettei läpi ole menemistä; luulivat kai niitä pikakiväärejä olevan useampiakin, kun joka puolelle ammuttiin. Niin vihollinen katsoikin parhaimmaksi vetäytyä takaisin, ja tilanne oli pelastettu. Tällaisia juttuja silminnäkiöt kertoivat alikersantti Kaarlo Kanasesesta. Hänellä itsellään ei ole sodasta paljon kertomista. ”Vähän pitkäsihän tämä on käynyt, mutta ei tässä mitään valittamista ole. Olen koettanut tehdä aina

omantuntoni mukaan kaikki tehtäväni, jos joskus olen joutunut aivan yksinänikin toimimaan. Olihan se silloin ensimmäisenä kesänä toisenlaisista. Väliin oikein nautti, kun sai tosissaan tapella ja mennä eteenpäin.” Siinä velvollisuudentuntoisen, hiljaisen miehen ajatukset sodasta.

Eiköhän se lopulta olekin niin, että useimmissa tapauksissa parhaimmat meistä ovat juuri niitä maan hiljaisia, jotka tavallisissa oloissa eivät ulkonaisella olemuksellaan eivätkä käyttäytymisellään kiinnitä kenenkään huomiota puoleensa. Tekevät tehtävänsä kaikessa hiljaisuudessa, ja kun ei ole mitään erikoista tehtävää, tyytyvät rauhalliseen oloon omine ajatuksineen. Tällaisiin aatoksiin tulee helposti alikersantti Kananasta katsellessa ja toisten juttuja kuunnellessa.

Kotiasioita tiedustellesani saan tietää, että tämä vaatimaton, hintelänpuoleinen mies, jolla on suomalaisen miehen rehellinen olemus ja avoin katse, on pattijokisia ja syntynyt vuonna 1913. Siviiliammattiltaan hän on maanviljelystyönjohtaja. Kotona on vaimo ja kolme lasta, ja heidän hyvinvointiaan koskevaan kysymykseen saan tyypillisen, verkkaisen vastauksen:

Mikäpä siinä, toimeen on tultava.

Esteri Jussila ISÄNMAA KUTSUI KAIKKIA

Etelä-Pohjanmaalla syntynyt Esteri Jussila, o.s. Hyypä, sai ensimmäisen lottakomennuksensa Vaasan lähistöllä sijaitsevaan sotasairaalaan.

Orisbergiin oli tehty maanviljelyskoulusta tilapäisesti sotasairaala. Jouduin sinne leipojalotaksi. Laitoksen vahvuus oli sata potilasta ja henkilökunta päälle. Kaksi kertaa viikossa oli iso leivänleipomus. Laitoin illalla taikinanjuuret kahteen suureen pitkään leipuumiin ja aamulla tuli kaksi emäntää kylältä kaveriksi. Kahta valtavaa uunia piti nousta viiden aikaan lämmittämään, että ehtii. Taikinasta leivottiin paksuja suuria limppuja ja ohutta leipää, jotka kuivattiin vartaassa. Lisäksi leivoin grahamkorppuja ja vehnäpullia.

Potilaita tuli ja meni. Pattijokisia siellä oli, ainakin Jussilan Elmeri ja Joen-suun Veikko ja myös useita pyhäjokisia. Sairaala oli toiminnassa joulun saakka ja sitten pidettiin lopettajaisjuhlat. Sen jälkeen sotilaspäällikkö antoi meille lotille litterat, mihin kukin halusi mennä. Minä pyysin litteran Helsinkiin, koska veljeni vaimo oli siellä toimessa. Siviiliin päästyäni lähdin heti matkaan, että ehtisin ennen joulua Helsinkiin.

Orisbergin sotasairaalaan elokuussa-41, Esteri Hyypä (nyk. Jussila) takana keskellä.

Tammikuussa 1942 sain määräyksen Karhumäkeen, joka oli vallattu ennen joulua. Lapuan lottavarastolta meille jaettiin lämpimät uudet manttelit ja valkoiset ihanat karvalakit, jotka sai kääntää korville. Illalla kymmenen aikaan lähti yöjuna etelään. Isä saatteli minut hevosella kovalla pakkasella Ruhan asemalle ja toivotti minut Jumalan haltuun. Silmät kostuivat meiltä molemmilta. Olin juuri täyttänyt kaksikymmentäkaksi vuotta.

Juna oli täynnä sotilaita, jotka nukkuivat pitkin lattiaa. Ei tahtonut tietää mihin astua. Jonnekin nurkkaan sitten istuin repun päälle lähelle toisia lottia. Elisenvaaran asemalla nähtiin ensimmäiset sotavangit ja niitä oli paljon.

Kanttiinilottana Karhumäessä

Kun oli matkustettu yö ja päivä, saavuttiin Äänislinnan asemalle. Siellä siirryttiin junaan, joka mennä kolkutti kuin kuoppaista tietä. Keskellä vaunua oli kamiina, joka lämmitti koko vaunua. Sotilaat keittelivät siinä kenttäpakillaan korviketta. Me lotat kiipesimme lakkihyllyille riippuviin verkkopusseihin nukkumaan manttelit päällä ja reppu pään alla. Pojat huutelivat meitä korvikkeelle, mutta emme maltaneet mennä, kun olimme saaneet niin hyvät paikat.

Päivän valjetessa saavuimme Karhumäkeen. Se oli talorötelökaupunki, jossa oli outo ja ihmeellinen haju. Pojat selittivät, että se tulee votkasta. Näimmekin talojen lähellä isoja votkapulloröykkiöitä. Meidät vietiin armeijan autolla lottien keskusvarastolle. Siellä kenraalitar Aitanga Oesch otti meidät lämpimästi vastaan, ihan halasi meitä jokaista. Saimme ruokaa ja kuumaa korviketta ja meidät ohjattiin huoneeseen, jossa oli polstereita (patjoja) lattialla. Matkan rasituksesta väsyneenä oli ilo mennä nukkumaan. Aamulla meidät lähetettiin yksikköihin, kuka sairaalaan, kuka ruokaloihin tai korsukanttiinisiin. Minä jäin kahden lotan kaveriksi keskusvarastolle odottamaan omaa paikkaani. Siinä keittiöllä vierähtikin sitten kolme kuukautta.

Lotta Svärd -järjestön Etelä-Pohjanmaan piirin puheenjohtaja Hilja Riipinen tapaamassa Etelä-Pohjalaisia lottia Karhumäessä vuonna 1942 (Kuva E. Jussila)

Huhtikuussa yhteyslotta Aitanga Oesch haki minut autolla perustamaan kanttiinia hänen kanssaan. Kanttiinipaikka oli kaasusuojelukomppanian talon yläkerta. Huone oli iso, siellä oli pöydät ja niiden ympärillä tuolit ja iso tiski kuin kaupassa konsanaan. Seinällä oli hyllyjä, joihin tavarat lastattiin. Keittiössä oli iso hella ja suuri vesikattila, josta sai ottaa vettä suureen kahvipannuun, jolla keitettiin korviketta. Apulaisina oli kaksi venäläistä vankia, jotka kantoivat puut ylös kanttiinisiin, kuljettivat tiskivedet ulos ja puhtaan veden sisälle. Talonmiehenä oli suomalainen sotilas. Hän tiskasi mukit, sytytti petromaksin palamaan ja piti huolen siitä, että vesi oli aina kuumaa. Olin yksin ja kanttiinissa oli usein jonoa. Kun komppanianpäällikkö Reino Leimu näki, miten kiirettä minulla oli, hän kutsui oman lottavaimonsa Turusta minulle kaveriksi.

Kaasusuojelumiehet rakensivat Kumsjoen töyräälle kaksi täisaunaa. Rintamalta tuotiin aina sotilaita lepäämään ja kylpemään täisaunassa. Toiseen kuumaan saunaan pantiin vaatteet, että täit kuolivat, toisessa kylpivät miehet.

Viereisessä talossa oli kaatuneitten evakuoimiskeskus "Kekki", jonne kaatuneiden ruumiit tuotiin. Siellä oli joka ilta sotilasiltahartaus ja meidät lotatkin kutsuttiin sinne. Iltahartaus pidettiin juuri kello yksitoista, kanttiinien sulkemisaikaan. Puheen piti usein kenttärovasti Björklund.

Hannes Tuohinto täijahdissa. (Kuva Kalevi Tuohinto)

Joulu rintamalla

Joulukuussa Aitanga Oesch tuli kysymään minulta, voisinko lähteä kenttäkeittiölle keittelemään? Kun koulut oli suljettu, pääsi Suomesta kaksi lottaa, nuoria koululaisia, minun tilalleni kanttiinisiin. Niinpä minä lähdin Karhumäen voimalaitoksen ruokalaan toiseksi keittäjäksi. Ruokalan vahvuus oli 600 miestä. He olivat nostomiehiä ja "linnankundeja", tekivät teitä ja bunkkereita. Siellä menivät kaikki täydestä. Työtä oli paljon ja linnassa olleet suhtautuivat sotilaskuriin siinä kuin kaikki toisetkin.

Meillä keittiölotilla oli talonmiehenä mustalaismies. Hän piti tulet kenttäkeittäessä niin että vedet kiehuivat, kun lotat tulivat aamulla töihin. Meillä oli käytävissä hyvää saksalaista muonaa, oli kuivattuja perunaviipaleita säkeittäin ja kilon säilykelihapurkkeja, joista sai hyviä keittoja. Kerran kun jaoimme ruokaa, yksi linnankundi pisti eteemme kirjeen, jossa luki, että "viidestä taposta linnassa". Halusi nähdä, säikähtäisimmekö me. Emme kuitenkaan pelänneet. Ei siellä kukaan pahaa tehnyt, siksi pelottavaa oli rintamalta kuuluva jyminä.

Joulun aikaan meitä lottia haettiin sotayksikköihin joulupuuron jakoon. Jouduimme aivan etulinjoihin saakka. Ampuminen kuului läheltä ja matkan varrella saattoi olla desanttejakin piileskelemässä. Mitään ei kuitenkaan sattunut. Meidänkin ruokalassamme oli juhlallinen joulujuhla. Oli iso joulukuusi, kynttilät paloivat oksilla ja veisattiin hartaina "Enkeli taivaan". Sen osasivat kaikki ulkoa, miehetkin. Sitten jaettiin joulupuuro mehukastikkeen kanssa ja tarjottiin korviketta sadan gramman pullan kanssa. Väepeli jakoi miehille jouluviinat. Me lotat pidimme keskenämme iloisen jouluillan, lauloimme joululauluja ja olimme vähän haikeallakin mielellä. Aamulla osa meistä kävi joulukirkossa, joka pidettiin venäläisessä teatteritalossa. Se oli iso rakennus, mutta silti aivan täynnä sotilaita.

Emäntänä Raivolassa

Saimme lomalitteran aina joka kolmas kuukausi ja loma kesti kymmenen päivää matkojen kanssa. Olin vasta palannut lomalta, kun sain yllättäen tiedon, että äitini oli äkkiä kuollut aivohalvaukseen. Sisko pyysi minua palaamaan kokonaan kotiin, siviiliin. Oli tammikuun 18 päivä 1943 kun lähdin. Jäähyväiset olivat lämpimät, halattiin rakkaiksi käyneiden lottasiskojen kanssa. Tytöt saattelivat minut Karhumäen asemalle ja antoivat minulle eväspussin. Kotona alkoivat hautajaisvalmistelut ja olin siellä lokakuun loppuun saakka.

Marraskuussa sain kutsun Karjalan kannakselle Raivolaan muonituslotaksi. Oli marraskuun alku ja pilkkosen pimeä. Jälleen isä saatteli minut yöjunalle ja toivotti Jumalan haltuun. Lohdutin isää sanomalla, että kun ensimmäinen reisu meni hyvin, kyllä toinenkin menee.

Juna oli taas ääriään myöten täynnä nukkuvia sotilaita. Viipurin asemalta armeijan autot veivät meidät Raivolankeskusvarastolle, missä yhteyslotta Ilmi Kaila otti meidät vastaan. Meitä oli toistakymmentä lottaa. Aamulla meidät jaettiin yksikköihin. Minä jouduin taas emännäksi ja keittäjäksi keskusvarastolle,

jossa oli varastolottia, toimistoväkeä ja virkailijoita kaikkiaan 30 henkeä. Toimistoon tuli usein yllätysvieraita ja silloin piti äkkiä saada kahvileipää. Ilmi Kaila neuvoi minua tekemään "vaarmuskoita", pikapullia, joiden piti valmistua samassa kuin korvikkeenkin. Asuimme kaikki komeassa kaksikerroksisessa venäläisessä huvilassa. Me lotat yläkerrassa, alakerrassa oli toimistot.

Helmikuussa jouduin komennukselle Terijoelle lomittamaan sairastunutta lottaa. Raivolasta kulki Terijoelle juna. Luutnantti Erkki Tanttu oli siellä komppanianpäällikkönä ja hän näytti minulle ruokalan. Ruokalana toimi hieno huvila, jossa oli puutarha.

Terijoki oli valtavan kaunista seutua. Kolme kirkkoa oli vierekkäin, eri uskontokuntiin kuuluvia. Vihollinen ampui vähän väliä Kronstadtista tykillä. Silloin piti asettua äkkiä maastoon ja ajatella vaan, että "ei se nyt tähän satu", eikä sattunut yhtään kertaa. Kaksi viikkoa meni nopeasti ja tyttölotta palasi sairaslomalta. Sain lähteä takaisin Raivolaan. Puutarhuri toi minulle lähtiäisiksi ison kukkapuketin .

"Oikea sota" alkaa

Huhtikuussa sain siirron Kanneljärvelle, jälleen kenttäkeittiön keittäjäksi, koska olin siihen jo oppinut. Siellä oli vahvuus 700 nostomiestä "linnankundit" mukaan lukien. Vankilat olivat tyhjinä. Kanneljärvi oli luonnonkaunista seutua vaaroinen ja järvineen. Siellä asui paljon siviiliväkeä, jotka olivat palanneet talvisodan jälkeen koteihinsa. Saimme maitoa heidän tiloiltaan.

Oli vuosi 1944 ja kesä teki tuloaan. Sotilaita alettiin siirtää pohjoisesta Kannakselle. He sanoivat, että nyt alkaa oikea sota, tähän saakka on ollut asemasotaa. Ilmapommitukset alkoivat ja laivueita ajoi usein ylitsemme. Sotilaitten telta-alue koki kovan pommituksen, kuolleita ja haavoittuneita tuli paljon.

Sitten alkoi venäläisten suurhyökkäys. Nuoria sotilaita tuli edestä juosten vaatteet repaleisena. He itkivät ja sanoivat, että "ei siellä voi olla, siellä sataa kuulia!" Kesäkuun 12 päivänä ajoivat kuorma-autot pihaan ja me saimme komennon, että "äkkiä kaikki matkaan!" Kenttäkeittiöt nostettiin autoon puuroineen päivineen ja muut tavarat perässä. Tykin ammuksot vain räjähtelivät ympärillä. Matka alkoi rintarinnan siviiliväestön kanssa. Heitä oli karjoineen ja hevosineen tien varret täynnä. Vanhat mummut ja lapset istuivat kärryissä. Venäläiset lentokoneet lensivät alhaalla, tekivät syöksyjä ja ampuivat piiskatykillä kohti tiellä kulkevia.

Pysähdyimme ennen Viipuria suuren maalaistalon pihaan. Talo ja ympäristö oli komeaa. Omenapuut ja kukat kukkivat. Talon tytär lähti yötä myöten ajamaan kymmenpäistä karjalaumaa. Talon vanhaisäntä lastasi tavaraa hetekkaan, joka oli jo kärryissä. Emäntä puki lapsia ja niin he lähtivät liikkeelle. Sanoivat meille, että "olkaa niinkuin kotonanne".

Talo oli sisältä aivan kuin juhkakunnossa. Tupa oli avara, puhtaat raitaiset matot lattiassa ja kaapit täynnä astioita. Kamarit olivat hyvin kalustettuja, taulujakin oli seinillä. Kyllä meitä säälitti. Luulivat varmaankin, että vielä sitä palataan. Viikon päivät ruokimme siinä porukkaamme, kunnes tuli perääntymiskäsky. Jälleen oli tien täydeltä lemiä. Niitä oli karannut paljon metsiinkin, eikä niitä ehditty hakea. Sinne jäivät. Emme enää pysähtyneet Viipurissa, vaan ajoimme ohi suoraan Luumäelle.

Oli juhannusaatto 1944. Ilma oli tavattoman kylmä ja vettä satoi. Ajoimme suuren koulun pihaan. Luokahuoneista saimme asunnon. Pojat tekivät yläsängyt ja me kahdeksan lottaa asuimme ja nukuimme siellä. Miehet rupesivat tekemään kovalla voimalla linnoitustöitä. Sanoivat, että "enää ei vihollinen tule läpi". Järven rantaan asetettiin kaksi kenttäkeittiötä, joihin miehet tekivät katoksen sateensuojaksi. Pitkiä saksalaisia kolonnia alkoi kulkea Luumäen ohi. Hevoset olivat paksujalkaisia ja sotilaat hyvin puettuja. Ajattelimme, että "kyllä nyt venäläinen lyödään takaisin".

Lottatyö päättyy

Sitten alkoi kuulua huhuja, että kohta sota loppuu. Ei mennytkään monta päivää, kun komppanianpäällikkö tuli sanomaan, että rauha on tullut ja lottatyö lopetettu. "Osa porukasta ja puolet lotista muuttavat Rovaniemelle ja osa Taavettiin, täällä loppuu työt." Minä jäin siihen porukkaan, joka muutti Taavettiin. Joukon vahvuus oli nyt puolta pienempi, noin 350 miestä. Emme enää saaneet ommella valkoisia kauluksia lottapukuihin. Työpuvun saimme pitää, kun ei muita ollut. Venäläisiä upseereita alkoi liikkua paikkakunnalla ja meitä ihan pelotti, että milloinkahan ne pidättävät meidät?

Joulun lähestyessä meidät kaikki vapautettiin vähäksi aikaa. Uudeksi vuodeksi annettiin litterat Rovaniemelle. Pääsimme samaan paikkaan kuin aikaisemmin lähteneet. Nimemme oli nyt muuttunut, emme olleet enää lottia, vaan "työmaaruokalan tyttöjä". Miesjoukko seurasi mukana ja työt jatkuivat, mutta erilaisina: alkoi valtavat jälleenrakennustyöt.

Vuonna 1945 Rovaniemi oli savupiippujen kaupunki. Miinat räjähtelivät vähän väliä, meidänkin ruokalan miehiä kuoli miinoin. Tarkkaan oli merkitty polut, missä sai ulkoilla. Meille tytöille oli uutta se, että työstä maksettiin oikein palkkaa. Asuimme saksalaisten suuressa parakissa, missä oli iso ruokasali ja keittiössä kaksi suurta hellaa.

Kesän tullen alkoi elämä vilkastua, kun asukkaat palasivat Ruotsista kotiin. Teltoja nousi kuin sieniä sateella. Jokainen alkoi rakentaa uutta kotia palaneen tilalle. Kesä oli kaunis. Sateet eivät häirinneet, vaan aurinko paistoi yötä päivää. Kouluja rakennettiin ja ihmisiä tuli lisää joka päivä. Lisää entisiä lottia tuli töihin ruokalaloihin, sairaaloihin ja toimistoihin.

Kun viisi vuotta oli kulunut isänmaan kutsusta, lähdin kotiin. Maassa oli rauha ja elämä tuntui ihanalta. □

Rovaniemi. Näköala Ounasvaaralta.
Utsikt från Ounasvaara.

Liikkeellä Jelettijärvellä vuonna 1942. Kuvan omistaja Martti Tapanainen marssii joukon ensimmäisenä.

Hyökkäyksen jälkeen Jelettijärven suunnalla. (Kuva M. Tapanainen)

Kerttu Kastelli MUUAN MUISTO AUNUKSEN KAUPUNGISTA

Oli myöhäissyksy 1942 Aunuksen kaupungissa. Lottaystäväni Elvi oli palannut lomaltaan Kaustiselta ja lähettänyt terveiset että tulla illalla repun avajaisiin hänen kämppäänsä. Oli tapana, että lomalta palaaja järjesti tuttavilleen pienet kestit. Voita ja rieskaa ja muita siviiliherkkuja, jotka olivat rintamaoloissa arvosaan.

Kerttu Kastelli

Näkymää Aunuksen kaupungista. Oikealla harvinainen maalattu talo. Yleensä karjalaiset rakennukset olivat harmaantunutta puuta.

Elvi asui parin kilometrin päässä Vitelejoen varressa karjalaisessa hirsitalossa, jossa asui muitakin autokorjaamon työntekijöitä. Me kanttiinin työntekijät asuimme keskemällä kaupunkia melkein linnamaisessa karjalaistalossa. Kesällä se oli vilpoisa ja mukava asua, mutta talvella niin kylmä ja vetoinen, että vain monet saatoimme riisua illalla nukkumaan käydessä.

Neljä lottaa asui aina samassa pienessä gornitsassa (kamari). Muissa huoneissa asui monenkirjavaa väkeä. Aunukselaisnainen Tatjana tuli tutuksi ensi hetkestä lähtien. Hän oli eloisa, hauska ja avulias. Kuin Kalevalan sivuilta siihen hypähtänyt karjalaisnainen, heimolainen.

- Da, ystävät olemma. Syvämmes ei vihaa, suvaitcen teity rakkahast, näin Tatjana vakuutteli meille. Kun kuuli eräänä iltana, että olen menossa lottaystäväni luokse repun avajaisiin, hän halusi välttämättä mukaan. Halusi myös huone-toverini. Vaatimalla vaati, että meidän kaikkien pitää lähteä. Tyytyi vasta kun kuuli, että toisillakin lotilla oli iltameno jonnekin.

Aunuksen saviset tiet olivat jo jäätyneet ja oli kiva matkata joenvarsitietä, joka polveili harmajien talojen päitse kuin hieno helminauha. Tatjana vain tarkkaili taivasta ja toivoi, että pilviä ilmestyisi jostakin kuun eteen. Tiesimme molemmat, että kirkas kuutamoyö toi venäläisten pommikoneet kaupungin ylle. Oli se jo koettu moneen kertaan.

Olimme Elvin kanssa tutustuneet Raudaskylän sotavankisairaalaan ja oli mukava muistella niitä aikoja ja lottatuttavuuksia. Ilta kului rattoisasti ja Tatjana oli onnellinen, kun pitkästä aikaa sai oikeata tsaijua, teetä. Ah, miten tsaiju maistuikin. Vei monta huolta mennessään. Mutta tämän tästä Tatjana kävi ulkona katsomassa, josko pilviä ilmestyisi kuun eteen.

Sitten se yhtäkkiä alkoi. Sireenit pamahtivat ulvomaan. Nurmoilan lentokentän suunnalta kuului pommien jyrähtelyä ja koneita jyräsi myös kaupungin yllä. Ilmataisteluseurat puhkesivat korvia huumaavaan jyrinään. Tiesimme entisestä kokemuksesta, että samaan aikaan kaupungissa sijaitsevalta vankileiriltä yritettiin pakoa. Tämä tilanne antoi siihen hyvät mahdollisuudet. Näin oli tapahtunut aiemminkin. Pelkäsimme. Monesta syystä. Tatjana hartana ortodoksina teki ristinmerkkejä ja sopotti rukousta. Rukous oli turva ja toivo meille lotillekin. Itsemme ja isänmaamme puolesta rukous oli jokapäiväinen lohtumme ja voimamme.

Koska ilmahälytyksen aikana oli ulkonaliikkumiskielto, pääsimme asuntoomme vasta aamuyöllä. Kuulimme, että vankileiriltä oli karannut pari vankia, toinen heistä Tatjanan veli. Hän oli muutamaa päivää aiemmin ilmoittanut olostaan ja lähettänyt Tatjanalle salakäsien kautta kirjelasun, jossa pyysi tie-

"Lotta-Motin" edustalla. Vas. Kerttu Kastelli.

Pohjalaisia lottia.

tylnaista apua pakomatalleen. Tatjana ei halunnut olla missään tekemisissä tällaisten asioitten kanssa vaan pelkäsi meidän kaikkien puolesta.

- Da, priha (nuori poika) toi salassa viestin. Komendantille sen annon. Da, teityä suvaitcen. Äijön (paljon) pelkään sotaa, salajuonia. Da, minulla ei libei kieli. Minulle armas oletta, heimosisaret.

Tatjana tiesi, ettei hän saa peloitella talon asukkaita eikä laverrella asioita. Tatjana ja monet muut heimosisaremme olivat vilpittömiä ystäviämme. Jotkut nuoret pojat, prihat, olivat saaneet niin vakavan vakaumuksen suomalaisvihaan, että toivat sen julki monella tapaa.

Eräs suomalainen kauppaneuvos kustansi muutamille pojille koulutuksen Suomessa. Oi miten onnellisia he olivatkaan tästä mahdollisuudesta. Heidän äitinsä osoittivat meille lotillekin siitä kiitollisuutensa. Ystävyys oli aitoa ja molemminpuolista. Ihmettelimme usein, että miksi ihmisten pitää sotia ja vihata toisiaan, kun ystävyudessa oli näin hyvä elää.

Kun lähdimme laulumailta, jäimme toivomaan, että rauha saisi vallita kansojen kesken. Ja sitä me hartaasti toivomme tänäänkin: rauhaa ja sovintoa. □

*Duolustusvoimissa palveleva Pattijoen mies Lotta**Lotta Teikkala, Aino*

Tämä kaikille Pattijoen miehille lähetetty kirje tavoittaa saajansa hyvin erilaisissa paikoissa: yhden etäisimmässä tukikohdassa lähellä vihollista tai etulinjan korsussa, toisen jossakin huoltoportaassa, kolmannen koulutuskeskuksessa tai muualla etäämpänä rintamalta, neljännen sodan seurauksia kantamassa kenttä- tai sotasairaalassa. Mutta missä se Sinut tavoittaneekin, se tuo nyt sinulle tervehdyksen kotikunnastasi ja -seurakunnastasi ja siellä toimivilta järjestöiltä ja toivottaa Sinulle hyvää, Jumalan siunaamaa Joulua.

Kun kotiseutu näin kirjoittaa pojillensa armeijassa, ei ole niinkään paljon tarpeellista kertoa, mitä kotiseudulle kuuluu ja miten täällä voidaan, sillä sen Te tiedätte omien ja tovereittenne lomallakäynneistä, omaistenne kirjeistä ja kotipuolen sanomalehdistä. Tunnette mielialan täällä, tunnette yksityiskohtaiset asiat. Siinä kohdassa emme yritä salata sitä, että vaikeuksia on ollut ja niitä näkyy myös edessäpäin. Kannamme monella tavoin koko kansan kanssa sodan kuormaa, josta emme olisi vapaita silloinkaan, vaikei kansamme olisi suoranaisesti itse sotaan joutunutkaan. Se on tämän ajan vaivaa, josta emme pääse ennenkuin Kaikkivaltias kääntää kansojen kohtalot.

Miksi sitten kirjoitamme? — Ensiksikin tuodaksemme Teille ilmi, että kotiseutu kaivaten muistaa Teitä tänä jouluna. Teitä kaivataan kotien yksinkertaisessa joulunvietossa ja kotiseurakunnan joulukirkossa ja Teidät suljetaan yhteisissä rukouksissa Jumalan huomaan. — Toiseksi meillä on tarve lausua Pattijoen miehille kiitokset kunnialla tehdystä työstä. Ei ole lupa ylpeillä, mutta kiitollisina saamme todeta, ettei ole pelkuruus eikä karkuruus tahrannut Pattijoen miesten mainetta. Vaikka monen Teidän sotatiennä on ollut jo pitkä ja raskas, niin miehenkuntonne on kestänyt kuormituskokeen. Sentähden, Pattijoen mies: Kiitos siitä, että olet miehenä velvollisuutesi täyttänyt. Varmaan olet vastakin osottautuva sen luottamuksen arvoiseksi, mikä Sinuun pannaan.

Kolmantena asiana tahtoisimme tässä joulukirjeessä sanoa, että niinkuin Te olette kestäneet siellä, missä ratkaistaan kansamme kohtalo pitkälle tuleviin aikoihin, niin mekin koetamme kestää täällä. Yhteisvoimin, toistemme kuormia kantaen tahtoisimme kulkea vaikean vaiheen läpi siinä uskossa ja toivossa, että vielä tulee parempi päivä. Ja me tahdomme yhtyä entistä nöyremmin yhdessä Teidän kanssanne rukoilemaan:

Tule nyt armosta, Jeesuksemme,
tänäkin jouluna keskellemme!
Kiitos, kiitos, Jeesus, sun syntymästäsi!

PATTIJOEN KUNTA.

PATTIJOEN SEURAKUNTA.

PATTIJOEN SUOJELUSKUNTA JA LOTAT.

PATTIJOEN ASEVELJET JA ASEVELJIEN NAISET.

PATTIJOEN VAPAAN HUOLLON KESKUS.

UHTUALLA OPISKELTIIN
ELDANKAN LYSEOSSA

"Kenraali on tullut yksikköön tarkastuskäynnille ja pysähtyy parroituneen reservin majurin eteen. - Mikä on siviiliammattinne? hän kysyy. - Abiturienti, herra kenraali! mörähtää karaistunut veteraani." Tällaista kaskua kerrottiin jatkosodan aikana. Todellisuudessa sota ei tietenkään aivan näin kauan kestänyt, mutta kutsu sotapalvelukseen katkaisi silti monen nuoren miehen opintien. Asemasodan vuosina heille yritettiin järjestää rintamalla mahdollisuuksia jatko-opintoihin. Perustettiin nk. rintamakouluja, joista eräs oli Uhtuan suunnalla toiminut "Eldankan lyseo". Yksi sen oppilaista oli pattijokinen Erkki Ingerttilä, jolle on jäänyt erityisesti mieleen tenttimatka vanhaan kouluunsa vuonna -42.

Toisin kuin 105 päivää kestänyt talvisota, moniksi vuosiksi venähtänyt jatkosota ei ollut suinkaan jatkuvaa taistelua. Suurin osa siitä oli ns. asemasotaa, jolloin rintamalinjat pysyivät paikoillaan. Miehet suorittivat sinä aikana jatkuvaa vartiopalvelusta, kunnostivat varusteita, partioivat maastossa, tekivät puhdetöitä, urheilivat jne.

- Jonkin verran suoritettiin häirintää, mutta ei se jatkuvaa hyökkäämistä ollut. Suurin osa oli sitä, että oltiin vartiassa. Myös partioita liikkui maastossa molemmin puolin. Radioasemilla niin kuin muuallakin oli ympärivuorokautinen päivystys. Jos ei muuta, niin istuttiin luurit korvilla ja otettiin koeysteyksiä, Ingerttilä kertoo.

Radioasema Uhtuan suunnan "Myrskyssä". vas. Viljo Palosaari. Antti Puranen ja Erkki Ingerttilä.

Rintamalle joutui paljon sellaisia nuorukaisia, jotka olivat sodan vuoksi joutuneet jättämään opiskelunsa kesken. Jatkosodan aikana tilannetta yritettiin paikata perustamalla eri rintamalohkoille rintamakouluja. Uhtuan suunnalle, mihin Erkki Ingerttilän yksikkö oli sijoitettu, perustettiin myös oma rintamakoulunsa, joka sai nimekseen "Eldankan Lyseo" alueella sijainneen kuuluisan järven mukaan.

- Omalla kohdallani oli jäänyt silloisen keskikoulun viimeinen luokka suorittamatta ja kaksikymmentä päivää sain minäkin tilaisuuden käydä Eldankan luseota. - Rintamakouluissa oli hyvinkin päteviä opettajia, nuoria upseereita, joista hyvin monet olivat maistereita ja sen sellaisia. Eldankan lyseon rehtorina toimi kapteeni **Erkki Tiesmaa**, joka taisi siviilissä olla jonkun yhteiskoulun rehtori. Hän oli hyvin etevä sotilasalallakin ja erittäin pätevä musiikkimies. - Tiesmaa oli jo silloin tehnyt muutamia rintamalauluja. Hän perusti Uhtualle jonkinlaisen köörinkin, jonka kanssa sitten harjoitteli niitä. Yksi näistä lauluisista on Eldankajärven jää, sitten on Röhön ranta, Vanaväylillä Vesaisten ja mitä kaikkia niitä nyt onkaan.

Tenttilomalle

Eldankan lyseosta ei tietenkään saanut mitään virallisia todistuksia, vaan kaikki opittu piti tenttiä "siviilikoulun" opettajien kanssa. Tapanä oli, että opiskelun jälkeen oppilaalle myönnettiin kaksi "tenttilomaa".

- Minäkin sain loman sitä varten, että voisin suorittaa kesken jääneet opinnot Raahen keskikoulussa. Silloin oli Uhtualla kelirikon aika ja junaan päästäkseen piti ensin kävellä 45 kilometriä saksalaisten pistoradan varteen. Muistaakseni juna lähti sen matkan aikana monta kertaa raiteiltakin ja sitä piti nostella sinne takaisin.

- Ensimmäisen lomapäivän iltana menin sitten väsyneenä lehtori **Lyyli Kurjen** tykö. Selitin asiani, että tarkoitus olisi sopia, milloin minkäkin opettajan kanssa yrittäisin tenttiä näitä aineita. Kurki sattui olemaan siihen aikaan Raittiusyhdistys Rastin puheenjohtaja ja pitkät tovit siinä menikin raittiusasioista poristessa. Viimein hän kumminkin otti esille saksan kirjan ja aukaisi sen jostakin kohtaa. Kirja sattui aukeamaan semmoisesta kappaleesta kuin "Die Frösche", eli "sammakot", joka sattumalta oli ainoa kappale, joka siellä Eldankan lyseossa oli opeteltu ulkoa sekä suomeksi että saksaksi. Kurki ojensi kirjan minulle ja sanoi, että "luepa tuo".

- No sehän kävi mainiosti se lukeminen. Sen jälkeen Kurki määräsi, että "käännäpä se", ja kääntäminen kävi yhtä mainiosti. Silloin Kurki läppäisi kirjan kiinni ja sanoi, että hänellä on pätevyys myös ruotsin kielen opettajaksi, vaikka hän ei siinä virassa olekaan. Että voidaan katsoa samantien myös ruotsin kieltä. Sitten hän otti ruotsin kirjan ja haki sieltä esille jonkun kappaleen. Sen suhteen minulla ei ollut varsin niin hyvä onni kuin saksan kohdalla, mutta läpi sekin meni. "Kuulehan Erkki, nyt sinä olet nämä aineet suorittanut", sanoi Kurki lopuksi.

- Ja minä kun menin sinne vain sopimaan tenttiajoista!

*Alikersantti Erkki Ingerttilä on
länönsä suorittanut Valtion oppikouluis-
sa raaditun keskikoulun kussin ruotsin-
ja saksankielissä ja olen hänen tieto-
jaan arvoitellut seuraavin arvosanoin:
ruotsinkielissä: Tyydyttävä: 8
saksankielissä: -"- 7.*

Raahessa, 7 p. Toukok. 1943.

*Lyyli Kurki
Ruotsin- ja saksankielen
lehtori Raahen keskikoulussa.*

Itku tuli

Seuraava tenttijä oli itse keskikoulun rehtori, historian opettaja **Heinämaa**. Hyvin tarkka ja täsmällinen herra.

- Kerroin asiani ja Heinämaa sanoi heti, että se tenttiminen voidaan suorittaa tässä ja nyt, jos minulle sopii? Ja sopihan se. Ensimmäinen kysymys kuului, että "luettele Ruotsi-Suomen hallitsijat hallitsemisjärjestyksessä". Muut kysymykset olivat samaa luokkaa. Enhän minä niihin kaikkiin osannut vastata, mutta ihmeekseni minä jonkun verran muistin niitä hallitsijoitakin, vaikka hallitusvuodet olivatkin vähän sitä sun tätä. Läpihän se kuitenkin meni.

Täällä todistan, että Erkki Ingerthilä
 on opiskellut ja suorittanut
 keskeisen koulun viiden
 kuukauden ajan.

Tuohon 29 p. 1943.

E. Heinämäen

Tuohon keskeisen koulun rehtori.

Matematiikan opettajana keskeisellä toimi tuohon aikaan **Ruth Reinilä**,
 kaupunkineuvos Yrjö Reinilän äiti.

- Muutaman kysymyksen hän sai tehtyä, mutta sitten tuli itku. Kyynelten välistä
 hän sai sanotuksi, että "kyllä minä huomaan, että sinä olet niissä vaikeissa
 olo-suhteissa yrittänyt lukea niin, että olet oppinut. Kyllä tämä kuulustelu saa
 nyt jäädä tähän". Ja asia oli sillä selvä.

"Passaisko seiska?"

Seuraavaksi Erkki sai huomata, että koulun terveysopin ja voimistelun opet-
 tajana olikin tuttu mies. Luutnantti **Martti Pehkonen**, joka oli ollut rintamalla
 samassa porukassa hänen kanssaan.

- Pehkonen tuumasi, että se nyt on tämä terveysoppi vähän toisarvoista - ja
 sota-asioitahan siinä sitten alettiin muistella. Sitten hän kysyi minulta, että
 "jos sulle seiska passais nuin vain?" Ja minullehan passasi.

Erkki Ingerthilällä on vieläkin tallella Eldankan lyseosta saamansa todistus.
 Se kulki ensimmäiset kuukaudet mukana asetakin taskussa, niinpä sodan
 jättämät jäljet ovat ikuistuneet pysyvästi paperiin. Tallella ovat myös Lyyli
 Kurjen todistus saksan ja ruotsin tenteistä sekä rehtori Heinämäen todistus
 siitä, että kaikki tentit ovat tulleet suoritetuksi.

- Ettei vaan heitetty hukkaan tenttilomia, vaan käytettiin siihen tarkoitukseen,
 mihin ne oli annettukin! □

" E L D A N K A N L Y S E O "

Kevätkausi 1943.

Oppilaskokouksen oppilas.

Erkki Ingerthilä, Erkki

Yksiköstä 5729

On arvosteltu seuraavissa aineissa:

Suomenkieli	<u>8</u>
Ruotsinkieli	<u>7</u>
Saksankieli	<u>6</u>
Geometria	
Matematiikka Algebra	<u>9</u>
Fysiikka	

Ottaen huomioon oppilaan edistymisen opettajakunta
suosittelee häntä 21 viik. lomaan tutkinnon suo-
 rittamista varten. Koska loman tarkoitus on määrätty, pyyde-
 tään yksikön päällikköä valvomaan sen käyttöä.

Rintamalla, 21. 4. 1943.

Opettajakunnan puolesta:

Kapteeni E. Tiesmaa
 E. Tiesmaa.

VANAVÄYLILLÄ VESAISEN JR 32:N MARSSI

On talvinen hanki taas mailla
ja Karjalan järvissä jäät,
sotatoimet on koukkausta vailla
ja muistoihin painuvat päät.
Nyt tiellämme tihkuvi lunta,
mutta kesällä poltteli maa.
Se on rykmentin tuttua unta,
sitä päivät ei mielestä saa.

Rajapuomi kun raukes - se alkoi
raju rynnistys ryssiä päin.
Rajajääkärit korpia halkoi,
joista vasta vain unta ma näin.
Oma rykmentti Lonkasta lähti,
osa Raattesta raivasi maan,
Vasovaarasta Latva ja Vuokki -
yli kenttien kunniakkaan.

Työ tiuheni - laannut ei taisto,
läpi louhikon taajeni tie,
oli miehissä metsien vaisto,
se Melkajalahdelle vie.
Oli Kuitilla aamun jo koitto,
kun riensimme rantamaan;
oli taattava Vuonnisen voitto,
eikä tauosta tuntoakaan.

Yli seljän me laineilla lahden
suin syöksyimme rantoja päin.
Pojat Paavolan, Vihannin kahden
aseveljinä vierekkäin.
Pikapurtemme kohtasi niemen
vanaväyliltä Vesaisen;
iti mielessä surman jo siemen,
joka ainoa tunnusti sen.

Meille korpinen taival on tuttu
läpi liejun ja louhikkojen,
oli mustana armeijan nuttu
keloroihuista vihollisen.
Savu sankkana seurasi meitä,
tuliryöpyissä rynnättihin,
oli aamu, kun torrakkoteitä
me Pistolle saavuttihin.

Tulitaistossa Pistolla ilkkui
iva hornan ja helvettien,
valojuovia ilmassa vilkkui
siellä pauhussa patterien.
Rivit Raahen ja rannikon nousi
joka tuumasta taistelemaan
monen kirposi kädestä jousi
sotatanhuilta maan Tuonelaan.

Itä vaipui jo armojen alle,
varas Tetrille pian pakotien,
ja kalpaten käy katalalle,
joka nostatti miehisen hien.
Löi Ritolan nyt suku tulisesti,
sadat sarjansa Oulaisten vyöt,
vasta Uhtuan porteilla esti
vihavirtamme Kis-Kissin yöt.

Nyt tiellämme tihkuvi lunta,
mutta kesällä poltteli maa.
Se on rykmentin uljasta unta
ja taistoihin kannustavaa.
Nyt vartiopaikalla vahti
käy silmäten yön hämärään,
ja viel kotikontujen mahti
käy äärille Äänisen jään.

Uhtuan portilla 5.1.-43 Erkki Tiesmaa

Tauno Kaarela SOTAVANGEISTA JA VÄHÄN MUUSTAKIN

Pattijoella v. -29 syntynyt sotilasmestari Tauno Kaarela työskenteli vuosien 1943-44 aikana Ruona Oy:n palveluksessa ammussorvaajana. Hänelle on myönnetty jatkosodan muistomitali.

Muistan hyvin erään pehmeän lämpöisen kesäillan vuonna 1942. Se oli aikaa, jolloin Suomessa oli monella paikkakunnalla venäläisiä sotavankeja. Meillä pojilla oli usein tapana seikkailla nykyisen Rautaruukin maapohjalla, juosta sen hiekkapohjaisilla metsäpoluilla ja -teillä, hakea harakoiden ja varisten pesiä jne. Se oli oivaa ja vaihtelevaa maastoa, vanhaa merenpohjaa. Käytiinpä välillä pulahattamassa sammakkoroopin vedessäkin Rojuniemen rannassa.

Sattuipa sitten eräänä iltana, kun olin joko menossa tai tulossa tuolta leikki-alueelta, että huomasin tiheän katajapensaston suojassa kolme ruskeisiin asuihin pukeutunutta miestä. He olivat nukkumassa ja ilmeisesti syvässä unessa pehmeällä sammalpatjalla. Jaloissaan manillasäkeistä käärityt suojat. Seurasin heitä katseellani kotvan aikaa. Sitten sain jalat alleni ja juoksin pikavauhtia kauppias Fanni Tokolan taloon ja kerroin emännälle näkemästäni. Samalla siihen tuli myös eräs sen perän rouva, joka vahvisti kertomukseni.

Fanni Tokola oli erittäin tomera, henkisesti vahva ja hoksaavainen nainen. Oikea Niskavuoren vanhaemäntä. Hän hoiti ilmoitukseni puhelimella omalla tavallaan ja oikeaan paikkaan. Meille hän sanoi, että miehet saattavat olla karanneita venäläisiä sotavankeja.

En muista aikaa, mitä minulta meni juosta 300 metriä Tokolan pihalta lautamies Heikki Oravan pihalle, jonne tuli kolmen suomalaisen sotilaan ja kolmen ruskea-asuisen miehen saattue. Meitä katsojia kertyi siihen kokolailla paljon töllistelemään ja ihmettelemään. Suomalaisia sotilaita johti pitkä kersantti. Sotilailta oli kiväärin aseinaan, kersantilla pistoolikotelo vyöllä.

Meille kerrottiin, että miehet olivat karanneita venäläisiä sotavankeja. He seisoivat liiterin edessä sotilaiden vartioimina. Siinä vankien edessä ja takana oli isoja kiviä ja yhdelle näistä istuutui kookkain vangeista. Silloin kersantti komensi miestä nousemaan ylös ja näytti vielä kädelläänkin, mutta vanki vain istui hyvin poissaolevan näköisenä. Silloin kersantti otti pistoolinsa kotelosta ja meni ja löi sillä istuvaa vankia olkapäähän niin että kolahti.

Vangista näki, että isku kävi kipeästi. Kookas vanki nousi ylös ja löi kersanttia leukaan niin lujasti, että hän kaatui heti tantereeseen. Sotilaat ojensivat kiväärinsä vankia kohden, mutta tämä istuutui takaisin äskeiselle kivelle niin kuin mitään ei olisi tapahtunut. Aikanaan siihen saapui kuorma-auto, johon koko seurue nousi. Kersantti tosin vielä äskeisestä iskusta turtana. Sitten he ajoivat pois.

Vuosikymmeniä vanhaa asiaa miettiessä tulee siihen tulokseen, että tämä vanki oli ilmeisesti kaiken toivon heittänyt, eikä siitä syystä ajatellut tai välittänyt lyöntinsä seuraamuksista. Hän oli sotavanki vieraalla maalla, kaukana kodistaan ja omaisistaan.

Pääsikö hän koskaan kotiinsa? Kysymys jäänee vaille vastausta. Ruona Oy:ssä sekä isoimmissa maataloissa oli siihen aikaan paljon venäläisiä sotavankeja töissä. Paljon heitä oli myös muun teollisuuden palveluksessa. Useimmat heistä olivat varsin kunnollisia työntekijöinä sekä käytökseltään moitteettomia. Eräät olivat myös erittäin käteviä käsistään.

Kun sitten sotavankien luovuttamisen aika tuli, niin koettiin - puolin ja toisin - hyvinkin vaikeita eron hetkiä, varsinkin maatalouden puolella. Moni venäläinen sotavanki kun olisi halunnut jäädä Suomeen. □

"Sotatarviketeollisuuden palveluksessa Ruona Oy:llä".
Matti Ingertillä opastaa nuoria työntekijöitä.

Eero Härkönen FEODOR JA ALEKSEI

K u i t t i .
=====

Sv.leiri 19:n on tMnMn luovuttanut kaksi (2) sota-
vankia Pattijoen työvoimalautakunnan käyttöön:

N:o VI-2388 K a t s h n o v , Aleksei, venMl.

N:o X-2488 R y n d i n , Feodor, "

Sv.leiri 19:ssä, 29.4.43.

Heikki Härkönen
.....

Isoisäni, maanviljelijä **Heikki Härkönen**, oli keväällä 1943 saanut vankinhoitoviranomaisilta luvan hakea Oulusta kaksi neuvostoliittolaista sotavankia tilansa maataloustöihin, "Pattijoen työvoimalautakunnan käyttöön", kuten virallinen sanonta kuului. Hänen valintansa kohdistui **Fedor Ryndiniin** ja **Aleksei Katshnoviin**.

Valintaperusteena lienee ollut vanhan kokeneen tilanhoitajan saama ensivaikutelma, mikä osoittautuikin oikeaksi. Hän oli valinnut kaksi riuskaa ja so-puisaa miestä, jotka hän sai pitää tilallaan Pattijoen Kauppilassa lähes puoli-toista vuotta. Toinen miehistä, Fedor Ryndin, on käynyt myöhemmin kaksi kertaa Pattijoella perhettämme tapaamassa.

Fedorin mieleen oli painunut isoisan lähtöhetkellä antama kehoitus, että "kirjoitelkaa pojat". Fedor kirjoitti ensimmäisen kerran vuonna 1960 isoisälle. Tämä oli kuitenkin juuri kuollut. Kirjeen alkulehdetkin neuvostovallan sensuuri oli repäissyt pois. Jäljellä oli vain viimeinen sivu, jossa oli tervehdys isoisälle, vanhemmilleni ja meille viidelle lapselle sekä Fedorin osoite. Kirjeeseen vastattiin.

Kului kymmenen vuotta ja Fedor kirjoitti jälleen, nyt isälleni Holgerille, mutta hänkin oli juuri kuollut. Äitini vastasi kirjeeseen.

Kolmas kirje tuli heti äitini kuoleman jälkeen alkuvuodesta 1988. Nyt vastasin minä. Olot Neuvostoliitossa olivat silloin jo vapaammat ja kysäisinkin

kirjeessäni, olisiko Fedor halukas käymään Suomessa? Hän oli. Lähetin kutsun ja näin lähti keskinäinen kanssakäymisemme käyntiin uudelleen lähes puolen vuosisadan jälkeen.

Fedor on tätä kirjoitettaessa jo 82-vuotias, mutta muistaa vielä kaiken. Vain suomenkieli on ruostunut. Mieleen muistuu laulu "Näkemiin nyt pikku Tellerovo", jonka olin hänelle 5-6-vuotiaana opettanut, sekä muutamia Kirsti-tädin kehoituksia, kuten "korvikkeelle pojat" ja "lisää soppaa pojat". Isoisän kehoitus "no niin pojat" tarkoitti sitä, että oli aika aloittaa työt. Sodan aikana suomenkieli sujui "pojilta" niin, että talonväen kanssa tultiin hyvin juttuun.

"Joukko vankeja komennettiin riviin. Kookas isäntämies valitsi meistä kaksi, Alekseini ja minut. Sitten meidät vietiin junalla Pattijoelle."
Fedor Ryndin 1989

Vangiksi Prääsässä

Fedor Ryndin on kotoisin Etelä-Venäjältä, Kaukasukselta, Praskovejan maalaiskylästä läheltä Budennovsikin kaupunkia. Hänen isänsä ja äitinsä kuolivat nälkään Stalinin pakkokollektivisoinnin ja kulakkijahdin vuosina 1930-1-luvun alussa. Aikuiseksi vartuttuaan Fedor perusti perheen ja oli maataloustöissä. 29-vuotiaana neljän lapsen isänä Fedor joutui sitten sotaan Suomen vastaiselle rintamalle.

Suomalaiset ottivat jatkosodan aikana yli 60.000 sotavankia, joista suurin osa joutui suomalaisten leireihin hyökkäysvaiheen aikana vuonna 1941. Heidän joukossaan oli Fedorkin. Hän oli ollut syksyllä -41 noukkimassa perunoita nälkensä pitimiksi hajallaan olevan joukko-osastonsa kanssa Prääsässä Petroskoin suunnalla, kun pellolle osui kranaatti ja siitä sirpale silmäkulmaan. Fedor meni sidontapaikalle ja sieltä palatessaan joutui suoraan suomalaisten syyliin; nämä olivat jo vallanneet koko alueen perunamaineen päivineen.

Kuulustelu kävi nopeasti, koska sotamiehestä ei nyt juuri mitään tietoja heurunut. Vangin silmäkulmaan tullut haava vaati kuitenkin sairaalahoitoa ja mies lähetettiin Kokkolaan sotavankisairaalaan. Pelättyä silmävammaa ei kuitenkaan onneksi löytynyt ja seuraava etappi oli elonkorjuu jollakin keskipohjalaisella maatilalla.

Jatkuva nälkä

Sitten alkoi Fedorin vankeusajan kovin vaihe, pari viikkoa Lahden leirillä. Suuri vankimäärä oli yllättänyt suomalaiset täysin. Ei ollut varauduttu näin ison joukon huoltoon, eikä siihenkään, että salamasota jatkuisi kovin pitkään.

Maahan tuli ensimmäisen sotatalven aikana ankara elintarvikepula. Erityisesti vankileirien olot olivat puutteelliset ja vangeista kuolikin lähes kolmannes, pääasiassa nälkään. (Kuoli suomalaisiakin tosin Neuvostoliiton leireillä. Otaksutaan noin 6.500 suomalaisen joutuneen venäläisten vangiksi. Heistä palasi vain pari tuhatta.)

Nälkä oli rajua todellisuutta myös Lahden leirillä. Fedor kertoi, että suomalaiset vartijat huolehtivat yleensä ruoan jakelusta ja jakoivat niukat annokset tasan. Mutta Lahdessa sattui jakajaksi venäläinen maanmies, joka kauppamiehenä jätti suurimman ruoka-annoksen itselleen ja möi siitä sitten niille, joilla oli rahaa tai vaihtokelpoista tavaraa. - Silloin pelkäsin kuolevani, sanoi Fedor.

Leiri vaihtui pian. Mies vietiin Ouluun. Siellä hyväkuntoiset vangit pantiin koviin töihin, aluksi Toppilan satamaan, sitten Kainuuseen Oulu-yhtiön metsäsavotoille. Muistelepa Fedor olleensa rakentamassa Kajaanin voimalaitostakin. Ruokaa oli niukasti, mutta Fedorin mukaan se kuitenkin juuri ja juuri riitti. Vatsataudit olivat kuitenkin jatkuvana riesana. Kylmän talven pakkasissa Kainuun metsätyömailla Fedor palellutti jalkansakin niin, etteivät ne ole tulleet myöhemminkään kuntoon.

Viisivuotias vartija

Taivaanlahjana Fedor koki pääsytensä Pattijoelle 29.4.1943. Kotonamme riitti töitä, mutta perusruokaa oli kylliksi eikä kohtelussakaan ollut moittimista.

Fedorin vastuulla olivat erityisesti hevoset. Hän osasi käsitellä niitä. Isoisä olikin sanonut, etteivät hevoset koskaan olleet niin hyvässä kunnossa kuin Fedorin hoidossa. Vapaa-aikoina vangit opettelivat polkupyörällä ajoa, mikä meistä oli tosi hauskaa katseltavaa. He tekivät lapsille pelejä, opiskelivat suomea, opettivat venäjänkieltä ja lauloivat.

Vankeinhoitomääräykset olivat ankarat. Vangit asuivat "vanhalla puolella" kamarissa, jonka ikkunoihin oli laitettu lukittavat luukut. Ne piti sulkea yöksi rautasalvoilla. Vangit eivät saaneet seurustella vieraiden kanssa, eivätkä missään tapauksessa tavata muitten talojen vankeja. Ilman vartijaa heitä ei saanut päästää 300 metriä kauemmaksi.

Feodor Ryndin

Mutta kukapa vankien perässä olisi aina ehtinyt olla. Ainoa työikäinen mies, isäni, oli sodassa. Isoisäni oli silloin 64-vuotias ja äidilläni oli viisi lasta hoidettavana. Minä, viisivuotias, olinkin usein heidän ainoa "vartijansa". Se oli jotenkin jännittävää ja viihdyin hyvin heidän seurassaan.

Muistan, kun joku vankitarkastaja oli käymässä kotonamme ja kysyi isoisältä, oliko vankeja päästetty yksinään kauas talosta? Isoisä kiisti tämän ehdottomasti, mutta minä sanoin, että "ovathan ne käyneet Sorttasissa heinässä". Isoisä työnteli minua kauemmaksi, eikä tarkastaja onneksi tiennyt, kuinka kaukana Sorttanen oli.

Hyvästijätön aika

Fedorin mieleen on Pattijoen ajoista jäänyt hyvät muistot. Kielteisiä on oikeastaan vain kaksi, nekin perin vähäisiä. Isoisäni oli kehottanut miehiä mene-

mään kirkonmenojen ajaksi juttelemaan kirkon lähellä asuvien inkeriläisten kanssa, jotta nämä saisivat puhua omaa äidinkieltään. Seurakunnan silloinen kirkkoherra oli kuitenkin kieltänyt moisen yhteydenpidon. Raahessa taas suomalaiset upseerit olivat vaatineet meijerireissuilla olevilta vangeilta kunniantekoa.

Sitten tuli rauha ja hyvästijätön aika. Fedor ja Aleksei palautettiin 18.10.1944 ensimmäisellä vankijunalla Neuvostoliittoon. Äiti teki eväät. Itkettiin ja mentiin asemalle. Tuntui siltä, etteivät he kovin mielellään takaisin lähteneet. Olihan Stalin sanonut, että "viimeinen luoti on jätettävä itselle".

Fedor kertoi jälkepäin Aleksein ehdotelleen talvella kävelymatkaa Ruotsiin, jonne hänen mukaansa oli matkaa jään yli vain 40 kilometriä. Kun puoli vuosisataa myöhemmin näytin merikortista, että matkaa kertyy pari sataa kilometriä, oli Fedor hyvillään, ettei matkasta ollut tullut mitään.

Vankeuden kirot

Neuvostoliittoon palautetuista 43.000 vangista pääsi junamatkoilla karkaamaan 1.400. Fedor kertoi, että he olivat junassa vähän aikaa vapaita, mutta heti kun juna tuli Neuvostoliiton puolelle, he totesivat jälleen olevansa vankeja.

Aliupseereille ja upseereille luettiin kymmenen vuoden pakkotyötuomiot, osa teloitettiin. Saman rangaistuksen saivat ne, jotka olivat käyttäytyneet huonosti vankitovereitaan kohtaan.

Aleksei sai kymmenen vuotta huliganismista, kun oli erehtynyt juomaan jonkun suomalaisen vankileirin takaa antamaa viinaa. Joku politrukki oli sitten ilmiantanut Aleksein. Kaksi vuotta pakkotyötä oli minimirangaistus kaikille, ja sen sai Fedorkin. Hän joutui Moskovan lähelle panssarivaunutehtaaseen.

Vapaus koitti joskus 1946. Fedor palasi kotiseudulleen. Vankeuden kirous seurasi häntä kuitenkin vielä pitkään ja hänen oli vaikea saada kunnan töitä. Fedorin mielestä tästä oli kuitenkin se etu, että hän sai oppia monenlaista työtä.

Vankeusaikana hän oli sitä paitsi oppinut omatoimiseksi. Hän kasvatti pienellä maatilkullaan Kaukasuksella puutarhatuotteita, kokosi kolhoosilta jäänyttä viljaa ja viinirypäleitä pelloilta, teki viiniä, kasvatti sikoja ja kanoja ja kaupitteli tuotteensa Budennovskin kaupungin torilla. - Elämä on ollut kovaa, sanoo Fedor vakavana, mutta hymyilee sitten taas. □

KIITOLLISUUDEN OSOITUKSENA SODASSA

VUOSINA 1941—1945

MAAN PUOLLISTUKSEN HYVÄKSI SUORITTAMASTANNE PALVELUKSESTA

ANNAN ISÄNMAAN NIMESSÄ TEILLE

Sotamies PEKKA MATTI PYHTILÄ

(s 5.5.1921 Pättijoella)

SODAN 1941—1945 MUISTOMITALIN

OLKOON TÄMÄ MITALI VELVOITTAVANA JA KANNUSTAVANA
MUISTONA TEILLE ITSELLENNE JA UUSILLE SUKUPOLVILLE, JOTKA
TULEVAT KANTAMAAN VASTUUN ITSENÄISEN VALTAKUNTAMME
TULEVAISUUDESTA

TASAVALLAN PRESIDENTTI

Urho Kekkonen

HELSINGISSÄ v. 1957

JATKOSODAN PÄIVÄKIRJA

- 10.06.1941 Suomen puolustusvoimien ylipäällikkö Carl Gustav Emil Mannerheim antaa käskyn osittaisesta liikekannallepanosta.
- 16.06.1941 Presidentti Risto Ryti määrää aloitettavaksi Ylimääräiset Harjoitukset (= YH)
- 22.06.1941 Saksa hyökkää Neuvostoliittoon. Suomen jatkosota alkaa.
- 28.06.1941 Mannerheim antaa ylipäällikön päiväkäskyn n:o 1, missä hän vahvistaa Suomen hyökkäyssuunnitelman Karjalassa.
- 30.06.1941 Mannerheim antaa suomalaisille joukoille hyökkäyskäskyn.
- 10.07.1940 Suomalaiset hyökkäävät rajan yli Itä-Karjalaan.
- 30.07.1941 Mannerheim antaa hyökkäyskäskyn Laatokan Karjalaan.
- 15.08.1941 Suomalaiset joukot valtaavat Sortavalan.
- 21.08.1941 Suomalaiset joukot valtaavat Käkisalmen.
- 29.08.1941 Suomalaiset joukot valtaavat Viipurin.
- 05.09.1941 Suomalaiset joukot valtaavat Aunuksen.
- 07.09.1941 Suomalaiset saapuvat Syvärille.
- 01.10.1941 Suomalaiset valtaavat Petroskoin.
- 05.12.1941 Neuvostoliiton suurhyökkäys lopettaa saksalaisten etenemisen itärintamalla.
- 07.12.1941 Japanilaiset hyökkäävät Pearl Harbouriin ja USA liittyy sotaan.
- 01.01.1942 Neuvostoliitto ryhtyy hyökkäämään suomalaisia joukkoja vastaan Maaselän kannaksella. Hyökkäys torjutaan.
- 28.03.1942 Suomi valtaa Suursaaret.
- 11.04.1942 Neuvostoliiton hyökkäys Syvärillä alkaa.
- 24.04.1942 Neuvostoliiton suurhyökkäys Kiestingissä alkaa.
- 15.05.1942 Suomalais-saksalaiset joukot tekevät Kiestingissä vastahyökkäyksen, joka onnistuu suurin tappiopin.
- 04.06.1942 Mannerheim täyttää 75-vuotta ja nimitetään Suomen marsalkaksi. Syntymäpäivillä vieraillee myös Saksan johtaja Adolf Hitler.
- 25.08.1942 Neuvostokoneet pommittavat Helsinkiä.
- 05.09.1942 Lotinanpellon ilmatilassa taistellaan.
- 07.11.1942 Liittoutuneet nousevat maihin Pohjois-Afrikassa.

- 31.01.1943 Saksalainen sotamarsalkka Friedrich von Paulus joukkoineen antautuu Stalingradissa.
- 03.02.1943 Suomen sodanjohto myöntää sodankäynnin Neuvostoliittoa vastaan toivottomaksi.
- 24.03.1943 Ulkonimisteri Vjatseslav Molotov esittelee suomalaisille Neuvostoliiton rauhanehdot.
- 26.03.1943 Suomen erillisrauhan hanke kariutuu Saksan ulkoministeri Joachim von Ribbentropin jyrkkään vastustukseen.
- 26.06.1943 Rukajärvellä käydään ankaria taisteluja.
- 10.07.1943 Liittoutuneet nousevat maihin Sisiliassa.
- 02.09.1943 Italia antautuu.
- 06.02.1944 Neuvostoliitto aloittaa ns. rauhanpommitukset Helsingissä.
- 15.03.1944 Suomen eduskunta hylkää Neuvostoliiton vaatimukset.
- 18.04.1944 Suomen hallituksen vastaus tiedotetaan Neuvostoliitolle.
- 06.06.1944 Liittoutuneet nousevat maihin Normandiassa.
- 09.06.1944 Neuvostoliitto aloittaa suurhyökkäyksen Suomea vastaan Karjalan kannaksella.
- 10.06.1944 Suomalaisten rintama Valkeasaassa murtuu.
- 14.06.1944 Suomalaisten VT-asema murtuu.
- 17.06.1944 Suomalaisten vetäytyminen Itä-Karjalassa alkaa.
- 20.06.1944 Suomalaiset menettävät Viipurin.
- 22.06.1944 Mannerheim ja Ribbentrop neuvottelevat.
- 25.06.1944 Neuvostoliitto ryhtyy suurhyökkäykseen Ihantalassa.
- 26.06.1944 Presidentti Ryti solmii ns. Ribbentrop-sopimuksen lähettämällä henkilökohtaisen kirjeen Hitlerille. Siinä hän vakuuttaa, ettei Suomi solmi erillisrauhaa Neuvostoliiton kanssa. Saksa lähettää suomalaisten avuksi aseita sekä yhden jalkaväkidivisioonan.
- 31.07.1944 Ryti luopuu presidentin virasta.
- 01.08.1944 Suomen tasavallan presidentiksi valitaan Mannerheim.
- 25.08.1944 Liittoutuneet vapauttavat Pariisin.
- 02.09.1944 Suomen eduskunta hyväksyy välirauhan ennakkoehdot, katkaisee diplomaattisuhteet Saksaan ja vaatii saksalaisten joukkojen poistumista maasta 15.9. mennessä.
- 04.09.1944 Aselepo Suomen ja Neuvostoliiton välillä astuu voimaan.
- 06.09.1944 Hollannin juutalainen Anne Frank tuodaan Auschwitzin keskitysleiriin.

- 19.09.1944 Suomi hyväksyy virallisesti välirauhan ehdot. Moskovassa allekirjoitetaan välirauhansopimus.
- 29.09.1944 Porkkalan vuokra-alueen rajat suljetaan.
- 01.10.1944 Suomalaisjoukot nousevat maihin Torniossa nopeuttaakseen Neuvostoliiton vaatimuksesta saksalaisten maastapoistumista
- 03.11.1944 Suojeluskuntajärjestö lakkautetaan.
- 23.11.1944 Lotta Svärd-järjestö lakkautetaan.
- 19.01.1945 Suomalaiset joukot saavuttavat Kilpisjärven.
- 25.04.1945 Viimeiset saksalaiset poistuvat Suomesta.
- 7.-8.5.1945 Saksalaiset antautuvat liittoutuneille ja sota Euroopassa päättyy.
- 06.08.1945 Yhdysvallat pudottaa atomipommin Hiroshimaan.
- 06.08.1945 Suomen ja Neuvostoliiton välille palautetaan diplomaattisuhteet.

MOSKOVAN RAUHASSA 19.09.1944 SUOMI SITOUTUI:

- tunnustamaan Neuvostoliiton kanssa vuonna 1940 solmitun rauhansopimuksen.
- luovuttamaan Neuvostoliitolle Petsamon.
- vuokraamaan Neuvostoliitolle Hankoniemen asemesta Porkkalan 50 vuoden vuokrasopimuksella.
- maksamaan Neuvostoliitolle sotakorvauksia 300 miljoonan Yhdysvaltain dollarin arvosta.
- riisumaan maaperällään olevat saksalaiset joukot aseista ja luovuttamaan heidät Neuvostoliittoon.
- tuomitsemaan sotarikoksista syytettävät henkilöt.
- vapauttamaan kaikki liittoutuneiden puolesta toimineet.
- lakkauttamaan fasisminluonteiset järjestöt.

(Rauhansopimus vahvistettiin sellaisenaan Pariisissa v. 1947)

JATKOSODASSA

- Sotaan osallistui suomalaisissa joukoissa noin 475 000 miestä.
- Suomalaiset menettivät noin 62 000 henkeä kaatuneina, noin 150 000 haavoittuneina ja noin 4 500 kadonneina.
- Neuvostoliitto menetti sodassa kaatuneina noin 305 000 sotilasta. Kokonaistappiot on arvioitu jopa yli miljoonaksi hengeksi.
- Lapin sodassa suomalaisten kokonaistappiot olivat 3 940 henkeä, joista kaatuneita oli 774.

PATTIJOEN VETERAANIMAJA YHDISTI ASEVELJET

Mikonkarissa sijaitseva punainen Veteraanimaja on komea rakennus.

Pattijoen veteraanimajayhdistyksen syntysanat lausuttiin virallisesti 3.3.1984. Sinä päivänä kokoontui joukko viime sotiin osallistuneita pattijokisia aseveljiä - ja muutama nuorempikin - yhteiseen tapaamiseen. Tarkoituksena oli pohtia, "miten voitaisiin käyttää jäljellä oleva tarmo ja vapaa-aika veteraaniveljien ja -siskojen hyväksi ja samalla muistoksi nuoremmalle polvelle".

Tilaisuuden kokoonkutsujana toimi sotaveteraani **Pekka Pyhtilä**, jonka toiveena oli jo pitkään ollut saada yhdistetyksi viime sodissa - tavalla tai toisella - mukana olleet yhteisen katon alle. Neuvonpitoon oli lähetetty kutsut yhtä lailla sotaveteraaneille, rintamamiesveteraaneille kuin sotainvalideillekin.

Ensimmäisessä kokoontumisessa olivat Pyhtilän lisäksi mukana **Elmer Jusila, Ernst Silvola, Olavi Kallio, Aaro Mattila, Heikki Alatalo, Heikki Alamikkela, Veikko Kallio** ja **Veikko Lisko**. Nuorempaa polvea kokouksessa edustivat **Heino Matkaselkä** ja **Juhani Sipola**. Viimeksi mainittu on toiminut alusta saakka Pattijoen Veteraanimajayhdistyksen sihteerinä.

Maja Mikonkariin

"Asevelimaja-hanke", millä nimellä puuhaa aluksi kutsuttiin, lähti ripeästi liikkeelle. Aivan ensimmäiseksi puuhamiehet ryhtyivät selvittämään erilaisia vaihtoehtoja tekeillä olevan yhdistyksen kokoontumistiloiksi. Vielä saman vuoden aikana vuokrattiin Pattijoen kunnalta majan pohjaksi Mikonkarin niemellä sijaitseva kaunis merenrantatontti.

Itse maja löytyi Sievin sydänmailta, valtion omistama vanha metsäkämppä. Sen saamisesta yhdistyksen haltuun kuuluu ensisijainen kiitos Pekka Pyhtilän - ja monen muunkin pattijokisen veteraanin - entiselle komppanianpäällikölle, metsänhoitaja, res. kapteeni **Keijo Itävuolle**.

Ensin muhkea hirsilinna valokuvattiin ja mitattiin. Sen jälkeen se purettiin merkatuiksi hirsiksi ja kuljetettiin kuorma-autoilla Mikonkariin. Siellä hirret koottiin uudelleen Veteraanimajaksi. Pystytyksen jälkeen majan sisustamisessa, pihan laitossa jne. riitti talkooväellä vielä paljon puuhaa.

Virallisesti perustettu Pattijoen Veteraanimajan Kannatusyhdistys piti ensimmäisen kokouksen omalla majallaan maaliskuussa -85. Rakennus oli silloin jo lähestulkoon valmis, kiitos veteraanien itsensä ja heidän ystäviensä tekemän valtaisan talkootyön sekä yhdistyksen toimintaan osoitettujen monien rahalahjoitusten.

Lisää tilaa

Veteraanimajan viralliset avajaiset pidettiin saman vuoden heinäkuussa. Sen jälkeen rakennuksella olikin niin paljon vientiä, että jo parin vuoden kuluttua yhdistyksen hallituksessa ryhdyttiin suunnittelemaan sille laajennusosaa. Pitkällisten pohdintojen jälkeen päätös rakentamisesta tehtiin ja "uuden puolen" avajaisia saatiin juhlia vuonna 1990.

Veteraanimajan rannassa on erillinen puilla lämmitettävä saunarakennus. Mereen on kunnostettu uimapaikka, joka pysyy aallonmurtajan avulla turvallisen tyynenä. Metsäiselle tontille veteraanit ovat rakentaneet omin käsin sotajan mallisen korsun, jonne johtaa myös pätkä juoksuhahtaa.

Veteraanimajoilla on vuosien varrella pidetty lukemattomia leirejä ja juhlatilaisuuksia. Majaa on vuokrattu halukkaille myös pelkkään viihtyisään yhdesäoloon. Yhdistyksen jäsenet kokoontuvat sinne tavallisesti kerran viikossa viettämään omaa "majailtaansa". Kahvittelemaan ja keskustelemaan yhteisistä asi-

oista. Tarjoilusta huolehtivat yhdistyksen piirissä toimivan virkeän naistoimikunnan jäsenet.

Yhdistys ylläpitää majojaan niiden vuokraamisesta kertyneillä tuloilla. Viimeksi on kohennettu alkuperäistä majarakennusta rakentamalla sinne lisää majoitustilaa. Vuokratuloilla kartutetaan myös retkirahastoa ja avustetaan iäkkäitä veteraanijäseniä kuntoutuskustannuksissa.

"Etteivät unohtaisi..."

Majan rakentamista varten alkuvaiheessa otetut pankkilainat on maksettu pois viimeistä penniä myöten ja yhdistys on tullut jo pitkään toimeen omillaan.

Yhden miehen kuningasajatuksesta liikkeelle lähtenyt Pattijoen Veteraanimajan Kannatusyhdistys ry on onnistunut tehtävässään. Se on saanut toimintaansa mukaan veteraaneja kaikista lähtiennoilla toimivista veteraanien yhdistyksistä. Pattijokisten ja raahelaisten lisäksi jäseninä on myös ulkopaikkakuntalaisia. Tällä hetkellä yhdistyksessä on jäseniä noin kolmesataa. Heidän joukossaan on myös useita sodanjälkeiseen sukupolveen kuuluvia. Heidän määränsä yhdistyksen nykyinen kunniapuheenjohtaja Pekka Pyhtilä näkisikin mielellään kasvavan.

- Sehän tässä onkin yhtenä tarkoituksena, että nämä veteraaniasiat säilyisivät jälkipolvien muistissa, sanoo Pyhtilä, joka luovutti muutama vuosi sitten yhdistyksen aktiivisen johdon **Kauko Sarkkilan** käsiin. □

Uhtuan miehet (JR 11) marssilla Raahessa 70-luvulla (Kuva A. Tuohinto)

Lottamitalin jakotilaisuus Raahessa 12.5.1994. (Kuva Martta Lisko)

VETERAANIN ILTAHUUTO

säv/san/sov Kalervo Hämäläinen

Rannalle himmeän lahden
aurinko laskenut on
Kutsu jo soi iltahuudon
taakka jo laskettu on
Taattoa muista sa silloin
askel jo uupunut on
Lapset ja lastemme lapset
teidän nyt vuoronne on

: , : Hoivatkaa
kohta poissa on veljet
Muistakaa
heille kallis on maa
Kertokaa
lasten lapsille lauluin
himmetä ei muistot koskaan saa : , :

Hymni soi holvissa hiljaa
tummana kaipuuta soi
Aika on korjannut viljaa
sarka jo kynnetty on
Ammoin me marssimme kahden
tulsta löi taivas ja maa
Rannoille Äänisen lahden
kelle nyt kertoa saa

: , : Hoivatkaa... jne. : , :

Laineissa Laatokan mahti
kahlita kenenkään ei voi
Veljet sen rantoja vahti
konsa on koittavi koi
Ylväänä Karjalan heimo
tuskansa kantanut on
Maaäiti suojaansa sulkee
vartija poissa jo on...

: , : Hoivatkaa... jne. : , :

MURHE

*Hänen sotilaspassissaan haalistunut
mustekynällä piirretty merkintä: kp-mies
osanotto taisteluihin Tuulivaara-Repola
Ontrosenvaara-Rukajärven asema
Partiomatkat Muurmannin radalle 41-44
Ei merkintää pelosta eikä pakkasista kun
Vienankorpien vihaisessa viimassa
uupunut hiihtäjä uuvahti lumikieppiin
ei merkintää kun partiokaveri kaatui hangelle
vihollisen selän takana*

*sata kilometriä kotikorsusta
miten raskas oli sen ruumis ahkiossa
sata kilometriä suksenlatua
eikä oikea uni tullut vaikka väsymys
sydämen jokaisessa sykäyksessä
vielä vanhanakin se sama väsymys.*

*Niin pieni kirja se sotilaspassi
mutta isänmaan kokoinen, pelkistetty
elämänkerta sodan sukupolvesta, rakkaudesta
uhrimielestä.*

*Kun hän oli kuollut, panimme passin virsikirjan väliin
jotenkin ne niin samansisältöisiä.*

Kerttu Kastelli

SISÄLLYSLUETTELO

Lukijalle, Erkki Ingerttilä	3
Kenraaliluutnantin tervehdys, Ensio Siilasvuo	6
SUOJELUSKUNTA/ VAPAUSSOTA/ KANSALAISSOTA	
Pattijoen suojeluskunnan historiaa	9
Kirjeitä veljelle vapaussotaan	19
Pattijoen työväenyhdistyksen vaiheita	25
Jääkäri Honkala	28
Matrikkeli: Vapaussotaan osallistuneet Pattijokiset	29
TALVISOTA/ JATKOSOTA/ LAPIN SOTA	
Matrikkeli: Sankarivainajat 1939–1945	53
Matrikkeli: Talvi- ja jatkosodan sekä Lapin sodan veteraanit	75
Matrikkeli: Lottatyöhön osallistuneet	241
Talvisodassa Karjalan kannaksella, Vilho Kaarela	257
Arvo Kari ei lähtenyt soitellen sotaan	263
Meitä kerran kutsui isänmaa, Vilho Nivala	267
Väepeli Liskon kirje kotiin	283
Sankarihautajaiset Pattijoella	285
Rintamalotan päiväkirjasta, Aili Baarman	287
Miniät hakivat turvaa toisistaan, Maija Lemponen	291
Talvisodan muistomitalin kunniakirja	294
Talvisodan päiväkirja	295
Sensuuri toimi, päämaja valvoi, Liisa Tervonen	297
Ilon hetket jäivät lyhyiksi, Aili Prittinen	303
Karjan kanssa evakkotielle, Aune Kari	307
Joukkueenjohtajan muistelmia jatkosodasta, Keijo Itävuori	315
Sotapäiväkirjat kertovat	349
Erkki Ingerttilä muistelee	353
Emme tienneet matkamme määrää, Pekka Pyhtilä	361
Poikasena piiskan taakse, Alpo Tuohinto	369

Viisitoista metriä viholliseen, Väinö Viitala	381
Jalkaväkirykmentti 11:n marssi	389
Adjutanttin kuolema, Ernst Silvola	391
Tarkoitus oli hyvä, Ernst Silvola	393
Mukana Kannaksen rytinöissä, Matti Tuhkala	395
Viisi joulua siellä meni, Pentti Ylitalo	397
Kylmäpäinen mies, Kaarlo Kananen	402
Isänmaa kutsui kaikkia, Ester Jussila	403
Muuan muisto Aunuksen kaupungista, Kerttu Kastelli	411
Uhtualla opiskeltiin Eldankan lyseossa, Erkki Ingerttilä	415
Jalkaväkirykmentti 32:n marssi	420
Sotavangeista ja vähän muustakin, Tauno Kaarela	421
Feodor ja Aleksei, Eero Härkönen	423
Jatkosodan muistomitalin kunniakirja	428
Jatkosodan päiväkirja	429
Pattijoen veteraanimaja yhdisti aseveljet	432
Veteraanin iltahuuto	436
Murhe, Kerttu Kastelli	437
Luettelo käytetyistä lyhenteistä	440

LYHENTEITÄ

AK, AKE	armeijakunta, esikunta	Pr	prikaati
AutoV	autovarikko	PsAutoK, J	panssariautokomppania, joukkue
AutoKV	autokenttävarikko	PsJP	panssarijääkäri- pataljoona
AV	asevarikko	PstTykK	panssaritorjunta tykkikomppania
AVarK	ampumatarvikevarikko- komppania	Psto	patteristo
D, DE	divisioona, -esikunta	RadK	radiokomppania
E, Esik	esikunta	RajavP	rajavartiopataljoona
EK	esikuntakomppania	RatsPr	ratusprikaati
ELK	eläinlääkintäkomppania	RltK	rannikkoilmatorjunta- komppania
ErLinRK	erillinen linnoitus- rakennuskomppania	RjK, P	rajajääkärikomppania, - pataljoona
ErPPK	erillinen	RPr	rannikkoprikaati
Esk	polkupyöräkomppania	RsK, P	raskaskomppania, - pataljoona
Eskadroona	eskadroona	RR	rannikkorykmentti
EV, EVar	elintarvikevarikko	RTR	rannikkotykistö- rykmentti
HevS	hevossairaala	RVP	rannikkoviestipataljoona
HRR	Hämeen ratsurykmentti	SotaS	sotasairaala
HTK	henkilötäydennyskeskus	SPoJ, K	sotapoliisijoukkue, - komppania
ItK	ilmatorjuntakomppania	SvJärJL	sotavankienjärjestelyleiri
ItPtri	ilmatorjuntapatteri	SvK, L	sotavankikomppania, - leiri
IvK	ilmavalvontakomppania	TalV	talousvarikko
JP	jääkäripataljoona	TienHK	tienhoitokomppania
JPr	jääkäriprikaati	TK, TP	torjuntakomppania, - pataljoona
JR	jalkaväkirykmentti	ToimK	toimituskomppania
JSp	joukkosidontapaikka	TykK	tykkikomppania
JvKoulK	jalkaväkikoulutuskeskus	TyöK, P	työkompiania,- pataljoona
JärjK	järjestelykeskus	URR	Uudenmaan rakuunaykmentti
KEK	kaatuneiden evakuointikeskus	VK, P	viestikomppania,- pataljoona
KHevS	kenttähevossairaala	Vm 1,2	1. ja 2- luokan vapaudenmitali
KhJ	kenttähuoltojoukkue	VR 3,4	Vapaudenristin 3. ja 4. luokat
KKK	konekiväärikomppania		
KmK	kuormastokomppania		
KrhJ, K	kranaatinheitinjoukkue, - komppania		
KS	kenttäsairaala		
KssK	kaasusuojelukomppania		
KT-Pr	kenttätäydennysprikaati		
KT-Vr	kenttätäydennysvarasto		
KTR	kenttätykistörykmentti		
KvOs	kevytosasto		
LAs	laivastoasema		
LeLv, LeR	lentolaihue, -rykmentti		
LinRP	linnoitusrakennus- pataljoona		
LinRakK	linjarakennus- komppania		
LK, LääkK	lääkintäkomppania		
MaaSK	maasotakoulu		
PionK, P	pioneerikomppania, - pataljoona		
PM	päämaja, puolustusministeriö		
PolttOs	polttoaineosasto		
PPP	polkupyöräpataljoona		